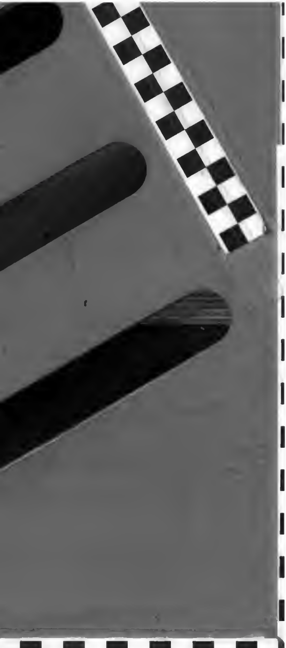
image
not
available

Digitized by Google

Digitized by Google

2.7.264

2 M.7

Digitized by Google

AUCTARIUM POLYANTHEORUM SACRORUM

EX MANUSCRIPTIS

R. P. ANDREÆ SPANNER

è SOCIETATE JESU,

à quodam ejuſdem SOCIETATIS SACERDOTE

Collectum,

Et in uſum Sacrorum præſertim Oratorum pro exornandis eorundem Dictionibus.

Typis Editum.

VENETIIS, MDCCX.

Sumptibus Michaelis Hertz.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

D.I
14

Digitized by Google

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

DUM Polyanthea Sacra; Opus Poſthumum R. P. ANDREÆ SPANNER, ex diverſis illius Manuſcriptis in ſuos Titulos, & Paragraphos, magno meo per plures Annos labore diſtributa, & conſcripta, adhuc ſub prælo ſudarent; ſubmiſſi ſunt mihi duo alii ejuſdem Tomuli. Continebant hi ex variis authoribus, præcipuè Sanctis Patribus, præter fuſiora Religioſorum Ordinum, eorumque Fundatorum, encomia, ſelectas, eaſque plurimùm Symbolicas, materias; quibus, tanquam exquiſitis floſculis, Sacrorum Oratorum Dictiones eleganter exornari poſſunt. Quia verò promiſcuè conſcripta fuerant; ut publicæ utilitati ſervirent, etiam hunc laborem, accedente ſuperiorum hortatu, aſſumpſi; ſingula ſuis Titulis ſubjeci, & per modum Auctarii Polyantheorum Sacrorum nuper Typis editorum, annuente Superiorum Facultate, iiſdem mandari feci. Si accuratis in Manuſcripto meo citationibus typothetæ diligentia acceſſerit, eò charius hoc Opuſculum Lectori futurum confido.

BARTHOLOMÆUS MAYER,
Soc. IESU,

FACUL-

Digitized by Google

FACULTAS R. P. PROVINCIALIS

FERDINANDUS WALDTHAUSER,

SOCIETATIS JESU

per Provinciam Bohemiæ

PRÆPOSITUS PROVINCIALIS.

CUM Librum, cui Titulus: AUCTARIUM POLYANTHEORUM SACRORUM; à Patre Andrea Spanner noſtræ Societatis Sacerdote conſcriptum, tres ejuſdem Societatis Sacerdotes recognoverint, & in lucem edi poſſe judicaverint: Poteſtate à Patre noſtro Thyrſo Gonzalez Præpoſito Generali ad id mihi data facultatem concedo; ut Liber Typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu mea ſubſcriptas, & ſigillo officii mei munitas dedi Pragæ 31. Octobris, Anno 1703.

L. S.

FERDINANDUS VVALDTHAUSER.

POTE-

Digitized by Google

POTESTAS
Bibliopolæ facta à Reverendo Patre Provinciali Societatis JESU per Provinciam Bohemiæ.

CUm Sacræ Cæſareæ Majeſtatis decreto omnibus, & ſingulis Typographis, Bibliopolis, ac aliis librariam negotiationem exercentibus, ſeriò, firmiterque inhibeatur; nè quiſquam ullos libros à noſtris Patribus hactenus editos, vel impoſterum edendos, intrà Sacri Romani Imperii, Regnorumque, & Dominiorum Suæ Sacræ Cæſareæ Majeſtatis hæreditariorum fines, ſimili, vel alio characteris genere, atque forma, ſive in toto, ſive in parte, recudere, vendere, aut diſtrahere, clam, ſeu palàm, citra conſenſum, ac teſtimonium, ſuprà dictorum Patrum audeat. Ego JOANNES MILLER, Societatis JESU per Provinciam Bohemiæ Præpoſitus Provincialis, poteſtate ad id mihi facta à Patre Noſtro Thyrſo Gonzalez Præpoſito Generali, *Joſepho Schlogel Niſſenſi Typographo* Jus Cæſarei hujus Privilegii circà AUCTARIUM POLYANTHEORUM SACRORUM, & typis dicti *Joſephi Schlogel* edendum, uſurpandi poteſtatem ad decennium indulgeo: ut, eo invito, idem nemo recudere, nemo intrà S.R.I.fines, & hæreditarias Sac: Cæſ: Majeſtatis Provincias, importare, aut venum exponere audeat.

Roborandæ Facultati Sigillum Officii mei appreſſi, & nomen meum ſubſcripſi. Pragæ 13. Decembris 1704.

L. S.

JOANNES MILLER,
SOCIETATIS JESU,
Per Provinciam Bohemiæ
Præpoſitus Provincialis.

IN-

Digitized by Google

INDEX ALPHABETICUS
TITULORUM, SIVE MATERIARUM,
Quæ in hoc Opere Continentur.

A.

Titulus I.
Acedia. pag.1.
Titulus II.
Adventus Chriſti. ibid.
Titulus III.
Æternitas. pag.2.
Titulus IV.
Amicus. ibid.
Titulus V.
S. Andreas Apoſtol. p.ibid.
Varia.
Titulus VI.
Angelus. ibid.
Titulus VII.
Anima ſecundùm ſe. p.3.
Titulus VIII.
Anima Sancta. p.4.
Titulus IX.
Anima peccatrix. p.5.
Varia de Anima. p.6.
Titulus X.
Anima, & Caro. p.6.
Titulus XI.
Anti-Chriſtus. ibid.
Titulus XII.
Apoſtoli. pag.7.
Titulus XIII.
Aqua. p.8.
Titulus XIV.
Avaritia. Avarus. p.ibid.
Varia de Avaritia. p.10.
Titulus XV.
S. Auguſtinus. ibid.

B.

Titulus I.
Baptiſmus. p.ibid.
Titulus II.
Baptizatus. p.11.
Titulus III.
S. Baſilius. ibid.
Titulus IV.
Beatitudo æterna. ibid.
Titulus V.
Beatitudo temporalis. p.12.
Titulus VI.
S. Benedictus, & ejus Sacer Ordo. p.14.
Titulus VII.
S. Bernardus, & ejus Sacer Ordo. ibid.
Titulus VIII.
S. Bruno, & ejus Sacer Ordo. p.15.

C.

Titulus I.
Caro. p.17.
Titulus II.
Caro Chriſti. ibid.
Titulus III.
Caſtitas. p.18.
Titulus IV.
Cella. Cellicola. ibid.
Varia promiſcuè.
Titulus V.
Charitas. ibid.
Varia.
Titulus VI.
Charitas DEI, & proximi. ibid.
Titulus VII.
Chriſtus Dominus. ibid.
Titulus VIII.
Chriſti Domini Incarnatio. 28.
Varia.
Titulus IX.
Chriſti Domini Nativitas. p.29.
Varia.
Titulus X.
Chriſti Domini Paſſio. ibid.
Titulus XI.
Chriſti Domini Reſurrectio. p.31.
Titulus XII.
Chriſti Domini Aſcenſio. ibid.
Varia de Chriſto Domino promiſcuè.
Titulus XIII.
Cogitationes. p.32.
Titulus XIV.
Concionator. ibid.
Titulus XV.
Concupiſcentia Carnis. p.34.
Titulus XVI.
Confeſſio. p.35.
Titulus XVII.
Conſcientia. ibid.
Titulus XVIII.
Conſilium. ibid.
Titulus XIX.
Conſolatio. ibid.
Titulus XX.
Contemplatio. p.36.
Titulus XXI.
Converſatio. ibid.
Titulus XXII.
Converſio. ibid.
Titulus XXIII.
Cor. ibid.
Varia.
Titulus XXIV.
Corpus Chriſti Domini. p.37.
Titulus XXV.
Correctio dura. ibid.
Titulus XXVI.
Correctio lenis. ibid.
Titulus XXVII.
Crux Chriſti Domini. ibid.
Varia de Cruce promiſcuè. 38.
Titulus XXVIII.
Cupiditas temporalium. 39.
Titulus XXIX.
Cura Sæculi. ibid.

D.

Titulus I.
Damnatio. 40.
Titulus II.
Deſiderium. ibid.
Titulus III.
Detractor. ibid.
Titulus IV.
Devotio. ibid.
Titulus V.
DEUS. ibid.
Varia.
Titulus VI.
Diabolus. 41.
Titulus VII.
Diſciplina. 43.
Titulus VIII.
Diſcretio. ibid.
Titulus IX.
Divinitas. ibid.
Titulus X.
Divitiæ. Dives. ibid.
Titulus XI.
Doctor. p.44.
Titulus XII.
Doctrina. p.ibid.
Titulus XIII.
Doctrina Catechetica. 45.
Titulus XIV.
Dolus. p.ibid.lit.V.
Titulus XV.
S. Dominicus, & ejus Sacer Ordo. ibid.
Varia promiſcuè. ibid.
Titulus XVI.
Dona S. Spiritus. p.46.lit.V.

E.

Titulus I.
Ebrietas. pag.46.
Titulus II.
Eccleſia. 47.
Titulus III.
Eleemoſyna. 51.
Alia. p.52.
Titulus IV.
Evangelium. p.51.
Titulus V.
Euchariſtia. ibid.
Varia. 56.
Titulus VI.
Exemplum bonum. ibid.

F.

Titulus I.
Fides. ibid.
Titulus II.
Fides. Spes. Charitas. p.58.
Titulus III.
Fideles. ibid.
Titulus IV.
Fortitudo. 59.
Titulus V.
Fragilitas. ibid.
Titulus VI.
S. Franciſcus Seraphicus. p.60.
Titulus VII.
S. Franciſcus de Paula. ibid.

G.

Titulus I.
Gaudium. ibid.
Titulus II.
Gentilis Populus. ibid.
Titulus III.
Gloria vana. 61.
Titu-

Digitized by Google

Titulus IV.
Gratia DEI. 62.
Titulus V.
Gula. 63.
H.
Titulus I.
Hæreticus. ibid.
Titulus II.
Homo. 65.
Varia promiſcuè. 66.
Titulus III.
Humanitas Chriſti Domini. 67.
Titulus IV.
Humanum Genus. Ibid.
Titulus V.
Humilitas. Ibid.
Varia promiſcuè. p.68.
Titulus VI.
Hypocriſis. p.69.
I.
Titulus I.
Jejunium. ibid.
Varia promiſcuè. 70.
Titulus II.
S. Ignatius Loyola. ibid.
Titulus III.
Societas JESU à S. Ignatio fundata. pag.71.
Varia promiſcuè. 72.
Titulus IV.
Ignorantia. ibid.
Titulus V.
Innocentia. ibid.
Titulus VI.
Intellectus, ſeu Cognitio. ibid.
Titulus VII.
Intellectus. 73.
Titulus VIII.
Intentio bona. p.ibid.
Alia. 74.
Titulus IX.
Invidia. ibid.
Titulus X.
S. Joannes Baptiſta. 75.
Titulus XI.
S. Joannes Evangeliſta. p.ibid.
Titulus XII.
Job. ibid.
Titulus XIII.
Ira. 76.
Titulus XIV.
Judæi. ibid.
Titulus XV.
Judiciaria poteſtas. 77.
Titulus XVI.
Judicia DEI. ibid.
Titulus XVII.
Judicium extremum. 78.
Titulus XVIII.
Juſtitia. ibid.
Titulus XIX.
Juſtus. Ibid.
L.
Titulus I.
Lacrymæ. ibid.
Titulus II.
S. Laurentius. P 79.
Titulus III.
Lex nova. ibid.
Titulus IV.
Lex vetus. ibid.
Titulus V.
Lex Sacra. 80.
Titulus VI.
Lingua. ibid.
Titulus VII.
Luxuria. Luxurioſus. ibid.
M.
Titulus I.
S. Maria Magdalena. 81.
Titulus II.
Magiſter. p.82.
Titulus III.
Malus Homo. Ibid.
Titulus IV.
Manus. ibid.
Titulus V.
Manus dextera. 83.
Titulus VI.
Mare. ibid.
Titulus VII.
SS. Martyres. ibid.
Titulus VIII.
Membra Chriſti D. 84.
Aures.
Brachia.
Capilli.
Caput.
Facies.
Labia.
Lingua.
Manus.
Oculi.
Os.
Pedes.
Ubera.
Uterus.
Titulus IX.
Membra Hominis. ibid.
Aures.
Capilli.
Cor.
Caro. Corpus.
Caput.
Collum.
Dentes.
Facies.
Lingua.
Manus.
Pedes.
Senſus.
Venter.
Titulus X.
Mens. 87.
Titulus XI.
Miraculum. ibid.
Titulus XII.
Miſericordia. ibid.
Titulus XIII.
Monaſterium. p.88.
Titulus XIV.
Mors. ibid.
Titulus XV.
Mortificatio. p. 89.
Titulus XVI.
Mulier. ibid.
Varia. p. ibid.
Titulus XVII.
Mulierum noxia Converſatio. ibid.
Titulus XVIII.
Mundus. 90.
Varia. ibid.
Titulus XIX.
Mundani. ibid.
Titulus XX.
Munera. 91.
Titulus XXI.
Myrrha. ibid.
N.
Titulus I.
Negotiatio. ibid.
Titulus II.
S. Norbertus. ibid.
Titulus III.
S. Norbertus, ejuſdem Sacer Ordo Præmonſtratenſis. 92.
O.
Titulus I.
Obedientia. p93.
Titulus II.
Oculus. 94.
Titulus III.
Obſtinatio. ibid.
Titulus IV.
Odium. ibid.
Titulus V.
Opera bona. 95.
Alia. p.96.
Titulus VI.
Oratio. ibid.
P.
Titulus I.
Patientia. 98.
Titulus II.
S. Paulus Apoſtol. ibid.
Alia de S. Paulo. 99.
Titulus III.
Paupertas. ibid.
Titulus IV.
Pax. ibid.
Titulus V.
Peccator. Ibid.
Alia. 100.
Titulus VI.
Peccatum. p.101.
Titulus VII.
Peccata ſeptem Capitalia. 104
Alia promiſcuè ibid.
Titulus VIII.
S. Petrus Apoſtol. ibid.
Titulus IX.
Perfectio. ibid.
Titulus X.
Perfectus. Ibid.
Titulus XI.
Perſecutio. ibid.
Titulus XII.
Philoſophia. 106
Titulus XIII.
Philoſophus. ibid.
Titulus XIV.
Pietas. ibid.
Titulus XV.
Plebs. ibid.
Titulus XVI.
Pœnitentia. 107.
Alia. ibid.
Titulus XVII.
Pontifex Summus. 108
Titulus XVIII.
Præcepta DEI. p.ibid.
Titulus XIX.
Prædicatio. ibid.
Titulus XX.
Prælatus. ibid.
Titulus XXI.
Princeps. 109.
Titulus XXII.
Princeps impius. ibid.
Titulus XXIII.
Propheta. ibid.
R.
Titulus I.
Ratio. 110.
Titulus II.
Regnum DEI. ibid.
Titulus III.
Religio. ibid.
Titu-
Digitized by Google

Titulus IV.
Religioſus. ibid.
Titulus V.
Religioſus indevotus. 112.
Titulus VI.
Renovatio. ibid.
Titulus VII.
Rex. Ibid.

S.

Titulus I.
Sacerdos. ibid.
Titulus II.
Sanctus Sancti. p.113.
Titulus III.
Sapientia. Sapiens. 116.
Titulus IV.
Sacra Scriptura. ibid.
Titulus V.
Societas mala, ſive Socius malus. pag.117.
Titulus VI.
Spes. ibid.
Titulus VII.
S.Spiritus. p.118.
Titulus VIII.
S.Stephanus. 119.
Titulus IX.
Superbia. Superbus. ibid.

T.

Titulus I.
Tentatio. p.120.
Titulus II.
S.Thomas de Aquino. ibid.
Titulus III.
Timor DEI. p.121.
Titulus IV.
Tribulatio. p.122.
Alia. p.123.
Titulus V.
SSS. Trinitas. ibid.

V.

Titulus I.
Verbum. 124.
Titulus II.
Verbum DEI. it
Titulus III.
Veritas. p.1
Titulus IV.
Vindicta Divina. ibi.
Titulus V.
Vinum. p.ibid.
Titulus VI.
Virgo Beatiſſ. MARIA. Ibid.
Titulus VII.
Virgo. Virginitas. 132
Titulus VIII.
Virtus. Ibid.
Titulus IX.
Vita. p.136.
Titulus X.
Vita Activa, & Contemplativa. pag.138.
Titulus XI.
Vita bona. 139.

NOI REFFORMATORI

Dello Studio di Padova.

HAvendo veduto per la Fede di reviſione, & approbatione del Padre *F.Vincenzo Maria Mazzoleni Inquiſitore*, nel Libro intitolato. *Auctarium Polianthæorum Sacrorum ex Manuſcriptis R. P. Andreæ Spanner è Societate Ieſu*; non v' eſſer cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, & parimente per Atteſtato del Secretario Noſtro; niente contro Prencipi, & buoni coſtumi concedemo Licenza à *Michel Hertz Stampatore*, che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gl'ordini in materia di Stampe, & preſentando le ſolite copie alle Publiche Librarie di Venetia, & di Padova.

Dat. 16. Settembre 1710.

(*Carlo Ruzini K. Pr. Reff.*
(
(*Alviſe Piſani K. Pr. Reff.*

Agoſtino Gadaldini Segr.

A.

A.

TITULUS I.

ACEDIA.

ADenibeſech comparatur; de quo dicitur Judic. 1., quòd amputavit manus, & pedes, ſeptuaginta Regibus. S. Bonaventura diet. Sal. tit. 1. c. 7.

Aſinus. Nota, quòd diabolus, in quibus non invenit fidem Catholicam fortem, in illis ſculpit, & format, figuram aſini, acediæ. Id. ibid. tit. 10. c. 5.

Canis famelicus. Comparatur otioſus cani famelico. Id. 16. tit. 1. c. 7.

Campus incultus. Eſt otioſus ſicut campus malè cultus; in quo ioſurgunt vepres malarum tentationum. S. Vincentius Ferrerius Ser. 6. de acedia.

Diluvii aqua. Sicut diluvii aqua ſubmerſit Mundum, ſic acedia ſuffocat otioſum. S. Bonavent. ibid.

Dæmon. Deſidiæ Dœmon, qui etiam *meridianus* vocatur, dœmonum omnium graviſſimus eſt. Evagrius ad Anatolium de octo vitioſ. cogitat. Eſt inter opera S. Joannis Damaſceni impreſſa Pariſiis 1577.

Febris quartana. Propter quadruplicem gradum peccati, ſcilicet cordis, oris, operis, & conſuetudinis. S. Bonav. ib. in Prologo.

Febris hectica. Comparatur acedia febri hecticæ, vel phthiſicæ, vel laſſæ, vel paralyſi. Id. ib. tit 1. c. 7.

Filia acediæ ſunt quindecim: tepiditas, mollities, ſomnolentia, otioſitas, dilatio, tarditas, negligentia, imperſeverantia, remiſſio, diſſolutio, ignavia, indevotio, triſtitia, tædium vitæ, deſperatio. Id. ib.

Lapis pollutus. Lapidi polluto exæquatus eſt piger. S. Antiochus de acedia hom. 36.

Lethargus. Comparatur otioſus homini lethargico. S. Bonav. ib.

Luna. Septem planetæ ſignificant ſeptem vitia. Luna Acediam, propter mutabilitatem, propter pigritiæ frigiditatem. S. Thom. Aqu. Serm. 2. Dom. 10. Pent.

Mater deſperationis. At quæ tandem eſt radix & mater deſperationis? ignavia inquam: imò quam quis haud ineptè nominaverit, non tantùm radicem, ſed viciſſim illius quoque & parentem, & altricem. Quemadmodum in cadavere tabes gignit vermiculos, quæ ab iis iterum augetur; ità & propemodum hoc loci. Nam ignavia deſperationem parit, & ab ea mutuò & illa nutricatur: adeòque dum ſervant inter ſe, execrabiles vices dandi, accipiendique; confirmantur in potentiam haud mediocrem: alteram itaque reſcindens, alteram, quæ conſequitur, facili opera conficies. Numquam enim non, qui torpeſcit, in deſperationem proruet. S. Chryſoſtomus ep. 5 ad Theod. lapſ.

Morbus graviſſimus. Caſſianus apud S. Joan. Damaſcen. parallelor. l. 1. c. 23.

Nubes. Quemadmodum nubes multò aquæ humore concreta; ita Monachus ſpiritu agitatus Acediæ. S. Antioch. de Acedia hom. 26.

Paralyſis. Typus eſt torporis, quo piger jacet in mollitie carnis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. aur. ſuper Marci. c. 2.

Salix. Monachus acedioſus nihil diſſimilis comperitur virgultis deſerti. S. Antioch. cit. Acedia comparatur ſalicibus, quæ ſunt arbores infructuoſæ: ſic acedioſi faciunt umbram diabolo & refrigerium. S. Vincent. Ferr. de proprietatib. & comparat. vitiorum. cap. 2.

Scholari negligenti acedioſus comparatur. S. Bonav. cit.

Urtica rectè figurat Acediam. Id. ibid.

TITULUS II.

ADVENTUS CHRISTI DOMINI.

A*Nnus tertius* Eſther i. Rex Aſſuerus *tertio Anno imperii ſui fecit grande convivium*. Rex iſte ſignificat Chriſtum; qui non primo, vel ſecundo anno, id eſt, ante Legem, vel ſub Lege, ſed tertiò, id eſt, tempore Gratiæ, fecit convivium. S Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 29.

Dies quintus. Judith 6. Quinque dies ſpirituales venerunt ante adventum Chriſti. Primus dies fuit æterna Patris præordinatio. Secundus Patris facta promiſſio. Tertius in Lege ipſius præfiguratio. Quartus ipſius à Prophetis prædicatio. Quintus ipſa Chriſti Incarnatio. De iſtis quinque poteſt intelligi illud Judith: *In diebus quinque reſpiciat Dominus populum ſuum Iſrael*. S. Thom. l. 1. D. 25. Pent.

Iter primum in Galilaeam. Myſticè per hoc, quòd Jeſus bis in Galilæam abcedit, binus Salvatoris adventus in Mundum oſtenditur: primus quidem miſericordiæ, ut vino facto convivas exhilaret: ſecundus verò, ut filium reguli ad mortem penè deductum ſuſcitet, id eſt, populum Judæorum. Origen. tr. 18. in Joan.

Miſſio Jacob pro hædis. Gen. 27. Rebecca loquitur ad filium juniorem: *vade ad gregem, & accipe mihi indè duos hædos*; præfigurans carneum Salvatoris adventum: quòd autem duos jubetur adferre, duorum populorum ſignificatur aſſumptio. S. Iſidor. c. 23. in Gen.

Pes. Per pedes, & inceſſionem, adventum ipſius, & præſentiam accipimus. S. Joan. Damaſc. Orthod. fid. l. 1. c. 14. Pedes filij DEI Incarnatio ejus intelligitur, quæ Divinitati ſubjecta eſt, ſicut capiti pedes. Calceamenta Domini noſtri Chriſti myſticè ſignificant Incarnationem ejus. de qua dicit Pſ. 107. *in Idumaeam extendam calceamentum meum*. greſſus filij DEI, adventus in Muodum, & regreſſus ejus ad Patrem. S. Hier. Summa de Eſſentia DEI. Hæc Summa inveoitur in operib. S. Bonav. in fine Tomi ſecundi, eique adſcripta eſt, prout ibi probatur.

Pluvia. Chriſtus Dominus in primo adventu ſicut pluvia in vellus Gedeon deſcendit cum humilitate: in ſecundo adventu autem *videbunt Filium hominem venientem in nubibus cum virtute magna, & gloria*. S. Hier. apud S. Th. in Cat. ſup. 13. Marci.

Proceſſio Gedeonis ad Bellum. Gedeon itaque ad prælium veniens Redemptoris noſtri ſignificat adventum; de quo ſcriptum eſt: *tollite portas Principes veſtras*, pſ. 23. Gedeon namque interpretabatur circuiens in utero. S. Iſid. c. 5. in Judices.

Digitized by Google

TITULUS III.

ÆTERNITAS.

ÆS. Aptè æneus Serpens ligno ſuſpenſus eſt; ut Dominus & in ſerpente mortuus, & in ære ſignificaretur æternus. S. Iſid. c.20. in Num.

Gemmea corona eſt æternitas. S. Thom. l.1. in feſto S. Stephani. Quadruplex corona dabitur Sanctis. Argentea; quia clarum eſt argentum; erit corporis claritas. Stellea: erit perfecta omnium Scientia. Gemmea erit in omnibus illis æternitas. S. Thom. l.6. de mortuis.

Manè. Dicitur æternitas. Id. in pſ.5.

Murus Jeruſalem. Muri cæleſtis Jeruſalem ſunt munimenta æternitatis, & immortalitatis; quam conſecuti ſunt Sancti per Chriſtum. Id in pſ 50.

Octava dies, eſt futuri ſæculi tempus. S. Iſid. c.10. in Levit. Octonarius idcirco adhibetur; quia futuri ævi figuram gerit. S. Joan. Damaſc. cor. de transf. Dom.

TITULUS IV.

AMICUS.

D*Extera.* Declinabit ad dexteram, per quam amici ſignificantur · ad ſiniſtram, inimicos carnem brachii, id eſt, conſanguineos. S. Thom. in 9. Iſaiæ.

Divitiæ. Nota, quòd fidelis amicus eſt pretioſiſſimum genus divitiarum. S. Thom. in l. 2. de conſol. Phil. Boetii, proſam 8.

Fons. Amicitia eſt fons omnium bonorum, omniumque donorum, quæ nobis à munificentia ſupercæleſti proveniunt. S. Bernardus Opuſc. ſeu tract. de charit. c.12.

Gloria. Amicitia eſt divitibus pro gloria; pauperibus pro cenſu, exulibus pro patria, imbecillibus pro virtute, ægrotis pro medicina, mortuis pro vita. Caſſiodorus Prolog. lib. de amicitia, apud Lohbet. in Glor. Patr. de S. Franc. Aſiſ.

Manus. Manum noſtram appellat neceſſarium amicum V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. c. Marci. *Si autem manus tua ſcandalizat te* Matth 18. Non de membris corporalibus hoc dicit, ſed de amicis, quos in ordine neceſſariorum membrorum habemus. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth. In manu, & pede, amici deſignantur neceſſarii: in manu, propter operas in pede propter diſcurſum. Haymo homil. in Feſto S. Michael. Arch.

Oculus dicitur Amicus. Ven. Beda apud S. Thom in Cat. ſup. 9. Marci. Per oculum, amicum utilem, & conſiliarium intellige. Haymo cit.

Pes, amicus dicitur, propter miniſterium diſcurſus. V. Beda cit.

Ubera noſtra, quibus à Domino lactamur, ſunt proſperitas temporalium, & ſolatium amicorum. Quando videt DEUS, quòd homines confidunt nimiùm in his, & alliciuntur ab his: ſubtrahit ea, & ponit amaritudinem; ut ponant in ſolo DEO ſpem ſuam. S. Thom. in pſ.30.

Hirundo. Æſtate ad nos advolat; hyeme verò avolat. Ità infidus amicus. Plinius l. 10. c.24.

TITULUS V.

S. ANDREAS APOST.

T*Uba* ea (eſt S. Andreas;) quam ut Chriſtus moliretur, cruce quaſi malleo, Euangelio quaſi incude, quaſi igne ſpiritu, novo ac veteri Teſtamento, quaſi auſim dicere, uſus eſt follibus. Heſychius Presb. Jeros. or. in S. Andream.

Varia.

Andreas ſecundùm Hebræam etymologiam interpretatur *decorus*, ſive *reſpondens*: ſermone autem Græco *virilis* appellatur. S. Iſid. Origin. l.7. c.9. Andreas interpretatur *Fortitudo*. S. Thom. in 4. Matth.

Fundamentum ſecundum Sapphirus congruit S. Andreæ. Vveberus Itin. cœl. p.3. diſſ.1.

Quaſi columna primùm affixus eſt in Eccleſia, & ante Petrum Petrus, fundamentiq; fundamentum, primitiarum fuit principium - eam aperiens januam (Chriſtum) quam fortaſſis non erat ingreſſus &c. Heſychius ib. Eſt propheta, quando dixit; venite & videbitis. Idem ib. Ubinam manes (Chriſte) inquit Andreas; ut in Aula Domini janitor fiam - Andreas eſt benefactor Petri. Id. ib.

TITULUS VI.

ANGELUS.

A*Diutores* Angeli ſunt noſtri invicti. S. Thom. in Apoc. c.12. *Amici* ſunt noſtri. Id. in Cant.6.

Amici omnium regis. Sophronius ArchiEp. Hieroſ. Encom. de Sanct. Angelis.

Apoſtoli. Vos eſtis Apoſtoli, Prædicatores, & Prophetæ, & Euangeliſtæ, & rerum divinarum interpretes. Id ib.

Aquæ. Firmamentum in Eccleſia ſcripturæ divinæ intelliguntur, quia cœlum plicabitur ſicut liber. Aquas quaſdam, quæ ſunt Angeli, poſuit ſupra firmamentum: quia Angeli non egent ſcripturis. S. Iſid. Hiſpal c.2. in Gen.

Architecti triumphantis Eccleſiæ ſunt. Hermas diſcipulus S. Pauli l.1. viſione 3.

Arma DEI. Angeli dicuntur; quibus utitur ad pugnandum contra malos. S. Thom. in pſ 34.

Cardinales Chriſti. Conſiderate, quia ibi (in templo) eſt Papa JESUS, & Cardinales Angeli. Quapropter debetis devotè, & compoſitè ſtare in choro, quomodo ſtaretis, ſi rex, vel Papa eſſet in veſperis. S. Vincent. Ferrer. Serm 7. Dom. in Albis.

Cœlum. Dicuntur Angeli cœlum, propter omnimodam incorruptionem, & naturæ ſuæ puritatem: nihil enim habent corpulentiæ - quantitate ſunt maximi; non per dimenſionem, ſed per virtutem, & poteſtatem · qualitate ſunt lucidi ſicut cœli, per ſcientiæ, & ſapientiæ claritatem - figuratione ſunt Sphærici per continuationis contemplationem affectus angelicus circulariter movetur in DEUM, & de DEO in proximum per dilectionem; & iterum a proximo movetur in DEUM per dilectionis extenſionem. Apoc. 7. *Stabant in circuitu*, &c S. Bonav. opuſc. Eccl. hierar. p.4. c.1.

Creatio Angelorum. Creare poteſt dici ſeminare - Cogita, quòd totus Mundus quaſi ſit unus campus; quem DEUS ſeminavit. Et primò ſeminavit in cœlo novem ſulcos, id eſt, ordines Angelorum de puro ſemine, ſcilicet ſubſtantiis ſpiritualibus - ſed aliud ſemen cecidit ſecus viam · hoc ſemen fuit Lucifer, quia cecidit ſecus viam, id eſt, DEUM S. Vinc. Ferr. ſerm.4 Dom. Sexageſ.

Defenſores noſtri. Adverſarius iſte Matth. 5. bonus Angelus eſt, qui in malis nobis obſiſtit. S. Bonav. ſer. de S. Michaele.

Dii quandoque dicuntur ipſi Angeli. S. Thom. in Prologo Expoſit. ſup. ep. ad Hebr. propter abundantiſſimam reſulgentiam divinæ charitatis. Deos vocat, S. Dionyſ. Areopag. cœl. hier. c.2. *Videbitur Deus Deorum*, id eſt, Angelorum, *in Sion* pſ.83. S. Vin. Ferrer. 3. D.1. Adv.

Exercitus innumerus ſunt Angeli. Sophronius. cit.

Interpretes Divini ſilentii, & tanquam præclara lumina; quæ in adytis latentem indicant. S. Dion Areop. c.4. de divin. nom.

Flores Mundi iſtius ſunt; quia eorum claritatibus Mundus ornatur, & bonum odorem Sanctificationis aſpirant. S. Ambr. l.7. in Luc.

Luna. Hodie illuminatur terra lumine ſolis, lumine lunæ, & Stellarum. Sol Chriſtus, Luna Angelus, Stellæ Maria; quæ Stellæ interpretantur. S. Thom. aqu. Serm. in feſto Paſchali.

Lux. Vidit DEUS lucem quòd eſſet bona. Gen.1. id eſt, naturam Angelicam. Id. in feſto omn. Sanct.

Maceria. Per Maceriam Cant.1. ſignificatur angelicum præſidium. *In caverna* ergo *maceriæ* moratur (Eccleſia) quæ præſidio Angelorum undique circumdatur. Id. in Cant c.2.

Meſſores. Qui ſeminat bonum ſemen Filius eſt hominis; ager autem eſt Mundus: bonum verò ſemen hi ſunt filii regni, meſſores autem Angeli ſunt. S. Greg. Magn. homil. 12. in Evang.

Miniſteriales Salutis noſtræ. S. Cyprian. ad Cornelium Papam.

Mons, Angeli ſunt montes. S. Thom. in capit. 6. Apoc.

Digitized by Google

Muſici DEI. Sophron. cit.

Naves, nauta. Sophron. cit.

Nubes. S. Dion. Areop. cæl. hier. cap. 15. §. 7.

Oves. S. Auguſt. in pſ. 8.

Paranymphus. Angelus Cuſtos fidelis eſt inter animam, & DEUM, paranymphus; non ſuam, ſed Domini, quærens gratiam. S. Bernardus Serm. 31. in Cant.

Rectores ſeptem Eccleſiarum Angelos vocat. S. Bonav. ſerm. de S. Michaele.

Reges, Duces, Nobiles, Barones Paradiſi, aſſociant eam (animam) & ducunt ad cœlum. S. Vinc. Ferr. ſerm. 4. in Epiph.

Stella matutina, Apoc. 2. eſt Angelus Cuſtos. In fine, quando homo eſt in articulo mortis, DEUS mittit ſtellam matutinam, id eſt, Angelum; qui ducit animam ad Chriſtum, ſicut ſtella, Matth. 2. S. Vinc. Ferr. ſerm. 1. in Epiph.

Templum DEI. O felix Alleluia in cœlo! ubi templum DEI Angeli ſunt. S. Auguſt. ſerm. 18. de Alleluia.

TITULUS VII.

ANIMA SECUNDUM SE.

A*Doleſcentula* Cant. 6 ſunt Animæ. S. Thom. hic.

Ager. Homo, qui ſeminat in agro ſuo granum Sinapis, à pleriſque Salvator intelligitur, qui in animis Credentium ſeminat. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. aur. ſup. Matth. c. 13. Theſauri nomine Spiritualiter cœleſtis patriæ amorem intelligere debemus. ager, in quo theſaurus abſconditus invenitur, nos ſumus: ſi tamen in nobis manet cœleſte deſiderium. Haymo hom. in feſto Virginis.

Agnicola ſum ovilis tui errabunda: converte me in caulam tuam Domine. S. Ephr. ſerm. in mulier. peccatric.

Aureum, argenteum vas. In auro, & argento, ac veſte Ægyptiorum, ſignificatæ ſunt doctrinæ. ſive animæ pretioſæ, tanquam vaſa argentea, & aurea, cum ſuis utique corporibus, quæ veſtes ſignificant. S. Iſid. Hiſpal. c. 16. in Exod.

Bethlehem, omnis anima fidelis eſt. S. Ambroſ. l. 5. epiſt. ep. 18.

Camera, anima noſtra eſt S. Thom. ſerm. 2. in feſto S. Thomæ.

Cannabis. Quemadmodum cannabis, ac lini ſpecies, non eſt idonea, ut ex ea fila ſubtiliſſima fiant, niſi diutius elaboretur. ſic & anima DEO devota multas tentationes ſubiens purior ad ſpirituale humilitatis opificium redditur. Quemadmodum enim vas recens confectum, igneque non probatum, humanis inidoneum eſt uſibus: aut ſicut infans ad res mundi tractandas ineptus eſt. ità etiam animæ, ſi divinæ gratiæ ſint effectæ participes, dum nutriuntur dulcedine Spiritus, necdum variis probatæ tentationibus. nondum idoneæ ad regnum. S. Ephrem Tomo 2. de patientia.

Civitas eſt, cujus rex intellectus. Aponius l. 4. Com. in Cant.

Filia. Gentiles quidam dixerunt animas, maximi regis filias. Arnobius contra Gentes l. 2. in medio. Filia regis æterni. S. Vinc. Ferr. ſ. de In.

Imago Sanctiſſimæ Trinitatis. Ità ferè probat S. Thom. opuſc. de dilectione 16. aliàs 61. gradu 10 SSS. Trinitatis impar imago eſt humana mens, ſed tamen imago. S. Aug. l. 10. de Trinit. c. 12. ibid. c. 11. docet; in eo conſiſtere imaginem: quia anima tria habet memoriam, intellectum & voluntatem.

Infans. Vide ſuperiùs Cannabis.

Hoſpes Corporis. Nobilem hoſpitem habes o caro! nobilem valde: & tota ſalus tua pendet de ejus ſalute. Da honorem hoſpiti tanto. diligenter attende, quid hoſpiti hujus tibi præſentia largiatur: ipſe enim eſt, qui tribuit oculis viſum. Denique diſceſſus ejus probat, quid præſentia conferebat: protinus enim anima diſcedente lingua ſilebit. Quæſo te, quis ruſticus, ſi fortè nobilis & præpotens quiſpiam apud eum voluerit hoſpitari, non libenter in angulo Domus ſuæ accubabit cedens hoſpiti ſuo locum, ſicut dignum eſt? potiorem? dic hoſpiti tuo: quia *recordabitur* Dominus *tui*, *& reſtituet te in gradum priſtinum*: & tu memento mei. Gen. 40. S. Bernard. l. 6. in adv. Dom.

Lucerna. Mens hominis eſt quaſi lucerna DEI accenſa divino lumine S. Thom. in pſ. 17. Lucerna in nobis eſt intellectualis natura. S. Chryſoſt.

Luna. Comparetur Lunæ nocte ſplendenti: ſic enim anima ſe convertens lucet bono exemplo. S. Greg. M. Expoſit. in Cant. cap. 6.

R. P. Andrea Spanner.

Lux. Anima eſt Corpori, quod Lux lucernæ, & Sol Mundo. Lobbetius q. 3. de S. Philipp. Nerio, §. 3.

Mulier inclinata ad terram Lucæ 13 quæ *non poterat ſurſum reſpicere*, ſignificat animam meritò corruptionis originalis culpa allectam ad terrena, propter pronitatem ad malum. S. Bonaventura ſ. 1. D. 3. Adv. Hæc mulier ſanatur in Sabbatho: quia in altera vita quietis primùm perfectè anima liberabitur ab omni vinculo concupiſcentiæ, à peccato originali in homine relictæ. Idem ib.

Nauta. Caro noſtra eſt navis, & Spiritus eſt nauta. S. Bonav. diet. ſal. tit. 1. c. 9.

Navicula. S. Auguſt. de temp. l. 67. Navis trium coopertuarum eſt quævis anima. in qua tres ſunt potentiæ quaſi tres coopertura, ſcilicet memoria præteritorum, intelligentia præſentium, voluntas futurorum. S. Vinc. Ferr. ſ. 4. de omn. Sanct.

Neglectus animæ. At tu quidem in tonſtrino reſidens, & cæſariem detondens adhibito etiam ſpeculo, multo cum ſtudio, ſummaque cura, æqualitatem conſideras, & ordinem capilli. animæ verò noſtræ, quæ non ſolùm deformis eſt, verùm etiam ferarum omnino conformis; & quæ ſcylla aliqua, vel chimæra (ut fabula celebrat) effecta eſt; nihil penſi habemus: cùm tamen hic quoque ſpeculum paratum ſit ſpirituale: & longè illo utilius ſpeculo, longeque lucidius. Hoc autem eſt, virorum memoria Sanctorum, & beatæ illorum converſationis hiſtoria, & generaliter Divinarum lectio ſcripturarum, poſitæque à DEO leges. S. Chryſoſt. hom. 4. in Matth.

Nobilis Domicella, anima noſtra eſt. Stat innixa ad parietem, ſcilicet fidem Chriſtianam: quia ſicut paries ſuſtinet, & impedit viſum; ità fides Chriſtiana eſt appodiamentum Chriſtiani. S. Vinc. Ferr. ſ. de S. Antonio Abb.

Numiſma. Nummus eſt anima, quem Dominus maximè in morte examinat, ut imaginem ſuam quærat. S. Bonav. ſ. 2. D. 22. Pent.

Oculus. Oculus hominis non illuminatur à Sole, niſi habeat directam operationem ad illum: ità anima, ſi debet recipere lumen Divinum, debet habere directum aſpectum ad DEUM. S. Thom. in Pſal. 6.

Oſtium eſt duarum valvarum, cupiditatis ſcilicet, & timoris: per hæc duo omnia intrant in hominem. S. Auguſtinus Enarr. in Pſal. 141.

Oleum. In Lucerna oleum, in corpore Anima. Pierius l. 46.

Ovis. Illa anima eſt quaſi ovis; quæ ad modum ovis innocentis nulla habet arma ad impugnandum; non cornua ſuperbiæ, non calces violentiæ, non dentes crudelitatis, non ungues rapacitatis, non venenum malignitatis. S. Bonav. ſ. 2. D. 2. Paſch.

Palma. Anima decenter palmæ comparatur. S. Greg. M. in Cant. c. 7. Palma anguſta eſt inferiùs, & ſuperiùs lata: ſic anima, quæ vult aſcendere ad DEUM, debet eſſe ſtricta ad voluptates terrenas &c. S. Vinc. Ferr. ſ. 1. D. Palmar.

Paradiſus DEI anima hominis eſt. S. Tho. opuſc. de Sacr. Alt. c. 31.

Paſtor. Duos Paſtores quos dixit, ſpiritus, & anima intelliguntur: terra autem homo ipſe eſt. Arnobius Annot. c. 25. in Matth.

Paterfamilias iſte (Matth. 24.) ſutiliter eſt animus. Haymo hom. in feſto Ep. non Conf.

Plauſtrum. Quid plauſtri nomine, niſi uniuſquæque uniuſcujuſque fidelis anima deſignatur? cujus profectò plauſtri rotæ ſunt utrumque teſtamentum. S. Greg. l. 3. cap. 4. in cap. 1. Reg.

Pretioſa res anima eſt. Arnobius contra Gentes l. 2. in fine.

Pupilla oculi dicitur anima: quia ſicut pupilla, quæ eſt in medio oculi, circumdatur multis pellibus ad defenſionem, & homo opponit manum, & ferè omne quod habet, nè lædatur! ſic debet homo facere pro anima. Quid enim prodeſt homini &c. Marci 16. Cuſtodi me ut pupillam oculi, id eſt, ut Chriſtum. S. Thom. in pſ. 16.

Rectrix. Animam fecit Rectricem corporis. S. Auguſt. de actis cum Felice Manich. l. 2. c. 18.

Sedes Sapientiæ anima eſt. S. Bernard. de Charit. c. 35.

Sol. Eam cum Sole comparat Nemeſius c. 3 de junct. an. & corp. Anima eſt corpori, quod lux lucernæ, & Sol in Mundo. Lobbet. de S. Philipp. Ner. § 3. Anima de ſe in quantum eſt ad imaginem DEI, eſt pulchrior Sole. S. Vinc. Ferr. ſ. 2. de S. Joan. B.

Speculum. S. Dion. Areop. de Eccl. hier. c. 3. vocat animas Sanctorum Specula. Rationem dat S. Maximus ſup. id. cap.

dicens; Specula vocat animas Sanctorum, utpote Divinæ lucis capaces.

Sitis. Ipſum deſiderium ſitis eſt animæ. S. Auguſt. in pſ. 54.

Somnus animæ eſt oblivisci DEUM ſuum. Id ib.

Tabernaculum. Cortinas tabernaculi, id eſt, ornatus animæ facies de byſſo retorta, id eſt, de operibus pœnitentiæ, jejuniis, orationibus, afflictionibus &c. S. Thom. opuſc. de Sacr. Alt. c. 15.

Terra. Appendit terram ſuper nihilum, id eſt, animam, ſuper humilitatis fundamentum. S. Bonav. diet. ſal. tit. 7. c. 1.

Templum. Dicitur anima Templum DEI, quia in templo DEUS adoratur; ſimiliter in anima fideli. Matth. 6. intra in cubiculum tuum, id eſt, ſecreta animæ tuæ, &c. Itèm ibi offeruntur ſacrificia; ſimiliter in anima fideli Pſ. 50 Sacrificium DEO Spiritus contribulatus. Itèm, quia eam DEUS Sanctificat, & in eam deſcendit, ſicut in templum. S. Thom. in pſ. 10.

Theſaurus eſt anima, & ingens quidem. Lobbet. cit. §. 7.

Ventus. Subtilitate ventorum in ſacro eloquio animæ deſignantur. S. Greg. M. ſup. illud Job: fecit ventis pondus. l. 19. mor. cap. 4.

Vinea eſt anima, fides vitis, virtutes palmites, botri opera, devotio vinum. S. Bernard. ſ. 30 in Cant.

Virgultum. Per virgultum agri inviſibilem Creaturam demonſtrat intelligi, ſicut eſt anima. Dictum autem eſt virgultum propter vigorem vitæ, herba propter eandem vitam nunquam marceſcentem. S. Iſidorus Hiſpal. c. 3. in Gen.

Vita corporis anima, vita animæ DEUS eſt. Iſidorus l. 1. de ſummo bono.

Voluntas. Oculus eſt ratio, anima voluntas, venter memoria. S. Thom. ſ. 3. D. 6. Pent.

TITULUS VIII.

ANIMA SANCTA.

A*Doleſcentula.* Adoleſcentulæ dicuntur animæ electorum, quia quò majoris fragilitatis ſibi conſciæ ſunt, eò ampliùs diligunt Chriſtum. S. Thom. in Cant. 1. Quid per Adoleſcentulas, niſi animæ ſanctæ deſignantur? S. Gregor. M. in Cant. 1. Adoleſcentulæ electorum animæ gratia baptiſmatis renovatæ ſunt. S. Iſidor. Hiſpal. in 1. Cant.

Agricultura Monachi, anima bona Evangelicè fructificans. S. Ephrem Paræn. 2.

Altare DEI. Quid eſt Altare DEI, niſi mens beneviventium? Ubi ex mœrore compunctionis ignis ardet, & caro conſumitur. S. Greg. hom. 22. in Ezech.

Amica Chriſti. Propter fidem Chriſtus Sponſam ſuam (id eſt, animam ſanctam) amicam vocat: ſine fide enim impoſſibile eſt placere DEO. S. Gregor. M. in Cant. cap. 2. Amica fit agnoſcendo DEUM; formoſa, Chriſti humilitatem ſervando; columba, nihil de terrenis cupiditatibus requirendo. Aponius l. 4. Com. in Cant.

Areola. Per areolam (de qua Cant. 6.) anima cujusque fidelis intelligitur. S. Thom. in Cant. c. 6.

Arca Noe eſt anima ſancta tricamerata fide, ſpe, charitate. S. Bonav. in pſ. 67.

Arca Teſtamenti. Quid eſt mens juſti, niſi arca Teſtamenti? quæ geſtata à bobus calcitrantibus inclinatur: quia numquam etiam qui bene præeſt, dum ſubjectorum populorum confuſione concutitur, ad diſpenſationis condeſcenſionem ex ſola dilectione promovetur; ſed inclinatio fortitudinis caſus putatur imperitis. S. Greg. mor. l. 5 c. 10.

Arida eſt anima ſitiens DEUM. S. Iſidor. c. 1. in Gen.

Aurora. mens juſti eſt, quæ peccati ſui tenebras deſerens ad lucem jam erumpit æternitatis. S. Greg. mor. l. 16. c. 29.

Carbo igneus, niger non eſt; imò candens, & lucidus: ſed, quando extinguitur, niger efficitur. Sic anima amore DEI ignita, & pulchra, & lucida eſt. Ezech. 1. *Aſpectus eorum quaſi ignis carbonum ardentium.* S. Bonav. ſ. in Cœna Domini.

Columba Noetica. Columba, quæ non inveniebat, ubi requieſceret pes ejus. Gen. 8. rediit ad arcam. Sic debet anima non inveniens requiem mentis foris, redire ad conſcientiam interius. Id. ſ. 2. in Epiph. Dom.

Convallis. Convalles ſignificant humiles mentes, quorum lilium Chriſtus eſt. S. Tho. in 2. Cant.

Cella vinaria debet eſſe anima noſtra, igniſque divini receptaculum. S. Bernard. opuſc. de Char. c. 40.

Cera. Per puerum (de quo 4. Reg. 4.) fidelis anima, per Eliſæum Dominus figuratur: qui ſicut ſigillum ceræ, ſic ſe conjungit animæ; oculos ſuos ſuper oculos ejus ponit: quia intellectum illuminat: carnem caleſacit: quia affectum charitate inflammat: os ſuper os ponit, quia guſtum memoriæ dulcedine ſpirituali delectat: manus ſuper manus ponit; quia in bono opere uſque in finem conſervat: & ſic totum hominem perficit. S. Thom. opuſc. de Sacr. Alt. c. 21.

Civitas. Moraliter civitas anima, plena populo bonarum affectionum, domina gentium, vitiorum; princeps provinciarum, ſenſuum; deſolata bonorum ſuffragiis; vidua ſponſi amplexibus; ſub tributo vitiorum. S. Thom. in 1. Thren. Jer. Hæc eſt, quæ ædificatur ut civitas: hanc civitatem non ædificat avaritia, ſed deſtruit; non ædificat libido, ſed exurit, atque incendit. Vis tamen ædificare civitatem? *melius eſt exiguum cum DEI timore.* Proverb. 15. S. Ambroſ. l. 7. epiſt. ep. 44. Sicut Jeruſalem dicitur ædificata ſicut civitas; ita ſunt animæ pacificæ. Id. l. 8. in Luc. Nota, quia anima eſt civitas ſummi Regis: ſed Iſmaelitæ obſident hanc, id eſt, diaboli. S. Bonav. in pſ. 118.

Cibus DEI. Quid autem animas hominum, niſi cibum Domini dixerimus? quæ ad hoc ſunt conditæ, ut in ejus corpus trajiciantur. S. Greg. hom. 17. in Evang.

Cœlum. Spiritualiter ſanctas animas cœli nomine ſignificat; & terræ, peccatrices. S. Aug. de Ser. Domini in monte L. 1. c. 17. Cœlum eſt anima juſti. S. Thom. in c. 8. Apoc.

Collis, Mons. In thure ſancta devotio orationum accipitur: mons ergo myrrhæ, & collis thuris, ſunt excelſæ animæ Sanctorum per contemplationem. S. Thom. in c. 4. Cant.

Columba. Fidelis anima habet quatuor pennas, ſcilicet timorem, pœnitentiam, ſpem, & amorem. Lobbet. Glor. Patriarch. q. 2. de S. Brunone.

Currus DEI. Sanctæ animæ currus nomine intelliguntur. B. Paulus Diaconus tom. 15. Bibl. PP. Pariſiis, 654. Anima currus eſt DEI, ut ira ejus, & libido, & timor, & omnes ſeculares concupiſcentiæ refrænentur. S. Ambr. ſ. 2. in pſ. 118.

Domus DEI, mens eſt, & conſcientia fidelium. V. Beda apud S. Thom. in Cat. aur. ſup. 11 Marci.

Equitatus Cant. 1. Nec miraberis, unam animam equitatus multitudini ſimilatam: *equitatui meo, &c.* ſi adverteris quantæ in ipſa una, quæ tam ſancta anima ſit, virtutum acies habeantur; quanta in affectionibus ordinatio. aut ſi id tibi non placet; noveris, hujuſmodi animam nunquam eſſe ſinè Angelorum cuſtodia. Ergo Angelicis fulta miniſteriis, & ſuperno ſtipata agmine, ſponſa incedens ſimilis eſt equitatui Domini: illi utique (populo Iſrael.) qui quondam in curribus Pharaonis tam ſtupendo divini adjutorii miraculo triumphavit. S. Bernard. ſ. 39. in Cant.

Ficus DEI; eſt anima ſancta Joan. 1. hujus cortex eſt humilitas; decorticatur, dum humilitate ſpoliatur: albi fiunt rami ejus; quia oſtenſa ejus opera humanis oculis candeſcunt; ſed & areſcunt. S. Greg. moral. 8. cap. 37.

Filia regis, eſt anima fidelis. pſ. 44. S. Bonav. diet. ſal. tit. 5. c. 1. Filia principis; Ratio illius eſt: quia ſicut filia principis in die nuptiarum vadit coram ſponſo nobiliter aſſociata Baronibus, militibus, & ſatelliſeris: ſic anima bona, & ſancta, Angelis. Authoritas: *quid videbis in Sunamitide, niſi choros caſtrorum.* Cant. 7. Nota: Sunamitis interpretatur *mortificata.* S. Vincent. Ferr. ſ. 3. D. 1. Adv. Animæ ſunt filiæ Jeruſalem. S. Iſid. Hiſpal. in 1. Cant.

Ferrum ignitum. Sicut ferrum ignitum eſt tractabile; ità anima charitate plena. S. Bonav. diet. ſal. tit. 5. c. 2.

Framea pſ. 34. Poteſt intelligi, vel vindicta DEI, vel anima Chriſti, vel quilibet juſtus, qui ſunt gladius DEI contra malos. S. Thom. in pſ. 35.

Habitatio DEI. Anima veri juſti, & virtuoſi, eſt habitatio DEI, locus gaudii, locus lucis, & locus ordinati amoris. S. Bonav. cit. tit. 5. c. 1.

Hortus. Unaquæque ſancta anima hortus concluſus eſſe intelligitur. S. Greg. in cap. 4. Cant.

Jeruſalem noſtram animam dicimus; ſi tamen rex pacificus requieſcit in ea. Arnobius in pſ. 64.

Lapis politus. Ad cujus (cœleſtis templi) ædificationem Electorum animæ, quaſi quidam expoliti lapides, deferuntur. S. Iſid. Hiſpal. Com. in 3. Reg. 2.

Lignum. Quemadmodum lignum plantatum ſecus decurſus aquarum; ità etiam anima divinæ Scripturæ fluentis irrigata ſaginatur; fructumque tempeſtivum, id eſt, rectam fidem profert; ac perpetuò virentibus foliis, id eſt, DEO gratis actionibus exornatur. S. Joan. Damaſc. Orthodox. fid. l. 4. cap. 18.

Lilium. Lilium, quamvis pungatur à ſpinis, candorem tamen retinet, fortiorem emittens odorem, quàm ſi non

punga-

Digitized by Google

pungatur. Sic anima ſponſa DEI, quamvis pungatur; candorem bonæ conſcientiæ, & bonæ famæ odorem, ſervare conatur. S. Albertus M. parad. an. cap. 4. de Patientia. Lilia, ſanctæ ſunt animæ. S. Thom. in c. 4. Cant. Quid per lilia, niſi mundæ animæ deſignantur? S. Greg. M. in cap. 2. Cant. Lilia ſunt animæ beatæ, & caſtæ. S. Thom. opuſc. de Sacr. Alt. cap. 3.

Luna. Comparatur Lunæ nocte ſplendenti: ſic enim anima ſe convertens vivit bono exemplo. S. Gregor. in Cant. cap. 2. Animam S. Engelberti M. & Archi-Ep. Colon. vidit S. Hermanus in ſpecie Lunæ ad Cœlum ire. Author vitæ S. Hermanni c. 30.

Margarita. Anima ſancta, in hac vita eſt velut margarita in ſterquilinio. S. Greg. hom. 40. in Evang.

Mons. Exultate montes. hoc eſt, ratione præditæ naturæ; quæque ad ſpiritualis contemplationis faſtigium aſſurgitis. S. Joann. Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V. Montes excelſæ animæ ſunt, colles parvulæ ſunt. S. Auguſt. tr. 1. in Joan.

Murus. DEI Murus, eſt anima ſancti. Habet & Eccleſia muros ſuos: quæ jam perfectior dicit: *ego civitas munita*. S. Ambroſ. ſ. 2. in pſ. 118.

Myrrha. Per has ergo arbores (myrrham & aloen) deſignantur carnis continentia, & caſtimonia: nam putredo luxuriam ſolet deſignare. In Horto ergo Eccleſiæ ſunt myrrha. & aloe, hoc eſt, mentes caſtæ. S. Thom. in cap. 4. Cant.

Naves Tharſis, animæ piæ ſunt, ferentes Salomoni ad templum neceſſaria. S. Ambr. Ennarat. in pſ. 1.

Palma. Significat animam cujuſque fidelis, quæ memor eſt Domini; qui dicit Joann. 16. *Ego vici Mundum*. S. Thom. in cap. 7. Cant. Palma anguſta eſt inferiùs, & ſuperiùs lata: ſic anima, quæ vult aſcendere ad DEUM, debet eſſe ſtricta ad voluptates terrenas. S. Vinc. Ferr. ſ. 1. Dom. Palmar.

Ramus. Sicut ramus, in quo pendet fructus; & ſic ſpica plena grano: ſic anima humilis, quæ eſt onuſta fructibus bonorum operum. & plena granis virtutum. S. Bonav. diet. ſal. tit. 7. c. 1.

Rebecca. Nota, quòd per Rebeccam poteſt myſticè intelligi quælibet anima, Chriſto filio DEI Patris deſponſata, per intermediam procurationem Angelorum. S. Thom. in c. 24. Gen.

Reginæ. Quid per Reginas Cant. 6 niſi Sanctorum animæ deſignantur? S. Greg. in c. 6. Cant. Reginæ, id eſt, juſtorum animæ beatam te dixerunt (Mariam.) S. Joannes Damaſ. or. 1. de dormit. B. V.

Sedes Dei, anima juſti eſt. Sap. 1. & 2. Sedes mentes juſtorum ſunt, in quibus Chriſtus quieſcit. S. Thom. in cap. 4. Apoc.

Sepulchrum Chriſti, anima fidelis eſt. Drogo Oſt. ſ. de Paſſ. Dom.

Sindon. Sindone munda involvit Jeſum, qui pura mente eum ſuſcipit. Gloſſa. In tribus verò, quæ perducunt corporale linteum ad candorem, intelliguntur tria, quæ faciunt ad noſtram mundificationem. 1. Enim lavatur: 2. torquetur, exſiccatur. 1. debet lavari per aquam lacrymarum: 2. per opera pœnitentiæ torqueri, &c. De primo Ex. 30. *Lavabunt Aaron, & filii ejus manus, & pedes*, id eſt, opera, & cognitiones, aqua compunctionis, & confeſſionis. pſ. 31. *Lavabo lectum meum*, id eſt, conſcientiam meam. De ſecundo Ex. 26. *Cortinas tabernaculi*, id eſt ornatus animæ, *facies de byſſo retorta*, id eſt, de operibus pœnitentiæ, jejuniis, orationibus, afflictionibus, &c. S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt c. 15.

Sion. Sit ergo Sion anima noſtra. ut deceat hymnum in ea dici Arnob. in pſ. 64.

Sole amicta. Anima contemplativa eſt mulier bona amicta Sole. S. Bonav. opuſculum. Eccl. ſ. 22.

Superhumerare EX. 12. Significat mentem fidelis. S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 30.

Templum, eſt anima juſta; in qua DEUS per gratiam. S. Thom. in pſ. 17.

Vas tabernaculi. Quid per vaſa tabernaculi, niſi fidelium animæ deſignantur. S. Iſid. Hiſpal. in Num. c. 6

Virgula fumi, anima ſancta DEUM amans: gracilis eſt, & delicata, diſciplinis Spiritus Sancti extenuata; non habens groſſitudinem carnalium deſideriorum. S. Thom. in cap. 3. Cant.

Virgines quinque ſapientes, omnes animæ ſanctæ intelliguntur. S. Iſidor. alleg. novi Teſtam.

Volatilia Cœli. Facta ſunt & volatilia; id eſt, animæ ſanctæ ad ſuperna volantes. Id. cap. 2. in Gen. In iſtis etiam (ramis Apoſtolis) volucres requieſcunt: quia ſanctæ animæ, quæ quibusdam virtutum pennis à terrena cogitatione ſe ſublevant, in eorum dictis, atque conſolationibus, ab hujuſmodi fatigatione vitæ reſpirant. Sanct. Gregor. lib. 19. mor. cap. 1.

Urna aurea, cor noſtrum, quæ ſuſcipit Chriſtum, debet eſſe. S. Thom. cit. c. 15.

TITULUS IX.

ANIMA PECCATRIX.

Abyſſus dicitur cor peccatoris, peccati caligine tenebroſum; cujus angelus eſt diabolus. S. Thom. in c. 9. Apoc

Ænea olla. Ezech. 24. Sermo divinus æneæ ollæ peccatricem animam comparat. S. Auguſt. hom. 16.

Agnicula ſum ovilis tui errabunda; converte me in caulam tuam Domine. S. Ephr. ſ. in mulier peccatr.

Aranea. Tela araneæ eſt fragilis; ità cogitationes peccatorum ſunt vanæ. S. Thom. in pſ. 38

Arida manus. Homo habens manum aridam ſignificat animam minimè operibus fructuoſam, S. Iſid. Hiſpal. in alleg novi Teſtam.

Babylon. Civitas Babylonis quælibet anima (vana) S. Thom. in Iſ. 24.

Civitas. Moraliter civitas anima, plena populo bonarum affectionum; domina gentium, vitiorum; princeps provinciarum: ſenſuum; deſolata bonorum ſuffragiis; vidua ſponſi amplexibus; ſub tributo vitiorum. S. Thom. in 1. Thren.

Columba tua ego ſum. rapta ab accipitre callidiſſimo, atque ſæviſſimo; ait anima peccatrix, & convertens ſe, apud S. Ephrem. ſ. in mulier. peccatr.

Dæmoniaca Matth. 15. Moraliter per iſtam dæmoniacam intelligitur anima peccatrix. S. Thom. ſ. 2. D 2. Quadrag. Si quis habet conſcientiam alicujus vitij ſorde pollutam, filiam habet malè à dæmonio vexatam. Rabanus.

Dina, ut mulieres videat extraneæ regionis, egreditur, quando unaquæque mens extra ordinem proprium evagatur; quam Sichem princeps terræ opprimit. S. Iſidor. Hiſpal. c. 28. in Gen.

Drachma. Mulier, quæ perditam reperit drachmam, Eccleſia eſt; per drachmam anima peccatrix intelligitur. Id. in alleg. novi Teſtam.

Filia diaboli, violatrix templi Spiritus Sancti, quid de te dicam? Ità alloquitur animam peccatricem Goffrid. Abbat. Vindocinenſis Opuſc. 15.

Imago, quam DEUS depinxit, eſt anima, ad ſimilitudinem ſuam. ſed peccator ſuperinducit maculam peccati. S. Vinc. Ferr. ſ. de S. Joan. ante port. lat.

Infernus anima peccatoris dicitur. S. Bonav. diet. ſal. tit 5 cap. 1.

Judæa: Moraliter anima, quæ DEUM confiteri debet, migravit ad vitia, inter gentes vitia, vel dæmones. S. Thom. in 1. Thren.

Locuſtæ accipiendæ ſunt tamquam vagæ, & ſalientes animæ in ſæculi voluptates. S. Iſid Hiſpal. c. 14. in Ex.

Meretrix eſt, quæ ad ſe recipit dæmones. Id. Comment. in Levit. c. 12.

Olla. Anima peccatrix dicitur propter concupiſcentiæ fervorem. Job. 40. Mich. 3. Nahum. 3. S. Thom. in c. Jerem. Anima peccatrix dicitur olla. Notandum, quòd prædicta olla ſuccenditur igne inordinati amoris, Pſ. 79. *Incenſa igne, &c.* iræ, & contentionis. Iſ. *Ecce omnes vos, &c.* Id. ibid.

Paralyticus jacens in lectulo, anima eſt vitiis deſolata in corpore ſuo. S. Iſidor. in alleg. Anima aggravata vitiis quid aliud eſt, quàm torpens paralyticus? Hildebertus Turonenſ. Archi-Ep. ſerm Synodico in Luc. 12

Perdix, à diabolo capta perdici ſimilis eſt: quia ſicut auceps per captam perdicem alias allicit, & capit; ità per animam, &c. S. Ephr. Syr. tom. 1. de recta viv. rat. c. 22.

Via. Eſt mens, aſſiduo malarum cogitationum motu trita; nè verbi ſemen in ea germinare ſufficiat. V. Beda apud S. Th. in Cat. aur. ſup. c. 4. Marci.

Viſcus. Obligata anima amore terreno quaſi viſcum habet in pennis. S. Aug. in pſ. 122.

Varia de Anima.

Accipiter Iob. 39. Signat perſonam contemplativam, volantem alis contemplationis, & orationis, ad Auſtrum. Auſter eſt ventus calidus, & humidus; contemplatio calefacit per devotionem, humectat per lacrymationem, & anima renovatur (ſicut accipiter) S. Vincent. Ferr, ſerm.5. D 20. Peot.

Aſtra. Aurora eſt initium bonæ vitæ, aſtra ſunt bonæ animæ, quæ egrediuntur in morte. S. Bonav. ſ.2. in Vigil. Nat. Dom.

Columba. Ut domeſtica, & manſueta quædam columba per tabulata ſpatians ædium, ſi ſtrepitum ſenſerit, caterrita avolat in tectum, & ſublimen ſeſe efferens exitum ſollicitè petit, pavoreque levari enititur; ſic animus beati illius (Danielis in viſione conſtituti Dan. 8.) à corpore efferre, foraſque omni ex parte extrudere cogebatur. Et quidem easſet, avolaſſet, corpus ſuum deſeruiſſet; niſi continuò Angelus eum intimo liberaſſet metu, ad ſuumque revocaſſet diverſorium. S.Chryſoſt. hom.4 de DEI Natura.

DEO devota. Sicut Sol non poteſt non ſplendere, & ſicut roſa non poteſt odorem non ſpargere, & ſicut aqua fluens non poteſt terras proximas non irrigare; ſic nec cor DEO devotum ſe poteſt abſcondere. S Bonav. ſ.de S.Luca.

Fluminis impetus. Pſ.45. Quatuor flumina ſe percutiunt in anima peccatoris pœnitentis: ſcilicet flumen olei, miſericordia, flumen mellis, Spiritus Sanctus, flumen aquæ, quando lacrymatur flumen ſanguinis, quando homo diſciplinat ſe. *Lætificat civitatem DEI*, ſcilicet Angelos, quia gaudium eſt iis. Luc.15. Sanctificavit tabernaculum. Quando homo eſt in peccatis, eſt ſtabulum porcorum; ſed, poſtquam fluminis impetus mundavit eum, efficitur camera, & habitaculum DEI. S.Vinc Ferr ſ 1. de S. Joan B

Framea DEI. Quid anima noſtra poteſt, niſi DEUS illam teneat, & pugnet de illa? nam quælibet optimè facta Framea, ſi non habet bellatorem, jacet. S Aug. in pſ 34.

Hirundo volando victum accipit: ſic anima ſancta in hac vita non debet multùm eis inhærere; ſed iis quaſi volando, ſine mora dilatationis frui, & eas citò tranſire. Id. ſ 1. Dom. Palm.

Jerichuntinus eſt anima Purgatorii. Luc 10. Semivivus relinquitur: quia homo vitam corporalem perdidit, & ſupereſt tantum animæ vita. Juvatur à Samaritano per vinum: id eſt, orationem, oleum, id eſt, eleemoſynas Poſuit eum ſuper jumentum, id eſt, corpus: ecce afflictio corporalis. Id. ſ.1.D 14. Pent. vide hic plura.

Lucerna Sicut lucerna non à ſe ipſa accenditur; ità nec anima humana ſibi præſtat lucem, ſed clamat ad DEUM. Pſ. 107. *Tu illuminabis lucernam meam Domine*. S. Auguſt. in pſ. 109.

Navis in mari, animus in dubio. S. Aug. in pſ.54.

Perdix. Cogita, quòd corpus ſit nemus, anima ut perdix in eodem abſcondita. Canes in circuitu ſunt dœmones, qui ſunt in terra: falcones ſunt dœmones, qui ſunt in aere, ut atomi in radio Solis: homines pungentes cum baculis ſunt dolores pungentes, ut anima exeat: & non poteſt ibi manere. Ecce miſera anima, in quali preſſura eſt in morte. Id.ſ.1. D.11. Pent.

Philomela quando videt clareſcere, & ſolis radios lucere, (manè) tanta hilaritate cantat, quòd penè diſrumpatur; & ſignificat animam, quæ in hujus vitæ tenebris Solem juſtitiæ expectat; & quando eum ſenſerit adeſſe, ſummè lætatur. Talis erat ille beatus ſenex Simeon. Luc.2. S.Vinc. ſ.1. D. Palm.

Quantitas cujuſque animæ æſtimatur de menſura charitatis, quam habet, ut v. g. quæ multum habet charitatis, magna ſit; quæ parum, parva; quæ nihil, nihil; dicente Paulo 1. Cor.13. *Si charitatem non habuero, nihil ſum*. S.Bernard. ſ.27. in Cant.

Regulus eſt omnis homo; cujus filius, id eſt, mens febricitat voluptatibus pravis. Accedit autem ad Iesum, & deprecatur, ut deſcendat, id eſt, ut condeſcenſu miſericordiæ utatur. Theophilactus apud S. Thom. in c.4 Ioan.

Reliquia. Anima debet diligenter cuſtodiri, conſervari, quaſi reliquia pretioſiſſima. Id.ſ 2. fer.6. poſt Cineres.

Solſequium ad ortum Solis aperitur, ad occaſum clauditur: ſic animæ fidelis cor Soli DEO patere debet, Mundo verò debet eſſe clauſum. Id. ib.

TITULUS X.

ANIMA, ET CARO.

ADam animam, *Eva* carnem, ſignat. S. Auguſt. Conc. 1. pſ.48.

Cymbalum jubilationis, ſunt anima, & caro. S. Vinc. Ferr. ſ.4. de om. SS.

Facies duæ. Anima noſtra duas habet facies; unam versùs Deum, ſecundùm rationem; aliam versùs carnem, ſecundùm naturam ſenſitivam, quæ tantùm naturalia comprehendit. S. Thom. in pſ. 10.

Iſaac, & Rebecca. Sciendum, quòd in illa figura Gen.27. Dominici Corporis quatuor erant perſonæ, ſcilicet Iſaac & Rebecca, quaſi maſculus, & fœmina, ſignificant duas naturas in nobis, Corpus, & Animam. Maſculus, qui magis ſolet eſſe manifeſtus, & exterioribus plùs intendit, ſignificat exteriorem hominem, id eſt, Corpus cum ſuis ſenſibus. Fœmina, quæ domi reſidet, & familiam regit, interiorem hominem, id eſt, Animam, quæ ſalutis ſuæ, & aliorum, gerit curam, S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. cap. 7.

Scala erecta noſtra vita in ſæculo Latera hujus ſcalæ dicimus animam, & corpus eſſe. S. Benedictus in Regula ſua, cap. 7.

Vitulus, & urſus, paſcentur ſimul. Iſ. 9. Vitulus ſignificat Corpus, quòd in ſacrificio Deo eſt mactandum: urſus ſpiritum: hi paſcentur ſimul, ſcilicet vero cibo, id eſt, carne Chriſti. S.Thom. ib c.7.

TITULUS XI.

ANTI-CHRISTUS.

ABimelech. Per rhamnum meritò typus Anti-Chriſti ſignificatur: ignis de rhamno, iniquitas de Anti-Chriſto Abimelech tenet typum Anti-Chriſti, &c. S. Iſid. c.6. in Iudic.

Aquilam ſub Nabuchodonoſor vel Anti-Chriſti figura ponit (Ezechiel) Idem lib. procem.

Antiochus. In Daniele multa dicuntur de Antiocho in figura Anti-Chriſti: unde ibi quædam leguntur, quæ non ſunt in eo completa; implebuntur autem in Anti-Chriſto. S. Thom. in Prologo Expoſ. in pſalmos.

Barrabbas ſignificat Anti-Chriſtum. S. Iſid. in alleg. novi Teſt.

Cornu. De Anti-Chriſto oſtendit, quòd ipſe ſit cornu puſillum, id eſt, parvo tempore regnaturus. Id. lib. procem.

Dan. Per Dan ideo Anti Chriſtus ſignatur; quia non de libertate gratiæ orietur, ſed potiùs de ancilla, cupiditate ſcilicet, & ambitione. S Thom in 49. Gen. Dan Anti-Chriſtum ſignificat. S. Iſid in c.31 in Gen.

Deeg, id eſt, Anti-Chriſtus, qui commovebit in fine Mundi terrenos. S.Thom. in pſ 51.

Hyems. Hyeme autem quòd dixit, tempus capiendi homines oſtendit Oremus, ut ſæculum fugere poſſimus; nè ab Anti-Chriſto, velut ab hyeme, aut Sabbatho, præoccupemur. Arnobius c.26. in Matth.

Hermagedon (interpretatur) *mons furum*, vel *globoſus*, vel *conſurrectio teſtium iniquorum*; & ſignat Anti-Chriſtum. S. Thom. in c 16 Apoc.

Impius Interficiet impium, id eſt, Anti-Chriſtum. Id. in c.11. Iſaiæ.

Leo. Super Aſpidem, & Baſiliſcum, &c. pſ. 90. Aſpidem dixit mortem, Baſiliſcum peccatum, Leonem Anti Chriſtum, Draconem diabolum. S Iſid. cap. 5. in Gen. Leonem, & urſum David necavit; urſum videlicet diabolum, Leonem Anti Chriſtum (ſcilicet David præfiguratus) Id.c.9. in 1. Reg.

Tenebræ. Chriſtus lux eſt, tenebræ autem Anti Chriſtus Arnobius in c 5. Ioan.

TITU-

TITULUS XII.

APOSTOLI.

A*Gricolæ*. Homo, qui vineam plantavit, DEUS eſt, qui condidit Jeruſalem - Coloni, autem quibus vineam locat, populus eſt Iſrael. Servi miſſi, & interfecti, ſunt prophetæ. Filius noviſſimè miſſus, eſt Chriſtus. Illi autem agricolæ, ad quos vinea transferri præcipitur, ſignificant Apoſtolos, vel Succeſſores Apoſtolorum. Sanct. Iſidor. in alleg.

Aqua tenebroſa Dicuntur Apoſtoli in comparatione ad fulgorem, id eſt, Chriſtum. S. Thom. in pſ. 17.

Aquilæ ſunt. S. Joa. Damaſc. orat. 2 de Aſſumpt, V.

Arbor. Quidam Apoſtolorum in Romam, & quidam in Indiam, quidam in alias terræ partes ſunt diviſi, ſicut rami. Theophilactus apud S. Thom. in Catena.

Arietes gregis. S. Aug. ep. 89. ad Hilarium. Per altare ſignificatur fides, per arietes duces gregis, Apoſtoli. S. Thom. in Iſ. 60. *Afferte Domino filios arietum*, id eſt, agnos. Myſticè arietes ſunt principes gregis, id eſt, Apoſtoli; filii eorum ſunt fideles. Id. in pſal. 128. Arietes ſunt Apoſtoli, qui (quaſi arietes) gemino cornu, id eſt, ſcientia utriuſque Teſtamenti adverſarios hæreticos ventilant. S. Bonav. in pſ. 28.

Athleta Domini. Euſeb. Cæſar. hiſt. l. 2. c. 13.

Biga Trinitatis facti ſunt Apoſtoli, quando bini, & bini miſſi ſunt. Marci 14. S. Chryſol. ſ. 170.

Boves intelliguntur Apoſtoli, qui nobis Scripturas Sacras diſpenſaverunt. S. Auguſt. apud S. Thom. in Cant. Bobus Apoſtolos comparavit propheta Iſaias. Cæſarius Dialogo 4. interrogat. 192.

Candelabrum. Marci 4. Apoſtoli ſunt, quos illuminavit Verbum DEI. S. Hieron. apud S. Thom in Cat. hic.

Capilli ſunt. Drogo Oſt. ſ. de Paſſ. D.

Cedrus. Sicut cedri omnibus aliis arboribus præeminentſità Apoſtoli, &c S. Vinc Ferr. ſer. 2. D Palm.

Cervi ſunt, præfigurati in Nephtalin, & Zabulon. S Iſid. c. 31. in Gen.

Corona Chriſti. Corona eſt ſignum Regiæ dignitatis - de lapide pretioſo, id eſt, de Divinitate; quia regnum ejus non eſt de hoc Mundo. Vel Corona de lapide pretioſo ſunt Apoſtoli; qui dicuntur lapides pretioſi, propter pretioſitatem doctrinæ - Unde cœtus Apoſtolorum eſt quaſi corona Chriſti. S. Thom. in pſ 20.

Cœlum. Apoſtoli ſunt cœlum. S. Auguſt. in pſal. 18. *Annuntiabunt cœli*, id eſt, Apoſtoli cœleſtes. S. Thom. in pſalm. 21. Per cœlos Apoſtoli, per ſolem Chriſtus intelligitur - & dicuntur cœli propter ſubtilitatem converſationis. Philipp. 3. *Noſtra converſatio in cœlis eſt*. - Item ſtellati, propter multarum virtutum abundantiam - Lucidi, propter doctrinam, & exemplum - Volubiles, propter obedientiam, & diſcurſum prædicationis. - S. Thom. in pſ. 18. Cœli facti ſunt Apoſtoli, habentes in ſe Solem Juſtitiæ, & merita in modum ſtellarum. S. Chryſoſt. adv. hæret. Per cœlos intelliguntur Apoſtoli propter tria. 1. Propter motum continuum. Joann. 15. 2. Propter Ordinem. Iob. 38. 33., 1. Cor. 14 3. Propter Concordiam. Iob. 25. S. Thom. ſ. in Vigil. Pent. *Annuntiabunt cœli*. Pſal. 49. Officium Apoſtolorum eſt annuntiare; & hi deſignantur per cœlos. Unde cœli, id eſt, Apoſtoli annuntiabunt juſtitiam DEI. Et dicuntur cœli; quia ipſi eminent omnibus choris Sanctorum, & illuminant totam Eccleſiam. S. Thom. in Pſalm. 44. Iſtos cœlos (Apoſtolos) ornavit Spiritus Domini ſtellis: ornamentum enim cœlorum ſtellæ ſunt. Eccl. 43. *ſpecies cœli*, *&c.* Poſuit enim in eis quinque ordines ſtellarum. 1. Ordo, virtutes Theologicæ. 2. Virtutes politicæ. 3. Septem dona Spiritus S. 4. Octo beatitudines. 5. Duodecim fructus Spiritus S. Id. ſ. in Vigil. Pent.

Columna Eccleſiæ: Crura ejus columnæ marmoreæ, &c. Significans columnas eſſe Eccleſiæ Apoſtolos; qui fundati ſunt in timore ſancto. S. Ambroſ. ſ. 5. in pſ. 118. *Ego confirmavi columnas ejus*, id eſt, Apoſtolos Eccleſiæ. S Thom. in 2. Gal. lect 2. Iacobus, Cephas, & Ioannes, videbantur Paulo *columnæ* eſſe ad Gal. 2. Id. ib. Firmamentum Eccleſiæ quid niſi Apoſtoli: qui etiam alibi columnæ nuncupantur. S. Auguſt. ep. 120. ad Honoratum. Columnæ Eccleſiæ. S. Antiochus in laura Sancti Sabæ. hom. 88.

Columba. Apoſtoli *ſimplices ſunt columbæ*, & *ſicut oves in medio luporum*. Matth. 10. S. Thom. in pſ. 8. Dicuntur columbæ 1. propter cordis compunctionem. Nahum 2. gementes ut columbæ. 2. Propter vitæ ſimplicitatem. Matth. 10. *Simplices ſicut Columbæ*. 3. Propter contemplationis altitudinem, vel velocitatem. pſal. 54. *quis dabit mihi pennas ſicut Columbæ?* 4. Propter conſcientiæ puritatem. Cant. 5. *Oculi tui ſicut Columbæ*, &c. Idem in 60. Iſaiæ.

Crura. Apoſtoli per crura ſponſi deſignantur. S. Greg. ſup. Cant.

Dies. Apoſtoli dicuntur dies. Et hoc eſt, quod dicit (David) dies, id eſt, Apoſtoli, eructant verba Divinæ Sapientiæ diei, id eſt, perfectis. 1. Cor. 2. Scientiam loquimur inter perfectos. S. Thom. in pſ. 18.

Divites. Fietis (dixit Chriſtus Diſcipulis ſuis) abſque argento divites, abſque medicamento totius orbis terræ eritis medici. Heſych. Presb. Ieroſol. or. in Sanct. Andr. Apoſt.

Duodecim anni. Mulier in profluvium ſanguinis converſa, Eccleſia - veſtimentum autem ejus, quod tetigit, Corpus Chriſti - duodecim anni Apoſtolorum numerum demonſtrant. Arnobius c. 13. in Matth.

Duodecim boves. Quid aliud per duodecim boves (3. Reg. 6.) quàm duodecim Apoſtolos credimus deſignari? Labrum autem orbem terræ intelligimus; cujus ambitum luſtraverunt Apoſtoli. S Iſid. c. 2. in 3. Reg.

Duodecim cophini. Per cophinum ſignificantur opera ſervilia: mundare ſtercora, terram portare, cophino fit. Duodecim cophinos buccellarum implevit: quia abjecta hujus Mundi elegit, ut confundat fortia. S. Auguſt. in pſal. 80. Per duodecim cophinos duodecim Apoſtoli figurantur. S. Gregor. l. mor. 16. cap. 23. apud S. Thom. in Cat. ſup. cap. 6. Marci.

Duodeca jugum. O bonorum equorum duodeca jugum, mirabile! quibus fræna pacis, habenda ſunt charitatis; conſtricti inter ſe concordiæ vinculis, & jugo fidei ſubjecti, quatuor rotis Evangelii myſterium totius orbis finibus invehentes, bonum aurigam portantes Verbum DEI: cujus flagello fugatæ ſunt illecebræ ſæculares - juſtorum curſus impletus eſt. S. Ambr. ſ. 4. in pſ. 118.

Duodecim Patriarchæ. Gen. 40. *Duodecim Fontes*. Exod. 15. *Duodecim Lapides*. Ioſ. 4. figura ſunt duodecim Apoſtolorum. S. Chryſolog ſ. 170.

Duodecim Lapides. Ioſ. 4. Tulit autem IESUS duodecim lapides, & poſuit in Iordane; ex ipſo Iordane tulit alios duodecim, & fixit in loca caſtrorum. Illi duodecim, qui miſſi ſunt in Iordanem, videntur mihi typum habuiſſe Patriarcharum: illi verò, qui levati ſunt de Iordane, figuram habuiſſe Apoſtolorum - ſic, & in Pſalmo 4. legimus: *Pro Patribus nati ſunt tibi filii*. S. Aug. ſ. 130. de temp.

Duodecim panes propoſitionis ſignificabant duodecim Apoſtolos, vel doctrinam eorum: ipſe etiam Chriſtus ſignificatur per altare holocauſtorum. S. Thom. 12. q. 102. a. 4. ad 6.

Equi Domini, dicuntur Apoſtoli. S. Thom. in Apoc. 8. O rationabilium equorum certamen grande! ò mirandum myſterium! *Rota intra rotam* currebat; novum Teſtamentum in veteri Teſtamento erat. - Currebant igitur equi (Apoſtoli) quia non dormiebat, qui aſcenderat equos. S. Ambr. ſ. 4. in pſal. 118.

Faces Chriſti convenienter intelliguntur Apoſtoli, qui formam doctrinæ ſuæ populis oſtendebant. Innocentius de Sacrific. l. 2. c. 39.

Filii DEI. Licèt omnes Sancti, & devotæ perſonæ, dicuntur filii DEI, magis proprie, & ſuper omnes, Apoſtoli dicuntur filii DEI. Ratio eſt iſta: nam filiatio divina communicatur in homine ex vita ſpirituali, quæ habetur per gratiam, & præſentiam Spiritus S. S. Vinc. Ferr. de SS Philipp. & Iacob.

Filii Abrahæ. Lapides quos dixit, Iudæi intelliguntur - de quibus filios Abrahæ reſuſcitavit, id eſt, Apoſtolos. Arnobius c. 2. in Luc.

Filii Excuſſorum ſunt, id eſt, Prophetarum; qui in manu DEI potentis poſiti ſunt, & tanquam ſagitta excuſſa pervenerunt uſque ad fines terræ. S Iſid. c. 31. in Gen.

Filii Job facturi convivia per domos ibant, cum prædicatores Apoſtoli in diverſis Mundi regionibus virtutum epulas audientibus, quaſi edentibus miniſtrabant. S. Greg. l. 2. mor. c. 19.

Fratres Chriſti, & per naturam aſſumptam, & per gratiam Vocationis ad Apoſtolatum. S. Thom in pſ. 21.

Gigantes Hanc nimirum Apoſtolicus ille chorus loricam ſeſe induit ſicut Gigas *ad faciendam vindictam in nationibus*. S. Bernard. ſ. 3. in Pent.

Greſſus Eccleſiæ ſunt veloces prædicationes Apoſtolorum; per quos in omnem terram Evangelium inſonuit. S. Thom. in cap. 3. Cant.

Digitized by Google

Hora duodecim. Hujus diei (Chriſti) duodecim horæ ſunt duodecim Apoſtoli. *Nonne ego vos duodecim elegi?* Joan. 7. S. Thom. in 11. Joan. lect. 2.

Montes. Ecce in noviſſimo die hic *mons* filius Virginis hujus *præparatus eſt in vertice montium*, id eſt, elevatus eſt ſuper Apoſtolos noſtros. S. Ildefonſus lib. de Virginit. B. V. c. 4. & 6. *Fugiant ad Montes*, id eſt, Apoſtolorum doctrinam. Arnobius c. 26. in Matth. Montes ſunt Apoſtoli, qui meritò virtutum Montes appellantur. S. Thom. in cap. 3. Cant. *Montes in cor maris* tranſlati ſunt. Pſ. 45. cùm prædicantes Apoſtoli à Judææ perfidia repulſi ad intellectum gentilium venerunt. S. Greg. mor. l. 9. c. 2. *Tange montes & fumigabunt*; non de fumo, de furno calcis, ſed de fumo doctrinarum, & prædicationum. S. Vinc. Ferr. ſ. 2. de SS. Trinitate.

Nauta. Nos habentes pro nave Eccleſiam, pro gubernaculis crucem, pro gubernatore Chriſtum, pro prora Patrem, pro vento Spiritum S., pro velo gratiam, pro nautis Apoſtolos, pro navigantibus Prophetas, pro mari vetus Teſtamentum, & novum; committamus nos pelagi profundo, ad perquirendum in Scripturis Divinis margaritam latentem. S. Chryſoſt. de Cruce Dominica.

Non Homines. Per homines non intelligas Apoſtolos: quia nunquam Apoſtoli ſic appellantur. S. Thom. in 11. Joan.

Nubes ſunt. S. Aug. Præfat. ad 2. Expoſit. pſ. 29. Nubes idcirco appellantur: quia inundatione ſermonis ſui terram rigantes, fidei eam fructum DEO facere docuerunt. Arnob. in pſ. 35. Apoſtoli dicuntur nubes 1. propter terræ fertilitatem, ſcilicet ex pluvia. Job. 37. *Frumentum deſiderat nubes.* 2. Propter luminis diffuſionem. Job. 37. *Quæ luſtrant cuncta, &c.* 3. Propter Divinæ Voluntatis impletionem. Job. 37. *Quæcumque Voluerit, &c.* S. Thom. in pſ. 6.

Oculi Chriſti Apoſtoli ſunt, qui ſcientiæ lumen univerſo corpori Eccleſiæ præſtant. S. Iſid. Comm. c. 11. in 13. Levit.

Opera digitorum. Myſticè Apoſtolos opera digitorum (deſignant) tres digiti tres perſonæ; quaſi dicat opera totius Trinitatis, vel Spiritus S. S. Thom. in pſ. 8.

Os Chriſti. Cujus (Chriſti) Os Apoſtoli rectè dicuntur. Rupert. Abb. Tuit. de div. offic. l. 8. c. 12.

Oſſa Eccleſiæ Apoſtoli. S. Aug. Expoſ. 1. in pſ. 21.

Oves Diſcipulos dicit, quaſi innocentes, & quaſi abſque malitia. Theophilactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci.

Patriarchæ. Apoſtoli ſunt ſignificati in Patriarchis. S. Thom. ſ. in Conv. S. Pauli.

Patres. Filij Eccleſiæ primitivæ ſunt Apoſtoli. Filij dicuntur eſſe nati Eccleſiæ, propter doctrinam Chriſti Sponſi ejus, & alij per doctrinam Apoſtolorum, & alij filij aliorum prædicantium. Et imò non eſt inconveniens, quòd iidem ſint filij & patres: quia Apoſtoli ipſi ſunt Patres eorum, quos converterunt. 1. Cor. 4. *In Chriſto JESU ego vos genui.* S. Thom. in pſ. 44.

Paterfamilias. Apoſtoli comparantur homini Patrifamilias, proferenti de theſauro ſuo nova, & vetera. Haymo hom. in feſto Virginis.

Pigmentarii. Genæ illius ſunt areolæ aromatum conſitæ à pigmentariis Apoſtolis. S. Iſid. in Cant.

Piſcatores. Iſti Piſcatores Apoſtoli, locò calami intendunt precationem, locò funiculi memoriam, locò hami virtutes, eſcæ locò miracula: piſcantur è cœlo debentes è petra piſcari; naviculam debentes accipere recipiunt altare; piſcium locò venantur Reges; pro ſagena Evangelium extendunt; locò maris vitam peragrant; artis vice utuntur gratia, ſerentes cruce locò Sagenæ. Proculus Arch. Ep. Conſtant. orat. de S. Andr. Apoſtol. Vide Bibl. PP. Pariſiis 1654. tom. 15. pag. 813.

Portæ Eccleſiæ ſunt Apoſtoli. S. Thom. in c. 7. Cant.

Præcones ſalutis, miniſtri immortalitatis ſoleque, ac luna, & ſtellis, illuſtriores. Heſychius orat. in S. Andr. Apoſt.

Primi Apoſtoli ſunt illi noviſſimi, qui primi facti ſunt; quamvis undecima hora venerint. Id. ib.

Principes. Iſti ergo Principes dicuntur, quia primi dona ſpiritus acceperunt. S. Th. in pſ. 44.

Phialæ Apoſtoli pleni vitalibus aquis. S. Iſid. in c. 51. Ex.

Pſalterium, & Cithara. Apoſtoli, ex bona vita, & obſervantia decem præceptorum, dicuntur Pſalterium. Dicuntur etiam Cithara ex prædicatione altiſſima, & acutiſſima. S. Vinc. Fer. Serm. de Omn. SS.

Rami ſunt Apoſtoli: ad quos ſi quis ſe fortiter tenere voluerit, fluctibus ſæculi minime mergitur. S. Auguſt. Serm. 82. in App. Apoſtolos ex virtute Chriſti protenſos, & Mundum inumbrantes, in ramis intelligimus; in quos Gentes in ſpem vitæ advolabunt; & aurarum turbine, id eſt, diaboli ſpiritu, flatuque vexatæ, tanquam in ramis arboris conquieſcent. Sanct. Hilar. cap. 13. in Matth. apud Sanct. Thom.

Reges. S. Thom. Opuſc. 14. de quarto præcepto c. 19. Id. in pſ. 44.

Sal terræ vocat eos Chriſtus ad condiendum exemplo vitæ. Id. in c. 5. Matth.

Sagittæ igneæ ad inflammanda corda credentium. S. Auguſt. in pſ. 7.

Scribas propter ſcientiam nuncupat: eò quòd intellexerint, quæ ille nova, & vetera, protulerit. (In Evangeliis, & Lege) S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth. Vel Apoſtoli inſtructi Scribæ dicuntur; quaſi Notarii Salvatoris, qui verba illius, & præcepta, ſignabant in tabulis cordis carnalibus, &, quidquid in Evangelio prædicabant; Legis, & Prophetarum vocibus comprobarunt. S. Hieron. apud S. Thom. cit.

Scuta terræ: quia Apoſtoli fuerunt Protectores omnium populorum. S. Thom. in pſ. 46.

Sedes, & thronus DEI ſunt Apoſtoli. Id. in pſ. 121.

Signa Zodiaci Apoſtolos dicit Corderius noſter, Annot. ſup. 10. epiſtolam S. Dionyſii, eſſe.

Sol. Orbis lucis, Mundi lumina, Soles univerſi. Lobbet Glor. Patr. de S. Franciſc. § 3. Orbis Soles. Corderius ib.

Stabularius, Luc. 10. Apoſtoli ſunt. S. Iſidor. in alleg. Stabularii typum gerunt Apoſtoli. Titus Boſtrenſ. in Luc. 10.

Stellæ. Sole, & Luna, & Stellis illuſtriores. Heſych. or. in S. Andr.

Tabulæ. Quid per Tabulas, niſi Apoſtoli? quid per baſes argenteas, niſi Prophetæ ſignantur? S. Iſid. cap. 46. in Ex. Columnæ doctores ſunt Sancti: tabulæ Apoſtoli rectoria Præpoſiti, & Prædicatores. Id. ib. c. 48.

Thuribula. Sunt quaſi Thuribula, & vaſa ignis Spiritus S.; inferiùs clauſa per contemptum carnis, ſuperiùs aperta, per deſiderium ſupernorum. S. Thom. in 8. Apoc.

TITULUS XIII.

AQUA.

A*Poſtoli, tenebroſa aqua in nubibus aeris*. id eſt, Apoſtolis elevatis à terra. & dicuntur Apoſtoli tenebroſa aqua in comparatione ad fulgorem, id eſt, Chriſtum. S. Thom. in pſ. 17.

Baptiſmus. Lagenam aquæ portat (Marci 14.) qui baptizatus eſt. S. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci. Nuptiæ conjunctio Chriſti, & Eccleſiæ eſt; hydriæ autem ſex lapideæ Eccleſias ſuper petram fundatas demonſtrant: aqua plenæ, id eſt, Baptiſmi gratia. Arnobius in 2. Joan. Lignum, & aqua, Crucem deſignat, & baptiſma; ſicut enim ille (Noe) cum ſuis per lignum, & aquam ſalvatur; ſic familia Chriſti per Baptiſmum, & Crucis Paſſionem ſanatur. S. Iſid. c. 7. in Gen. Hic adeſt Eliſæus cum ligno ad quærendam ſecurim, quæ in imò demerſa eſt, & natavit ad lignum. 4. Reg. 6. id eſt, Genus humanum, quod à ligno vetito in Infernum decidit: ſed per lignum Crucis Chriſti, & per Baptiſmum aquæ, ad paradiſum natavit. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Marci.

Benedicta expellit dœmones à corporibus, ſicut aqua calida canes de coquina. S. Vinc. Ferr. S. 9. de Aqua benedicta.

Conſolatio. effundam Aquas, id eſt, conſolationes. S. Thom. in 44. Iſ.

Divitiæ. Affluentia divitiarum rectè aquæ comparatur, propter defluxum celerem. S. Thom. in 16. Apoc.

Gratia DEI. Aqua refectionis, id eſt, Divina Gratia. S. Joan. Damaſc. orat. 1. de dormit. B. V. Gratiam ergo Spiritus S. dixit aquam vivam, id eſt, vivificativam, refrigerativam, & motivam. Theophilactus apud S. Thom. ſup. 4. Joan.

TITULUS XIV.

AVARITIA, AVARUS.

A*Ccipiter*, milvus, aquila, ſignificat raptores. S. Iſid. c. 9. in Levit.

Amphora, Zach. 5. Avaritia eſt, quæ os cordis in ambitu apertum tenet. S. Greg. mor. l. 14. c. 27.

Apoſtema. Avarus ſimilis eſt Apoſtemati, quod eſt proximum cordi. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Aqua. Nota ſuper illo: cùm tranſieris per aquas, tecum ero; quia DEUS liberat ab aquis cupiditatis. Ex. 15. *Submerſi ſunt, quaſi plumbum in aquis vehementibus*; in quibus

bus ſuffocantur per avaritiam. S. Thom. in 43. Iſ.

Aranea tela, *Oſ.* 8. Inſtabilitatem temporalium ſignificat: multò enim labore texitur, facile deſtruitur; ſicut temporalia. Unde avari ſunt araneæ diaboli: (foris ponunt, intus eviſcerant) S. Bonav. Serm. 3. in Sexageſ.

Arbor. Sicut arborum à ſtipite latè ſeſe explicant radices; ad eundem modum imagine non minùs propria auri, & argenti. S. Aſterius Ep. Amaſeæ hom. adv. avarit.

Arida manus. Aridam quòd dixit manum, infructuoſi hominis oſtendit perſonam. Proinde Dominus dixit ad illum: extende manum tuam (ad eleemoſynam.) Arnobius in c. 16. Matth. Significat avaros, qui valentes dare, volunt accipere, prædari, & non largiri: quibus dicitur, ut extendant manus ſuas. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci.

Ætna. Ad Ætnæ ſimilitudinem habet ſe avaritia, & cupiditas hominum. S. Thom. in l. 2. de Conſ. Boet. in metr. 8.

Avis rapax. Sicut aves rapaces volant non congregatim, ſed ſolitariæ, ſic avarus, unus eſt, ſecundum non habet. Eccle 4. *Væ ſoli* S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Cauſa, & radix omnium malorum, plùs habendi cupiditas. S. Aſterius cit. Radix omnium malorum. S. Greg. mor. lib. 20 c. 10.

Camelus. In quibus myſticè divites ad fidem converſi, qui & onus divitiarum projecerunt gibbum peccati. S. Thom. in 60. Iſ.

Canis. Eſt ſicut canis avarus. S. Bonav. dict. Sal. tit. 1. c. 6. Uſurarius ſimilis eſt cani rabido; qui exiens domum mordet quoſcumque reperit: ità uſurarius ab omnibus uſuras exigit. S. Vinc. Ferr. S. 2. de Avarit.

Circumforanea. Relinquite avaritiam, illam circumforaneam, illam Menada, turpem meretriculam. S. Aſterius cit.

Currus illius. Avaritia in curru vehitur; cujus ſunt quatuor rotæ: ſcilicet inhumanitas, puſillanimitas, contemptus DEI, oblivio mortis. Duo ſunt equi; ſcilicet tenacitas, & rapacitas. Auriga, eſt amor habendi. De hoc curru dicitur. Iſ. 5. *Væ, qui trahitis*, &c. S. Bonav. in pſ. 19.

Dypſas, quæ mordendo facit homines ſitire uſque ad mortem, ſignificat avaritiam; qua uſque ad mortem ſititur pecunia. S. Bonav. Ser. 3. D. 1. Quadr.

Equus diaboli. Omnes, qui avaritiæ deſerviunt, quaſi equi quidam ſub curru Pharaonis, id eſt, ſub regimine diaboli ſunt: omnis verò, qui in charitate fervet, equus effectus eſt Creatoris noſtri. S. Thom. in 1. Cant.

Febris hectica, quæ eſt Avaritia; quæ difficilè, vel nunquam curatur. S. Thom. Ser. 2. D. 21. Pent.

Filiæ avaritiæ ſunt duodecim: uſura, rapina, latrocinium, talliæ injuſtæ, fraus negotiatorum, deceptio advocatorum, acceptio munerum, ſimonia pro promotione conſanguineorum; peccata Anachoritarum, id eſt, illorum, qui promoventur favore, & potentia principum, fraus mercatorum, avaritia ſcientiæ, & iniquitas luſorum. Iſta duodecim figurantur per duodecim duces, quos Iſmael generavit. Iſmael enim erat idolatra; & figurat avaritiam. Gen. 17. & Eph 5. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Forma. *Nolite conformari huic ſæculo; ſed reformamini*. Rom. 12. Sciendum, quòd triplex eſt forma ſæculi. 1. Eſt terrenorum cupiditas. 2. Carnalis concupiſcentia. 3. Vitæ ſuperbia. De his tribus 1. Joann. 2. *Omne, quod eſt in Mundo*, &c. Sciendum, quòd iſta triplex forma dat triplex eſſe: quia prima forma dat eſſe terrenum; ſecunda animale; tertia diabolicum. Avaritia facit hominem terrenum, concupiſcentia carnis animalem, ſuperbia etiam ſimilem facit diabolo. S. Thom. S. 1. Dom. infra Octav. Epiphan.

Fomes, & caput, iniquitatis eſt Avaritia. S. Ambr. in pſ. 61.

Flumen. Flumina in mare currunt, & cupidi labuntur in ſæculum. S. Aug. in pſ. 23.

Gallina. Avarus ſimilis eſt Gallinæ: nam Gallina naturaliter ſurda eſt in Auguſto, vel æſtate: ſic avarus in æſtate, id eſt, in ſtatu meriti. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Hedera, Avaritia ſimilis eſt hederæ. S. Aſterius cit.

Hydrops. Avarus comparatur hydropico. S. Bonav. cit. Quia facit hominem, quantò plus bibit, tantò plus ſitire; & per hoc ſignificat avaritiam. S. Thom. S. 2. D. 17. Pent. Hydropiſis avaritiam ſignificat. S. Bonaven. diet. Sal. tit. 1. c. 1. Hydropicus quò ampliùs biberit, ampliùs ſitit: & omnis avaros ex potu, ſeu peccato, ſitim multiplicat. S. Greg. mor. l. 14. c. 5.

Idololatria. Avaritiam vera voce veritatis ille præco Paulus idololatriam appellat. S. Aſterius cit. vide ſuperiùs *Filiæ Avaritiæ*. Sicut idololatris fervit ſimulacro, ſic avarus theſauro. S. Innocent. III de contemptu Mundi l. 2. c. 12.

Inæqualitatis Mater, immiſericors, inhumana, crudelis. Id. ib.

Infernus. De Avaro dicitur: *dilatavit quaſi Infernus animam ſuam*. Abac. 2. S. Bonavent. diet. Sal. tit. 1. c. 6. Avarus, & Infernus, uterque comedit, & non digerit; recipit, & non reddit. Innocent. III. lib. 2. c. 6.

Iſmael erat idololatra; & figurat avarum. Ib. id.

Ignis inextinguibilis, cupiditas inſatiabilis. S. Innocent. III. lib. 2. de Mundi contemptu cap. 6.

Lagena. De Avaro dicitur Iſ. 30. *Comminuetur, ſicut conteritur lagena figuli*. S. Bonav. ante cit.

Lapis. Avarus eſt ut lapis durus, & frigidus; nullam habens pietatem de proximo indigente. De Avaro Job. 12. *Cor ejus quaſi lapis*. Avari ergo moriuntur lapidati, tot lapidibus percutiuntur, quot ſunt modi avaritiæ. Primus eſt rapina, ſecundus ſimonia S. Vinc. Ferr. Serm. 1. de invent. S. Cruc.

Lepra, eſt aviditas pecuniæ. S. Aſterius hom. 8. de am. pec.

Malitia. Quid miſerius avaro? quis enim mentis compos cum hujuſmodi hominibus converſabitur? Nam, mea quidem ſententia, cum mille dæmoniacis habitandum potiùs eſſet, quàm cum uno, qui hoc morbo laborat. Illi multas domos evertunt; communis ærumna civitatum, atque orbis totius ſunt. Dæmonibus autem exagitati lacrymas ità movent, ut eorum faciiè miſereamur: & illi non ſentiunt plerumque quod agunt; illi præmeditati omnia faciunt in mediis urbibus bacchantes, ac novam inſanientes inſaniam. Quando enim omnes ſimul dæmoniaci tantum facinoris committent, quàm Judas ſolus commiſit? qui ad extremam iniquitatem devectus eſt; pariterque omnes, qui illum imitantur, quaſi feræ è caveis ſolutæ, urbes nullo reſiſtente, perturbant, ac lacerant. Et vincula quidem etiam his undique circumdata ſunt, judicii timor, legum terror, vulgi condemnatio, &c. ſed his ruptis omnia perturbant... Fingite videre terrum quendam hominem, qui ab oculis ignem emittat; cui ex utroque humero dracones pro manibus dependeant; cujus os cavernæ initar magnitudine ſit; in quo pro dentibus acuti enſes ſtent; locò linguæ autem fons ſit ebulliens venenum, & lethalia pharmaca. Venter omni fornace ſit voracior, cuncta, quæ immittuntur, ſubitò conſumens. Pedes alati, flamma quoque ipſa vehementiores; facies canis, ac lupi ſimul oſtendat; nec hominis vocem emittat, ſed inſuave quiddam, ac terribile mugiat: ad hæc omnia, faces ardentes in manibus teneat. Horrenda hæc nobis forſan videntur; ſed nondum digne ipſius effigiem expreſſimus: ſequi etiam debent horum inſtrumentorum affectus. Itaque imaginemur, eum obviam factos jugulare; carnes eorum lacerare, ac devorare. Sed quid facio? Nam, & hoc deſcripto multò truculentior avarus, in omnes, ut mors, inſiliens; omnes, ut Infernus, deglutiens; communis generis hominum hoſtis; quippe qui vellet nullum hominem eſſe, ut omnia poſſideret. Neque tamen hic ſiſtit gradum: ſed cùm omnes perdiderit cupiditate ſua, etiam terræ ſubſtantiam cupit abolere, ac aurum ipſam factam juvaret aſpicere; nec ſolam terram, ſed montes, & ſylvas, & fontes, & breviter, quidquid in rerum natura extat. S. Joan Chryſoſt. in 29. Matth.

Manaſſes, & Ephraim ſignant avarum. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Mare. Comparatur avaritia mari mortuo, ac Inferno de avaro dicitur: *Dilatavit quaſi Infernus animam ſuam*. Abac. 2. Id. ib. Alij per mare, quod eſt ſonoroſum, intelligunt avaritiam. S. Thom. in metr. 4. libri 1. de conſol. Boet. Mundus dicitur mare, ratione capacitatis, quantùm ad avaritiam. S. Thom. in 8. Apoc.

Mater vitiorum. Tu comples terram homicidis, mare piratis, urbes turbis, &c. Omnium autem eorum cauſa, ac radix, habendi cupiditas. Aſterius cit.

Navis. Tharſis vocatur totum mare Mundi: per naves, quæ ad negotiandum vadunt, ſignatur cupiditas. Et ſicut naves fluctuant in mari, ità divites fluctuant in rebus Mundi. Sed quando convertitur homo ad pœnitentiam, tunc naves, id eſt, cupiditates hujus Mundi conteruntur. S. Thom. Expoſit. in pſ. 47.

Nequitia. Avaritia dicitur nequitia, quia vult, quod nequit. Id. Ser. 1. in feſto Reſurr.

Paralyticus, eſt avarus propter multa. Id. Ser. 1. D. 2. poſt Epiph.

Pyxis perforata. Similis eſt avarus pyxidi perforatæ ſuperiùs: quæ recipit pecuniam, quam nunquam poteſt reddere, niſi frangatur. De avaro dicitur Iſ. 30. *Comminuetur, ſicut conteritur lagena figuli*. S. Bonav. diet. Sal. tit. 1. c. 6.

Piſces maris. Intuere etiam piſces maris hoc eſt, curioſos; *qui perambulant ſemitas maris*, id eſt, inquirunt in profundo hu-

Digitized by Google

do hujus ſæculi temporalia; quæ tamquam ſemitæ in mari evaneſcunt. S. Aug. in pſ. 8.

Porcus. Avaritia comparatur porco; qui nihil valet, quando vivit: ſic avarus; quia non vult eleemoſynam dare. S. Vinc. Ferr. de propriet. & comparat. vitior. c. 2. Porcus nihil valet, dum vivit; ſed quando moritur, valere incipit. S. Bonav. cit.

Poſſeſſores Avari. Diaboli habent animam, vermes corpus, amici divitias. Id. ib.

Portæ mortis. Pravæ cupiditates ſunt portæ mortis: quia per illas itur ad mortem. S. Aug. in pſ. 8.

Rota molendini ſimilis eſt avarus S. Bonav. ib.

Sterquilinium. Comparatur ſterquilinio; quia ſicut ſterquilinium congregatum corrumpitur, & fœtet; diſperſum verò facit agros fructificare. S. Bonav. ib.

Servus. Avaritia facit hominem ſervum. ideo pſ. 75. *Viri divitiarum*, non virorum divitiæ. Ib. ib.

Stultus. Avaritia facit hominem ſtultum. Ideo dicitur de Avaro Luc. 12. *Stulte; hac nocte*, &c. Id. ibid.

Talpa. Avarus ſimilis eſt talpæ. Id. ib.

Tantalus. Sitit in undis; avarus eget in opibus. Innoc. III. l. 2. de cont. Mundi c. 6.

Tinea eſt Avaritia. Arnobius c. 6. in Matt.

Veſuvius. Per ignem Veſuvij montis deſignantur Avari. S. Thom. in proſ. 3. libri 1. de Conſ. Phil. Boet.

Viſcus. Cupiditas eſt viſcum. S. Aug. in pſ. 138. Obligata anima amore terreno quaſi viſcum habet in pennis. Id. in pſ. 121.

Vitulus Aureus Oſ. 8. Amorem pecuniæ ſignificat; quæ eſt idolum avarorum. S. Bonav. Ser. 3. in Sexag.

Varia alia de Avaritia.

Arbor noxia. Avaritia ſicut arbor noxia feralibus radicibus neaa ſolvit, & diſſipat monumenta majorum. S. Chryſolog. Ser. 165.

Canis in veteri Teſtamento non offerebatur; quia ſignificat rapacitatem, de qua non poteſt fieri oblatio. S. Thom. 2. 2. q. 86. a. 3. ad 2.

Cervus. Cùm cervus eſt antiquatus, induratur pellis, cornua creſcunt, & non poteſt comedere: & naturaliter comedit unam herbam venenatam; poſtea æſtuans renovatur ad fontem. Cervus ſignificat avarum; duo cornua avari ſunt uſura, & rapina: quælibet habet plura cornula, ſcilicet plures ſpecies uſuræ, & rapinæ. ſi tales volunt renovari, oportet comedere de herba, ùt cervus, venenata; de qua David pſ. 9. *Convertantur peccatores in Infernum*; cogitando acerbitatem pœnarum. S. Vinc Ferr. Ser. 5. D. 20. Pent.

Cithara Job. 21 Significat avaritiam, propter ſuam vacuitatem, & ſiccitatem. Id. Ser. 3. in Quinquag.

Ebrietas inſatiabilis eſt avaritia. Et ſicut ebrij, quantò plus vini ingurgitant, tantò magis ad ſitim inflammantur: ſic & iſti quoque inſaniam hanc indomitam numquam ſiſtere poſſunt; ſed quantò magis ſuas opes augeri vident, tantò & concupiſcentia magis flagrant. S. Chryſoſt. hom. 22. in Gen.

Incus, Job. 41. Avarus ſtringitur quaſi malleatoris incus: quem licèt faber percutiat, tamen non emollitur: ſic nec avarus, licèt admoneatur. S. Vinc. Ferr. Ser. 4. D. 7. Pent.

Radix juniperi. Quid per radicem juniperi, niſi avaritia deſignatur? Job. 30 ex qua peccatorum omnium ſpinæ oriuntur. S. Greg. mor. l. 20. c. 10.

Serpens. Perſona avara eſt Serpens incedens tortuosè, propter fallacias, & falſitates, & falſa juramenta, quæ facit ex cupiditate. Id. ib.

TITULUS VI.

S. AUGUSTINUS.

Abyſſus Sapientiæ vocatur à Poſſidio in epiſt. ad Maced.

Angelis par ab eodem ibid.

Anima Mundi. Lobbetius Glor. Patr. q. 1. de S. Aug.

Apoſtolis par in prædicatione. Poſſid. ib.

Augens dictus eſt Auguſtinus ab augendo. Lobbet. q. 2.

Cherubin. Quem in cœlis non Angelum, ſed Cherubinum, ſed & Seraphinum, appello. Lobbetius cit. de S. Norberto q. unica §. 7.

Cœleſtis homo. Poſſid. cit.

Columna veritatis; Columna nubis, in quo thronum ſuum poſuit Sapientia DEI. Rupertus l. 7. de operib. S. Spir. c. 19.

Conditor antiquæ fidei. Catholici te conditorem antiquæ rurſum fidei venerantur; &, quod ſignum majoris gloriæ eſt, omnes hæretici deteſtantur. S. Hieronym. ep. 26. ad Auguſt.

Doctor doctorum Eſt inter Doctores facilè princeps; inter ſanctos doctiſſimus, inter doctos ſanctiſſimus. profundus Doctor. Lobbet. in Proœmio de S. Aug. Eſt inter Doctores, quod Sol inter planetas. Doctor Doctorum. Remigius Antiſiodorenſis in 2. ad Corinth. Lux Doctorum. Lob. cit.

Firmamentum Eccleſiæ Lobbet. de S. Aug. q. 2. §. 3.

Gloria Africæ, magnus Divorum parens. Id. ib. in Proœm.

Imago Divinitatis. Poſſid. cit.

Lingua Eccleſiæ. Boſtius Carmelita Opuſc. de viris illuſtrib. c. 11.

Lucerna Eccleſiæ. S. Paulinus ep. 35.

Malleus hæreticorum. Lobbet. cit.

Officina Altiſſimorum de Trinitate & ſenſuum, & affectuum. Lobb. cit.

Pater Patrum. Poſſid. cit.

Par Angelis in fervore; par Prophetis in abſconditorum myſteriorum revelatione; par Apoſtolis in prædicatione. Poſſid. cit.

Sal orbis univerſi. Lobb. q. 1. de S. Aug.

Vena fontis æterni. S. Paulinus ep. 31.

B

TITULUS I.

BAPTISMUS.

Aqua. Hydriæ lapideæ aqua plenæ, hoc eſt, Baptiſmi gratia. Arnobius ſup. 2. Joan. Haurietis aquas, & fluent aquæ baptiſmatis. Joan. 3. *niſi quis renatus*. Hic adeſt Eliſæus cum ligno ad quærendam ſecurim, quæ in limo demerſa eſt, & natavit ad lignum 4. Reg. 6 id eſt, genus humanum, quod à ligno vetito in Infernum decidit: ſed per lignum Crucis Chriſti, & per Baptiſmum aquæ ad paradiſum natavit. S. Thom. in Cat. ſup. 5. Marci.

Diluvium. Per Arcam ſignificatur Eccleſia; per diluvium aquæ baptiſmatis. S. Thom. in pſ. 21.

Engaddi; *fons hædi* interpretatur; per quem ſignificatur baptiſma. S. Thom. in 1 Cant.

Equus albus. Aſpicit Zacharias equos miſſos ad prædicationem Mundi. Primum ruſum, prædicationem Martyrii. Secundum nigrum, ſqualorem pœnitentiæ. Tertium album, candorem baptiſmatis, &c. S. Iſidor. lib. procem.

Fons. Sicut cervus in generali deſiderat aquas; ità Fidelis deſiderat DEUM. Tamen in ſpeciali adaptatur Catechumenis, & viris perfectis. Catechumenus autem eſt ſicut cervus, qui ſentit in ſe veneni ardorem, quod eſt ex ſuggeſtione ſerpentis introductum: ex quo veneno ſecutum eſt peccatum originale. & ideo debet deſiderare fontem baptiſmi. S. Thom. in pſ. 41.

Hyſſopus. Lignum, & hyſſopum Num. 19. crucem putamus, & baptiſmum. Per hyſſopi faſciculum aſpergebantur agni ſanguine, quæ mundari ſolebant; typicè figurantes lavacrum baptiſmatis. S. Iſid. c. 16. in Num.

Jordanis fluvius baptiſma ſignificat. Id. c. 3. in Joſue. Quòd Naaman Syrus in Jordane purgatus eſt, nativitatem ſpiritualem, & purgamentum in ea futurum figuraliter perſonabant. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 3 Joan.

Iris. Baptiſmus ſignatur in iride. S. Thom. in 4. Apoc.

Lacus, Marci 12 Baptiſmus eſt. Arnob. c. 22. in Matth.

Mare rubrum. Quòd Judæi mare rubrum tranſierunt, nativitatem ſpiritualem, & purgamentum in ea futurum figu-

taliter

raliter perſonabant. S. Chryſoſt. antè cit. Mare rubrum aqua baptiſmatis. Goffrid. Abb. Opuſc. 7. Quid mare rubrum, niſi baptiſmum Chriſti ſanguine conſecratum? hoſtes ſequentes cum rege, peccata ſunt, & diabolus. S. Iſid. c. 19. in Ex.

Mare. Baptiſmus eſt mare. S. Thom. in Apoc.

Mare vitreum. Dicitur baptiſmus mare igneum propter purgationem à peccato: vitreum; quia per illum radius ſolis, id eſt, gratiæ Chriſti, mittitur baptizato. Et ſicut vitrum citò frangitur, ſed non citò reparatur; ità medicina baptiſmatis. *Vidi tamquam mare vitreum mixtum igne*. Apoc. 15. S. Bonav. Ser. 8. in Pent.

Natatoria Siloe. Cæcum quòd dixit, genus hominum gentilium demoſtrat; Siloem autem fontem luminis interpretatur, quod eſt baptiſma. Arnob. Annot. ſup. 9. Joan.

Purgatorium. Ut ſtatuam auri metallo confectam, fumo, & pulvere, & æruginis ſordibus coinquinatam, cùm artificis manus acceperint, renovant fornacis ardore; ſplendidam nobis, lucidamque demonſtrant: ità & noſtram naturam DEUS æruginatam mole peccati, & malorum geſtorum fumo violatam; & omni pulchritudine, quam primò ei donaverat, denudatam: in illos aquarum fontes, tamquam in purgatorium mittit. S. Chryſoſt. hom ad Baptizandos.

Sepulchrum. Vocatur ſepultura: *conſepulti enim*, ait Rom. 6. *per baptiſmum in mortem*. Id. ibid.

Sponſalium locus. Omnis animæ Sponſus Chriſtus eſt; ſponſalium verò locus, ubi conjunctio efficitur, locus eſt baptiſmatis: dat verò arrham ſponſæ, peccatorum remiſſionem, Spiritus S. Communionem. Theophilactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Joan.

Uterus Eccleſiæ. Filiæ Judæ, omnes animæ ex utero Eccleſiæ iterata nativitate progenitæ. Arnobius in pſ. 47. Baptiſmus eſt uterus Eccleſiæ. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de Luxuria.

TITULUS II.

BAPTIZATUS.

A*Quilam*. Ea, quæ à Prophetis ſunt dicta, occultè oſtendunt hunc nativitatis (baptiſmi) modum: ùt puta illud pſ. 102. *Renovabitur ùt aquilæ juventus mea*. S. Thom. in Cat. ſup. 3. Joan.

Lagenam aquæ portare, qui baptizatus eſt. Theophylactus apud S. Thom. ſup. 14. Marci.

Ligna Libani ſunt ſancti candidati, & dealbati baptiſmo, & exornati omni virtutum pulchritudine. S. Thom. in c. 3. Cant.

Lilium Roſa nulla ſic rubet, nulla ſic candicant lilia; gemmarum nulla ſic fulget: minor eſt ſiderum lux; ipſius ſolis minùs auguſta majeſtas, omnis lapis pretioſus operimentum ejus; perfectus decore, ſignaculum altiſſimi. P. Franc. Sacchinus in Protreptico ad Mag. Scholar. inſer. p. 1. c. 2.

Moyſes (ſic dictus, quia de aqua levatus eſt, Ex. 2. 10.) Chriſtianum hominem ſignificat de baptiſmi aqua eductum. Joan. Perinus S. J. Convivij Sacri diſt. 3. c. 3. o. 1.

Reptilia in aquis, homines renovati ad vitam per baptiſmi Sacramentum. S. Iſid. c. 2. in Gen.

TITULUS III.

S. BASILIUS.

A*Aron, Abel, Abraham, Daniel, Ezechias, Jacob, Joſeph, Joſue, Iſaac, Moyſes, &c.* O fidelis Baſili! velut Abel acceptus es? & ſicut Noe ſalvatus; tamquam Abraham amicus DEI vocatus; ùt Iſaac pro victima DEO oblatus; inſtar Iacob tentationes fortiter tuliſti: & ſicut Ioſeph glorificatus es magnificè, ùt Moyſes Pharaonem poſteriorem virga Crucis demerſiſti, mare paſſionum ſecans. Ut Aaron ſummus Sacerdos Domini fuiſti: ùt IESUS filius Nave inimicos in fugam vertiſti. Ut Phinees æmulator gratia dignus habitus: ùt Iſaias ſpirituali igne mundatus; ùt Ezechiel ſedentem ſuper Cherubim ſpectaſti: ùt Daniel ora leonum obturaſti; & ſicut tres pueri adverſariorum flammam rectè conculcaſti. Inſtar Petri prædicaſti, inſtar Pauli docuiſti, inſtar Thomæ filium DEI paſſum confeſſus es. Inſtar Matthæi, Marci, Lucæ, Ioannis, de rebus divinis diſſeruiſti: inſtar Apoſtolorum iniquos erudiſti, impios convertiſti, & DEO gratus fuiſti. S. Ephræm in Encomio S. Baſilij in fine.

Columna. Vox deſuper audita eſt: Ephræm, Ephræm! quemadmodum vidiſti columnam hanc ignis, ejuſmodi eſt M. Baſilius. S. Amphilochius Iconij Epiſc. de S. Baſilio, & Ephræm.

Fax. Splendida, & lucens Eccleſiæ fax. S. Greg. Naz. or. 20.

TITVLVS IV.

BEATITUDO ÆTERNA.

A*Ger*. IESUS dicit Patrem ſuum agricolam, quia colit multiplicem agrum. Quatuor ſunt agri: Mundus, Chriſtus, juſtus, cœleſtis paradiſus. De primo Matth. 13. *Ager eſt Mundus*. de quarto Proverb. 13. *Conſideravit agrum, & emit ipſum*. S. Thom. Ser. 1 in feſto S. Marci. Ager paradiſus eſt; theſaurus autem vita æterna. Arnob. Annot. 17. in Matth. Agri cœleſtis hæreditatis ementur pecunia virtutum, & bonorum operum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Altare. Et Angeli imponent Sanctos ſuper Altare tuum, id eſt, in gloriam cœleſtem. Id. in pſ. 50.

Apotheca DEI. S. Auguſt.

Aurum cœleſtis Jeruſalem. Quid aliud in auro, vel vitro, accipimus; niſi illam ſupernam patriam, illam beatorum civium Societatem; quorum corda ſibi invicem, & claritate fulgent, & puritate tranſlucent. *Civitas aurum mundum ſimile vitro*. Apoc. 21. S. Greg. mor. l. 18. c. 31.

Æſtas. Bene regnum DEI æſtati comparatur: quia tunc mœroris noſtri nubila tranſeunt, cùm vitæ dies æterni ſolis claritate fulgeſcunt. Idem hom. 1. in Evang.

Caſtrum dicitur, ſive civitas, propter tria. 1. Quia caſtrum eſt ſitum in loco alto: ſed nihil creatum eſt altius cœlò. 2. Quia caſtrum eſt inexpugnabile. 3. Quia eſt proviſum de omnibus neceſſariis. etiam poteſt capi caſtrum cœli. Hoc non auderem dicere, niſi quia Chriſtus dixit Matth. 11. *Regnum cœlorum vim patitur*. Ideo tamquam boni bellatores debemus obſidere caſtrum cœli, & ipſum impugnare. S. Vincent. Ferr. S. 4. D. 1. Adv.

Cedrus. Cedri nomine celſitudo gloriæ in Electis accipitur, ſicut & pſ. 91. teſtatur, *ſicut cedrus Libani, &c.* S. Iſid. c. 3. in 3 Reg.

Cellaria DEI ſunt æterna beatitudo, & ſupernæ patriæ gaudia. S. Thom. in 1. Cant.

Civitas. Nota ſuper illa verba, *circuivi Civitatem*. Cant. 3. 3. Cœleſtia patriæ, cogitando Sanctorum prœmia. S. Thom. in 23 Iſ.

Cœna, Luc. 14. Per cœnam iſtam, ſicut dicunt Sancti, intelligitur beatitudo cœleſtis. fercula in vita æterna ſunt gaudia. Id. S. 2. D. 21. Pent.

Convivium pinguium. Tertium convivium eſt ſolenne cœleſtis gloriæ. In quo ponit tria: 1. vinum ad ebrietatem: *comedite amici, & inebriamini*. Cant. 5. 2 Lac ad profuſionem cordis, & animæ. Cant. 5. *Oculi tui ſicut, &c.* S. Thom. in Iſ. 25.

Denarius. Paterfamilias Chriſtus eſt; qui operarios conducit, id eſt, qui credentes colligit. Vinea cultura legis eſt, denarius autem vita æterna. Arnob ſup. c. 20. Matth. Gaudia æternitatis ſignificantur per denarium. S. Thom. S. 2. in Septuag. Denarius eſt vita æterna; quæ non datur, niſi operantibus in vinea, id eſt, pœnitentia, vel religione. S. Bonav. S. 3. D. 1. Paſch.

Deſertum, Luc. 15. eſt ſtatus gloriæ: qui à multis deſeritur. Nonne relinquit 99. in deſerto, id eſt, in cœlo. S. Thom. in 12. Apoc.

Deſiderium beatitudinis æternæ. Et nos igitur ſi fructus ſpirituales guſtabimus, præſentia certè univerſa vilipendemus; futurorum cupiditate, quaſi optima quadam ebrietate capti. S. Chryſoſt. hom. 75. in Matth. Umbram deſiderare, eſt, poſt tentationis æſtum æterni refrigerij requiem quærere. Hanc comprehendere Paulus ambiebat Philipp. 1. *Deſiderium habens diſſolvi*. S. Gregor. mor. l. 8. c. 7.

Dextera. Dextera gloriam æternam; ſiniſtra vitam temporalem, & proſperitatem ſignat. S. Vinc. Ser. de S. Barnaba. Sedet ad dexteram Patris. Intellige dexteram, ne quæras ibi ſiniſtram. Dextera DEI, dicitur æterna felicitas. S. Aug. Ser. 119. de temp. Per lævam, præſentis temporis proſperitas. vel etiam dona DEI, intelliguntur, quæ Sanctis in præſenti conferuntur: per dexteram beatitudo cœleſtis patriæ accipitur. S. Thom. in c. 2. Cant. In læva Chriſti, temporalia ejus bona; in dextera, perpetuæ vitæ beatitudo deſignatur. S. Iſid. Expoſit. in Cant. Lævæ nomine intelliguntur

tur

Digitized by Google

tur ſplendores intellectus ſpeculativi, qui ad guſtum Viatoris pertinent: dexteræ nomine, quæ patriam ſignat, intelligitur ſuperintellectualis unitio ad DEUM; quæ ſpeculum neſcit, & quaſi ad præmium inclinat, tamquam arrha, & pignus; nec auſertur. Quare dixit Sponſa: *tenui eum; nec dimittam*. Vercellenſis apud S. Bonaventuram de 6. itin. æternit. diſt. 6. *Statuet oves à dextris*. Matth. 25. Dextera tua, id eſt, gloria futura. S. Thom. in pſ. 47.

Dies, futurum eſt ſæculum. Proclus Archi-Ep. Conſtant. orat. de S. Andrea.

Dies octava, eſt futuri ſæculi tempus. S. Iſid. c. 10. in Levit.

Ephraim mons, 1. Reg. 1. Quis eſt mons Ephraim? niſi cœlum. Mons quippe eſt frugifer: qui æternæ pulchritudinis flores, & fructus indeficientis gaudij ſemper profert. S. Greg. l. 1. c. 1. hic.

Fons. *Haurietis aquas de fontibus Salvatoris*. Iſ. 12. - Vitæ æternæ. *Me dereliquerunt Fontem*. Ier. 2 S. Thom. in Iſ 12.

Horreum. Electi ſunt frumentum DEI, cœleſtibus horreis recondendi. S. Greg. apud S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 30. Sanctorum gloria notatur: in horreum meum, ſpatioſum propter amænitatem; delicioſum propter jucunditatem; perpetuum propter æternitatem. Id. ſer. 2. D. 4. Epiph. Triticum ſunt Sancti; Zizania, hæretici; horrea manſiones cœleſtes. S. Hieron. apud S. Thomam in Cat. ſup. c. 13. Matth.

Horeb. Mons DEI Horeb ſignificar menſam cœleſtem. S. Thom. ſerm. 1. D. 1. Quadrageſ.

Lac æternæ gloriæ, propter facilem abſorptionem. Id. in 28. Iſ.

Lapis pretioſus. In lapidibus pretioſis pretioſa vitæ æternæ deſignantur eloquia Goffridus Abb. Opuſ. 7.

Lectulus Salomonis ſuperna - requies. S. Thom. in Cant. c. 3.

Littus, Ioan. 21. Quid per ſoliditatem littoris, niſi illa perpetuitas æternæ quietis deſignatur? S. Gregor. hom. 24. in Evang.

Manipulus. Per manipulum, præmium deſignatur; juxta quod legitur pſ. 125. *Venientes autem venient, &c.* Innocent 3 de Sacrif. Miſs. l. 1. c. 43.

Margarita. Per margaritam intelligitur cœleſtis vitæ dulcedo. S Greg. hom. 11. in Evang apud S. Thom. in Cat. ſup. cap. 13. Matth. Specioſæ margaritæ nomine claritas æternæ Patriæ intelligitur. S. Haymo hom. in feſto Virginis.

Meridies. Illa meridies tota eſt dies, & ipſa neſciens veſperam. S. Bernardus ſ. 33. in Cant. O verè meridies! plenitudo fervoris, & lucis; ſoli, ſtatutio, umbrarum exterminatio, deſiccatio paludum, fœtorum depulſio. O perenne Solſtitium! - ò vernalis temperies, ò æſtiva venuſtas, ò autumnalis ubertas! Et, nè quid videar prætermiſſe, ò quies, & feriatio hyemalis. S. Bern. ſer. 33. in Cant.

Numerus. Per centenarium numerum æternæ vitæ contemplatio deſignatur. S. Greg. hom. 17. Ezech. Per quinquagenarium numerum requies æterna ſignatur. Id. ib. Octonarius idcirco adhibetur: quia futuri ævi figuram gerit. S. Ioann. Damaſc. or. de transf. Dom.

Palma. Sportæ junco, & foliis palmarum ſolent contexi: & ſignificant Sanctos, qui radicem cordis in ipſo fonte vitæ collocant, nè areſcant, ùt juncus in aqua; & palmam æternæ retributionis in corde retinent Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth. Palma victricem ornat manum: & ideo ſignificat præmium illud, quod victoribus Sanctis in cœleſtibus dandum eſt. S. Thom. in 7. Cant. Palma eſt arbor alta, pulcherrima, omni tempore foliis adornata; arbor victoriæ ſignificativa, diuturna, fructu dulciſſima: ſic, & vita illa beata. S. Bonav. ſer. 1. de S. Bartholomæo.

Panis. *Satiare panibus* - vel gaudiis cœleſtibus. Panis (quo paſcit Chriſtus Fideles ſuos, nè in via juſtitiæ deficiant) - æternæ beatitudinis prægustatio. S. Thom. ſ. 2. D. 7. Pent.

Paradiſus. Primus fluvius (quo cœleſtis agricola agrum irrigat cœleſtis paradiſi) eſt gaudium de creatione corporali; ſecundus de ſocietate Angelorum; tertius de Chriſto homine; quartus de gloria Divinitatis. Id. ſ. 1. in feſto S. Marci. Paradiſus dicitur, quaſi parans viſum: quia parat viſum; qui eſt beatitudo Sanctorum, & Angelorum. Ioan. 17. *Hæc eſt vita æterna, ut cognoſcant te ſolum DEUM*. Id. ſer. 1. D. 24. Pent. Paradiſum colit quatuor modis: malas herbas extirpando, id eſt, dœmones; arbores pulcherrimas, id eſt, lilia Virginum, & roſas Martyrum, & violas Confeſſorum, in eo plantando; quatuor fluminibus ſtudiorum irrigando, &c. Id. ſ. 1. in feſto S. Marci.

Ramathaim civitas, 1. Reg. 1. Patriam cœleſtem ſignificat. S. Greg. l. 1. c. 1. in Reg.

Regio noſtra paradiſus eſt. Matth. 2 ad quem IESU cognito redire per viam, qua venimus, prohibemur. A regione etenim noſtra ſuperbiendo, &c. diſceſſimus; ſed ad eam neceſſe eſt, ut flendo, obediendo - redeamus. S. Greg. hom. 10. in Evang.

Roma. S. Laurentius eſt Romæ cœleſtis perennis Conſul. Aurelius Prudentius hymn 2. de S. Laur.

Sabbathum. Opera bona noſtra ſunt manna, quæ ante Sabbathum, id eſt, requiem æternam colligi debent; cæteroquin nihil valoris habitura. Perinus diſt. 5 c. 2. n. 10. ex S. Aug. ſer. 91.

Salomonis apparatus. Beatitudo æterna ſignificatur in eo ſplendido apparatu Salomonis 3. Reg. 10. quem Regina Saba, id eſt, anima admirabitur. S. Bonav. ſer. 5. D. 2. Quadrag.

Septima dies vita beatorum, qui veſperam non habet. S. Iſid. c. 3. in Gen.

Stola filij prodigi. Dedit Stolam primam; illam, quam Adam perdidit, immortalitatis gloriam ſempiternam. S. Chryſolog. ſer. 1. de filio prodigo. Stola eſt æterna beatitudo. S. Thom. in 6. Apoc.

Tabernaculum eſt cœleſtis Patriæ viſionis æternæ; quæ eſt omnium Beatorum. S. Thom. in 22 Iſaiæ.

Templum. Patria cœleſtis deſignatur per templum. S. Haymo hom. in feſto Puriſ. B. V. Per Tabernaculum deſignatur Eccleſia militans; per templum in monte factum, ſtatus futuræ vitæ. S Thom. in pſ. 22.

Theſaurus vita æterna. Arnob Annot. 17. in Matth. Theſauri nomine ſpiritualiter cœleſtis Patriæ amorem intelligere debemus: - ager, in quo theſaurus abſconditus invenitur, nos ſumus: ſi tamen in nobis manet cœleſte deſiderium. S. Haymo hom. in feſto Virg.

Villa noſtra, ad quam nos ſumus ambulantes, eſt paradiſus; & in nocte, ſcilicet culpæ, clauditur: ideo oportet venire de die, ſcilicet cum claritate gratiæ. S. Vinc Ferr. ſer. in octava S. Stephan.

Scriptura gloriam corporis glorificandi oſtendit per lunam perfectam; gloriam autem animæ, per ſolem. S. Aug. Conc. 2. in pſ. 88.

TITULUS V.

BEATITUDO TEMPORALIS.

A*Djectiva*. Temporalia quodam modò Adjectiva ſunt: nam tum adſunt, tum non. Subſtantivum eſt amor DEI: nam talia non tranſeunt, ſed permanent immobilia in æternum. Adjectiva ergo ad ſubſtantiam debent referri, id eſt, temporalia ad ſummum Bonum. S. Bonav. in pſ 104.

Anguilla quantò fortiùs ſtringitur, tantò fortiùs de manu elabitur. Sic & Mundus, quantò ampliùs amatur, tantò timidiùs retinetur. Id. ſer. 2. de Invent. S. Cruc.

Aqua. Mihi videtur, juxta tropologiam, lunaticus eſſe, qui per horarum momenta mutatur ad vitia: & nunc quidem in ignem fertur, quo adulterantium corda ſuccenſa ſunt; nunc in aquis ſcilicet voluptatum, vel cupiditatum, quæ non valent extinguere charitatem. S. Hieron. apud S. Thom. ſup. 17. Matth Affluentia divitiatum rectè aquæ comparatur, propter defluxum celerem. S. Thom. in 16. Apoc.

Avis. *Tranſierunt omnia illa - tamquam avis, quæ tranſvolat in aere; cujus nullum invenitur argumentum itineris illius*. Sap. 2.

Bulla. Ubi præclara conſulatus dignitas? ubi fucati amici? ubi cœnæ, & convivia? nimirum nox, & ſomnium erant illa omnia. - verni flores erant, umbra erant, fumus erant, bullæ erant, araneæ tela. S. Chryſoſt. apud Damaſc. paralel. l. 1. c. 10.

Capillus. Monachus (S. Martinus) capillos evulſit, id eſt, temporalia reliquit, quæ per capillos deſignantur. S. Thom. ſerm. de S. Martino.

Cinis. Rectè ſtultorum memoria cineri comparatur: quia illic ponitur, ubi ab aura rapiatur. S Gregor. mor. l. 11. c. 17.

Cutis pulchritudo, eſt gloria temporalis, Id. ib. l. 14. cap. 8.

Dextera ſignat proſperitatem. S. Vincent. Ferr. ſer. 3. de Domi-

Digitized by Google

Dominica. Per quam ſignatur proſperitas. S. Thom. in pſ.41.

Dies. Per diem intelligatur proſperitas, & per noctem adverſitas. Id. in pſ.21.

Equus. Equum accipe etiam figuratè quamlibet amplitudinem ſæculi hujus, quemlibet honorem, in quem ſuperbus aſcendit. S. Aug. Enarrat. 2. in pſ.32.

Fabula quædam eſt, & ſomnium vita. Sicut enim in ſcena aulæo ſublato varietatea diſſolvuntur; & omnia corruſcante luce ſomnia avolant; ita nunc quoque conſummatione veniente tam communi, quàm uniuſcujuſque, omnia diſſolvuntur, & evaneſcunt. Et lignum quidem, quod plantaſti, manet; & domus, quam ædificas, & ipſa manet: faber autem, & agricola, pereunt. Et cùm hæc fiant, nec ità veremur; ſed tanquam immortales hæc omnia comparamus. S. Chryſoſt. hom.55. ad Pop.

Facies daemonum. Filii Iſrael à facie Philiſtinorum timent. 1. Reg.7. ut eorum poſteriora non timeant. Quæ eſt enim malorum ſpirituum facies, niſi concupiſcentia ſæcularis? S. Greg. l.3.c.5. in 1. Reg.

Flos fœni. Iniquorum potentia fœni floribus comparatur: quia nimirum carnalis gloria, dum nitet, cadit; dum apud ſe extollitur, repentino intercepta fine terminatur. S. Gregor. mor. l. 17. c. 5. Decor hominis temporaliter eſt proſperitas temporalis; ideo comparatur flori. S. Thom. in pſ.49. Cato, & Sæculi voluptates, ſunt arens fœnum. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 24. Matth.

Flumina Babylonis ſunt omnia, quæ hic amantur, & tranſeunt. Salicea ſunt ſæculi amatores. rigantur hæc ligna de fluminibus Babyloniæ, & nullum fructum ferunt. S. Aug. præfat. in pſ.136.

Folium. Folia, & bullas, & fumum, & paleas, & umbram, & pulverem ab area vi venti excuſſum; omnem hujuſce ævi ſplendorem appellavi. Heſychius.

Foſſa, ſeu *fovea*. Ipſa felicitas peccatorum foſſa eorum eſt. hoc ſe ille putat ſublimiter ire, & DEUS hoc foveam vocat. Foſſa ad ima tendit, non ad cœlum. Idem Expoſ. pſ 93.

Fumus. Ecce, quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo; & nulla erit recordatio prætéritorum gaudiorum. Thom. Kemp. l.3. Imit. c.15.

Gaudium vanum. *Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere*. Pſ.126. Ante lucem ſurgere, eſt priùs, quàm claritas æternæ retributionis appareat, in præſentis vitæ nocte gaudere. S. Greg. mor. l.8 c.35.

Hoſpitium. Cœlum eſt domus quieſcentium, Mundus hoſpitium breve; & ideo relinquendum. S. Bonav. Ser.2. de Omn. SS.

Impedimenta in via. Hæc igitur ſciens, ſuperflua quæque amputa, facque pauperibus ſupplementum. Nam ſi calceamenta quis ſupra menſuram pedibus adegerit, itinere certè prohibiori impedimenta ſenſerit. Et veſtimentum induens corporis ſtaturam excedens pari modo implicabitur. Et qui ſupra quod ſatis eſt, habent; non modò in ipſa ſufficientia, ſed & in neceſſariis quibuſdam impediuntur. Nam qui deforis in agone currunt, & ipſa exuunt veſtimenta: viam verò in cœlum ferentem, & eandem arctam, & arduam, tot cum impedimentis, quando poteris ambulare? S. Chryſoſt. hom.7. de Pœnit.

Indumenta. Quid ſunt terrena omnia, niſi quædam corporis indumenta? Qui ergo contra diabolum ad certamen properat, veſtimenta abiiciat, ne ſuccumbat; nihil in hoc Mundo amando poſſideat. S. Greg. hom.32. in Evang.

Lana. Per lanam, præſentis temporis proſperitas intelligitur. S. Thom. in 2. Cant.

Lignum putridum. Eſt humana gloria putrido ligno ſimillima; quæ de nocte (præſentis vitæ) lucet; ſed in die (judicii) putridum apparet. Tales omnes (gloria temporali abundantes) lampyridi, ſive cicindelæ, vel noctilucæ ſimiles; quæ volando de nocte lucet, & in die latet, & tota nigra apparet. S. Bonav. Ser.1. de S. Andrea Ap.

Lutum dicuntur bona temporalia, quoniam coinquinant animam. S. Bonav. Ser.2. D.24. Pent.

Manus dicuntur divitiæ, temporales. Ratio: quia ſicut manibus facimus omnia opera; unde dicit Philoſophus, quòd manus eſt organum organorum: ità cum divitiis homo facit omnia negotia. Manus dextera, eſt pecunia de bono juſto congregata; ſiniſtra, eſt pecunia injuſtè acquiſita. S. Vincent. Ferr. Ser.3. fer.6. poſt Cineres.

Molendinum puto dictum Mundum iſtum: quia rota temporum volvitur, & amatores ſuos conterit. S. Aug. in pſ.36. conc.1.

Navis. *Tanquam navis, quæ pertranſit fluctuantem aquam*. Sap 5.

Nidus eſt vita, præſens, Chariſſimi, ex feſtucis, & luto coagmentatus. Licèt mihi magnas ædes oſtendas, ſive regias ipſas, multo auro fulgentes, & gemmis; nihil ab hirundinum nido differre cenſebo. S. Chryſoſt. hom.55 ad Pop.

Nox. Manè dicitur, quando nobis bene eſt; nox dicitur, quando triſtitia tribulationis eſt. S. Aug. in pſ 91. Manè ſignificat proſperitatem ſæculi; veſpera tribulationem. Id. in pſ.64.

Noxia. Non tam vehementer fluvialium aquarum curſus ripas corrodere, & ſubmittere ſolet; ſicut deliciæ, & luxus, omnia valetudinis noſtræ firmamenta facilè ſubruere. S. Chryſoſt. hom.55 ad Pop.

Nuntius. *Tranſierunt omnia tanquam nuntius percurrens*. Sap.5.

Olla fervens. Creaturæ, ſeu beatitudo temporalis, ſunt olla fervens: cui ſi quis nimium adhæſerit per amorem, timeat, nè ſe comburat. S. Vinc. Ferr. Ser. de Convers. S. Pauli.

Onera. S. Ambr. l.1. ep.89.

Panis. Per Panem delicias temporales. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup.6. Marci.

Paſcua. vaſtabit Dominus paſcua eorum, id eſt, civitates, & villas. S. Thom. in 25. Jerem.

Pavimentum. Per pavimentum terram intelligimus; per terram materialia (temporalia) meritò adhærebat pavimento, qui ſe abſcondebat à Chriſto. Non adhæret pavimento, cui dicit Chriſtus Joan.21. *ſequere me*; S. Ambr. S.4. in pſ.118.

Pili. *Sicut novacula fecisti dolum*: Pſal.51. quia ſicut novacula radit pilos, ita mali dolum acuunt contra juſtos. Et hæc verè faciunt ſicut novacula, quæ pilos ſuperfluos radit; quia non niſi ſuperflua, id eſt, temporalia poſſunt peccatores ſanctis auferre; ſpiritualia nunquam. S. Thom. in pſ.51.

Pondus. Amor divinus verè penna eſt; ſicut à contrario amor creaturarum verè eſt pondus S. Bonav. Ser. de SS. Sim. & Juda.

Pratum. Jucunditatem hominum comparat (Iſaias) prato florenti. Id. in 35 Iſ.

Pulvis. Quid ſunt aliud labentium dignitatum inſulæ, niſi pulvis? nam eam, quam blandiendo ſordidant, à veris ſplendoribus mentem cæcant. S. Greg. l 5. c. 2. in 1. Reg.

Quaternarius numerus temporalia quæque & præſentia ſignificat, propter quatuor anni tempora, vel propter quatuor Mundi elementa. S. Thom. in Cant. c.6.

Retia. Dimittamus retia, id eſt, retinentia, ſicut ſunt occupationes mundanæ. S. Vincent. Ferr. ſerm. de S. Jacob. Ap. Majore.

Retinacula ſpei noſtræ. Tertull. de cultu fœm. c.13.

Rota. Nonne noſtra rotæ cuidam ſimilia ſunt? S. Chryſoſt. hom.43. ad Pop.

Salices ſunt ſæculi amatores. rigantur hæc ligna de fluminibus Babyloniæ; & nullum fructum ferunt. S. Auguſt. Præfat. in pſ.136.

Sarcina, vana, graviſque. Theophilactus apud Lobbet. 9. a. de S. Brunone §.4.

Sepulchrum. Triplex ſepulchrum eſt: temporale, infernale, æternale. S. Bonav. ſerm.2. de S. Jacobo Majore.

Somnium eſt iſte theſaurus præſentis vitæ. evigilas, & egeſtas; quoniam qui potuerit crapulam iſtius Mundi edormire, & ſobrietatem virtutis aſſumere; iſta contemnit. S. Ambr. Enarr. in pſ. 48. Somno vitæ quies figuratur. *Ego dormio*. Cant. 5. Quod bene per Jacob. Gen. 28. in itinere dormientem figuratur; in itinere quippe dormire, eſt, in hoc præſentis vitæ tranſitu à rerum temporalium amore quieſcere. S. Greg. mor. l 5. c. 21.

Stabulum. Omnia, quibus uteris in hac vita, ſic tibi debent eſſe, tanquam ſtabulum viatori, non domus habitatori. S. Aug. conc. 1. in pſ.30.

Tenebræ proſperitatem, tenebræ adverſitatem ſignificant. S. Thom. in 58. Iſ.

Ubera noſtra, quibus à Domino lactamur, ſunt proſperitas temporalium, & ſolatium amicorum. Quando DEUS videt, quòd homines nimiùm confidunt in his, & alliciuntur ab his; ſubtrahit ea, & ponit amaritudinem, ut ponant in ſolo DEO ſpem ſuam. S. Thom. in pſ.39.

Viaticum. Quid homini pecunia ſua, niſi quoddam viaticum eſt? multa oneri, moderata uſui: Viatores ſumus vitæ hujus. S. Ambr. l.7. ep.44.

Uxor Loth. Gen.49. in ſalem converſa eſt; quæ ſpecies citò ſolvitur, non poteſt uſum habere diuturnum. Sic ſunt temporalia. ſequuntur, & non ſequuntur æterna: & hic infatuantur à ſtultitia ſua, & futurorum gratiam habere non poſſunt. S. Ambroſius in pſ.43.

TITU-

Digitized by Google

TITULUS VI.

S. BENEDICTUS, ET EJUS SACER ORDO.

A*Dam*; *Abel*, *Abraham*, *&c.* Omnes Sanctos, ac venerabiles Patres, quotquot ab initio ſæculi fuerunt, imitatus veraciter agnoſcitur. Goffridus Abb. Vindocinenſis in Gallia. Card. S. Priſcæ. ſer. 11. de feſtivitate S. Benedicti. Vixit circa annum 1120.

Angelus. Firmiter credere debemus, quòd à DEO nobis ſit tanquam Apoſtolus, & Angelus deſtinatus Goffridus ib.

Ampliſſimus. Balduinus præfatione ad Regulam S. Benedicti inter filios magni illius Parentis, ait, numerari Imperatores tres, Imperatrices undecim, Reges maximos, & ſtrenuos viginti duos, Reginas 41. Principes viros, ac fœminas, ferè innumeras. Lobbetius in Glor. Patriarch. de S. Benedicto in Procem. Dedit Pontifices 18. Gregorium Magnum, Bonifacium IV., Adeodatum, Agathonem I., Stephanum III., Leonem IV. & V., Sylveſtrum II., Stephanum IX., Gregorium VII., Victorem III Urbanum II., Paſchalem II., Gelaſium II., Anaſtaſium IV., Adrianum IV., Clementem VI., Urbanum V., Cardinales dedit 180. Archi-Epiſcopos 1564., Epiſcopos 3512. Abbates eruditione, & ſcriptis, illuſtres 15700. Lobb. ibid. §. 1. ex Trithem. l. 1. cap. 5. Fuerunt aliquando Abbatiæ Ordinis Bened. ad triginta ſeptem millia; Prioratus ad quatuordecim millia; & inſuper Aſceteria Monialium ſupra quindecim millia. Id. ibid. §. 2. In uno Epiſcopatu Moguntino, ut author eſt Trithemius lib. 1. de viris illuſtr. S. Benedicti cap. 2. fuerunt 124. Monaſteria. Id. ib. In Hiſpania Monaſterium Ælcobaſſe recenſuit Religioſos 999. In Normandia Monaſterium Gimecienſe 900. Monaſterium Bencor in Hybernia 300.

Benedictus. S. Benedictus eſt verè per omnia Benedictus. S. Bernardus ſer. 13. in pſ. 90.

Dilectus DEO, *& hominibus*. Eccl. 45. Hæc poſſunt exponi de B. Benedicto. Leguntur ſecundùm literam de Moyſe, qui præfiguravit S. Benedictum propter ſex: propter deſertionem Ægypti, petitionem eremi, multorum in eremum introductionem, multorum miraculorum operationem, futurorum prædictionem, & propter interpretationem. S. Thom. ſerm. 1. in feſto S. Benedicti.

Elias, *Eliſeus*, *Jacobus*, *Joannes*. S. Benedictus quoad quædam confertur cum Joanne B., cum Jacobo Patriarcha, cum Moyſe, Elia, Eliſæo. S. Thom. 3. p. q. 38. apud Lobbetium p. 92.

Filia ſegregata, cui comparabo te filia ſegregata? cui coæquabo te? - Mater Monachorum - Exurge nunc Monachorum ſacratiſſime Princeps Benedicte. Joannes Trithemius Ordin. S. Benedicti: Spanheimenſis primùm, dein S. Jacobi Herbipolenſis, Abbas Vict. anno 1491. mortuus 1516. die S. Luciæ.

Firmamentum. Filij ſancti Benedicti ſunt inſtar ſtellarum firmamenti. Lobb. p. 87.

Flos. Doleo ſuper te, ò flos Monaſtici decoris. Trithem. libro Penthico de ruina Ordinis Benedict. c. 3.

Inventor ſecundæ regenerationis noſtræ glorioſus iſte Sanctus pariter extitit, & ſcriptor. Goffridus ſer. 11. de ſeptio S. Bened.

Inclytus Ordo. P. Sforzia Pallavicinus lib. Vindic. Soc. Jeſu cap. 23.

Lucerna ſuper candelabrum poſita. Goffrid. ib.

Italiæ Lumen. Lobb. in Procem.

Parens Divorum. Ordo S. Benedicti fuit Regum portus, Pontificum ſeminarium, Divorum parens, Sapientiæ regia. Pallavic. ibid. Joannes XXII. Pontifex inquiſivit numerum Sanctorum Ordinis Bened. & deprehendit illum acceſſiſſe ad 55000. Martyres ſolùm numerantur 2016. In Caſſinenſi cenſentur 5555 quorum ſacræ exuviæ religioſè ſervantur: Lobb. ibid. §. 2.

Plenus omnium Juſtorum ſpiritu fuit. S. Greg. lib. 2. Dialog.

Prænobilis Sodalitas. Pallav. ib.

Princeps Monachorum. Exurge nunc Monachorum Sacratiſſime Princeps. Trithem. ib. c. 3.

Specus, in qua habitavit, eſt paradiſi limen, miraculorum ſedes, & prodigiorum cœleſtium officina. Lobb. ib. p. 78.

TITULUS VII.

S. BERNARDUS, ET ILLIUS ORDO.

A*Gricola*. Suſcitavit Dominus eis (Ciſtercienſibus) à principio novellæ plantationis eorum agricolam peritum. Jacobus Vitriacus Acconenſ. Epiſc. & S. R. E. Card. hiſtor. Occid. c. 14. & 15.

Angelus. B. Henricus Suſo, & S. Bernardus, fuit in terris Angeli; in carne propè toti fuit ſpiritus. Lobbetius de S. Bernardo q. unica.

Aurum fuit B. Bernardus per voluntatis ſanitatem, multitudo gemmarum, per morum honeſtatem, & virtutum multiplicitatem; vas pretioſum, per virginitatis puritatem. - S. Bernardus quaſi vas auri - fuerunt autem in hoc novem gemmæ, de quibus Ezechielis 28. *Omnis lapis pretioſus*, *&c.* Lapides iſti ſignificant novem Ordines Angelorum, quibus fuit dotatus S. Bernardus: quia habuit in ſe virtutes, & Officia omnium Ordinum Angelorum. S. Thom. in feſto S. Bernardi.

Columba. Ordinem Ciſtercienſem Innocentius IV. Columbam appellavit mitem, humilem, electam Domini ſpecialem, & pulchram per totum. Lobbet. in Procem.

Columna. S. Bernardus Eccleſiæ columna. Ordo Ciſterc. eſt Eccleſiæ ſuſtentaculum - Fuit columna lucis, & ignis. lucis à ſcientia; ignis à DEI amore. Lobb. ibid.

Varia de S. Bernardo, & ejus Ordine promiſcuè.

S. Bernardus Scholam habuit cœlum, Magiſtrum DEUM, ipſe inſignis fuit zelator animarum. Lobb. ibid. quæſt. unica.

S. Bernardus quaſi ſtella, ſed ſolis æmula; imò ut Sol ipſe lucis parens. Ibid. Canonicus Regularis S. Bernardi olim diſcipulus, à morte S. Bernardi vidit ſtellam ad inſtar Solis ad cœlum ferri; per quam deſignari S. Bernardum divinitus doctus eſt. Id. ibid. ex Henriquez diſt. 4. c. 46.

Marquella, in Flandria cœnobium Virginum anno 1230. fundatum à Joanna Flandriæ, & Hannoniæ Comitiſſa; vetuſto, ac proprio nomine Reclinatorium Beat. Mariæ nuncupatur. Aubertus Miræus in Chronico Ciſterc. pag. 227. Flinenſis Abbat. in Flandria Virg. olim dicta, Honor Beat. Mariæ. Stagenſis Abbatia Virg. ibidem dicta fuit, Domus lætitiæ. Id. ib. p. 267.

Ordinem Ciſterc. appellavit Benedictus XI. Stellam matutinam in medio nebulæ. Clemens IV. fontem dixit, & quidem amœnum varietate virtutum - qui ſic excreſcere meruit, ut fontis nomen excedens fluvius cenſeatur. Stephanus Ep. Tornacenſis Epiſt. ad Robertum Pontiniac., lucernam ſuper montem poſitam. Sanct. Antonius Archi Ep. Florent. p. 2. tit. 15. cap. 23. magnam Eccleſiæ columnam; S. Petrus Abb. Cluniac., lacteam, fortemque columnam à cui innititur Monaſtici Ordinis ædificium. Petrus Ep. Carnotenſis Epiſt. ad Nicolaum Angium, ipſa Ciſterc. Ordinis clauſtra dixit caſtra DEI. Cardin. de Vitriaco hiſt. Occid. c. 14. vineam electam. Id. ib.

S. Bernardus eſt in Ordine Ciſtercienſi, quod lucerna in domo, quod ſtella in cœlo. Ib.

Ordo Ciſtercienſis multos Martyres, & Confeſſores numerat. Unum Claræ vallenſe Monaſterium illuſtres ſanctitate 900. Scotia Martyres 200. Hibernia 900. etiam in unico Menchorenſi Monaſterio. Hiſpania 2000. à Mauris pro fide cæſos, Anglia S. Thomam, & Edmundum Cantuar. Archi-Ep. Hibernia S. Malachiam Archi-Ep. illius regni decus, & lumen clariſſimum. Francia S. Hugonem Abbat., S. Godefridum Lingonenſ. Ep Sanct. Guilielmum Aquitaniæ Ducem. Hiſpania Sanct. Maurum Abbat Sanct. Bernardum Vincentinum Ep. Sabaudia Sanct. Petrum Archi-Ep. Tarantaſienſem, &c.

Ex Ordine Ciſtercienſi fuerunt Pontifices Romani 4. Patriarchæ 14., Cardinales 46., Archi-Ep. 800 Epiſc. 1400 E Regibus fuerunt 3. facti Monachi Ciſterc. è Regum filiis 8. è Ducibus 3.

Ex Ordine Ciſterc. prodierunt aliæ decem familiæ: Guilielmitæ, Ordo Vallis Caulium, Montis Virginis, Gilbertinorum, Conceptionis B. Virg. Mariæ, Calatravæ, Alcantaræ, Templi Grandimontenſis, Militum Chriſti. Hucuſque Lobb. in Procem. ut ſuprà.

Inter

Inter alios, quos Ordo Ciſterc. habuit doctrina præſentes Viros, fuit Alanus, dictus Doctor univerſalis. Idem ibidem.

Medium Eccleſiæ Sanctæ eſt Ordo S. Bernardi, ſuſtentans Eccleſiam, velut columna, cui tota domus innititur, ait Chriſtus D. ad S. Mechtilden. Lobb. ex Henriquez de SS. Ord. Ciſterc. lib. 1. d. 1. c. 6.

Regula Ord. Ciſterc., conſcripta à S. Stephano tertio Ordinis hujus Abbate, vocata eſt ab eodem Stephano, charta charitatis. Lobb. ib.

Annotavit Henriquez Ordinis Ciſterc. accuratus hiſtoriographus: eum brevi tempore ità diffuſum; ut numeraverit Monaſterium Virorum 4000, Virginum 6000. Lobb. ib.

Aubertus Miræus author Chron. Ciſterc. in principio vocat Ordinem Ciſterc. clariſſimum Ordinem. Cœpit ſub Roberto anno 1098.; qui Moliſmenſi Abbatia relicta in eremum Ciſtercium, 21. Monachis ejuſdem Abbatiæ conceſſit. Roberto Moliſinum revocato ſucceſſit Albericus, huic Stephanus, &c. Anno 1123., id eſt, annis quindecim poſt fundatum Ciſtercium, venit S. Bernardus cum 30. Sociis Ciſtercium. Eſt autem Ciſtercium in Burgundia. Miræus ibid.

Ordo Ciſterc. eſt Vinea Domini Sabaoth; quæ intrà breve tempus palmites ſuos extendit à mare uſque ad mare. Pſ. 79. Ibid. p. 3. 4. 5. juxta edit. anno 1614. in 8. Ut ſidus nitidum noſter præfulgidus Ordo. Jam penitus toto clarus in orbe micat. Ibid. p. 243. Ciſtercienſes tamquam boves (Iſ. 65.) de armento Domini paleam manducantes, grana ſupervenientibus reſervabant, foris non manſit peregrinus: & oſtium eorum viatoribus patuit. Ibidem p. 243. Non eſt Provincia, vel Regio: ad quam vinea illa benedicta palmites ſuos non extenderit. Dilatavit Dominus, & beata torum patrona Virgo Maria, locum tentorij eorum. Miræus ibid.

Ordo Ciſterc. eſt familia Domini. Jacob. Vitriac. p. 244.

Ordo Ciſter. eſt tranquillus portus. Idem apud Miræum p. 247.

Multiplicata eſt ſicut Stellæ cœli, & creſcevit in immenſum, Ciſterc. Ordinis Religio. Vitr. ibid. p. 246. In una Diœceſis Leodienſis regione ſeptem hujus Ordinis Abbatias Monialium in tempore modico fundari vidimus; & Sanctis Monialibus, tanquam violis, & liliis, exornari. Id. ibid. p. 248. Ibidem vocat Leodienſem Diœceſim hortum liliorum, & paradiſum deliciarum; ob tam frequentia Monaſteria Ordinis Ciſterc.

Ciſtercienſes ſunt velut Jacob, qui domi habitant; neque curis ſæculi ſe implicant. Id. ib. p. 250.

S. Bernardus primus Abbas Claræ vallis, eximium Ordinis Ciſterc. decus, & ampliùs 160. Monaſteriorum Pater, obdormivit anno 1153. & inter Divos ab Alexandro III. anno 1165. relatus. Miræus pag. 159. Temporibus S. Bernardi 200. plus minus Monaſteria Ciſterc. Ordinis numerabantur. Arnoldus Vionus in ligno vitæ libr. 1. cap. 97. tradit poſterioribus ſæculis numerata virorum Monaſteria 4000. & Monialium ſex ampliùs millia. Miræ. ib. p. 160.

Prima omnium Abbatia Ciſtercium fuit, unde totus Ordo nomen obtinuit: ſecunda fuit Firmitas, tertia Pontiniacum, quarta Claravallis; quinta Morimundus, ſexta Pulliacum. Prima fundata an. 1098. ſecunda an. 1113. tertia an. 1114 quarta, & quinta an. 1115.

Nomina quarundam Abbatiarum Ordinis Ciſterc. ex Miræo. Claravallis, ubi S. Bernardus Abb. Curia DEI in Diœc. Aurelian.; fundata an. 1118. Apud Belgas in Brabantia, Camera B. Mariæ D. Diœceſim ſignificat, Mechlin. Vallis florida D. Mechl. Vallis Virginum Abbat. D. Mechl. Nazarethum Abbat. D. Antuerp. Vallis roſarum Abbat. D. Mechl. Vinea noſtræ Dominæ, Lovanij Abb. D. Mechl. Omnia hæc in Brabantia Monaſteria ſunt Monialium. In Ducatu Lucemburgenſi Aurea Vallis Abbatia D. Trevir. fundata an. 1131. Monach. (NB. *Mon.* ſignificat Virorum, *Virg.* Virginum) Bona via, D. ejuſdem. Clarus fons Virg. In Flandriæ Comitatu ſunt, Bella prata Virg. In Arteſia, Clara vallis Audomaropol. an. 1137. Mon. Viridarium B. Mariæ, D. Camerac. Virg. Victoria D. Atrebat. In Hannonia, Locus ſpinoſus Beat. Mariæ, D. Camerac. Virg. Olivæ D. ejuſd. Refugium noſtræ Dominæ. D. Camer. In Hollandia, Corona B. Virg. Portus B. Mariæ. Porta cœli. Aqua frigida. Mon. In Friſia Orientali. Clarus Campus Floridus Campus. Mon. Aula DEI Virg. In Ultrajectana Provincia, Vallis B. Mariæ Virg. Mon. In Groningana ditione. Schola DEI Virg. In Leodienſi ditione, Vallis DEI. Mon. Vallis benedicta. Vallis B. Mariæ. Vetus Vinea Virg. In Diœc. Colon. Sylva B. Mariæ. Mon. Speculum Beat. Mariæ. Fons Beat. Mariæ. Prata Beat. Mariæ Virg. In Gallia Mons petroſus. Vallis benedicta. Vallis creſcens. Vallis Sancta. Scala DEI. Mon. Locus noſtræ Dominæ. Virg. Ibidem in tractu Toloſano Bona aqua. Mon. In Gaſconia, Scala DEI. Sylva lata. Benedictio DEI. Vallis bona. Mon. In Cenomanenſi diſtrictu, Pietas DEI. Mon. In Andegavenſi. Clarus Mon. In Diœc. Bituricenſi, Columna. Albæ petræ. Vallis honeſta. Pratum benedictum. Domus DEI. Olivetum. Mon. Bellus Viſus. Virg. In D. Pictavienſi, Stella. Miſericordia DEI. Gratia DEI. Mon. In Turonenſi, Claritas DEI. Mon. In Normannia, Bonus Portus. Mortuum mare. Locus DEI. Mon. Theſaurus Virg. In Campaniæ, Picardia, & Agro Pariſienſ., Vallis lucens. Septem fontes. Tres fontes. Altus fons. Bonus fons. Regalis mons. Vallis noſtræ Dominæ. Frigidus mons. Bellum pratum. Vallis Clara. Pietas noſtræ Dominæ. Sacra Cella. Gaudium noſtræ Dominæ. Mon. Lilium noſtræ Dominæ. Pons noſtræ Dominæ. Amor DEI. Virg. In Lotharingia, Alta ſylva. Clarus locus. Vallis dulcis. Directa Vallis. Mon. Benedicta Vallis. Bona via. Clarus fons. Virg. In Comitatu Burgundiæ, Caritas. Mons S. Mariæ. Carus locus. Locus creſcens. Bethania. Gratia DEI. Mon. In Ducatu Sabaudiæ. Via cœli. Virg. in Hiſpania prope Toletum, Mons Sion. Vallis bona. Rivus ſiccus. Vallis paradiſi. Spina. In Caſtella, Vallis DEI. In Auſtria, Vallis digna, à Jacobo 2. Rege fundata penes Valentiam. Saltus Albus in Regione Legionenſi. In Portugallia, Stella S. Pauli. In Catalaunia, Vallis B. Mariæ. Vallis Bona. Vallis Sancta. Virg. In Regno Valentiæ Mons Sanctus. In Regno Caſtellæ, Fons calidus. Turris cremata. In Germania D. Conſtantienſis, Vallis S. Crucis; olim aquarum hauſtus. Virg. In Saxonia fundatur an. 1141. Abbatia, Porta gloriæ. In Germania, Villa Salomonia an. 1138. In Svevia, Lucida Vallis. Regis pons. Corona B. Mariæ. Pons ſalutis. Stella lucida. Vallis roſarum. Fons Beat. Mariæ. Vallis DEI. Vallis Angelis. Vallis Cœli. Hortus DEI. Cella Sanct. Mariæ. Vallis gratiæ. Vallis ſancta. Pura Vallis. Bona Vallis. Cœli Corona. Fons Virg. Virg. In tractu Franconiæ, Vallis S. Crucis. Felix Aula. Vallis B. Mariæ Virgin. In Bavariæ, Felix Vallis. In Vveſtphalia, Porta Cœli. Speculum Virginum. Pax DEI. Fons ſalutis. Fons B. Mariæ. Hortus B. Mariæ. Mons amoris. In Jutlandia, Tuta Vallis. Inſula DEI. Locus DEI. Regalis curia. Mon. In Moravia, Clauſtrum Reginæ. Virg. In Svevia, Aurora. Maris Stella. Capella Mon. Apud Francones, Vallis Sanctorum. Mon. Apud Bavaros, Campus Principum, Cella DEI. Cella Principum. Mon. Apud Auſtriacos, Stiros, & Carinthios, Cella Angelorum. Vallis DEI. In tractu Rhenano, Caſtrum aquilæ. In Pomeraniæ, & Bruſſiæ tractu, Rivus S. Mariæ. Purus mons. In utraque Marchia, Locus cœli. Nervus S. Mariæ. Cœli porta. In tractu Vveſtphaliæ, Campus S. Mariæ. In Boemia, Aula Regia. Sancta Corona. Sacer Campus. In Hibernia, Mellis fons. Apud Venetos, Sana Vallis. Landenſi Abbatia in Flandria, olim dicta fuit, Laus B. Virginis, fundata anno 1152. Hactenus ex Miræo.

TITULUS VIII.

S. BRUNO, ET ILLIUS SACER ORDO.

S. Brunonis anima eſt illa Noemi columba. Lobb. in Glor. Patr. q. 1. de Brunone §. 4.

Carthuſia eſt commoda pœnitentis animæ ſedes, fidaque à ſeculo fugienti ſtatio. Id. ib.

S. Bruno volavit pennis columbæ, id eſt, caſtis, humilibus, &c. Id ib.

S. Bruno eſt magna mens; & cœli novi, id eſt, Ordinis Intelligentia. Ib.

D. Bruno, ad inſtar aquilæ. Ib.

Noſter Princeps Elias, noſter Princeps Eliſæus; noſtri Duces, filii Prophetarum; qui habitant in agris, & ſolitudine. Petrus Sutor Carthuſianus l. 1. de vita Carthuſiana tr. 1. c. 2.

Divus Bernardus de Ordine Carthuſienſi ait: res eſt antiquæ Religionis, perfectio fundatæ in Chriſto pietatis; antiquæ hæreditas Eccleſiæ DEI, à tempore Prophetarum præmon-

monſtrata; jamque, novæ gratiæ Sole exorto in Joanne B. inſtaurata, & innovata; ab ipſo Domino familiariſſimè celebrata. Sutor ib.

Ordo Carthuſ. Ortus eſt an. 1084.

S. Bruno, natus Coloniæ in Germania, fuit Canonicus Rhemenſis in Gallia. Id l. 1. tr. 2. cap. 1.

Primi Brunonis Socii fuerunt ſex: Lauduinus; Duo Stephani, Canonici Ambo; Hugo Andreas, & Garinus. Poſtremi duo Laici erant. Hugo ſolus inter hos Sacerdos. Ibid. c. 2.

Bruno columbæ comparatur. Ib. c. 3.

Voluit Bruno ſimilis effici pelicano ſolitudinis; & ſicut paſſer fieri ſolitarius in tecto. Voluit quærere ut turtur nidum ſibi, ubi poneret pullos ſuos: ut ſicut pullus hirundinis, ſic clamaret, & meditaretur ut columba. Ibid.

Bruno venit ad ſolitudinem, ut inſtar Moyſis, poſſet DEO in deſertis ſacrificium acceptum offerre. Ib. c. 4.

Bruno eſt bonus Chriſti Alumnus. Ibid.

Bruno primùm poſt annum, ab audita Doctoris Pariſienſis damnatione, ad eremum ivit. Ibid.

S. Bruno cum ſex ſuis Sociis videtur à Gratianopolitano Epiſcop. Hugone in ſpecie Stellarum ſeptem ad ſuos pedes corruentium. Ib. c. 7.

S. Bruno eſt honeſtatis ſpeculum, exemplum gravitatis, & totius denique maturitatis quaſi quoddam ſimulachrum. Ibid.

S. Bruno eſt Mons, litterarum ſublimitate, virtutum, gratiarum. Ib.

Ordo Carthuſianus eſt mirum ædificium. Ibid.

Hi ſeptem Patres (Bruno cum ſex Sociis) ſeptem ſunt boves de fluvio mundanæ fluctuationis aſcendentes. Hi ſunt ſeptem ſpicæ in uno charitatis culmo congeſtæ. Hi ſunt ſeptem buccinæ in cordis Jubilæ Domini laudes concinentes. Hi ſunt ſeptem columnæ, quibus tota Anachoretici propoſiti Domus innititur. Hi ſunt ſeptem gradus, ab Ezechiele viſi; quibus poſteriores in atrium templi paradiſiaci aſcendunt. Hi ſunt ſeptem ſportæ, quæ ſpiritualibus cibis, mirîſque fragmentis, plenæ fuerunt. Hi ſeptem candelabra aurea. Apoc. 1. Hi ſunt ſeptem oculi Agni in Apocalypſi viſi, cœleſtia myſteria contemplantes. Apoc. 5. &c. Hi denique ſeptem ſunt Stellæ Divinitus oſtenſæ: quippe quæ ſublimitatem, ſtabilitatem, puritatem, claritatem, ac magnitudinem, inſtar Stellarum habuerunt, Id. l. 1. tr. 2. c. 7.

Cellulæ (Carthuſ.) per tentoria, ſeu tabernacula Iſrael figurata ſunt. Ib.

In principio Carthuſiani non plures, quàm tredecim ad ſingulas eremos admiſerunt. Ib.

Gradus, quibus Carthuſiani inter ſe diſtinguuntur ſunt hi 1. Inter eos quidam ſunt Monachi quidam Converſi, quidam Redditi Clerici, quidam Redditi Laici, quidam Donati. Ib. c. 5.

Uſque ad tempora Petri Sutoris Carthuſienſes votum non habuerunt de abſtinentia à carnibus. Id. l. 2. tr. 3. c. 8. Vixit autem Petrus an. 1520. prout certum eſt ex ejuſd. l. 1. tr. 3. c. 8.

Hoſvinus de Berka, ſeu Becanus, Carthuſ. Ordinis, erat præco eloquii Divini, tuba Evangelii, Angelus pacis, lingua muti; ſal terræ, &c. Arnoldus Boſſius Carmelita Opuſc. de Vir illuſtr. Ord. Carth. c. 19.

Albergatus erat velut alter Elias. Id. ibid. cap. 22.

Ægidius Aurifaber tanquam ager fertilis fructum produxit uberrimum. Id. ib c. 26.

Joannes ab Hagen, ſeu Indagine, Canonicæ ſcientiæ princeps dicitur. Id ib. c. 28.

Dionyſius Rickel tanquam torrens inundans fuit. Ib. c. 29.

Beatiſſimæ Virgini MARIÆ Fratrum Carthuſianorum univerſitas uti rami ſtipiti, capiti membra, radii Soli, & rivuli fonti, poſt DEUM ſpecialiùs innititur. Ibid.

Laurentius Muſchelis ut ſidus admodum radioſum emicuit: Ib. c. 36.

Henricus Prudens, verùs Jacobi puteus: in quo aquæ ſalutares hauriuntur: fuit enim vir raræ Doctrinæ, ac Sapientiæ; quam etiam Ipſius opera teſtantur. Ibid.

Ordo Carthuſianorum ipſe ſibi lua eſt, & quidem cœleſtis: quia, quod Religioſos, tot Stellas; & velut adnaſcentia terris ſidera. Lobbetius in Procem. de S. Brun.

Hic Ordo, ceu alterum in terris firmamentum: & illius Alumni, ceu totidem ſidera illi ſtetere infixa. Id. ib.

S. Bruno eſt murus Eccleſiæ, flos Patrum, ſemita Juſtitiæ, lux, & ſpeculum Mundi, ſublime cacumen. Ita eum ornat Eccleſia Carnotenſis apud Lobb. ut ſuprà.

S. Bruno eſt Religione, & Scientia famoſiſſimus. Vincentius Belluac. apud eundem. ibid.

Vir de cœlo lapſus. Thomas Boſius apud eundem ibid.

Alexander III. vocat Ordinem Carthuſ. areolam horti, qui eſt Eccleſia. Clemens III. balſamum. Alexander IV. lumen, ac veluti Solem alterum. Gregorius XV. Chriſtianæ patientiæ caſtra, invictumque exercitum; qui præclaras de inferis perduellibus victorias reportat. Urbanus VIII. cœleſtium virtutum ſpectaculum. Alumnos ejus vocat Joannes XXII. lapides vivos. Innocentius VI. rutilantes Eccleſiæ margaritas. Lobb. ſuprà cit. Franciſcus Petrarcha præfat. ad libr. de Otio Relig. vocat Ordinem Carthuſ. paradiſum; ejus Alumnos autem Angelos DEI. Lobb. cit. S. Bernardus. l. 4 ep. 11. vocat Collegium cœleſte, & numerum Apoſtolicum. Lobb. ibid. Et in epiſt. ad Fratres de de monte DEI ait: Altiſſima eſt Profeſſio veſtra; cœlos tranſit, par Angelis eſt, Angelicæ ſimilis puritati. Lobb. ibid.

S. Bruno eſt vitæ ſolitariæ anteſignanus: ipſe, & ejus ſex Socii, ſunt Inſtituti Carthuſ. imo & Mundi, columna. Lobb. §. 1.

S. Bruno eſt S. Joannis B. æmulus. Id §. 2.

S. Bruno eſt columba ferax, & fœcunda, à numeroſa Sobole ſua: caſta, & pura, à caſtitate. Ibid.

Candida illa B. Brunonis anima, ceu columba è corpore, ceu nidulo, in cœlos evolavit. Ib. § 4.

Carthuſia Caro tuſa interpretatur. Sutor l. 1. tr. 4. c. 2. Carthuſia interpretatur, perfecta DEI vocatio: quandoquidem S. Hieronymi ſententia Cartus perfecta vocatio dicitur: ya verò DEUS, ſive Dominus. Id.

Mons Carthuſiæ mons eſt Sinai, id eſt, mandati; in quo alter Moyſes, ſcilicet Bruno, de aquis mundialibus extractus, Anachoreticæ vitæ mandata ſuſcepit. Mons Carthuſiæ eſt mons Horeb, qui & Sina dictus, hoc eſt, ardoris. Eſt mons Seir, hoc eſt, fortunatus. Eſt mons Samariæ, qui cuſtos interpretatur. Mons eſt Carmeli, Moria, hoc eſt, Viſionis. Sion, qui ſpecula interpretantur. Galaad, qui acervus teſtis dicitur. Mons eſt Myrrhæ, hoc eſt, amaritudinis. Libani, candidationis. Mons Ephraim, frugifer, creſcens. Mons Thabor, adventus luminis. Mons Olivarum, Mons Sanctus, Mons DEI, Mons pinguis, Mons hæreditatis. Id. ib. c. 3.

O mirabilem planè virum, & vix mortalibus imitabilem S. Brun. Id. l. 1. tr. 5. c 1.

S Bruno eſt grande ſidus. Moritur anno 1101. Id. c 4. 3.

Cella (Carthuſianorum) per Arcam Noe figurata eſſe creditur: quippe quæ ſupra montis verticem ſiſtens, cellulas in montibus quietas ſignificaſſe videtur. Deinde per Arcam Teſtamenti, quæ Decalogi tabulas reconditas habebat. Cella tabulas vivas, hoc eſt, animas continet. Porrò per ſcalam Jacob figuratur. per fiſcellam ſcirpeam, in qua Moyſes aquis expoſitus ſalvatus eſt. Per caſtra Iſrael cellæ Carthuſianæ referuntur: utpote quæ contra hoſtes tartareos poſitæ conſpiciuntur. Quæ itidem expreſſæ videntur per turrim David, & propugnacula Jeruſalem. Per tentoria Prophetarum. per fornacem, ſeu caminum Chaldæorum. Denique per Dominicum præſepium, ſimul & ſepulchrum, figurata eſt ſpelunca Carthuſiana. Sutor. l. 2. tr. 1. c. 2.

Vitam Carthuſianorum vocat S. Bernardus ep. ad FF. Carthuſienſes de monte DEI, vitæ ſolitariæ exemplar, & cœleſtis formam converſationis. Id. l. 2. tr. 3. c. 1.

Concilium Baſileenſe vocavit Ordinem Carthuſianorum, Sacram Religionem. Id. ib. c. 2.

Triginta quatuor, & ſuprà, Pontifices Ordinem Carthuſ. uſque ad an. 1500. variis privilegiis donarunt. Hos inter Alexander III. Lucius III. Clemens IV. Cœleſtinus III. Innocentius III. Honorius III. qui Carthuſienſes columbis aſſimilavit. Alexander IV. Clemens IV. qui eos aquilis comparavit, & ſubſediſſe ad pedes Chriſti cum Magdalena dixit. Joannes XXII. Clemens VI. qui Ordinem Carthuſianum, præſignem, & Sacram Religionem vocat in agro Dominico Divina diſpoſitione plantatam; quæ uberes fructus protulit, & producit. Idem vocat eundem Ordinem, arborem bonam. Innocentius VI. Religioſos rutilantes margaritas Eccleſiæ, Carthuſianos autem candidos Nazaræos vocat. Gregorius XI. vocat præſignem Ordinem. Bonifacius IX. agrum virtutum.

Qui in laudem Carthuſianorum, eorumque defenſionem ſcripſerunt, ſunt ferè ſequentes. S. Bernardus, Joannes Gerſon, Petrus de Aliaco Cardin. Petrus Bleſenſis; qui de

Ordine

Digitized by Google

Ordine Carthuſian. ad quendam Novitium Carthuſ. ſcribens, in ſua epiſtola ſic ait: ibi probatiſſima Religionis eſt ſchola, &c. Nicolaus de Clamengiis Theologus. Arnoldus Boſtius Carmelita. Hoſtienſis Juriſconſultus. Joannes Andreæ, qui à Panormitano Juris Canonici ſpeculum, ab aliis, fons Canonum, appellatur. Joannes de Ligueriis. Arnoldus de Villa Nova Medicus. D. Antonius 3. parte Summæ tit. 6. Angelus. Vincentius Belluacenſis. Platina. Gagvinus. Franciſcus Petrarcha. Joannes Trithemius. Sebaſtianus Brant. Sutor ibi.l.2. tr.3. c.2.

Qui magnum ſanitatis nomen poſt ſe reliquerunt, ſunt ſequentes.

S. Bruno, quem vocat honeſtatis, gravitatis, & totius maturitatis quoddam quaſi ſimulachrum, & ſidus clariſſimum. Idem ibid. Guigo de Caſtro, cujus ſub regimine Carthuſiani pro Angelis habebantur. Hugo Guigonis diſcipulus. Bernardus. Ancelinus. Baſilius. S. Hugo Lincolnienſis Epiſcopus ab Honorio III. canonizatus. S. Stephanus Ep. Dienſis Jancellinus Boſo. Petrus Faverii. Joannes Tornerii Clarus. Jacobus de Viviaco. Joannes Birellus, quem Franciſcus Petrarcha dixit novum ſidus, & ex Carthuſiæ ſpecula ſublimi, velut ex Orientalis jugi vertice, Luciferum matutinum irradiantem. Heliſarius. Guilielmus de Mota. Hos omnes vocat egregios flores è nemoribus Carthuſianis Sutor ib. c.5.

Scriptores, qui de Ordine ſunt Carthuſienſi, numerantur ſequentes. S. Bruno Princeps Carthuſianorum, ſcripſit in Pſalmos, Epiſtolas Pauli, &c. Guigo de Caſtro. Rifferius Maii Carthuſiæ Prior 23. Truſianus. Ludolphus de Saxonia. Henricus de Kalkar. Guilielmus Rainaldi. Bonifacius Ferrarius. Henricus de Coſfeldia. Adrianus Theologus. Joannes de Teneramunda. Hermannus Petri. Henricus de Haſſia. Stephanus de Senis. Goſuvinus de Beca. Oſualdus de Corda. Gerardus de Stredam. Nicolaus Albergatus Cardin. Ep. Bononienſ. de hoc ait Arnoldus Boſtius: fuit vita ejus Sanctitatis exemplum, eloquentiæ ſtupor, Doctrina, miraculum. Speculum. Speculum itaque ſine macula extitit Prælatus omnibus; Pater pauperum, & inter Dominatores orbis diſſidentes pacis reformator; impeditor Schiſmatis, errorum excidium, Chriſtianæque Reip. propugnaculum. De Goſvino Beca ait idem Boſtius: erat utique præco, interpres, internuntius melliſluus eloquii Divini, tuba Evangelii, Angelus pacis, amicus Sponſi, Religioſorum gloria, columna Cleri, deliciæ plebis, oculus cœcis, patriæ lumen. Iterum inter Scriptores numerat Sutor, Bartholomæum Ruremundenſem, Joannem de Lovanio, Jacobum de Graytrode, Ægidum Aurifabrum, Henricum de Piro, Joannem Venetum, Henricum Uroede, Henricum Arnoldi, Garardum de Breda, Henricum Loen, Martinum de Landuno, Joannem de Lapide, Vvernerum de Laer, Petrum de Ruffi, Franciſcum de puteo Sutor l.2. tr.3. c.7. Numerat autem Scriptores tantùm uſque ad an.1520. poſt quem annum plures ſecuti ſunt è Carthuſ. Scriptores egregii. Hos inter Laurentius Surius.

Martinus V. vocat Ordinem Carthuſian. fontem parvulum, qui crevit in fluvium, Ordinem prælucidum Id. l.2. tr.3. cap.9.

Carthuſianus Ordo 17. Provincias habet in diverſis regnis. Id. ib. de ſuis temporibus.

S. Bruno, eſt ſidus puriſſimum, & ſplendidiſſimum, os DEI, lingua S. Spiritus, Divini ſignifer exercitus. Arnold. Boſtius cit. cap.1.

B. Anthelmus ex Priore Carthuſiæ ſeptimo Bellicenſis Epiſcopus murum ſe pro domo DEI Domini conſtituens inexpugnabilem Id. c.4. eſt DEI Athleta: in eo videbatur renatus Elias, libertatis Eccleſiaſticæ propugnator illuſtris, ſui temporis rarus phœnix. Id. ib.

B. Baſilius Prior Carthuſiæ octavus quaſi lucifer matutinus: tota converſatio ejus erat ſtola honeſtatis, morum ædificatio. Id. ib. c.5.

Ludolphus de Saxonia, fuit accenſa ſuper candelabrum lucerna ſeptiformi Divini muneris claritate relucens. Id cap. 11. Ejus Opus de vita Chriſti tanquam ſidus quoddam mentes humanas illuſtrat. Id. ib.

TITVLVS I.

CARO.

Aſina Balaam. Quæ eſt hæc Aſina, niſi humana gentilitas? licet & Caro noſtra per hoc animal poſſit intelligi. S. Iſid. cap. 23. in Num.

Aſſeltus. Eliſæus 4 Reg. 4. Carnem (pueri) calefacit quia affectum charitate inflammat. S. Thom. de Sacr. Alt. c.22.

Caſtrum diaboli Caro noſtra eſt. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. c 6.

Dalila. Caro quaſi in typo mulieris accipitur. S. Iſid. c.8. in Judic.

Fragilitas humana ſignatur per Carnem. S. Thom. in 17. Jerem.

Fœnum. Caro, & Sæculi voluptates, ſunt arens fœnum. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth.

Judæi. Caro, & Sanguis, non revelavit tibi, carnem ibi, & ſanguinem, Judæos ſignificans. S. Hieron. apud S. Thom. in Car. ſup. 16. Matth.

Navis. Caro noſtra eſt, & ſpiritus eſt nauta. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. cap. Corpus noſtrum eſt navicula. Theophilactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci.

Nubes. Significat Carnem noſtram. S. Thom. ibid.

Sicera. Vinum, quod Joannes bibere prohibet, luxuria intelligitur; ſicera autem carnis dulcedo. Arnob. annot. cap. 1. in Luc.

Tympanum Carnem ſignificat. S Iſid. c.20. in Exod.

Velum. Caro eſt velum noſtri templi, ſcilicet mentis, noſtræ. Virtus autem carnis ſciſſa eſt in Chriſti Paſſionibus à ſummo uſque deorſum, ſcilicet ab Adam uſque ad ultimos homines. Theophilactus apud S. Tho. in Cat. ſup. 15. Marci.

R. P. Andreas Spanner.

TITVLVS II.

CARO CHRISTI.

Byſſus. Induitur ſtola byſſina, id eſt, Carnem Sanctam ſtolam immortalitatis. S. Thom. c. 30. in Gen.

Cordis pars ex piſce. Particula cordis ſignificat Corpus Salvatoris de Virgine ſumptum: Hoc debet ſuper carbones poni, id eſt, Fidelibus accenſis igne amoris donari: tunc fumus ejus, id eſt, virtus ſpiritualis fugat dæmonum tentationes. S. Thom Opuſc. de Sacr. Alt. c.2 r.

Clavis David, Caro Chriſti. S. Thom. in 3. Apoc.

Diadema. *Videte Regem Salomonem*, id eſt, verum pacificum Chriſtum, *in Diademate.* Diadema (Sponſa) vocat Carnem, quam Chriſtus aſſumpſit pro nobis. Id. c.3. in Cant.

Filia Jephte. Quis in Jephte prænuntiabatur, niſi Chriſtus Dominus JESUS Chriſtus, & Salvator noſter. Hic filiam ſuam, id eſt, Carnem ſuam in Paſſione immolavit. S. Iſid c.7. in Judic.

Fimbria veſtimenti Chriſti. Per mulierem, quæ hæmorrhoiſſa erat, intelligas humanam naturam. Sed mox ut fimbriam Domini tetigit, id eſt, Carnem ejus, ſanata eſt; Qui enim credit Filium DEI Incarnatum, hic eſt, qui veſtimentorum fimbriam tangit. Theophilactus apud S. Thom. in Cat. ſup. c 5 Marci.

Jumentum Samaritani, Caro Chriſti S. Thom. l.2. D.19. Pent.

Ligna Sethim. Arca Corpus Chriſti ſignificat. Ligna Sethim ſunt membra Chriſti puriſſima. S. Thom. Opuſc. de Sacr. cap 8.

Medicina Mundi. Hodie medicina de cœlo datur Mundo. Goffridus ſerm. 1. de Nat. Dom.

Nubes. Nota, ſuper illo verbo, *ſuper nubem*, quia eſt quadruplex nubes. 1. Aſſumptæ Carnis. Job. 38. *Ubi eras, cùm ponerem nubem veſtimentum ejus.* S. Thom. in c. 19. Iſ.

Digitized by Google

Pallium Eliæ. Eſt Elias nobis relinquens pallium, id eſt, Carnem ſuam Drogo Oſt. Ser. de Paſſion. Domini.

Paries, Quaſi poſt parietem noſtrum ſtetit; quia carnem noſtram ſibi oppoſuit, in qua Divinitas latuit. S.Thom. in c.2. Cant.

Pix, & *Pili* (Dan.14.) ſignificant ſimilitudinem Carnis peccati. Id. de Sacr. c.28.

Pedes Agni. Ex.12. Caput Agni ſignificat Deitatem, inteſtina animam; pedes Carnem. Id. ib. c.4.

Scabellum DEI. Terra Scabellum DEI! If.66. ſignificat Carnem Chriſti, quæ originaliter de terra orta eſt. Id. ib.

Sponſa DEI. Verbum (Patris æterni) eſt Sponſus; & Sponſa Caro humana; & utrumque unus Filius DEI, & Filius hominis. S. Aug. tr.8. in Joan.

Tabernaculum; Caro Chriſti; in quo pro nobis militavit. S. Thom. in 13. Apoc.

Templum. Iden Corpus Domini templum intelligitur; quia ſicut templum gloriam DEI continebat habitantem in ipſo; ſic Corpus Chriſti repræſentans Eccleſiam Unigeniti continet; quia eſt imago DEI; & gloria. Id. ſup. 2. Joan.

Terra. Interram, id eſt, in Carnem Chriſti ſtatuerunt oculos ſuos. S Thom. in pſal 16.

Urnam auream. Exod 37. Intelligimus Carnem Chriſti puram, atque ſinceram, S.Iſid. c.41. in Exod.

TITULUS III.

CASTITAS.

A*Loe. Myrrha.* Per has arbores deſignantur carnis continentia, & caſtimonia. Nam putredo luxuriam ſolet deſignare. In horto ergo Eccleſiæ ſunt Myrrha, & Aloe, hoc eſt, mentes caſtæ. S.Thom. in 4. Cant.

Angelus. Angelicæ vitæ ratio. S. Ephrem tomo 1. de Caſtit. Angelis ille ſimilis eſt Monachus, qui, quæ veneris ſunt, ſpernit. Idem parænesi 4. Caſti ſunt Angeli terreni, aut potiùs cœli cives. S.Bern. ſerm. de Altitudine Cordis.

Aſcia. Dilige Monache caſtitatem in charitate Chriſti: nam tuo vivendi inſtituto congruit, ſicut aſcia, atque ſecuris fabro. S.Ephrem. ſerm Aſcetico de Timore DEI.

Byſſus In byſſo figuratur Caſtitas; quæ eſt præcipuum ornamentum mentis S. Bonav. diet. ſal. tit.5. c 6.

Cingulum, eſt ſymbolum Continentiæ, & Caſtitatis. Lobb. cit. de S Ignatio q. 1.

Cohabitator. O Caſtitas! præcurſor, & cohabitator Spiritus Sancti. S.Ephrem tom. 1. de Caſt.

Cælum. Vita caſta dicitur cœlebs, quaſi cœleſtis: quia in carne vivere præter carnem, eſt vita cœleſtis, & Angelica. S. Thom. in l.3. de conſol. Phil. Boet. proſ.4.

Currus ſpiritualis. S.Ephrem. tomo 1. de Caſtit.

Divitiæ æternæ in anima hominis Chriſtum amantis reconditæ. Id. ib.

Domus eburnea. Pſal.44. ſunt frigidæ propter caſtitatem candidæ propter puritatem. S.Thom. in pſ.44.

Domus DEI; benignitatis, diſciplinæ, cognitionis, ac ſcientiæ plena. S.Ephr. ibid.

Ebur. Caſtitas eſt ebur. S.Ephr. paræn.48. ad Eulog. Eburnea domus eſt corpus caſtum. Arnobius in pſ.44.

Fænum. Per Fœnum, quòd præciſum amplius non pullulat, ſignatur Daniel: qui non pullulavit per generationem; quia continens fuit: per quem ſignatur Ordo continentium. S. Auguſt. l.3. de Doctr. Chriſt. apud S.Thom. in 9. Apoc.

Honor. Magnus honor eſt mens in charitate Chriſti. S.Ephrem ſerm. Aſc. de tim. DEI.

Lampas. Caſtitas ſine charitate, lampas ſine oleo. S.Thom in 14. Apoc.

Lilium. Caſtitas eſt florens ſicut lilium. S.Bonav. diet. ſal. tit.4. c.6.

Martyrium. An non martyrium caſtitas? Lobb. in Proœmio.

Onus leve. O caſtitas onus leve! quod in aquis non ſubmergitur. S.Ephr. tom. 1. de Caſtitate.

Palma. Caſtitatem, dilecte frater, palmæ ſimilem exiſtima. Id. ib.

Portus tranquillus in ſumma pace, ac ſecuritate conſtitutus. Id. ib.

Prædicatio cæleſtis, & Sancta prædicatio. Ibi

Oculorum frænum. S Ephr. tom. 1. de Caſtitate.

Templum efficitur DEI omnis, qui continentiam, & caſtitatem diligit. Id. Ser. Aſc. de tim. DEI.

Theſaurus animorum, honor corporum, ſacrificium DEO charum, legitimum DEI templum, ſacrarium pudoris. S. Zeno ſerm. de Pudicitia. Caſtitas eſt theſaurus cum valore charitatis: ideo dicitur *ſimile Regnum cælorum theſauro abſcondito*. S. Bonav. diet. ſal. tit.4. c.4.

TITULUS IV.

CELLA, CELLICOLA.

Promiſcuè Varia.

CElla Religioſa, eſt cella medicinalis, tranquillus portus, munitio & aſylum tutum, lavacrum nitidum; herba fullonum, qua ſuperflua delectantur, militaris paleſtra, Schola Doctrinalis, Diſcipulorum Chriſti ſchola, nitidum ſpeculum, nuptialis thalamus; terreſtris paradiſus; cum cella nihil ſit aliud quàm quod nomen ſuum cœli antra: ſedes quietis, refrigerium laboris, areola aromatum, exedra gemmarum cœleſtium, conciliabulum DEI & hominum, Divinum prorſus habitaculum, via aurea, &c. Petrus Sutor l.2. de vita Carthuſ. tr.3. cap.2 §

Cellicola, ſeu qui cellam diligenter incolit, comparatur, & figuratus eſt in Enoch, Noe, Abraham, qui de terra, & cognatione ſua exivit; in Iſaac juxta puteum viventis, & videntis habitante; in Jacob, Joſeph, Moyſe. In Joſue terram promiſſionis de longe conſpicante, & intro eunte. In Samuele tabernaculum inhabitante. In Davide columbæ pennas deſiderante. In Elia dimiſſo pacto ad deſertum feſtinante. In Eliſæo mortuum reſuſcitante. In religioſo Rege Ezechia orando plorante, & plorando orante. In Iſaia Dominum vidente. In Jeremia inter fletus populi lugente. In Ezechiele DEUM & inter hominem, cœlum & inter terram, conſiſtite. In Daniele abſtinente, & ſuper hujus mundanæ Babylonis flumina ſedente, &c. Id. ib. c.5.

TITULUS V.

CHARITAS.

A*Boliteo criminum.* S Bernard. tr. de Charitate.

Accipiter. Charitas eſt ſicut avis generoſa, quæ vivit de præda, ſicut accipiter, falco, & aquila: iſtæ namque aves vix, vel nunquam tangunt terram; niſi quando rapiunt prædam. S.Bonav. diet. ſal. tit.4. cap.3.

Acies. Ordinata eſt charitas: quæ viſa dæmones fugiunt. S. Bernard. ſerm. inter parvos 30.

Ærarium dives animi. S.Laur. Juſt.

Æſtas. Charitas eſt æſtus & æſtas pluvias ſuas ſuaves, & uberes. Quid dulcius lacrymis charitatis? Id. ſerm. 85. in Cant.

Alæ. Militem Sanctum vocat S. Stephanum, S. Fulgentius Ruſpenſ. Ep. ſerm. de eod., quem charitas (quaſi ala) de terra elevavit ad cœlum: quique charitatem pro armis habebat) & per ipſam ubique vincebat.

Alimentum. Altilia ſignificant Sanctos interna charitate ſaginatos: occiſa ſunt per pœnitentiam. S. Thom. de Sacr. Alt. cap.19.

Alumnæ B.Virginis. Charitatem, & miſericordiam, atque humilitatem, tanquam alumnas ſuas ulnis fovet. S. Joan. Damaſc. or.2. de Aſſump. B.V.

Apex virtutum. Quid eſt, cur diſcipulos in montem ſubducat? Montes figurato ſenſu virtutes Scriptura nominat. Omnium porrò virtutum apex, & velut arx quædam, eſt charitas. Id. or. de tranſf. Domin.

Aranea. Sicut aranea ex ſuis viſceribus trahens opus naturæ tabeſcit exinde; ſic juſtus frequentans opera laborioſa ex vera charitate maceratur, & patieſcit in corpore. S.Thom. cit.8.

Aurum. Sicut aurum inter cætera metalla pretioſius eſt, ità charitas inter omnes virtutes principatum tenet, dicente Apoſtolo 1. Cor.13. S Thom. in cap.4. Cant. Candelabrum Ex. 25. eſt vir juſtus: *facies candelabrum ductile* - ductile dicitur, quia in multis tribulationibus ad perfectionem ducitur. Aureum totum; quia facit omnia in charitate. Id. ſerm. 2. de S. Benedicto. *In veſtitu deaurato.* Pſal. 44. Per aurum ſignificatur charitas: eſt enim charitas fulgida, & rubea; & ideo dicitur (veſtitus) deauratus; quia informatur charitate. Idem in pſ. 44. S. Paulus fuit vas

pre-

pretioſum · aureum charitate fervendo. Id. in Convers. S. Pauli. Charitas comparatur auro probato. S. Bonavent. diet. Sal. tit. 5. c. 2. quia ſicut aurum metalla, ſic charitas alias virtutes ſuperat. Id. ib. Aurum eſt Symbolum amoris. Lobbet. de S. Norberto q. unica. §. 7.

Baltheus, Balthei vice accingere, perfecta in DEUM charitate, atque in proximum. S. Ephrem de Panoplia ſpirit.

Calcar. Calcaria ſunt timor, quo declinatur malum; & amor, quo agitur bonum. S. Thom. in 6. Apoc.

Calceus. Charitas fraterna eſt calceus: hoc armatus non ſentit ſpinas aculeorum, quamvis ei in via obveniant. S. Vinc. Ferr. ſer. 4 D. 22. Pent.

Calculus Iſ. 1. Per calculum charitas, quæ in manu, id eſt, in operatione ipſius eſt. Id. in Iſ. 6.

Calor animæ naturalis eſt amor DEI: quando ergo ſubintrat extraneus amor concupiſcentiæ, & aliorum peccatorum, recedit DEUS. Id. in pſ. 13.

Caput, & Sal, omnium virtutum. S. Eph. tom. 1. de Charit.

Carbunculus. Per carbunculum ſignatur charitas. Id. in 17. Apoc.

Catena. Charitas erga DEUM, eſt ſicut catena, qua cum proximo devincimur. S Joan. Damaſc. epiſt. de triſagio ad Jordanem Cœnobiarcham.

Cherubim ſignificat charitatem. S Iſid. c. 4. in Gen.

Chryſolitus, Berillus, Topazius, ſignificant charitatem. S. Bonavent. diet. Salut. tit. 10. cap 5.

Collectanea Prophetarum. S. Joann. Damaſc. l. 3. Parall. c. 28.

Columna omnium virtutum. S. Ephr. de humilit. comparanda. 90 Columna, & firmum in anima hominis fulcimentum eſt charitas. S. Ephr. de Judicio extremo. Charitas ſignificatur per columnam ignis. S. Thom. Prol. Expoſ. ep. ad Epheſ.

Compendium. Eſt DEI amor Compendium omnium virtutum, & ſumma perfectionis, & culmen ſanctitatis. Lobb. de S. Phil. Ner. §. 10.

Condimentum. Amor DEI eſt omnium affectionum bonarum condimentum: & tantò plus ſapiunt DEO cæteræ virtutum affectiones, quantò plus habuerint de hoc condimento. S. Bonav. de ſeptimo Proceſſu Relig. c. 16.

Connubium, ſeu *Copulatio*. Moraliter per nuptias. Joan. 2. Intelligitur conjunctio DEI ad animam. primus dies (nuptiarum) fides, ſecundus ſpes, tertius charitas. Et in iſto fiunt nuptiæ: quia per eam copulatur anima DEO. Dicit Auguſtinus: quid eſt Charitas? niſi vita copulans amantem cum amato S. Thom. ſer. 3. D. 1 Epiph.

Corona. Cecidit corona capitis noſtri, charitas refriguit. Trithem lib. Pentico. c. 3.

Caminus in Jeruſalem. Iſ. 31. eſt Charitas in Eccleſia triumphante: ubi eſt charitas conſummata, & ad inſtar camini, & non tantùm alicujus parvi ignis, in Sanctorum cordibus inflammata. S. Bonavent. ſer. 1 de S. Laurent.

Chariſma optimum, Charitas eſt. S Bern. ſer. 29. in Cant.

Cervi tranſvadantes fluvium, ſunt ſymbolum mutui amoris, ſufferentes onera proximi. S Auguſt. ſer. 21. de Verb. Ap. Hanc cervorum naturam fortaſſe intendit Salomon, cùm ait Prov. 5. *Cervus amicitiæ, & pullus gratiarum*. nihil enim ſic probat amicum, quemadmodum oneris amici portatio. Id. ibid.

Cibus. Verè dulcis cibus charitas: quæ feſſos allevat, debiles roborat, mœſtos lætificat. S. Bernard. de Grad. humil. &c. Charitas, Fratres, ſitienti potus eſt, eſurienti cibus. S. Aug. ſer. 42. de temp.

Character. Hæc Diſcipulorum Domini indicium eſt, magnus Servorum DEI character. S. Chryſoſt. hom. 1. de Nat. DEI

Cingulum nobile; quo veſtes colliguntur, & continentur. S Bonav ſerm. 3. Dom 3. Advent.

Conſolatio dulcis. In amaritudine poſitis dulcedo, in triſtitia conſtitutis vera, & grata conſolatio; fluctuantibus portus, errantibus via, peregrinantibus patria S. Aug. ſer. 42. de temp.

Currus igneus, in quo receptus eſt Elias in paradiſum, eſt charitas; ſine qua nemo in cœlum recipitur. S. Bonav. ſer. 5. D 8. Pent.

DEUM amans, DEUS eſt. Charitas virtus facit, ut nomen Divinitatis participent (Fideles) quia Charitatis eſt transformare amantem in amatum. Unde Auguſt. talis eſt quiſque, qualis ſua dilectio, &c. S. Thom in 14. Apoc.

Defendit. Contra tam multiplices ſagittas adverſitatum ſtat charitas quaſi lignum immobile. S Bonav. ſer. 2. D. infrà Oct. Nat.

R. P. Andrea Spann.

Dives. Magnæ ſunt divitiæ charitatis, Chariſſimi; ſine qua dives pauper eſt; & cum qua pauper dives eſt. S. Aug. ſ. 42. de temp.

Facies. Aliæ virtutes corpus juſtitiæ ſunt; charitas verò hujus amoris facies rectè intelligitur. S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Facula. Amor, ſicut vivax flamma, & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit. Thom. Kemp. de Imit. Chriſti l. 3. cap. 6.

Fermentum. Dicendum, quòd fermentum ſignificat charitatem, propter aliquem effectum, quia ſcilicet panem facit ſapidiorem, & majorem. S. Thom 3. p. q. 74. a. 4.

Ferrum ignitum. Sicut ferrum ignitum eſt tractabile; ità anima charitate plena S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 2.

Finis. Sicut finis eſt principium omnium operabilium, ità Charitas eſt, principium omnium virtutum. S. Thom. in c. 12. ep. 2. Cor. lect. 3. Finis eſt amor Divinus: quia *finis præcepti eſt Charitas*, dicit Apoſtolus 1. Tim. Charitas eſt finis, & forma omnium virtutum. S. Bonav. Opuſculum Eccl. ſer. 7. in hoc.

Formica. Satis bona ordinatrix eſt charitas fratres: bene novit congregare in æſtate, quod poſſet hyeme habere, hoc eſt, ſcit providere per eleemoſynam in hoc ſæculo, quod inveniat in futuro. S. Aug. ſer 40 de temp.

Fructus primus Charitas, habet tres mirabiles virtutes. Prima eſt: quia homo, qui comedit ipſum, inexpugnabilis efficitur. Rom. 8. *Qui vos ſeparabit?* Secunda, quia omnia bona, & mala, proſunt ei, qui illo fructu reficitur. Rom. 8. *Scimus, quoniam diligentibus DEUM omnia cooperantur in bonum*. Tertia quia, qui comedit talem fructum, in æternum non morietur. 1. Cor. 13. *Charitas non excidit*, &c. S. Thom. ſer. 3. D. 14. Pent.

Fumus aromatum aſcendit, id eſt, ignis Charitatis. S. Thom. in pſ. 17.

Funiculus coccineus. Joſ. 2. Quid in funiculo coccineo (hoc eſt ſignum ſalutis Rahab) qui ignei coloris eſt, niſi charitas ſignificatur? nam charitas ignea, & ardens, debet eſſe. Et ſicut funiculo naves ad portum trahuntur; ità charitatis vinculo trahuntur ad Portum ſalutis æternæ. S. Bonav. Ser. 2. in Pent.

Funiculus triplex eſt charitas: quia DEUS, amicus, & inimicus, diligitur. Id. ib.

Gemma. Annulus fidei ſymbolum eſt, cujus gemma charitas. B Petrus Damianus apud Lobbet de S. Ignatio q. 2.

Gluten. Adeò tenerum eſt amoris glutinum, ut non tam jungere, quàm unire, dicatur. S. Bern. tr. de Char. cap. 5. Charitas glutinum eſt; de quo Iſ. 41. 7. Id. Serm. 1. in Quadrageſ.

Jacob. Jacob ſignificat charitatem. Charitas enim amplectitur duas vitas, activam per dilectionem proximi, contemplativam per dilectionem DEI: activa per Liam, contemplativa per Rachel ſignificatur. Gloſſa apud S. Thom. ſup. c. 1. Matth.

Ignis. Ignis immortalis charitas DEI. S. Ephr. de Iudic. extr. *Ignis*. Lev. 6. ſcilicet charitatis *in altari*, id eſt, in corde, *ſemper ardebit*. S. Thom. in pſ. 25. Ignis, & gladius, in manibus Abrahæ portati ſunt: ardor Divinæ Charitatis, ad dandum Filium pro nobis in mortem; & rigor juſtitiæ, exigens ab ipſo mortem pro ſolvendis reatibus noſtris. S. Thom. in 22. Gen. Spes admodum fumi ex igne, id eſt, ex charitate provenit, in altum aſcendit, in fine deficit, id eſt, in gloria Id. Prol. Expoſ. ep. ad Eph. Amor eſt ignis in meditatione purificans mentem a ſordibus vitiorum omnium. S. Bonav. de 7. don. S. Spir. de dono Piet c. 3. Ignis in Sion, Iſ. 31. eſt charitas in Eccleſia militante. S. Bonav. ſer. 1. de S. Laur. Sicut ignis habet virtutem corporis calefactivam, rubiginis abſterſivam, duritiei emollitivam: ſic dilectio, velut animarum ignis, dum in animam agit, ipſam intimè calefacit. S. Bonav. ſerm. 2. de S. Magd.

Inſuperabilis. O magna virtus Charitas! ò fortis virtus! ò inſuperabilis virtus Charitas! quæ ipſum quoque inſuperabilem ſuperaſti. S. Bernard. tr de Char. c. 12.

Infernus profundum. Poteſt in eo, quod ait Iſ. 7. in profundum Inferni, etiam charitas ipſa, qua majorem nemo habuit, ut in Infernum quoque pro amicis moriendo deſcenderet, non immeritò deſignari. S. Bernard. de Chriſti Charitate ſer. 2. de Adv. Dom.

Languor. Porrò amor languor eſt, dum amans deſiderii dilatione torquetur, dum ſponſi ſuſpirat amplexus. Amor igitur nunc languor eſt, dum cruciatur deſiderio videndi. S. Bernard. de Charit. c. 41.

Lapis David contra Goliath. Chriſtus D. eſſe David: quò

Digitized by Google

progreſſurus contra Goliam depoſuit arma oneraria, hoc eſt, Sacramenta Legis. Tulit autem quinque lapides, id eſt, libros Moyſis, & impoſuit in vas paſtorale, in quo lac mulgere conſueverat, hoc eſt, gratiæ impoſuit. Unum è quinque miſit: quia plenitudo Legis Charitas. S. Aug. in pſ. 143.

Latitudo. Per latitudinem charitas intelligitur. S. Tho. in 21. Apoc. Altitudo templi hujus ad finem refertur, longitudo ad ſpem, latitudo ad charitatem. S. Iſid. c. 2. in 3. Reg.

Lucrum Chriſti Charitas. S. Ambroſ. l. 5. ep. 54.

Lumen. Præceptum Domini lucidum illuminans oculos: ipſa eſt lumen cordis; omnes ſenſus, & affectus hominis clarificans, & ſerenans. S. Bern. de Charit. c. 12.

Magna res amor, Id. ib. c. 7.

Margarita. Inventa una pretioſa margarita, id eſt, Charitate. S. Bonav. S. 3. D. 14. Pent. Ego unam hanc margaritam nihil aliud, quàm unitatem arbitror eſſe.

Mater bona, charitas. S. Bernardus ſup. Cant. Mater omnium virtutum & radix; in quantum eſt omnium virtutum forma. S. Thom. 1. 2. quæſt. 62. à 4. c. Charitas non poteſt remanere informis. Id. ib. quæſt. 24. a. 12. c. Charitas vera eſt cœleſtium virtutum Mater, ac Magiſtra. S. Aug. Ser. 42. de temp. Omnium Mater bonorum, & ea, quæ in nobis ſunt bona cuncta complectens. S. Chryſoſt. hom. 16. in Matth. O bona Mater charitas! ipſa eſt enim hominum Mater, & Angelorum. S. Bernard. de Char. c. 6. Eſt amicitiarum Mater. Id. ib.

Medulla virtutum. Richardus à S. Victore tr. de grad. Char. cap. 1.

Mel. Charitas quovis lacte, & melle dulcior. S. Joann. Damaſc. l. 1. Paral. cap. 10. Quemadmodum mel, & favus in ore: ſic reſponſio fratris ad proximum ſuum cum charitate, & humilitate. S. Ephr. Ser. de vita Relig.

Mors omnium criminum. Caſſiodorus ſup. pſ. apud S. Bonav. de donis S. Spir. c. 3. Charitas. Charitas comparatur morti carnem perimenti. S. Bonavent. diet. Sal. tit. 5. cap. 2.

Mortem facit ſuavem. Quid non temperabit illa dulcedo (charitas) quæ mortem etiam facit dulciſſimam. S. Bernard. Serm. 5. de S. Andrea.

Navis. Charitas eſt inſtar magnæ navis. S. Vincent. Ferr. Ser. 6. D. infra Octav. Aſc. Comparatur navi in mari naviganti. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 2.

Nervus. Quid eſt nervus, niſi quo corpus omne conſtringitur. Corpus Chriſti Eccleſia eſt, quæ vinculo ſtringitur charitatis. S. Ambr. in pſ. 43.

Nubecula. Hæc eſt nubecula, quæ ad preces Eliæ magnam excrevit in pluviam. S. Bernard. de Charit. c. 12.

Oculus. Caſtus profectò, columbinuſque oculus, amor eſt; qui in rebus uſui humano conceſſis nulla libidine figitur, ſed in tranſitoriis contemplatur æternum. Iſte eſt oculus, qui non clauditur: quia carnalitatis palpebra caret; nullo turbatur inſecto: eſt oculus verè rectus, oculus verè dexter; quem nulla deorſum vertit ſiniſtra intentio. Oculus verè ſimplex, & prudens: quia amor oculus eſt, & amare videre eſt: duos quippe oculos anima habet; unum, qui intelligit: alium, qui inquirit. (*Vulneraſti cor meum in uno oculorum tuorum.* Cant. 4.) vulnerari ergo poteſt, qui, etſi ſit impaſſibilis, compaſſibilis tamen eſt. S. Bernard. de Char. cap. 4.

Oleum. Charitas eſt oleum, quod omni liquori ſupernatat: quod ſanat, & illuminat; & quod omnem aſperitatem ſua ſuavitate lætificat. Hoc oleo uncti Apoſtoli, & Martyres, ſuaviſſimam reputabant mortis amaritudinem. Idem ibid. cap. 12. Charitas eſt oleum viduæ; quod continuum ex diſtributione ſumit incrementum. Id. ib. Caſtitas ſinè charitate, lampas eſt ſinè oleo. S. Thom. in 14. Apoc. Amor Creatoris ſit in corde quaſi oleum in lampade: quia debet omnibus dilectionibus ſupernatare. S. Vinc. Ferr. Ser. 5. D. infrà Oct. Aſcenſ. Charitas oleo comparatur: nam quomodo oleum omnibus humoribus ſuperius eſſe conſpicimus; ità charitas omnibus virtutibus ſublimior comprobatur. Nam ſi aliquis habeat infinitas divitias, & non habeat charitatem; ſic eſt, quomodo habeat plures lucernas, & multas lampades, pinguedinem non habentes. Lucerna, vel lampas ſinè oleo accenſa fumare poteſt de Iracundia, fumare de Superbia, fœtere de Avaritia; ſinè charitate penitus non poteſt lucem habere. Ipſa ſcit optimè, cui, vel quantum porrigat, quid tribuat, quid reſervet. S. Aug. ſerm. 42. de temp. Quia oleo ignis accenditur, oleum doctoris amor eſt cordis, in quo ignis accenditur: quia in pinguedine oris virtus, & gratia ardet Spiritus Sancti. S. Greg. l. 6. cap. 3. in 1. Reg.

Omnifica. Talis eſt quiſque, qualis ſua dilectio: ſi terram diligis, terra eris, &c. S. Aug. apud S. Thom. in 7. Apoc. Charitas virtus facit, ut numen Divinitatis participent, &c. Vide antecedenter: DEUS amans DEUS eſt. Paulus charitate ſuccenſus totus factus eſt charitas. S. Chryſoſt. hom. 3. de Laud. S. Pauli.

Omnis virtus. Quid eſt temperantia, niſi amor, quem nulla voluptas illicit: quid cæteræ virtutes, niſi amor; qui quod ſuum eſt, unicuique diſtribuit. S. Bern. de Charit. c. 19.

Onus allevians, ſicut in avibus ala. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. cap. 2.

Oſculum. Mutui amoris indicium eſt; oſculum pignus eſt charitatis. S. Ambr. l. 6. in Luc.

Palma. Sicut palma in ripis germinans (in margine eſt, ut phœnix in litoribus canens) ita charitas, atque concordia fratrum. S. Ephr. de tim. DEI. Eſt virtus pugnantium, palma victorum. Caſſiodorus ſup. pſ.

Panis quotidianus eſt charitas. Matth. 6. *Panem noſtrum quotidianum.* Nam ſicut panis cum omni cibo ſumitur; ità charitas cum omni opere debet eſſe. Nota, dicitur à πᾶν, quod eſt totum. S. Bonav. in pſ. 40.

Penna. Amor Divinus verè penna eſt; ſicut è contrario amor creaturarum verè eſt pondus. S. Bonav. Ser. de SS. Sim. & Juda.

Pes animæ eſt amor: & eo movetur anima ad locum, quaſi ad terminum, ad quem tendit. Idem de 7. itin. ætern. de t. ſect. 2. partic. 1. diſt. 2.

Phœnix. Phœnix unica avis eſt in Mundo; per quam, qui ſpiritualiter vinculis unitis conjuncti ſunt intelliguntur. Per Phœnicem etiam anima fidelis intelligitur, quæ virtutum ſpecies congregat; & eas in fervore charitatis deferens, in altum ſe collocat in altari cordis, & ſe Omnipotenti DEO in odorem ſuavitatis libenter offert. S. Vinc. Ferr. Serm. 1. D. Palm. Vide antecedenter *Palma*.

Pignus DEI, eſt in animabus noſtris. S. Ephr. de Judicio extr.

Pondus amantis eſt charitas ſecundùm S. Auguſt. S. Thom. in pſ. 26. Eſt pondus inclinationis ordinatæ. S. Bonav. Breviloq. p. 5. c. 8. Amor meus pondus meum. S. Aug. ep. 29.

Porta ſpecioſa, eſt charitas. S. Bernard. de Char. c. 12.

Poſſeſſio Divina. Id. de humilit.

Præmium Summum. Hæc promiſſio Regni: hæc ſummum prœmium Sanctorum eſt in cœlo. S. Aug. Ser. 50. de temp.

Pupilla Oculi. Serva unitatem, ut pupillam oculorum: lux, & vita in ea ſunt; ſerva eam. S. Ephr. de panopl. Spir.

Quantitas animæ, eſt charitas. S. Bernard. ſup. Cant. Quantitas uniuſcujuſque animæ æſtimatur ex menſura charitatis. Id. apud S. Bonav. Pharetr. l. 1. c. 25.

Radix, & initium virtutum. S. Thom. in cap. 13. 1. Cor. lect. 3. Amor, ſecundùm Auguſtinum de Civit. DEI, radix eſt omnium affectionum. S. Bonav. Opuſc. lum. Eccl. ſerm. 7.

Reconciliatrix. Quid his verbis (*vade reconciliare fratri tuo.* Matth. 5.) mitius eſſe poſſit? quid lenius? Interrumpatur, inquit, cultus meus, ut tua charitas perſtet: Sacrificium mihi eſt fratrum reconciliatio. Propterea quippe non dixit, poſtquam obtuleris, aut priuſquam offeras; ſed munere ipſo jam poſito, & inchoante ſacrificio, reconciliandum mittit ad fratrem. S. Chryſoſt. hom. 16. in Matth.

Regina. Charitas eſt Regina cœli. S. Bernard. de filio prodigo.

Robur. Charitas eſt vita Fidei, robur ſpei, & omnium intima vis, & medulla virtutum. Richard. à S. Vict. tr. de Grad. Char. cap. 1. S. Bernard. de Char. c. 2.

Sabbathum. Hæc eſt dormitio, & ſeptimæ diei tranquilliſſima quies. Dies ſeptimus eſt charitas, dies Sabbathi, dies requietionis, jucunditatis & pacis: per quam homo ſecurè imo ſecuriſſimè dicit: *in pace in idipſum dormiam.* Idem de Char. c. 21. In veteri Teſtamento aſſignatur triplex diſtinctio Sabbathorum. Primum Sabbathum hominis, eſt dilectio ſui. Secundum dilectio proximi. Tertium Sabbathum Sabbathorum, dilectio DEI. Id. ib. c. 25.

Sal charitas eſt. S. Ephr. tom. 1. de char.

Scala eſt Charitas; quæ idem eſt, quod bona vita. S. Vinc. Ferr. ſerm. 3. in Quinq. Scala charitas eſt. S. Bernard. ſer. 19. inter parvos.

Smaragdus. Accipiamus charitatem ipſorum (Anachoretarum) quæ gloria Smaragdum inæſtimabilem excedit. S. Ephrem ſer. de SS. Anachoretis.

Societas Electorum. S. Bonav. de 7. don. de dono piet. c. 3.

Somnus meritò amor appellatur: quia ſicut dormiens à viſibilibus oculos claudit, & inviſibilia contemplatur; ità &c. S. Tho. in c. 3. Cant.

Suna-

Digitized by Google

Sunamitis. Hæc eſt ſpecioſa Sunamitis, quæ David in virginitate ſua calefaciebat. S. Bernard. de char. c. 12.

Tabula latitudinem charitatis deſignant. S. Iſid. in Cant.

Triclinium. 1. Reg. 9. 22., eſt charitas. S. Greg l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Turris eſt charitas in medio caſtri, excelſa, firma, & pulcherrima. S. Bernard. in Soliloq.

Veſtis. Veſtes noſtræ virtutes ſunt. Bona veſtis charitas. S. Bern. Ser. 2. in Quadrag.

Veſtis nuptialis. Fides, & Charitas, ſunt veſtis nuptiális. S. Ambr. l. 7. in Luc. Rectè charitas veſtis nuptialis dicitur: quia hanc in ſe Conditor noſter habuit, dum ad aſſociandæ ſibi Eccleſiæ nuptias venit. S. Greg. hom. 38. in Evang. Veſtis nuptialis eſt charitas. S. Thom. de Sacr. c. 15.

Vinculum. Delicatum, ac molle vinculum, eſt DEI dilectio: & tamen gladius anceps eam ſcindere non poteſt. Diſſecuerunt tyranni membra ſanctorum Martyrum, charitatem eorum nequaquam diſſecare potuerunt. S. Ephr. de Judic. extr. Spiritualiter in Chriſto eſt jugum, lex charitatis - vincula ſunt virtutes, ſpes, fides, charitas. S. Thom. in pſ. 2. Fratres ſectamini charitatem; dulce, & ſalubre vinculum mentium. S. Auguſt. apud S. Bonav. Pharetr. l. 2. cap. 55. Sunt vincula, à quibus DEUS non ſolvis. 1. Charitatis. Oſeæ 11. *in funiculis charitatis, &c.* S. Thom. in H. 92.

Vinum. Charitatis donum rectè vini appellatione figuratur: quia mentem occupat, & à terrenis affectibus alienat. Id. l. 2. cap. 2. in 1. Reg. Charitas eſt vinum conditum; quod dicitur nectar: quod eſt dulce, acutum, & forte: diligendus eſt enim DEUS fortiter, & perſeveranter. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. cap. 2. Vinum conditum, eſt dilectio cum operatione. S. Thom. in cap 8. Cant. Eſt vinum in contemplatione mentem inebrians. S. Bonavent. de 7. don. - cap. 3. Quod amor, ſive charitas, ſit quoddam optimum vinum ſpirituale; oſtendit Hugo l. 3. de Arca Noe, ubi dicit: charitas ſimilis eſt vino, quia habet effectus vini: vinum namque eos, quos inebriaverit, reddit hilares, audaces, fortes, obliviosos, & quodammodo inſenſibiles. S. Bonav. de 7. don. de dono ſcientiæ cap. 4. Erunt utres novi; cùm poſt Aſcenſum Domini, deſiderio conſolationis ejus innovabuntur: & tunc novum vinum novis utribus adveniet, id eſt, Spiritus S. fervor ſpiritualium corda replebit - Vino autem novo fervor fidei, ſpei, & charitatis, quo intus reformamur, exprimitur. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 2. Marci.

Unguentum. Prima unguenta quid meliùs, quàm charitas, intelliguntur? S. Thom. cap. 4. in Cant. Charitas unguentum eſt, de quo pſ. 132. S. Bernard. S. 1. in Quadrag.

Charitas meritò virtutum Regina eſt: quia virtutis nomen amittit, qui charitati non famulatur. Charitas eſt Regina. S. Bonav. in pſ. 44.

Varia.

Ergo fratres, quando de charitate loquor, tacere non poſſum. Quare hoc? quia ſatis dulcis eſt charitas. Qui illam habet, quod dico, intelligit: qui verò non habet, forſitan me ridet, & deſpicit. S. Aug. Ser. 42. de temp.

Amando DEUM efficiuntur Dii: ergo amando Mundum Mundus dicuntur. Idem Ser. 28. de temp.

Murus charitatis firmior eſt adamante. S. Chryſoſtom. hom. de recipiendo Severiano.

Charitas eſt murus noſter, & portus abſque fluctibus, & bonus theſaurus. Id. ep. 2. in Innoc. Pap.

Amor eſt dulcedo ſaporis intimi. Et quantò quis ardentiùs amat, tantò dulciùs guſtat. Igitur in charitate dulcior eſt refectio. Richardus apud S. Bonav. de 7. don. - de dono piet. cap. 3.

TITULUS VI.

CHARITAS DEI, ET PROXIMI.

D*Uo minuta.* Marci 12. Vidua pauper Eccleſiæ ſimplicitatem deſignat. Hæc in gazophylacium duo minuta mittit; quia dilectionem DEI, & proximi, munera defert. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. cap. 12. Marci. Vidua, quæ in gazophylacio, &c. Vidua, quæ in gazophylacio duo jecit minuta, Luc. 21. animam fidelem demonſtrat; quæ in theſauro cordis ſui fructum dilectionis DEI, & proximi, ſervat. S. Iſidor. in allegor.

Duæ tubæ. Num. 10. ſunt duo præcepta charitatis. S. Iſid. c. 7. in Num.

Illud *jugum.* Matth. 11. Charitas eſt DEI, proximique dilectio. S Bern. de Charit. c. 17.

Quaſi *duo brachia* ſunt amor DEI, & proximi. S. Bonav. Ser. 4. D. infrà Octav. Nat. Dom.

Duo ubera, ſunt duo præcepta; Charitas ſcilicet DEI, & proximi. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. D 4. Adv. Duo ubera Chriſti, dilectio DEI, & proximi. S. Greg. ſup. Cant.

Duos exploratores mittit Joſue ad civitatem Jericho; & ſuſcipiuntur à meretrice: quia verus Joſue daturus erat duo præcepta dilectionis. S. Aug. Ser. 106. de temp.

Propitiatorium ſuper arcam Chriſtus eſt: *duo Cherubim* dilectio DEI, & proximi. S. Iſid. c. 41. in Exod.

TITULUS VII.

CHRISTUS DOMINUS.

A*Aron.* Chriſtus Dominus Incarnatus, eſt Aaron, ſumens thuribulum carnis, & offerens DEO incenſum pro ſalute humani generis. S. Aug. Serm. 98. de temp. Chriſtus eſt Aaron. Id. in App. Ser 40. Iſte Sacerdos (Aaron, Num. 16) Dominus DEUS Chriſtus eſt, Princeps Principum Sacerdotum. Sacerdos iſte ruinam mortis in Mundo aſpiciens ſtetit inter vivos, & mortuos; quia natus, & mortuus. Sicque thuribulum paſſionis ſuæ accipiens, inimicam percutit mortem. S Iſid. c. 14. in Levit. Sacerdos Aaron illum ſignificat, ad quem dicitur pſ. 109. *Tu es Sacerdos.* Id. in c. 15. Levit.

Abel Paſtor ovium Chriſti typum tenuit. Iſid. in allegor. vet. Teſt. Signatur maximè per Abel occiſum S. Bonavent. Opuſculum. Eccl. Ser. 24. Abel interpretatur *luctus*; & frater ejus Seth interpretatur, *reſurrectio*: mors Chriſti, & vita ejus ex mortuis figuratur. S. Iſid. c. 6. in Gen.

Abiud. Ipſe eſt Abiud, id eſt, *Pater meus iſte.* Joan. 10. *Ego, & Pater unum ſumus.* Remigius apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Abia. Ipſe Chriſtus eſt, Abia, id eſt, *Pater Dominus*: Matth. 23 *Unus eſt Pater noſter, &c.* Et Joan. 13. *Vos vocatis me Domine, &c.* Altiſiodorenſis apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Abraham. Chriſtus eſt Abraham, Iſaac, & Jacob. S. Auguſt. contra Fauſt 25. 26. 28. Chriſtus eſt figuratus in Abraham: quia Chriſtus relicta terra, & cognatione Judæorum, præpollet nunc, ut videmus, in populo gentium. S. Iſid. c. 10. in Gen. Egreſſus eſt Abraham, ut peregrinaretur in Ægyptum. Abraham Chriſtus, Ægyptus Mundus. S. Thom. Serm. 2. in feſto S. Sylveſtri. Abraham in multis locis figuram Chriſti portat. S. Anſelmus apud S. Thomam in Cat. ſup. 1. Matth.

Achaz. Chriſtus eſt Achaz, id eſt, *comprehendens*: quia *nemo novit Patrem, niſi Filius.* Rabanus Maurus apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth. Achaz *convertens*, ſecundùm illud Zach. 1. *Convertimini ad me.* Remigius ibid.

Achim. *Frater meus iſte*, Matth. 12. *qui fecerit voluntatem Patris mei &c.* Remigius apud S. Thom. ibid.

Acervus teſtimonii. Myſticè acervus teſtimonii Chriſtus eſt; in quo multitudo conſiſtit omnium Sanctorum, qui ſunt lapides vivi. S. Thom. in 4. Cant.

Aculeus. Leviathan eſt diabolus; hamus, ſeu Aculeus in eſca, eſt DEI Filius, in carne humana aſſumpta abſconditus iſto hamo captus eſt diabolus, & deceptus: quia dum carnem innocentis Chriſti in cruce mordere, & effundere ſanguinem injuſtè præſumpſit, latens Aculeus Divinitatis poteſtatem ejus perforando deſtruxit. S Thom. de Sacram. cap. 28.

Adam. Chriſtus D. ſecundus Adam. S. Aug. l. 2. de Gen. Contra Onanich. Adam figuram Chriſti geſtavit. Ille ſexta die formatus; hic ſexta Mundi ætate natus. S. Iſid. in allegor. Hodierna die Edom ſpiritualem novi Adami paradiſum ſuſcipit. S. Joannes Damaſc. or. 2. de dormit. ſeu Aſſumpt. Virg. Salve ſancta Virginalis tellus, ex qua novus Adam ineffabili fictione formatus eſt, qui veterem ſaluti reſtitueret. S. Andreas Jeroſol. Archi-Ep. Cret. or. in Salut. Ang. tom. 12. Bibl. PP. Pariſ. 1644. impreſſæ. Hæc (Maria) ſpiritualis ſecundi Adami paradiſus. Proclus Archi-Ep. Conſt. hom. de Nat. Dom. tom. 15. Bibl. PP. 1654. Pariſ. impreſſæ.

Digitized by Google

Advocatus. Nota ſuper illo verbo: *Suſcepi te*, quaſi Advocatus ad reum excuſandum. S.Thom. in 41.Iſ.

Agnus: Caput ejus cum pedibus, & inteſtinis vorabitis. Exod. 12. Caput Agni ſignificat Deitatem, inteſtina animam, pedes carnem. Id. de Sacr. Alt c.4. Agnus propter innocentiam. S. Iſid. in Gen. c.18. Hic Agnus eſt, qui apud Iſ.c.53. in ſacrificium adducitur; & à Joanne omnibus demonſtratur. Id. in 6. Gen.

Agricola. Terram mutat in cœlum DEI agricola. Clem. Alex.or. ad Gent.

Alimentum. O alimonia cœleſtis, refectio beata! cibus, quem vidit Pharao, in quo ſpicæ pulchræ, & formoſæ erant. S.Aug. l.18. de Civ.DEI c.46. Alimentum vitæ, cœna lucis. Chryſipp. Serm.de DEIP.

Altare. Templum eſt Eccleſia; & hujus templi altare eſt Chriſtus. S.Thom. in pſ. 25. Altare deſignat Humanitatem Chriſti. & Chriſtus dicitur altare DEI. Hebr.ult. S. Thom. in pſ. 42. Altare poteſt dici, altitudo Divinitatis Chriſti. Id. in 14. Apoc.

Altitudo noſtra Chriſtus. S. Iſid. in Gen cap.7.

Aminadab. Ipſe Aminadab eſt, hoc eſt, voluntarius: qui dicit, *voluntariè ſacrificabo tibi*: Rabanus apud S. Thom. in Cat. ſup. 5. Matth.

Amygdalum: Cujus (Chriſti) utraque ſubſtantia bene eſt per amygdalum figurata: amygdalum enim ex carne, oſſe, & nucleo conſtat. S.Ildefonſus Serm.6.de Aſſ.B.V.

Angelus. Angelum deſcendentem de cœlo, Chriſtum accipimus D. Primaſius Epiſc. Uticenſis l.5.Comm. in Apoc. c. 20. Angelus, qui deſcendit in piſcinam, ſignificat Chriſtum magni conſilii Angelum. Rupert. Abb. Tuit. de Div. Offic. l.4. c. 14. Idem (Chriſtus) & Angelus vocatur, & Apoſtolus: ita enim nuntiat, quæ ſciri oportet: & mittitur ut afferat nuntium: ait enim, *qui me audit, audit eum, qui miſit me*. S Juſtinus M. Apol. 2. pro Chriſtianis ad Antoninum Pium Eſt Angelus, ad cujus deſcenſum movetur aqua. Joann. 5. S Iſid. in alleg. Ipſemet JESUS in Spirituum manifeſtatoriorum Ordinem redactus, magni conſilii Angelus fuerit appellatus: etenim (ut ipſe pro munere nuntii dicat) quæcunque audivit à Patre, nota fecit nobis. S. Dionyſ. cœli hierarch. cap. 4. Angelus autem ille, qui apparuit Agar, Filius DEI erat: quia etiam ibi DEUS vocatur ille Angelus S. Iſid. c. 17 in Gen. Chriſtus D. dicitur Angelus propter miſſionem, propter illuminationem. Act. 12. *Angelus aſtitit, & lumen refulſit, &c.* Propter purgationem. Iſ. 6. *Ecce tetigit labia tua*. Propter perfectionem. quia ipſe non tantum perfectus eſt, ſed etiam perficit alios. Gen. 31. *Dixit Angelus ad Jacob: ſurge, & egredere de terra*. Propter mediationem: eſt enim Angelus medius inter DEUM, & hominem. Job. 33. *Si fuerit pro eo Angelus loquens*. Propter myſticam refectionem. 3. Reg. 19 *tetigit eum Angelus*, & dixit; *ſurge, & comede*. Propter inferiorum regimen: Angelis enim hæc inferiora regenda commiſſa ſunt. Eccl. 17. *In unamquamque gentem præpoſuit Rectores*. S Bonav. Opuſc. Eccl. hierarch. p.1.c.6.

Apis. Apis habet mellis dulcedinem, habet & aculei punctionem. Apis verò eſt, qui paſcitur inter lilia (Chriſtus) qui florigeram inhabitat patriam Angelorum: unde & ad civitatem Nazareth, quæ interpretatur *flos*, advolavit. Hujus apis mel, & aculeum non ignorat, qui cum propheta ei miſericordiam, & judicium decantat. Pſal. 100. Attamen ad nos veniens ſolum mel attulit, & non aculeum, id eſt, miſericordiam, & non judicium. S. Bernard. Ser. 2. in Adv. Dom.

Arca. In Arca urna aurea plena manna, eſt anima Chriſti plena ſapientia. Ibi erant tabulæ: in Chriſto obſervatio utriuſque Legis S. Bonav. in pſ. 67. Chriſti Corpus, eſt Moyſis Arca; quam qui indignè contingunt, pereunt. Ex imputribili ligno: quia *non dabis ſanctum tuum, &c.* Id. ib.

Aula ſancta eſt. Arnobius in pſ. 28.

Auriga. Pulchrum aurigam hominum Chriſtum diligamus. Clem. Alex. orat. ad Gen.

Aurum ignitum; id eſt, igne paſſionis aſſus. vel per effectum; quia alios ignit. Luc. 12. *Ignem veni mittere, &c.* S.Thom. in 3. Apoc.

Bellicoſus. Diſce Chriſtum expugnatorem ſpiritualium hoſtium, ſpiritualiter armatum, & ſpiritualiter bellicoſum intelligendum. Tertull. l.4 contra Marcion. *Dominus mecum eſt, tamquam bellator fortis*. Jer. 20. Occurrit deinde nobis Princeps militiæ virtutum cœleſtium Chriſtus, tenens gladium Evangelii. S. Iſid. in Joſ. c.6

Botrus. Verus, ac maturus Eccleſiæ botrus. S. Joan. Damaſc. or. 2. de Nat. B.V.

Brachium. Nota ſuper illo verbo, *brachium Domini cui revelatum eſt*: quia Chriſtus eſt brachium. 1. Ad flagellandum dæmones. Pſal. 88. *In brachio virtutis &c.* 2. Ad ſupportandum debiles. Iſ.4. *In brachio ſuo &c.* 3. Ad defendendum Fideles. Sap. 5. *dextera ſua, &c.* S Thom. in pſ. 53. Brachia potentes ſignificant. Et brachium Domini, id eſt, virtus DEI. Idem in 51. Iſ. Brachium, ſcilicet Filius DEI, DEI virtus. Job. 39. *Si habes brachium, ſicut DEUS*. Id. in Iſ. 63. Brachium Domini Chriſtus eſt. S Aug. conc. 2. in pſ. 70.

Calamus. In Sacra Scriptura operationes metaphoricè deſignantur per inſtrumenta, vel membra, quæ ſunt operationum principia. Et ſic per linguam, & calamum, operatio DEI deſignatur conveniens linguæ, & calamo. Operatio linguæ eſt; quòd per eam diffunditur ſapientia cordis ad alios: per calamum autem deſignatur; quòd Sapientia, quæ eſt in corde, transfunditur in materiam ſenſibilem, ſcilicet pergamenam. DEUS autem & loquitur, & ſcribit. Loquitur; quando transfundit Sapientiam ſuam in animas rationales. Pſal. 84. *Audiam, quid loquatur, &c.* Et hoc dicitur Verbum: quia per ipſum eſt omnis illuminatio. Ioan. 1. *Vita erat lux hominum, &c.* Scribit autem judicia ſuæ Sapientiæ imprimis in rationalibus creaturis. Rom. 1. *Inviſibilia DEI, &c.* Eccl. 1. *DEUS effudit illam, &c.* Sicut enim reſpiciens librum, cognoſcit Sapientiam ſcribentis; ità, cum nos videmus creaturas, cognoſcimus Sapientiam DEI. Calamus igitur eſt Verbum DEI. S. Thom. in pſ. 44.

Calculus. In calculo Apoc. 2. humana Chriſti natura ſignificatur. candida propter innocentiam. S. Bonav. Ser 4. in Circumciſ. Dom.

Candelabrum. Candelabrum in figura Chriſti, in lucernis ſeptem, quæ ſunt Eccleſiæ S. Iſid lib. proœm. Per Moſaicum candelabrum adumbratum fuiſſe Chriſtum, docet Raynaudus in Candelabro ſancto cap. 5. ex S. Cyrillo l. 4. in Ioan. cap. 28. dicente: candelabrum univerſum terrarum orbem illuminans, Chriſtus eſt: Idem probat ex aliis ſanctis Patribus; inter quos ultimo loco Richardus à S. Laur. l.1. de DEIP. c.7. ait: Chriſtus rectè dicitur candelabrum; quia illuminat omnem hominem. Ductile, non fuſile. quia non ſemine hominis transfuſum, ſed opere Spiritus S. deductum. Ità P. Raynaudus in Candelabro ſancto ſect. 5. c. 2. n.4. Candelabrum illud ſeptem calamorum, Chriſtum alii intelligunt. S. Iſid. c. 43. in Ex.

Camelus. Cameli nomine ſe intelligi voluit: quia infirmitatis noſtræ onera ſuſtulit. S. Thom. in Cat. Aur. ſup. c. 10. Marci.

Candela. Cera mollis (in candela Chriſto) ſignat Carnem Chriſti, quam habuit paſſibilem: quæ liquefacta eſt in paſſione. Ellychnium album ſignat animam Chriſti puriſſimam: lumen verò, Divinitatem immenſam. S. Vinc. Fert. Serm. 10 Puriſ. B.V.

Candor eſt lucis æternæ, & ſpeculum ſinè macula. S.Thom. in Apoc.

Caprea. Non cervis aſſimilatur, ſed capreis, mitioribus videlicet animantibus, propter humilitatem Incarnationis ſuæ: quia non ſolùm Homo fieri, ſed etiam humilis Homo fieri dignatus eſt. Id. in Cant. 2. Capreæ campos deſpiciunt, & ad alta montium enituntur. Chriſtus ergo capreis comparatur: quia ſecundùm carnem reſurgens à mortuis cœlorum alta petit. Id. ib. Aptè hæc duo ubera ſicut duo hinnuli capreæ gemelli eſſe dicuntur: quia videlicet fœtus ſunt, & filii, Salvatoris noſtri Chriſti: qui per capream deſignatus eſt. Id. in 4. Cant. In aſſumptione carnis, & humilitate, capreæ aſſimilatur. S. Iſid. in Cant. 2. *Vulneraſti cor meum Soror mea*, ait Sponſus. Cant. 3. Sponſa læta ſubdit: *Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ*. quaſi diceret: curre coram nobis, ut ſera corde vulnerata; & ſanguine tuo cœleſtem ſemitam nobis oſtende; donec te comprehendamus, & in te delicias æternas capiamus. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 28.

Caput. Eſt caput Angelorum, & hominum. S. Thom. lect. 8. in 1. Epheſ. Caput Eccleſiæ Chriſtus meritò ut Camelus dicitur. S. Greg. in 7. Cant. Chriſtus eſt caput Prophetarum omnium. Remigius apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth Caput Ioannis Chriſtum ſignificat; quia corpus illius (Chriſti) Prophetæ intelliguntur. In decollatione Ioannis figuratur: quia Iudæi Chriſtum, qui eſt Caput omnium Prophetarum, amiſſuri erant. S.Haymo in decoll. S. Ioan B.

Carbo. Presbyteri ad imitationem ſunt Seraphicarum poteſtatum, ſtolis vice alarum contecti. Duabus autem alis labiorum hymnum illum voce cantantes, & tenentes Divinum, & ſpiritualem carbonem Chriſtum, prehenſione manus

ous

nus manifeſtò geſtantes. S. Germanus Archi-Ep. Conſtant. Carbonem Iſ.6. dicimus, figuram nobis exhibere Verbi, hominis facti. S. Cyrill. Alex. de Incarn. Unigen c.8. O Virgo pro lapidibus pretioſis margaritam pretioſam in gentia pretii Chriſtum habens; illum inquam Divinitatis carbonem. S. Ioan. Damaſc. orat. 1. de Nat. B.V.

Carbunculus. B. Virgo eſt etiam Seraphim, carbunculum hunc ſeni Simeoni deferens. S. Methodius Ep. Patarenſ. hom. in Purif. B.V. Forceps (Maria) carbunculi illius purgatorii. Id. ib. Carbunculus in auro, eſt Deitas in Humanitate. S. Bonav. ſer. 2. D. 1. poſt Epiph.

Character. Eſt Patris ſubſtantiæ character. S. Joan. Damaſc. or in transfig. Dom.

Catulus leonis. Quiſnam hic? Chriſtus procul dubio Id or. de Nativ. Virg.

Cervus eſt. Cornua ejus, duo ſunt Teſtamenta. S. Ambr. ſer. 6. in pſ. 116.

Circulus. DEUS humanatus dicitur eſſe circulus: ut circumferentia Humanitas, centrum autem dicatur Divinitas: pes circuli mobilis - *Impii in circuitu ambulant*. Pſalm. 11. quia Humanitatem, non Divinitatem credunt. S. Bonav. in pſal. 11. Circulus perfectiſſimus ipſe eſt Chriſtus. Id. Eccl. hier. p. 4. cap. 6. In quo duæ extremitates lineæ velut in puncto uniuntur. Nam Divinitas, quæ omnium rerum caput eſt, & potiſſimum cum humana natura, quæ finis erat omnium creaturarum, & ultimo in eſſe productas in ipſo Chriſto, velut in puncto in unione perſonæ eſt conjuncta, & tanta firmitate roborata. S. Bonav. hier. p 4. c. 6.

Cibus. Chriſtus eſt cibus, & potus Angelorum, & Sanctorum. S. Thom. ſer. 1. de B.V. Eſt inter Dominicales D. 4. Quadrag. Chriſtus datus eſt nobis in cibum peregrinationis. S. Thom. in Iſ. 9

Columba. In turture (quę in purificatione offerebatur) prefigurabatur Domini caſtitas - in columba ejus ſimplicitas. S. Haymo hom. in Purif.

Columna nubis, & ignis. Chriſtus dicitur columna nubis, ſecundum quod homo: columna ignis, ſecundùm quod DEUS. S. Bonav. in pſal. 77. Nubes iſta præcedens Chriſtus eſt; idem etiam columna. S. Iſidor. in Gen c. 30.

Cœlum cœli Chriſtus. S. Bona ventura in pſ 17.

Cornu. Ea, quæ cornua animalia habent, ventilare dicuntur. Sed homo cornua non habet. Quomodo ergo ventilat? unde? vide, Scriptura quid dicat Pſal. 43. *In te inimicos noſtros ventilabimus*. Cornu noſtrum es tu, Domine JESU. S. Ambr. in pſ. 43.

David. Invenimus apertiſſimè JESUM Chriſtum apud Prophetam Ezechielem David eſſe appellatum. Scilicet Ezech 34. 37. Sanct Auguſtin. l. 1. Spelunca ſe texerat David figuratus. 1. Reg. 24. id eſt, carnis infirmitatem oculis objiciebat; & Majeſtatem Divinitatis corporis tegmine, tanquam ſpeluncæ adito occultabat. S. Iſid. c. 17. in 1. Reg. Nonne David cùm panes propoſitionis manducavit. 1. Reg. 21. quos non licebat manducare, niſi ſolis Sacerdotibus, in una perſona utrumque futurum, id eſt, in uno JESU Chriſto Regnum, & Sacerdotium, figuravit? Id. cap 1. in 1. Reg. Venit Chriſtus (velut David in caſtra Saul. 1. Reg 26.) non eos (Judæos) occidit; ſed tulit ab eis Scyphum aquæ, id eſt, gratiam Legis. Tulit & Sceptrum regale, Regni ſcilicet poteſtatem. Deinde David noſter de caſtris eorum egreſſus, tranſcendit in altitudinem montis cœlorum. Id. cap. 18. in 1. Reg. Per David convenienter Chriſtus ſignificatur: quia David dicitur *manu fortis*; & Chriſtus *DEI virtus*. Dicitur autem David aſpectu deſiderabilis; & Chriſtus *ſplendor gloriæ*. Hebr. 1., 1. Petri 1. Sanct. Thom. in pſalm. 2 Per Saulem Judæorum elatio; per David autem Chriſti humilitas ſignificatur. Sanct. Iſid. cap. 12. in 1. Reg. In figura Chriſti David, ſicut in figura diaboli Golias. Et quod David poſtravit Goliam, Chriſtus eſt, qui occidit diabolum. Sanct. Auguſt. Conc. 1. in pſal 33. David in ſpelunca latet à facie Saul. Chriſtus in carne latet à facie Judæorum. S. Auguſt. in pſal. 56. Leonem; & urſum, David necavit: urſum, videlicet diabolum, leonem Anti-Chriſtum Chriſtus. S. Iſid. cap. 9. in 1. Reg.

Decus Virginitatis Chriſtus, atque ornamentum eſt. S. Damaſc. l. 4. Orthod. fid. c. 25. Eſt gratiſſimum virginitatis decus, veluti roſa ſuaveolens. S. Andreas Jeroſol. ſerm. in Sal. Angelic.

Denarius. Chriſtus dicitur denarius Matth. 20. Nimis eſt avarus, qui iſto denario non eſt contentus. B. Thomas: Domine, non aliam mercedem recipiam, quàm te, &c. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. fer. 3. poſt Dom. 1. Quadr.

Dextera DEI dicitur Chriſtus. S. Thom. in pſal. 16. Dextera

propter effectus totius corporalis creaturæ, quæ per ipſum formata eſt; brachium; quia ab ipſo omnia continentur. S. Iſid. l. 2. de differ. Spir. differ. 4. Per manus DEI intelligitur potentia DEI operativa. Et hæc eſt quædam dextera, quæ exaltat bonos in ſpiritualibus bonis. - Dextera eſt Chriſtus. S. Thom. in pſal. 10. Dextera Domini Chriſtus eſt. S. Chryſologus ſer. 33.

Dies. Chriſtus eſt dies, Apoſtoli horæ. Sanct Auguſt. tr. 49. in Joan Æternus dies Chriſtus noſter reluxit in lucem, qui duodecim ſuas horas in Apoſtolis ſuis duodecim ſignanter aptaret. Hunc pſ. 117. vidit, cùm canebat: *Hæc eſt dies, quam fecit Dominus, &c.* Unde & Apoſtolus 1. Teſſalonicenſ. 5., lucis, ac diei filios appellat Credentes. Sanct. Chryſolog. ſerm. 170.

Diſpenſator. Tu diſpenſator es in domo Patris. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Divitiæ. Suſcipe theſaurum nunquam deficientem, divitiaſque certiſſimas, vir generoſiſſime. B. Virgo apud Method. hom. in Purific.

Doctor. Doctor vitæ noſtræ, & magiſter ſalutis æternæ. S. Cyprian. de opere, & eleemoſ. Chriſtus eſt cœleſtis doctrinæ, vel Divinæ Sapientiæ Doctor. Victor Antiochenus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci. Chriſtus datus eſt nobis in Doctorem. Joel. 2. *Dedit vobis Doctorem juſtitiæ*. S. Thom. in 9. Iſ

Dulcedo. Chriſtus eſt incorruptionis dulcedo. Chryſipp. ſer. de DEIp. Qui totus eſt dulcedo, & totus deſiderabilis; atque expetendorum omnium ſummè expetendus. S. Joan. Damaſc. or. 2. de B V.

Elias nobis relinquens pallium. Pallium autem tuum eſt caro tua, qua veſtitus ad nos proceſſiſti. Drogo Oſt. de Sacr. Paſſ. Elias figura Chriſti. Illi afferunt corvi manè panem, veſpere carnes: huic manè, id eſt, initio Eccleſiæ, afferunt peccatores fidem, eam recipiendo; veſpere autem carnes, id eſt, carnis reſurrectionem. Sanctus Iſidorus cap. 8. in 3. Reg.

Eliſæus. Ipſe Eliſæus figuram Chriſti geſſit. Denique vocabulum ipſum, *Salus DEI* interpretatur. S. Iſidor. cap. 3. in 4. Reg. Eliſæus Chriſtus, Giezi Moyſes, baculus Lex. Nec Moyſes, nec Lex, potuerunt vivificare Genus humanum: donec ipſe Eliſæus, id eſt, Chriſtus accepit formam noſtram: quia incurvavit ſe in utero Virginis. Sanct. Thom. ſer. de dupl. manu DEI. Eſt inter Dominicales ante Dom. Paſſ. Per puerum, 4. Reg. 4., Fidelis anima; per Eliſæum Dominus figuratur: quia ſicut ſigillum ceræ, ſic ſe conjungit animæ: oculos ſuos ſuper oculos ejus ponit; quia intellectum illuminat: carnem calefacit; quia affectum charitate inflammat: os ſuper os ponit; quia guſtum memoriæ ſpirituali dulcedine delectat: manus ſuper manus ponit; quia in bono opere uſque in finem conſervat; & ſic totum hominem perficit. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 22. Præceſſit ſervus ſuus 4. Reg. 4.: poſuit baculum ſuper mortuum: non ſurrexit mortuus. Si enim data eſſet Lex, quæ poſſet vivificare, verè ex Lege eſſet juſtitia - Eliſæus poſtea ſecutus vivificavit. Namque venit Eliſæus jam figuram portans Domini: qui ſervum ſuum (Moyſen) cum baculo, tanquam cum Lege promiſerat. S. Auguſt. Conc. 1. in pſal. 70. Eliſæus ſanans ſalſaquas in Ierico, eſt Chriſtus: qui, quaſi vas fictile, carnem ſumpſit; & dein Apoſtolos ſalem Matth. 5. miſit; per quos aquam in Iericho, id eſt Eccleſia, ſterili antè, ſanavit Sanct. Ambr. ſerm. 87.

Fabri filius eſt Chriſtus. Sed illius, qui Mundi fabricam fecit, non malleo, ſed præcepto. S. Chryſol. ſer. 48.

Faſciculus. Quaſi faſciculus myrrhæ mihi fuit (In Paſſione) ſed in reſurrectione ſua factus eſt mihi botrus Cypri. Ex reſurrectione quaſi ſuaviſſimi balſami odore per univerſum Mundum redoluit. S. Thom. in 1. Cant.

Fermentum. Rectè fermento Chriſtus comparatur (quia ſapientia ejus totus Mundus eſt fermentatus) Mulier eſt Eccleſia, quæ doctrinam Chriſti in cordibus noſtris conatur abſcondere. S. Ambr. ſer. 5.

Finis. Quare dicitur finis? quoniam quidquid agimus, ad ipſum referimus: & cùm ad eum pervenerimus, ultra, quod quæramus, non habebimus. Dicitur enim finis, qui conſumit, & perficit. - Finis ergo noſter profectio noſtra eſſe debet: profectio noſtra Chriſtus eſt. S Aug. in pſ. 54.

Flos. Eſt & corporaliter Dominus Angelorum, flos virgulæ virgunculæ ſacratiſſimæ; ad cujus odorem reviviſcunt mortui. - Chriſtus eſt flos omnium florum. Author vitæ Sancti Hieronymi cap. 55. Flos munditiæ Chriſtus ex ea Virgine) Incarnatus in Mundum venit. Sanct. Ildeſ. ferm. 6. de Aſſ. V. Flos Chriſtus, dicitur virga, propter po-

teſtatem, & flagellationem malorum: & flos, propter honeſtatem, & conſolationem bonorum. S. Thom in 11. Iſ. Chriſtus dicitur flos: quia fuit pulchritudo ſanctitatis, odor benignitatis, medicina ſalutis. Id. Ser. 1. de Annunt. B. Virg. Ipſa eſt virga de radice Jeſſe; de cujus turſum radice flos aſcendit Chriſtus. S. Ildef. Serm. 1. de Aſſ. Virg. Dicit ergo: *Ego ſum flos Campi*, id eſt, filius Virginis. Non ergo ruris, ſed campi ſe florem vocat: quia virgineæ carnis fructus eſt. S.Thom. in 2. Cant. Hodie de radice Jeſſe virga orta eſt; ex qua Mundo flos divinitus exiſtens aſcendet. S.Joan. Damaſc. or. 1. de Nat. V.

Fluvius. Eſt fluvius incorruptionis. S. Heſychius Ser 2 de Laud V. Fluvius de paradiſo exiens imaginem portat Chriſti. S. Iſid cap.3. in Gen. Nota ſuper illo verbo: *quaſi fluvius violentus*; quia Chriſtus eſt fluvius violentus 1. Propter aquarum multitudinem. Pſ 64 *Flumen DEI*, *&c.* 2. Propter amoris fervorem. Dan. 7. *Fluvius igneus* 3. Propter curſus velocitatem. Pſal 45. *Fluminis impetus*, *&c* 4 Propter originis altitudinem. Apoc. 22 *Oſtendit mihi fluvium*, *&c.* S.Thom. in 59. Iſ. Pater miſit filium ſicut fons fluvium. Id. in 16 Iſ. Cùm Pater ſit fons, ſe Filius dicatur fluvius; Spiritum dicimus potare. Scriptum eſt enim: *nos omnes eodem ſpiritu for a ti ſumus*. S. Athanaſ. Alea. l.1. ad Theophilum de Trinit. Chriſtum intrà te habes qui fluminis inſtar vivi uterum tuum egreſſus, quatuor velut initiis per Evangelium ſuum faciem orbis irrigavit. S.Andreas Jeroſol. Archi-Ep. or. de Salut. Ang.

Fons Quis eſt fons, niſi Dominus noſter JESUS Chriſtus bonus fons; qui nos de hujus vitæ refrigeravit incendio. S. Aug. Serm. 92 de temp. Chriſtus eſt fons omnium gratiarum ſpiritualium: ideo Sancti, qui fuerunt Chriſto propinquiores, fuerunt magis ſpirituales. Quia qui magis appropinquat Chriſto fonti ſpirituali, magis eſt ſpiritualis. S. Vinc Ferr S de SS. Ap. Sim & Juda. Fons, quia omnium rerum origo S Iſid. orig. l.7 cap.2. Eſt fons vitæ, in quantum eſt principium ſpiritus vivificantis. S. Thom. in pſ 37. David oblatam aquam fudit; ſignificans ſitire ſe illum fontem æternum: non qui periculis quæreretur alienis, ſed pericula aliena deberet S Iſid c.4. in 2. Reg.

Forma operum noſtrorum. Chriſtus forma bonæ operationis nobis factus eſt. S. Chryſoſt. apud S.Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Fortitudo. Chriſtus eſt fortitudo populi ejus liberati per eum à peccato. S.Thom. in pſ 27.

Frater. Chriſtus eſt verus frater noſter. S. Thom. in pſal. 48. Chriſtus frater noſter fieri voluit, propter juſtificationem noſtram. Id. in 28. Matth.

Fructus Eſt fructus i de quo comedens Adam protoplaſtus evomuit veterem illam devorationem, qua deceptionis eſcam ſumpſerat. Fructus, unde defluit amarulentæ ligni deguſtationis quædam condulcoratio, humanam purgans naturam. Fructus, qui ex incorrupto virginalis uteri ſurculo velut profectus, mirabiliter matureſcens botrus enatus eſt. Fructus, ea quo vitalis ille panis, Corpus inquam Dominicum, & immortalitatis calix producitur, & ſalutaris potio exhibetur. S. Andreas Jerol. Serm in Salut Angelic. Cujus (B.V) venter acervus quidam areæ: quoniam fructus benedictionis ſpicam immortalitatis, Chriſtum, inquam, ſine colonis opera perfectiſſime produxit. Id. ib. Fructus terræ eſt Filius Virginis. S. Thom. in 4 Iſ.

Fullo. Veſtimenta Domini rectè Sancti accipiuntur, qui novo fulgebunt candore. Fullo autem intelligendus eſt, cui pſalmiſta ait Pſal. 50. *Amplius lava me*. V. Beda apud S Thom. ſup. c.9 Marci. Quis eſt fullo? niſi forte ille, qui delicta noſtra lavare conſuevit. Iſ. 1. S.Ambr. l.7. in Luc.

Gallina. Gallinam cognoſcimus io infirmitate vocis, & in relaxatione plumarum: tota mutatur affectu pullorum. Quia illi infirmi ſunt, ſe infirmam facit. Quia ergo & nos infirmi eramus, infirmam ſe fecit Sapientia DEI. S Aug. Conc. 1. in pſ.9. Chriſtus gallinæ comparatur propter quinque. Nam gallina, cùm ovum poſuit, cantat: ſic Chriſtus poſitis peccatoribus in nido Eccleſiæ. Luc 15. *Gaudium eſt Angelis*, *&c.* S Bonav. in pſ.58. Et quæ avidius nutrit, & fovet pullos, quàm alia avis, quod cognoſcitur in laxatione alarum, & in raucitate. Sic Chriſtus: *quoties volui congregare*, *&c.* Matth. 23. *Raucæ factæ ſunt fauces*, *&c.* Pſal. 68. Et Gallina, cùm ſit animal domeſticum, non permittit ſe tangi: ſic Chriſtus, licet *vobiſcum ſit uſque ad conſummationem ſæculi*. Matth. 28. non tamen plenè tangitur. Et quia Gallina per medium ſciſſa, & morſui ſerpentis ſuppoſita curat; ita Chriſtus in cruce caſtroſus languores ſuſtulit, & morſum ſerpentis curavit. S.Bonav. ibid.

Gedeon. Iſte Gedeon figuram geſtabat Chriſti; qui ſub umbra ſanctæ crucis conſtitutus Sanctos à vitiorum paleis ſequeſtrabat. S. Iſid. cap 3. in Judic. Gedeon ad prælium veniens, Redemptoris noſtri ſignat adventum; de quo ſcriptum eſt: *Tollite portas Principes*, *&c.* Pſal. 23. Gedeon enim interpretatur: *Circuiens in utero*. S.Iſid. c.5 in Judic. Gedeon igitur, ut ſuperius dictum eſt, Domini typum tenebat: plurimæ uxores ejus multæ ſunt nationes, quæ per fidem Chriſto adhæſerunt. Septuaginta enim filii ejus, ſeptuaginta linguæ ſunt in hoc Mundo diffuſæ. Id. c 6. in Judic. Deſignatur in tubis clamor prædicationum, in lampadibus claritas miraculorum, in lagenis fragilitas corporum: tales quippe dux noſter (Chriſtus) ad prædicationis prælium duxit. Id. c.5. in Judic.

Gigas. *Ecce iſte venit ſaliens in montibus*. Cant. 2. Poteſt hoc ad Incarnationem Chriſti referri; quia veniens quoſdam ſaltus dedit: quia de cœlo venit in uterum Virginis, de utero Virginis in præſepe, de præſepi ad baptiſmum, de baptiſmo ad crucem, de cruce ad ſepulchrum, de ſepulchro ad cœlum. Hinc Pſalmiſta 15. *Exultavit ut Gigas*. S. Thom. in Cant. c.2.

Gladius. Sicut homo præparat ſe gladio contra hoſtes, qui ſunt prope, ſed arcu contra remotos: ita Divina vindicta dicitur gladius quaſi contra propinquos, ſed arcus contra remotos. Gladius DEI Chriſtus eſt: vibratio, & comminatio gehenna. S Thom. in pſ 7. Anima mea, ait Chriſtus apud S. Thom. in pſ. 16., eſt framea, id eſt, gladius ex utraque parte acutus, qua deſtructus eſt diabolus.

Gloria æterni Patris. *Exurge gloria*; *pſalterium*, *& cithara*. Pſal. 56. Nota: DEUS Pater vocat filium gloriam ſuam. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de Nat B V.

Gloriatio noſtra eſt Chriſtus Salvator noſter. S Heſych. Ser. 3 de Laud V.

Granum. Granum tritici Chriſtus erat. S Ildef. Ser. 1. de Aſſ B.V. Erat Chriſtus granum frumenti, quod non niſi mortuum fructum fert. S. Iſid c.2 in Exod. Naſcendo humiliatus ut arbor eſt. S Auguſt in Appendic. Serm. 82. de illo Luc. 13. *Quod acceptum homo miſit*. Pulchre ſe vocat granum frumenti: quia candidum eſt interiùs, rubicundum exteriùs. Et Chriſtus candidus dicitur reſpectu Divinitatis; & rubicundus in carne propter Paſſionem. Hugo à S. Vict. Erud. Theol. in ſpec. Eccl. c.7. Granum planè eſt Chriſtus, dum patitur: arbor eſt, dum reſurgit. Granum, inquam, eſt, cùm famis eſuriem ſuſtinet: arbor eſt, cùm quinque millia virorum quinque panibus ſaturat. S Aug. in Append. Serm. 82. Homo, qui ſeminat in agro ſuo granum ſinapis, à pleriſque Salvator intelligitur; qui in animis Credentium ſeminat. Vel grano ſinapis ſeipſum Dominus comparat: acri ſemini, & omnium ſeminum minimo; cujus virtus preſſuris accenditur. S. Hilarius cap. 13. in Matth apud S.Thom. ſup. 13. Matth. Ipſe quidem eſt granum ſinapis, qui in horto ſepulturæ plantatus arbor magna ſurrexit. Granum namque fuit, cùm moreretur: arbor, cùm reſurgeret: granum per humilitatem carnis, arbor per potentiam majeſtatis. S. Greg. l.19. mor. c.1. apud S.Thom. ib.

Gubernator. Nos habentes pro nave Eccleſiam, pro gubernaculis crucem, pro gubernatore Chriſtum, pro prora Patrem, pro vento Spiritum Sanctum, pro velo gratiam, pro nautis Apoſtolos, pro navigantibus Prophetas, pro mari vetus Teſtamentum, & novum; committamus nos pelagi profundo, ad perquirendum in Scripturis Divinis margaritam latentem. S. Chryſoſt. hom. de Cruce Dominica.

Hamus. Leviathan eſt diabolus: hamus, ſeu aculeus, &c. Vide ſuperius *Aculeus*.

Hinnulus cervorum Chriſtus Dominus eſt. S. Hieron. apud S.Thom. in Cat. ſup. 14 Marci.

Hœdus. Bene & hœdus (Chriſtus offertur) quia per ejus mortem author peccati diabolus agnoſcitur jugulatus. S.Iſid. in 6. Levit.

Homo. Hoc Regnum cœlorum, id eſt, filius DEI, quando factus eſt in ſimilitudinem carnis peccati, tunc ſimilis factus eſt homini regi, uniens hominem ſibi. Orig. tr.7. in Matth. apud S Thom. in Cat. ſup. 18. Matth Homo, qui peregre profectus reliquit domum ſuam, Chriſtus eſt, &c. Vide in Aſcenſione Chriſti. Serviamus operibus novi hominis, id eſt, Chriſti. S. Thom. in pſal 6. Homo iſte Chriſtus eſt: qui peregrè profectus in Incarnatione, in Paſſione, in Aſcenſione. Id. Ser. 2 in feſto S. Sylveſtri. Quis erat homo iſte dives Luc. 16. niſi Chriſtus? & *habebat villicum* quemdam hominem: cui ad colendum Mundum tota fuerat commiſſa poſſeſſio. S.Chryſol. Ser. 125.

Hoſtia.

Hoſtia. Pro nobis eſt hoſtia ipſe, & Sacerdos; Advocatus, & Judex. S. Ildef. Serm. 7. de Aſſ. V. Chriſtus eſt verè unica & perfecta Eccleſiæ hoſtia. Euſebius apud S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 11.

Humilitas. Sicut de ſtatera, quantò una pars plus humiliatur, alia magis elevatur: ità filius DEI humiliavit ſe, ut nos exaltaret. S. Vinc. Ferr. de Inc. filii DEI. Eſt magiſter humilitatis. S. Aug. in pſ. 58

Jacob. Scala Jacob Chriſtus eſt, qui dixit: *Ego ſum via.* Per hanc aſcendebant, & deſcendebant Angeli: in quibus ſignificati ſunt Euangeliſtæ, & prædicatores Chriſti. S. Iſid. c. 24. in Gen. Ille (Jacob) tres virgas in alveis aquarum oppoſuit; ut earum contemplatione multiplicarentur ejus oves. Et Dominus noſter in aqua baptiſmatis trium perſonarum nomina, Patris, & Filii, & Spiritus S., populo Fideli propoſuit: ut quiſquis has pleno corde perſpexerit, efficiatur ovis DEI. Id. c. 25. in Gen. Per Eſau intelligitur populus Judæorum, pelle literæ, ex pilis cæremonialium, & Legis ſervitute hiſpidus: per Jacob verò lenem Chriſtus & populus Chriſtianus. S. Thom. c. 28. in Gen. Jacob genuit Judam, & fratres ejus: & noſter Jacob genuit duodecim Apoſtolos in ſpiritu, non in carne; verbo, non in ſanguine. Judas autem interpretatur *Confeſſor*: quoniam Chriſti erat imago, qui Confeſſor Patris erat futurus dicens Matth. 11. *Confiteor tibi Pater, &c.* apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth. Eſt & Jacob ſupplantans: quia non ſolùm ipſe ſupplantavit diabolum; ſed & hujus poteſtatem filiis ſuis dedit, ſecundùm illud Luc. 10. *Ecce dedi vobis poteſtatem calcandi ſupra Serpentes.* S. Remigius apud S. Thom. ibidem.

Jechonias. Ipſe eſt Jechonias, præparans, vel Domini præparatio; ſecundum illud Joan. 16. *Si abiero, & præparavero vobis locum,* S. Remigius ibid.

Jeremias in omnibus dictis ſuis, & Paſſionibus, Redemptoris noſtri imaginem prætulit. S. Iſid. lib. Proœmior.

Jeſſe interpretatur *refrigerium*, & ſignificat Chriſtum. S. Chryſoſtom. apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth. Eſt & Jeſſe, *incenſum.* Luc. 12. *ignem veni mittere*, S. Remig. apud S. Thom. ibid.

Ignis. Mentis, quam inhabitat, torpentia (animam) excitat (Chriſtus) quia gallus eſt: inquieta frænat; quia magiſter eſt: frigida accendit; quia ignis eſt: accenſa moderatur; quia unguentum eſt: emollit rigida; quia ratio eſt: fluxa reſtringit, quia medicina eſt. S. Bernard. de Charit. cap 43.

Indumentum. Eſt immortalitatis indumentum. S. Joan. Damaſc. orat. 2. de Aſſ. V. Chriſtus eſt indumentum Fidelium, amictus Credentium. S. Ambr. l. 5. cp. 22.

Joſeph. Propheticalibus ſomniis incurrit zelum; Chriſtus propheticis viſionibus ſuſcepit invidiam. Joſeph. miſſus in lacum mortis, vivus emergit à lacu: Chriſtus mortis ſepulchro datus, vivus remeat à ſepulchro. Joſeph venundatus eſt: pretio taxatus eſt Chriſtus. Joſeph eſurientibus populis panem copioſe ſubminiſtrat: Chriſtus cœli pane manentes toto orbe exſaturat nationes. S. Chryſol. Ser. 14. 6. Joſeph. miſſus in lacum ſignificat Chriſti deſcenſum ad Inferos. S. Aug. Ser 81. de temp. Joſeph. adoratus à Sole, Luna, & undecim Stellis: eſt Chriſtus adoratus ſæpius à MARIA Luna, & nutritio Ioſepho, quaſi Sole; & undecim Fidelibus Diſcipulis tanquam Stellis: de quibus dixit Chriſtus Matth. 5. *Vos eſtis lux Mundi.* Figura Chriſti id tantùm fuit ſomnium Ioſephi: Joſeph enim Ægyptius à matre ſua pridem defuncta, & fratribus ſuis invidiæ nocte obſcuris, cultus minimè fuit. S. Aug. Ser. 81. de temp. Joſepho mortuo creverunt Iſraelitæ; mortuo Chriſto creverunt Chriſtiani. Id. Ser. 84 Joſeph deſcendit in Ægyptum, & Chriſtus in Mundum. S. Iſid. cap. 30. in Gen. Ipſum (Chriſtum, qui verus eſt Joſeph) excellentia Sanctorum in ſolis nomine; & Eccleſiæ claritas ſub imagine lunæ; & omnium numeroſitas populorum in figura Stellarum adorant. Id. ibid.

Job ex ſuis paſſionibus, & verbis, Chriſti expreſſit imaginem. Conjux ejus, carnalium typum deſignat: amici verò ejus ſpeciem prætulerunt hæreticorum. Id. lib. Proœmior.

Lacrymæ Domini, gaudia Mundi ſunt. Id. Ser. 204. de temp.

Lapis. Chriſtus eſt lapis adiutorii. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. ſup. 10 Marci. Chriſtus eſt lapis Angularis. V. Beda ib. ſup. 12. Marci. Chriſtus dicitur lapis propter firmitatem. S. Thom. in c. 11. Apoc. Clariſſimus DEI mons pariter; mons inquam, ille, qui collem omnem, ac montem, id eſt, Angelorum, & hominum, ſublimitatem exuperat: ex quo excindi voluit lapis angularis Chriſtus. S. Joan. Damaſc. orat. 1. de B. Virg. Lapis de monte Dan. 2., eſt Chriſtus de Maria Virgine. S. Bonav. in pſ. 29. Cùm venerit (Chriſtus lapis Matth. 21.) de alto, judicare vivos, & mortuos; væ Judæis: quia cùm jaceret humiliter Chriſtus, offenderunt in eum: *non eſt*, dicunt, *homo iſte à DEO.* Joan. 9 Inſane: jacet lapis, & ideo rides. Sed cùm rides, cæcus es; cùm cæcus es, offendis: cùm offendis, conquaſſaris: cùm quaſſatus fueris, illo modo jacente, poſtea veniente deſuper, contereris. S. Aug. Ser. 40. de verb. Dom.

Leo. Bene Chriſtus ut leo requievit; qui non ſolùm mortis acerbitatem non timuit, ſed in ipſa morte mortis imperium vicit. S. Iſid. c. 31. in Gen.

Liber Chriſtus eſt: liber eſt inſtrumentum, in quo ſunt conceptiones Intellectus Divini. Col. 2. *In ipſo ſunt omnes theſauri Sapientiæ, &c.* Caput libri eſt DEUS Pater 1 Cor. 22. *Caput Chriſti DEUS.* Ergo *in capite libri*, id eſt, in voluntate DEI Patris *ſcriptum eſt*, id eſt, ordinatum eſt, *de me*, S. Thom. in pſ 39. Liber vitæ dicitur tripliciter Uno modo exemplum agendæ vitæ: & ſic Chriſtus ſecundùm Humanitatem dicitur liber vitæ: quia in ipſo debemus legere vitam, quæ nobis eſt agenda. Alio modo, diſpoſitio vitæ dandæ: & ſic eſt prædeſtinatio ſalvandorum. Tertio modo id, in quo eſt documentum vitæ agendæ, & promiſſio vitæ dandæ. S. Thom. in 3 Apoc. *Accipe librum, &c.* Apoc. 10 Ille liber eſt ipſe Chriſtus, vel ejus vita. S. Thom. in 10. Apoc Hic liber vitæ ſolùm habet duas chartas, ſcilicet Humanitatem, & Divinitatem. S. Vinc Ferr. Ser. in Commem S. Pauli Liber eſt Chriſtus: prima charta Divinitas, ſecunda Humanitas. Id. Ser. 2. de Omn. SS. Hic liber Apoc. 5. ipſe Chriſtus eſt; *intus, & foris ſcriptus.* Etherius l. 1. ad Elipand.

Libanus. Sicut Libanus cæteris montibus Judææ præcelſior: ità Redemptor noſter ſpecioſior eſt omnibus electis. Et ſicut cedrus pulchrior eſt, & procerior cæteris arboribus; ità ille gratia, & dignitate, omnes ab initio ſæculi præcellit. S. Thom. cap. 5 in Cant.

Lignum Sapientiæ, id eſt, Chriſtus, lignum vitæ eſt. S Aug. de Gen. ad lit. 18 cap. 5. Tanquam circa fluvium arbor nota eſt D. N. JESUS Chriſtus. Raperis in præceps; tene lignum; ideo commode circa fluvium plantata eſt arbor. S. Auguſt. tr. 2. in ep 1. Joan. Dicamus de Chriſto, quòd eſt lignum vitæ in medio paradiſi. S. Bonav. Opuſc. ſum Eccl. Ser. 14. Lignum vitæ, Sanctus Sanctorum utique Chriſtus. S. Iſid. c 3 in Gen.

Lilium convallium. Convalles ſignificant humiles mentes, quarum lilium Chriſtus eſt. Id. ib. c. 2. Lilium convallium Chriſtus eſt; convalles humiles parentes ejus ſignificant. Id. ib.

Limen domus eſt Chriſtus: per quem conceditur ad cœlum introitus Id. ib c 31.

Lucerna Chriſtus eſt; vas Mundus intelligitur; modium hæreſes; candelabrum veritas. Arnobius c. 3. in Luc.

Lux. Nonne hoc erat lumen, quod illuminat. Joan. 1. Quomodo ergo lucerna dicitur? Iſaias clamat: *Populus, qui ſedebat in tenebris, vidit lucem magnam.* cap. 9. Quomodo hic dicitur lucerna Pſ. 118. ſed videamus; ne forte idem verbum aliis magna lux ſit; aliis lucerna. Mihi lucerna, Angelis lux eſt. Petro lux erat Act. 12 quando *lumen refulſit* ei. Paulo lux erat Act. 9. quando *eum circumfulſit lux de cœlo.* Et verè lucerna mihi eſt Chriſtus; quando is noſtro ore recenſetur, lucet in limo, fulget in vaſe fictili. S. Ambr. Serm. 14. in pſ. 118. Chriſtus lux vera donavit Apoſtolis, ut lux Mundi vocarentur. S. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci.

Magnes eſt Chriſtus Dominus. Haymo Serm. de S. Andrea Ap.

Mane. *Ad veſperum*, id eſt, peccatum primi parentis, *demorabitur fletus; ſed in matutino*, id eſt, Chriſto, *lætitia.* S. Thom. in pſ. 29

Manipulus ille Gen. 37. in figura carnis accipitur Chriſtus: *omnis* enim *caro fœnum.* Fœnum hoc ſuſcepit, ut ſuum triticum germinaret, & fructum reſurrectionis afferret. S. Ambr. in pſ. 43.

Manna. Chriſtus dicitur manna ſecundùm Divinitatem. Id in 2. Apoc.

Manus. Hæc manus, Ezech. 8. 9., Sapientia DEI eſt, quia omnia facta ſunt: ſicut dicitur in pſ. 103. *Omnia in Sapientia feciſti.* Hujus manus digiti ſunt Doctores, & Prophetæ. Id. in Thr. Jerem. Chriſtus in carne, eſt manus DEI in chirotheca. Hanc Mundus non agnovit. Figuratum hoc eſt in Iſaac Gen. 27.; qui ſignat Mundum, vel potiùs Judæos, ſenes tempore, mente cæcos. Hic manum Jacob non novit; quia pellicula circumdata fuit. Et Mundus vix credere potuit; quòd tam magna manus eſſet in tam parva chirotheca. *Numquid tamen abbreviata eſt manus mea?* ait Dominus Iſ. 50. S. Bonav. Ser. 3. D. 1. Adv.

Mar

Margarita. Chriſtus D. eſt margarita: quia lucidus candore veritatis, & ſolidus firmitate æternitatis; & undique ſibi ſimilis pulchritudine Divinitatis. S. Auguſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth. Dicitur Chriſtus margarita propter quinque: quia parvus, propter humilitatem; candidus, propter puritatem; ſolidus propter ſanctitatem; pretioſus, propter DEItatem; rore cœli conceptus, id eſt, operatione S. Spiritus. Chriſtus invenitur in mari, id eſt, in Maria per Incarnationem. ſciendum, quòd margarita emitur triplici denario; ſcilicet æneo, argenteo, & aureo. Æneus eſt ſubſtantia Mundi, Argenteus corpus, aureus anima. S. Thom. in feſto S. Martini. Negotiatores ſpirituales ſumus, fratres, pretioſam quærentes margaritam, quæ eſt Chriſtus Salvator noſter; gloriatio, & exaltatio noſtra, ſecuruſque theſaurus noſter. S. Ephr. Ser. de Religioſa vita.

Medicus. Medicina. Sapientis more medici de carne ſua noſtri fecit medicinam peccati. Goffridus Serm. 3. de Nativ. Dom. Hodie medicina de cœlo datur Mundo. Id. ib. Ser. 1. Nota ſuper illo verbo, *ſuſcipiſe:* quia Chriſtus ſuſcepit nos, quaſi medicus infirmum, ad ſanandum. Pſal. 102. *Qui ſanat omnes, &c.* S. Thom. in 42. Iſ. Chriſtus eſt Medicus: ſacratiſſimum ejus corpus eſt cibus medicinalis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6. Noſter Hypocrates, vel Galenus, JESUS, poſtquam ſalutem procuravit animabus noſtris, voluit & procurare medicinam. Quando enim debuit recedere per Aſcenſionem, ordinavit aphoriſmum dicendo: *Signa eos, qui crediderint, hæc ſequentur ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit, &c.* S. Vinc. Ferr. in Commemor. S. Pauli. Eſt Medicus cœleſtis. S. Chryſol. Ser. 84. Medicus curaturus infirmum, primò faciem ejus inſpicit; ſecundò pulſum tangit, urinam attendit, diætam præcipit, Syrupum immittit, & dein purgationem tribuit, ac tandem refectionem concedit. Sic agit Chriſtus Salvaturus peccatorem: hujus faciem inſpicit, illuminando ejus conſcientiam ad peccatorum agnitionem. Pulſum tangit, dando contritionem: contritio enim quidam medicinalis tactus eſt manus Chriſti in vena cordis. Attendit urinam, quando eſt Confeſſio; ex qua ſtatus agnoſcitur peccatoris. Diæta præſcribitur; ſcilicet abſtinentia à peccatis. S. Vinc. Ferr. Ser. fer. 5. poſt Ciner. Chriſtus Medicus ſanat ægros; dando ſudorifera; ſcilicet cogitationes de Inferno. Hæc cient ſudorem, id eſt, lacrymas contritionis; & ſanatur anima. 2. Sanat per vomitum: hic eſt Confeſſio. 3. Per abſtinentiam; quæ eſt animæ diæta; abſtinendo à carnalibus. 4. Per unctionem: hæc eſt oratio, quæ eſt unguentum. O quot vulnera peccatorum curantur unguento orationis. Id. Ser. 4. D. 18. Pent. 5. Sanat per venæ ſectionem 3. quando ſuperfluum Sanguinem, id eſt, divitias tollit; quæ ſunt occaſio peccandi. 6. Per cauterium. Hoc eſt tribulatio, infirmitas. 7. Per cliſterem: hæc eſt peccatorum aliorum, & injuriarum remiſſio. 8. Per ſomnum: hic eſt requies à rebus, & negotiis ſæcularibus. 9. Per exercitium corporis, & motum: hoc eſt pœnitentia, jejunium, cilicium, &c. Id. ib. Chriſtus dicitur flos: qui fuit pulchritudo ſanctitatis, odor benignitatis, medicina ſalutis. S. Thom. ſer. 1. in Annunt. B. V.

Medulla cedri, Cedrus ſublimis, Ezech. 17., eſt DEUS Pater: rami eminentiores antiqui Patres; vertex ramorum B. Virgo; medulla cedri, æterna DEI Sapientia; pars de ramorum vertice, caro Sancta de Virgine. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 20.

Mendicus. Mendicus dicitur, qui ab alio quærit victum; pauper verò, qui ſibi non ſufficit. Et hæc duo dicuntur de Chriſto, Joan. 9. *Filius hominis non habet, ubi caput reclinet.* S. Thom. in pſ. 39.

Miniſter. Super illo: *in medio tui ſanctus Iſrael.* Chriſtus eſt in medio. 1. Quaſi lux ad illuminandum. Eccl. 50. *Quaſi Stella matutina in medio nebulæ.* 2. Quaſi mediator ad reconciliandum. Luc. ult. *Stetit in medio Diſcipulorum, & ait illis, pax vobis.* 3. Quaſi miniſter ad diſtribuendum. Luc. 22. *Ego autem in medio, ſicut qui miniſtrat.* S. Thom. in 12. Iſ.

Mercator. Chriſtus venit ad forum hujus Mundi, ad emendum animas pretio Sanguinis ſui. S. Vinc. Ferr. Serm. 3. de Nat. B. V. Mercator eſt Chriſtus, qui venit de domo paradiſi ad nundinas hujus Mundi, ad emendum animas noſtras. Id. ſer. 15. de Perſeverantia.

Mons. Mons DEI eſt Chriſtus. Selom interpretatur *umbra refrigerii* (& Chriſtus eſt mons Selom) quia, ut dicit Gloſſa, de Corpore Chriſti manat umbra gratiæ; quæ nobis defenſaculum eſt contra incentiva vitiorum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 21. Ecce in die noviſſimo hic mons filius Virginis hujus *præparatus eſt in vertice montium*, id eſt, elevatus ſuper omnes Apoſtolos noſtros. S. Ildefonſ. lib. de Virginit. B. V. c. 4. & 6. Hæc civitas, pſ. 47. ſcilicet Eccleſia, ſita eſt in monte Sancto ejus. Hic mons Chriſtus eſt. S. Thom. in pſ. 47. Aſcendamus per fidem in montem DEI, id eſt, Chriſtum; & ad domum DEI Jacob, id eſt, Eccleſiam. Id. in 2. Iſ. Eſt mons pulcherrimus: de quo ſcriptum eſt Iſ. 2. *Venite, aſcendamus ad montem Domini.* ſicut enim petra Chriſtus, ità & mons Chriſtus. Petra humilis fortitudo; mons eminens magnitudo. S. Iſid. c. 18. in Num. Mons ſignat hic, pſ. 23., altitudinem Divinæ Juſtitiæ, ſive Majeſtatis. pſ. 35. *Juſtitia tua ſicut montes DEI.* Mons ergo eſt altitudo Divinæ Majeſtatis, vel ſublimitas Chriſti; qui mons dicitur Iſ. 2. *erit in noviſſimis, &c.* S. Thom. in pſal. 23. Chriſtus, qui eſt mons, creſcens de lapide abſciſſo ſine manibus tollitur, & mittitur in mare; quando Apoſtoli dicunt Actor. 13. *transferamur ad Gentes.* S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 11. Marci.

Moyſes. Filia Pharaonis, quæ Moyſem expoſitum ad ripam fluminis collegit, Eccleſia gentium eſt; quæ Chriſtum ad flumen ſalutaris lavacri reperit. S. Iſidor. in allegor. vet. & novi Teſtam. Chriſtus poſt Paſſionem ad Limbum deſcendens, eumque evacuans, præfiguratus fuit in Moyſe; qui in Ægypti caliginem deſcendit ad Pharaonem, Iſraelem inde liberavit. Maximus Planudes or. in ſepulturam Domini. Vaſculum, in quo Pharaonis filia, id eſt, Eccleſia, Moyſen invenit, id eſt, Chriſtum; ſignificat corda Sanctorum. S. Iſid. c. 5. in Exod.

Murus. Glorificemus Chriſtum JESUM, murum inexpugnabilem. S. Chryſoſt. hom. de Cruce Dominica. Chriſtus eſt murus. ſtructura muri, eſt conjunctio Verbi, & hominis aſſumpti. S. Thom. in 21. Apoc. Murus Chriſtus, antemurale prophetæ. Idem in 26. Iſ.

Negotiator. Chriſtus eſt factus negotiator. conſtituit mirabiles nundinas; in quibus vendidit denario paupertatis regnum cœlorum, denario vilitatis gloriam, denario mortis vitam. S. Thom. in feſto S. Sylveſtri.

Noe per omnia, omneſque actus ejus, Chriſtum ſignificat. Noe enim *requies* interpretatur: & Dominus dicit Matth. 11. *Diſcite à me, &c. & invenietis requiem animabus veſtris.* S. Iſid. c. 7. in Gen.

Nomen JESUS. IHS. ſignificat crucifixionem Chriſti. I. Bonum latronem propter rectitudinem. S. Siniſtrum, propter curvitatem. H. Chriſtum: quæ non eſt litera, ſed aſpiratio: & Chriſtus expiravit, antè non agnitus. S. Vincent. Ferr. Serm. de Circumc. Chriſti.

Nubes Illa columna nubis, Ex. 13. ſpecie quidem præcedebat filios Iſrael; myſtice autem ſignificabat Dominum JESUM in nube venturum levi Iſ. 19., id eſt, in Virgine MARIA. aliter quoque hanc interpretationem ſumere licet: venit in nube levi Chriſtus in Ægyptum: hoc eſt, venit ſuſceptione corporis in hoc ſæculum. In nube venit; quem nebula corporis obumbrabat. Sed levis erat caro; quam nulla ſua gravabant delicta. S. Ambr. ſer. 3. in pſ. 118.

Octavus dies. Et quis eſt octavus dies, niſi Chriſtus? qui hebdomade completa, id eſt, poſt Sabbathum reſurrexit. S. Iſid. c. 13. in Gen.

Omnibus omnia. Tibi Rex, tibi Sacerdos, Paſtor, Sacrificium, ovis; tibi Agnus; tibi totum factus eſt, qui fecerat totum. Et qui ſibi nunquam; tibi toties immutatur. propter te varias monſtratur in formas, qui manet unica ſuæ majeſtatis in forma. S. Chryſolog. ſer. 23. Si Sacramenta cogitas; Chriſtus Sanctus Sanctorum: ſi gregem ſubditum cogites; Chriſtus eſt Paſtor Paſtorum: ſi fabricam cogites; Chriſtus fundamentum fundamentorum. Et quemadmodum fundamentum corporeæ fabricæ in imo eſt, ſic fundamentum ſpiritualis fabricæ in ſummo eſt. S. Aug. in pſ. 86.

Oriens. Qui ovium oſtium eſt, cui oriens nomen eſt. S. Joan. Damaſc. or. 1. de Nativ. B. Virg.

Oſtium. Spiritus eſt oſtiarius: ad officium enim Oſtiarii pertinet, ut oſtium aperiat. Et de S. Spiritu dicitur Ioann. 14. *Docebit vos omnem veritatem.* Chriſtus enim eſt oſtium, in quantum eſt veritas. S. Thom. in 10. Ioan. lect. 1.

Panis. Lacta MARIA panem cœli. S. Ildef. Ser. 1. de Nat. B. Virg. *Quis petit panem, &c. numquid lapidem dabit?* Luc. 11. *Ego ſum panis* Ioan. 6. Sed Iudæis converſus eſt *in lapidem offenſionis, & petram ſcandali.* Rom. 9. *Circumdederunt me canes multi.* pſ. 21. (quando proniciuntur, mordent lapidem.) S. Chryſol. Serm. 55.

Paterfamilias Chriſtus eſt, qui operarios conducit, hoc eſt, credentes colligit. Vinea, cultura Legis eſt; denarius autem vita æterna. Quos autem dixit ad horam primam operatos, virgines ſunt. Forum autem Mundus iſte intelligitur. Qui autem ſerò acceſſerunt ad opus, abſtinentes ſunt. Arnobius c. 20. in Matth.

Pelicanus, eſt Chriſtus; qui triduo mortuos ſuos deplo-

rans,

Digitized by Google

rans, effuſo tandem ſanguine eos vivificat. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 28.

Piſcis. Numquid pro piſce Serpentem dabit? Luc. 11. Erat & piſcis Chriſtus, Jordanis levatus ex oleo: qui carbonibus impoſitus paſſionum, poſt reſurrectionem Diſcipulis eſcam præbuit. Sed Judæis in Serpentem piſcis iſte commutatur, dicente Domino Joan. 3. *Sicut Moyſes exaltavit, &c.* Quia Chriſtus venerat congregare ſicut gallina pullos ſuos, ovum protulit verbi; per quod Eccleſiæ germina ſancta nutrirentur. Sed Judæus reperit ibi Scorpionem. S. Chryſol. ſerm. 88.

Pſalterium, & Cithara. Caro Divina operans, pſalterium eſt: caro humana patiens, cithara eſt. Sonet pſalterium, illuminentur cæci, audiant ſurdi, &c. S. Aug. in pſ. 56.

Radius. Sicut radius ex ſtella procedit, ſic DEI filius proceſſit ex Maria; nec ſtella radio prodeunte corrumpitur; nec beata Mater filio naſcente violatur. Goffridus ſer. 8. de B. V. Hodie de ſplendida ſtella radius ad tenebras proceſſit. Id. ſer. de Nat. Dom. Pater miſit Filium, ſicut Sol radium. S. Thom. in 13. Iſ.

Radix. Aſcendet ſicut radix de terra ſitienti, id eſt, de terra ſine humore; quæ præ ſiccitate indecora videtur: ſic etiam ipſe ortus eſt de Matre ſine virili humore. Idem in 53. Iſ. Nota ſuper illo verbo, *Radix de terra*: quia Chriſtus eſt Radix 1. propter abſconſionem. Eccl. 1. *Radix Sapientiæ, &c.* 2. Propter nutrimenti miniſtrationem. Jerem. 17. *Erit tamquam lignum, &c.* 3. Propter totius arboris ſuſtentationem. Rom. 11. *Non tu radicem portas.* Id. ib.

Raphael noſter. Raphael ſignificat Chriſtum, medicum animarum noſtrarum: interpretatur enim *medicina DEI*. S. Bonav. ſer. 5. de Nat. Dom.

Regnum cœlorum. Hoc Regnum cœlorum, id eſt, Filius DEI, quando factus eſt in ſimilitudinem carnis peccati, tunc ſimilis factus eſt homini regi, uniens hominem ſibi. Orig. tr. 7. in Matth. apud S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth. Regnum cœlorum appellat ipſum Filium DEI; quod *Regnum ſimile* dicitur eſſe *homini, qui ſeminavit bonum ſemen in agro ſuo*. S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Rex. Dum eſſet Rex in accubitu ſuo. Cant. 1. Accubitus hujus Regis fuit Incarnatio ejus. S. Thom. in 1. Cant. Chriſtus venit ad inſtar magni Regis. Sicut enim Rex præmittit ſervos, ità Chriſtus Prophetas, & Patriarchas. S. Irenæus l. 4. contra hæreſ. c. 67.

Ros. Chriſtus eſt ros, ad refrigerandum. Iſ. 18. *Sicut nubes roris, &c.* S. Thom. in 45. Iſ. Ros in vellere Judic. 6. Divinitas eſt in Humanitate. S. Bonav. ſer. 4. in Vigil. Nativ. Dom.

Sacerdos. Accedamus ad Sacerdotem novum, ad ſedem gratiæ, viſitatorem animarum noſtrarum: Sacerdotem, non ſecundùm Legem mandati carnalis creatum, ſed ſecundùm virtutem infatigabilem electum. S. Ambr. l. 6 ep. 39. Ille Sacerdos (Aaron) Num. 16. Dominus JESUS Chriſtus eſt, Princeps Principum Sacerdotum. Sacerdos iſte ruinam mortis in Mundo aſpiciens ſtetit inter vivos, & mortuos: quia natus, & mortuus. Sicque thuribulum paſſionis ſuæ accipiens inimicam perculit mortem. S. Iſid. c. 14 in Num. Eſt Rex; quia *regnabit in domo Jacob in æternum*: & Sacerdos: quia natus, *ut ſalvum faceret populum ſuum à peccatis eorum*. S. Damaſc. or. 2. de Nat. B. V. Chriſtus factus eſt pro nobis Sacerdos, & Sacrificium: ara ipſius, crux fuit. Goffridus. Ser. 5. de Reſurr. Dom.

Sabbathum. JESUS eſt Sabbathum animæ cum quærentis. S. Bernardus de Charit. c. 20.

Saliva Chriſti, ſapientia ejus; digiti ejus, dona Spiritus S. Luc. 11. S. Greg. hom. 10. in Ezech.

Samaritanus. Luc. 10. Quatuor miſericordiæ Chriſti hic ponuntur, quas fecit peccatoribus. Prima fuit, naturæ humanæ ſuſceptio. *Samaritanus quidam, &c.* Samaritanus Chriſtus eſt: qui propter nos Homo factus vitæ præſentis iter arripuit. Secunda, Sacramentorum ad ſalutem peccatorum inſtitutio. *Alligavit vulnera ejus.* Gloſſa; in Baptiſmo. Tertia, gratiæ S. Spiritus infuſio. *Infundens oleum.* Gloſſa: id eſt, charisma Spiritus S. Quarta, amaritudinem paſſionis pro peccatoribus tolerando. *Imponens eum in jumentum ſuum.* Gloſſa: jumentum caro ſua. S. Thom. ſerm. 2. D. 13. Pent. *Tranſiens Samaritanus miſertus eſt*, id eſt, ipſe Dominus, qui miſeratus eſt Genus humanum. Samarites enim *cuſtos* interpretatur. Meritò cùm Judæi dicerent: *nonne verum dicimus, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?* Joann. 8. unum reſpuit, alterum amplexus eſt: *ego*, inquit, *dæmonium non habeo*. Non dixit, non ſum Samaritanus. S. Aug. in pſ. 30. Samarites Latinè *cuſtos* interpretatur. Quis autem cuſtos, niſi D. N. J. Chriſtus? qui, quoniam ſurrexit à mortuis, jam non moriturus, non dormit neque obdormiet, qui cuſtodit Iſrael. S. Aug. in pſ. 68.

Sapientia. Conquieſcam cum Sapientia, id eſt, cum Chriſto; qui eſt ſapida ſcientia. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 19.

Semen. Chriſtus eſt illud ſemen, de quo Luc. 8. Sed nota, quòd hoc ſemen cecidit quadrupliciter. Primò cecidit *ſecus viam*; ſcilicet in Nativitate. *Conculcatum eſt*, id eſt, deſpectum à Judæis. *volucres cæli comederunt illud*, ſcilicet Reges Orientis: qui quaſi aves citò venerunt. Secundò *cecidit ſupra petram*, in ſua converſatione: quia Judæi voluerunt eum pluries lapidare. Tertiò *cecidit inter ſpinas*, in ſua Paſſione. Quartò *in terram bonam*; in ſua tumulatione: *& ortum fecit fructum centuplum*. S. Vincent. Ferr. ſer. 4. D. Sexag.

Seminator. Simile eſt Regnum cælorum homini. Cui? utique Chriſto: *qui ſeminavit bonum ſemen. Cùm autem dormirent homines.* Sancti Patres, Apoſtoli, Martyres, in ſopore mortis temporaliter morientes, quia Sanctorum mors ſomnus eſt; *ſuperſeminavit Zizania*, diabolus hæreſes inter Fideles, inter Sanctos peccatum, inter pacificos lites, inter ſimplices dolos, inter innocentes nequitiam. S. Chryſol. ſer. 96.

Seraphim. Iſ. 6. Per Saraphim Chriſtus, per forcipem duo Teſtamenta, per calculum charitas, quæ in manu, id eſt, in operatione ipſius eſt. S. Thom. in 6. Iſ.

Serpens. Virga projecta coram Pharaone, ſerpens facta, & devorans Ægyptiorum Serpentes, ſignificat, quòd Verbum Caro fieret; quæ ſerpentis venena evacuaret per remiſſionem peccatorum. Ità fere S. Iſid. c. 12. in Ex.

Sinapis granum. Ipſe Dominus granum ſinapis eſt. teri maluit; ut diceremus 2. Cor. 2. *Chriſti bonus odor*. Comprimi maluit. Unde Petrus Luc. 8. *Comprimunt te turbæ*. Seminari maluit velut granum: in horto enim ſepultus eſt. S. Ambroſ. l. 7. in Luc. Chriſtus eſt Regnum cœlorum; qui velut granum ſinapis in hortum virginei corporis miſſus, orbe toto crucis in arborem crevit. Nam ſicut in integritate grani ſinapis virtus habetur occulta; apparet autem virtus ejus vehementiſſimè, ſi teratur: ità Chriſtus corpore teri voluit, quia ſuam noluit latere virtutem. S. Chryſol. ſer. 98.

Sol. Sol nobis juſtitiæ indeſinenter aſſiſtit, nec feſtinat occumbere: quis ipſe dixit. *Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi*. Matth. 28. S. Iſid. c. 1. in Joſ. *Mulier amicta ſole*, id eſt, Eccleſia inducta, ſive ornata Chriſto illuminante. S. Thom. in 12. Apoc. Luna eſt Eccleſia Cant. 6. *pulchra ut Luna*. Claritas Lunæ eſt à Sole, claritas Eccleſiæ à Chriſto. Id. in pſ. 10. *Pulchra ut Luna*, quia Sole Juſtitiæ illuſtrata noctem Mundi illuminat. Iſid. in Cant. Chriſtus Sol; S. Ioannes & B. Martyres lucernæ S. Aug. de Verb. Dom. ſer. 43. apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Ioann. *Reſplenduit ſicut Sol.* Quid ais Evangeliſta? Quid ea, quæ verè incomparabilia ſunt, comparas? Quid ea componis, & confers, quæ nullam collationem admittunt? Dominumne inſtar famuli? At, non comparo, inquit, neque confero ſolum illud ingenitum lumen, ac Divinæ gloriæ ſplendorem: qui nullius rei ſimilitudinem geris. Verùm quia mihi cum iis, qui carnis catenis vincti ſunt, oratio eſt: id, quod intra corpora præſtantiſſimum eſt, ac præclariſſimum, exempli cauſa arripio: non quòd quàm ſimillimum illi ſit: neque enim fieri poteſt, ut, quod increatum eſt, in rebus creatis ità exprimatur, ut nullum omnino diſcrimen ſit. S. Ioan. Damaſc. or. de transf. Dom. Sicut Sol, antequam radios monſtret, Mundum clarificat: ſic & Chriſtus, antequam naſceretur, multa ſigna perfectæ virtutis apparere fecit. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth. In ſole poteſt conſiderari Pater generans, ſcilicet ſubſtantia; & Filius genitus, ſcilicet radius; & S. Spiritus, calor: & tamen non eſt, niſi unus Sol. Et tranſeunte radio per feneſtram vitream rubeam, vel alterius coloris, radius recipit illum colorem, & non ſubſtantia Solis, nec calor. Sic feneſtra clarior cryſtallo erat Virgo MARIA; & per eam tranſivit radius Solis æterni Filius DEI, intrans ad illuminandum domum hujus Mundi ſinè feneſtræ fractione; imò clarior remanſit. S. Vinc. Ferr. ſerm. de Incarnat. Filij DEI. Quis eſt iſta Sol? Geneſ. 32. niſi qui dies fecit fulgere juſtitiæ, quibus in terra natus eſt Chriſtus ex Virgine. Sanct. Ambroſ. in pſ. 43.

Sponſus. Verbum (Patris æterni) eſt Sponſus: & Sponſa, Caro humana: & utrumque unus Filius DEI, & idem filius hominis: ille uterus Virginis MARIÆ, thalamus ejus eſt: unde proceſſit tamquam Sponſus de thalamo ſuo. S. Aug. tr. 8. in Ioann. apud S. Thom. in Cat. ſup. 2. Ioan. Omnis animæ Sponſus Chriſtus eſt: ſponſalium verò locus, ubi conjunctio efficitur, locus eſt baptiſmatis, ſive Eccleſia. Dat verò arrham Sponſæ, peccatorum remiſſionem, Spiritus S. communionem. Theophilactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Ioan.

Nec

Digitized by Google

Nec dubium eſt, quin uterus MARIÆ Virginis ipſe ſit thalamus, in quo Sponſi ac Sponſæ, cùm Caro fit Verbum, fœdera jungunt nuptiarum. S. Hildefonſus l. de Virginit. c. 12. Nativitas deſignatur, cùm dicitur: *ipſo tanquam Sponſus procedens de thalamo ſuo*. Thalamus uterus virginalis eſt. De hoc ſicut Sponſus proceſſit: quia in eo unione perpetua deſponſavit Humanam naturam. Unde in morte Divinitas remanſit unita animæ, & corpori. S. Thom. in pſ. 18. Nuptiæ, conjunctio Chriſti, & Eccleſiæ eſt. Hydriæ autem ſeptem lapideæ, Eccleſias ſeptem ſuper petra fundatas demonſtrant Aqua plenæ, hoc eſt, baptiſmi gratia. Architriclinus Moyſes; Sponſus novus, Chriſtus eſt. Aqua in vinum converſa paſſionis cruorem demonſtrat. Arnobius in 2. Joan. Sponſus Chriſtus eſt; filii autem Sponſi nos ſumus. Id. in 22. Matth. Eſt Sponſus; quia ſibi Humanitatem deſponſavit. S. Damaſc. or. 1. de Nat. Virg. Nullus alius eſt Sponſus (animarum) niſi ſolus Chriſtus: omnes namque Doctores paranymphi exiſtunt. Theophilactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Joan.

Theologus. Dixit ille magnus Theologus JESUS Chriſtus. S. Vinc. Ferr. de S. Sebaſt.

Theſaurus. Ager hic Mundus eſt: theſaurus autem in agro abſconſus, Chriſtus; qui latuit triduana illa paſſione. Arnobius Annot. in 17. Matth. Eſt theſaurus abſconſus in agro; qui poſtmodum in Cruce revelatus eſt. S. Irenæus l. 4. c. 43. Theſaurum Crucis appello, Chriſtum Filium DEI. S. Andreas Jeroſol. orat. 2. de exalt. S. Cruc. Eſt theſaurus lucis, & Legis; quem Iſaias vidit in throno ſedentem: quem ſuper animalibus vidit Ezechiel: quem ſupra nubes vidit Daniel: quem in camino Nabuchodonoſor perſpexit, quem in tabernaculo recepit Abraham; cujus Moyſes poſteriora vidit in monte. Proclus Archi-Ep. Conſt. or. de S. Andrea Ap. Chriſtus eſt theſaurus Iuſtorum. S. Thom. in 3. Apoc.

Venator animarum Chriſtus eſt, ſecundùm illud Gen. 14. *da mihi animas*. S. Vinc. Ferr. fer. 4. Pent.

Veſtis. Ecce, quomodo Humanitas Chriſti dicitur veſtis. Ratio: quia, ſicut veſtis cooperit corpus, nè caro videatur; ità dicit Scriptura: *Qui cùm in forma DEI eſſet, ſemetipſum exinanivit, &c.* Philipp. 2. Id. Ser. de S. Ioan. Evang.

Via. Stella hæc Matth. 2. via eſt; & via Chriſtus quia ſecundùm Incarnationis myſterium, Chriſtus eſt Stella. Orietur enim Stella ex Iacob. Num. 24. Alia via venerunt Magi, alia redierunt. Duæ quippe ſunt viæ: una peccatorum, quæ ducit ad Herodem: via Chriſtus eſt, qua reditur ad patriam. S. Ambr. l. 2. in Luc.

Virga Aaron ſignificat Filium DEI. S. Bonav. Ser. 3. D. 1. Adv.

Vita animæ. Quod eſt anima corpori, hoc eſt animæ Chriſtus: ſine anima corpus non vivit; non vivit anima ſine Chriſto: recedente anima, mox corpori fœtor, corruptio, &c. ſuccedunt. S. Chryſol. Ser. 19.

Vultur Iob. 28. Rectè Mediator noſter vulturis appellatione ſignatur; qui quaſi mortalitatis noſtræ cadaver conſpexit in infimis, & ſe de cœleſtibus ad ima ſubmiſit. Hujus vulturis oculus, fuit ipſa intentio noſtræ reſurrectionis. S. Greg. mor. l. 18. c. 21.

TITULUS VIII.

CHRISTI DOMINI INCARNATIO.

Accubitus. *Dum eſſet Rex in accubitu ſuo*. Cant. 1. Accubitus hujus Regis, fuit Incarnatio ejus. S. Thom. in 2. Cant.

Angelus. Chriſtus Incarnatus, eſt Angelus deſcendens. Apoc. 18. Iſte deſcenſus non fuit ſecundùm loci mutationem, ſed per ſui exinanitionem, in aſſumptione carnis. S. Thom. in 18. Apoc.

Arca. Verbi Incarnati typus, arca ex lignis imputribilibus, intrà, & extra inaurata. S. Cyrill. Alex. de Incarnat. Unig. c. 15.

Calceamenta Domini noſtri Chriſti, myſticè ſignificant Incarnationem ejus, de quo dicit Pſal. 107. *In Idumæam extendam calceamentum meum*. Greſſus Filii DEI, adventus in Mundum. S. Hier. Summa de Eſſent. DEI. Hæc Summa invenitur in Operib. S. Bonav. in fine tomi 2. *In Idumæam &c.* Incarnatus ergo Dominus veniens quaſi calceatus apparuit; qui in Divinitate ſua morticina noſtræ corruptionis aſſumpſit. S. Gregor. l. 7. in Evang. apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Caprea. Non cervis aſſimilatur, ſed capreis, mitioribus videlicet animantibus, propter humilitatem Incarnationis ſuæ: quia non ſolùm Homo fieri, ſed etiam humilis Homo fieri dignatus eſt. S. Thom. in 2. Cant. In aſſumptione carnis, & humilitate, capreæ aſſimilatur. S. Iſid. in 2. Cant.

Carbo. Carbonem Iſ. 6. dicimus figuram nobis exhibere Verbi Hominis facti. S. Cyrill. Alex. de Incarnat. Unig. c. 8.

Cataplaſma. Dedit tibi (Pater) Chriſtum per MARIAM, propter ſanitatem. In prima (mixtura, quam fecit DEUS; dum Verbum Caro, & anima in unam perſonam coaluerunt) remedium eſt; quia ex DEO, & Homine, cataplaſma confectum eſt, quod ſanaret omnes infirmitates noſtras. Contuſæ autem ſunt hæ duæ ſpecies, & commixtæ in utero Virginis, tanquam in mortariolo; S. Spiritu, tanquam piſtillo, illas ſuaviter commiſcente. Sed quia indignus eras (homo) cui donaretur; datum eſt MARIÆ; ut per illam acciperes, quidquid haberes. S. Bernar. Ser. 3. Vigil. Nat. Dom.

Dies. Quinque dies ſpirituales venerunt ante adventum Chriſti. Prima dies fuit, æterna Patris præordinatio; ſecunda, Patris, facta promiſſio; tertia, in Lege ipſius præfiguratio; quarta, ipſius à Prophetis prædicatio; quinta ipſa Chriſti Incarnatio. De iſtis quinque poteſt intelligi illud Iudith. 6. *In diebus quinque reſpiciet Dominus populum ſuum Iſrael*. S. Thom. ſer. 1. D. 25. Pent.

Jacob. Rebecca loquitur ad filium juniorem Gen. 27. *Vade ad gregem, & accipe mihi inde duos hædos*; præfigurans carneum ſalvatoris adventum: quia autem duos jubetur adferre, duorum populorum ſignificatur aſſumptio. S. Iſid. c. 23. in Gen.

Leo. Chriſtus fuit in Incarnatione leo, qui & Deitatem Humanitate operuit; ſicut cauda leo veſtigia; nè diabolus, vel Judæi, Divinitatem agnoſcerent. S. Thom. in 5. Apoc.

Paries. Quaſi poſt parietem noſter Chriſtus Incarnatus ſtetit; quia in Humanitate aſſumpta Divinitas latuit. S. Gregor. in 2. Cant. Paries, mortalis noſtra conditio, appellatur. Id. Ibid.

Peregrinus. Homo iſte, Matth. 25. Chriſtus eſt; qui *peregrè profectus eſt* in Incarnatione, in Paſſione, in Aſcenſione. S. Thom. ſer. 2. in feſto S. Sylveſtri.

Petra. Quæ quidem petra Chriſtus eſt Incarnatus DEUS. S. Joann. Damaſc. orat. de transf. Dom.

Pluvia. Tanquam bona pluvia in vellus, abſque ullo ſtrepitu deſcendit. Id. orat. 1. de Nat. B. V.

Polymita. Quando (Jacob) beatum Joſeph plus omnibus filiis diligebat, & tunicam ei polymitam fecit; Incarnationem Domini Salvatoris ſignificavit. S. Aug. Ser. 197. de temp.

Poſteriora Filii DEI, Incarnatio ejus accipitur. Pedes Filii DEI, Incarnatio ejus intelligitur; quæ Divinitati ſubjecta eſt, ſicuti capiti pedes. S. Hieron. Summa de Eſſ. DEI.

Rubus accenſus, & non combuſtus, typus eſt Incarnationis. S. Cyrill. in Dialog. ad Hermiam.

Seſſio Domini, Matth. 5. humilitatem Incarnationis ejus deſignat. S. Haymo in feſto. Omn. SS.

Splendor Solis. De Filio dicitur, Hebr. 1. *Qui eſt ſplendor gloriæ*. ut exemplo illo intelligamus: quia ſicut ſplendor ex ſubſtantia Solis naſcitur, ità & Filium ex ſubſtantia Patris genitum. Et ſicut non eſt Sol, aut ignis, prior ſplendore ſuo, licèt ex illo naſcatur: ſic agnoſcamus, non eſſe Patrem Filio priorem. Accipe etiam hujus rei aliam ſimilitudinem. Sicut ſplendor ſolis replet orbem terrarum, & tamen à genitore ſuo non abſcinditur aliquando, nec recedit: ità Filius ex Patre genitus ubique dum ſit, in Patre ſemper permanet. Et ſicut ſubſtantialiter ſplendor in Sole eſt, & Sol in ſplendore; ità ſubſtantialiter Pater in Filio, & Filius in Patre eſt, &c. S. Aug. ſer. 58. de Verb. Dom.

Thuribulum. Per thuribulum Verbum accipitur Incarnatum. Innocentius P. l. 2. de Sacrific. Miſſ. c. 16.

Viſitatio. In illo Pſal. 8. *Quoniam viſitas eum*, ſignificari Incarnationem Chriſti, dicit S. Thom. hic.

Varia.

In Incarnatione poſitum eſt pretium noſtræ redemptionis, quod poſtmodum ſolutum eſt in Paſſione. pſal. 110. *Redemptionem miſit*. S. Vinc. Ferr. Serm. de Incarnat. Filii DEI.

Patet, quòd Incarnatio eſt radix, ſive janua omnium aliorum articulorum fidei. Id. ibid.

Incarnatus, fuit Sol in nube, lumen in teſta, cereus in laterna.

terna. S. Bernard. ſer. 3. in Aſc. Dom. Chriſtus Incarnatus ſuis mel in cera. Id. ib.

Tunc ambulavit Dominus JESUS juxta mare; quando homo factus eſt. S. Haymo ſer. de S. Andrea Ap.

Venerabile, & magnum, ac puris ſpiritibus amabiliſſimum myſterium. S. Cyrill. Alex. de Incarn. c. 10.

Chriſtus Dominus, eſt oſculum illud Cant. 1. in ſua Incarnatione. Patres in limbo orabant DEUM dicentes: *Oſculetur me oſculo, &c.* id eſt, incarnetur Chriſtus. Oſculum ſignum pacis eſt. Sic & Chriſti Incarnatio, & nativitas, in qua cantarunt: in terris pax. Oſculum hoc accepit Simeon, & in pace dimiſſus eſt. S. Bernard. ſer. 2. in Cant.

TITULUS IX.

CHRISTI NATIVITAS.

Aquæductus. Sicut aquæductus exivi de paradiſo, ſcilicet virginali utero. S. Bonav. ſer. 7. D. 1. Adv.

Beatificatio hominis. Chriſti Nativitas fuit Mundi illuminatio, Inferni ſpoliatio, cœli reparatio, peccati deſtructio, diaboli ſuperatio, hominis cum DEO reconciliatio, hominis beatificatio. S. Thom. ſerm. 4. Dom. 1. Advent.

Collyrium. Nativitate collyrium fecit: unde tergerentur oculi cordis noſtri, ut videre poſſemus Majeſtatem ejus per ejus Humanitatem. Unde dicitur: *& vidimus gloriam ejus*. Irruerat enim homini quaſi pulvis in oculum de terra: oculus ille ſauciatus erat; & terra illuc mittitur, ut ſanetur. Caro te obcæcaverat, Caro te ſanat. S. Auguſt. tr. 2. in Joan. apud S. Thomam in Cat. ſup. 1. Joann.

Dies dulcis, verè dulcis; & cunctis pœnitentibus veniam portans. S. Aug. ſer. 7. de temp.

Firmamentum. Poteſt firmamenti nomine Incarnatus Unigenitus, per hoc, quòd in eum natura noſtra ad æternitatem firmata ſit, deſignari. S. Greg. hom. 8. in Exod.

Fiſcella. Filia Pharaonis, anima peccatrix, quæ eſt filia diaboli; deſcendit per humilitatem, & tunc invenit parvulum, de quo Iſ. 9. *Parvulus natus eſt nobis*. Invenitur autem in fiſcella, id eſt, in corde virtutibus contexto. S. Bonav. ſer. 3. D. 4. Adv.

Fluvius. Craſtina die ex rivulo ſuo (MARIA) fluvius magnus orietur: & fructus apparebit optimus. S. Auguſt. ad FF. in eremo ſer. 19. de Vigil. Nat.

Generatio. Hæc fecit Chriſtus nobis, naſcendo: generavit filios DEI faciendo; vivificavit vitam gratiæ, & gloriæ, largiendo; nutrivit pane Euchariſtiæ, & Verbi Divini augmentavit, plenitudinem gratiæ, & donorum, largiendo; renovavit, vetuſtatem culpæ deſtruendo, & nova omnia faciendo. S. Thom. ſerm. in Vigil. Nat. Dom.

Glorioſa. Ut luna clariſſima, & igneum Solis jubar exuperans, reſplendet glorioſa Salvatoris Nativitas. S. Eph. to. 3. de Nat. DEI non ſcrutanda.

Lapis. Chriſtus naſcens, eſt lapis præciſus à monte MARIA ſinè manibus, abſque humano opere. S. Aug. in pſ. 47. *Abſciſſus eſt lapis de monte*. Dan. 2. In his verbis Nativitas Chriſti pulcherrimè figuratur: qui de monte virginalis ſublimitatis abſciſſus ſinè manibus amplexus virilis, percuſſit ſtatuam humanæ vanitatis. S. Bonav. ſerm. de Nat. Dom.

Liber Chriſtus eſt liber inaperibilis. Venerat ad nos calceata Majeſtas, Divinitas Incarnata. Venerat DEI Sapientia ſed inclusa utique, & ſignato libro. Quod ligabat corrigia calceamenti, hoc claudebant ſignacula libri (ſeptem.) Sed quid dicimus ſuper his ſeptem? An fortè triplex animæ virtus, ratio, memoria, & voluntas, & quadrifaria corporum compoſitio, ex elementis videlicet quatuor, in his ſeptem eſt intelligenda, ut nihil de veritate Humanitatis defuiſſe noverimus Salvatoris? &c. S. Bernard. ſer. 1. de Reſurrect.

Medicina. Hodie medicina de cœlo datur Mundo. Goffrid. ſer. 2. de Nat. Dom.

Miles. In Aula uteri virginalis factus eſt novus miles, recipiens habitum Humanitatis, ut poſſet bellare. S. Vinc. Fer. de S. Stephano.

Miſericordiæ dies, eſt Natalis Domini; in quo ortus eſt nobis Sol Juſtitiæ. S. Thom. ſer. 1. D. 1. Adv.

Panis. Naſcens Chriſtus, eſt frumentum locò palearum, panis verus, alimentum vitæ, cœna lucis, eſca lætitiæ, incorruptionis dulcedo. S. Heſychius ſerm. 2. de Laud. Virg.

Panni infantis. Quomodo pannis involvitur, qui auriga eſt Cherubinorum curruum? Id. ib.

Pelicanus. Puto ego, hic (pſ. 101. per Pelicanum) intelligi Chriſtum natum de Virgine: Solus enim ſic; ideo ſolitudo. In ſolitudine natus eſt, quia ſolus ità natus. Sanct. Aug. in pſ. 101.

Reparatio ſalutis Humanæ. Hodierni myſterij Sacramentum, reparatio eſt ſalutis Humanæ, virtutum nativitas, ruina vitiorum. S. Maximus hom. 4. Nat. Dom. Chriſti Nativitas, reparatio generis Humani facta eſt, mors peccati, &c. Goffridus ſerm. 1. de Nat. Dom.

Roratio cœli. *Rorate cœli, &c.* Iſ. 45. Myſticè de Nativitate Chriſti accipitur. In quo tria facit (Propheta) ſcilicet Nativitatis principium, naſcentis ortum, Nativitatis fructum. Principium eſt triplex. 1. Cœlum rorans, quaſi principium effectivum; ſcilicet quia trium Perſonarum, propter quod pluraliter dicitur *Cœli*, Pater Filium mittendo, Filius Carnem aſſumendo. Philipp. 2. *Humiliavit ſemetipſum, &c.* Spiritus S. conceptionem faciendo. Matth. 1. *De Spiritu Sancto eſt*. Secundum principium eſt nubes pluens: quod eſt principium præparativum; in quo accipitur annuntiantis Angeli officium. Tertium principium eſt, terra germinans: quia eſt principium conceptivum B. Virgo; de qua in pſ. 84. *Terra noſtra dabit fructum ſuum*: cujus ſperiatur affectus ad inveniendum gratiæ privilegium. Sed ortus comparatur rori, pluviæ, germini: quia Chriſtus eſt ros ad refrigerandum, Iſ. 18. *ſicut nubes roris, &c.* Pluvia ad fœcundandum. pſ. 84. *Deſcendet ſicut pluvia in vellus*. Germen ad fructificandum. Jer. 23. *Suſcitabo David germen juſtum*. Fructus, eſt juſtitia; quæ cum illo oritur tripliciter: quem opere implevit Matth. 3. quem Sermone docuit. Iſ. 62. *Ego, qui loquor juſtitiam*: quem pro munere dedit. 1. Cor. 1. *Factus eſt nobis Sapientia*. S. Thom. in Iſ. 45.

Sol. Oportet prævenire Solem. Sap. 16. Cras celebraturi ſumus ortum Solis æterni. S. Thom. ſer. in Vigil. Nat. Dom.

Varia de Chriſti Nativitate.

Adoremus pannos infantiæ, ex quibus facta ſunt emplaſtra naturæ. S. Aug. ſer. 21. de temp.

Veneranda Nativitas Salvatoris, humilitatis eſt inſtrumentum, pietatis myſterium, & æternæ ſpei remedium manifeſtum. Id. ſer. 22. de temp.

Omnis ergo hujus Nativitatis ſchola, humilitatis eſt officina, patientiæ maſſa, virtutis agonia. Id. ibid.

Sicut ſexto die fecit DEUS hominem ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam; ſic invenimus ſexto ſeculo veniſſe Dominum JESUM Chriſtum, ut reformaretur homo ad imaginem DEI. S. Aug. Ennarrat. in pſ. 92.

Ubi eſt, qui natus eſt? Matth. 2. Ubi eſt ergo longitudo brevis, magnitudo levis? altitudo ſubdita, latitudo anguſta; ubi lux lucens, aqua ſitiens, panis eſuriens? S. Bonav. de. 5. feſtivit. pueri JESU feſtiv. 4.

Pergens Jacob in Meſſopotamiam, venit in locum, ubi nunc Bethlehem vocatur. Dicitur autem Bethlehem domus DEI; quia natus eſt Chriſtus in Bethlehem: porta verò cœli, quia ibi in terram deſcendit. S. Iſidor. c. 24. in Gen.

Naſcendo parvulus factus eſt. S. Iſidor. c. 31. in Gen.

TITULUS X.

CHRISTI D. PASSIO.

Abel interpretatur *luctus*; & frater ejus Seth, qui interpretatur *reſurrectio*. Mors Chriſti, & vita ejus, ex mortuis figuratur. Id. c. 6. in Gen.

Acus. Cameli nomine ſe intelligi voluit (Chriſtus;) quia infirmitatis noſtræ onera ſuſtulit. Per acum autem ſignificat punctiones, id eſt, dolores in Paſſione ſuſceptos. Foramen acus, dicit anguſtias Paſſionis; qua ſciſſa quaſi noſtræ veſtimenta naturæ quodammodo reſarcire dignatus eſt. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. Marci.

Adam ſecundus Chriſtus patiens in cruce dormiens, lancea percuſſus eſt. Et hinc formata Eccleſia; ſicut olim, immiſſo ſopore in Adamum, formata Eva. S. Iſid. c. 3. in Gen.

Agnus. De immolatione Agni, & tranſitu populi per mare, vel per Ægyptum, præfiguratur Paſſio Chriſti, & redemptio populi de Inferno. S. Hyeron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci.

Aqua. Aſſimilatur Chriſtus aquæ; quia aqua lavat: ſic Paſſio Chriſti omnes ſordes lavat. Apoc. 1. S. Thom. in pſ. 21.

Aries. Cornibus hærens aries Crucifixum Dominum ſignificabat.

Digitized by Google

ficabat. S. Iſid. c. 18. in Gen. Alij hunc arietem cornibus in vepribus obligatum, eundem Chriſtum ſenſerunt, antequam immolaretur, ſpinis à Judæis coronatum. Id. Ibid. Aries rubricatus, cui non occurrat Chriſtus in Paſſione cruentus? S. Aug. quæſt. ſup. Exod. l. 2. q. 108. Chriſtus eſt aries, hærens in ſpinis, ſive vepribus. S. Aug. Expoſ. 2. in pſ. 30.

Botrus. Eſt botrus calcatus. S. Aug. ſer. 186. de temp. Eſt botrus de terra promiſſionis in ligno pendens. Id. l. 12. contra Fauſt. c. 31. Nos Chriſtus in ſanguine ſuo mundavit, quando ſicut botrus in ligno pependit. S. Iſid. c. 31. in Gen. Botrus refert in ligno, Num. 13.; & Chriſti Paſſio demonſtratur. Botrus dependens è ligno, utique Chriſtus eſt ex ligno Crucis promiſſis gentibus de terra Genitricis MARIÆ. Duo bajuli, qui ſub onere botri illius incedebant, populus eſt uterque: prior Judaicus, & averſus qui verò poſterior veniebat, populi Gentium gerebat figuram: qui credens, & Chriſtum ante oculos habens, ſpiritualiter eum portans videt. Id. c. 11. in Num. Primus botrus in torculari preſſus eſt Chriſtus. S. Aug. in pſ. 55.

Calix. Per calicem intelligitur Paſſio Chriſti. Calix iſte eſt amaricans, inebrians, & ſanans. S. Thom. de Sanct. Iacobo.

Camelus. Chriſtus eſt camelus: quem ſicut camelum nemo ſarcina Paſſionis oneraret, niſi ipſe ſe in terram deponeret. S. Aug. in pſ. 54. Camelus foramen acus tranſiit, Matth. 19., cùm Redemptor noſter uſque ad ſuſceptionem mortis per anguſtias Paſſionis intravit: quæ velut acus extitit; quia dolore corpus pupugit. S. Greg. mor. l. 35. c. 17.

Candelabrum. Chriſtus eſt candelabrum. Ex. 25. S. Greg. hom. 6. in Ezech. Ductile candelabrum eſt; quia Chriſtus paſſus eſt: ex auro puriſſimo; quia abſque omni peccato. Id. ib. hom. 7.

Chore. Chriſtus Crucifixus eſt Chore; qui interpretatur *Calvaria.* Filij Chore, ſunt filij Chriſti Crucifixi. S. Aug. Enarrat. in pſ. 41.

Cithara, eſt Chriſtus in Cruce. S. Bonav. ſer. 3. D. 3. Quadrag.

David. In ſpelunca latet à facie Saul; Chriſtus in carne latet à facie Iudæorum. S. Aug. in pſ. 56. *Numquid canis ego ſum, quia tu venis ad me in baculo?* 1. Reg. 17. Goliam, id eſt, diabolum baculo Crucis; & quinque lapidibus, id eſt, quinque plagis ſtravit. S. Bonav. ſer. 2. D. 2. Adv.

Didrachma, Matth. 17. eſt Paſſio. Ipſe obtulit ſe ſibi DEO pro ſe, ſolvit didrachma. S. Bonav. in pſ. 109.

Eliſæus. Parvuli, illi illudentes ſaluti DEI, id eſt, Eliſæo, Iudæorum habuere perſonam, qui ad crucem Domino Salvatori ſubſannabant. Eliſæus aſcendit in montem Bethel, & converſus maledixit pueris: & exierunt duo urſi de ſylva, & interfecerunt eos pueros. Chriſtus aſcendit in cœlum; maledixit Iudæis: immiſit duos urſos, Veſpaſianum, & Titum in Iudæos. S. Iſidor. c. 3. in 1. Reg. Chriſtus crucifixus in monte Calvariæ: Eliſæus irriſus in monte: pueri Iudæi. S. Aug. in pſ. 44.

Eſca. Leviathan eſt diabolus; hamus, ſeu aculeus in eſca; eſt DEI Filius, in carne humana aſſumpta abſconditus. Iſto hamo captus eſt diabolus, & deceptus. Quia dum carnem, innocentis Chriſti in cruce mordere, & effundere ſanguinem injuſte præſumpſit, latens aculeus Divinitatis, poteſtatem ejus perforando deſtruxit. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 28.

Farina. Farina eſt granum contritum; granum eſt Chriſtus Ioan. 12. *Attritus propter ſcelera noſtra.* Iſ. 53. Mulier ergo, id eſt, Eccleſia, vel anima, 3. Reg. 17., *colligens* per fidem, & devotionem *duo ligna crucis*, de farinula panem fecit, quando de Paſſionibus Chriſti ſe refecit. Panis iſte parvulus eſt; quia Chriſtus per Paſſionem minutus eſt, & humiliatus. Subcinericius eſt; quia ſub cinere Paſſionis Chriſti memore coctus eſt. S. Bonav. ſer. 3. D. 4. Quadr.

Granum planè Chriſtus eſt, dum patitur. S. Aug. ſer. 82. in Append. Pulchrè ſe vocat granum frumenti; quia candidum eſt interiùs, rubicundum exteriùs. Et Chriſtus candidus dicitur, reſpectu Divinitatis; & rubicundus in carne propter Paſſionem. Hugo à S. Vict. in ſpecul. c. 7. Chriſtus Dominus eſt Ioſeph. Hoc mortuo creverunt filij Iſrael admodum; mortuo Chriſto Eccleſia. Erat enim Chriſtus granum frumenti, quod non niſi mortuum fructum fert. S. Iſid. c. 30. in Exod.

Hoſtia. Chriſtus eſt vere unica, & perfecta Eccleſiæ hoſtia. Euſebius apud S. Thom. de Sacr. Alt. c. 11.

Jephte. Quis ergò in Iephte prænunciabitur? niſi Dominus IESUS Chriſtus, & Salvator noſter: hic filiam, id eſt, carnem ſuam in Paſſione immolavit. S. Iſid. c. 10. Iudic.

Job dicitur *dolens*, & ſignat Chriſtum. Qui etiam *bonus*

Servus dicitur c. 1. quia Chriſtus formam ſervi ſuſcepit. S. Greg. mor. lib. 2. cap 22. Teſta igne ſolidatur: caro autem Domini eò ex Paſſione ſua robuſtior extitit, quò per infirmitatem moriens à morte ſine infirmitate ſurrexit. *Exaruit velut teſta, &c.* pſ. 21. Id. lib. 3. c. 24.

Jonas. Qui interpretatur *columba*, tam ſermone, quàm naufragio ſuo, Paſſionem Chriſti, mortemque ejus, vel reſurrectionem, figurat. S. Iſid. lib. Procem. *Fugit Jonas à facie DEI.* Chriſtus ut ſpeciei faciem Deitatis fugeret, totum noſtræ ſervitutis confugit ad vultum. Eccleſiæ ſuæ conſcendit in navem. Quid ſibi vult confuſa ventis procella? niſi diabolum: qui cor Iudæ penetrans, Reges, Gentes, inflammavit in fluctus. *Tollite me, & mittite in mare:* voluntariam Domini indicat Paſſionem. *Poteſtatem habeo, ponere animam meam.* Ecce qualiter Jonas Chriſtum ſignet. S. Chryſolog. ſerm. 37.

Joſeph. Niſi Joſeph fratres vendidiſſent, defecerat Ægyptus: niſi Chriſtum Judæi crucifixiſſent, perierat Mundus. S. Iſid. c. 30. in Gen.

Iſaac. *Abraham vidit diem meum, & gaviſus eſt.* Tunc ſcilicer, cùm Iſaac ad victimam lignum portaret. Quia crucis lignum vidit, & Chriſtum paſſurum agnovit. Arnobius cap. 7. in Ioan. Hic adeſt Iſaac, cum lignis, & Abraham cum ariete vepribus inhærente. Geneſ. 22. S. Thom. in Cat. ſup. 15. Marci.

Latus Chriſti. Vis & aliam hujus ſanguinis ſcrutari virtutem: Mortuo IESU, & adhuc in cruce pendente, inde aqua fluxit, & ſanguis: quia priùs baptiſmate diluimur, & poſtea myſterio dedicamur. S. Chryſoſt. hom. ad Neoph. De Adami latere ſumpta eſt Eva ſopore quieſcentis: & de Chriſti in cruce mortui latere fluxere Sacramenta, unde vivit Eccleſia. Id ib. *In vineis Engaddi* (locus in Iudæa Cant. 1.) lignum eſt (opobalſamum dicit Sanct. Amor.) quod ſi quis compungat, balſamum emittit, & unguentum: ſic & Chriſtus in illo tentationis ligno crucifixus, compunctus eſt lancea, & exivit de eo ſanguis, & aqua, omni unguento ſuavior, per totum Mundum odorem ſanctificationis effundens. S. Ambr. ſer. 3. in pſ. 118.

Mala Punica, ùt ſæpe dictum eſt, myſterium Dominicæ Paſſionis ſignificant. S. Thom. in 6. Cant.

Mare rubrum. Apertiùs Chriſti Paſſio in illo populo (rubrum mare tranſeunte) figura eſt. S. Aug. lib. de Catech. rud. cap. 20.

Margarita. Una pretioſiſſima margarita, Matth. 13., eſt ſcientia Salvatoris, & Sacramentum Paſſionis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cant. ſup. 13 Matth.

Myrrha habet amaritudinem. & ſic ſi referatur ad corpus Chriſti, ſignat amaritudinem paſſionis. Sanct. Thom. in pſ. 44.

Nardus, typus eſt Dominicæ Paſſionis. S. Thom. in Cant. cap. 4.

Noe. Eſt Noe, calice, denudatus, & rurſum ſurgens abſque crapula. S. Aug in pſ. 8. In Cruce manducavit, & bibit, & ebriatus eſt, & dormivit. Drogo Oſt. ſerm. de Paſſ. Dom. Chriſtus inebriatus eſt, dum paſſus eſt; nudatus, dum crucifixus eſt, in domo ſua, id eſt, in gente ſua. S. Iſidor. c. 8. in Gen. Chriſtus eſt Noe: vinea, quam plantavit, eſt Eccleſia. Nudatus eſt in cruce. S. Bonav. ſer. 2. D. Sept. Noe Chriſtum ſignificat; qui fortiſſimo charitatis vino inebriatus fuit. Cui bene ebriorum proprietates conveniunt. Ebrius enim nudatur quandoque, fatue incedit, inermis audacter invadit armatum. Id. ſer. 3. in Paraſc.

Panes, Lev. 2. in craticula coctus, & oblatus, & aſperſus oleo; Chriſtus eſt pro nobis in Cruce paſſus, & toties unctus Spiritu Sancto. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 21. Panes ordeacei Ioan. 6. aſperi ad comedendum, poſſunt ſignificare quinque aſpera vulnera Chriſti; quibus animæ noſtræ reficiuntur. S. Bonav. ſerm. 5. in Paraſc.

Paſſer. *Aſperget domum, &c.* Lev. 14. Domus leproſi Mundum, Paſſer carnem Chriſti, aquæ viventes baptiſmum, ſeptem aſperſiones ſeptem ſanguinis Chriſti effuſiones, ſignificare poſſunt. S. Bonav. ſer. 1. D. Paſſion.

Petra, quæ percuſſa aquam evomuit, Chriſti figuram habuit: ad quam velut virga lignum Paſſionis acceſſit; ut emanaret Credentibus gratia. S. Iſid. c. 24 in Ex.

Phœnix. In quo omnium ſpecierum virtutes requieverunt: qui pro dilectione noſtra in altari Crucis crematus eſt. S. Vinc. Ferr. ſerm. 1. D. Palmar.

Piſcis aſſus in littore, id eſt, in fine ſæculi. Rupertus Abb. de Div. Offic. l. 8. c. 9.

Sanguis Chriſti eſt carbunculata gemma. S. Aug. ſerm. 21. de temp. Occidite, Exod. 12. agnum anniculum, & ſanguine ejus linite januas. Quid ais Moyſes? ſanguis ovis rationabilem hom-

hominem liberare conſuevit ? valde inquit: non eò, quòd anguis eſt; ſed quia Dominici ſanguinis per eum demonſtratur exemplum. Nunc ergo ſi viderit inimicus, non poſtibus impoſitum ſanguinem tibi, ſed Fidelium ore lucentem ſanguinem veritatis, Chriſti templi poſtibus dedicatum, multò magis ſe ſubtrahit. S. Chryſoſt. hom. ad Neoph.

Sepulchrum Chriſti. David in ſpelunca latet à facie Saul, Chriſtus in carne latet à facie Judæorum. Hoc ergo monumentum ſpelunca erat. Illuc fugit à facie Saul (Chriſtus David) tamdiu enim perſecuti ſunt illum Judæi, quouſque poneretur in ſpelunca. S. Aug. in pſ. 56.

Signaculum ſe dicit Chriſtus, Cant. 8. Sculptus enim fuit in Paſſione, manus, & pedes, clavis; latus, lancea; caput ſpinis. Hoc ergo ſigillum cordi imprimere debes per amorem. Sed attende, quòd non bene imprimitur ſigillum, niſi cera affectus liquefiat per ignem Spiritus Sancti. *Factum eſt cor meum ſicut cera liqueſcens*. Pſ. 21. S. Bonav. ſer. 4. D. infra Oct. v. Nat. Dom.

Serpens. Quid Serpens perſuaſit homini ? mortem. Ergo mors à Serpente. Si mors à Serpente: virga in Serpente, Ex. Chriſtus in morte. Et tamen expavit, & fugit Moyſes. Mortuus eſt Chriſtus, & expaverunt Diſcipuli; & ab illa ſpe, in qua fuerant, receſſerunt. Sed quid dictum fuerat ? *Apprehende caudam ejus*. Primò factus eſt Serpens, ſed cauda retenta facta virga, primò occiſus, poſtea ſurrexit. Eſt etiam in cauda Serpentis finis ſæculi. S. Aug. in pſ. 73.

Sol occidens. Occaſus Chriſti, Paſſio Chriſti. Sed numquid is Sol occidit, qui non oriatur ? *Numquid, qui dormit, non adjiciet, ut reſurgat ?* S. Aug. Conc. 3. in pſ. 103.

Somnus. Mors Chriſti, dormitio: propter tria, quæ dormienti conveniunt. Propter facilem evigilationem. Joan. 10. *Poteſtatem habeo, &c.* Propter minimam moram. Matth. 12. *Sicut fuit Jonas, &c.* (quis enim ultra noctem dormiat ?). & propter integritatem. pſ. 15. *Non dabis ſanctum, &c.* S. Bonav. in pſ. 3.

Tympanum. Quoniam, qui crucifigitur, in ligno extenditur; ut autem Tympanum fiat, caro, id eſt, corium, in ligno extenditur, dictum eſt, *tympanizabat*, id eſt, crucifigebatur; in ligno extendebatur. S. Aug. Conc. 2. in pſ. 33.

Vermis. Vermis in cruce, ſcarabæus in cruce. Quid clamavit ? (Abac. 2. ſecundùm Sept.) *Domine, nè ſtatuas, &c.* clamavit quaſi ſcarabæus: *DEUS, DEUS meus ! &c.* Et bonus ſcarabæus, qui lutum corporis noſtri antè informe, ac pigrum, virtutum verſabat veſtigiis. Bonus ſcarabæus, qui *de ſtercore erigit pauperem*. Erexit Job, qui ſedebat in ſtercore. S. Ambr. l. 10. in Luc.

Vulnera Chriſti. Nobiliſſima ſepulchra animarum ſunt vulnera Chriſti. Sepeliuntur in eis animæ in ſolitudine, & contemplatione. Sepulchrum dicitur *monumentum*, id eſt, *monens mentem*. S. Vinc. Ferr. ſerm. 3. D. 5. Pent.

Varia.

Chriſtus eſt *Arca Noë*: oſtium hujus, eſt lateris vulnus: & ſo Auguſtinus: quid anguſtius illo foramine ? Et tamen per illas anguſtas portas ferè totus Mundus intravit, S. Bonav. ſer. Dom. 1 Paſch.

Vulnera Chriſti, *portæ cœli* ſunt. S Bonav. ſer. 4. in Paraſc.

Adam in figura Chriſti, Eva in figura Eccleſiæ. Quando abſtracta eſt Eccleſia ? dum dormiret Adam, ſic, &c. S. Aug. in pſal. 40.

T I T U L U S XI.

CHRISTI DOMINI RESURRECTIO.

A*Dam*. In actu evigilantis Adæ, figura eſt Domini reſurgentis. Unde Apoſtolus, factus eſt primus homo, &c. S. Aug. ſer. 153. de temp.

Botrus. Quaſi faſciculus myrrhæ mihi ſunt; ſed in reſurrectione ſua factus eſt mihi botrus Cypri. S. Thom. in 1. Cant.

Capræa. *Revertere, ſimilis eſto dilecte mi, capreæ, hinnuloque cervorum, ſuper montes Bethel.* Bethel eſt *Domus DEI*, ſeu Eccleſia. Montes ſunt Apoſtoli, quibus apparuit. Rupertus Tuit. de Div. offic. l. 7 c. 15. Capreæ campos deſpiciunt, & ad alta montium eriguntur. Chriſtus ergò capreis comparatur; quia ſecundùm carnem reſurgens à mortuis cœlorum alta petiit. S. Thom. in Cant. 2.

Catulus leonis. Bene requievit ùt catulus leonis: quia die tertia reſurrexit. S. Iſidor. c. 31. in Gen. Et ibidem dicit: quòd Phyſici ſcribant, catulum leonis natum, diebus tribus, & noctibus dormire; poſtea per rugitum matris excitari.

Clavis Reſurrectionis eſt Chriſtus. Tertull. lib de Orat.

Columba. Tamquam columba à mortuis reſurgens evolavit ad cœleſtia. S. Ephr. tom. 2. ſerm. ad FF.

Cryſtallus, dicitur: quoniam ex mortuis reſurgens gloria immortalitatis clarus effulſit. S. Thom. in 21. Apoc. Chriſtus reſurgens, factus eſt firmamentum cryſtallinum. Cryſtallus ex aqua congelaſcit. Corpus Chriſti antè mobile paſſionibus ſicut aqua, in reſurrectione induruit ad omnes paſſibilitates, & mobilitates. S. Greg. hom. 7. in Ezech.

Daniel liberatus de lacu leonum, ſignificat Chriſtum reſurgentem. S. Bonav. ſer. 4. in Paſcha.

David. Chriſtus eſt David, qui interfecit leonem, diabolum; & urſum, carnem. In urſo caro ſignificatur; ſequitur enim mel, ſicut caro voluptatem. S. Bonav. s. D. 4. Paſcha.

Granum, eſt Chriſtus; qui reſurgens abundantem fructum dedit. S. Aug. præf. ad pſ. 40.

Samſon conſurgens, & ferens portas ad montem, ſignat Chriſtum reſurgentem. Samſon interpretatur *Sol eorum*; Chriſtus fuit clarior Sole. S. Bonav. ſerm. 5. in Paſcha.

Sol. In Sole ſignificantur quatuor dotes corporis glorificandi. In Solis ſplendore claritas; in perpetuitate impaſſibilitas, in hoc, quod v. g. vitrum ſine ejus læſione penetrat, ſubtilitas: in velocitate curſus ejus agilitas. S. Bonav. ſer. 5. in Paſcha.

Virga poſt ariditatem viréſcens, Chriſtus eſt poſt mortem reſurgens: ipſum enim virgam, ipſum florem, intelligimus. S. Iſid. in Num. 15.

Alia de Reſurrectione Chriſti Domini.

Cryſtallus. Cryſtallus dicitur, quoniam ex mortuis reſurgens gloria immortalitatis clarus effulſit. Cryſtallus claret. S. Thom. in Apoc.

Domina, dierum. Hæc (dies Reſurrectionis) domina, & regina eſt dierum. S. Ephr. de Cruce Dom.

Erectio lapidis. Erectio lapidis (Gen. 28.) reſurrectio Chriſti eſt. S. Thom. l. 2. de Reſurr. Dom.

Ferrum 4. Reg. 4. Chriſti Reſurrectio figurata eſt in ferro in aquam lapſo, & ad lignum reſiliente. S. Iſidor. cap. 5. in 4. Reg.

Odor balſami. Ex Reſurrectione, quaſi ſuaviſſimi balſami odore, per univerſum Mundum redoluit Chriſtus. S. Thom. in Cant. 1.

Venerabilis dies. Venerabilis eſt hic dies; quia Dominicus dies; & dies primus, atque perfectus eſt: & dies clarus; in quo viſa prima lux. In quo tranſgreſſi ſunt filii Iſrael mare rubrum: in quo pluit manna filiis Iſrael: quo Dominus baptizatus eſt: quo vinum de aqua in Cana Galileæ factum eſt: quo benedixit Dominus quinque panes, quibus ſatiavit quinque millia. S. Aug. ſerm. 154. de temp.

T I T U L U S XII.

CHRISTI DOMINI ASCENSIO.

A*Quila*. Aquila eſt; quia poſt Reſurrectionem ad aſtra remeavit. S. Iſid. lib. 7. Orig. c. 2. *Aſcendit ad montem*. Matth. 14. ut quaſi avis teneros fœtus provocet ad volandum. S. Hieron. apud S. Thom. ſup. 14. Matth.

Arbor. Aſcendendo in cœlum exaltatus ùt arbor eſt. S. Aug. in Appendic. ſer. 82.

David. Venit Chriſtus (velut David in caſtra Saul. 1. Reg. 26.) non eos (Judæos) occidit, ſed tulit ab eis ſcyphum, id eſt, gratiam Legis. Tulit, & ſceptrum regale regni, ſcilicet poteſtatem. S. Iſidor. cap. 18. in 1. Reg.

Elias. Elias eſt, nobis relinquens pallium, id eſt, Carnem ſuam. Drogo Oſtienſis ſerm de Paſſ. Dom. Elias melotem diſcipulo reliquit: Filius autem DEI aſcendens ſuam nobis Carnem dimiſit. Sed Elias quidem exutus Chriſtus autem & nobis reliquit, & ipſam habens aſcendit. S. Chryſoſt. hom. 2. ad Pop.

Eliſæus. Aſcendit in montem Bethel, & converſus maledixit

Digitized by Google

dixit pueris: Et exierunt duo urſi de ſylva; & interfecerunt pueros. Chriſtus aſcendit in cœlum; maledixit Judæis: immiſit duos urſos, Veſpaſianum, & Titum, in Judæos. S. Iſid. c.3. in 4. Reg. 2.

Glorificatio noſtra. Aſcenſio Chriſti glorificatio noſtra eſt. S. Aug. ſer. 125. de temp.

Joſeph. Dominus noſter, poſtquam de inferorum carcere ſurrexit, aſcendit currum regni cœleſtis. Joſeph, qui typum Chriſti induerat, currum meruit; & præco præconavit ante eum. S. Iſid. c.30. in Gen.

Manus DEI. Tollam in cœlum manum meam. Deut. 32., id eſt Filium meum. S. Thom. in pſ. 16.

Novus Homo. Angeli admirantes novum Hominem ſedem conſcendere dexteræ Deitatis, vocibus ſeſe impetebant alternis: *tollite portas, &c.* Sanct. Ildefonſus lib. de Virginitate B. V. c. 10.

Paſſer ſolitarius. Aſcendit in cœlum: factus eſt ſicut paſſer volando, id eſt, aſcendendo, ſingularis in tecto, id eſt, in cœlo. S. Aug in pſ. 101.

Peregrinus Homo. Homo iſte (Matth. 25.) Chriſtus eſt; qui peregrè profectus eſt in Incarnatione in Paſſione, in Aſcenſione. Sanct. Thom. ſerm. 2. in feſto S. Sylveſtri. Homo (Marci 13.) qui peregrè proficiſcens reliquit domum ſuam, Chriſtus eſt: qui ad Patrem poſt Reſurrectionem ſuam victor aſcendens Eccleſiam corporaliter reliquit; quam tamen nunquam Divinæ præſentiæ præſidio deſtituit. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſupra 13. Marci.

Radix. De Domino noſtro prophetatum eſt: *Aſcendet ſicut virgultum, & ſicut radix de terra ſitienti*. S. Aug. hom. 36. de diverſ.

Situla. Sicut ſitula deſcendit in puteum ad hauriendam aquam, & aſcendit ſtillando: ſic Chriſtus aſcendit in puteum uteri Virginei, & *aſcendens dedit dona hominibus*. S. Vinc. Fert. ſer. 5. D. 9. Pent.

Triticum Corpus Chriſti in Virgine conceptum ſignificatur per triticum jacens in acervo: in Mundo pro nobis paſſum, per triticum cadens in agro: in cœlo glorificatum per triticum in panis complemento exiſtens. S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. cap. 10.

Volatus. *Volavit ſuper pennas ventorum*. pſ. 17. Myſticè hic ponitur myſterium Incarnationis. Secundò ejus Aſcenſio. *Aſcendit ſuper Cherubim*. S. Thom. in pſ. 17.

Varia de Chriſto Domino promiſcuè.

Quid nobis, & tibi, Fili DEI? Hoc eſt dicere: vitæ auctor, quid tibi cum mortuis? habitator cœli, quid tibi cum ſepulchris? odor paradiſi, quid tibi cum fœtore? S. Chryſoſt. ſerm. 16. de duobus dæmoniacis.

Omnibus omnia factus. Tibi Rex, tibi Sacerdos, Paſtor, Sacrificium, Ovis, tibi Agnus; tibi totum factus eſt, qui fecerat totum. Id. ſerm. 3.

Quis eſt fons vitæ? niſi Chriſtus. Hic (in rebus corporeis) aliud eſt fons, aliud lumen: ibi (in Chriſto) non ita: quod enim eſt fons, hoc eſt & lumen. Et quidquid vis, illud vocas: quia non eſt, quod vocas; quia non potes congruum nomen invenire, non remanet in uno nomine. Fons eſt, quia ſatiat ſitientes; lumen, quia illuminat cæcos. Sanct. Auguſt. in pſ. 35. Si Sacramenta cogites; Chriſtus Sanctus Sanctorum: ſi gregem ſubditum cogites; Chriſtus Paſtor Paſtorum: ſi fabricam cogites; Chriſtus fundamentum fundamentorum. Et quemadmodum fundamentum corporeæ fabricæ in imo eſt, ſic fundamentum ſpiritualis fabricæ in ſummo eſt. S. Auguſtinus in pſal. 116. Omnia Chriſtus eſt nobis: ſi vulnus curare deſideras, medicus eſt: ſi febribus æſtuas, fons eſt. Sanct. Ambroſ. lib 3. de Virginib. Si gravaris iniquitate, juſtitia eſt: ſi auxilio indiges virtus eſt: ſi mortem times, vita eſt: ſi cœlum deſideras, via eſt. ſi tenebras fugis, lux eſt: ſi cibum quæris, alimentum eſt. Id. ibid.

Gemma niſi auro non convenit. Eſtote ergo aurum, ut poſſit in vobis margarita ſpiritualis includi. Margarita eſt Chriſtus Dominus. Id. ſerm. 6.

Ego ipſe ſum Pater, ego Frater, ego Dominus, ego Sponſus, ego Nutritor, ego Veſtis, ego Radix, ego fundamentum. Quidquid volueris, ipſe ſum. Nulla re indigebis: ego tuus ero miniſter. Veni enim, non ut mihi miniſtretur, ſed ut ego aliis miniſtrem. Ipſe Amicus ſum, Membrum, Caput, Frater, Soror, Mater, univerſa ego ſum: dummodo mihi, ut decet, afficiaris. S. Chryſoſt. hom. 77. in Matth.

Omnia Chriſtus tibi factus eſt: & menſa, & veſtimentum, & domus, & caput, & radix. *Quotquot enim in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis* Gal. 3. Ecce quomodo veſtimentum tibi eſt: vis diſcere, quomodo & menſa tibi ſit? Qui me comedit, inquit Joan. 6. *Vivet ille propter me*. Qui autem domus eſt tibi: qui comedit *Carnem meam, in me manet, & ego in eo*. Joan. 6. Et qui radix, ſurſum inquit Joan. 15. *Ego vitis, vos palmites*. Et qui frater, & amicus, & ſponſus: *non amplius vos dicam ſervos*. S. Chryſoſt. hom. 21. ad Pop.

Quomodo Chriſtus, & Caput, & fundamentum; cùm Caput ſit ſurſum, fundamentum deorſum? Reſpondet S. Auguſt. Præfat. ad 2. Expoſ. pſ. 29. Rebus ad ima tendentibus, in imo ponis fundamentum. Eccleſia verò DEI in imo poſita tendit in cœlum. fundamentum ergo noſtrum ibi poſitum eſt Dominus noſter JESUS Chriſtus.

Quæ ratio: quòd multis nominibus appellatur? modo Verbum, modò virtus, modò ſapientia, modò dextera, modò brachium, modò margarita, modò theſaurus, modò rete, modò aratrum, modò veritas, & vita: cùm ſit *DEUS omnia in omnibus*: ut per hæc vocabula Divinarum diſpoſitionum myſteria cognoſcantur, non ut ipſa majeſtas Filii DEI propriè definita demonſtretur. S. Aug ſer. 190. de temp.

TITULUS XIII.

COGITATIONES.

C*Apilli capitis noſtri omnes numerati ſunt*: Cogitationes ſcilicet atque intentiones cordis. S. Ephr. de Cruce Dom. Per capillos Eccleſiæ ſubtiles cogitationes accipiuntur. Comparantur autem gregibus caprarum: quia hæc animalia munda ſunt, & in rupibus paſcuntur. S. Thom. in c. 4. Cant.

Cincinni, ſunt intimæ cogitationes Sanctorum. S. Thom. in 5. Cant.

Cor. Per cor cogitatio; & per brachium deſignatur operatio. S. Iſid. in Cant.

Facies veſtra, id eſt, cogitationes veſtræ. S. Thom. in pſ. 33.

Homicida. Attende igitur tibi ipſi, nè per negligentiam piratas illius maligni intromittas. Intelligis, ò frater, qui ſint illi piratæ & homicidæ? cogitationes ſordidæ, atque moroſæ. S. Ephr. de Virgin.

Ligna. Coquens (ſeu cocus) eſt diabolus, qui malas cogitationes miniſtrat; ſicut cocus miniſtrat ligna. S. Thom. in pſ. 60.

Nox. Cymeriæ tenebræ, turpes cogitationes ſunt, & obſcura Orci nox. Perling. S. J. Conv. Sacr. diſt. 3. c. 9. n. 6.

Os animæ. Os cordis, id eſt, animæ; eſt meditatio, ſeu cogitatio. S. Bonav. de æternit. ætern. diſt. 4.

Oves. Joachim ut pecudum Paſtor cogitationes ſuas non minùs, quàm oves paſcebat. S. Joann. Damaſcen. oration. de dormit. B. V.

Pedes. Lavabunt Aaron, & filii ejus (Ex. 30.) manus, & pedes, id eſt, opera, & cogitationes, aqua compunctionis, & confeſſionis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 13.

Pili, ſignificant carnis cogitationes. Sanct. Iſid. cap. 6. in Num.

Semen. Quemadmodum ſemen bonum, & electum, in terra bona, ac pingui: ſic cogitationes bonæ in mente Monachi. S. Ephr. ſer. de vit. Relig.

Spina. Ut ſpinæ, & tribuli; inter ſata optima: ità ſordidæ cogitationes in anima Monachi. S. Ephr. ſerm. Aſcet. de vita Relig.

Tela aranearum, eſt fragilis; ità cogitationes peccatorum ſunt vanæ. S. Thom. in pſ. 38.

TITULUS XIV.

CONCIONATOR.

A*Byſſus*. Numquid & ipſi abyſſus? Ut noveris, quia abyſſus & ipſi, Apoſtolus ait 1. Cor. 4. *Minimum eſt, ut à vobis dijudicer*. Quanta autem, abyſſus ſit, audite ampliùs: *neque enim ego meipſum dijudico*. Tantamne profunditatem creditis in homine eſſe, quæ lateat ipſum hominem, in quo eſt? Quanta profunditas infirmitatis latebat in Petro, quando, quid in ſe ageretur, intus neſciebat, & ſe moriturum cum Domino, vel pro Domino, temerè promittebat. S. Aug. in pſ. 41.

Angelus, Joan. 5. eſt doctor: qui movet aquam, dum

moves

novet ad compunctiones. S. Bonav. ſerm. 2. D. 4. Pent.

Bos ruminans, & fiſſam habens ungulam, ſont doctores, prædicatores, ſtudentes, & utriuſque teſtamenti ſcitores. S. Vinc. Ferr. ſerm. in Nat. Dom.

Calceamenta. Apoſtoli depoſuerunt calceamentum corporale, quando miſſi ſunt ſiuè calceamento. Luc. 10. Sed non ſtatim DEI calceamenta portarunt. Fortaſſe poſt reſurrectionem Domini portare cœperunt Marci 16. *Ite prædicate.* Eſt igitur calceamentum nuptiale, Evangelica prædicatio. S. Ambr. l. 2. in Luc Hæc eſt præparatio Evangelii ad cœleſtem curſum dirigens præparatio. Id. l. 7. in Luc.

Cervus. In cervis, vel ibicibus, magiſtrorum ſpiritualium perſona ſignatur. Ipſi, velut ibices (Job. 39.) in petris pariunt: quia in doctrina Patrum, qui petræ pro ſoliditate vocati ſunt, ad converſionem animas gignunt; ipſi velut ibices nullius caſus damna ſentiunt; dum in ſuis cornibus excipiuntur. (Abac. 3. *Cornua in manibus.*) ipſi more cervorum interemptis vitiis, quaſi extinctis ſerpentibus vivunt. Et (hinc) ad fontem vitæ acrius inardeſcunt. Ipſi more cervorum, dum labentia hujus mortalitatis momenta, quaſi quædam flumina tranſeunt, compatientes charitate onera ſibi invicem ſupponunt. S Greg. mor. l. 30. cap. 16. Ut unum de multis loquar: video Paulum quaſi quandam cervam in partu ſuo magni doloris rugitus emittentem. Gal. 4. Filioli, *quos iterum parturio*. Gal. 3. *O inſenſati Galatæ*, &c. Id. ib. cap. 1. Quia Sanctus prædicator, ubi peccatores eſſe conſiderat, illuc anxiè pervolat. Id. l. 3 1. c. 37.

Cœli. Dicuntur cœli propter plura. 1. quia ſunt luminoſi, & luminis diffuſivi. 2. ſunt uniformiter motivi, & in ſuo motu velociſſimi: motus ille, eſt cura de ſalute ſubditorum. Moventur autem ab Oriente ad Occidentem; hinc iterum ad Orientem; quando à contemplatione eunt ad prædicationem & ab hac ad priorem redeunt. Tale cœlum fuit Moyſes, qui deſcendens de monte, poſtquam fregit vitulum Ex. 32. reverſus eſt ad Dominum. S. Bonav. Opuſc. Eccl. hierarch. p. 4. cap. 3. 3. Cœlum eſt primum generationis, & corruptionis effectivum. Et hoc propriè convenit (Prædicatoribus) qui filios gratiæ per Evangelium generant vitium extrahunt, & extirpant. 4 Cœlum eſt inferiorum ſuformativum: inferiora enim ſunt in ſuperioribus, tanquam in propriis formis, ut dicit Philoſophus. Quia ſecundùm varias corporum impreſſiones figurantur; & formantur ſpecies inferiorum, &c. Id. ib. Cœli prædicatores, terra autem auditores. S. Aug. in pſ. 95.

Cœli concentus. Job. 38. Quid per cœli concentum, niſi concors prædicantium ſermo ſignatur? S. Greg. l. 30. cap. 7.

Cæmentarii ſunt, qui parant ædificium animarum. Id. hom. 13. in Ezech.

Conſules terræ Reges ſunt Sancti Prædicatores Eccleſiæ quia ſibimet ipſis præſident. Terræ autem conſules: quia extinctis peccatoribus vitæ præbent conſilium. An terræ Conſul non erat, qui dicebat 1. Cor. 7. *de virginibus conſilium do.* S. Greg. l. mor. 4. cap. 33. & 34. eundem S. Paulum vocat Conſulem.

Currus, & auriga Eliæ 4. Reg. 1. Quid eſt, fratres chariſſimi, quòd Elias currus, & auriga ejus dicitur? niſi quia auriga agitat, currus portat. Doctor ergo, qui mores populi, & per patientiam ſuſtinet, & ſancti eloquii verbia docet; & currus dicitur, & auriga. Id. hom. 21. in Ezech.

Fervor. Quia oleo ignis accenditur, oleum doctoris, amor eſt cordis; in quo ignis accenditur: quia in pinguedine oris virtus, & gratia ardet Spiritus Sancti S. Greg. l. 6. cap. 3. in 1. Reg.

Flumina, & fulmina. Quia corda audientium rigant, dicuntur flumina. Pſ. 92. quia verò accenduntur, fulgura. Pſ. 96. S. Greg. mor. l. 30. cap. 4.

Flumen. Sacri tractator eloquii morem fluminis debet imitari. fluvius valles ex latere cavas tangens, implet; & poſtmodum in alveum redit. Sic Doctor, cùm de qualibet re diſſent, ubi viderit occaſionem ædificationis, debet nonnihil evagari, & dein redire ad priorem ſermonem. S. Greg. ep. de lib. Job ad Leand. c. 2.

Fructus ubi nullus. In ſalicibus, in medio ejus, ſuſpendimus organa noſtra Pſal. 136 hoc eſt, hominibus infructuoſis, ſcilicet avaris, cupidis, &c. nos prædicamus Scripturas DEI, promiſſa DEI. *Præcipe divitibus non altum ſapere*, ait Apoſtolus 1. Tim. 6. Et dum hoc ait, jubet diſcipulum ſuum tangere organa, neque ampliùs ſuſpenſa tenere. S. Aug. in pſ. 136.

Fructus varii, & labores Invenio ergo aliquem de Corpore Chriſti prædicatorem Verbi. Venerit inter aliquos, qui Chriſtiani non ſunt; pelicanus eſt in ſolitudine. Venerit ad eos, qui fuerunt; & ceciderunt; nycticorax eſt in parietinis: non enim tenebras deſerit eorum, qui habitant in nocte; & ipſos lucrari vult. Venerit ad eos, qui Chriſtiani ſunt (ſed tepidi) clamat ad eos paſſer; non in ſolitudine; quia Chriſtiani ſunt: nec in parietinis, quia non ceciderunt (id eſt, apoſtataverunt.) Sed tamen in tecto ſunt: ſub tecto potiùs; quia ſub carne ſunt. S. Aug. in pſ. 101.

Fundamenta. In Scriptura Sacra quid aliud fundamenta, quàm prædicatores accipimus? S. Greg. l. 28. c. 9.

Gallus. Qui hoc loco alii galli nomine Job. 38. deſignantur, niſi Prædicatores ſancti; qui ſtudent venturum lumen nunciare. Rom. 13. *Nox præceſſit; dies autem &c. hora eſt de ſomno ſurgere.* S. Greg. mor. l. 30. cap. 4. Eſt adhuc aliud in gallo intuendum: quia priùs alas excutit, & ſemetipſum feriens, vigilantiorem reddit. Ipſi (Prædicatores) priùs cogitationum alis ſemetipſos feriunt: quia quidquid in ſe inutiliter torpet, ſollicita inveſtigatione deprehendunt, diſtricta animadverſione corrigunt. Id. ib. c. 7.

Gazophylacium. Quid per Gazophylacia deſignatur, niſi corda Doctorum, Sapientiæ, atque ſcientiæ divitiis plena? qui igitur benè vivit, & prædicat prudenter, gazophylacium nominatur. S Gregor. hom. 18. in Ezech.

Genæ Eccleſiæ, ſunt ſpirituales Patres, qui in ejus facie venerabiles apparent. Id. hom. 16. in Ezech.

Grando, & carbones ignis. Qui etiam grando, & carbones ignis, vocati ſunt Pſal. 17. quia & per correptionem feriunt, & per flammam charitatis accendunt. Grando veniens percutit, liquata rigat. S. Gregor. mor. l. 29. c. 11.

Lingua canum medicinalis. Canes ſunt Prædicatores. Iſti habent linguam medicinalem, quando lingunt ulcera peccatorum. S. Vinc. Ferr. ſer. in f. 5. D. 2. in Quadr. Canes ſunt omnes, qui habent officium prædicandi. Magis enim timent, & terrentur dæmones latratu prædicationis, quàm lupi latratu canum. Id. ſer. 2. D. 2. Paſch.

Mater Chriſti. Sciendum nobis eſt; quia, qui Chriſti ſoror, & frater, eſt credendo; Mater efficitur prædicando. S. Greg. hom. 3. in Evang.

Maxilla Eccleſiæ ſunt Prædicatores. Hinc eſt, quòd Samſon maxillam aſini tenuit, & hoſtes peremit. Quia Redemptor noſter ſimplicitatem, atque patientiam prædicantium ſuæ manu virtutis tenens carnales interfecit. S. Greg. mor. l. 23. c. 7. & 8.

Medicus. Quid eſt peccator, niſi vulneratus? & quid prædicator, niſi medicus? Sæpe contingit, ut prædicator reverenter audiatur: nonnunquam verò à perverſis deſpicitur. Unde dicitur Ezech. 3. *ut adamantem, & ut ſilicem, dedi faciem tuam.* Adamas ad ornamentum ſumitur, ſilex ab itinerantibus calcatur. S. Greg. hom. 10. in Ezech.

Montes. Præparavit magnos Prædicatores, & ipſos appellavit montes; humiles in ſe, excelſos in illo (Chriſto) S. Auguſt. in pſ. 64.

Novacula. Quid per novaculam 1. Reg. 1. niſi malorum paſtorum cupiditas exprimitur? qua nati filii, caput raditur, cùm bona ſubditorum, per Prædicatorum cupiditatem, rapiuntur. S. Greg. l. 1. c. 1. in 1. Reg.

Nubes. Prædicatores ſunt nubes Iſ. 5. *Mandabo nubibus meis, &c.* Quando mutatur per Prædicatores DEUS, tonat per nubes: quando miracula facit, coruſcat. Terret per nubes, & irrigat per pluviam: Qui dicti ſunt nubes, ipſi ſunt & montes DEI. Et quomodo, quando Sol oritur, priùs luce montes illuſtrat, & inde lux ad humillima terrarum deſcendit; ſic quando venit D. N. J. C., priùs radiavit in altitudinem Apoſtolorum. S. Aug. in pſ. 35. Nota: Prædicatores dicuntur venti, dicuntur nubes: nubes, ſecundùm corpus; venti ſecundùm animam. Nubes, quia tonant minis, coruſcant miraculis, pluunt doctrinis. Venti ſecundùm animam: quia ignoratur, ſpiritus hominis unde veniat? aut quò vadat? S. Bonav. in pſ. 17. *Tenebroſa aqua in nubibus aeris.* Pſal. 17. In Prophetis enim, atque in omnibus Divini Verbi prædicatoribus, obſcura doctrina eſt. S. Aug. in pſ. 17. Prædicatores ſunt nubes; ſicut ergo non poſſunt ire, quò volunt; ſic etiam nequeunt agere, ſicut volunt. (Sed Spiritu, quaſi vento reguntur, ac ultro, citroque ducuntur.) S. Greg. l. 27. cap. 22.

Orationi ſit addictus. Adde, quòd nihil fructus ex homilia capi poſſit, niſi oratio adjungatur. Porrò ſermoni oratio debet anteire; ſic Apoſtoli dicunt Act. 1. & 2. *Nos in oratione, ac ſermonis doctrina perſeverabimus.* Sic Paulus facit, cùm in exordiis ſuarum epiſtolarum oret: ut perinde quaſi lumen lucernæ lux ipſa orationi regat ſermonem, ac dirigat. S. Chryſoſt. hom. 3. de DEI Nat.

Organum, & Cithara. Quia Organum per fiſtulas, & Cithara per

ra per chordas, ſonat; poteſt per citharam recta operatio, organum verò ſancta prædicatio deſignari. Per fiſtulas quippe organi, ora prædicantium; per chordas, intentionem rectè viventium, accipimus. S. Gregor. mor l. 19. c. 30.

Oſtia, Job. 38. Quid oſtia (hæc) niſi prædicatores ſancti? quid per vectem, niſi Incarnatus Dominus, deſignatur? Oſtia vocantur: quia & ingreſſum Fidelibus aperiunt; & rurſum ſeſe perfidis, nè ingrediantur, opponunt. Penſemus, quale Eccleſiæ oſtium extitit S. Petrus, qui Cornelium Act. 10. recepit, Simonem repulit. S. Gregor. l. 28.

Paſcit. Magnam eleemoſynam facit, qui dat ad comedendum centum pauperibus. Sed majorem eleemoſynam facit prædicator: qui dat ad comedendum quingentis, vel mille hominibus, de cibo, quem paravit in coquina Spiritus Sancti. S. Vinc. ſerm. 5. D. 5. Pent. Habeo, quod adhuc vobis apponam de fragmentis heſterni convivii: quæ mihi collegeram, nè perirent. Peribunt autem ſi nulli appoſuero. S. Bernard. ſer. 50. in Cant. Quorum utinam ego fidelis cocus! utinam anima mea coquina utilis videatur! ſiquidem, ad præparanda fercula veſtra, tota hac nocte *concaluit cor meum intra me: & in meditatione mea exardeſcit ignis*. Id. ſerm. 1. de Omn. SS. Vobis fercula mea verba iſta ſunt: paſcere omnes pane tractabili, atque viſibili, non ſufficio. Inde paſco, unde paſcor. S. Aug hom. 25.

Principes Eccleſiæ. Qui Principes 1 Reg. 2. niſi ſancti Apoſtoli deſignantur (de quibus pſ. 44. Quid eſt, quòd pauper cum principibus ſedet? niſi, quia Ordo Prædicatorum de gentibus electus, in S. Eccleſia culmen Apoſtolicæ authoritatis obtinet. Nomine autem *Cardinum*, 1 Reg. 2. ipſos prædicatores voluit deſignari. S. Gregor. l. 1. cap. 2. in 1 Reg.

Propheta. Qui ſunt Prophetæ? 1. Reg. 10. niſi magni Prædicatores ſanctæ Eccleſiæ. Prophetæ namque miniſterium eſt, occulta revelare; & futura prædicere. Doctores autem S. Eccleſiæ dum occultos Scripturarum ſenſus, ad communem ſcientiam trahunt, ſecreta, quæ neſciunt, aperiunt: &, dum æterna gaudia prædicant, futura revelant. S. Greg. l. 4. c. 5. in 1. Reg.

Ruminat. Ruminatio ad ſapientiam quomodo pertinet? quia dicit Scriptura Prov. 21. *Theſaurus deſiderabilis quieſcit in ore ſapientis*. S. Ambr. hom. 45.

Salutem aliorum quærendo, non negligat propriam. Aſinæ Cis ſunt animæ peccatrices. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg. Cis, intermiſſis aſinis, ſollicitus eſt pro filio ſuo Saul: quia Redemptor noſter ſic vult nos quærere ſalutem alienam; ut non negligamus noſtram. Id. l. 4. c. 5. in 1 Reg.

Sagitta eorum verba. Tendunt arcum, atque ſagittas mittunt; pſ. 77. qui Scripturæ Sacræ ſententias proponunt, & verbis rectis auditorum vitia feriunt. S. Greg. hom. 21. in Ezech.

Spina. Per ſpinam ſignati ſunt doctrinæ ſpiritualis viri: qui, dum de peccatis, & virtutibus, diſſerunt; & modò æterna ſupplicia minantur, modò cœleſtis regni gaudia promittunt: corda audientium pungunt. S. Greg hom. 40. in Evang.

Stella. Qui Stellarum quoque claritate figurantur: quia, dum recta peccatoribus prædicant, tenebras noſtræ mentis illuminant. Id mor. l. 9. c. 5.

Verus prædicat ſolum Chriſtum. Supra fabricam totius Eccleſiæ nihil aliud in fundamento ponunt ſapientes architecti, qui ſunt Verbi prædicatores, niſi JESUM Chriſtum: de quo fundamento credulitas ſurgit. S. Chryſoſt. hom. 2. in ſymb. Apoſt.

Vita conveniat dictis. Doctrina verborum ſinè exemplis operum, eſt ſicut cæmentum ſinè calce aridum, & invalidum. S. Bonaven. Opuſc. de ſex alis Seraph. c. 6. *Labia eorum palmi unius, reflexa, &c.* Ezech. 40. O Doctor! ecce jam menſa es; jam vaſa portas. Sed intus reflecte labium, id eſt, ad cor revoca ſermonem. Audi, quod dicis, operare, quod prædicas. S. Greg. hom. 21. in Ezech. Omni tuba documenta ſunt operum clariora: vitaque munda ipſa eſt luce fulgentior. S. Greg. hom. 15. in Matth.

TITVLVS XV.

CONCUPISCENTIA CARNIS.

A*Bſolon*. Moraliter poteſt legi pſalmus iſte (tertius) in perſona uniuſcujuſque Fidelis; qui à vitiis, & cupiditatibus impugnatur. Et ſecundùm hoc per David accipitur quilibet Fidelis: per Abſolon vitia, & carnales concupiſcentiæ. S. Thom. in pſ. 3.

Adeps, in Scriptura quandoque in bono, quandoque in malo, accipitur. In bono, ſecundùm quod ſignat devotionem mentis Pſal. 62. *ſicut adipe, & pinguedine, repleatur anima mea.* In malo: ſecundùm quod ſignat nequitiam cordis, oris, operis: & ideo ſignat deteſtabilem malitiam Job. 21. *Viſcera ejus plena ſunt adipe*. Dicit ergo adipem ſuum, id eſt, carnalem ſenſum, vel delectationem. S. Thom. in pſ. 16.

Alabaſtrum. Fractum alabaſtrum, carnale deſiderium eſt: quod frangitur recumbente ipſo (Chriſto) id eſt, humiliante ſe: ut eum tangeret fides peccatricis. S. Hieronymus apud S. Thomam in Cat. ſup. 14. Marci.

Aqua. Moyſes Ægyptum deſeruit, Benedictus Mundum: ille filios Iſrael in deſertum introduxit; iſte Monachos: ille dedit legem; iſte regulam. Ille fuit Moyſes re, & nomine; iſte Benedictus re, & nomine: fuit enim aſſumptus de aquis carnalis concupiſcentiæ. S. Thom. Ser. 1. in feſto S. Benedicti. Mihi autem videtur juxta tropologiam lunaticus eſſe, qui per horarum momenta mutatur ad vitia: & nunc quidem in ignem fertur, quo adulterantium corda ſuccenſa ſunt: nunc in aquas, ſcilicet voluptatum, vel cupiditatum; quæ non valent extinguere charitatem. S. Hier. apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth. Vel ignis ad iram pertinet; eò quòd alta petat: aqua verò ad voluptates carnis. S. Auguſt. ibid.

Canis. Tritum eſt, fornicariorum ſymbolum, canes. Perſing. diſt. 2. c. 5. n. 8.

Dæmonium. Hoc genus dæmonii, id eſt, iſta carnalium voluptatum mutabilitas, non vincitur, niſi ſpiritus oratione confirmetur, & caro per jejunium maceretur. Gloſſa apud S. Thom. ſup. 17 Matth.

Favus. Delectationes corporales quandoque ſunt manifeſtæ, & ſic eſt mel: quandoque ſunt abſconditæ, & dulciores: & ſic eſt favus. S. Thom. in pſ. 18.

Febris eſt æſtus carnalium deſideriorum. S. Iſid. in allegor.

Fervor. Panis cœleſtis in ſimilitudinem pruinæ, & roris, apparebat: quia Corpus Domini à fervore pravæ concupiſcentiæ refrigerat. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 6.

Folliculi granarum. Vellere ſpicas, eſt homines à terrena intentione eruere: fricare autem manibus, & exemplis virtutum, à carnis concupiſcentia, quaſi à quibuſdam folliculis, puritatem mentis exuere. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 2. Marci.

Forma ſæculi. *Nolite conformari huic Sæculo; ſed reformamini.* Rom. 12. Sciendum, quòd triplex eſt forma Sæculi. Prima eſt terrenorum cupiditas; ſecunda, carnalis concupiſcentia; tertia, vitæ ſuperbia. De his tribus 1. Joan. 2. *Omne quod eſt in Mundo, &c.* Sciendum, quòd iſta triplex forma dat triplex eſſe: quia prima forma dat eſſe terrenum, ſecunda animale, tertia diabolicum. Avaritia facit hominem terrenum, concupiſcentia carnis carnalem, ſuperbia etiam ſimilem facit diabolo. S. Thom. ſer. 1. D. infra Octava Epiph.

Gabaonitas, id eſt, carnales homines expugnant. S. Iſid. c. 7. in Joſ.

Inimici. Perſequar inimicos meos, id eſt, carnales affectus. Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis &c.* S. Thom. in pſ. 17.

Jumenta impudica, & inſipientia, ſunt homines ſtulti carnales; DEUM præ oculis non habentes. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 3.

Lac. Nota ſuper illo verbo, *ablactatos lacte*: quia eſt quoddam lac, quod debet deſeri. Et illud eſt multiplex. 1. Carnalis concupiſcentiæ. 2. Imperfectæ Juſtitiæ. 3. Rudis doctrinæ. S. Thom. in 28. Iſ.

Motus fluctuum. Mare ſignificat multas miſerias hominis; motus fluctuum, ſtimulum carnis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Navis. Debet ille, qui Dominum vult ſequi, relinquere navim, id eſt, concupiſcentias carnales: & retia, id eſt, implicamenta mundana. S. Haymo hom. de S. Andr. Ap.

Olla Ægyptiaca, ſunt carnalia deſideria. S. Iſid. c. 8. Num.

Palpebra. Caſtus profectò, columbinuſque oculus, amor eſt: qui in rebus uſui humano conceſſis nulla libidine figitur; ſed in tranſitoriis contemplatur æternum. Iſte oculus qui non clauditur, quia carnalitatis palpebra caret, nullo turbatur injecto, &c. S. Bernard. de Charit. c. 4.

Pecus. Carnali concupiſcentiæ dediti, ſunt pecora. S. Iſid. c. 3. in Gen.

Pluvia. Sicut ventus Aquilonaris pluvias diſſipat, nubes fugat, aerem ſerenat, reptilia exterminat, & aquam congelat: ità timor Domini diſſipat pluvias carnalium delectationum, fugat nubes carnalium imaginationum. S. Ephrem de Monachis, & Turture tomo 2.

Pondus

Digitized by Google

Pondus. Amor Divinus verè penna eſt ; ſicut è contrario amor creaturarum, verè eſt pondus. S.Bonavent. ſerm. de SS. Sim. & Juda.

Sanguinis fluxus. Peccator patitur fluxum Sanguinis tribus modis. 1. Per nimium amorem conſanguineorum. 2. Propter fluxum carnalium delectationum. 3. Propter operationem quorumlibet peccatorum. *Sanguis ſanguinem tetigit*, id eſt, peccatum. S.Thom. ſer. 2. D. 24. Pent.

Sicera. Vinum, quod Joannes bibere prohibet, luxuria intelligitur. Sicera autem, carnis dulcedo. Arnob. Annot. c. 1. in Luc.

Socrus Petri febriens, Synagogam ſignificat, æſtu carnalium deſideriorum accenſam. S.Iſid. in Allegor.

Venter. De abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum, id eſt, de peccatis non confeſſis. Venter eorum, carnalis concupiſcentia. S. Thom. in pſ. 16.

Vincula. Super illo verbo, *ſolve vincula*, nota : quòd ſunt vincula, à quibus ſolvit DEUS. 1. Mundanæ ſollicitudinis Job. 39. *Quis dimiſit onagrum*, &c. 2. Carnalis amoris. Eccl. 7. *inveni amariorem morte*, &c. S.Tho. in 42. Iſ.

Vinea. Eſt multiplex vinea. 1. Carnalis concupiſcentiæ. Et hujus eſt 2. vinum iræ. Deut. 32. *Fel draconum, vinum eorum.* Luxuriæ. Apoc. 18. *de vino fornicationis.* 3. Ineptæ lætitiæ. S.Thom. in Iſa.

Vulnus. Per ſcuppam, qua alligantur vulnera, intelligitur temperantia : qua vulnus carnalis concupiſcentiæ alligatur. S.Thom. Serm. 2. Epiph.

TITVLVS XVI.

CONFESSIO.

A*Nnidatum eſt*, quo nos DEUS ſanat. Goffridus Abb. ſer. 5. de Reſurr. D.

Ara DEI. Altare eſt pœnitentiæ ſacrificium eſt ſine ſumptu non enim quærit arietem, ſed confeſſionem. S.Epiph. de Pœnit. tom. 3.

Cantus. Boni cantores faciunt tria : ſcilicet bonæ vocis inſtrumentum, artis documentum, uſus exercitamentum. Bonæ vocis inſtrumentum tria faciunt : reumatis expurgatio, pectoris dilatatio, oris apertio. S.Thom. in feſto SS. Innocent.

Frondes. Comparatur pœnitens arbori ; cujus radix eſt contritio, frondes confeſſio, flores ſancta devotio, fructus bona opera &c. S.Bonav. diet. ſal. tit. 2. c. 8.

Gladius, pectoriorum confeſſio eſt. Perling. diſt. 3. c. 5.

Judas. Per Judæam ſignificantur confitentes : quos viſitat Chriſtus. Ubi enim eſt peccatorum Confeſſio, illuc venit Chriſtus, & Diſcipuli ejus, id eſt, doctrina, & illuminatio ejus. Alcuinus apud S. Thom. in Cat. ſup. 2. Joan.

Medicina. Confeſſio eſt medicina laxativa. Hugo de Prato ſer. 2. de S.Cathar.

Opus Domini. Eſt incomparabilis ſuæ dilectionis opus præcipuum. Goffrid. ſer. 5. de Reſurr. Dom.

Piſcina probatica. Id. Opuſc. 15.

Victoria DEI, verecundia diaboli. Id. ſer. 5. de Reſurr. Dom.

Vitrum. Nullas in ſe ſordes celat. Sic Sancta electorum ſimplicitas ſua peccata pure per Confeſſionem revelat. S.Thom. in 1. Apoc.

TITVLVS XVII.

CONSCIENTIA.

A*Urum.* Duæ res ſunt mihi neceſſariæ. Conſcientia propter me, bona fama, propter proximum. Bona vita notatur in auro, fama in thure. Dicitur autem bona vita aurum, propter quatuor. Eſt enim aurum pulchrum in colore, pretioſum in valore, ponderoſum in gravitate, incorruptibile in ſoliditate : Omnis (ergo) pulchritudo conſiſtit in luminibus, & characteribus. Lumina ſunt Virtutes illuminativæ, ut perficiant intellectum : affectivæ, ut perficiant affectum. Pretioſitas, eſt humilitas. Ponderoſitas, eſt morum honeſtas. Incorruptibilitas, eſt perſeverantia. Thus ſignificat bonam famam, quia eſt per fumum ſui diffuſivum, vicini aeris immutativum. S.Thom. ſer. 1. de Epiph.

Civitas. Nota ſuper illo verbo: *Circuibo Civitatem* : quia debet homo circuire civitatem propriæ conſcientiæ, recogitando peccata. Ec. 12. *Circuibunt in plateis plangentes*, &c. S.Th. in 23. Iſ.

R. P. Andrea Spanner.

Dæmoniaca. Si quis conſcientiam habet alicujus vitii ſorde pollutam, filiam habet malè à dæmonio vexatam. Rabanus, apud S.Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Domus. Homo iracundus, eſt ſicut homo habens domum ligneam : qui manè eſt dives, & in veſpere nihil habet : quia ignis iræ combuſſit ſibi domum, id eſt, conſcientiam. S. Bonav. diet. ſal. tit. 1. cap. 3.

Domus DEI, mens eſt, & conſcientia Fidelium. V. Beda apud S Thom. in Cat. ſup. 11. Marci. Anguſta eſt domus animæ meæ (ſcilicet conſcientia) ruinoſa eſt : refice eam. S.Aug. l. 1. Conf. cap. 5.

Gladius. (quo Abraham accinctus erat) ſignificat acutiſſimum conſcientiæ ſtimulum. S.Thom in 22. Gen.

Lac. Eſt lac, quod debet amplecti 1. puræ conſcientiæ, propter nitorem. 2. Sanæ doctrinæ gloriæ, propter dulcorem. 3. Æternæ gloriæ propter facilem abſorptionem. S. Thom. in 28. Iſ.

Lectus. Moraliter lectus, in quo homo quieſcit, eſt conſcientia. Hunc lavat homo per lacrymas in pœnitentia. Per ſtratum verò deſignantur peccata, quæ ſuperſternuntur conſcientiæ. Per ſingulas noctes, id eſt, per ſingula peccata : de ſingulis enim peccatis debet homo pœnitendo plorare. S. Thom. in pſ. 6. *Lavabo lectum meum*, id eſt, Conſcientiam meam. pſ. 31. S.Thom. de Sacr. Alt. c. 5.

Sacerdos. Ipſe ſibi populus in Eccleſia Sacerdos quodammodo efficitur : quia conſcientiam habet pro ſe Sacrificium offerentem. In Eccleſia peccatores etiam pœnitentiam agentes, Sacerdotes ſunt. S.Ephr. de Pœnit. tom. 3.

Spelunca. Mens Fidelium ſpelunca latronum fit ; quando relicta ſimplicitate ſanctitatis, illud conatur agere, quò valeat proximis nocere. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 11. Marci.

Spina, id eſt, remorſus conſcientiæ, infigitur cordi meo. Spina peccatum intelligitur. S Thom. in pſ. 31.

Terra bona, eſt electorum conſcientia. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci. Terra bona, eſt fidelis conſcientia electorum, ſive mens Sanctorum. Remigius apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Tortor. Moraliter per ſervum illum Matth. 18. intelligitur peccator quilibet. A quatuor tortoribus torquetur : à DEO Conſcientia, morte æterna, ab omni creatura. S.Thom. ſer. 9. D. 4. Pent.

Venter. De abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum, id eſt, de peccatis non confeſſis. Venter eorum, id eſt, Conſcientia. *Saturati ſunt filiis.* Alia lectio habet : *Saturati ſunt porcina*, id eſt, immunditia peccatorum. S. Thom. in pſ. 16.

TITULUS XVIII.

CONSILIUM.

A*Urum*, Divini Conſilii ſinceriſſimum ſecretum ſignificat. S.Thom. in Cant. cap. 5.

Caſtra. Per caſtra intelliguntur conſilia, & conjurationes malorum contra aliquem. S.Thom. in pſ. 26.

Civitas. Inimicus diabolus : frameæ, ejus tentationes ; civitates, mala conſilia. S.Thom. in pſ. 9.

Oculus. Per oculum amicum utilem, & conſiliarium, intellige. Haymo hom. in feſto S Mich. Arch.

Ova aſpidum, id eſt, conſilia venenoſa. S.Thom. in 59. Iſ.

Semita, ſunt Conſilia S.Thom. in pſ. 22.

TITULUS XIX.

CONSOLATIO.

A*Qua frigida.* Sicut aqua frigida in magnis caloribus ſitienti ; ità conſolatorius ſermo in tribulationibus. S. Ephr. ſerm. de vit. Relig.

Effundam aquas, id eſt, Conſolationes. S. Thom. in 44. Iſ.

Flumen. Conſolatio exprimitur ſub ſimilitudinem fluminis : quia ſignat gratiam propter aquæ abundantiam : quia in gratia eſt abundantia donorum ; ſicut tribulatio exprimitur ſub ſimilitudine aquarum ſonantium, & turbatarum. S.Thomas in pſal. 45.

Lux. Expectavimus lucem Divinarum conſolationum. S.

Thom. in 59. If. Lux conſolationem ; brachia potentes, ſignificant. S.Thom.in 51.If.

Umbraculum, Spes defenſionis à turbine, propter violentiam perſequentis: umbraculum conſolationis ab æſtu, propter afflictionem perſecutionis. S.Thom.in 25.If.

TITVLVS XX.

CONTEMPLATIO.

A*La*. Sancta illa Ezechielis animalia ſuam ſingula manum ſub ala habuiſſe dicuntur; ad inſinuandum: viros ſpirituales manum actionis ſub ala contemplationis continere. P.Alph.Rodericus p.1.tr.3.c.9.

Aquila. Contemplativi ſunt velut aquilæ. Alæ, quibus ſublevantur, ſunt lectio, & auditio. S.Vinc. Ferr. ſer.1. D.3. Quadrag. Nota ſuper illo: *aſſument pennas ut aquila*: quia ſancti comparantur aquilis. 2. Propter volatus altitudinem. Job. 39. *Numquid ad præceptum, &c. & in arduis ponet nidum ſuum*; in quo eminentia contemplationis, &c. S.Thom in 40. If. Vide hic plura fusè. Nota, quòd prædicator debet eſſe aquila propter ſublimen contemplationem. S. Thom in 8. Apoc.

Arbor. Sciebat DEI Genitrix in arcem Divinæ contemplationis aſſumpta, proceſſurum de ſe Dominum; tanquam de thalamo ſuo ſponſum. S.Ildef.ſer.5.in Aſſ.Virg.

Avis. Dicens omnibus avibus, id eſt; juſtis à terrenitate elevatis. S.Thom.in 19.Apoc.

Ædificium Humilitas eſt velut baſis quædam in hoc contemplationis ædificio locanda. Petrus Sutor Carthuſ.l.1.de Vita Carthuſ.t.3.c.10.

Cantores. Ad artis (cantorum) documentum ſunt tria neceſſaria. 1. Ut ſcias vocem levare. 2. Deprimere. 3. Concordare. Vox elevatur per contemplationem, deprimitur per humiliationem ſui; concordatio vocis fit concordiæ, & unitatis conſervatione. S.Thom.in feſto SS.Innocent.

Columba. Dicuntur Apoſtoli columbæ propter contemplationis altitudinem, vel velocitatem. Pſal.54. *quis dabit mihi, &c.* S.Thom in 60.If.

Janua, eſt via contemplationis. S.Thom.in 1.Apoc.

Lectus animæ, eſt contemplatio, & meditatio de DEO, & ejus beneficiis. S.Vinc.Ferr.ſer.14.de Pace.

Mons ſignat cœleſtem converſationem, & contemplationem. S.Thom.in 40.If. Montes, id eſt, virtute, & contemplatione eminentes. S.Thom.in 8.Apoc. Mons altitudo contemplationis noſtræ eſt. S.Iſid.in 27. Ex. Exultate montes, id eſt, ratione præditæ naturæ; quæ ad ſpiritualis contemplationis faſtigium aſſurgitis. S.Joan.Damaſc.or.1.de Nativit.B.Virg. Mons myrrhæ, & collis thuris, ſunt excelſæ animæ Sanctorum per contemplationem. S.Thom. in 4.Cant.

Nubes. Cum nubibus, id eſt, cum Sanctis qui volant per altam contemplationem. S.Thom.in 1. Apoc.

Oculus. Animæ noſtræ oculus, intelligentia (ſeu contemplatio.) S.Bernard. Ser.4.in Aſſumpt. V. Homo triplicem habet oculum, carnis, rationis, contemplationis: unde ratio oculus dicitur etiam contemplatio. Hugo à S.Vict.apud Bonav. Breviloq.p.2. cap.12.

Puteus. *Invenit eum ad puteum viſionis*, id eſt, in contemplatione, & intelligentia veritatis. S.Iſid.c.19.in Gen.

Quercus umbroſa eſt arbor, & fortis: in qua ſecretior converſatio Sanctorum exprimitur. Hujus namque converſationis viri dum ad exteriora opera activæ vitæ non exeunt, quaſi in umbra ſunt: quia incendia tentationum ſentire non poſſunt. S.Greg. l.4.c.5.in 1.Reg.

Saliva. *Nec dimittis me, ut glutiam ſalivam*. Job.7. Caput unde defluit, eſt Divinitas: venter, ad quem fluit eſt mens: ipſa ſaliva eſt ſapor intimæ contemplationis. Sed hanc ſalivam perfectè percipere hic nequimus. S. Greg. mor. l. 8. c. 21.

Sepulchrum. Sicut ſepulchrum locus eſt, quo abſconditur corpus: ità Divina contemplatio ſepulchrum quoddam eſt mentis, quo abſconditur anima. Hinc eſt, quod Paulus Col. 3. dixit: *Mortui eſtis, &c.* S.Greg.mor.l.5.c.3.

Tonſio capitis, ſignum eſt, contemplationis. Petrus Sutor. tr.3.c.5.

Turtur, quia eſt animal ſolitarium, ſignificat contemplationem. S.Vinc.Ferr. ſerm.in Purif.V.

TITVLVS XXI.

CONVERSATIO.

C*Andelabrum*. Supra Candelabrum, id eſt, ſuper altitudinem converſationis, quæ ſecundùm DEUM eſt; ut aliis lucere valeat, lucernam ponere neceſſe eſt. Theophylactus apud S. Thom. in Cat.ſup.4.Marci.

Civitas. Relinquunt Civitates ſuas (ii qui ſequuntur Chriſtum, Matth. 14.) hoc eſt, priſtinas converſationes, & dogmatum varietates. S. Hier.apud S. Tho. in Cat. ſup. c. 14. Matth.

Cælum. Moraliter per cœlum intelliguntur Sancti propter converſationem cœleſtem. S.Thom ſer.2. in feſto SS.Trinit.

Flores. Per flores initia ſanctæ converſationis intelliguntur; per mala verò, perfectio bonorum operum. S. Thom. in 2. Cant.

Lectulus Salomonis, eſt Converſatio Sanctorum. S. Iſid. in Cant.

Regnum cælorum. Gloſſa: id eſt, converſatio Juſtorum: Theſauro, id eſt, bono operi, abſcondito in agro, id eſt, in corde. S.Thom.de Sacr. Alt.c.8.

Turtur Apoſtolos, & cæteros Doctores ſignificat, qui poſſunt dicere: noſtra converſatio in cœlis eſt. Philipp.3. S.Tho. in 2.Cant.

TITVLVS XXII.

CONVERSIO.

C*Ibus*. Eſt ſalus peccatorum ad inſtar ciborum delectabilium. S.Iſidor.in Gen.c.23.

Digitus DEI eſt iſte. Ità S Bernardus ep. 96. ad Abb. Fontanenſem vocat converſionem tepidorum religioſorum in ferventes.

Eſca paſſerum, Converſio eſt peccatorum. S.Greg.mor.l.32. c.11.

Hoſtia placens DEO, Salus eſt peccatorum. S.Iſid.in Gen.c.23.

Vellere ſpicas, eſt homines à terrena intentione eruere. fricare autem manibus eſt exemplis virtutum à carnis concupiſcentia, quaſi à quibuſdam folliculis, puritatem mentis eruere: grana mundare; & emundatam quemque à ſordibus vitiorum per ora prædicantium Eccleſiæ membris incorporari. Vener. Beda apud S.Thom. in Cat. ſup. 2. Marci.

Vitulus: Imponent vitulos, id eſt, converſos de novo *ſuper altare*, id eſt; ſuper fidem Chriſti. S.Thom.in pſ.50.

TITVLVS XXIII.

COR.

A*Byſſus*. *Tenebræ*, id eſt, ignorantiæ, *erant ſuper faciem abyſſi*. Gen.1. id eſt, humani cordis ex diaboli deceptione. S.Thom.de Sacr. Alt.c.6. Abyſſus dicitur cor peccatoris, peccati caligine tenebroſum; cujus Angelus eſt diabolus. S.Thom. in c.9.Apoc.

Ager. Homo, qui ſeminat in agro ſuo, granum ſinapis, à plerisque Salvator intelligitur; qui in animis credentium ſeminat. Ab aliis ipſe homo ſeminans in agro ſuo, id eſt, in corde ſuo. S.Thom.in Cat. Aur.ſup.13.Matth. *Simile eſt regnum cælorum*. Gloſſa, id eſt, converſatio Juſtorum, *theſauro*, id eſt, bono operi, *abſcondito in agro*, id eſt, in corde. S. Thom. de Sacr c.8.

Altare. Sicut eſt triplex templum, ità eſt triplex altare. Primum eſt, Vir juſtus, hujus templi altare eſt cor. Levit. 6. *Ignis*, ſcilicet charitatis, *in altari*, id eſt, in corde *ſemper ardebit*. S.Thom.in pſ. 25. Cor juſti dicitur altare; quia in eo immolantur motus beſtiales: unde dicitur altare holocauſti. S.Thom. in 8. Apoc. Altare concavum, eſt cor pœnitentis. Concavum, id eſt, jejunio attenuatum. Ex. 27. S. Bonav. diet. Sal. c.6. Cor noſtrum eſt altare DEI. S. Thom. in 16. Apoc.

Caput. *Capilli capitis noſtri omnes numerati ſunt*, cogitationes ſcilicet, atque intentiones cordis. S.Ephr. ſerm.de Cruce Dom.

Caſſel-

Caſtellum. *Intravit JESUS in quoddam caſtellum.* - Quod eſt hoc caſtellum, niſi cor humanum; quod, priuſquam, Dominus ad illud veniat, cupiditatis foſſa vallatur, muroque obſtinationis clauditur; atque in interiori latitudine ſua Babylonica turre erigitur. - Jam (poſt Adventum Chriſti) ponitur murus continentiæ, antemurale patientiæ. Surgit autem hoc opus à fundamento fidei. S.Bern.ſer.5.de Aſſ.V.

Cogitatio. Per cor cogitatio, & per brachium deſignatur operatio. S.Iſid.in Cant.

Columba. Per iſtas aves (turturem, & columbam) non incongruè deſignantur corda hominum. S. Haymo in feſto Purif.

DEUS. Cor DEUS, os Pater, lingua Filius, calamus Spiritus Sanctus. S. Bonav.diet.Sal.ſerm.12.

Facies. Cor dicitur facies: quia ſicut homo per faciem cognoſcitur; ſic per voluntatem cognoſcitur cor; utrùm ſit homo de ovibus DEI. S.Thom.in 1 c.Apoc.

Fiſcella Moyſis. Vaſculum, in quo Phraonis filia, id eſt, Eccleſia Moyſen invenit, id eſt Chriſtum; ſignificat corda Sanctorum. S.Iſid.c.5.in Exod.

Fons. Cor noſtrum quaſi Fons quidam eſt; verbum verò prolatum, quaſi quidam rivulus manans ex ipſo. S.Thom. in Cat.ſup.1.Joan.

Hemiſphærium. Septem Stellæ, quæ ſunt in dextera, ſunt ſeptem opera miſericordiæ ſpiritualia, in cordis hemiſphærio lucentia, tanquam ſidera radioſa. S. Bonav. diet. Sal. tit.7. c.4.

Intentio. Recti corde ſunt, qui intentione tendunt ad DEUM S.Thom.in pſ.7.

Mons. Mons Amana ſuperba Infidelium corda deſignat. S. Iſid. in Cant.

Monumentum. Lapide devoluto de monumento, hoc eſt, duritie hominum de corde remota. Arnobius in c. 4. Joan.

Princeps. Cor Ægypti, id eſt, Rex, & Princeps; ex quibus totus rigor Ægyptio. S.Thom. in 19.Iſ.

S.Scriptura. Eſt omnia ſcriptura cor DEI, os DEI, lingua DEI, calamus DEI. S.Bonav.diet.Sal.ſer.12.

Semita. Cor noſtrum debet eſſe ſemita Angelorum, non ſpelunca latronum; ſed dignum cœleſtium theſaurorum. S. Bernard.in Soliloq. quod incipit: Cor meum rogo te.

Templum. Sit cor meum Divinæ gratiæ templum purum, & immaculatum, quod cœleſtem Regem excipiat: ut nè ſit, tanquam latibulum improbarum cogitationum, & ſpelunca latronum pravis deſideriis. S.Ephr. ſerm. de Paſſionib. Animi.

Thuribulum. Cor noſtrum debet eſſe thuribulum: debet autem clauſum eſſe inferiùs, amplum ſuperiùs. S.Thom. in 8. Apoc.

Vagina. Et hic gladius (lingua detrahentium) eſt gladius diaboli; qui per linguam homines multos interficit. Hic autem gladius eſt in vagina, quamdiu eſt in corde. Sed quando profertur, eſt ſicut jam evaginatus. S.Thom.in pſ.36.

Urna aurea. Cor noſtrum, quod ſuſcipit Chriſtum, debet eſſe urna aurea. S.Thom.de Sacr.Alt.c.15.

Varia.

Nota ſuper illo verbo: *redite prævaricatores ad cor.* Quia debet homo redire ad cor. 1. quaſi ad judicis ſolium, ut ſe diſcutiat. Pſ.76. *Meditatus ſum nocte, &c.* 2 Quaſi ad vitæ principium, ut ſe cuſtodiat. Prover.4. *Omni cuſtodia ſerva cor tuum.* 3. Quaſi ad Divinæ locutionis auditorium; ut diligenter attendat. Oſ. 2. *Ducam in ſolitudinem, & loquar ad cor.* 4. Quaſi ad Divinorum colloquiorum theſaurum; ut ipſum conſervet. pſ. 118. *In Corde meo abſcondi eloquia tua.* 5. Ad Divinæ pacis, & refectionis cænaculum; propter oppoſitum, de quibus dicitur pſal.27. *Loquuntur pacem cum proximo, &c.* S.Thom.in 46. Iſ.

TITULUS XXIV.

CORPUS CHRISTI D.

ARca Ex. 15. *Arcam de lignis Sethim compingite.* Gloſſa; Arca Corpus Chriſti ſignificat. S.Thom.Opuſc.de Sacr Alt.c.9.

Calculus. Iſ.6. ſignificat Corpus Chriſti: quia cor accipientis, & ornat caſtitate, & inflammat charitate. S.Thom. de Sacr.c.24.

R.P. Andrea Spann.

Cervical. myſticè puppis; aſt Eccleſiæ initium. Cervical Corpus Domini eſt; cui Divinitas ſicut Caput inclinata eſt; S.Hier.apud S.Thom. in Cat. ſup.4.Marci.

Fons. De Chriſti Corpore. Zach. 13. *In die illa erit fons patens.* S.Thom.in 12.Iſ.

Granum frumenti. Corpus Chriſti humanum, quod ex Virgine ſumpſit, accipere poſſumus S Haymo hom.in feſto unius Martyr.

Loth. Incendium Sodomiticum erat ſimilitudo futuri Judicii: Loth autem typum figurabat Corporis Chriſti. S.Iſid. in 3. Gen.

Mons Selmon, mons DEI eſt. pſ 67. & interpretatur umbra. Et ſicut dicit Gloſſa, Corpus Chriſti ſignificat. S. Thom. de Sacr.c.24.

Panis. Nobiliſſimum Corpus Chriſti, quaſi nobiliſſimus panis filiorum DEI S.Thom ib.c.10.

Pruina. Panis cœleſtis Ex. 16. in ſimilitudinem pruinæ, & roris, apparebat: quia Corpus Domini à fervore pravæ concupiſcentiæ refrigerat. Id.ib.c.6.

Templum. Ideo Corpus Domini templum intelligitur: quia ſicut templum gloriam DEI continebat habitantem in ipſo, ſic Corpus Chriſti, repræſentans Eccleſiam, Unigenitum continet; qui eſt imago DEI, & gloria. Theophylactus apud S. Thom. in Cat.ſup.4.Joan.

TITULUS XXV.

CORRECTIO DURA.

CAlix DEI, eſt vindicta; quæ punit peccantes, ſive ad correctionem in præſenti, ſive ad damnationem in Inferno. Gloſſa apud S.Thom.in 14 Apoc

Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt. Virga, ſit correctio, & baculus tuus, ſcilicet lenioris diſciplinæ; quaſi dicat: mitis, & dura; correctio tua dedit mihi conſolationem. S.Thom. in pſ. 22. Virga feriens, eſt correctio dura; baculus ſuſtentans correctio lenis. S.Bonavent.Opuſc.de Sex alis cap.4.

TITVLVS XXVI.

CORRECTIO LENIS.

CApsura. Cùm videris avarum hominem ab aliquo Petro correctum; quia abſtulit de ore ejus verbum pecuniæ; dices eum aſcendiſſe de mari, id eſt, de fluctibus ſollicitudinum avaritiæ, ad hamum rationabilem; & comprehenſum, atque ſalvatum, ab aliquo Petro, qui eum docuit veritatem, ut pro ſtatere habeat imaginem DEI, id eſt, eloquium ejus. Orig. apud S.Thom.in Cat 17 Matth.

Gemma in nido, correctio in ſecreto: cùm erit opportunum, humiliter corrigas. S.Thom. in 8. Apoc.

Unguentum. Contra plagas ſpirituales, & vulnera animarum, unguentum mitigativum, & Sanativum, eſt Verbum fraternæ correctionis; quod Chriſtus, optimus Phyſicus, confecit. S. Vinc.Ferr.ſerm.1.Dom.Sexag.

TITVLVS XXVII.

CRUX CHRISTI D.

ABoliſio omnis peccati Crux eſt. Joannes Xiphilinus Patriarcha Conſtant. or. in Crucis adorationem tom.15 Bibl.PP. Pariſiis 1654.

Abundantia inopum. S.Ephr.de pret.& vivif Cruc.Dom.

Aculeus mortis. Crux hæc non mors, ſed mortis, eſt aculeus. S.Chryſol.ſerm.108.in Perſona Chriſti.

Altare. Crux eſt Altare, in quo oblatus eſt DEO Patri, ſacrificium noſtræ redemptionis, ſcilicet ipſe DEUS homo. S. Tho in 8.Apoc.

Antenna. In tentationibus (fluctuum maris) erigatur antenna; ut ſuſpenſa arbori Crucem figuret. Hanc Chriſtianus reſpiciat, & non deficiat. Huic antennæ, id eſt, Cruci Chriſti; ſimplex converſatio, & pura confeſſio, tanquam candentia vela religentur. Et vela noſtra fluctibus abluantur, veſtiſque tendatur; ut ſine macula, & ruga, inveniatur. S.Aug. ſer. 14. de Verb.Dom.

Aratrum. Per illam, quaſi ſagenam, captæ ſunt gentes; cum hac Chriſti Diſcipuli, tamquam aratro, infœcundam hominum naturam coluerunt. S. Andreas Cret. Arch. or. 2. de exalt. S. Crucis. Hic aratro Crucis ſuæ terram carnis noſtræ perdomuit. S. Iſid c. 6 in Levit.

Arbor. Si de Ulyſſe refert fabula, quæ eum arboris religatione de mortis periculo liberavit: quantò magis prædicandum eſt, quod verè factum eſt: quod omne genus hominum de mortis periculo crucis arbor eripuit. Sanct. Ambr. ſerm. 55. Ex quo Chriſtus Dominus religatus in Cruce eſt; ex eo nos Mundi illecebroſa diſcrimina velut clauſa aure tranſimus. - Arbor quidem in mari, eſt Crux in Eccleſia. - Sirenum quædam ſuavis figura, eſt mollis concupiſcentia voluptatum. Idem ibid. Crux eſt arbor decorata, Chriſti ſanguine ſacrata, cunctis plena fructibus. S. Bonavent. in laudiſmo S. Crucis. Ipſa eſt arbor vitæ, quæ eſt in medio paradiſi. S. Bernard. apud S. Bonav. libr. 1. pharetræ cap. 4. Sub arbore eos (tres viros Gen. 18.) ſediſſe Paſſionis Dominicæ erat ſignum. Sanct. Iſidor. cap. 14. in Gen. Arborem malum, Crucem Dominicam debemus accipere. S. Thom. in 8. Cant. Arbor bona, Crux eſt. Arbor autem mala, vetus homo eſt; qui malos fructus facit, id eſt, peccata. Arnob. Annot. cap. 10. in Matth.

Arca Noe. Lignum, & aqua; Crucem deſignat, & baptiſma. Sicut enim ille (Noe) cum ſuis per lignum, & aquam ſalvatur; ſic familia Chriſti per baptiſmum, & Crucis Paſſionem, ſanatur. S. Iſid c. 7. in Gen. Arca Noe fuit Crux, ut ſalventur Gentes à diluvio. S. Vinc. Ferr. ſerm. in Sabb. poſt Paſcha.

Baculus. Claudorum baculus. S. Chryſoſt. hom. 4. de Cruce, & latrone. Baculus ſenectutis. S. Andreas Jeroſ. or. 5 de Exaltat. S. Crucis.

Baptiſmus. Calicem, & baptiſmum, Crucem nominat: calicem quidem tamquam potum dulciter ab ipſo ſuſceptum; baptiſmum verò, tamquam emundationem noſtrorum facientem peccatorum. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 10 Marci.

Beatitudo. Crux nobis totius beatitudinis cauſa eſt - hæc pacis firmamentum; hæc bonorum omnium abunda largitio. S. Chryſoſt. hom. 1. de latr. & Cruce.

Calix. Hæc & calix deſiderabilis intelligitur. S. Andr. Jeroſ ib.

Cibus eſurientium, & fons ſitientium. S. Ephr. de Cruce Chriſti.

Cithara, qua David ſpiritum in Saulo furentem compeſcuit, figuravit Crucem Chriſti. S. Iſid c. 9. in 1. Reg.

Civitas. Oportebat vitale illud lignum e ſublimi, inſtar civitatis ſuper montem ædificatæ, vel inſtar lucernæ ſuper candelabrum claræ, univerſo Mundo demonſtrari. S. Andreas Jeroſ or. 2 de Exalt. S. Crucis.

Clavis Paradiſi, Crux Chriſti. S. Vinc. Ferr. ſerm. 1. de Innocent. S. Cruc. Per clavem Crucis janua aperienda erat. *Dabo Clavem domus David*. Iſ. 22. S. Bonav. ſerm. de exalt. S. Cruc.

Corona noſtra. Paſſio certè Domini, noſtræ beatitudinis caput eſt, atque origo: qua vivimus, & per quam ſumus. Sed veluti coronam, ſic læto animo circumferamus. Omnia enim, quæ ad ſalutem noſtram conducunt, per ipſam conſummantur. Nam, cùm regeneramur, Crux Domini adeſt: cùm, ſacratiſſimo alimur cibo; cùm in Ordine conſecrandi ſtatuimur; ubique, ac ſemper id victoriæ inſigne nobis aſſiſtit. Quapropter & in penetralibus, & in parietibus, & in feneſtris, & in fonte quoque, ac mente, magno ſtudio Crucem inſeramus. Id enim ſalutis noſtræ, id communis libertatis, id manſuetudinis, atque humilitatis Domini, ſignum eſt. S. Chryſoſt hom. 55. in Matth.

Firmamentum eſt, in quo Sol Juſtitiæ defixus. S Andr. orat. 3. de Exalt. S. Crucis. Crux firmamentum eſt æternum. Arnobius in pſ. 18. Firmamentum Orthodoxæ Fidei. S. Ephr. de pret. &c.

Infirmorum virtus, ægrotantium medicina, S. Vinc. Ferr. ſer. 2. de Inven. S Cruc.

Lignum: quod ſalſas aquas dulces reddidit, erat ſignum, S. Crucis. S. Iſid cap. 21. in Ex. *Abraham vidit diem meum, & gaviſus eſt*. Tunc ſcilicet, cùm Iſaac ad victimam lignum portaret, quia Crucis lignum vidit, & Chriſtum paſſurum cognovit. Arnob cap. 7. in Joan. Ligna holocauſti impoſita ſuper Iſaac, eſt Crux Chriſti. Sanct. Thom. cap. 22. in Gen. Hoc itaque ingentis ſane pretij lignum, ac venerandum, optimo jure adorari debet. S. Damaſc. Orthod. fid. l. 4. cap. 12. Lignum illud vitæ, quod à DEO in paradiſo conſitum eſt, præclare Crucis figuram geſſit. Idem ibid. Crux eſt lignum vitæ in medio paradiſi, quod quatuor Evangeliorum flumina rigant. S. Bonav. in Laudiſmo de Cruc. Crux eſt, duo ligna, quæ colligebat mulier Sareptana, id eſt, Eccleſia; ut ſibi, & filio, panem faceret: quia in cruce panis, id eſt, Chriſtus decoctus eſt. Crux eſt lignum Eliſæi, ad quod ferrum de profundo natavit: quia per lignum Crucis de abyſſo mortis ſumus extracti. Et hoc ab Eliſæo calvo habemus, id eſt, Chriſto in Cruce denudato, vel in monte Calvariæ crucifixo. Crux eſt lignum, de quo dicunt Judæi per Jeremiam Prophetam: *Venite, mittamus lignum in panem ejus*, id eſt, Chriſtum in Cruce interficiamus. Idem ibid. Crux Chriſti, *tamquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum*, id eſt, gratiarum abundantiam; quæ ſinè menſura fluerunt in Chriſto: *quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo*, id eſt, in tempore mortis ſuæ ſacratiſſimæ, & benedictæ. S. Bonav. l. de Phar. c. 4.

Reliqua de Cruce promiſcua.

Crux ſpes Chriſtianorum, reſurrectio mortuorum, deſperatorum via, claudorum baculus, conſolatio pauperum, refrænatio divitum, deſtructio ſuperborum, malè viventium pœna, adversùs dæmones triumphus, devictio diaboli, adoleſcentum pædagogus, ſuſtentatio inopum, navigantium gubernator, periclitantium portus, obſeſſorum murus, Pater Orphanorum, Defenſor Viduarum, Juſtorum Conſiliarius, tribulatorum requies, Parvulorum cuſtos, Virorum Caput, ſenum finis, lumen in tenebris ſedentium, Regum magnificentia, ſcutum perpetuum, inſenſatorum Sapientia, libertas Servorum, Imperatorum Philoſophia, lex impiorum, Martyrum gloriatio, Monachorum abſtinentia, Virginum caſtitas, gaudium Sacerdotum, Eccleſiæ fundamentum, ſcandalum Judæorum, perditio Impiorum, invalidorum virtus, ægrotantium medicus, eſurientium panis, ſitientium fons, nudorum protectio. S. Chryſoſt. hom. 4. de Cruce, & Latrone.

Hæc clypeus atque armatura, & trophæum eſt adversùs diabolum. Hæc ſigillum, ut ne exterminator Angelus nos tangat. Hæc jacentium excitatio eſt, ſtantium fulcimentum, infirmorum baculus, ovium virga, reſipiſcentium adminiculum, proficientium perfectio, animæ, & corporis ſalus; malorum omnium depulſio, bonorum omnium cauſa, peccati extinctio, reſurrectionis planta, vitæ æternæ lignum. S. Damaſcenus Orthodox. fid. l. 4 c. 12.

Crux eſt ſignum Filij hominis. Matth. 24. Id ibid.

Jacob cùm adorato virgæ faſtigio, cancellatiſque manibus, filiis Ioſeph bene precaretur, Crucis ſignum aptiſſimè delineavit. Atque idem etiam indicarunt, & virga Moſaica in Crucis figuram efformata, ac mare feriens, atque Iſraelitis ſalutem afferens. Et manus in Crucis figuram extenſæ, atque Amalecitas in fugam vertentes. Et virga Aaron, Sacerdotij dignitatem ſanciens. Id. Ib.

Ipſa Crux eſt imperium ſuper humerum Salvatoris. O ſignum ineffabile, & Sacramentorum ubertate refertum. - Crux eſt Ara ſuper quam Abraham immolavit Iſaac filium, id eſt, Pater cœleſtis. D. J. Chriſtum. Crux eſt virga, cum qua petra percuſſa eſt, Chriſtus, & egreſſa ſunt flumina largiſſima Sanguinis, & aquæ; quibus animæ noſtræ ſanantur, & lavantur. Crux eſt palus, in quo erecto Serpente æneo, id eſt, Chriſto, omnes, qui eum fideliter aſpiciunt, liberantur à Morſibus Serpentum ignitorum, id eſt, diabolorum. S Bonav. in Suppoſitione Miſſæ.

Crux eſt *Cithara*, in qua noſter David, id eſt, Chriſtus pſallebat; quando in ea pendebat, & malignorum ſpirituum impetus à Saule, id eſt, ab Humano genere refrænabat. Id. ibidem.

Crux eſt *Palma*, quam Chriſtus aſcendit, & fructus ejus apprehendit, id eſt, redemptionem noſtram. Id. ibid.

Crux eſt *Clavis David*; quæ januam cœli aperuit, & nos intromiſit.

Arma Crucem, Mundi lucem; & habebis Chriſtum ducem, per æterna ſæcula. Id. in Laudiſmo de S. Cruce.

Crux in omnibus preſſuris, & in gravibus, & duris, eſt *tutum remedium*. Crux in pœnis, & tormentis, eſt dulcedo piæ mentis, & verum refugium. Crux eſt porta paradiſi, in qua Sancti ſunt confiſi, qui vicerunt omnia. Crux eſt Mundi medicina; per quam bonitas Divina facit mirabilia. Crux eſt ſalus animarum, verum lumen, & præclarum, & dulcedo cordium. Crux eſt vita Beatorum, & theſaurus Perfectorum, & decor, & gaudium. Crux eſt ſpeculum Virtutis, glorioſæ Dux ſalutis, cuncta ſpes Fidelium. Crux eſt decus ſalvandorum, & ſolatium eorum, atque deſiderium.

Crux

Digitized by Google

Crux eſt navis, Crux eſt portus, Crux deliciarum hortus, in quo florent omnia. Crux eſt fortis armatura, & protectio ſecura, conterens dæmonia. O quam felix permanebis, nunc in Cruce ſi ſtudebis; donec Mundo vixeris. S.Bonav. in Laudiſmo.

Crux eſt opprobrium perfido, Fideli autem Gloria, Redemptio, Reſurrectio, eſt. S. Ambr.ſup.Beati Immaculati, apud S Bonav. in Pharetra l.1.c.4.

Tu ſancta Crux cura ægrotos medicans; tu gaudium mœſtos conſolans, tu ſanitas mœſtos lætificans; tu ſtatus credentium recte; tu firmitas operantium bene, tu beatitudo perſeverantium rite, ſancta, pia, bona, juſta. Rabanus de laude Crucis.

Crux eſt humilium invicta tuitio, ſuperborum abjectio, victoria Chriſti, perditio diaboli, infernorum deſtructio, cœleſtium reformatio, mora Infidelium, vita Juſtorum Caſſiodorus ſup. pſalt. apud S Bonavent. in Pharetra.

Crux finita eſt in pœna, ſed infinita ſemper manet in gloria. A locis ſuppliciorum fecit tranſitum ad frontes Imperatorum. Qui tantum honorem dedit pœnis ſuis, quid ſervat fidelibus ſuis. S. Auguſt. apud S.Bonav.l. 1. c. 4. in Pharetra.

Crux Principum honor, regum potentia, belli ducum victoria, Charitatis Gubernatrix, Mundi reconciliatio, finium deſcriptio, altitudo cœli, terræ profunditas, orbis apparentis longitudo, latitudo Mundi, & ut paucis complectar: Crux Chriſti Paſſionum, ſumma, miraculorum nobis factorum corona. S. Andreas Jeroſol. orat. 1. de Exaltat. S. Crucis.

Crux Chriſti, ac noſtra, Summa gloria eſt. Id. ibid.

Illa tanquam ex aliquo proceſſit firmamento, nempe ex terræ penetralibus, inſtar ſolis, proceſſit ornamentum Eccleſiæ Crux Chriſti, ex tenebroſis lucerna lucis. Id.or.2.in Exalt. S.Cruc.

Pugio, quo Phinees Sacerdos Num. 25. Zambatim, & Scortum Madianitidem, transfodit, figuravit Crucem Chriſti. S. Iſidorus cap 24. in Num

Hoc mare magnum. Pſal. 103. Hæc tria notantur: mare, Mundus; navis, Eccleſia; nauta Chriſtus. Remus illius navis, lignum Crucis, quo navigamus ad litus æternitatis. S. Bonav. hic.

Cùm lapide Golias percutit, 1. Reg. 19 Chriſti virtute ſternitur. Et in qua tandem corporis parte percutitur? In fronte ſcilicet, ubi namque infertur ei mortis exitium, ubi ſignum ſalutis non invenitur S.Ambroſ.ſerm 88.

Signum Crucis eſt theriaca contra venenum omnium ciboſum. S Vinc.Ferr ſer.4.de Gula.

Has criminum rabies, & voraciſſimas aves, à noſtris ſenſibus Crucis haſta fortiter propellamus. S.Chryſol.ſer.171.

Si non vis mergi, tabulam apprehende, ligno portare; Crux te perducat. S.Auguſt in pſ.51.

Quid eſt Arcus in nube, niſi Chriſtus in Cruce? Gen. 9. Arcus ergo ille cœleſtis, qui habet cornua versùs terram, propter quod non eſt tenſus ad eum feriendum, ſignat pacem, & gratiam. S.Bonav. ſer. de Exalt. S Crucis.

Sicut circulus eſt ſignum tabernæ, ſic Crux fuit ſignum conferendæ gratiæ. Nulli cœleſtis janua clauditur, ſi vexillum Crucis ab eo feratur. S.Bonav. ib.

Quomodo non ſumus in umbra, qui Crucis ejus protegimur velamento. S.Ambroſ ſer.2. in pſ. 118.

Non incongruè Crux Chriſti ſignificat principatum: nam per ipſam & diabolus vincitur; & totus Mundus ad Chriſti notitiam, & gratiam, revocatur. S.Aug ſer.71. de temp.

Muſcipula diaboli, Crux Domini. S Aug ſer.174. de temp. Quæritur, quid ſit Crucis ſignificatio? & quare Dominus in patibulo pati elegerit? ad quod tripartita ratio redditur. 1. ut Chriſtus pro reatu Mundi redemptio daretur; & antiquus hoſtis velut hamo Crucis caperetur. S. Aug. ſerm. 181. de temp.

Magna res eſt, ſignum Chriſti, & Crux Chriſti. Et ideo de iſto tam pretioſo ſignaculo res magna, & pretioſa ſignari debet. Quid enim prodeſt, ſi de annulo aureo ſigillum facias, & putridas paleas intus recondas? Quid prodeſt, ſi ſignum Chriſti in fronte, & ore geſtamus; & intus in anima crimina, & peccata recondimus? S. Auguſt. ſerm. 215. de temp.

Petrus patitur Crucem, Paulus ſentit pugionem. Piſcatorem ſuſpendit hamus Crucis; perſecutorem mucro minuit perſecutoris. Id ſer.28. de SS.

Paſſio certè Domini noſtræ beatitudinis Caput eſt, atque origo, qua vivimus, & per quam ſumus. Sed veluti coronam, ſic læto animo Chriſti Crucem circumferamus. Omnia

R. P. Andreas Spanner.

enim, quæ ad ſalutem noſtram conducunt, per ipſam conſummantur, &c. Vide ſuperiùs

Pretio empti eſtis. Cor. 6. Non ſitis ſervi hominum. Pretium hic Crucem appellavit: quam non ſimpliciter digito in corpore, ſed magna profecto fide in mente facere oportet. Nam ſi hoc modo eam impreſſeris, nullus ſceleſtorum dæmonum, cum hoſtem, videat, quo lethale vulnus ſuſcepit, congredi tecum audebit. S Chryſoſt. hom. 55. in Matth.

T I T V L V S XXVIII.

CUPIDITAS TEMPORALIUM.

A*Ncillas*. Per Dan ideo Anti Chriſtus ſignatur: quia non de libertate gratiæ orietur, ſed potiùs de Ancilla, cupiditate ſcilicet, & ambitione. S.Thom. c.49. in Gen.

Corvus. Gen.8. Significat homines in immunditia cupiditatis deterrimos. S. Iſidorus c 7. in Gen.

Exilium Patriæ. Patria hominis eſt recta ratio. A civitate rationis nemo exulat, niſi per affectionem temporalium. S. Thom in proſ 5 l.1.de Conſ Phil.

Flumina in mare currunt, & cupidi labuntur in ſæculum. S Aug.in pſ.23.

Gibbus. Gibboſus (Sacerdos) eſt, quem terrenæ cupiditatis pondus deprimit. S.Iſid c.13.in Levit.

Hidria amorem hujus Sæculi ſignificat, id eſt, cupiditatem. S. Auguſt.Ser.83.Quæſt.q.64.

Ignis. Ille, qui ſæpe nunc in ignem, nunc in aquam cadebat, Mundum ſignificat: ignis autem inflammantem cupiditatem; aqua carnis voluptatem demonſtrat. S.Iſid. in allegor. Sæpe cadit in ignem cupiditatum, & aquam luxuriæ. S.Tho. Serm.2 Dom.2.Quadrag.

Inferiora terræ quæ ſunt? terrenæ cupiditates. S Aug.in pſ.62.

Navis Tharſis vocatur totum mare Mundi: per naves, quæ ad negotiandum vadunt, ſignatur cupiditas. Et ſicut naves fluctuant in mari, ita divites fluctuant in rebus Mundi. Sed quando convertitur homo ad pœnitentiam, tunc naves, id eſt, cupiditates hujus Mundi conteruntur. S Thom. in pſ. 47.

Perambulatio maris. Quidam mali: & horum ſunt tria genera. Joan. 1 *Omne, quod eſt in Mundo; aut eſt concupiſcentia oculorum, aut concupiſcentia carnis, aut ſuperbia vitæ*. Et primò ponit luxurioſos, & hi ſunt pecora campi (qui dixerunt: *non ſit pratum, quod non tranſeat luxuria.*) Secundo ſuperbos, per volucres Matth. 14 *Aves cœli comederunt illud*. Tertio cupidos, *qui perambulant ſemitas maris*. S. Thom. in pſ 8.

Tempeſtas. Unicuique ſua cupiditas tempeſtas eſt. S.Hieron. apud S.Thom. in Cat.ſup. 14 Matth.

Vaccæ pingues. Illi (terreni) deſignantur per vaccas pingues. Amos 4. S.Thom. in pſ.21.

T I T V L V S XXIX.

CURA SÆCULI.

C*Atena*. Sicut vincula, & catenæ, aquilæ; ità & Monacho cura ſæculi. S Ephr de vita Relig.

Mare, juxta quod venit IESUS Matth. 15. turbida hujus ſæculi volumina ſignificat. Gloſſa apud S Thom. in Cat. hic. Cùm videris avarum hominem ab aliquo Petro correctum, qui abſtulit de ore ejus verbum pecuniæ; dices, eum aſcendiſſe de mari, id eſt, de fluctibus ſollicitudinem avaritiæ. Orig.apud S.Thom in Cat.ſup.17 Matth.

Miles DEI eſt, qui ſe à negotiis ſæcularibus tollit. Arnob. in pſ.138.

Mola aſinaria. Myſticè in mola aſinaria ſæcularis vitæ circuitus, & labor, exprimitur; & per profundum maris extrema damnatio deſignatur. S Greg. l.paſt. cur. p. 1 c 2 apud S.Thom. ſup 9. Marci. Quid per mare, niſi ſæculum? qui, per molam aſinariam, niſi actio terrena ſignificatur? quæ cum colla mentis per deſideria ſtulta ſtringit, hanc in laboris circuitum mittit. S.Greg. l.6. mor.c.17. apud S.Thom.ſup.18. Matth.

Pera. Allegoricè per peram onera ſæculi; per panem, delicias temporales; per æs in zona, occulta ſapientia deſignatur;

Digitized by Google

tur: quia, quiſquis officium Doctoris accipit, neque oneribus ſæcularium negotiorum deprimi &c. debet. V. Beda apud S.Thom.in Cat.ſup.6. Marci.

Spina, curæ ſunt. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Tunica. Quod tunica Sæculi curas ſignificet, Dominus oſtendit, dicens in Evang. Matth. 24. *Et qui in tecto eſt, non deſcendat tollere tunicam ſuam*. S.Thom.c 5. in Cant.

Vincula. Sicut vincula, & catenæ. &c. vide ſuperiùs. Super illo verbo, *ſolve vincula*, nota: quòd ſunt vincula, à quibus ſolvit DEUS. 1. Mundanæ ſollicitudinis. Job. 38. *Quis dimiſit onagrum &c.* S.Thom.in 52. Iſ.

D.

TITVLVS I.

DAMNATIO.

ABYſſus. Diabolus eſt Rex, de quo Apoc.9. Eſt Angelus abyſſi. Ratione tenebroſitatis, ratione infimitatis, ratione profunditatis pœnarum, dicitur Infernus abyſſus. S. Thom. in 9. Apoc.

Calix DEI eſt vindicta; quo potat peccantes, ſive ad correctionem in præſenti, ſive ad damnationem in Inferno. Gloſſa apud S.Thom. in 14. Apoc.

Frænum. Nota ſuper illo verbo, *penam frænum* quia eſt frænum æternæ damnationis. pſ.31. *in camo, & fræno, &c.* S. Thom.in 37. Iſ.

Sanguis. Damnatio ſanguis vocatur; quia ſanguis eſt ſignum mortis. S Thom.in 16 Apoc.

Ventus. Omnes Paſtores tuos paſcet ventus, futuræ damnationis. Jerem. 17. *Sicut ventus urens, &c.* S. Thom. in 22. Jerem.

TITVLVS II.

DESIDERIUM.

EQuus ſignificat deſiderium; calcaria ſignificant bona exempla. S Bernardus Opuſc.de fil prod.

Fames animæ, deſiderium eſt. S Bernard. Opuſc de Charit.

Fumus ſignificat ſanctum deſiderium igne Divini amoris profuſum. virgula fumi ſancta Eccleſia, &c. S. Thom. in 3. Cant.

Gemma. Aquila ponit gemmam in nido; ſic prædicator ſpem, & deſiderium gloriæ in animo; ut eam intendat, non ad vanum. S.Thom in 8. Apoc.

Hyacinthus lapis eſt aerii coloris. Quid ergo in hyacinthinis manibus, niſi ſpes, & deſiderium cœleſte, accipitur. S. Thom.c.1.in Cant.

Sitis, deſignat deſiderium, cum anxietate. S.Thom. in pſ. 41.

Theſaurus, in agro abſconditus Matth 13. eſt cœleſte deſiderium: ager verò, in quo theſaurus abſconditur, eſt diſciplina ſtudii cœleſtis. S Gregor.hom.12 in Evang.

Thuribulum. Sunt quaſi thuribula, & vaſa ignia Spiritus S. inferiùs clauſa, per contemptum carnis; ſuperiùs aperta per deſiderium ſupernorum. S.Thom. in 8. Apoc.

TITVLVS III.

DETRACTOR.

BArbitonſor. *Sicut novacula acuta feciſti dolum*. Pſ. 51. Quia ſicut novacula radit pilos; ità mali dolum acunnt contra juſtos. Sed hæc verè faciunt ſicut novacula; quæ pilos ſuperfluos radit: quia non niſi ſuperflua, id eſt, temporalia, poſſunt peccatores Sanctis auferre. ſpiritualia verò nunquam. Et ſicut inexperti barbitonſores incidunt carnem; ità mali faciunt, qui ſuis machinationibus carnem juſtorum, id eſt, famam iniqua lingua ſtudent incidere. S. Thom. in pſ. 51.

Ciconia diaboli. Sed eheu! quidam non columbæ DEI, ſed ciconiæ ſunt diaboli: qui ſæpius ranam, quàm ramum in ore habent: ut detractores. S Bonav. ſerm.4. Dom. 3. Quadrag.

Cornu. Decem cornua, ſunt decem modi detractionis. S. Thom.in c.7.Dan.

Fur eſt diabolus, animam furando, detractor famam rapiendo, &c. S.Thom.ſerm. in feſto Gregorii. Fures ſunt laudes, & detractiones hominum. S Thom ſer.2. in Septuag.

Gladius diaboli. Et hic gladius (lingua detrahentium) eſt gladius diaboli; qui per linguam hominis multos interficit. Hic autem gladius eſt in vagina quamdiu eſt in corde: ſed quando profertur, eſt quaſi jam evaginatus. S. Thom. in pſ 36.

Laqueus, eſt detractorum perverſitas. S. Thom.ſer.1.Dom. 20.Pent.

TITVLVS IV.

DEVOTIO.

ADeps in Scriptura quandoque in bono, quandoque in malo, accipitur. In bono ſecundùm quid ſignat devotionem mentis, pſal.62. *Sicut adipe repleatur anima mea*. S.Thom.in pſ.16.

Corona. Heu cecidit corona capitis noſtri, devotio monaſtica repuit. Joan.Tritthemius in libro Penthico de ruina Ord. Bened.c.3.

Flos. Comparatur pœnitens arbori: cujus radix eſt contritio, frondes confeſſio, & flores Sancta devotio, &c. S.Bonaven.diet.Sal.tit.2.c.1.

Humor. Notandum, quòd peccatum dicitur frigus; quia extinguit calorem dilectionis. Matth. 24. *Quoniam abundavit iniquitas, &c.* quia congelat humorem devotionis. Eccl. 43. *Frigidus ventus Aquilo*. S.Tho.in 6 Jer.in fine

Lingua animæ. Os cordis, id eſt, animæ, eſt meditatio, ſive cogitatio. S.Gregor.mor.15.apud S.Bonav de 2.itin.ætern. diſt. 4. Verbi Divini lingua, eſt favor dignationis; animæ verò lingua, eſt fervor devotionis, S Bernardus ibid.

Oleum. *Impinguaſti oleo*, id eſt, lætitia, *Caput meum*. S. Thom. in pſal.22. Oleum ſignificat ſpiritualem gratiam. ibid. Caput meum, id eſt, mentem meam. Matth. 6. *Tu autem, cùm jejunas. unge caput tuum*, id eſt, mentem oleo, id eſt ſpirituali devotione. Ib.

Pinguedo. In homine ſpiritualiter eſt duplex pinguedo: una mala, per delectationes corporales. Deut. 32. *Impinguatus eſt, dereliquit DEUM factorem ſuum*. Et pinguedo devotionis. *Sicut adipe, & pinguedine, &c.* Hac pinguedine dum caret anima, fit ſicut aranea. S.Thom.in pſ.38.

Penna. Volatus Sanctorum perficitur quatuor pennis, ſcilicet dilectionis, cognitionis, devotionis, orationis. S. Bonav.ſerm. de SS.Sim.& Juda.

Thus. In thure ſancta devotio orationum accipitur. S.Tho. c.4.in Cant.

TITVLVS V.

DEUS.

ALa. Duæ ſunt alæ DEI, vetus, & novum Teſtamentum: quia nos regunt, ſubvehunt, & protegunt. S. Bonav. in pſ.35.

Amaſius. Quæ (natura humana) dilecta non fuit, dilecta

eſt

Digitized by Google

eſt vocata, & DEUM nacta eſt Amaſium. Planudes or. de Sepult. Dom. tomo 15. Bibl. PP. Pariſiis 1654.

Artifex. Summus artifex DEUS lapides ſuos, id eſt, electos, conſuevit quadrare quadratura virtutum, ſcilicet prudentia, temperantia, fortitudine, & juſtitia. S. Bonavent. diet. ſal. tit. 30. cap. 5.

Baculus. Ecce Dominus tuus eſt tibi quaſi baculus. Securus homo incumbit; quia ille non ſuccumbit. S. Aug. Enarr. 2. in pſal. 32.

Caput. Per aurum intelligitur Divinitas; ideo dicitur Cant. 5. *Caput illius aurum optimum.* Greg. Caput Chriſti eſt DEUS; & Caput aureum; quod aurum eſt Divinitas. S. Thom. in feſto S. Bernardi Sermone unico.

Deſerens hominem. A DEO numquam recedamus: patrimonium noſtrum ipſe ſit. S. Aug. in pſ. 51. Si recedat aer Mundi hujus, moritur corpus; ſi recedat DEUS, moritur anima. Id. Conc. 2. in pſ. 70.

Formæ variæ. Propter te, homo, DEUS formas variat, officina commutat. Et nunc igneus tibi reſplendet in rubo. Exodi 3. nunc eluceſcit flammeus in columna: tibi nubis vertitur in columnam. Exodi 13. Nunc te ut aquila protegit; ut cœleſtem provocet ad volatum. Deut. 32. Nunc ſicut gallina educit, ducit, vocat; recipit. Nunc ut paſtor requirit in montibus, &c. S. Chryſol. ſerm. 170.

Fulgur. Quemadmodum fulgur univerſa explorat; ſic etiam DEUS. S. Ephr. in pret. margarit.

Gallina. Alis gallina pullos contra milvum cuſtodit: ſic & DEUS ſuis alis, quæ ſunt charitas, & miſericordia, juſtos defendit à rapacitate dœmonum. Matth. 23. *Quoties volui congregare, &c.* S. Thom. in pſ. 16.

Ignis Deitatem ſignificat; & aqua aſſumptionem. S. Ephr. in marg. pret.

Scriba. In Sacra Scriptura operationes metaphoricæ deſignantur per inſtrumenta, vel membra, quæ ſunt operationum principia. Et ſic per linguam, & calamum, operatio DEI deſignatur. Quia Sapientia, quæ eſt in corde, transfunditur in materiam ſenſibilem, ſcilicet pargamenum. DEUS autem & loquitur, & ſcribit. Loquitur, quando transfundit Sapientiam ſuam in animas rationales. pſal. 84. *Audiam, quid loquatur, &c.* Et hoc dicitur Verbum: quia ipſum eſt omnis illuminatio. Joann. 1. *Vita erat lux hominum.* Scribit: quia judicia ſuæ Sapientiæ imprimit in rationalibus creaturis. Rom. 1. *invisibilia DEI.* Eccli. 1. *DEUS effudit illam, &c.* Sicut enim reſpiciens librum cognoſcit Sapientiam ſcribentis; ita cùm nos videmus creaturas, cognoſcimus Sapientiam DEI. Calamus igitur eſt Verbum DEI. S. Thom. in pſ. 44.

Scutum. Ut ſcuto bonæ voluntatis tuæ coronaſti nos. Eſt (DEUS) hic ùt ſcutum protegens; in patria verò ùt ſcutum coronans. Conſuetudo namque fuit Romanis antiquitus, uti ſcutis rotundis; & in illis habebant ſpem victoriæ. Et quando triumphabant, illomet ſcuto utebantur ùt corona. Et inde Sancti pinguntur cum ſcuto rotundo in capite. Sanct. Thom. in pſ. 5.

Sol. Ubi deeſt calor illius? (Solis) quò radij ejus non perveniunt? In cœlo fulget, in mari rutilat, fervet in terris. De Sole ergo non dubitas, quòd ubique reſplendeat: de DEO dubitas, quòd non ubique fulgeat ſplendor gloriæ ejus? S. Ambr. ſer. 19. in pſ. 118.

Templum. Extolle manus meas ad templum, id eſt, opera mea dirigo ad DEUM. S. Thom. in pſ. 27.

Vita animæ. Sicut anima vita eſt corporis, ſed non vivificat ſine cibo corporali: ità DEUS vita eſt animæ: ſed non vivificat illam ſinè cibo ſpirituali, id eſt, ſinè Verbo DEI. S. Auguſt. apud S. Thom. de Sacr. Alt. cap 6. Vita Corporis anima eſt; vita animæ DEUS eſt. S. Aug. ſer. 18. de Verb. Ap.

Varia.

Ego amore veſtri quæſivi in S. Scriptura, & inveni, quòd quatuor chordis DEUS trahat ad ſe. 1. Eſt amor Divinalis. 2. Ardor cœleſtis. 3. Timor infernalis. 4. Eſt dolor temporalis. S. Vinc. Ferr ſerm. fer. 4. à Pent.

Aurum, quod hic eſt, non poteſt tibi eſſe argentum: quod vinum eſt, non poteſt eſſe panis: quod tibi lux eſt, non poteſt eſſe potus. DEUS tuus totum tibi erit. Manducabis eum, nè eſurias; bibes eum, nè ſitias. S. Aug. Conc. 1. pſ. 36.

Quemadmodum Sol oculos Sanos habentes tranquillus apparet; in oculos autem lippos quaſi tela jaculatur; intuentem illum vegetat, hunc excruciat, non mutatus, ſed mutatum. Sic eum cœperit eſſe perverſus (homo;) & tibi DEUS perverſus eſſe videbitur. Tu mutatus es, non ille. S. Aug. in pſ. 72.

TITVLVS VI.

DIABOLVS.

A*Bimelech*, eſt diabolus, viam cœleſtis patriæ includere moliens; ſigno Crucis Dominicæ ſuperatur. S. Iſid. c. 25. in Ex.

Abyſſus eſt diabolus. S. Thom. in 20. Apoc.

Ægyptius, à quo peregrinum fratrem Moyſes liberavit, Ex. 2. diabolum figuravit. S. Iſid. c. 6. in Exod.

Aleator. Peccatum eſt ſicut ludus aleatoris, qui vulgò dicitur ludus corrigiæ. Diabolus eſt falſus aleator, ſeu corrigiator. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 2.

Angelus abyſſi. Abyſſus dicitur cor peccatoris, peccati caligine tenebroſum; cujus Angelus eſt diabolus. S. Thom. in c. 9. Apoc.

Aquilo dicitur diabolus, propter tentationis impetum. S. Thom. in 1. Jer. quia impedit boni operis fructum: quia ſiccat lacrymarum fluvium. Id. ib. Quid per Aquilonem, niſi immundus ſpiritus deſignatur. S. Greg. in 4. Cant.

Arma diaboli. Omnia, ut brevius utar verbis, auferuntur; ſola mulier relinquitur. Antiquum diaboli organum: ſcilicet ſibi ipſi tela ſervabat: quoniam quidem ſciebat, quòd per mulierem primum hominem ſubegerat; ideo mulierem ſibi reſervat quoad verſutiam, ut eiſdem armis utatur. Sed ibi Adam invenit; hic autem Adam non invenit. S. Chryſoſt. hom. 3. de pat. Job.

Aſſur. Quis Aſſur ſuperbi regis nomine? Ezech. 32. niſi ille per elationem cadens antiquus hoſtis exprimitur? S. Greg. mor. lib. 9. cap. 50. Aſſur pro ipſo diabolo figuratè intelligi ſolet, qui operatur in filiis diffidentiæ, tamquam in vaſis ſuis; ut oppugnent populum DEI S. Auguſt. in pſal. 82.

Aves hic quoque appellat dœmones; qui & ipſi in pectoribus Scribarum malitiæ ſuæ nidos fecerunt. S. Chryſol. ſerm. 19. Diaboli ſunt appellandi aves aeris; aves cœli autem ſunt ſpirituales viri. Id. ſerm. 98.

Babylonis Rex diabolus eſt. S. Iſid. c. 2. in Eſdram.

Beſtiæ dœmones ſunt. Pſ. 73. *nè tradas beſtiis, &c.* Beſtiæ agri ſunt, qui impugnant actiones; beſtiæ ſaltus, qui impugnant contemplationes: & ſolitarios. Vel, beſtiæ agri ſunt, qui ſæculares; beſtiæ ſaltus, qui religioſos impugnant, qui ſaltum de Mundo fecerunt. S. Bonavent. ſerm. 3. Dom. Quinquageſ.

Caput malorum. Corpus diaboli univerſitas eſt iniquorum, tamquam illius nutrix adultera; cujus ipſe caput eſt. S. Thom de Sacr. c. 14.

Carbonarius diabolus eſt, de quo Iſ. 4. *Ego creavi fabrum ſufflantem in igne prunas.* S. Bonav. ſer. 4. D. 1. Paſch.

Catuli. Qui ſunt catuli leonum? dœmones. Quomodo quærunt ſibi eſcam? quando tentant. Sanct. Auguſt. in pſ. 100.

Carnifices. Apoſtoli velut carnifice utuntur dœmone: dicit enim Paulus: *quoniam ergo aliqui circa fidem naufragaverunt, hos tradidi Sathanæ; ut diſcant non blaſphemare.* 1. Tim. 1. Et iterum de quodam 1. Cor. 5., qui fuerat fornicatus, pœnamque debente ipſe idem Paulus dicit: *Congregatis autem vobis, & ſpiritu meo, cum virtute Domini JESU, judicavi tradere hujuſmodi Sathanæ, in interitum carnis; ut ſpiritus ſalvus ſit.* S. Chryſoſt. hom. 3 de Pat. Job.

Cete. Quid ceti nomine, niſi antiquus hoſtis exprimitur? qui dum mentes Sæcularium poſſidendo penetrat, quaſi in earum lubrica cogitatione natat. Sanct. Gregor. mor. libr. 8. cap. 16.

Coqus. Piſces diaboli (mali homines) aſſabuntur perpetuò ſuper prunas Inferni. S. Bonav. ſer. 4. D. 1. Paſch. Coquens eſt diabolus; qui malas cogitationes miniſtrat, ſicut coquens miniſtrat ligna. S. Thom. in pſ. 50.

Damaſcus ſignificat aereas poteſtates. Contra Damaſcum ergo eſt hæc turris: quia Eccleſia ſemper diabolo, & membris illius, adjutorio Chriſti munita, reſiſtit. S. Thom. c. 7. in Cant.

Draco. *Super aſpidem, & baſiliſcum, &c.* pſ. 90. Aſpidem dixit mortem, baſiliſcum peccatum, leonem Anti-Chriſtum, draconem diabolum. S. Iſid. c. 5. in Gen.

Equus. Equus portat ſeſſorem indifferenter, & mulus onus quodcumque. Peccatori duo imponuntur: ſeſſor ſcilicet, diabolus: & onus, peccatum. Non ergo ſitis ſicut equus, non diſcernens inter ſeſſores: an ſcilicet Chriſtus ſit, vel diabolus? Nec ſicut mulus: quia quodlibet onus:

ſcili-

Digitized by Google

ſcilicet peccatum indifferenter portat. S. Tho. in pſ. 31.

Erratici. Dæmones ſunt immundi, & erratici ſpiritus. S. Cyprianus ad Donatum epiſt. 2.

Falcones in aere ſunt dæmones, in media regione commorantes. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. D. 1. Adv.

Fœnerator peſſimus eſt diabolus. S. Ephr. tom. 3. in ſua Confeſſione.

Fortis. Fortem diabolum appellavit (Chriſtus Matth. 31.) non quia natura talis ſit; ſed ut tyrannicas ejus vires, quas ex natura ſumpſit, ignavas oſtenderet. S. Chryſoſtom. hom. 26. in Matth. *Fortis* eſt dæmon, Marci 3.; vaſa ejus ſunt homines, in quibus recipitur. Theophilactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci. Alligavit Dominus fortem, id eſt, diabolum ab electorum ſeductione compeſcuit: & ingreſſus in domum, id eſt, in Mundum, vaſa ejus, id eſt, homines diripuit. V. Beda ib.

Fur. Terram, quam dixit, habitaculum Corporis noſtri ſignificat: theſaurus verò fides eſt - tinea eſt avaritia, ſive libido - fures, diabolus. Arnob. c. 8. in Matth. Fur eſt diabolus animam furando. S. Thom. in feſto S. Gregorii.

Gigantes ſunt diaboli: quia ſunt magnæ ſtaturæ; quia minor diabolus Inferni eſt major maxima turri, vel arbore, exiſtente in Mundo. S. Vinc. Ferr. Serm. fer. 6. à Pent. Typum diaboli geſtavit Nembroth Gigas. S. Iſidor. in Alleg.

Goliath figura diaboli, & ſuperbiæ. S. Iſid. c. 8. in 1. Reg. Golias typus diaboli eſt. S. Ambr. Ser. 18. in pſ. 118.

Hai Rex, figura diaboli. S. Iſidor. c. 8. in Joſue.

Holofernes, quem Judith jejunans occidit, ſignificat diabolum; qui abſtinentia ſuperatur. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. cap. 6.

Homo iniquus dicitur diabolus S. Thom. in pſ. 42.

Impius. A facie impiorum (protege me) qui me afflixerunt, id eſt, à poteſtate, & præſentia dæmonum. S. Thom. in pſ. 16.

Incantator diabolus eſt, & aliæ malæ perſonæ. Contra hos debemus induere proprietates aſpidis: unam deſteram aurem ponere ſupra petram Chriſtum; alteram occludere cauda corporis extremitate, ſcilicet mortis cogitatione, quæ eſt ultimum hominis. S. Vinc. Ferr. fer. 2. Epiph. Dom.

Infernus. Redimet de manu inferi, id eſt, diaboli; ſub quo erant homines ante adventum Chriſti. S. Thom. in pſ. 48. Infernus, id eſt, diabolus, qui præpoſitus eſt Inferis. S. Thom. in 14. Iſ.

Joab Diabolus allicit, ut occidat. Hoc ſignificatur in Joab Principe, qui Amaſiam oſculando interfecit. Oſculum diaboli, falſa ſecuritas peccatoris. S. Bonav. ſer. 2. D. 4. Paſch.

Laban. Hujus (Laban) filiam, id eſt, ſeu Mundi, ſeu diaboli, Jacob abſtulit: cùm ſibi Chriſtus Eccleſiam ex gentilitate conjunxit S. Iſid. c. 26. in Gen. Laban diaboli typum figurat. Laban quippe interpretatur *dealbatio*. Dealbatio autem diabolus non inconvenienter accipitur: quia transfigurat ſe velut Angelum lucis. Id. ib.

Latro. Maligni ſpiritus iter noſtrum quaſi quidam latrunculi obſident. S. Greg. hom. 12. in Evang. Sicut aurora eſt exoſa latronibus, ſic fides odioſa eſt latronibus, qui ſunt latrones animarum. S. Bonav. diet. ſal. tit. 5. c. 3. Latro primus eſt diabolus. S. Thom. ſer. 1. D. 20. Pent. Jericho ſignificat Mundum, vulneratus Adamum, latrones diabolos, Samaritanus Chriſtum Dominum, qui *cuſtos* dicitur. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Lectus diaboli eſt omne convitium, atque ira: quaſi pernicioſus quidam adulter occulta voluptate cum eo adulteratur; & ex pernicioſo ſpermate diabolicas inimicitias parit; contraque matrimonium omnia peragens, eos, qui pacis vinculo in unum coarctantur, in multas dirimit partes; cùm matrimonium in una duos carne conjungat. S. Chryſoſt. hom. 52. in Matth.

Leo. Gratias magno illi leoni de tribu Juda (Chriſto.) Rugire iſte 1. Petri 5. poteſt (diabolus) ferire non poteſt. Rugiat, quantùm vult; tantùm non fugiat ovis Chriſti. S. Bernard. ſer. 13. in pſ. 90. Liberatus ſum de ore leonis. Refertur ad diabolum. 1. Petri ult. S. Thom. in pſ. 21. Leones ſunt dæmones. S. Thom. ſer. 2. Dom. 2. Paſch. Diabolus eſt leo cruentus, & veritatis inimicus. S. Ephr. tom. 2. in ſuo Teſtam. *Ad prædam aſcendiſti fili mi.* Gen. 49. id eſt, aſcendens in crucem captivos populos redemiſti; & quos ille leo contrarius invaſerat, tu moriens eripuiſti. S. Iſid. cap. 31. in Gen. Diabolus biformis eſt: leo in impetu, draco in inſidiis. S. Aug. Præfat. in pſ. 69.

Lucifer. O Lucifer! imò non jam Lucifer, ſed noctifer, aut etiam mortifer. S. Bern. tr. de grad. humilit.

Lupus. Sunt dæmones lupis rapacibus ſimiles. S. Ephr. l. 2. paræn. 3.

Malleus ſignificat diabolum. Jer. 50. *Contritus eſt malleus*, S. Bonav. in pſal. 97. Tanquam malleus cœleſtis opificis factus eſt (diabolus) malleus univerſæ terræ. Terit electos ad eorum utilitatem: reprobos conterit in eorum damnationem. S. Bernard. ſer. de Malachia. Malleum univerſæ terræ, pſ. 97. diabolum voluit intelligi. De ipſo malleo in manu DEI, id eſt, poteſtate DEI poſito, tunduntur ductiles tubæ. S. Auguſt. in pſal. 97.

Malum. Malum hic, Matth. 6., diabolum vocat. Non eorum, qui natura ſunt: ſed eorum, qui electione fiunt, dicitur eſſe malitia. Per excellentiam autem ille ſic vocatur, propter exceſſum malitiæ. S. Chryſoſt. hom. 20. in Matth.

Mercator. Peccatum eſt ſicut falſitas in panno: ejus mercator eſt diabolus: ejus principium delectatio, medium remorſus conſcientiæ, finis gehenna. Diabolus tantùm initium oſtendit, ſicut malus venditor facit. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. cap. 2.

Milvi ſunt aereæ poteſtates, diaboli, & Angeli ejus. S. Auguſt. Conc. 2. in pſal. 90. Alis gallina pullos contra milvum cuſtodit: ſic & DEUS ſuis alis, quæ ſunt charitas, & miſericordia, juſtos defendit a rapacitate dæmonum. Matth. 23. *Quoties volui congregare &c.* S. Thom. in pſ. 16.

Mons. Montis nomine diabolus ſignificatur, propter ſuperbiam. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 11. Marci. In miraculo à facie tua montes defluxerunt. Myſticè dæmones per hos montes intelliguntur. S. Thom. in 64. Iſ. Ponitur mons pro diabolo; tranſi hinc, id eſt, ab hoc corpore, & tranſibit. S. Thom. in Matth. 17.

Mors. Vita Chriſtus eſt, mors diabolus. Joan. Xiphilinus Patr. Conſtant. or. in Cruc. ador. tom. 15. Bibl. PP. S. Chryſoſtom. apud S. Thom. in Cat. ſup. 8. Marci. Mors, id eſt, diabolus. Apoc. 6. *Nomen illi mors.* S. Thom. in pſ. 48.

Myrmicaleon rectè dicitur, id eſt, leo, & formica: quia nimirum ſicut contra conſentientes fortis eſt; ita contra reſiſtentes debilis. Aliis ergo leo, aliis formica. S. Greg. mor. l. 4. c. 17.

Pater impiorum. Neque diabolus aliquem hominem, aut potentia creavit, vel generando procreavit: & tamen dicitur Pater impiorum; non propter generationem, ſed propter imitationem. S. Aug. hom. 27.

Pharao. Et quid in Pharaone Ægypti Rege, niſi ipſe tenebrarum auctor diabolus deſignatur. S. Greg. l. 5. cap. 4. Sicut ille populus per mare rubrum ſalvatus eſt, Pharaone demerſo; ità Eccleſia gentium per baptiſmum de diaboli ſervitute liberata eſt; & ad veram repromiſſionis terram, Evangelicam libertatem, introducta eſt. S. Thom. in Cant. 1. Omnes, qui luxuriæ, qui ſuperbiæ, qui avaritiæ, qui invidiæ, qui fallaciæ, deſerviunt; quaſi equi quidam ſub curru Pharaonis, id eſt, ſub regimine diaboli ſunt. S. Thom. in Cant. 1. Redemit nos Chriſtus de manu Pharaonis, ſcilicet diaboli. S. Thom. Ser. 1. D. infra Octav. N. D.

Philiſthiim. Myſticè per tabernaculum, deſignatur Eccleſia ſancta. Hoc tabernaculum ſcilicet Eccleſia, ereptum eſt de manibus Philiſthiim, id eſt, dæmonum. S. Thom. in pſ. 28.

Perdix, impurum, ac malevolum, & fraudulentum animal, adverſario, & circumſcriptori generis Humani, fallaciſſimoque, & impuritatis authori, conferendum putatur. S. Ambr. l. 7. ep. 48.

Porcus. Diaboli ſunt porci. Luc. 15. S. Chryſol. ſer. 5. de filio prod.

Porta lata eſt diabolus: *Portæ inferi non prævalebunt* Matth. 16. S. Thom. Cat. ſup. 7. Matth.

Portæ mortis ſunt diaboli. S. Thom. ſerm. in feſto Cathedræ S. Petri.

Portæ inferi. Sed & ſingulæ ſpirituales nequitiæ in cœleſtibus, portæ ſunt inferorum; quibus contrariantur portæ juſtitiæ. Orig. apud S. Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

Regulus. In caverna reguli, id eſt, diaboli: qui eſt Rex ſuper univerſos filios ſuperbiæ. S. Thom. in 11. Iſ.

Rex Chriſtus, Rex diabolus: ille humilium, hic ſuperborum. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 29. Diabolus eſt Rex; de quo Apoc. 9. S. Thom. in 9. Apoc.

Sator, ſatorque ſcelerum, diabolus. Daniel Monachus Raithunus in vita S. Joannis Climaci c. 1.

Scandalum. Venientia ſcandala ſunt Angeli Sathanæ. Quærunt autem organa, per quæ ſcandala operentur. Orig. tr. 3. in Matth. apud S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

Scorpii, & *Serpentes*, appellantur. S. Cyprianus ep. 2. ad Donatum.

Sculptor. Nota: quòd diabolus, in quibus non invenit fidem Catholicam, vel fortem; in illis ſculpit, & format, figuram leonis, id eſt, peccatum ſuperbiæ, &c. S. Bonav. diet. ſal. tit. 10. cap. 5.

Sequi

Sequi diabolum quid? Tale eſt ſequi diabolum; quale eſſet, ſi agnus ſequeretur lupum, Porcus urſum, gallus vulpem, lepus canem, &c. S. Bonav. de SS. Petro, & Paulo.

Serpens. Crux eſt palus, in quo erecto Serpente æneo, id eſt, Chriſto, omnes, qui eum fideliter aſpiciunt liberantur à morſibus Serpentum ignitorum, id eſt, diabolorum. S. Bonav. in Laudiſmo de S. Cruce. Cedrus odore ſuo Serpentes fugat; & ſic ſancti Doctores dæmones, fragratione doctrinæ ſuæ repellunt. S. Thom. in 1. Cant. Diabolus dicitur Serpens 1. propter renovationis ingenium. 1. Cor. 2. *Ipſe Sathan transfigurat ſe, &c.* 2. Propter incedendi modum. Job. 40. *Stringit caudam ſuam, quaſi cedrum*, S. Thom. in 27. Iſ. Vide hic *Tentator.*

Spiritus Domini appellatus eſt diabolus, 1. Reg. 16., propter miniſterium: quia omnibus, etiam ſpiritibus malis, utitur DEUS bene; vel ad damnationem quorundam, vel ad emendationem, vel ad probationem. S. Iſid. c. 8. in 1. Reg.

Tentator. Diabolus nos non niſi ab inferiori oppugnare poteſt. Adeoque ſi ſublimiter ſpiritu volemus, vincere nos nequit: eſt enim Serpens; humi tantùm ſerpit. S. Chryſoſt. Serm. de Laude DEI. Ille (Serpens) obſervat tuum calcaneum: tu obſerva caput illius. Quid eſt caput illius? initium malæ ſuggeſtionis. S. Aug. Conc. 1. in pſ. 48. Dum prava in cogitatione machinatur, quaſi adhuc gladius in vagina eſt: dum verò malum, quod cogitavit, iniquè perficit; de vagina ſua egreditur: quia de occultatione cogitationis ſuæ per iniquitatem malæ operationis aperitur. S. Gregor. mor. l. 15. cap. 13. Venti ſunt tentationes diaboli. Quandoque venit Aquilo, qui proiicit navem ſurſum elevando in ſuperbiam & ità navis, ſcilicet conſcientia, perit. ſed ventus tentationis non eradicat ſolùm arbores, id eſt, ſimplices; ſed etiam diruit montes, ſcilicet perſonas ſpirituales. S. Vinc. Ferr. ſer. 5. de S. Dominico.

Venator. Diabolus eſt verſutus venator. S. Chryſoſt. ſer. de pœnit. Diabolus dicitur venator propter tria: quia inſidias ponit, laqueos ponit, Sanguinem fundit. S. Bonav. in pſ. 90. Qui ſunt venatores iſti? pſ. 90. 3. Venatores utique peſſimi Venatores, qui cornu non ſonant, ut non audiantur; ſed *ſagittant in occultis immaculatum*. Ipſi ſunt *rectores tenebrarum harum*. S. Bernard. ſerm. 13. in pſ. 90 Quaſi venator robuſtiſſimus, & auceps calidiſſimus. S. Cæſarius Arelat Ep. hom. 35.

Ventus. Perverſitas hæreticorum, tentatio dæmonum, crudelitas tyrannorum, malignitas falſorum Chriſtianorum, ſunt quatuor venti, quibus navicula Petri agitatur. S. Thom. ſer. 2. D. 2. Epiph. De illis quatuor ventis Dan. 7. *& ecce in mari magno pugnabunt venti quatuor.* Idem ibid. Myſticè puppis eſt Eccleſiæ initium. Cervical Corpus Domini eſt; cui Divinitas ſicut Caput inclinata eſt. Ventus autem, & mare, perſecutores, & dæmones ſunt. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Volucres cœli dicuntur rectè dæmones: ſive quia cœleſtis, ſpiritualiſque ſunt naturæ; ſive quia in aere habitant. Vener. Beda apud S. Thom. ſup 4. Marci. Per volucres intelliguntur dæmones, per ſemen juſtitia Luc. 8. S. Thom. ſer. 4. Sexag.

Vulpecula. Vinea juſtitia eſt; in qua ſunt tot palmites, quot virtutes; ſicut dicit Chryſoſtomus. Vulpeculas ab ipſa, id eſt, dæmones cohibendo. S. Thom. ſerm 2. in Septuag.

Uxor diaboli. Lucifer duxit uxorem inobedientiam S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. D. 2. Pent.

TITULUS VII.

DISCIPLINA.

A*Ger.* Theſaurus in agro abſconditus Matth. 13. eſt cœleſte deſiderium: Ager verò, in quo theſaurus cœleſtis abſconditur, eſt diſciplina ſtudii cœleſtis. S. Greg. hom. 12. in Evang.

Ancilla DEI eſt diſciplina ſancta. Arnobius in pſ. 118.

Ariadnæ filum. Lumen, ac ductor, & quaſi Ariadnæum filum, eſt diſciplina. P. Franciſcus Sacchinus in Protrept. p. 2. cap. 2.

Virga. Numerus quadragenarius tempus iſtud ſignificat, quo in hoc ſæculo regi nos oportet à Chriſto ſecundùm diſciplinam laborioſam; quam ſignificat illa virga ferrea, de quo in pſalmis legitur pſal. 2. *Reges eos in virga ferrea.* S. Auguſt. de Conſ. Evang. l. 2. c. 4. apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

TITULUS VIII.

DISCRETIO.

C*Alamus*, eſt diſcretio. Sicut calamus, niſi interiùs incauſtum habeat, non ſcribit. Sic & diſcretio prædicatoris in illum, niſi repleatur gratia, in affectu vacua manet, nec affectum habet. S. Thom. in 11. Apoc.

Clavis cœli. Claves Regni cœlorum ipſam diſcretionem nominat. Rabanus apud S. Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

Digiti. Per manus ipſa operatio deſignatur; per digitos verò diſcretio operationis. S. Thom. c. 5. in Cant In manibus opera, in digitis diſcretio, ſignatur. S. Iſidor. in 1. Cant.

Frænum. Equus ſignificat deſiderium, calcaria ſignificant bona exempla. Frænum ſignificat diſcretionem. S. Bernard. Opuſc. de filio prod.

Monile. Collum, per quod vox emittitur, veritas eſt; monilia, quæ ornant pectus, & ſtringunt, diſcretio eſt. S. Bonav. lum. Eccl. ſerm. 2.

Naſus. In naſo Verbi DEI diſpenſatores cauſa diſcretionis deſignantur. S. Iſidorus in Cant. Parvo naſo eſt, qui ad tenendam menſuram diſcretionis idoneus non eſt. S. Iſid. c. 13. in Levit. Dum naribus diſcretionis ſpirat, charitas ſibi ſuaviter olet. S. Gregor. in 1. Cant.

Palpebra. Per palpebras ſignificatur diſcretio: quia ſicut palpebræ oculi dirigunt viſum, ſic diſcretio moderatur humanam ſapientiam. S. Thom. in pſ. 10.

TITULUS IX.

DIVINITAS.

A*Ltare* poteſt dici altitudo Divinitatis Chriſti. S. Thom. in 14. Apoc.

Caput. Aperi mihi - quia Caput meum plenum eſt rore, &c. Cant. 5. Caput meum, id eſt, Divinitas, plenum eſt rore, id eſt, miſericordia ad dimittendum peccata. *Et cincinni mei*, id eſt, humanitas *guttis noctium*, id eſt, effuſione ſudoris lacrymarum, & ſanguinis Paſſionum, ad redimendam hæreditatem tuam. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 5. *Caput agni cum pedibus, & inteſtinis vorabitis.* Ex. 12. Caput agni ſignificat Deitatem, inteſtina animam, pedes carnem. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 4.

Mel. Comedi favum cum melle meo. Cant. 5. id eſt, dulcedinem Carnis Chriſti cum dulcedine Divinitatis. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 24. S. Aug. ſuper illud Cant. 4. *Mel, & lac, ſub lingua tua*, dicit, quòd ſignificat per butyrum Humanitatem, quia de terræ nutrimento venit: per mel Divinitatem; quia de rore cœli colligitur. S. Thom. in 7. Iſ.

Solium. Per ſolium Iſ. 6. ſignificatur eminentia Divinæ naturæ. S. Dionyſ. cap. 13. cœl. hier apud S. Thom. in 6. Iſ.

Veſtitus deauratus. Aſtitit Regina, pſal 44. quæ Regina, & Mater Regis eſt; quæ aſtat ſuper omnes choros, *in veſtitu deaurato*, id eſt, deaurata Divinitate. Non quòd ſit DEUS, ſed quia eſt Mater DEI. S. Thom. in pſ. 44.

TITULUS X.

DIVITIÆ, DIVES.

A*Urum* quid? Aurum materia laborum, periculoſa res poſſidentium; aurum enervatio virtutum: aurum malus Dominus; proditor ſervus. Ergo qui aurum non habet, quid habet? fidem habet. S. Aug. ſerm. 26. de Verb. Ap.

Canis. Divitiæ ſunt ſicut canis ſequens duos dominos; in capite autem viarum proprium. Sic divitiæ in capite mortis ſequuntur Mundum, & dimittunt avarum. S. Bonavent. diet. ſal. tit. 1. cap. 6.

Cedrus. Vides cedrum in monte altiſſimo ſuperexaltatam: ſed vento frangitur, ſed igni exuritur, ſed vetuſtate diſſolvitur. Ità & dives in ſæculo. S. Ambr. in pſ 36.

Fundamenta montium ſunt illa, in quibus fundantur: ſcilicet divitiæ. S. Thomas in pſ. 17.

Digitized by Google

Laqueus. Advertis, laqueum diaboli eſſe divitias? ac nè mediocrem hunc laqueum putes; hic laqueus Iudam Apoſtolum ſtrangulavit. Eſca diaboli luxuries eſt; eſca laquei avaritia eſt. S. Ambroſ. ſer. 14. in pſ. 118. Laqueus diaboli ſunt divitiæ ſæculi hujus. S. Bernard. ſer 3. in pſ. 90.

Miſeria divitum. Quid invides diviti? quoniam ſe majorum curarum reum conſtituit; quoniam graviori ſervitio, & infinitis mœroribus, quaſi quidam canis ſuis alligatus eſt pecuniis. Vis fieri dives ut pauper? licet tibi, ſi velis; & eſt, qui prohibeat, nemo. Contemne Mundi pecunias; nihil eſſe cogita, ſicut, & ſunt. Elimina pecuniarum amorem, & dives factus es. Hic eſt dives, qui dives eſſe non vult; qui pauper eſſe renuit, hic eſt, qui pauper eſt, qui pauper eſt. Sanct. Chryſoſt hom. 65. ad Pop.

Noxia. Neque ſapientiorem, neque temperatiorem, neque clementiorem, neque prudentiorem, divitiæ facere poſſunt: non benignum, non placidum reddunt. Si paratum aliquid, atque reconditum invenerint, ſubruunt: & è contrario vitia pro virtutibus introducunt: ipſarum enim pediſſequa eſt luxuria, ira, &c. S Chryſoſt. hom. quod nemo læditur, niſi a ſe ipſo. Hoc (divitias ſervare) eſt feras quadam beſtias in animis ſuis homines ſponte collocare, & in pectoribus ſuis nutrire. Id. ibid.

Onus. Quid homini pecunia tua, niſi quoddam viaticum eſt? Multa oneri, moderata uſui: viatores ſumus vitæ hujus. S. Ambroſ. l. 7. ep. 44. Hic relinquite ligna veſtra divites; ut onus veſtrum futuro incendio incrementum non addat. Si erogaveris, minuetur onus; &, quod remanſerit, onus non erit. Id. l. 9. ep. 72.

Pinguedo dicuntur divitiæ. 1. Propter ſterilitatem. Matth. 13. fallacia divitiarum. 2. Propter ventoſitatem: 1. Tim. ult. *Divitibus hujus ſæculi præcipe, non ſublime ſapere*. 3. Propter inutilitatem. S Thom. in 17 Iſ.

Puteus. Putei, cùm exhauriuntur, uberiùs fluunt; cum autem deſeruntur, putreſcunt. Eodem modo ſtabiles divitiæ inutiles ſunt. S. Baſilius apud S. Ioan. Damaſcen. lib. 2. parall. cap. 16.

Sævit (amor pæcuniæ) ùt barbarus, ferocit crudeliter ùt tyrannus, debacchatur impudenter ùt meretrix: nuſquam miſeretur, nuſquam pudet. Adeſt ubique dura, ubique terribilis, dira, mala, mens, impia, truculenta. Et cùm lupis, & urſis, ac leonibus, ferocius ſæviat; ſuavis tamen hominibus videtur, & amabilis. Et quid dico ſuavis? melle ipſo, ac favis, dulcior. S. Chryſoſtom. hom. quòd nemo læditur, &c.

Schola malitiæ opes. Hæc igitur ſciens, ſuperflua quoque impenſa, facque pauperibus ſupplementum, &c. S. Ioan. Chryſoſt. l. 3. Adv. vitup. vitæ Monaſt.

Somnium eſt iſte theſaurus: evigilans; & receſſit. Quoniam qui potuerit crapulam iſtius Mundi edormire, & ſobrietatem virtutis aſſumere, iſta contemnit. Sanct. Ambroſ. in pſ. 48.

Sordes Mammonæ ſunt divitiæ. Sanct. Aſterius hom. Adv. avarit.

Sterquilinium. Quia ſicut ſterquilinium congregatum corrumpitur, & fœtet, diſperſum verò facit agros fructificare. Ità &c. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. c. 6.

TITULUS XI.

DOCTOR.

ARa. Doctores ſunt ara Divinitatis. S. Aug. l. 20. contra Fauſtum c. 3.

Balſamum. Sal eſt balſamum naturæ; & Doctores ſunt terræ balſamum. S. Aug. ibid.

Barba. Sicuti barba ornamentum eſt viri; ità SS. Apoſtoli, & Doctores, ornamentum præſtant Corpori Chriſti. S. Iſidor. c. 11. in 13. Levit.

Botrus. Uberibus Eccleſiæ Doctores propter lac primæ eruditionis, comparantur: & botris æquantur propter magiſteria dulciſſima æternitatis. S. Iſid. in Cant.

Campſores. Doctores ſunt quidam Campſores. Luc. 19. *Vocatis ſervis decem dedit eis mnas, & ait: negotiamini, dum venio*. Ergo ſunt negotiatores. S Thom. in pſ. 36.

Cataracta. Per abyſſum intelligitur ſacra doctrina; & ſic eſt ſenſus: abyſſus, id eſt, vetus Teſtamentum vocat aliud, id eſt, novum Teſtamentum, in voce cataractarum tuarum, id eſt, prædicatorum, & Doctorum. S. Thom. in pſ. 41.

Cervus, & Mercenarius. Comparatur ſtudioſus animus cervo celerrimo, & mercenario pauperrimo; currentibus ad ardoris refrigerium, & operis complementum. S. Bonav. Exp. 2. 118. c. 9. v. 3. & 4.

Columna argentea ſunt Doctores eloquij luce fulgentes. S. Iſidor. in Cant.

Collum. Per collum Eccleſiæ Doctores ſancti figurantur. S. Thom. in 1. Cant. Collum S. Eccleſiæ Doctores ejus ſunt. Hoc autem collum turri David comparatur: quia ſemper quaſi in bello ſunt, pro defenſione Eccleſiæ pugnantes. S. Thom. cap. 4. in Cant. In collo Doctores deſignantur. S. Iſidor. in 1. Cant.

Columbæ. Poſſumus & per oculos ſponſi Doctores accipere; qui columbis comparantur propter innocentiam, & ſimplicitatem. Hæ columbæ *ſuper rivos aquarum reſident*: quia ſancti Doctores fluentis Divinarum Scripturarum immorantur. S. Thomas in Cant. 5.

Cophini. Per duodecim Cophinos, duodecim Apoſtoli, & ſequentes Doctores figurantur. S. Greg. mor. *l. 16. c. 26.* apud S. Thom. in Cat. ſup. 6. Marci.

Cuſtodes Civitatis, id eſt, Eccleſiæ, ſancti ſunt Doctores; qui ſedula prædicatione circumeunt corda ſingulorum. S Iſid. in Cant.

Digiti ſignificant Prophetas, & Doctores. S. Tho. in procem. ſup. Thr.

Iſaac pueri. Pueri Iſaac (qui iſtos puteos foderunt. Gen 22.) ſunt Matthæus, Marcus, Lucas, Joannes, Petrus, Jacobus, Judas, & Apoſtolus Paulus, &c. Apoſtoli, vel Doctores: qui omnes novi Teſtamenti puteum foderunt, & invenerunt aquam vivam. S. Iſid in Gen. 22.

Labia ſpiritus ſunt Doctorum. S Iſid. in Cant. 1.

Luminaria firmamento infixa, ſunt Doctores S. Scripturæ. S. Iſid c. 2. in Gen. Doctores ſunt luminaria Mundi. S. Cyrillus l. 3. cap. 21.

Ligna Libani ſignificant Doctores. S. Thom. in Cant. 2.

Laquearia, & ligna, Doctores ſunt in Eccleſia. S. Iſidor. in Cant.

Mammæ. In nomine Mammarum ſancti Doctores deſignantur, propter conſolationem infirmorum, & parvulorum ſuſtentationem; quæ lacte exprimitur. Sanct. Iſidor. in Cant.

Negotiatores. Luc. 19. *Vocatis ſervis dedit eis decem mnas, & ait: negotiamini, dum venio*. Ergo ſunt negotiatores. Doctor ergo dat pupulo doctrinam, quaſi pecuniam. Pſal. 11. *Eloquia Domini, eloquia caſta, argentum igne examinatum*. S. Thom. in pſ. 36.

Oculus eſt quiſque Doctor, tamquam vitæ demonſtrans iter. Sanct. Iſidor. cap. 35. in Exodi. Sancti Doctores oculi ſunt. Sanct. Thom in Cant. 4. Oculi Eccleſiæ Doctores propter nutrimentum: & rectè piſcinæ comparantur; quia fluenta doctrinæ ſuis auditoribus præbere non ceſſant. S. Iſidor. in Cant. *Oculi ejus quaſi columbæ*. Cant. 5. Oculi ejus Doctores ſunt; per quos Eccleſia videt, quæ recta ſunt. Benè columbæ; propter ſimplicitatem; & rivulis aquarum, propter chariſmata Divina, comparantur. Id. ib. In unitate ſancta Doctorum, id eſt, oculorum; & unitate ſancta plebis, id eſt capillorum. Id. ibid.

Paranymphus. Nullus alius eſt Sponſus (animarum) niſi ſolus Chriſtus: omnes namque Doctores paranymphi exiſtunt. Theophylactus apud S. Thom. ſup. 3. Joan. *Phiala* Doctores, pleni vitalibus aquis. Sanct. Iſidor. cap. 58. in Exp.

Porta Eccleſiæ Doctores ſunt ſancti. Sanct. Iſid. in Cant. Portæ filiæ Sion dicuntur Doctores Eccleſiæ. Sanct. Thom. in pſ. 9.

Reclinatorium aureum ordo Doctorum. S. Thom. cap. 3. in Cant.

Reges. In Eccleſia Ordo Doctorum, quaſi Rex præſidet; quem Fidelium ſuorum turba circumſtat. S. Greg. mor. l. 20. cap. 4.

Vitta. Bene vitta coccinea dicitur: vitta enim capillos conſtringit: Sic ſancti Doctores ſua prædicatione ad unitatem multitudinem Fidelium nectunt. S. Thom. cap. 4. in Cant.

TITULUS XII.

DOCTRINA.

AQua profunda, id eſt, doctrina ſpiritualis. Sanct. Thom. ſerm. 2. D. 25. Pent. De hoc Libano, id eſt, Eccleſia, fluunt aquæ doctrinarum cœleſtium. S. Thom. in Cant. 4.

Fermen-

Digitized by Google

Fermentum Eccleſiæ, eſt doctrina ſpiritualis. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Gladius Chriſti, eſt doctrina ejus: & eſt ſuper femur: quia organo Humanitatis verbo doctrinæ uſus eſt. S. Thom in pſ. 44.

Gloria Chriſtianorum DEI præceptum eſt: gloria Chriſtianorum, Apoſtolorum, & Prophetarum doctrina. S. Ephr. de Amore paup.

Infirmitas magna, eſt ignorantia. S. Vinc. Ferr. ſer. 3. D. 2. Quadr.

Manna Angelicum, eſt cœleſtis doctrina. S. Iſid. cap. 8. in Num.

Margarita. Una pretioſiſſima margarita Matth. 13. eſt ſcientia Salvatoris. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Mel. Per lac deſignatur ſimplex doctrina: mel verò cœleſtem, & ſpiritualem doctrinam ſignificat; quæ & perfectis, & inſtructis convenit. S. Thom. in Cant. 4.

Nutrix virtutum. Per impatientiæ vitium ipſa virtutum nutrix doctrina diſſipatur. Scriptum namque eſt Prov. 19. *Doctrina viri per patientiam noſcitur.* Tantò ergo quiſque minus oſtenditur doctus, quantò convenienter minùs patiens. S. Greg. hom. 35. in Evang.

Panis. *Mittamus lignum in panem ejus*, id eſt, per lignum Crucis ſcandalum doctrinæ ejus ſuſcitemus; quæ panis eſt. S. Thom. in 11. Jer. Satiare panibus, ſcilicet ſacra doctrina. S. Thom. ſer. 2. Dom. Pent.

Regnum DEI ſignat doctrinam Evangelii. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 10. Marci.

Ros. Judic. 6. hic ros ſignificat doctrinam JESU Chriſti bona ratione. Quia ſicut terra de ſe non poteſt fructificare ſine rore cœleſti; ſic nec Mundus poſſet fructificare in bonis operibus; niſi deſcenderet ros, id eſt, doctrina Chriſti. S. Vinc. Ferr. ſerm. fer. 2. D. Paſſ.

Veſtimenta Apoſtolorum, vel doctrina virtutum, vel diſcretio Scripturarum, vel Eccleſiaſticorum dogmatum varietates intelligi poſſunt. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 11. Marci.

Ubera ſunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ. S. Iſid. in Cant. 1.

Vinum. Cella vinaria Eccleſia eſt; in qua eſt vinum Evangelicæ doctrinæ. S. Thom. in Cant. 2.

TITVLVS XIII.

DOCTRINA CATECHETICA.

A*Pex doctrinarum*. Doctrina Catechetica eſt Sapientia Crucis, Sapientia Spiritus, vitalis ligni medulla, mamilla Regum, lac Apoſtolicum, cœli mel, nutrimentum æternitatis, vena vitæ, lumen virtutum, doctrinarum Apex, flos Theologiæ denique Apoſtolorum, ut ità dicam, Grammatica. P. Sacchinus in Protreptico ad Magiſt. p. 1. cap. 4.

Ibi dabo tibi ubera mea, id eſt, parvulorum meorum pædagogos. S. Iſid. in Cant.

Sacerdotes in Eccleſia ſimilitudinem videntur habere vaccarum; Chriſtiani verò populi typum præferunt vitulorum. Quando enim per prata vaccæ diſcurrunt, ut de paſtis herbis ciburn lactis præparent vitulis ſuis: ita Sacerdotes Divinis Sacrarum Scripturarum mentibus legendo Verbi DEI dant flores decerpere, ex quibus ſpiritualis lactis filiis ſuis cibos valeant miniſtrare. S. Cæſarius Arelat. hom. 16. *Lac vobis potum dedi*, ait Apoſt 1. Cor. 3. Lac ſunt facilia documenta S. Thom. in l. 1. Conſ. Phil. proſ. 2.

TITVLVS XIV.

DOLUS.

A*Cetum*. *Illi autem ſpongiam, &c.* Marci 15. Ionuit hic Judæorum ſimilitudinem. Spongiam (ſuper cannam informem, aridam, ignibus aptam) implent aceto, id eſt, malitia, & dolo. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Marci.

Arcus. *Conteret arcum*, id eſt, doloſas machinationes: *& confringet arma*, id eſt, manifeſtas inſidias S. Thom. in pſ. 45.

Fovea. Ambulamus in medio trium fovearum. 1. Eſt mulier, vel luxuria. 2. Gula, & ebrioſitas. 3. Hypocritarum, & maleficorum doloſitas. Matth. 8. *Vulpes foveas habent*. S. Thom. Serm. 1. Dom. 20. Pent. *Lacum* ergo, id eſt, foveam profundam *aperuit*, id eſt, excogitavit fraudem; fodit profundè cogitando. S. Thom. in pſ. 7.

Telam ordiremini, id eſt, pravam machinationem. S. Thom. in Iſ. 30.

TITVLVS XV.

S. DOMINICUS ET ILLIUS ORDO.

S. Dominicum publici, & communis boni procuratorem appellare poſſumus: ut olim S. Baſilium appellavit D. Gregorius Naz. or. 20. Lobbetius de S. Dominico q. unicæ p. 2. § 6.

S. Dominicus fundavit militarem Ordinem, dictum Militia JESU. Id. ibid.

Ante ſuam mortem audiit Dominicus cœleſtem vocem dicentem: *Euge ſerve bone, & fidelis, quia in pauca fuiſti fidelis, intra in gaudium Domini tui*. Id. ib.

P. Ro. cùm annis vitam S. Dominici in Miſſa meminiſſet, vidit extra ſe raptus D. Dominicum corona aurea, redimitum, & ad inſtar Solis omni parte radiantem Bononia excedere. Id. ibid.

S. Dominicus eſt Sol, & quidem novus. Id. ibid.

Beate Dominice, Pater noſter, es illa aurea porta cœleſtis Hieroſolymæ ex puriſſimo, & obryzo auro: per quam ingrediuntur in illam civitatem DEI, quicunque tua cœleſti, & Divina doctrina verè volunt uti. Tu es pretioſa gemma: quæ ſi probetur, ſemper exhibet præſtantiam inſignium virtutum cœleſtium. Tu ſanctiſſime Patriarcha, & Pater noſter, es arx, atque caſtellum munitum: & defendis, ac protegis omnes qui tua volunt uti opera. S. Thom. in quodam ſermone habito in feſto S. Dominici coram Venerabili Virgine Marina de Eſcobar in raptu conſtituta. Vide hujus Virginis vitæ l. 4. c. 20. § 3. Ibidem vocat Ven. hæc Virgo S. Thom. glorioſum Doctorem. Ibid. S. Thomas vocat Ordinem Prædicatorum, ſanctam Religionem.

Sol illuminans per omnia reſpexit: & gloria Domini plenum eſt opus ejus. Eccl 42. Poſſunt hæc verba de B. Dominico exponi. Et notantur ibi duo. 1. B. Dominicus laudatur. *Sol illuminans* 2. Ejus opus, id eſt, Ordo Prædicatorum, *gloria Domini*. Circa primum ſciendum, quod B. Dominicus dicitur Sol propter ſeptem, ait S. Thomas ſer. in feſto S. Dominici. Vide ibid.

Eſt Patriarcha longè ſanctiſſimus: ejus Ordo religioſiſſimus. Lobbetius in proœm. de S. Dom.

DEUS Pater dixit S. Catharinæ Senenſi dial. c. 158 Dominicus dilectus filius meus ordinavit naviculam ſuam ordine perfecto ut videlicet attenderet ſolùm ad honorem meum, atque ad ſalutem animarum, cum lumine ſcientiæ. Ipſe fuit lumen, quod ego Mundo gratioſè conceſſi, mediante glorioſa Maria; quæ dedit illi habitum, & ego officium (prædicandi) Ultima hæc ſunt ex cap. 34. prout citat Lobbet. ut ſuprà.

Prædicatores, ſeu Dominicani, ſunt cœleſtis verbi præcones, Evangelicæ tubæ, organa Divini ſpiritus. Labia Chriſti, cœli linguæ, ſatores æternitatis, & fideles myſteriorum DEI diſpenſatores. Lobbet. ibid.

S. Thomas eſt Apis Matina. Matinus mons eſt in Calabria Apibus abundans. Lobbet. ib.

Ordo Prædicatorum eſt ſanctiſſimus. Id. ibid.

S. David 2. Reg. 24. dicitur lucerna Iſrael. Heli ſummus Sacerdos lucerna DEI. 1. Reg. 3. S. Athanaſium ſecundam à Chriſto lucernam vocavit S. Gregor. Naz. or. 3. Doctores omnes, virique Apoſtolici dicti ſunt lucerna DEI, lucerna militantis Eccleſiæ. Sic, & S. Dominicus lucerna DEI, lucerna Eccleſiæ eſt. Lobbet. quæſt. unica morali de S. Dominico. Lucernarum harum lux, Theophylacto eſt ratio, & diſcretio. D. Maximo, oratio, & contemplatio. Alius Fides; nonnullis fulgor boni operis. Ardor autem charitas. Lobb. ib. D. Dominicus eſt Princeps lucerna in Eccleſiæ candelabro. Id. ib.

Abbas Joachim, qui ſeptuaginta annis antè mortuus, quàm,

Digitized by Google

quàm vivere incepit S. Dominus, præſignavit SS. Dominicum, & Franciſcum, illo Zachariæ vaticinio cap. 11. *Et aſſumpſi mihi duas virgas; unam vocavi decorem, alteram funiculum, & pavi gregem*: Virgam decorem dixit ſignificare Dominicum; virgam funiculum, quæ ſignum eſt vitæ auſteræ, Franciſcum. Lobb. ibid.

Sol in Eccleſia DEI eſt S. Dominicus. Id ib. §. 2.

Fuit Eccleſiæ Dominicus, quod gregi canis. Ibid.

Quaſi Stella matutina in medio nebulæ, ſic ille effulſit in templo DEI. Eccl 50. Id. ib. § 3.

S. Dominicus, poſtquam fuit baptizatus, apparuit in fronte illius lucidiſſima ſtella. Id. ib.

S. Dominicus eſt ſidus Sanctitatis. Id. ib.

Dominicus, & Franciſcus, ſeu gemina Eccleſiæ ſidera. Id. ibid.

Dominici labia viſa ſunt ad inſtar alvearis, & favi mellis. Id. ib. §. 4.

S. Dominicus reformator Eccleſiæ. Sic eum adhuc parvulum Sacerdos in Miſſa, cùm ad populum ſe vertiſſet dicturus Dominus vobiſcum, locò Dominus vobiſcum appellavit. Et quamvis corrigere vellet ſæpius, numquam tamen aliud pronuntiare potuit, quàm ecce reformator Eccleſiæ. Aderat enim tum Dominicus; ideo dicebat Sacerdos: ecce. Idem ib. §. 5.

Illius prædicatione plùs quàm centum hæreticorum millia converſa ſunt, Id. ibid. §. 7.

Eum omnium primum voluit eſſe Fidei Inquiſitorem Innocentius III. quod & confirmavit Honorius III. Id. ibid.

Prædicatores ſunt filij Beat. Virginis: Sic ipſa eos vocavit. Id. 2. parte quæſtionis de S. Dom. §. 1. Et iterum dixit B. Ro., uno ex primis D. Dominici Sociis audiente, ad cœlo homines converſos: hi ſunt filij mei dilecti, in quibus mihi complacui. Id. ib.

S. Dominicus dux numeroſi exercitus ſacri. Idem ibid. §. 2.

S. Dominicus detrectavit quinque Epiſcopatus ſibi oblatos. Id. ib. §. 3.

S. Dominicus fuit commune miſerorum perfugium. Id. ibid.

Quæ (Dominicana Familia) cum paucis Ariſtotelem ſemper coluit, & honeſtavit. P. Sfortia Pallavicinus in. Vindicat. Soc. JESU c. 15.

TITVLVS XVI.

DONA S. SPIRITVS.

C*ollyrium: Collyrio*, id eſt, dono Spiritus Sancti, *inunge oculos tuos*. S. Thom. in 3. Apoc.

Columba. Rectè per columbas Spiritus S. chariſmata deſignantur. Ven Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. c 1. Marci.

Crateres. Sunt ibi (in tabernaculo) crateres, id eſt, diſtributiones donorum. S. Iſid. c. 48. in Exod.

Dies ſeptem. Commendatur S. Nicolaus à virtutum ſplendore, ibi, in diebus ſeptem placuit DEO. Habuit enim ſeptem dies. Diem Solis, id eſt, donum Sapientiæ: diem Lunæ, id eſt, donum Intellectus: Martis, id eſt, Fortitudinis: Mercurij, id eſt, Conſilij, diem Jovis, id eſt, Scientiæ: diem Veneris, id eſt, pietatis: diem Saturni, id eſt, donum timoris DEI. S. Thom. ſer. de S. Nicolao.

Fontes. Apparuerunt Fontes aquarum, id eſt, dona Spiritus S. S. Thom. in pſ. 17.

Lampades ſeptem, ſunt ſeptem dona Spiritus Sancti. S. Thom. in 4 Apoc.

Læva. Per lævam dona DEI intelliguntur. S. Thom. in 1. Cant.

Lychni ſeptem: Quam (MARIAM) Zacharias Vir diviniſſimus aureum (montem) ceu candelabrum ſeptem vidit lychnis ornatum; nimirum ſeptem illis donis Spiritus S. clarum, & lucidum. S. Andr. Jeroſol. or. de Salut. Angel.

Lucernæ ſeptem: Sicut lucerna ſeptupla, & ſocietas donorum ſeptem. S. Germanus Patriarcha.

Margarita. Spiritus S. dona ſunt tamquam margaritæ. Sacchinus p. 1. c. 2.

Oculi Sponſi, ſunt dona Spiritus Sancti. S. Thom. c. 5. in Cant. Cernit (Zacharias) lapidem, qui eſt Chriſtus ſeptem habentem oculos, id eſt, ſeptiformis ſpiritus plenitudinem. S. Iſid. in proœm.

Oleum, *Homo quidam deſcendebat, &c.* Lucæ 10. Quatuor miſericordiæ Chriſti hic ponuntur, quas fecit peccatoribus: tertia: gratiæ Spiritus S. infuſio. Ibi infundi oleum. Gloſſa: Chariſma Spiritus Sancti. S. Thom. ſer. 2. D. 13. Pent.

Panes ſeptem, Marci 8. dona ſunt Spiritus S. fragmenta panum myſtici intellectus hujus ſeptimanæ. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 8. Marci.

Sportula Exodi 21. dona Spiritus Sancti. S. Thom. ſerm. 2. de S. Bened.

Unguenta, dona ſunt Spiritus S. S. Thom. in 1. Cant.

E.

TITVLVS I.

EBRIETAS.

C*auſa multorum malorum.* Si dicis: utinam non eſſet vinum! Ordine paulatim progrediens optabis, nè ſit ferrum, propter homicidium; nè ſit nox, propter fures; nè ſit lux, propter calumniatores; nè ſit fœmina, propter adulterium: & ſic omnia DEI opera tibi deſtruentur. Nè igitur ità dicas, nec vinum, ſed ebrietatem criminaris. S. Chryſoſt. hom. 58 in Matth.

1. *Diaboli ebrietas*: Ebrietas alia ſpiritualis; alia corporalis, ex nimia vini repletione. Spiritualis alia DEI, alia diaboli. DEI dicitur, Apotheoſis, id eſt, Deificatio: ebrietas diaboli dicitur metamorphoſis, id eſt, mutatio à bono in malum; vel à malo in pejus. S. Bonavent in pſ. 22.

Filia gulæ. Filiæ gulæ ſunt duæ, ſcilicet gaſtrimargia, & ebrietas: De quibus dicitur Prov 30. *Sanguiſuga, ſunt duæ Filiæ dicentes, affer, affer.* Sanguiſuga dicitur venter. S. Bonav. diet. Salut. t. c. 8.

Mater fornicationis. Fugiamus ebrietatem, Matrem fornicationis. S. Eph. de jejunio.

Obſidioni ſimilis. Sicut hoſtibus ſubeuntibus urbem, & obſidione facta, & perturbatione, multus efficitur tumultus. Ità fit & in anima, ſubrepente vino cum deliciis. Cui væ, cui tumultus, cui moleſtiæ contentionis, & rumores. Sanct. Chryſoſtom. hom. 54 ad Pop.

Paſcua diaboli: Oves diaboli paſcuntur in prato ejus, ſcilicet in tabernaculis, & tandem in Inferno. S. Vinc. Ferr. ſerm. 1. fer. 7. D. 1 Quadrag.

Tempeſtas. Quemadmodum, cùm febris ceſſaverit, debilitas tamen indè facta diutius manet. Sic ebrietate tranſacta, effectus tamen ejus tam corpus, quàm animam, diutius exagitat. Jacet enim plerumque, tanquam tempeſtate conquaſſata navis, miſerum hominis corpus: anima verò deteſtabili cupiditate compulſa vehementer incenditur, S. Chryſoſt. hom. 58. in Matth. Sic omnium pene bonorum jacturam ebrij patiuntur. Modeſtiam enim, pudorem, prudentiam, humilitatem; omnia hæc, quaſi naufragium paſſi, iniquitatis pelago ſubmerſerunt. Verùm multò pejora ſunt, quæ ſequuntur ebrietatem, quàm tempeſtatem. Quæ nè accidant, fugiamus, oro, hanc tempeſtatem. S. Chryſoſt hom 58 in Matth.

Tenebræ. Denſa caligo quædam eſt temulentia, ac tenebræ. S. Antiochenus hom. 5. de Ebriet.

Variæ ebrietates. Mali inebriantur vino 1. materialis liquoris. Epheſ 5. 18. 2. Carnalis delectationis. Proverb. 7. *Venite, inebriemur, &c.* 3. Spiritualis erroris. Iſ. 19. *Et errare fecerunt, &c.* 4. Divinæ punctionis. Thr. 3. *Inebriavit me abſynthio.*

Digitized by Google

rbio. Item inebriantur ſancti 1. lacrymis compunctionis. Iſ. 16. *Inebriabo te lacryma mea*. 2. Calice compaſſionis. Pſal. 22. *Calix meus inebrians quam præclarus*. 3. Incentivo amoris. Cant. 5. *Comedite, & inebriamini*. 4. Torrente felicis delectationis. Pſ. 34. *Inebriabuntur*, &c. S. Thom. in 28. Iſ.

TITVLVS. II.

ECCLESIA.

A*Cies*. *Terribilis, ut caſtrorum acies ordinata*: terribilis aereis poteſtatibus in unitate charitatis, fidei, & ſpei. S. Iſid. in Cant. Terribilis eſt Eccleſia malignis ſpiritibus: eſtque ordinata ſicut caſtrorum acies: cùm videlicet unuſquiſque Fidelis ordinem ſuum, & vocationem rectè cuſtodit. Tres enim ſunt Eccleſiæ Ordines, Doctorum, Continentium, & Conjugatorum. Quæ ſpecies in tribus viris demonſtrata eſt, Noe, Daniel, & Job. Noe enim inter fluctus arcam regit; ſanctos Doctores ſignificat. Daniel cælebs, & caſtus, continentes. Iob, qui Uxorem habuit, & filios, Ordinem Conjugatorum exprimit. S. Thom. in 6. Cant.

Aer. Comparatur Eccleſia aeri: quia illuminatur per Sacram Scripturam, ſicut aer per Solem. Item, ſicut aer eſt inter cœlum, & terram; ſic Eccleſia mente eſt in cœlo, corpore in terra. S Thom. in 9. Apoc.

Æthiopiſſa Uxor Moyſis figuravit Eccleſiam ex Gentibus Chriſto conjunctam. S. Iſid. in Allegor. Æthiopiſſa Uxor Moyſis præfiguravit Eccleſiam ex Gentibus. S. Irenæus Adv. hær. l. 4. c. 37.

Agna. Benedictus, qui Catholicam ipſius elegit Eccleſiam, veluti ſanctam Agnam, & immaculatam columbam. S. Ephr. in ſuo Teſtamento.

Altare eſt, & dicitur præſepe, & ſepulchrum Domini. S. Germanus rerum Eccleſ. Contempl. Eccleſia eſt Altare, cujus ſuper unitatem debet offerri DEO omne bonum noſtrum. S. Thom. in 8. Apoc.

Angulus Eccleſia eſt, (Marci 12.) quaſi conjungens Judæos, & Gentiles. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci.

Anna, 1. Reg. 1. Æſtimavit eam Heli temulentam. Apoſtoli ebrij crediti ſunt. Act. 2. Spiritualiter autem Eccleſia ebria creditur. Ebria erat, non potatione erroris, ſed repletione Spiritus Sancti. Coram Heli Anna ſterit: quia ſancta Eccleſia Synagogæ nullis perſecutionibus corruit. S. Gregor. l. 1. c. 1. in 1. Reg.

Aquila. Pulli Aquilæ, ſunt ſubditi Eccleſiæ. S. Thom. de Sacr. cap. 32.

Arbor eſt Eccleſia; cujus rami ſunt dona, quæ numerat Apoſtolus 1. Cor. 12. *Alij datus eſt ſermo Sapientiæ*, &c. S. Chryſol. ſerm. 98.

Arca. Arca iſta (Noe) Eccleſiam demonſtrabat. S. Iſidor. cap. 7. in Gen. Per hanc Arcam (fœderis) quam de lignis imputribilibus Moyſes fabricavit, Eccleſia Chriſti ſignificatur. S. Iſid. cap. 40. in Ex. In Arca (fœd.) circumlata ſignificatur Eccleſia; in tubis autem æreis prædicatores fortes accipiuntur. S. Iſidor. cap. 7 in Joſue. S. Paulus poteſt ſignificari per columbam, de qua dicitur Geneſ. 8. *Quæ venit ad Arcam portans ramum olivæ in ore ſuo*. Quia enim oliva miſericordiam ſignificat, congruè per ramum olivæ accipitur nomen JESU Chriſti: quod etiam miſericordiam ſignificat, ſecundùm illud Matth. 1. *vocabis nomen ejus*, &c. Hunc autem ramum virentibus foliis detulit ad arcam, ſcilicet Eccleſiam; quando ejus virtutem, & ſignificationem, multipliciter expreſſit, Chriſti gratiam, & miſericordiam oſtendendo. S. Thom. in prol. ſup. ep. ad Rom. Omnes circa arcam (fœd.) incedunt, quia ab Eccleſiæ ſinu non diſcedunt. S. Iſid. cap. 10. in Joſ. Eccleſia figuratur per arcam, ſicut dicitur 1. Petri 3. quia ſicut in arca cæteris pereuntibus paucæ animæ ſalvatæ ſunt: ità in Eccleſia pauci, id eſt, Soli electi ſalvabuntur. S. Thom. in prol. expoſ. ep. ad Theſſ. 1. Dominus ergo inhabitavit diluvium hujus ſæculi in Sanctis ſuis, tamquam in arca, ità in Eccleſia cuſtoditis. S. Aug. in pſ. 28. Qua (Arca Noe) nemo noſtrum dubitat figuratam Eccleſiam (in qua) non includerentur omnia genera animalium; niſi in illa unitate compaginis omnes gentes ſignificarentur. Niſi fortè putamus, ſi omnia talia diluvio delerentur, defuturam fuiſſe DEO poteſtatem jubendi, ut terra ea produceret, ſicut primo verbo ejus produxerat. S. Aug. Conc. 3. in pſ. 103. S. Eccleſia eſt Arca Noe. Ibi lata extitit, ubi beſtias habuit; ibi anguſta, ubi homines ſervavit: quia Eccleſia in carnalibus ampla eſt, in ſpiritualibus anguſta. S. Gregor. hom. 38. in Evang. Quare jam non peccaverit, qui arcam Eccleſiam majorem eſſe conceſſerit. Arca quidem Geneſ. 7. animalia ſuſcepit, & animalia conſervavit, Eccleſia verò animalia ſuſcipiens, eadem transformavit, ut puta: accipiter illuc introivit, & accipiter exivit, &c. S. Chryſoſt. hom. 3. de Pœnit.

Arcturus. Quid namque Arcturi nomine, qui in cœli axe conſtitutus ſeptem Stellarum radiis fulget, niſi Eccleſia univerſalis exprimitur? quæ in Ioannis Apocalypſi per ſeptem Eccleſias, ſeptemque candelabra, figuratur. S. Greg. l. mor. 9 cap. 6. Arcturus univerſalem Eccleſiam, quæ non occidit, ſignat. S. Greg. mor. l. 25 c. 28.

Area eſt Eccleſia hujus temporis, & paleam habet, & frumentum. S. Aug. præfat. in 2. expoſ. pſ. 25. Eccleſia, quæ toto orbe diffuſa eſt, palea eſt, & frumentum: palea volat; frumentum manet: ideo *in populo graviori laudabo te*. Pſal. 34. S. Aug. Conc. 2. pſ. 34.

Atrium. *Adorate Dominum in atrio Sancto ejus*; id eſt, in Eccleſia iſta, quæ eſt ſicut atrium cœleſte. S. Thom. in pſ. 28.

Aurora. Progreditur Eccleſia quaſi aurora: quia jam ortus veri luminis Mundo poſt tenebras longæ ignorantiæ monſtratur. S. Iſid. in Cant. Filius quidem fabri DEUS vocatur: ſed fabri, qui fabricatus eſt auroram, & Solem, id eſt, Eccleſiam primam, & ſequentem: in quarum figura mulier, & puella ſanatur. Marci 5. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 6 Marci. Eccleſia eſt aurora. S. Greg. in 6. Cant. Aurora Eccleſia dicitur, quæ ad lucem permutatur. S. Greg. mor. l. 4. cap. 15.

Beniamin. Per Beniamin terreſtris figurabatur Jeruſalem. S. Iſid. c. 128. in Gen.

Bethlehem. *Invenietis infantem*. Lucæ 2. Hæc inventio fuit in Bethlehem, quæ interpretatur *domus panis*. Eccleſia enim eſt domus, in qua invenitur panis Angelorum in præſepio altaris. S. Bonav. ſerm. 6 de Eccl.

Candelabrum. Septem candelabra ſeptem Eccleſias Aſiæ deſignant. S. Thom. in 1. Apoc. Sancta igitur Eccleſia candelabrum ductile, & aureum eſt. Raynaudus in Candel. S. ſect. 1. c. 4.

Caſtra DEI. Apoſtolus protegebat caſtra, id eſt, Eccleſiam DEI, gladio, qui eſt Verbum DEI. S. Thom. in prol. expoſ. ſup. ep. ad Coloſſ. *Militia eſt vita hominis ſuper terram*: ideo habitacula Fidelium nomine caſtrorum figurantur. Unde Eccleſia ſimilitudinem habet caſtrorum. S. Thom. in prol. ad expoſ. ep. ad Coloſſ.

Catholica. Una eſt Columba mea. Una Catholica eſt per univerſum orbem diffuſa Eccleſia. S. Thom. in 6. Cant. Illa domus, in qua jubebantur Agnum Paſchalem comedere, ſignificabat Eccleſiam Catholicam. S Hieronym. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci.

Caula. Eccleſiæ ſunt caulæ ovium. Sanct. Iſidor. cap. 16. in Num.

Chananæa. Ipſa mulier Chananæa Eccleſiæ ex Gentibus gerit figuram. S. Iſid. in Allegor.

Cella vinaria Eccleſia eſt; in qua eſt vinum Evangelicæ doctrinæ. S. Thom. in 2. Cant. Cella vinaria eſt Eccleſia, ubi propinatur calidum vinum Sanguis Chriſti: ad accendendum corda dilectione DEI & proximi. Sanct. Thom. de Sacr. c. 30.

Civitas. Hæc Civitas, pſ 30. eſt Eccleſia. Hæc Civitas, pſ. 45. eſt Eccleſia. Tria ſunt in iſta Civitate, quæ ſunt de ejus ratione. Primum eſt: quòd ſit ibi multitudo liberorum; quia ſi ibi eſt unus, vel pauci: non eſt Civitas. Et ſimiliter ſi ſunt ſervi. Et hoc maximè invenitur in Eccleſia. Gal. 4 *Non ſumus ancillæ filij, ſed liberæ*. Secundum eſt, quòd habeant ſufficientiam per ſe. In vico enim non inveniuntur omnia neceſſaria vitæ Humanæ ſanis, & infirmis. Sed in charitate oportet invenire omnia neceſſaria ad vitam. Tertium eſt unitas civium. Quia ad hoc ſcilicet ab unitate civium, civitas nominatur: quia *Civitas* quaſi *Civium unitas*. Et hæc eſt in Eccleſia Joan. 17. *Ut ſint unum in nobis*. In Civitate habitant quieſcentes: in tabernaculo militans Eccleſia: quæ hic habet pacem, ſcilicet ex DEO; & tamen patitur inquietem à Mundo. Et ideo propter primum dicitur Civitas; propter ſecundum dicitur tabernaculum. In Civitate, & exercitu, principale eſt tabernaculum regis, vel ducis; ità in hac Civitate, id eſt, Eccleſia principale tabernaculum, eſt Corpus Chriſti. S. Thom. in pſ. 45. Et hæc Civitas, pſ. 47. ſcilicet Eccleſia, ſita eſt in monte Sancto ejus. Hic mons Chriſtus eſt S. Thom. in pſ. 47. Dominus eſt fundator hujus Civitatis. *Mons Sion latera Aquilonis*, id eſt, depoſita in latere montis Sion ad Aquilonem. Sion ſignat Judæos, Aquilo verò ſignat Gentiles idololatras. Hæc ergo Civitas eſt compoſita ex Judæis, & Gentilibus. S. Thom. in pſal. 47. Eccleſia Chriſti Civitas regis magni; gratia plena, prole fœcunda, S. Iſidor. c. 1. in 1. Reg. De qua ſcriptum eſt:

non

Digitized by Google

non poteſt Civitas abſcondi ſuper montem poſita. S. Thom. c.49. in Gen. Vigiles ſunt ſancti Apoſtoli, & cæteri Doctores Eccleſiæ; qui Civitatem, id eſt, ſanctam Eccleſiam cuſtodiunt S Thom. in 3. Cant. In Civitate ſunt tria magnifica, ſcilicet turres, muri, & plateæ. Quantùm ad primum, dicit. *narrate in turribus ejus*. Hieron. habet: *mirare turres ejus*. Turres ſunt ad videndum à longè. Turres ergo Eccleſiæ ſunt Prælati, & fuerunt Apoſtoli: quaſi dicat: mirare Apoſtolos, & Prælatos. Murus autem hujus Civitatis eſt Spiritus Sanctus. Et plateæ illius Civitatis, eſt debita miniſteriorum diſtributio: quoſdam enim dedit Subdiaconos, quoſdam Diaconos, quoſdam autem Sacerdotes. Eph. 4. S Thom. in pſ. 47. Myſticè Civitas, cap. 14. Marci, Eccleſia eſt, quæ muro fidei cingitur. Homo occurrens, populus primitivus eſt: amphora aquæ, lex literæ. S. Hieron. apud S Thom. in Cat. ſup. 14. Marci. Eccleſia eſt Civitas ſancta Sion ſuper montem, qui abſcondi nequit. S. Auguſt. in pſ. 50. Hæc Civitas, ſcilicet Eccleſia, munita turribus, id eſt, Prælatis; & muris, id eſt, Sanctis. S. Bonav. in pſ. 48. Civitas DEI Eccleſia eſt: peccat in cœlum, qui cæleſtis Civitatis jura contaminat. S. Ambroſ. ſer. 15. in pſ. 118. Murus eſt animæ ſancti. Habet & Eccleſia muros ſuos; quæ jam perfectior dicit: *ego Civitas munita*. S. Ambr. ſer. 22. in pſ. 118.

Cœlum. Cœlo latior. S. Damaſc. parall. lib. c. 24. Per cœlum ſerenum S. Eccleſia electorum intelligitur. S. Hieron. Sınum de Eſſ DEI. Eccleſia eſt terrenum cœlum. S. Germanus rer. Eccl. Contempl. Eſt cœlum, propter ſplendorem meritorum in juſtis. S. Thom. in 12. Apoc. Cœlum ſpiritualiter Eccleſia eſt; quæ in hujus vitæ nocte Sanctorum virtutibus, quaſi claritate ſiderum fulget. S. Iſid. de Nat. rer. c. 12. Eccleſia eſt cœlum, propter ſapientiæ claritatem, & vitæ ſublimitatem. S. Thom in 4. Apoc.

Cœnaculum grande, Eccleſia magna eſt ſtrata varietate virtutum, & linguarum. S Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci.

Columba eſt Eccleſia. Arnobius Annot in 14. Marc. In his foraminibus columba, id eſt, Eccleſia moratur, quia totam ſpem ſalutis ſuæ in Paſſione ſui Redemptoris conſtituit. S Thom. in 1. Cant. Nullam aliam meliùs hic intelligi puto columbam deargentatam, quàm illam, de qua dictum eſt Cant. 2. *una eſt Columba*. Deargentata eſt autem quia Divinis eloquiis eſt erudita: eloquia enim Domini dicuntur argentum S. Aug. in pſ. 67.

Columna Eccleſia DEI vivi eſt columna veritatis, & firmamentum. S. Bonav. Opuſc. lumin. ſerm. 1.

Conſervi. Per conſervos Matth. 18. intelligitur Eccleſia: quæ illum ſolvit, & ligat. S. Aug. de quæſt. Evang. l. 1. apud S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

Corona. *Poſuiſti in capite ejus Coronam*, id eſt, Eccleſiam. S. Thom. in pſ. 20 In manu, id eſt, in protectione, myſticè Eccleſia quaſi corona Filij DEI. S. Thom in 62. Iſ.

Cornu. Poteſt per cornu regni ejus, videlicet Eccleſiæ, ſublimitas deſignari: de quo 1. Reg. 2. & Luc. 1. quia profectò cornu erectum, & plenum oleo dicitur: quia Eccleſia cum ſublimitate poteſtatis extendit viſcera miſerationis. S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Corpus. Apoſtoli ſunt barba Corporis Chriſti, quod eſt Eccleſia. Iſid. in 13. Levit. Eccleſia eſt Corpus Chriſti. S. Germanus eit. Eccleſia dicitur Corpus ad ſimilitudinem unius hominis. Et hoc dupliciter: ſcilicet, & quantùm ad diſtinctionem membrorum. Eph. 4. *Dedit quoſdam quidem Apoſtolos, &c.* & quantùm ad ſervitia: quæ licèt ſint diſtincta; tamen unum alteri. S Thom. in 1 ad Coloſſ. lect. 5. Ipſe S Thomas Aqu. fuit una lux ardentiſſima; quæ non ſolùm in Ordine ſuo reſplenduit; verùm etiam in Corpore myſtico militantis Eccleſiæ, tenebras hæreſum, ac errorum extinxit. Apud S. Cathar. Sen. tr. 6. c. 158.

Currus DEI. Eccleſia currus eſt DEI, quæ regenda eſt gubernaculis Chriſti. S. Ambr. ſerm. 8 in pſ. 118.

Depoſitorium eſt dives ubi omnis, quicumque velit, ſumat ex ea potum vitæ. S. Iren. l. 3. c. 4.

Diſcus monſtratus Petro, Act. 10. ſignificat congregationem omnium nationum in Eccleſia. S. Iſidor. c. 7. in Gen.

Domus. Domus Domini ſpiritualis eſt duplex; & tertia eſt materialis, ſcilicet Eccleſia: in qua morari ſalutiferum eſt. Nam in ea excitatur animus hominis ad devotionem. Domus ſpiritualis DEI, eſt Eccleſia militans: alia eſt Eccleſia triumphans 2. Cor 5. *Si terreſtris domus, &c.* S. Thom. in pſ. 26. Aſcendimus adhuc Dominicum montem, & ad Domum DEI Jacob, quæ eſt Eccleſia DEI vivi. S. Ildefonſ. de Virginit. B. V. c. 4. Introducite me in Domum vini: quod proinde eſt, acſi diceret: introducite me in Domum Eccleſiæ. Sanct. Joann. Damaſc. orat. 2. de Nat. Beat. Virg. *Ut inhabitem in Domo Domini*, hoc eſt, in Eccleſia; *in longitudine dierum*, id eſt, ſpiritualiter per gratiam, & in cœlo per gloriam. S. Thom. in pſ. 22. Extra hanc domum, id eſt, Eccleſiam nemo ſalvatur. S. Iſid. c. 7. Joſ. Per Domum, Iſ. 6. Eccleſiam triumphantem (exponit Sanct. Hieron. ſignificari) Eccleſiam triumphantem, quæ plena eſt gloria ejus; per templum, Eccleſiam militantem; quæ plena eſt miraculis, vel Angelorum agminibus, quaſi cuſtodibus. Sanct. Thom. in 6. Iſ. Myſticè domus (de qua Marci 3.) ad quam veniunt, primitiva eſt Eccleſia: turbæ, quæ impediunt panem manducare; peccata, & vitia ſunt. S Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 3 Marci. Homo, qui peregrè proficiſcens reliquit domum ſuam, Chriſtus eſt: qui ad Patrem poſt Reſurrectionem ſuam victor aſcendens, Eccleſiam corporaliter reliquit: quam tamen numquam Divinæ præſentiæ præſidio deſtituit. Vener. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Marci. *Dominus Domus*, Marci 14. Petrus Apoſtolus eſt; cui Dominus Domum ſuam credidit: ut ſit una fides ſub uno paſtore. Sanct. Hieron. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 14. Marci. In ſola domo Heber; quæ antea fuit, lingua remanſit. Nunc quoque in ſola Eccleſia, quæ eſt Domus Chriſti, unitatem eſſe Confeſſionis, & fidei pacem agnoſcimus. S. Iſidor. cap. 9. in Gen. Domus hominis habentis duos filios, plena ſymphonia, & choro, eſt Eccleſia. S. Chryſolog. ſerm. de fil. prod. *Et regnabit in Domo Jacob in æternum*. Ecce Sacramentum Euchariſtiæ. Ecce Eccleſia dicitur Domus Jacob; in qua eſt luctandum contra diabolum per humilitatem. S. Vinc. Ferr. de Incarnat. Filij DEI. Eccleſia eſt Domus Sapientiæ ſeptem columnis, id eſt, chariſmatibus inſignita, Innocentius Papa de Sacrificio Miſſæ lib. 3 cap. 5. Eccleſia eſt Domus, quam DEUS ædificavit; priuſquam ædificaret, priùs in mente diſpoſuit: quia prædeſtinavit, prævidit, lapides conveait Patriarchas, fundamentum poſuit Chriſtum; ſtruxit parietes duos geminum populum, cujus angulus Chriſtus eſt. Sanct. Bonavent. in pſal. 5. Tectum appoſuit ſingulis diebus, quando homines juſtificat, complendo numerum prædeſtinatorum. Idem ibid. Videtis Dominum JESUM ſimilem capreæ, aut hinnulo cervorum ſuper montes Bethel. Salit enim ſuper Eccleſiam, quæ eſt domus panis; eò quòd Fidelium corda confirmet. *Vox turturis audita eſt*; quia invenit ſibi nidum: Eccleſia enim Domus eſt caſtitatis. Sanct. Ambr. ſerm. 6. in pſal. 118. *Ingreſſus Domum Phariſæi*. Luc. 7. Quam domum? Synagogam. In Synagoga tunc accubuit, quando occubuit, Chriſtus. *Ecce mulier*. Quæ? Eccleſia. *In Civitate peccatrix*. Civitate qua? illa, de qua Propheta: *quomodo facta eſt meretrix, &c.* Iſ. 1. In Civitate ergo perfidiæ ſepta muris, ſuperbiæ turribus communita, diſtincta iniquitatum plateis, obſervata contradictionum portis, depicta doli fucis, induraта ſiliceibus uſurarum, negotiorum doloribus aggravata, infamata lupanaribus, id eſt, idolorum templis. Mulier hæc, id eſt, Eccleſia, graviſſimum trahebat reatum ex tanta præcedentium colluvie peccatorum. Stat retrò, non loco, ſed tempore; inhæret ejus veſtigiis, ut ſequatur. Sanct. Chryſol. ſerm. 95.

Eſther. Hæc eſt Eſther, quam *Rex amavit ſuper omnes mulieres*. S Thom in 12. Apoc.

Eva deſignat Eccleſiam factam per myſterium lavacri, quod de latere morientis Chriſti profluxit. S Iſid. in Allegor. Hæc eſt Eva Mater omnium viventium. Mater viventium eſt de coſta, id eſt, virtute Chriſti in Cruce pendentis, & dormientis, facta. S. Ambr. l. [illegible] in Luc.

Ferculum. S. Eccleſia eſt ferculum Cant. 3. quia ipſa fert animas ad cœlum. Ligna ex quibus conſtat, imputribilia, ſunt fortes mentes: columnæ argenteæ, ſancti Doctores, & Prædicatores. S. Gregor. hom. 15. in Ezod. Ferculum Salomonis eſt Eccleſia. S. Iſid. in Cant. S. Thom. c. 3. in Cant.

Filia Pharaonis, quæ Moyſen expoſitum ad ripam fluminis colligit, Eccleſia gentium eſt; quæ Chriſtum ad flumen ſalutaris lavacri reperit. S. Iſid. in Allegor. Eſt filia Principis, id eſt, Chriſti. S. Iſid in Cant. Vaſculum, in qua Pharaonis filia, id eſt, Eccleſia, Moyſen invenit, id eſt, Chriſtum; ſignificat corda Sanctorum. S. Iſid. c. 5. in Ex.

Firma. Non ſunt tot in orbe hæreſes contra Eccleſiam, quot ſunt teſtimonia legis pro Eccleſia. S. Aug. in pſ. 147

Firmamentum. Per lucem intelligitur Chriſtus, per firmamentum Eccleſia deſignatur. S Thom. in pſ. 47.

Fons. Hæc ipſa Eccleſia eſt Fons ſignatus. S. Thom. in cap 4. Cant. Fons hortorum, puteus aquarum viventium. S. Iſidorus in Cant.

Formoſa. *Nigra ſum*, loquitur Eccleſia ad ſanctas animas, quia perſecutiones patior: *ſed formoſa* ſum virtutibus S Thom. in 1. Cant.

Haſtile

Digitized by Google

Haſtile candelabri Ex.25. eſt Eccleſia: quia inter tot adverſa libera ſtat. Calami autem, qui de haſtili procedunt, Prædicatores ſunt. S.Greg. hom.6. in Ezech.

Hæmorrhoiſſa iſta, Eccleſia eſt: quæ primi hominis vulnerata peccato, tota fluebat ſanguine; tota originaliter decurrebat in mortem. S.Chryſol. ſer.35. Mulier ſanguine fluens, Eccleſia eſt congregata de gentibus. V.Beda apud S. Thom. in Cat. ſup.5. Marci.

Hæreditas Chriſti dicitur Eccleſia propter tria: quia eam poſſidet. Joan. 4. 10. *Habeo alias oves*, &c. Quia eam colit. Jer.1. *Ego poſui te, ut evellas*, &c. Quia, ſicut hæreditas, paſcit Dominum ſuum. Joan.4. *meus cibus eſt*, &c. S. Bonav. in pſ.2.

Hydria. Nuptiæ conjunctio Chriſti eſt, & Eccleſiæ: hydriæ autem ſeptem lapideæ Eccleſias ſeptem ſuper petra fundatas demonſtrant. Arnob. Annot. ſup.2.Joan.

Jacob. Eccleſia perſecutionibus afflicta, figurata fuit in Jacob, quem perſecutus eſt Eſau. S.Iren. Adv hær. l.4. c.38. Per Jacob Luc.1. intelligitur Eccleſia, tam ex Judæis, quàm ex Gentibus, congregata. S. Haymo hom. de Annunt. B. V.

Jahel, quæ de ligno tempora ejus transfodit (ſcilicet Syſaræ, qui fuit typus diaboli, prout dicit S. Iſidorus) Eccleſiæ typum expreſſit: quæ per vexillum Crucis diaboli imperium interficit. S.Iſid. in Alleg. Jahel, iſta alienigena, in cujus manu victoria facta eſt, figuram tenet Eccleſiæ ex Gentibus congregatæ. Jahel enim interpretatur *Aſcenſio*: quia per Eccleſiam aſcenditur ad cœlum. Iſta palo; id eſt, clavo Syſaram hoſtem interficit, id eſt, ligni Crucis acumine, & virtute, diabolum interemit: quod Barac, id eſt, prior populus per legis præcepta facere non potuit. S.Iſid. cap.2. in Judic.

Jeruſalem. Eccleſia præſens Sion, id eſt, *ſpeculatio*. Futuri ſæculi Jeruſalem, id eſt, *viſio pacis*, dicitur S. Iſidorus Orig. l.8. cap.1. Te (MARIAM) Filiæ Jeruſalem, id eſt, Eccleſiæ viderunt. S.Joan. Damaſc orat. 1. de dormit. Virg. Muri cœleſtis Jeruſalem, ſcilicet Eccleſiæ, ſunt munimenta æternitatis, & immortalitatis, quam conſecuti ſunt Sancti per Chriſtum: Muri præſentis Jeruſalem, ſcilicet Eccleſiæ, ſunt Sacramenta, Gratiæ, & Doctores. S. Thom. in pſ.50.

Iſaac typus Eccleſiæ, Iſmael Judæorum. S. Iſid. cap.13. in Gen.

Iſachar Eccleſiæ typum tenuit; quæ ſubjecit humerum ſuum ad crucis onus portandum. S.Iſid. in Allegor.

Introitus vitæ hæc eſt. S.Iren. Adv. hær. l.3. c.4.

Lazarus adjutus interpretari dicitur. Et gerit typum Eccleſiæ DEI; quæ ſemper confiteri debet, adjutorio ſibi opus eſſe. S.Aug. Enarrat. in pſ.69.

Lectulus Salomonis, quamvis ſuperna requies accipi poſſit probabiliùs præſens accipitur Eccleſia. S. Thom. in 3. Cant.

Libanus. De hoc Libano, hoc eſt, Eccleſia, fluunt aquæ doctrinarum cœleſtium. S.Tho. in 4.Cant. In turri Libani, id eſt, in firmitate Eccleſiæ. S.Iſid. in Cant.

Lilium. Pulchrè lilium dicitur Eccleſia. Sicut enim lilium fulget, ità etiam ſplendent opera Sanctorum. Pulcherrimè etiam dictum eſt lilium convallium: quia in humilibus magis elucet gratia: ſed hoc lilium in medio ſpinarum, hoc eſt, inter Judæos, & hæreticos, hoc eſt, inter ſollicitudines hujus ſæculi; quæ mentem, undiquamque hominis compungunt, poſſumus etiam aliter accipere. Quia ſicut lilium inter ſpinas eminet; ità ſuper omnes Conventus Eccleſia refulget. S.Ambr. ſerm.5. in pſ.118.

Linteum Petri. Quid eſt, manducat? in corpus trajicit. Hoc agit Eccleſia per Sanctos. Eſurit, quos lucrari vult, & quos lucrata fuerit aliquo modo, manducat quodammodo. Cujus perſonam gerebat Petrus: quando ei de cœlo ſubmiſſus eſt diſcus plenus omnibus animalibus: quibus omnes gentes ſignificantur. Præfigurabat Dominus Eccleſiam; quæ omnes gentes erat transvoratura. S. Aug. expoſ. 2. in pſ.30.

Locus DEI eſt. S. Damaſcen. Orth. fid. l.1. cap.16.

Lucerna. Candelabrum in figura Chriſti, cum lucernis ſeptem, quæ ſunt Eccleſiæ. S.Iſid. lib. procem. Hæc eſt lucerna Chriſti bajulans lumen. S.Iren. Adv.hær. l.5. c.20.

Luna. Jericho ſignat Eccleſiam. Jericho interpretatur *Luna*. Eccleſia rectè facit curſum Lunæ 1. fuit ut Luna nova tempore Apoſtolorum, & ſtricta; & tunc ſimpliciter ibant Chriſtiani. 2. Creſcens tempore Martyrum. 3. Plena tempore Sanctorum Doctorum. 4. Fuit minuens tempore, quo Religiones Prædicatorum, & Minorum, cœperunt. 5. Modò (1420.) eſt gyrans: quia

R.P. Andrea Spanner.

nulla obedientia exhibetur Papæ, dicentibus quibuſdam; quòd Papa ſit ſupra Concilium: aliquibus è converſo. 6. Ecclypſabitur tempore Anti-Chriſti. S.Vinc. Ferr. ſer. 1. de S. Dominico. Comparatur Eccleſia militans Lunæ. S.Bonav. Opuſculum. ſer.20. Sicut Luna eſt filia Solis, & recipit lumen ab eo: ſimiliter militans Eccleſia à ſuperna Jeruſalem. Unde dicit eam Apoſtolus Matrem noſtram: quia eſt Mater influentiarum, quibus efficimur Filii DEI. Idem ſerm.22. Ipſum (Chriſtum Joſeph) excellentia Sanctorum in Solis nomine; & Eccleſiæ claritas ſub imagine Lunæ; & omnium numeroſitas populorum in figura Stellarum, adorant. S Iſid. cap.30. in Gen. Luna eſt Eccleſia. Cantic 6. *pulchra ut Luna* Claritas Lunæ eſt a Sole, claritas Eccleſiæ à Chriſto Item medius Lunæ globus eſt clarus, & medius obſcurus: ſic in Eccleſia aliqui ſunt clari, aliqui obſcuri. S. Thomas in pſal.10. *Pulchra ut Luna*: quæ Sole Juſtitiæ illuſtrata noctem Mundi illuminat. S.Iſidor. in Cant. Eccleſia eſt Luna, quæ in quibuſdam membris patitur ecclypſim. S.Thom. in 6. Apoc.

Machabæa. In Matre Machabæorum figurata eſt Eccleſia. S.Iſidor. in lib. Machab. Eccleſia eſt Machabæa. S.Aug.Conc. 2. in pſal 68.

Magdalena, *Martha* ſignificat Eccleſiam in hac vita, Maria demonſtrat eandem Eccleſiam in futuro ſæculo requieſcentem. S.Iſid. in Alleg. Myſtice Simon leproſus Mundum infidelem primò, & poſtea fidelem ſignificat: mulier autem cum alabaſtro Eccleſiaſticam fidem. Domus impleta odore, cœlum, & terra; eſt: fractum alabaſtrum, carnale deſiderium eſt; quod frangitur recumbente Chriſto, id eſt, humiliante ſe: ut eum tangeret fides peccatricis. S.Hieron apud S. Thom. in Cat. ſup.14. Marci. Magdalena Eccleſiæ figuram gerebat. S.Aug. ſer. 150. de temp.

Magna. Eccleſia eſt magna dilatatione, poteſtate, dignitate. S.Thom. in pſal.21. *In Eccleſia magna*, id eſt, in Eccleſia Catholica: quæ magna eſt poteſtate, & firmitate. Matth. 16. *Portæ inferi*, &c. Et Magna diffuſione. Malach.1. *Ab ortu ſolis uſque ad occaſum*, &c. S.Thom. in pſ.39. Quid eſt, quod addit *magna*? niſi quia fuit antè non magna? Quæ eſt magna, niſi de totius orbis terrarum partibus congregata? S. Iſid. in pſ.39.

Malogranatum eſt, habens intrà ſe per granorum numerum multitudinem populorum. S. Iſid. cap. 11. in Num.

Malum punicum, ipſa Eccleſia: quia dum multos populos in unitate fidei nutrit, quaſi multa grana ſub uno cortice ſtringit. S. Gregorius M. in 4 Cant.

Maria. Eccleſiam ſignificat: quæ cùm ſit deſponſata Chriſto, Virgo nos de Spiritu Sancto concepit, Virgo etiam parturit. S Iſid. in Allegor. Illæ (Mariæ, Joan. 20.) tenent pedes Chriſti; quæ in Eccleſia typum prædicationis Evangelicæ tenent; & merentur eo curſu. S. Chryſol. ſerm.76. Denique eadem Maria poſtea & vadit, & nuntiat; ſed jam non fœminam, ſed Eccleſiam geſtans: ut ibi ſicut fœmina taceat, hic ut Eccleſia enuntiet.

Martha, & *Maria*; Eccleſia, & fides intelliguntur. Arnob. Annot. in 4 Joan.

Menſa poſita Ex.43. pacis, & fidei Eccleſiæ geſtabat typum. S.Iſid. c 43. in Ex.

Meridies. *Ubi manes in meridie?* Meridiem noſtri eſſe Eccleſiam; quæ tenet Chriſtum: & tu eum in noctibus quæris. Mihi matutinus eras, cùm adhuc crederem; ſed non credebam plenè. S.Ambr. ſerm.2. in pſ.118.

Mons. Cur eam Scriptura montem appellavit? quia everti non poteſt. Cur petram eandem vocat? quia labefactari, & corrumpi, nequit. S. Damaſc parall. l.2. cap.14. Myſticè in monte, & tabernaculo, Eccleſia deſignatur præſens, vel Eccleſia cœleſtis. S Thom. in pſ 42. Mons Oliveti fructiferam deſignat S.Eccleſiæ celſitudinem. V. Beda apud S. Thom. in Cath. ſup.13. Marci. Eccleſiam montem appellat, propter eminentiam, & firmitatem. S. Aug. in pſ.2. Sanctus mons ejus ſancta Eccleſia ejus. Mons ille eſt, qui crevit ex minimo lapide Dan.2. ut impleret univerſam faciem terræ. S.Aug. in pſ 42.

Mulier. Ipſa Mulier Chananæa, Eccleſiæ ex Gentibus gerit figuram. S. Iſid. in Allrg quæ tanquam canis quærebat micas de menſa Dominorum, id eſt, ſatiari doctrinis Apoſtolorum & Prophetarum. Id. ib. Mulier, quæ perditam reperit drachmam, Eccleſia eſt. Id. ib. Mulier, quæ 18. annos infirmitatem habens à Domino curata eſt, Eccleſiæ typus eſt. Id. ib. Mulier adultera, quæ offertur à Judæis Domino lapidanda, eſt Eccleſia ex Gentibus: quæ priùs Relicto DEO in idolis fuerat fornicata. Id. ib. Mulier, quæ Caput Domini unxit

Digitized by Google

unguento, Eccleſia eſt. Id. ib. Mulier profluvium ſanguinis converſa, Eccleſia. veſtimentum autem ejus, quod tetigit, Corpus Chriſti *eſt*. Duodecim anni, Apoſtolorum numerum demonſtrant. Arnob. c. 13. in Matth. *Mulier amicta Sole*, id eſt, Eccleſia induta, ſive ornata, Chriſto illuminante. Dicitur mulier: quia ſcientia Verbi Divini generat filios Sponſo ſuo. Sanct. Thom. in 12. Apoc. Mulier iſta, quæ fermentum accipit, & abſcondit, mihi uidetur Eccleſia, de diverſis Gentibus congregata. Hæc tollit fermentum, intelligentiam ſcilicet Sacrarum Scripturarum. Sanct. Hieron. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth. *Mulier amicta Sole*. Apoc. 12. Hæc authoritas ad literam intelligitur de Eccleſia. Eſt amicta Sole, id eſt, Chriſto ex claritate fidei, quam ipſe prædicavit. *Luna*, id eſt, ſcientia Philoſophiæ, *ſub pedibus ejus*, & non ſuper caput: quia in factis fidei nullus debet ſe regere per Philoſophiam. Quia Philoſophi ſunt ſicut ſervitores, qui neſciunt ſecreta Regis, ſicut conſiliarij. *Et in capite Corona Stellarum duodecim*, id eſt, duodecim articulis fidei fabricata. 2. Tim. 4. *Bonum certamen* - *repoſita eſt Corona*. S. Vinc. Ferr. ſerm. 13. de 5. Coronis. Ego hanc mulierem Joan. 4 Eccleſiam eſſe puto de gentibus congregatam: quæ, & tranſactis annis quinque millibus, cùm in ſexto milleſimo anno idolorum fornicationibus ſubjaceret; omnem ignominiam ſuam adveniente Chriſti fonte purgavit. Sanct. Ambroſ. ſer. 31.

Navis. Eccleſia Chriſtiana eſt ſicut navis trium coopertorum: 1. eſt inferior Religioſorum, ſicut coopertura inferior eſt ſecreta; ſic religioſus debet eſſe ſecretus in clauſtro. 2. Signat ſtatum Præsbyterorum - in media ſtant merces. Sic in manu Presbyterorum ſtant merces paradiſi, ſcilicet Sacramenta. 3. Eſt ſtatus Laicorum; qui vadunt hinc inde, per Mundum. S. Vinc. Ferr. de Petro Apoſt. Meritò ſpumoſis fluctibus Evangeliſta refert fuiſſe navem repletam: cùm tot pene hæreſes Eccleſia patiatur, quot Divinæ legis legimus eſſe quæſtiones. Eccleſia eſt navis Marci 4. plena fluctibus, hoc eſt. hæreſibus. S. Chryſol. ſerm. 21. Conſiderandum, quot quatuor genera hominum navibus utuntur: videlicet piſcatores, bellatores, negotiatores, viatores. Sic eſt Eccleſia navis piſcatorum in prædicatione, navis bellatorum in tentatione, negotiatorum in operatione, viatorum in peregrinatione. Sanct. Bonav. ſerm. 2. D. 3. Epiph. Aſcendit Chriſtus in Petri navem. Hæc eſt illa navis, quæ adhuc ſecundùm Matthæum fluctuant, ſecundùm Lucam repletur piſcibus: ut & priora Eccleſiæ fluctuantis, & poſteriora exuberantis, agnoſcas. Sanct. Ambroſ. l. 3. in Luc. Mare ſæculum eſt: navis, in quam Apoſtoli aſcenderunt, Eccleſia eſt. Ventus autem contrarius, diabolus. Arnob. Annot. in 18. Matth. Per hanc unam navem ſignificatur Eccleſia; quæ eſt una unitate fidei, & Sacramentorum. S. Thomas in 6. Ioan. lect. 3. Naviculam iſtam Matth. 14. Eccleſiam cogitate; turbulentum mare, hoc ſæculum. S. Auguſt. ſerm. 14. de Verb. Dom. apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth. Navicula, de qua Matth. 14. ſignificat Eccleſiam. Turba autem audiens, Dominum de civitate ſequitur in deſertum; de Synagoga videlicet ad Eccleſiam tendens. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth. Præfiguravit hæc navis, Marci 4. Eccleſiam in medio nationum ædificandam. Ven. Beda apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci. Perverſitas hæreticorum, tentatio dæmonum, crudelitas tyrannorum, malignitas falſorum Chriſtianorum, ſunt quatuor venti, quibus navicula Petri agitur. S. Thom. ſer. 2. D. 2. Epiph. Navicula Domini in mari deſerviens, Eccleſia eſt de gentibus congregata. Sanct. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci. Nos habentes pro nave Eccleſiam, pro gubernaculo Crucem, pro gubernatore Chriſtum, pro prora Patrem, pro vento Spiritum S. pro velo gratiam, pro nautis Apoſtolos, pro navigantibus Prophetas, pro mari vetus Teſtamentum, & novum; committamus nos pelago profundo, ad perquirendum in Scripturis Divinis margaritam latentem. S. Chryſoſtom. hom. de Cruce.

Nuptiæ. Per Nuptias, Matth. 22. quia malos, & bonos continebat, Eccleſia ſignificatur. S. Gregor. hom. 38. in Evang.

Oculus. Ipſa Eccleſia eſt oculos cæco: quia per virtutem lucet: ipſa pes claudo; quia per adjutorium continet. S. Gregor. mor. l. 19. c. 20.

Pallium Chriſti jam dicta ejus Eccleſia intelligitur. S. Hieron. Summa de Eſſent. DEI.

Palma Eccleſiam ſignificat. S. Thom. in 2. Cant.

Panis. Sicut ex multis granis puris conficitur unus panis; ſic ex multis Fidelibus puris, à culpa mortali mundis, & vinculo charitatis unitis, Eccleſiaſtica unitas conſiſtit S. Thom. de Sacr. Alt. c. 9.

Paradiſus eſt in hoc Mundo plantatus. S. Iren. adv. hær. l. 5. c. 20. Paradiſus Eccleſia eſt. S. Iſid. cap. 3. in Gen. Eccleſia militans eſt paradiſus. S. Thom. in 2. Apoc. Eccleſia DEI eſt paradiſus in quo ſunt viri flores roſarum, & lilia convallium, humilitatis violæ, cypri cum nardo, nardus, & crocus, fiſtula & cinnamomum, myrrha & balſamum, cum univerſis optimis, & primis unguentis. Eſt & corporaliter Dominus Angelorum flos virgolæ, virgunculæ ſacratiſſimæ; ad cujus odorem reviviſcunt mortui. Author vitæ S. Hermanni c. 15. Eccleſia materialis eſt paradiſus: in qua locò Serpentis eſt Chriſtus reducens, locò Evæ Eccleſia, locò Adam ſeduli populus fidelis. Chryſoſtom. hom. de regreſſu ex Aſia Conſtantinopolim.

Petra. Petrus à petra; petra verò Eccleſia. Ergo in Petri nomine figurata eſt Eccleſia. Et quis ſecurus eſt, niſi qui ædificat ſupra petram? S. Auguſt. tr. 7. in. Joann. apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 1. Joan. Cur eam Scriptura petram vocat? quia labeſactari, & corrumpi nequit. S. Damaſcen. parall. l. 2. cap. 14.

Petrus. Calcat & Eccleſia (ſuperbos ſignatos per fluctus, quos Petrus calcavit, Matth. 14.) nam ipſa eſt Petrus. Sanct. Auguſt. in pſ. 100. Eccleſiæ typus Petrus Apoſtolus. Sanct. Aug. Conc. 13. in pſ. 118. Petrus perſonam Eccleſiæ geſtat. S. Iſid. in Alleg.

Polymita tunica, quam ei fecit pater, varietatem populorum ex omnibus Gentibus in Corpore Chriſti congregatam ſignificavit, S. Iſid. c. 30. in Gen.

Porta. Myſticè in monte, & in tabernaculo, Eccleſia deſignatur præſens, vel cœleſtis; & hæc Eccleſia dicitur porta cœli. S. Thom. in pſ. 42.

Portus, eſt Eccleſia. Portus animarum Eccleſia eſt. S. Damaſc. parall. l. 2. c. 24.

Populus Iſrael. Sicut ille populus per mare rubrum Salvatus eſt Pharaone demerſo; ità Eccleſia gentium per Baptiſmum de diaboli ſervitute liberata eſt; & ad veram repromiſſionis terram, Evangelicam libertatem introducta. S. Thom. in pſ. 32.

Profundum. Quid per profundum, Job. 41. niſi ſancta Eccleſia figuratur? funda namque, dum in gyrum mittitur, ſicut de illa lapides exeunt, quibus adverſariorum pectora feriantur: ità S. Eccleſia, dum volubilitatem temporum, per tribulationum circuitum ducitur, fortes ex illa viri prodeunt, quibus iniquorum corda tunduntur. S. Greg. l. 34. cap. 6.

Pullus, de quo Gen. 49. eſt Gentilis populus ad Chriſtum converſus. Vinea eſt Eccleſia; Aſina eſt Synagoga. Pullus aſinæ ipſius altiore ſenſu intelligi queat ſanctiſſima Eccleſia. S. Joan. Damaſc. or. 2. de Nat. B. V.

Puppis. Myſticè puppis eſt Eccleſiæ initium. Cervical Corpus Domini eſt; cui Divinitas, ſicut Caput, inclinata eſt. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Raab figuram habet Eccleſiæ. S. Iſid. in Alleg. Raab typum tenet Eccleſiæ: quæ de extraneis, atque alienis Gentibus congregata eſt: quæ antea vivens in deſideriis carnis fornicabatur in idolis. Sanct. Iſid. cap. 2. in Joſ. Ipſe Chriſtus accepit Raab, id eſt, Eccleſiam de Gentibus. Raab enim fames, vel latitudo, vel impetus. Quia Eccleſia Gentium eſurit, & ſitit juſtitiam; & impetu doctrinæ Philoſophos, & Reges convertit. Gloſſa apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth. Raab, cui dictum eſt Joſue 2. ut per feneſtram mitteret coccum, id eſt, ut in fronte haberet ſignum Sanguinis Chriſti, Eccleſiam Gentium ſignificavit. Sanct. Auguſt. in pſ. 86

Rachel clara aſpectu, typum tenuit Eccleſiæ; quæ contemplationis acie Chriſti myſteria cernit. Sanct. Iſidor. in Alleg. Rachel junior, & pulchra; priùs ſterilis, & poſtmodum fœcunda, ſimilitudo eſt Eccleſiæ. Sanct. Iſidor. cap. 25. in Gen. Per Rachel, quæ & *ovis*, dicitur, Eccleſia figuratur. S. Iſid. cap. 26. in Gen. Hujus (id eſt, Laban) filiam, id eſt, ſeu Mundi, ſeu diaboli (hi enim per Laban figurantur) Jacob abſtulit: cùm ſibi Chriſtus Eccleſiam ex Gentilitate conjunxit. S. Iſid. c. 26. in Gen. Lya lippa ſignat Synagogam, Rachel pulchra Eccleſiam. S. Vincent. Ferr. ſerm. de SS. Innoc. Rachel Eccleſia eſt; quæ *noluit conſolari in filiis* Judæorum, *qui non ſunt*. S. Ambr. præfat. in Enarrat. pſ. 37.

Rebecca Invenit autem eum (Chriſtum) in Iſaac figuratum Eccleſia (per Rebeccam ſignificata) ad puteum viſionis, id eſt, in contemplatione, & intelligentia veritatis. Sanct. Iſidor. cap. 19. in Gen. Occurrit ei (puero præmiſſo ab Iſaac) Rebecca, id eſt, Eccleſia. Videt autem Rebecca puerum, id eſt, Sermonem Propheticum; deponit de humero hydriam, utique elatam ſæculi facundiam. Sicque venit ad Iſaac, ſecuta verbum Propheticum Eccleſia venit ad Chriſtum. S. Iſid. c. 19. in Gen.

Regina

Digitized by Google

Regina Auſtri, 3. Reg. 10. Eccleſiæ figura fuit. S. Iſid. c. 5. in 3. Reg.

Regnum DEI. Per Regnum cœlorum ſancta Eccleſia ſolet intelligi. B. Paulus Diaconus hom. ſup. illud, ſimile homini qui voluit rationem, &c. Regnum DEI eſt Eccleſia. Sanct. Thom. in pſal. 33. Super ſolium David, id eſt, Eccleſiam, quæ ſignificatur in Regno David, Luc. 1. *Dabit ei Dominus ſedem David*. S. Thom. in 9. Iſ. Regnum DEI præſens Eccleſia vocatur. S. Gregor. hom. 32. in Evang. apud Sanct. Thomam in Cat. ſup. 16. Matth. Regnum DEI dicitur militans Eccleſia, quia regitur; & triumphans Eccleſia; quia regnat. Innocent. P. de Sacriſ. Miſſæ l. 5. c. 26.

Romana. Non ignoramus, quòd Eccleſia Romana hanc conſuetudinem non habeat; cujus typum in omni ſequimur, & formam. S. Ambroſ. l. 3. de Sacrament. cap. 1. In omnibus cupio ſequi Eccleſiam Romanam. Petrus Apoſtolus, qui Sacerdos fuit Eccleſiæ Romanæ. Id. ib.

Rubus ardens incombuſtus Eccleſiam figurat militant. Sanct. Iſid. c. 7. in Exod.

Ruth. Eccleſiam præfiguravit Ruth alienigena. S. Iſidor. in Alleg. Ruth etiam interpretatur *videns*, vel *feſtinans*; & ſignificat Eccleſiam, quæ puro corde videt DEUM. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Sagena. S Eccleſia ſagenæ comparatur: quia & piſcatoribus eſt commiſſa. S. Greg. hom. 11. in Evang. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Samaritana. Hæc mulier Ioan. 4. forma eſt Eccleſiæ non juſtificatæ, ſed jam juſtificandæ. S. Aug. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Ioan. Mulier Samaritana figuravit Eccleſiam. S. Auguſt. apud S. Thom. ibid.

Sara. Per Eccleſiam, cujus imago Sara erat. Sanct. Iſidor. c. 14. in Gen. Sæculi hujus figuram gerebant Reges, qui Saram (Eccleſiam) polluere non ſunt permiſſi. Sanct. Iſidor. cap. 16. in Gen.

Sareptana. Crux eſt duo ligna, quæ colligebat mulier Sareptana, id eſt, Eccleſia; ut ſibi, & filio, panem faceret: quia in Cruce panis, id eſt, Chriſtus Dominus decoctus eſt. S. Bonav. in Laudiſmo de Cruce.

Sedes DEI. Eccleſia eſt Sedes, in qua DEUS ſedet tamquam in ea requieſcens, regnans, diſponens, & judicans. S. Thom. in 4. Apoc.

Semen Abrahæ, eſt Eccleſia. S. Irenæus l. 4. cap. 18.

Sephora. Iethro adducit Sephoram, id eſt, Eccleſiam. S. Iſid. c. 26. in Gen.

Sion. Eccleſia præſens Sion, id eſt, *ſpeculatio*; futuri ſæculi Ieruſalem, id eſt, *viſio pacis*, dicitur. S. Iſid. Orig. l. 8. c. 1. Sion mons quòd ſit Eccleſia, docet pſ. 2. Arnobius in pſ. 2.

Sororem, & Sponſam ſuam, Eccleſiam dicit Chriſtus. Sanct. Thom. in 4 Cant.

Sol. Progreditur Eccleſia, *electa ut Sol*: quia imaginem ſui conditoris in omni juſtitia, ſanctitate, & veritate portat. Sanct. Iſidor. in Cant. Eccleſia eſt aurora, eſt ut Sol electa. S. Greg. in c. 6. Cant.

Sponſalium locus. Omnis animæ Sponſus Chriſtus eſt; Sponſalium verò locus, ubi conjunctio efficitur, locus eſt baptiſmatis, ſive Eccleſia: dat verò arrham Sponſæ remiſſionem peccatorum, Spiritus Sancti communionem. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Ioan.

Syrophœniſſa. Myſticè mulier gentilis, Marci 7. quæ pro filia rogat, eſt Mater noſtra Romana Eccleſia. Nata ejus dæmoniaca, barbarica, & Occidentalis natio. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup 7. Marci.

Tabernaculum. Tabernaculum Eccleſia eſt: in qua eſt menſa, id eſt, unitas fidei; vel certè Scriptura Sacra. S. Iſidor. c. 48. in Exod. Tabernaculum ſignificat Eccleſiam. Per aurum fides, per argentum confeſſio, in ære fortitudo exprimitur, &c. Goffridus Abb. Opuſc. 7. Myſticè per tabernaculum deſignatur Eccleſia ſancta. Hoc tabernaculum, ſcilicet Eccleſia, ereptum eſt de manibus Philiſthiim, id eſt, dæmonum. S. Thom. in pſ. 28. Tabernaculum eſt militantium: & ſic præſens Eccleſia dicitur tabernaculum. Sanct. Thom. in pſal. 29. In Lege primò tabernaculum; poſtmodum templum, in quod tabernaculum impoſuerunt, habuere. Tabernaculum ſignat præſentem Eccleſiam, templum triumphantem. Per tabernaculum, quod erat mobile, ſignatur ſtatus præſentis Eccleſiæ; quæ non eſt perpetua, neque ſtabilis, niſi uſque ad conſummationem ſæculi. Et hoc dicitur Apoc. 21. *Ecce tabernaculum DEI cum hominibus*, id eſt, præſens Eccleſia cum hominibus, id eſt, donec homines erunt in vita illa. Et ex hoc tranſibo ad ſtabilem domum DEI. S. Thom. in pſal. 41. In Civitate habitant quieſcentes; in tabernaculo militans Eccleſia ſignatur, &c. Vide ſuperiùs Civitas.

R. P. Andrea Spanner.

Et *tabernaculum DEI cum hominibus*. S. Thom. in pſ. 51. Tabernaculum per allegoriam eſt Eccleſia in hujus vitæ eremo conſtituta. S. Iſid. c. 44. in Exod. Tabernaculum ejus in terra, Eccleſia eſt adhuc peregrina. S. Aug. in pſ. 41.

Templum. Templum Salomonis figura Eccleſiæ. S. Aug. in pſal. 126. Templum DEI Eccleſia eſt; ſicut Joannes teſtatur in ſua Apoc. 11. *Et apertum eſt*, inquit, *templum DEI in cœlo, & arca teſtamenti ejus viſa*. S. Ildefonſ. ſerm. 1. de Aſſumpt. B. V. Per tabernaculum deſignatur Eccleſia militans; per templum in monte factum ſtatus futuræ vitæ. S. Thom. in pſ. 14.

Terra. *Domini eſt terra*, id eſt, Eccleſia: quæ eſt bona terra; quæ facit multum fructum. S. Thom. in pſ. 23. *Omnes voluntates meas mirificavit*, id eſt, mirificè *adimplevit in eis*. In quibus? In Sanctis, qui ſunt in terra ejus, id eſt, in Eccleſia militante, & triumphante. S. Thom. in pſ. 15. Terra Domini Eccleſia ejus. S. Aug. Conc. 1. ſup. pſ. 36.

Thamar Eccleſiæ imaginem geſtat; quæ, à Chriſto per annulum fidei, & virgam Crucis, conceptionem ſanctæ meruit ubertatis. S. Iſidor. in Allegor.

Thronus, eſt Eccleſia. S. Thom. in 4. Apoc.

Torcular. Eccleſia eſt torcular: quia ſicut in torculari ſeparatur vinum à vinaceis; ſic in Eccleſia ſeparantur boni à malis. S. Thom. in pſ 8.

Tunica, eſt Eccleſia Chriſti. S. Iſid. 53. in Exod.

Turris, Eccleſia eſt. S. Iſid. in Cant.

Turtur. Turturi aſſimilatur Eccleſia. quia ex quo Chriſtus præſentia ſua corporali cœlos petiit, Eccleſia in ejus amore tenaciſſimè perſeverat; nec recipit ullum adulterum amatorem. S. Thom. in 1. Cant.

Tympaniſtria. Eccleſiæ ſunt adoleſcentulæ nova gratia decoratæ. Eccleſiæ ſunt tympaniſtriæ, caſtigata carne ſpiritualiter ſonoræ. S. Aug. in pſ. 67.

Veſtimentum. Veſtimentum ejus (Chriſti) non ſcinditur; id eſt, non patitur dividi in hæreſes, & ſchiſmata, Eccleſiam ſuam; quæ illi inhærendo veſtis eſt propria. Cujus indumenti figura fuit tunica illa JESU non conſutilis. Sanct. Iſidor. cap. 12. in Levit. Laudabit Eccleſiam (Chriſtus) quæ eſt quaſi veſtis ejus. Sanct. Thom. cap. 49. in Gen. Eccleſia eſt indumentum Chriſti ratione adhæſionis. S. Thom. in 1. Apoc.

Vidua. Vidua iſta, 3. Reg. 17. ut opinor, Eccleſia ſignificatur. S. Iſidor. c. 8. in 3. Reg. Vidua pauper, Marci 12. Eccleſiæ ſimplicitatem deſignat. V. Beda apud S. Thom. in Caten. ſup. 12. Marci. Vidua, ad quam mittitur Elias paſcendus; ad quam per fidem Chriſtus veniſſe legitur; cujus farinæ, & oleo, benedicitur, & non deficit, id eſt, gratia Corporis Chriſti, & chriſmatis unctio. S. Iſid. in Allegor.

Vinea. Eccleſia eſt vinea; in qua poſſumus colligere vinum S. Scripturæ, vel vinum Sanguinis Chriſti. S. Vinc. Ferr. ſerm. 6. de Acedia. Vinea eſt Eccleſia. S. Bonavent. ſerm. 2. D. Septuag.

TITULUS III.

ELEEMOSYNA.

A*Bundat*. An neſcitis, quia puteorum aqua, ſi frequentiùs hauriatur, & ſalubrior efficitur, & abundantior; quæ ſtorioſa remanſerit, & immobilis; inutilior & corruptior fit. S. Ambr. ſerm. 81.

Advocata. Eleemoſyna regina illa virtutum, homines celerrimè ipſorum in cœlorum arces adducet, Advocati optimo loco fungens. S. Chryſoſt. hom. 9. de Pœnit.

Arbor. Eleemoſynarius eſt ſicut arbor, quæ fructum facit. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. cap. 7.

Artifex. Tabernacula Sanctorum ſolida ſunt. Hanc in ſtructuram pecuniam impendamus. Non architectorum ſanè, aut operariorum magna nobis fuerit cura. Pauperum manus hujuſmodi domos conſtruunt; claudi, eſurientes illas ædificant. Nam eleemoſyna ipſa artifex eſt. S. Chryſoſt. hom. 7. de Pœnit.

Cambium. Ut noſtras divitias in altero Mundo poſſideamus, quid agendum? ſecurè per cambium tranſmittendæ ſunt. Hoc autem ſunt manus pauperum. S. Vincent. Ferr. ſerm. de S. Cæcilia.

Cœlo nota. Eſt cœli nota Janitoribus. S. Chryſoſt. hom. 36. ad Pop.

Cœlum attingit. Extende manus tuas, non in cœlum, ſed ad pauperum manus. Si ad pauperum manus extenderis

manum, ipſum cœli verticem tetigeris: qui enim illic ſedet, eleemoſynam ſuſcipit. S. Chryſoſtom. hom. 67. ad Pop.

Defectum non patitur. Cibum corporis ſi volueris egenti tribuere: ad præſens, quod illi dederis, tu habere non poteris. Panem charitatis ſi dederis, centum hominibus, integer manet. Si univerſo Mundo largiri volueris, tibi nihil deficiet: S.Aug. ſer.206 de temp.

DEO ſimiles facit. Nihil nos uſque ad ſimilitudinem DEI ſic effert, atque extollit, quemadmodum libera beneficia & copioſa collatio. *Eſtote miſericordes, ſicut & Pater veſter, &c.* Luc 6. S Chryſoſtom. hom.36. in Matth.

Divitiarum pulchritudo non in ſacculis divitum, ſed in alimentis pauperum eſt. In illis infirmis, & egenis, opes meliùs lucent. S Ambr. l.7. ep.44.

Fiducia. Ipſa eſt regina virtutum; quæ illi cum fiducia aſſiſtet, à tormentiſque eripiet: & nemo repugnabit ei, qui ſecum in ſæculum abierit. Nam & levis ejus eſt penna, pluimaque fiduciæ ſublimitas ſibi ineſt; atque ad ipſum aſcendit regalem thronum, alumnos ſuos audacter agens. S.Chryſoſt. hom.7. de Pœnit.

Formica. Satis bona ordinatrix eſt charitas, fratres; bene novit congregare in æſtate, quæ poſſit hyeme habere, hoc eſt, ſcit providere per eleemoſynam in hoc ſæculo, quod inveniat in futuro. S Aug. ſer.42. de temp.

Herba ſeminalis, & lignum fructuoſum. Fideles ſunt, de oblationibus ſuis Sanctorum neceſſitatibus communicantes. S.Iſid. c.3. in Gen.

Jejunium ſine Miſericordia. Alget jejunium, quod non eleemoſynæ vellus tegit. Quod eſt terris ver, hoc miſericordiam ſcimus eſſe jejunio. Sicut verni flatus tota facit germina florere camporum, ità miſericordia. Quod oleum lucernæ eſt, hoc jejunio pietas. Quod diei Sol eſt, hoc eleemoſyna noſcitur eſſe jejunio. Ac nè multis immorer; quod eſt anima corpori, jejunio largitas hoc habetur. Eſt quidem jejunium vitiorum mors, vita virtutum, pax corporis, membrorum decus, ornamentum vitæ, robur mentium. Sed in his virtutibus jejunium tunc viget, tunc vincit, triumphat: cùm duce miſericordia pugnat. Miſericordia, & pietas, jejunii ſunt alæ; per quas tollitur ad cœlum; ſine quibus jacet in terra. Jejunium ſine miſericordia ſimulachrum famis eſt; imago nulla eſt Sanctitatis: ſinè pietate jejunium occaſio avaritiæ eſt. S.Chryſol. ſerm.8. de Jejunio. Jejunium eſt Sanctitatis hoſtia; ſed ſinè miſericordiæ incenſo ad Divinum non poteſt conſpectum in odorem ſuavitatis aſcendere. Jejunium virtutum navis, portat quæſtum vitæ; ſed niſi cito portum pietatis intraverit, lucrum non poteſt habere virtutum. Quod eſt ſine rege aula regia, hoc eſt, ſine largitate jejunium. S. Chryſol. ſer.42.

Lanificium. Neque iſta lanificia (eleemoſynæ) ſunt à viris aliena. Diligenter attende in lanificio duo inſtrumenta; colum, & fuſum. In colo lana involuta, quæ filo ducenda tranſeat in fuſum. Quod in colo, adhuc in ſiniſtra, & nondum in fuſo eſt. Vide ſi habes aliquid in fuſo; ibi enim firmantur brachia tua. Ibi ſecurus DEO dices: da, quod dedi. Quod pendet in colo, ad fuſum traiciendum eſt; non autem quod collectum eſt in fuſum, ad colum revocandum eſt. Sequitur Prov.31. *manus ſuas aperuit inopi.* Eia fratres, exercete lanificium Sanctum. Si quis habet plenum cellarium, plenum horreum, omnia iſta in colo ſunt, tranſeant in fuſum. In ſiniſtra ſunt, quamdiu pauperibus non erogaveris: at ubi cœperis eleemoſynam facere, transferuntur ad dexteram; & fit opus, unde veſtis (æternitatis) fieri poſſit. S. Auguſt. ſer. 217. de tempore.

Lumen. Eſt Eleemoſyna ſicut lumen radioſum. Sicut lumen ſerenat aerem, ſic eleemoſyna mentem: & ſicut lumen fugat omnem tenebram, ſic eleemoſyna omnem culpam: & ſicut lumen portari debet non poſt, ſed ante hominem: ſic homo prudens facit eleemoſynam in vita. S. Bonav. diet. ſal. tit. 2. cap.7.

Magna res homo eſt, & pretioſum quidem, vir miſericors. S.Chryſoſtom. hom.53. in Matth.

Menſa nummulariorum, ſunt manus pauperum. S. Vinc. Ferr. ſer 2. f.5. D 2. Quadr.

Mercator. Eſt eleemoſyna ſicut mercator, qui merces vendit S. Bonav. diet. ſal. tit.2. cap.7.

Meritoria. In baliſta ſunt tria; ſcilicet lignum rectum, arcus, & chorda: ſic tria neceſſaria ſunt in eleemoſyna, ſi debeat eſſe meritoria. 1. Lignum rectum, id eſt intentio recta 2. Arcus curvus, id eſt, compaſſio cordis erga proximum pauperem. Chorda, qua ſagitta impellitur, eſt præceptum DEI de miſericordia. S Vinc.Ferr. ſerm.1. D.3. Quadrag.

Monile aureum. Sicut divitum liberi monilia circa collum aurea geſtant, nec unquam ea deponunt; ſed tanquam nobilitatis inſigne circumferunt: ſic & eleemoſynam, chariſſimi, nos ipſos ſemper oportet induimus; oſtendentes, quòd miſericordis Patris ſimus filii; *qui facit hunc ſolem oriri ſuper bonos, & malos.* S.Chryſoſt. hom.36. ad pop. Ant. Circumdemur hoc ornamento, torquem collo faciamus aureum, eleemoſynam dico, donec hic moramur. Cùm enim hæc ætas tranſierit, non ampliùs hac utemur. Quomodo? non ibi ſunt pauperes, non pecuniæ, non mendicitas. Donec ſumus pueri, nè nos hoc exuamus monili. Sicut enim circa pueros geritur; ut, cùm viri facti fuerint, hæc auferantur, & ad alium traducantur ornatum: ſic & circa nos non ampliùs per pecunias eleemoſyna remanebit; ſed altera quidem multò major. Id. ibid.

Oleum. Lampades hic Matth. 25. ipſis virginitatis nominat donum, & munditiam ſanctitatis: Oleum verò benignitatem, eleemoſynam, patrocinium indigentium. S. Chryſoſt. hom.79. in Matth. Rurſus fatuas appellavit: ut nihil amentius eſſe oſtendat, quàm pecuniam in hac vita colligere, & nudos nos proficiſci; ubi maximè benignitate indigemus, ubi miſericordia nobis opus eſt. Nihil ſane tenebroſius eſt, atq; virginitas oleo carens. Unde ſic vulgò multi immiſericordes tenebroſos ſolent appellare. S. Chryſoſt. hom.79. de Pœnit. Chriſtus cum Diſcipulis erat: hinc ad montem Olivarum exivit. Hinc & nos ad manus pauperum eamus: ibi enim mons Olivarum eſt: Olivæ quippe in domo DEI plantatæ, multitudo pauperum eſt. Hinc ſtillat illud oleum guttatim; quo nobis tunc opus omnino erit. Hoc eſt, quod quinque illæ virgines habebant: hoc eſt, quo alteræ carentes, & perierunt. Hoc nobiſcum habentes progrediamur, & cum fulgentiſſimis lampadibus ad ſponſum proficiſcamur. S. Chryſoſt. hom. 83. in Matth. Qui namque ſunt mercatores olei hujus Matth 25 Pauperes ad eleemoſynam ſedentes. Quanti emitur? quanti habuerit. Pretium non appono, nè objicias inopiam. Quanti potes, tanti eme. Habes denarium? eme cœlum. Non quòd venale ſit cœlum; ſed quòd clemens ſit Dominus. Non habes denarium? da calicem frigidæ aquæ. S. Chryſoſt. hom.9. de Pœnit. Largitas, ſeu miſericordia, eſt olea feraciſſima. S. Chryſoſt. hom. 19. in Matth.

Pelves, & lavacra, cum aqua ſunt, qua manus laves. Sic & eleemoſyna, quæ per eam animæ manus diluas S.Chryſoſt. hom.9. de Pœnit.

Perdit nihil. Quemadmodum ſi quis argentum parvo dederit puerulo, & retinere propenſius imperet, vel & ſervo dare cuſtodiendum, nè volenti rapere liceat. Itidem & DEUS agit. Ait enim, da indigenti, nè quis tibi rapiat, putà vel ſycophanta, vel accuſator, vel fur, vel noviſſimè mors. Tanquam canis, ità diabolus divitibus inſiſtit; tanquam buccellam, vel placentam tenenti puerulo, volens avellere. Demus igitur ea Patri. Et ſi diabolus factum hoc viderit, recedet. S. Chryſoſt. hom 53. ad Pop.

Puteus. Putei, cùm exhauriuntur, uberiùs fluunt; cùm autem deſeruntur, putreſcunt: eodem modo ſtabiles quoque divitiæ inutiles ſunt S. Baſilius apud S. Damaſc. l. 2. parall. cap.16.

Roborat animam. Non ſic oleum corpus hominis roborat, ut animam miſericordia ſtabilit, adeoque confirmat: ut ſuperari a diabolo nequeat. Lubricum enim eleemoſinæ oleum corpus hominis conſtituit: ità ut manus diaboli facilè propter lubricitatem effugiat. S. Chryſoſt. hom. 65. in Matth.

Sacrificium Chriſtiani eſt eleemoſyna. S.Auguſt. hom.29.

Sinus Abrahæ. Manus pauperis, ſinus Abrahæ eſt: ubi, quidquid pauper accepit, mox reponit. S.Chryſol. ſer.8. de jejun.

Theſaurus cœli, manus eſt pauperis. & gazophylacium Chriſti. Da pauperi, ut des tibi. S.Chryſol. ſer.48. de jejun. Præmittamus, fratres, theſauros noſtros in cœlum. Sint vectores pauperes; qui poſſunt ſinu ſuo, quæ noſtra ſunt, ad ſuperna portare. S. Chryſol. ſer.7.

Alia.

Sitit cœlum, & expectat de ploratu pauperum vice roris: quia miſericordia arat cœli campos, ſulcos ducit. Illic miſericordia ſeminat: quia, quæ ſuſcipit manus pauperis, ibi metit, ibi ſegetem colligit. S Chryſol. ſer.42.

Quod oratio pulſat; impetrat jejunium, miſericordia accipit. Eſt orationis anima jejunium, jejunii vita miſericordia eſt. S.Chryſol. ſer.60.

Unguen-

Unguentum pietatis, ſeu miſericordiæ in egenos conficitur hoc modo. Igitur multæ miſeriæ collectæ, atque oculo pietatis inſpectæ; ipſæ ſunt ſpecies, ex quibus unguenta optima componuntur. Tali comparabat S. Paulus 2. Cor. 11. *quis infirmatur, & ego non infirmor?* Iob. 29 *Oculus fui cæco*, *&c.* S. Bernardus ſer. 12. in Cant.

Animam ſuam (dives Lucæ 11.) ſuperfluis, & nimiis epulis ſatiare cupiebat; pauperum tot inanes ventres ſuperbiſſimus contemnebat. Neſciebat pauperum ventres apothecis ſuis eſſe tutiores. S. Aug. ſer. 212. de temp.

Ad hæc (temporalia bona) tranſvehenda nullo tibi opus eſt jumento; non cuſtode, neque ullo alio. Nullus enim latro, vel fur, hac via vadit, ut nocere queat iis, quæ à te mittunt illuc. Sed ea, quæ repoſueris in egenorum manus; illa in ſecurum promptuarium, nempe manum DEI repoſita erunt: quæ inviolata, & cuſtodita exhibebit, cùm redieris in patriam. Sanct. Chryſoſtom. hom. 20. in Gen.

Cùm facis eleemoſynam, noli tuba canere ante te. Matth. 6 Bene tuba: quia talis eleemoſyna hoſtilis eſt, non civilis; non miſericordiæ dedita, ſed clamori & ſeditionis vernula; non alumna pietatis; oſtentationis nundinatio, non commercium charitatis. S. Chryſol. ſerm. 9.

Quemadmodum navigare tutè per maria numquam poteris, ſi portus, & ſtationes omnino deſtruas, ſic nulla erit hæc vita, ſi miſericordiam, indulgentiam, humanitatem, radicitus extirpaveris. S. Chryſoſt. hom. 53. in Matth.

Pretium redemptionis animæ, eleemoſyna eſt. S. Chryſoſt. hom. 9. de Pœnit.

TITULUS IV.

EVANGELIUM.

B*Utyrum*. Lac priſcæ Legis habuiſſe figuram Apoſtolus nos admonet 1. Cor. 3. butyrum autem, uberrimum, & pinguiſſimum Evangeliorum eſt teſtimonium. S. Iſid. c. 14. in Gen.

Clypeus. Omnis ſermo DEI ignitus clypeus eſt, S. Thom. in 4. Apoc.

Flumen. Quatuor Paradiſi flumina, quatuor ſunt Evangelia. S. Iſidor. cap. 3. in Gen. Crux eſt lignum vitæ in medio paradiſi, quod quatuor Evangeliorum flumina rigant. S. Bonavent. in expoſit. Miſſæ. Verè tu benedicta, vividi ſalutis noſtræ ligni paradiſus! quæ ipſum horti Eden colonum, Chriſtum in quam, intrà te habes. Qui fluminis inſtar vivi uterum tuum egreſſus quatuor velut initiis per Evangelium ſuum faciem orbis irrigavit. S. Andreas Jeroſol. orat. de ſalut. Angel.

Gladius. Occurrit deinde nobis Princeps militiæ virtutum cœleſtium Chriſtus, tenens gladium Evangelij. S. Iſidor. c. 1. in Joſ.

Incus. Tuba ea (S. Andreas Ap.) quam ut Chriſtus moliretur, Cruce, quaſi malleo; Evangelio, quaſi incude; quaſi igne, ſpiritu; novo, ac veteri Teſtamento, quaſi, auſim dicere, uſus eſt follibus. S. Heſychius or. in S. Andr. Ap.

Mna. Servus, qui mnam unam accipiens decem acquiſivit, ſignificat Doctores; qui accepta gratia Evangelij in decem verborum prædicamentis bene uſi ſunt, &c. Sanct. Iſidor. in Alleg.

Mons. *Fugiant ad montes*, id eſt, ad Apoſtolorum doctrinam. Arnob. c. 26. in Matth.

Panis. *Non eſt bonum ſumere panem filiorum*, *&c.* Matth. 15. Panis ſignificat Evangelium. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth. Septem panes ſunt Scriptura novi Teſtamenti; in quo gratia Spiritus S. & revelatur, & datur. Gloſſa apud S. Thom in Cat. ſup. 15. Matth.

Piſces. Duo piſces, Marci 6. ſunt piſcatorum ſermones, ſcilicet epiſtolæ, & Evangelium. Theophylactus apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 6. Marci. Piſciculi benedicti, Marci 8. libri ſunt novi Teſtamenti: quoniam piſcis aſſi partem Dominus reſurgens poſtulat. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 8. Marci.

Pluvia in ſanctis Scripturis ſunt verba Evangelij; ſicut & Moyſes dicit Deut. 32. *Expectetur ſicut pluvia eloquium meum, & deſcendant ſicut ros verba mea.* S. Iſid. c. 4. in 1. Reg.

Quadriga. Quatuor Evangelia quaſi quadrigæ ſunt novi Teſtamenti; cui præſidet auriga ipſe Chriſtus. S. Thom. c. 6. in Cant.

Quartus dies. Quartum diem excitatum, Evangeliorum demonſtrat figuram. Arnob. in 4. Joan.

R. P. Andrea ſpanuer

Rationale. Sermonem figurat Evangelicum. S. Iſid. c. 31. in Exod.

Regnum DEI ſignat doctrinam Evangelij. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 10. Marci.

Sagena. Iſti piſcatores Apoſtoli, locò calami intendunt precationem, locò funiculi memoriam, locò hami virtutes, eſſe locò miracula. Piſcantur è cœlo, debentes è petra piſcari. Naviculam debentes accipere, recipiunt altare; piſcium locò venantur reges; pro ſagena Evangelium extendunt; locò maris vitam peragrant; artis vice utuntur gratia; irretiunt Cruce locò lageoæ. Proclus Archi Ep. Conſt. or. de S. Andr.

Ubera ſunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ; vinum auſteritas Legalis. S. Iſid. in Cant.

Veſtimentum ejus, quod factum eſt fulgens ſicut nix, ſunt ſermones, & literæ Evangeliorum. Arnob. Annot. cap. 4. in Luc.

Vinum optimum Chriſtus ſervavit uſque adhuc, id eſt, Evangelium, uſque ad ſextam ætatem diſtulit. Alcuinus Caroli M. Præceptor apud S. Thom. ſup. 2. Joan.

TITULUS V.

EUCHARISTIA.

A*Deps*. Euchariſtia eſt adeps frumenti. S. Aug. in pſ. 80. Hieron. in c. 55. Iſ. Eſt adeps, & vinum. Cyrill. & Hieron. in c. 55. Iſ.

Admirabilis. Verè venerandum, & admirabile eſt Chriſtianorum Sacramentum! dixit ille Judæus, qui B. Baſilio in die Paſchæ myſteria celebranti Chriſtianis ſeſe immiſcuit, volens explorare myſterium; & vidit, loco hoſtiæ tractari à B. Baſilio pulchrum puellulum. Inde cum ſua familia eſt converſus, & ab eodem Baſilio baptizatus. Refert hoc S. Thom. de Sacr. Alt. c. 11.

Affluentia omnis Sacro-Sanctorum chariſmatum. S. Cyrill. in 56. Iſ.

Agnus DEI, tollens peccata Mundi, incruentè immolatus. Concilium Nicænum 1. Agnus DEI, agnum abigens (figuralem) Petrus Bleſ. carm. de Euch. cap. 4. Chriſtus Euchariſticus eſt Agnus. Ex. 12. Innocentius P. de Sacrif. Miſſ. l. 4. c. 2.

Alimentum vitale. Franco Abb. to. 10. de Gratia DEI.

Alimonia cœleſtis. S. Leo. ep. 23. Alimonia immortalis. Paſchaſius lib. de Sacr. cap. 11. Algerus l. 2. cap. 5. Alimonia regalis. Rupert. l. 9. in Gen. c. 34. Alimonia ſpiritualis. S. Leo ep. 23. Alimonia vitalis. Petrus Dam. ſer. 10.

Amor amorum. S. Bernard de cœn. Dom.

Antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, à peccatis mortalibus præſervamur. Conc. Trid. Seſſ. 13 cap. 2. Antidotum mortis, pharmacum immortalitatis. S Ignatius M. ep. ad Epheſ.

Antitypa corporis, & Sanguinis Domini. S Dyoniſius c. 3. Eccl. hier.

Apotheca. Sumit cellarium pro apotheca aromatica. Raynaudus in Candelabro Sanctoſect. 5.

Aqua. Intendamus in ipſum Venerabile Sacramentum, inde exiet aqua Iſ. 12. cum delectatione de fontibus Salvatoris. Et paratur in conſpectu tuo menſa, & poculum inebrians quam præclarum. Hæ ſunt divitiæ ſimplicitatis, in quibus eſt Chriſti pretioſa paupertas. Sanct. Ambroſ. in pſ. 40.

Aquila. Certè numquam fuit aquila tam liberalis, ſicut aquila noſtra Chriſtus. Aquila eſcam ſuam communicat aliis avibus, non tamen carnem ſuam; quam Chriſtus nobis communicat. Eſt etiam pelicanus. Pſ. 101 S. Bonavent. ſerm. 2. in Aſc. Dom.

Arca fœderis, ſive Teſtamenti. S. Cyrill. l. 9. de Ador. & l. 4. in Ioan. c. 28. S. Gregor. & Beda, ad c. 6. l. 1. Reg. Apon. l. 1. in Cant.

Arca DEI velo involvi jubetur Num. 4. Per velum ſpecies Sacramentales; per Arcam Corpus Chriſti hanc Arcam timent Philiſthijm. S. Bonav. ſerm. 2. D. 3. Adv.

Archetypus verus typici Paſchatis. Theodoretus.

Aries ſecundus. Heſychius l. 2. in Levit.

Arrhabo æternæ vitæ. Nicolaus Methonenſis Opuſc. contra hæſit. circa Euchar.

Bacchus noſtra, S. Paſchaſ. initio libri de Sacram.

Benedictio Beatifica. Concil. Bauhin. 1. cap. 9. Benedictio dulcedinis. Arnobius in pſ. 20. Benedictio myſtica. S. Cyrill.

Digitized by Google

n Galphyr. Benedictio vivificativa. S.Cyrill. ep. ad Caloſyrium.

Bonum. *Comede fili mi, quia bonum eſt*. S.Thom. de Sacr. Alt. cap.1. Bonum, & pulchrum DEI. Zach.9. *Quid bonum ejus eſt, & pulchrum ejus; niſi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Aponius. Cant.5.

Bonagratia. Dabitur tibi bona gratia: quæ Græce dicitur *Eucharistia*, id eſt, Corpus Chriſti. S.Thom. ibid.

Botrus Cypri: Cant.1. Duo ſumo in botro; uvam, ſcilicet Corpus Domini in cibum; & ex uva ſugo dulcem ſanguinem in potum. S.Thom. de Sacr. Alt. cap.29. In botro ſunt duo: uva in cibum, & in uva dulcis ſanguis in potum. Id. ib. cap.32.

Buccella ſicca, eſt Sacrificium noſtrum ſub munda Specie panis, & honeſta. S.Thom. de Sacr. c.4.

Calculus candidus. Hugo Card. in 2. Apoc.

Calix admirandus. S. Chryſoſt. hom.84. in Joan. Calix inebrians. Orig. tr.35. in Matth. S.Ambr. in pſ.35. S.Chryſolog. ſerm.160. S.Chryſoſt. in pſ.22.

Candela. Sicut Sol non deficit, toti Mundo lumen ſuum communicando; ſic nec Chriſtus Eccleſiam totam paſcendo. Item, exemplum de candela; in qua milleſies tantus ignis ſumi poteſt, quantus in ea eſt: neque per hoc minuitur lumen ejus. S.Thom. de Sacr. Alt. c.4.

Canticum novum, immiſſum in os noſtrum, carmen DEO noſtro. Euſebius l.1. de demonſtr. c.ult.

Carbo Divinus. Theodoretus in 6. Iſ., S.Juſtinus quæſt. ad Orthod.44.

Carbunculus. Calculus, Iſ.6. eſt carbunculus, ſic dictus: quia ignitus ut carbo: & ſignificat Corpus Domini de altari ſumptum, & charitate inflammatum S. Thom. de Sacr. cap.22.

Cura nova reſurrectionis. S Bernard. ſerm.1. de vigil. Nat.

Cauſa reſurrectionis primæ. Guerricus ſer.2. de Reſurr.

Celebratio pietatis. S.Aug. 3. Trinit. c.10.

Cellarium, continens in ſe omnium aromatum pretioſitatem, & virtutem. S. Laurent. Juſt. l. de diſc. & perf. mon. conv. cap.9.

Charitatis Sacramentum. S.Thom. de Sacr. cap.25. Euchariſtia eſt quaſi charitatis origo, & vinculum. S. Vinc. Fert. ſerm.2. in die Defunct.

Cibus compoſitus. S.Damaſc. l.4. orth. fid. c.14 Cibus, & conviva. S.Hieron. qu.2. ad Hedibiam, & in cap.11. Oſ. Cibus Credentium. S. Hieron. in 8. Oſ. Cibus Dominicus. S.Hilarius l.8. de Trinit. Cibus dulcis. S. Hieron. & Aug. in pſ.54. Cibus grandium. Bleſenſ. ſerm.17 Cibus incomparabilis, & ineffabilis. S.Aug. l.2. de viſit. infir. cap.4. Cibus incorruptibilis. S. Cæſarius dial.3. Cibus melle dulcior. S. Maximus Taurin. hom. in pſ.21 Cibus, & potus immortalis. S.Paſchaſ. l. de Sacr. 19. Cibus pietatis, S Hier. in 66. Iſ. Pretioſus cibus S.Thom. de Sacr. c 1.

Cœna Dominicarum carnium. S Chryſoſt hom. de Job, & Abrah. Cœna veritatis. S. Rupertus l.3. de oper. Spirit. S. cap.21.

Columna nubis, & ignis Drogo Oſt. Serm. de Paſſ. Dom.

Commemoratio propitians DEUM hominibus. Orig. hom. 13. in Levit.

Conſervatorium ad reſurrectionem vitæ æternæ. S.Athanaſ. in illud: qui dixerit verbum.

Convivium cæleſte, S.Ambr. l. de initiandis cap.8.

Copula nuptiarum cœleſtium. S. Ephr. ſer. de Judicio.

Corona. S Greg. l.4. Dial. c.55.

Corpus humiliatis Domini. S. Auguſt. in pſ.21.

Dapifer. Qualis refectio? ubi dapifer Chriſtus, pincerna Spiritus Sanctus. S.Bonav. in pſ.80.

Dapes Salvatoris noſtri. Orig. hom.38. in Luc.

David. Hic (in cœna ultima) eſt verus ille David: qui coram Achis Rege Geth ſuis manibus ferebatur. 1. Reg. 22. Innocent. l.4. cap.12.

Defenſaculum contra incentiva vitiorum, & carnalis concupiſcentiæ, S.Thom. Opuſc. 58. c.21.

Delibatio panis futuri. Damaſc. l 4. Orth. fid. c.14.

Diæta peregrinantium. Ex S. Bernardo refert Turrecremata tr. de Corp Chriſti c.19. Corpus Chriſti eſt ægrotis medicina, peregrinantibus diæta.

Divitiæ indeſinentes; quæ cœlorum Regnum nobis conciliant. S.Chryſoſt. hom. de Nat. Dom.

Donum DEI inenarrabile. S.Gaudentius tr.2. Dona immaculata. Fortunatus l.4. de vita S. Martini. Dona pretioſa, ineffabilia, immaculata, reverenda, horrenda, Divina. Liturgia. S.Jacobi.

Dulcedo dulcedinum. Creditus Bernardus ſerm. de dign. Sacer.

Effigies Dominicæ immolationis. Miſſale Gothicum in Præpar. ad Miſſam.

Epulæ vitales Angelorum. Petr. Damian. Opuſc.18. cap.4. Epulum incorruptum. Orig. hom.5. in diverſ.

Eſca omni carni. S.Proſper in pſal.135. Eſca lætiſſima. Philo Carpath. ad illud Cant.7. *Guttur tuum, ſicut vinum optimum*. Eſca ſalutaris. Petr. Clun. l.6. ep.15. Eſca Sanctorum. S.Ambr. lib. de bened. Patr. cap.9. Eſca vitæ, & poculum æternitatis. S. Proſper ſent.341.

Exequiæ quotidianæ Salvatoris noſtri. Rupertus 2. de Offic. cap.10.

Expiamentum placabilis Sacrificii. Fulbertus ep.1.

Farina. Vidua, ad quam mittitur Elias paſcendus; per fidem Chriſtus veniſſe legitur: cujus farinæ, & oleo benedicitur; & non deficit, id eſt, gratia Corporis Chriſti, & chriſmatis unctio. S.Iſid. in Alleg. Pugillus farinæ figurat inconſumptibile Corpus Chriſti Euchariſtici. S.Thom. de Sacr. cap.14. Chriſtus Euchariſticus eſt farina mulieris Sarept. Innocent. *Vobiſcum ſum omnibus diebus*. Matth.28. Hoc figuratum aſt 3. Reg.17. hydria farinæ non deficiet, neque lecythus olei minuetur uſque in diem, &c. In farina Sacramentum hoc ſignificatur. Farina enim granum aſt contritum. Granum eſt Chriſtus. Attritus eſt autem in mola Crucis. Hæc farina non deficiet: quia hoc Sacramentum obliſcum eſt uſque in diem pluviæ, & uſque ad conſummationem ſæculi. Pluvia terram germinare facit, pluvia ergo eſt influentia cœleſtis virtutis, faciens ſemina corporum mortuorum pullulare per reſurrectionem de terra. S.Bonav. ſer.4. in Vigil. Nativ. Chriſti Dom.

Faſciculus Myrrhæ. Cant.1. Sicut enim myrrha incorrupta ſervat corpora; ſic Corpus Domini pie ſumptum corda. S. Thom. ib. cap.6.

Favus cum melle. Rupert. in Cantic.5. *Comedi favum cum melle meo*. Cant.5. id aſt, dulcedinem carnis Chriſti cum dulcedine Divinitatis. *Bibi vinum cum lacte meo*, id eſt, dulcedinem ſanguinis Chriſti cum dulcedine ſpiritualis conſolationis. S.Thom. ib. cap.24.

Ferculum excellentiſſimum. Euſebius de S.Hieron. morte.

Fidelia ſancta David. Iſ.55.

Figmentum magnum DEI. Nazianz. carmine de Sacerdotibus.

Firmamentum in terra in ſummis montium. pſ.71.

Fons donorum cœleſtium, ſuper quem Chriſtus ſedens non unam Samaritanam, ſed univerſam alloquens Eccleſiam. S. Chryſoſt. hom.7. in Matth. Fons ſacratiſſimus Sanguinis, & Spiritus, S.Chryſoſt. hom.83. in Matth. Fons immortalitatis. Iſidor. Peluſ. l.1. ep.123.

Fructus dulcis gutturi Sponſæ. Orig. hom.3. in Cant.

Fundamentum fiduciæ. S.Chryſoſt. hom.24. in 1. Cor.

Gemma. Sicut gemma virtutem ſuam effundendo non minuitur; ſic Corpus Domini nos paſcendo non minoratur. S. Thom. de Sacr. c.14.

Gloria DEI. S.Ignatius M. ep. ad Epheſ.

Hæreditas Chriſti. S. Chryſoſt. hom.2. ad Pop.

Holocauſtum ſalutis, holocauſtum Dominicæ paſſionis. Rupertus. l.6. in Gen. c.32.

Hoſtia incruenta. Iſid. Peluſ. l.3. cap 75.

Humilitas Chriſti. S.Aug. c.1. in pſ.33.

Jacob. Sciendum, quòd in illa figura (Geneſ.27.) Dominici Corporis quatuor erant perſonæ: ſcilicet Iſaac, & Rebecca; quaſi maſculus, & fœmina, ſignificant duas naturas in nobis, id eſt, Corpus, & Animam. Maſculus, qui magis ſolet eſſe manifeſtus, & exterioribus plus intendit, ſignificat exteriorem hominem, id eſt, Corpus cum ſuis ſenſibus. Fœmina, quæ domi reſidet, & familiam regit, interiorem hominem, id eſt, animam: quæ ſalutis ſuæ, & aliorum, gerit curam. Jacob bonus, & formoſus, habitans in tabernaculis, quem diligit Rebecca, id eſt, Fidelis anima; ſignificat verum Corpus Chriſti. Eſau, quem amabat Iſaac, id eſt, corpus; eò quòd de cibis ſuis veſcitur, ſignificat ſubſtantiam panis cum ſuis accidentibus, ſcilicet colore, ſapore, &c. Dum itaque Iſaac quaſi homo exterior, id eſt, Sacerdos benedicere debet, Eſau, id eſt, ſubſtantia panis recedit; ſed ſimilitudo Eſau, ſcilicet veſtes cum odore, pelles piloſæ, cibus cum ſapore, id eſt, accidentia panis ſive ſimilitudo, ſcilicet color, ſapor, odor, durities, manent circa Jacob; & ſenſus noſtri falluntur. Ibi fallitur Iſaac caliginoſus, id eſt, debilitas corporis noſtri. Ibi fallitur guſtus, qui putat cibum comedere Eſau, &c. S.Thom. de Sacr. cap.7.

Ignis Divinus. Heſychius Centur. 1. c.ult.

Imago Paſſionis Chriſti. S.Gaudent. tr. in Exod.

Indu-

Digitized by Google

Indumentum maximum. S. Chryſoſt. Cathec. ad illuminandos. Indumentum regale. Id hom. ad baptizandos.

Initium Divinæ in nobis ſubſtantiæ. Guerricus ſerm. 2. de Reſurr.

Joſias. Memoria Joſiæ, eſt memoriale Salvatoris; vel ſacrificium altaris. S.Thom.de Sacr. c.4.

Lac rationabile ſinè dolo. 1.Petri 2.

Lapis. Lapis ille Dan.2. præciſus, ſumptus de altari, ſignificat Corpus Chriſti. S. Thom. de Sacr. cap. 21. Etiam lapidi pretioſo comparatur (Chriſtus Euchar.) de quo virtus exit: ut fugandi phantaſmata, vel inflationes ſedandi, vel alia, ſinè diminutione ſui. Sanct. Thom. de Sacr. c. 14.

Legatio Sacerdotis ad DEUM pro hominibus. Sanct. Greg. hom.37 in Evang.

Lignum vitæ. S. Thom. in 2. Apoc. Sicut initium mortis cœpit à ligno vetito, ſcilicet à ligno ſcientiæ boni, & mali; ſic initium juſtificationis, & vitæ, incipere debuit à cibo, ſcilicet ligno vitæ, id eſt, Corpore Dominico. S. Thom. de Sacr.c.6.

Locus paſcuæ. S. Ambr. ſerm. 16. in pſ. 18.

Lux. S. Chryſoſt. hom. 24 in 1. Cor.

Manna cœleſte. Caſſian Coll. 22 c.7. manna utique, qui eſt Chriſtus. Hoc eſt manna indeficiens, hic eſt panis vivus, & cœleſtis cibus Angelorum. Hoc autem manna minutum erat. Quid Verbo DEI minutius? S Iſidor.Hiſpal. c.23 in Ex. Chriſtus Euchariſticus eſt manna abſconditum. Sanct. Thom. de Sacr. cap.4. Panis cœleſtis in ſimilitudinem pruinæ, & roris, apparebat: quia Corpus Domini à fervore pravæ concupiſcentiæ refrigerat. Sanct. Thom. de Sacr. cap.6. In terra Chanaam reficit Judæos panis ille cœleſtis, hoc eſt, manna; quod eſt Euchariſtiæ ſymbolum; Chanaan autem interpretatur *mercator*, vel *negotiator*. Joſ. 5. Perlinus Conv. Sacr. diſt. 3. cap. 3. nu. 1. Manna habuit triplicem ſaporem; ſimilæ cum melle, & panis oleati. Et ſecundùm hæc ſignificat Chriſtum; ex quo ſecundùm triplicem ejus ſubſtantiam gignitur ſpiritualis triplex ſapor; mellis ex ſubſtantia Divinitatis; panis oleati ex ſubſtantia animæ, quæ fuit pleniſſimè perfuſa oleo gratiæ. Similæ ex ſubſtantia corporis, à furfure fomitis, & originalis corruptionis puri. S. Bonav. ſerm 6. in Cœna Dom.

Maſſa ficorum. 4 Reg. 20. Iſaias juſſit afferi maſſam ficorum: quam cum poſuiſſet ſuper ulcus Regis, curatus eſt. Ulcus Regis eſt concupiſcentia carnis; maſſa ficorum, Corpus Chriſti. S. Thom. de Sacr. c.1.

Medicina. *Medicamentum*. Vulnus eſt, quia ſub peccato ſumus; medicina eſt cœleſte, & venerabile Sacramentum. S. Ambroſ. l. 5. c. 4 Corpus Chriſti eſt medicamentum, tenebras ignorantiæ illuſtrans, morbum concupiſcentiæ ſanans, & mortem noſtram mortificans. Propter hæc tria, poteſt comparari triplici dulci cibo, & medicinali; ſcilicet melli, propter primum, ficui, propter ſecundum; fructui uvæ, propter tertium. Medicamentum ſalutare. S Gregor. l.1.ep.47. Euchariſtia eſt Medicina hominis S. Thom. de Sacr. c.2. Chriſtus eſt Medicus; ſacratiſſimum ejus Corpus eſt cibus medicinalis. S. Thom de Sacr.c.6.

Melchiſedech. Chriſtus eſt Melchiſedech. Geneſ. 14. qui nobis *panem*, *& vinum*, hoc eſt, Carnem, & Sanguinem ſuum *obtulit*. Melchiſedech eſt Rex Juſtitiæ, Rex Pacis. S. Ambr. l.4.c.3.& 4. de Sacram.

Memoria Paſſionis Chriſti; & Sacrificij Crucis. Heſychius in 2 Levit.

Menſa. Hic Eccleſiam tamquam menſam habuit. Mappam in menſa, fidem in Eccleſia: magna luminaria, quatuor Evangelia. Aquam Salomonis, Sacramentum baptiſmatis; panem, & vinum, Euchariſtiæ myſterium: cibos innumerabiles, ſanctas virtutes: ſervitores, diſtinctos Eccleſiæ Ordines. convivatores, univerſos Fideles: veſtes epulantium, mores Credentium: fructus pomorum, exempla Sanctorum. Petrus Cell. lib. de panib cap. 2. Menſa myſtica, per quam & Mundus eſt ſtabilitus, & orbis terræ conſiſtit, & regnum cuſtoditur, Eccleſia multiplicatur, & DEUS ſacrificatur. Theodoretus orat. de Hypap. Menſa nutrix animarum, & vivifica. S Germanus Cont. rer. Eccl. Menſa plena viſceribus miſericordiæ. Petrus Cell. l. de panib. cap. 2. initio. Menſa regalis S. Chryſoſt. hom. 17. in ep. ad Hebr. Menſa ſalutis. Petr. Bleſ. ſerm. 18.

Miniſterium, in quo eſt præcipua ſalus Chriſtianorum. S. Epiph. ep ad Joan. Jeroſ. Miraculum ſuper omnia ſtupendum. Clemens unica de Relig.& ven. Sanctor.

Mons. Chriſtus Euchariſticus eſt mons Selmon, mons Olei, mons uber, mons incaſeatus, mons pinguis. S. Auguſt. Enarrat. in pſ.67. Mons DEI eſt Chriſtus. Selmon interpretatur, *umbra noſtri refrigerij*. (Et Chriſtus eſt mons Selmon), quia ùt dicit Gloſſa, de Corpore Chriſti manat umbra gratiæ; quæ nobis defenſaculum eſt contra incentiva vitiorum. S. Thom. de Sacr. c.24.

Munimentum Dominicæ ſaturitatis. S.Chryſoſt. hom.24. in 1. Cor.

Myſterium faciens, ut terra nobis ſit cœlum. Cyprianus ep. 54.

Nervus noſtræ ſalutis. S.Chryſoſt. hom.24. in 1. Cor.

Nubes, Iſ. 19. eſt Caro, ſeu Chriſti Humanitas. S. Vinc. Ferr. ſerm. in Oct. SS Innoc.

Numerus 25. per ſe ductus ſemper in ſe ipſum reducitur in infinitum. Quantumlibet enim multiplicetur Euchariſtiæ Sacramentum, ſemper eſt idem ſacrificium. Sed & binarius, & ternarius, bene congruunt Sacramento; binarius, propter carnem, & ſanguinem; ternarius, propter panem, & vinum, & aquam. Innocent. P. l.5.c.15.

Opus Divinorum notiſſimum, futuræ felicitatis indicium, ac Divinæ miſerationis præſagium certum. S.Laur. Juſt. ſerm. de Euch.

Ovis epulationis noſtræ. S. Ambr. in pſ 43.

Pallium à Chriſto nobis relictum. S. Chryſoſt. hom. 2. ad Pop.

Panis beatitudinis. S Athanaſ. orat. in 5. ſerm. Panis benedictus. S. Auguſt l.3. de Conſ. Euch. cap.25 Panis concordiæ; quem ſi ſumunt, non litigant. S. Aug. tr. 26. in Joan. Panis cor hominis confirmans. S. Ambr. ſer. 18. in pſ. 118. Panis mirabilis ſinè agricultura. Greg. Nyſſ. de vita Moyſis. *Quis petit panem, numquid lapidem dabit?* Luc. 11. *Ego ſum Panis* Joan. 6. ſed Judæis converſus eſt in lapidem offenſionis, & petram ſcandali, Roman. 9. *Circumdederunt me canes multi*. Pſ. 2. (quando projiciuntur, mordent lapidem.) S. Chryſol. ſerm. 55. Ipſe Chriſtus eſt panis: qui ſactus in virgine, fermentatus in Carne, in Paſſione confectus, in fornace ſepulchri coctus, in Eccleſiis conditus, illatus altaribus, cœleſtem cibum quotidie Fidelibus ſubminiſtrat. Idem ſerm. 67. Ipſe eſt panis, qui de cœlis deſcendit; qui Legis, & gratiæ mola ſpiratus in farinam; qui Crucis confectus eſt Paſſione; qui magnæ pietatis fermentatus eſt Sacramento; qui conſperſionis levis levamentum ſuſtulit de ſepulchro; qui ut Divinitatis ſuæ calore coqueretur, ipſe clibanum decoxit Inferni, &c. Idem ſerm. 71. Joſeph eſurientibus populis panem copioſè ſubminiſtrat; Chriſtus cœli pane manentes orbe toto exſaturat nationes. Idem ſerm. 146. *Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie*. Magnus iſte panis, qui replet mentem, & non ventrem. Iſte panis & noſter, & Angelorum. Iſte panis manducatur, & non finitur. iſte panis totum Mundum replet; & integer manet. Sanct. Chryſoſt. hom. de orat. Dom. Panis hordeaceus ſubvertens caſtra Madian, Iudic. 6. id eſt, vires diaboli, eſt Chriſtus Euchariſticus. Hordeaceus dicitur, propter aculeos Paſſionum Chriſti. Sanct. Bonavent. ſerm. 4. de Vigil. Nat. Dom. *Vir ferens panes*, 4. Reg. 4. eſt Chriſtus. S Bonavent. ſerm. 5 de Cœna Dom. Panis iſte, 3. Reg. 19. eſt Corpus Chriſti; quo mirabiliter confortamur in laborioſis hujus vitæ actionibus, & tentationibus. S. Bonav. ſerm 6. de Cœna Dom.

Paradiſi fons. Aſcendebat ex Paradiſo fons fluvios emittens ſenſibiles: ex hac menſa fons aſcendit, ſpirituales emittens fluvios. Apud hunc fontem plantatæ non infructuoſæ ſalices, ſed arbores ad ipſum cœlum pervenientes, formam habentes ſemper maturam, & immarceſſibilem. Si quis æſtuat, ad hunc veniat, & æſtum refrigeret. Hic terrarum orbis eſt pretium: hoc Chriſtus emit Eccleſiam; hoc eam omnem adornavit. S Chryſoſt. hom. 61. ad Pop.

Pax. Euchariſtia eſt pacis myſterium. S. Chryſoſt. hom. 60. ad Pop.

Pectuſculum, Lev. 10. Pectuſculum optimum eſt, & dulciſſimum animalis; ſignificat dulcedinem Corporis Chriſti. S. Thom. de Sacr. c. 4.

Petra, Declaratum videtur; quòd petra illa Iudic. 6. typum habuerit Corporis Chriſti. S. Iſid. c 3. in Iudic.

Pignus vitæ. Petr. Bleſ. carm. de Euchar. 34. Pignus reſurrectionis ſecundæ. Guerricus ſerm. 2. de Reſurr.

Pretium noſtræ Redemptionis. Sanct. Auguſt. Conc. 1. in pſal. 48.

Pulmentum vitale Deitatis. Fulbertus ep. 1.

Purpura, Dominico ſanguine tincta. S. Chryſoſt. hom. ad baptizand.

Regnum DEI. Clem. Alex. 3. Pædag cap. 2. regno dignè degustato, ait; ore modeſto, & clauſo, benevolentiam animi oſtendamus.

Remedia immortalium ſanitatum ; S. Ambroſ. l. de Viduis.

Requies Beatorum. Apon. l. 3. in Cant.

Sacramentum benedictionis, Tertull. l. de Pudicit. c. 14.

Sacramentum Charitatis. S. Thom. Opuſc. 58. c. 25.

Sacramentum magnum ſuper omnem æſtimationem, ſuper omnem intelligentiam, ſuper omnem eminentiam; in quo ſalus eſt Mundi, pretium ſæculi, pretium ſine pretio, pretium impretiabile. Bleſ. ep. 123.

Sacramentum quo ſubjugatus eſt Mundus. S. Eligius hom. 8.

Sacramentum Societatis JESU. Algerus l. 1. c. 3. Et habetur ex S. Dionyſio cap. 1. cœl. hier. ſub finem.

Sacrificium pretii noſtri. S. Aug. l. 9. Conf. cap. 12.

Salus animarum noſtrarum, S. Dionyſius c. 1. Eccl. hier.

Scabellum pedum Domini. S. Ambroſ. l. 3. de Spir. S. c. 12. S. Aug. in pſal. 98. ad illud: *Adorate ſcabellum pedum ejus*.

Signacula myſteriorum Divinorum. S. Aug. hom. ult. ex 50. c. 9.

Speculum, & ænigma; per quod nunc videmus DEUM. Theodoret. in 1. Cor. 13.

Spiritus oris noſtri. S. Bernard. ſer. 48. in Cant.

Stipendia Divina. Bleſ. carm. de Euchariſt. cap. 24.

Stipendium militiæ noſtræ. S. Paſchaſ. l. de Sacr. c. 8.

Templum illud Jeruſalem magni Sacramenti eſt res; & intelligitur ex eo Corpus Domini. S. Aug. in pſ. 73.

Teſtamentum vitæ, & ſalutis noſtræ. Rupertus l. 3. de Oper. Spir. S. c. 18.

Theſaurus univerſus benignitatis DEI. S. Chryſoſt. hom. 24. in 1. Cor. Theſaurus in agro abſconditus. S. Paſchaſ. l. de Sacr. c. 17.

Victima ſancta, qua deletum eſt chirographum, quod erat contrarium nobis: quò triumphatus eſt hoſtis computans delicta noſtra. S. Aug. l. 9. Conf. c. 13.

Vinum lætitiæ. Euſeb. l. de demonſtr. c. ult.

Vitulus ſaginatus. S. Ambr. in 15. Luc.

Verum noſtrum. S. Aug. ep. 59. ad q. 5.

Varia.

Si quotidianus eſt panis, cur poſt annum illum ſumis? quemadmodum Græci in Oriente facere conſueverant. Accipe quotidie, quod quotidie tibi proſit. Sic vive, ut quotidie merearis accipere: quomodo Job pro filiis ſuis offerebat quotidie. S. Ambr. l. 5. c. 4. de Sacram.

Non videtis, quanta infantes animi alacritate mamillas arripiunt? qua preſſione papillis infigant labia? Non minore cupiditate nos quoque ad hanc menſam, & ad hujus calicis ſpiritualis accedamus papillam. S. Chryſoſt. hom. 83. in Matth. Nonne videtis, quanta promptitudine parvuli papillas capiant; & quantò impetu labia uberibus infigunt. Accedamus cum tanta nos quoque ad hanc menſam, & uber ſpiritualis poculi: quin imò cum majori trahamus, tanquam infantes lactandi ſpiritus gratiam: & unus ſit dolor nobis, hac eſca privari. S. Chryſoſtom. hom. 60. ad Pop.

Sanguis Chriſti eſt clavis Paradiſi. S. Hieron. apud S. Thom. de Sacr. c. 27.

Chriſtus eſt Socius bonus viæ, & peregrinationis noſtræ. S. Thom. de Sacram. Alt. cap. 4.

Et noſtræ neceſſitatis ſervus. Id. ib.

Videte Regem, id eſt, JESUM Chriſtum in diademate, id eſt, in Carne. Id. ib.

TITULUS VI.

EXEMPLUM BONUM.

C*Alcar*. Equus ſignificat deſiderium; calcaria ſignificant bona exempla. S. Bernardus Opuſc. de fil. prod.

Calceus. Calceamenta ex mortuis ſunt animalibus; & ſignificant patrum præcedentium exempla. S. Thom. c. 7. in Cant.

Cœlum. Per cœlos Apoſtoli, per Solem intelligitur Chriſtus. Et dicuntur cœli propter ſublimitatem converſationis; *Noſtra converſatio in cœlis eſt*. Pilipp. 3. Stellati, per multarum virtutum abundantiam lucidi, per doctrinam, & exemplum. S. Thom. in pſ. 18.

Eſca. Piſces, Matth. 15. Sancti ſunt novi Teſtamenti; qui de fluctibus ſæculi erepti exemplo ſuo nos reficiunt. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Liber vitæ dicitur (Chriſtus) tripliciter. Uno modo exemplum gratiæ agendæ vitæ; & ſic Chriſtus ſecundùm Humanitatem dicitur liber vitæ: quia in ipſo debemus legere vitam, quæ nobis eſt agenda, &c. S. Thom. in 2. Apoc.

Luna. Anima comparatur Lunæ nocte ſplendenti. ſic enim anima ſe convertens lucet bono exemplo. S. Greg. in Cant. c. 6.

Sal. Chriſtus eos (Apoſtolos) vocat Sal terræ: ad condiendum exemplo vitæ. S. Thom. in 5. Matth.

Sol magnam claritatem exempli ſignificat. S. Thom. in 19. Apoc.

M A L U M.

Porta Inferi ſunt prava Fidelium opera, quæ iter perditionis oſtendunt. Rabanus apud S. Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

F.

TITULUS I.

F I D E S.

A*Braham* moraliter nobis virtutem fidei per exempla ſua ſignificat. S. Tho. in Cat. ſup. 1 Math.

Altare. Per Altare ſignificatur fides: per arietes duces Regis, Apoſtoli, & Eccleſiarum Prælati: per pecus, ſimplices S. Thom. in Iſ. 60. Sicut eſt triplex templum; ità eſt triplex altare. Primum eſt Vir juſtus, hujus templi altare eſt cor. Lev. 6. *Ignis*, ſcilicet charitatis, *in Altari*, id eſt, in corde, *ſemper ardebit*. Aliud templum eſt Eccleſia; & hujus templi altare eſt Chriſtus, vel fides. Tertium templum eſt ipſe DEUS Apoc. 21. *Templum vidi in ea*, &c. & hujus altare eſt miſericordia DEI: & hoc circumdare debemus deſiderio mentis. S. Thom. in pſ. 25. Fides dicitur altare: nihil enim DEO eſt acceptum, quod non offertur ſpiritualiter in fide. S. Tho. in Apoc. 8. *Imponent vitulos*, id eſt, converſos de novo *ſuper Altare*, id eſt, ſuper fidem Chriſti. S. Thom. in pſ. 50.

Altitudo templi hujus, 3. Reg. ad fidem refertur, longitudo ad ſpem, latitudo ad charitatem. S. Iſid. c. 2. in 3. Reg. Altitudo fidei conſiſtit in cognitione æterni DEI: profundum autem in cognitione DEI Humanati. S. Bonav. Opuſc. Lum. ſer. 2.

Annulus. Thamar Eccleſiæ imaginem geſtat; quæ à Chriſto per annulum fidei, & virgam Crucis, conceptionemque ſanctæ meruit ubertatis. S. Iſid. in Alleg. Fides comparatur annulo. Annulus iſte argenteus poteſt dici; eò quòd fides inſtar argenti luceat. S. Bonav. diet. Sal. tit. 5. c. 3.

Arca Teſtamenti. Fides eſt ſicut Arca Teſtamenti. S. Iſid. in Alleg.

Argumentum. Fides eſt ſicut argumentum ad concludendum. Non ſicut, argumentum Dialecticum, aut tentativum, ſed ſicut argumentum hypotheticum, id eſt, faciens ſcire. S. Bonavent. diet. Sal. t. 8. c. 5. Per illud argumentum probatur unitas Divinæ eſſentiæ, trinitas perſonarum, unitas primæ cauſæ, multa alia, &c. Et ideo Apoſtolus ait Hebr. 11. fidem eſſe *argumentum non apparentium*. Id. ib.

Arma-

Armatura. Fides eſt, ſicut fundamentum ad ſuſtinendum, ſicut armatura ad evadendum, ſicut argumentum ad concludendum, & ſicut inſtrumentum ad aſcendendum. S. Bonav. diet. ſal. t.8. cap.5.

Caligo fides eſt, cum lumine, & ænigmate. S. Bonav. Opuſc. Lum. ſer.1.

Candelabrum. Per candelabrum, & menſam, Exod. 25. poteſt ſignificari doctrina, & fides Eccleſiæ: quæ etiam illuminat, & ſpiritualiter reficit. S. Thom. 1. 2. quæſt. 102. à 4. 6.

Condimentum. Fides primum noſtrorum operum condimentum eſt, ſive illorum condimenti origo. Cibi ſunt noſtra opera; illis paſcimur. Perlinus diſt.2. c.5. n.24.

Cornu. Tauri ſunt Prophetæ, & Apoſtoli; qui fortitudine fidei, quaſi cornu, principibus Mundi reſtiterunt; & ab eis paſſi virtutum nobis exempla reliquerunt. S. Thom. de Sacr. cap.19.

Dextera, eſt fidei teſtis, atque ſalutis. S. Iſid. Orig. l.11. cap.1.

Dies. Fides eſt dies; horæ duodecim, ſunt duodecim articuli. S. Vinc. Ferr. Serm. ſer.6. D.4. Quadr. Sicut charitas eſt verè mentis humanæ requies, perfectumque Sabbathum; ſic & ſex virtutes, fides, ſpes, temperantia, prudentia, fortitudo, juſtitia, ſunt quaſi quidam dies operationis: charitas verò quædam humaniſſima dies eſt quietis, tranquillitatis, & pacis. S. Bernard. Opuſc. de Charit. cap.20. Fidem ponimus primum diem; quo Fideles ab infidelibus, quaſi lux à tenebris, ſeparantur, &c. Id. ib. cap.21.

Donum DEI primum. In donis DEI primum eſt fides; per quam DEUS habitat in nobis. S. Thom. in 1.2. Theſſal lect.1.

Drachma, Luc.15. eſt fides. *Didrachma,* Matth.17. eſt fides, non tantùm in ore, ſed & in corde. Rom.10. Corde creditur, &c. S. Ambr. l.1. ep.1.

Equus. Oratio eſt legatio pro hominibus ad DEUM. Hæc equo fidei inſidens ad DEUM pergit. S. Bern. Opuſc. de fil. prod.

Facies. Quid per faciem, niſi fidem? qua à DEO cognoſcimur S. Greg. in Cant.2.

Faſciculus hyſſopi ſignificat perfectionem, & integritatem fidei. S. Thom. de Sacr. c.31. Limen domus eſt Chriſtus; per quem conceditur ad cœlum introitus. ſup. illud Ex.12. *Faſciculum hyſſopi tingite.*

Finis. Principium, & finis Fidelium eſt fides, ſpes, charitas. S. Ephr. Serm. de timore DEI.

Flores. In floribus fides, in fructibus virtutes, deſignantur. S. Iſid. in Cant.

Folia. Virtutes ſinè fide, folia ſunt. Videntur vivere; ſed prodeſſe non poſſunt; agitantur vento; quia fundamentum non habent. Quanti Gentiles habent miſericordiam, &c. Sed fructum non habent; quia fidem non habent. S. Ambr. in pſ.1. Fidem, florem; fructum, actum intellige. S. Bern. ſer.51. in Cant. Fides appellata eſt ab eo, quia *Fit,* quod dicitur. Duæ ſyllabæ ſonant, cùm dicitur *Fides.* Prima ſyllaba eſt à facto, ſecunda à dicto. Interrogo ego te, utrùm credas? Dicis: Credo. Fac, quod dicis; & fides eſt. S. Aug. Ser.217. de temp.

Fundamentum. Fides virtutum omnium ſtabile fundamentum eſt. S. Ambr. in pſ.40. Fides eſt bonorum omnium ſpiritualium fundamentum. S. Thom. in 1. Rom. lect.5. Fides, quæ eſt pes, & fundamentum omnis boni. S. Thom. in 1. Apoc. Fundamentum virtutis fides eſt. Fides eſt principium cultus DEI, & fundamentum ejus; quæ ſecundùm pietatem eſt, doctrinæ. S. Bonav. in Brevil. p.1. cap.1.

Granum ſinapis. Pro thorace fidem aſſume; ut granum ſinapis. Nam granum ſinapis leve prorſus eſt, ac rotundum, nullam habens ſciſſuram, nullum angulum: contritum habet fervorem inſignem. S. Ephr. de Panoplia. Fides comparatur grano ſinapis propter fervorem, fœcunditatem, parvitatem. S. Thom. in 17. Matth. Fides, quæ non hæſitat, grano ſinapis comparatur: quod quanto magis conteritur, tanto magis ejus fortitudo ſentitur. S. Thom. in 1. Cor. 13. lect.1. Si regnum cœlorum ſicut granum eſt ſinapis Luc.13.; & fides ſicut granum ſinapis: fides utique regnum cœlorum, & regnum cœlorum eſt fides. Itaque qui fidem habet, habet & regnum cœlorum: & regnum DEI intrà nos, & fides intrà nos eſt. S. Ambr. l.7. in Luc. Fides eſt granum ſinapis; quia calefacit. Luc.24. *Nonne cor noſtrum ardens,* &c. S. Ambr. ſerm.1. de Virgin. hic ſermo eſt inter Auguſtinianos.

Illuminatio mentis eſt fides; quæ mens illuminatur à prima luce ad videndum bona ſpiritualia. S. Auguſt. apud S. Thom. ſerm.2. Dom. Quinq.

Initium ſalutis eſt fides. S. Thom. in 1.5. Petri. Ubi fides eſt, initium habemus, & finem: ubi perfidia; nec initium, nec finis eſt. S. Ambr. ſer.20. in pſ.118.

Inſtrumentum. Hoc inſtrumentum, quod eſt fides, Solus Chriſtus fabricavit. S Bonav. diet. ſal. tit.8. cap.5.

Itineris prævia. Sit ergo fides tibi itineris tui prævia; ſit tibi iter Scriptura Divina. Bonus eſt cœleſtis ductus eloquii. S. Ambr. ſer.14. in pſ.118.

Lapides duodecim cœleſtis civitatis, ſignificare poſſunt duodecim articulos fidei; quæ eſt fundamentum omnis boni, & præmii futuri. Jaſpis, Sapphirus, & Calcedonius, ſignificant fidem. Fides debet eſſe vivens; & hoc ſignificat Jaſpis, qui eſt viridis coloris; color enim in herba viridis eſt ſignum vitæ. Et ſicut Jaſpis fugat phantaſmata; ſic fides vivens vitat omnia diaboli machinamenta. Fides debet eſſe cœleſtis & ſignat Sapphirus, qui habet cœleſtem colorem. Sicut Sapphirus fugat venenoſa, & mortificat araneam; ſic vera fides venenoſis ſuggeſtionibus reſiſtit. Fides debet eſſe fortis & hæc ſignat Calcedonius; qui in colore eſt pallidus, & omnis ſculpturæ repulſivus. Sic qui habet veram fidem, per pœnitentiam eſt pallidus. Sed nullam ſculpturam extraneam peccati recipit, ſed ſecum conſervat ſolam imaginem DEI. S. Bonav. diet. ſal. tit.10. cap 5. Quiſquis perfectè credit, lapis eſt templi DEI: lapis eſt ſolerti apparatu lævigatus. S Antiochus Lauræ Sabæ Abb. hom.1. de Fide.

Lucerna. Fidei verbum eſt ſicut lucerna; à qua illuminamur ad ambulandum in vita iſta. S. Thom. in 5.2. Cor. lect.2.

Lumen. Lux. Fides eſt lumen intellectus. S. Tho. ſer. in feſto S. Barnabæ Apoſt. Fides comparatur luci primordiali. Fides namque eſt ſicut aurora: nam ſicut illa eſt exoſa latronibus; ſic fides odioſa eſt dæmonibus, qui ſunt latrones animarum. S. Bonav. diet. Sal. tit.5. c.3.

Luna. Per cœlum intelliguntur Sancti: quia habent Solem, Lunam, & Stellas: Solem charitatis, Lunam fidei, & Stellas aliarum virtutum. S. Thom. ſerm.2. in feſto SSS. Trinit.

MARIA. Per MARIAM, Stellam maris deſignabitur fides; & per Joſeph, augmentum charitatis. S. Thom. ſerm.3. D. infra Octav. Epiphan.

Matutina Stella eſt fides in medio nebulæ. S. Bonav. Opuſc. Lum. Ser.1. in fine. Dicitur etiam Stella matutina. S. Iſid. in Alleg.

Medicina animæ omnium vulnerum, & una propitiatio pro delictis hominum, eſt credere in Chriſtum. S. Auguſt. ſerm.60. de Verb. Dom. Multum intereſt, utrùm quiſque credat, ipſum eſſe Chriſtum: & utrùm credat in Chriſtum. Nam ipſum eſſe Chriſtum, & dæmones crediderunt; nec tamen in Chriſtum crediderunt. Ille enim credit in Chriſtum; qui & ſperat in Chriſtum, & diligit Chriſtum. Nam ſi fidem habet ſinè ſpe, ac ſinè dilectione; Chriſtum eſſe credit, non in Chriſtum credit. Id. ſer.61. de Verb. Dom.

Minutum. Vidua pauper, Marci 12. Eccleſiæ ſimplicitatem deſignat. Hæc in gazophylacium duo minuta mittit; quia dilectionem DEI, & proximi; ſeu fidei, & orationis, munera defert. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup.12. Marci.

Oculus dexter. Fides comparatur oculo dextro; ſi inſtar oculi eſt ratio. S Bonav. diet. ſal. tit.5. c.3. Oculus eſt fidei ſiniſter, eſt fides de Humanitate Chriſti; dexter verò, fides de Divinitate. Illi ſunt oculi cæci nati; qui per lutum Humanitatis, & ſputum Sapientiæ Divinitatis, aperiuntur. Sed dexter oculus Judæis eruitur; qui JESUM Hominem, & non DEUM, putant. S. Bonav. ſer.3. de Vigil. Nat. Dom.

Panis. Elias figura Chriſti; illi afferunt corvi manè panem, veſpere carnes. Huic manè, id eſt, initio Eccleſiæ, afferunt peccatores fidem, eam recipiendo; veſpere autem carnes, id eſt, carnis reſurrectionem. S. Iſid. c.8. in 3. Reg.

Patrimonium. Fidem ſerva; quæ multò pretioſior, quàm pecunia eſt: fides enim æternum patrimonium eſt; pecunia temporale. S. Ambr. l.1. de Sacram. c.2.

Pes. Fides eſt pes, & fundamentum omnis boni. S. Thom. in 1. Apoc.

Petra. Fides eſt ſicut petra fundamenti. S. Bonav. diet. ſal. t.5. c.3. Eſt petra duriſſima, & totius ſpiritualis ædificii fundamentum. Id. tit.8. cap.5.

Prælibatio cœli. Eſt prælibatio illius futuræ beatitudinis, & cognitionis, quam habebimus in patria. S. Thom. in 15. Joan. lect.3.

Principium eſt Divinæ vocationis. S. Antiochus cit. hom.1. de Fide.

Rachel. Fides Chriſtiana comparatur Racheli uxori Jacob pulchræ: quæ videns, quòd non generaret, dixit viro ſuo Jacob: *da mihi liberos; alioquin moriar.* Gen.30. Ecce

fides

Digitized by Google

fides Chriſtiana. *Quid prodeſt, fratres mei, ſi fidem quis dicat ſe habere, opera autem non habeat? numquid fides poterit ſalvare eum? Fides ſine operibus mortua eſt.* Jacobi 2. S. Vinc. Ferr. fer. 2. D. 3. Adv.

Radix arboris. Fides eſt, ut radix plantata in horto cordis; deinde mittit truncum, ſcilicet charitatis, faciens ramos, ſcilicet virtutum, & flores; & folia bonorum operum. Et rigatur fide manè, & ſerò, dicendo: Credo in DEUM, &c. S. Vinc. Ferr. fer. 1. Quinquageſ.

Regnum DEI dicit fidem; quæ eſt in ipſum, ac diſpenſationem Humanitatis. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4 Marci.

Rete Fides eſt rete, quo concluduntur Chriſtiani. S. Bonav. fer. 2. D. 4 Pent.

Scala. Fides eſt ſcala, quam vidit Jacob Patriarcha. S. Bonavent. diet. Sal. 1. 8. c. 5. Fides eſt ſcala Jacob: duo latera, fides Deitatis, & Humanitatis Chriſti: gradalia ligna, ſunt articuli fidei. S. Bonavent. fer. 3. f. 2. Paſch.

Scutum. Scutum portatur, & ſiniſtra in manu fertur: ſic fides habetur in hac vita. S. Vinc. Ferr. fer. 4. D. 22. Pent. Fides comparatur ſcuto militari. S. Bonav. diet. Sal. 1. 5. c. 3.

Sephora. *Tulit Sephora acutiſſimam petram, & circumcidit, &c.* Ex. 4. Sephora fidem ſignificat: interpretatur enim, *placens adhæſit*. Per fidem adhærentes DEO placent. *Sine fide impoſſibile placere, &c.* Hebr. 11. S. Bonav. fer. 2. in Circumc.

Speculum. Fides comparatur ſpeculo mundo: quia ſicut turris magna in modico ſpeculo cernitur, ſic majeſtas Divina in ſpeculo fidei repræſentatur. S. Bonav. diet. Sal. 1. 5. c. 3.

Stella. Fides eſt ſicut Stella firmamenti: & præcipuè dicitur Stella maris. Dicitur etiam Stella matutinalis. Orientalis. Id. ibid. Fides eſt Stella maris in medio nebulæ. S. Bonav. Opuſc. Lum. fer. 1. in fine. Stella eſt fides, ducens ad Chriſtum. Hic non invenitur niſi Stella duce, id eſt, fide vel gratia. S. Bonav. fer. 6. de Nat. Dom.

Tactus Fidem ſignificat. Tangit Chriſtum, qui credit in Chriſtum. Nam & illa mulier, quæ fluxum ſanguinis patiebatur, apud ſeipſam ait: *ſi tetigero fimbriam veſtimenti ejus, ſalva ero*. Fide tetigit; & ſanitas ſubſecuta eſt, quam præſumpſit. Videtur ergo illa MARIA, cui dixit Dominus: *noli me tangere, &c.* Eccleſiæ geſtare perſonam, quæ tunc in Chriſtum credidit (& Chriſtum tetigit) cùm aſcendiſſet ad Patrem. S. Aug. ſer. 106. de temp.

Theſaurus tuus eſt fides, pietas, miſericordia. Theſaurus noſter pretioſus intellectus (fides), eſt. Si terrenus intellectus fuerit, ſi fragilis; hæreticam tinea, & impietatis ærugo, conſumet. Levemus ergo, & erigamus ſenſus noſtros; nec impoſſibile judicemus; ut hæc humani Corporis infirmitas ad cognitionem myſteriorum cœleſtium provehatur: cum jam ad nos Dominus JESUS deſcenderit, ut clauſa reſeraret. S. Ambr. l. 12. in pſ. 118. Nullæ ſunt majores divitiæ, nulli theſauri, nulli honores, nulla hujus Mundi major ſubſtantia; quàm eſt Catholica fides: quæ peccatores homines ſalvat, cæcos illuminat, infirmos curat, cathechumenos baptizat, fideles juſtificat, pœnitentes reparat, juſtos augmentat, Martyres coronat. S. Aug. ſer. 181. de temp.

Veſtis. Fides, & charitas ſunt veſtis nuptialis. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Vexillum. Fides eſt ſicut vexillum regis. S. Bonav. diet. Sal. 1. 5. c. 3.

Umbra Chriſti. *Sub umbra ejus*. Cant. 2. Umbra ejus fides. Caro ejus. Mihi quomodo non obumbrat Caro, qui in myſterio manduco eam? Thr. 4. *in umbra ejus vivemus*, inter gentes, in umbra, in gentibus, in luce cum Angelis. S. Bernard. ſerm. 48. in Cant.

TITULUS II.

FIDES, SPES, CHARITAS.

Abraham, Iſaac, Jacob. Abraham moraliter nobis virtutem fidei per exempla ſua ſignificat. Iſaac ſignificat ſupra. *Abraham* igitur *genuit Iſaac*: quia fides generat ſpem. Jacob autem ſignificat charitatem. Charitas enim ampleǎitur duas vitas; activam per dilectionem proximi; contemplativam per dilectionem DEI. Activa per Liam, contemplativa per Rachel, ſignificatur. Gloſſa apud S. Thom. in Cat ſup. 1. Matth. Nota: DEUS eſt DEUS Abraham, confitendo fidem; Iſaac, ſpem Jacob, charitatem. S. Bonavent. in pſal. 41.

Altitudo, latitudo, longitudo. Altitudo templi hujus. 3. Reg. 6. ad fidem refertur, longitudo ad ſpem, latitudo ad charitatem. S. Iſidor. c. 2 in 3. Reg.

Aſyli tres urbes (de quibus in Deut.) ſunt Fides, Spes, Charitas. S. Iſidor. c. 19. in 19. in Gen Deut.

Dies tres nuptiarum. Primus dies fides, ſecundus ſpes, tertius charitas: & in hoc fiunt nuptiæ: quia per eam copulatur anima DEO. S. Thom. ſer. 2. D. 1. Epiph.

Fimbria. Theologicæ virtutes fimbriæ ſunt pſ. 44. quia ornamentum, & complementum cujuslibet virtutis, ſive veſtimenti ſpiritualis. Ita fere S. Bonav. 3. D. 2. Pent.

Fundamentum. Fides, Spes, Charitas, omnium virtutum ſunt fundamentum. Sequentes virtutes ſunt quaſi ſuperadditiones S. Anſelmus apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Herba. Fides, Spes, Charitas, ſunt herbæ virides. S. Iſid. c. 3. in Gen.

Navis. Mirabile gubernaculum eſt fides; quæ Eccleſiæ navem, per mare, & per terram, id eſt, per adverſa, & proſpera, dirigit. Spes eſt anchora, velum charitas. S. Bonav. ſer. 1. D. 4 Pent.

Panis, piſcis, ovum. Luc. 11. Tria iſta confideremus, nè fortè ſint ibi illa tria, Fides, Spes, Charitas. Pone ergo tria; panem, piſces, ovum. Major horum panis: ideo panem bene intelligimus in his tribus Charitatem. Propterea pani lapidem oppoſuit Luc. 11. quia duritia contraria eſt Charitati. Piſcem fidem intelligimus. Dixit quidam ſanctus, & nos dicere delectat: piſcis bonus pia eſt fides; vivit inter fluctus; nec frangitur nec ſolvitur fluctibus. Oppoſuit autem Dominus ſerpentem piſci, diabolum fidei. Diabolus non corrumpat fidem, ne devoret piſcem. Reſtat ſpes; quæ, quantùm mihi videtur, ovo comparatur. Spes enim nondum pervenit ad rem. Et ovum eſt aliquid, ſed nondum eſt pullus. Spes eſt futurorum. Nihil ergo tam inimicum ſpei, quam retro reſpicere, id eſt, in eis rebus, quæ præterlabuntur, & intereunt, ſpem ponere. Ovo tuo Scorpium time. Vide, quia de cauda percutit, quam retro habet. Nos ovum noſtrum ſub alis ipſius gallinæ (Chriſti) Matth. 23. ponamus S. Aug. ſer. 29. de Verb. Dom.

Principium, & finis Fidelium, eſt fides, ſpes, & charitas. S. Ephr. de timore DEI.

Seræ tres. Fides, Spes, Charitas, tres feræ ſunt miſſæ contra diabolum. Arnobius in pſ. 147.

Tridens. Hæc eſt trinitas, Fides, Spes, Charitas; per quam velut per tridentem, reduxit (DEUS) de limo profundi ad emiſſam beatitudinem (hominem.) S. Bernard. ſerm. inter parvos primo.

Vades. Tres vades ſunt Eccleſiæ, Fides, Spes, Charitas. S. Ambr. 3. de Virgin.

Vincula ſunt virtutes, Fides, Spes, Charitas. S. Thom. in pſ. 2.

Viæ Domini iſtæ ſunt, Fides, Spes, Charitas. Arnob. in conflictu cum Serapione de DEO trino, & uno.

Ordine perfectionis charitas præcedit fidem, & ſpem; eò quòd tam fides, quàm ſpes, per charitatem formatur, & perfectionem virtutis acquirit. Sic enim charitas eſt mater omnium virtutum, radix, in quantum eſt omnium virtutum, forma. S. Thom. 1. 2. q. 62. a. 4. c.

TITULUS III.

FIDELES.

Abel. Cain figura Judaici populi, Abel Chriſtiani. S. Iſid. c. 6. in Gen.

Acervus lapidum. Lapis, quem Jacob erexit. Geneſ. 31. typus Chriſti. Acervus lapidum, multitudo Credentium eſt. S. Iſid. c. 26. in Gen.

Apicula. O Chriſti apiculæ! Ità ſuos Chriſtianos auditores compellat S. Joan. Damaſc. or. 3. de Nat. B. V.

Bajuli botri. Num. 13. Duo bajuli, qui ſub onere botri illius incedebant, populus eſt uterque. Prior Judaicus, & averſus. qui verò poſterior veniebat, populi Gentium gerebat figuram: qui credens, & Chriſtum ante oculos habens, ſemper eum portans videt. S. Iſid. c. 11. in Num.

Capilli. Per capillos populi figurantur, qui eidem Eccleſiæ ornatum tribuunt. S. Gregor. in 4. Cant.

Carbones. Tob. 6. Flumen, in quo piſces ſunt, ſignificat Mundum; omnes piſces ejus, diverſa genera hominum. Piſcis ille magnus, gentem Judæorum; cor piſcis, quaſi membrum nobiliſſimum, & ex quo vita procedit, B. Virginem. Particula cordis ſignificat Corpus Salvatoris de Virgine ſumptum. Hoc

Hoc debet ſuper carbones poni, id eſt, Fidelibus, accenſis igne amoris, donari. Tunc fumus ejus, id eſt, virtus ſpiritualis, fugat tentationes dœmonum. S.Thom.de Sacram.c.21. explicans illud de fugando dœmone. Tob. 6.

Cincinni ſunt Fidelium collectiones.S.Iſidor.in Cant.

Civitas. Non poteſt Civitas abſcondi ſuper montem poſita: ſe ſcilicet montem; Fideles autem ſuos, in ſui nominis gloria fundatos aſſerens civitatem. S.Iſid.c.1.in Joſ.

Columba. Qui ſunt iſti - quaſi columba ad feneſtras? Iſ 60. Referendum eſt ad Gentes,quæ ad fidem velociter converſæ ſunt. S Thom. in 60. Iſ.

Columna. Fideles Eccleſiæ dicuntur columnæ: quia debent eſſe recti, erecti, & fortes. Recti per fidem, erecti per ſpem, fortes per charitatem. S.Thom.in Prologo ſup. ep.ad Epheſ.

Coma ſponſi, ſunt multitudines Fidelium. S.Thom. c.5. in Cant. *Coma capitis ejus*, id eſt, Chriſti, ſunt Fideles, bonis eum moribus decorantes. S.Thom.de Sacr.c.31.

David. Moraliter poteſt legi pſalmus iſte (tertius) in perſona uniuſcujuſque Fidelis; qui à vitiis, & cupiditatibus impugnatur. Et ſecundùm hoc per David accipitur quilibet Fidelis; per Abſolon vitia, & carnales concupiſcentiæ.S.Thom. in pſ. 3.

Dextera nos ſumus; quia Chriſtum colimus, qui in dextera Patris ſedet: ſiniſtra autem Judæi ſunt, atque hæretici. Arnobius cap.6.in Matth.

Dies. Lux. Juſti, & Fideles, ſunt lux, dies; peccatores autem nox, & tenebræ. *Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino.* Eph 5.S.Iſid.c.2. in Gen.

Domus pſ.44. ſignant Fideles. - Eburneæ, frigidæ propter caſtitatem - candidæ propter puritatem. S. Thom. in pſ.44.

Filij Apoſtolorum. Afferte Domino filios arietum, id eſt, agnos. Myſtice arietes, ſunt principes gregis, id eſt, Apoſtoli: filij eorum ſunt Fideles. S. Thom. in pſ. 28.

Filij Sponſi. Sponſus Chriſtus eſt: filij autem ſponſi nos ſumus. Arnobius c.13.in Matth.

Frumentum. Electi ſunt frumentum Dei, cœleſtibus horreis recondendi. S.Thom.de Sacr. c.10.

Galaad acervus teſtimonij interpretatur; qui bene convenit adunatæ multitudini Sanctorum. S.Iſid.in Cant.

Grana. Sicut ex multis granis puris conficitur unus panis; ſic ex multis Fidelibus puris, à culpa mortali mundis, & vinculo charitatis unitis, Eccleſiaſtica unitas conſiſtit. S. Thom. de Sacr. c.9.

Jacob typus Chriſtianorum: Eſau Judæorum. S. Iſid. c. 23. in Gen.

Incus. Verus Chriſtianus debet eſſe ſicut incus in ſuis adverſitatibus. S Eph.tom.1.de Fide.

Lapis. Quiſquis perfectè credit, lapis eſt templi DEI; lapis eſt ſolerti apparatu lævigatus. S. Antiochus hom. 2. de Fide.

Luminaria. In Eccleſia ſunt multi lucentes, ſicut Fideles & Sancti. Philipp. 2. *Inter quos lucetis ſicut luminaria in Mundo, Verbum vitæ continentes.* S Thom in pſ.17.

Oculi ejus, id eſt, Fideles, in futurum ſibi providentes; *ſicut columba, quæ lacte ſunt lota.* S.Thom.de Sacr. c.31.

Oves ſuas in prato Scripturæ, gratiæ, & gloriæ, paſcit. Propter tria dicuntur ſancti oves. 1. Quia oves nemini injuriam faciunt. Quia manſuetè mala ſufferunt. 3. Quia ſe, & ſua, ad uſum hominum tribuunt. S.Thom.ſerm.2.D.3.Paſch. Figuraliter per oves, Gen. 29. juſtorum populi ſignificabantur. Sanct. Iſid. cap.24. in Gen. Jacob tres virgas in alveis aquarum oppoſuit; ut earum contemplatione multiplicarentur ejus oves. Et Dominus noſter in aqua baptiſmatis trium perſonarum nomina, Patris, Filij, & Spiritus Sancti, populo Fideli propoſuit: ut quiſquis hoc pleno corde perſpexerit, efficiatur ovis DEI. S.Iſid c.25. in Gen.

Stella. Oſtendit illi Stellas cœli, dicens: *ſic faciam ſemen tuum*, id eſt, Chriſtianam Gentem: cujus tu pater in fide ſubſiſtis. - Deinde monſtravit ei arenam maris, & dixit: ſic erit in multitudine ſemen tuum, hoc eſt, erit quidem copioſa gens Judæorum: ſed ſterilis, & infœcunda, manebit ſicut arena. S. Iſidor. cap. 12. in Gen. Ipſum (Chriſtum) qui eſt verus Joſeph, excellentia Sanctorum in ſolis nomine, & Eccleſiæ claritas ſub imagine Lunæ, & omnium numeroſitas populorum, in figura Stellarum, adorant. S.Iſidor.c.30. in Gen.

Templum dicuntur Fideles propter devotionem; cœlum propter Sapientiam - Itèm dicitur anima templum DEI; quia in templum DEUS adoratur: ſimiliter in anima Fideli. Itèm quia eam DEUS ſanctificat, & in eam deſcendit, ſicut in templum. S.Thom.in pſ. 10.

Vinea florentes, id eſt, Evangelicus populus; ſeu vites florentes. S.Iſid. in Cant.

Utres veteres, Iudæos vocat; novos utres nuncupat Chriſtianos. Hi ſunt apti, ut de prælo crucis accipiant vinum novum. S.Chryſol. ſerm.31.

TITULUS IV.

FORTITUDO.

ADamas ſymbolum eſt fortitudinis. Eſechiel Adamas fuit. Sic ad eum DEUS Ezech. 3. *Ut adamantem dedi faciem tuam; ne timeas eos.* Lobb. q. 2. de S.Urſula. Fortitudo eſt ſimilis petræ infrangibili, qualis eſt Adamas. S. Bonav. diet. ſal.t.5.c.7.

Æs. In ære fortitudo exprimitur. Goffridus Abbas Opuſc. 7.

Arcus ejus, id eſt, fiducia, virtus, fuit firmata in DEO: & ideo diſſoluta ſunt vincula brachiorum, & manuum per manus potentes Iacob, id eſt, DEI: qui eſt potans protector, & defenſor populi Iacob. S.Thom c.49 in Gen.

Armatura. Nota Philoſophia contulit Boetio arma, non corporalia ſed ſpiritualia: ſicut ſunt virtutes intellectuales; quas enumerat Ariſtoteles 6. Ethic. & ſunt intellectus, ſapientia, ſcientia, ars, & prudentia. Et ſimiliter virtutes cardinales; quæ ſunt quatuor: prudentia, juſtitia, temperantia, & fortitudo. S. Thom.in l.1.Conſ.Phil.proſam 2.

Aurum eſt ſymbolum fortitudinis. Lobb. in Glor. Patr. de S.Norb.q. unica §.7.

Baculus. Fortitudo eſt quaſi baculus. S. Bonav. diet. ſal. t. 5. cap. 7.

Barba. In barba virtus oſtenditur. S. Iſidor cap. 16. in 1. Reg. 21.

Brachium. In brachio intelligitur fortitudo. S.Thom.ſer. 1. in feſto S. Lucæ.

Capilli. In capillis aliquando hominis fortitudo figuratur. Virtutes animæ capillos capitis (Chriſtus) appellavit. Goffridus Abb. ſerm.9 de S Magdalena.

Indumento. Fortitudo indumentum ejus. Prov.31.

Lorica. Fortitudo eſt lorica, quæ vetat ictum. Totus Mundus non vinceret unum hominem, in quo eſt fortitudo DEI: ſicut patet, quòd puellæ virgines, puta Catharina, Cæcilia, &c. omnia tormentorum genera ſuperabant. Viri fortes mori poſſunt, vinci non poſſunt. S.Bonavent. diet. ſal. t.5.c.7.

Miles egregius DEI fortitudo: accurrens per campum fiduciæ, extracto gladio lætitiæ. S. Bernardus Opuſc. de fil. prod.

Os oſſis. Virtutes ſunt fortitudo hominis. Et ideo (David pſal. 6.) dicit: *ſana me Domine; quia oſſa mea*, id eſt, fortitudo mea, animæ meæ ſcilicet virtus, & fortitudo, *turbata ſunt.* S. Thom in. pſ. 6.

Quadratus lapis. Lateres ceciderunt, id eſt, Reges Juda, qui erant infirmi. *Sed quadris lapidibus*, id eſt, fortibus regibus ex nobis *ædificamus* regnum. S.Thom.in 9 Iſ. Summus artifex DEUS lapides ſuos id eſt; electos, conſuevit quadrare quadratura virtutum, ſcilicet prudentia, temperantia, fortitudine, & juſtitia. S. Bonav.diet.ſal.t.10.c.9.

Virga eſt, quæ non incurvatur. S. Bonavent. diet. ſal. t. 5. c. 6.

Vox Domini confringentis. pſ. 28., ſignat donum fortitudinis. S.Thom.in pſ.28.

TITULUS V.

FRAGILITAS.

CAlcaneus. Per calcaneum poteſt intelligi infirmitas carnis: quia quando homo deficit, calcaneus labitur. Et ſic *iniquitas calcanei*, id eſt peccatum procedens ex infirmitate carnis, *circumdabit me.* Sanct. Thom. in pſ. 48.

Capilli. In capillis fragiliores, in dentibus verò perfectiores: quique ad regendam Eccleſiam apti, deſignantur. S.Iſid. in 1. Cant.

Lagena. Deſignatur itaque in tubis clamor prædicationum, in lampadibus claritas miraculorum, in lagenis fragilitas corporum. S.Iſid.c.5. in Judic.

Teſta.

fides Chriſtiana. *Quid proderit, fratres mei, ſi fidem quis dicat ſe habere, opera autem non habeat? nunquid fides poterit ſalvare eum? Fides ſinè operibus mortua eſt.* Jacobi 2. S. Vinc. Ferr. ſer. 2. D. 3. Adv.

Radix arboris. Fides eſt, ut radix plantata in horto cordis; deinde mittit truncum, ſcilicet charitatis, faciens ramos, ſcilicet virtutum, & flores; & folia bonorum operum. Et rigatur fide manè, & ſerò, dicendo: Credo in DEUM, &c. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. Quinquageſ.

Regnum DEI dicit fidem; quæ eſt in ipſum, ac diſpenſationem Humanitatis. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Rete Fides eſt rete, quo concluduntur Chriſtiani. S. Bonav. ſer. 2 D. 4 Pent.

Scala. Fides eſt ſcala, quam vidit Jacob Patriarcha. S. Bonavent. diet. Sal. t. 8. c. 5. Fides eſt ſcala Jacob: duo latera, fides Deitatis, & Humanitatis Chriſti: gradalia ligna, ſunt articuli fidei. S. Bonavent. ſer. 3. f. 2. Paſch.

Scutum. Scutum portatur, & ſiniſtra in manu fertur: ſic fides habetur in hac vita. S. Vinc. Ferr. ſer. 4. D. 22. Pent. Fides comparatur ſcuto militari. S. Bonav. diet. Sal. t. 5 c. 3.

Sephora. *Tulit Sephora acutiſſimam petram, & circumcidit, &c.* Ex. 4. Sephora fidem ſignificat: interpretatur enim, *placens adhæſit*. Per fidem adhærentes DEO placent. *Sinè Fide impoſſibile placere, &c.* Hebr. 11. S. Bonav. ſer. 2. in Circumc.

Speculum. Fides comparatur ſpeculo mundo: quia ſicut turris magna in modico ſpeculo cernitur, ſic majeſtas Divina in ſpeculo fidei repræſentatur. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 3.

Stella. Fides eſt ſicut Stella firmamenti: & præcipuè dicitur Stella maris. Dicitur etiam Stella matutinalis. Orientalis. Id. ibid. Fides eſt Stella maris in medio nebulæ. S. Bonav. Opuſc. Lum. ſer. 1. in fine. Stella eſt fides, ducens ad Chriſtum. Hic non invenitur niſi Stella duce, id eſt, fide vel gratia. S. Bonav. ſer. 6. de Nat. Dom.

Tactus Fidem ſignificat. Tangit Chriſtum, qui credit in Chriſtum. Nam & illa mulier, quæ fluxum ſanguinis patiebatur, apud ſeipſam ait: *ſi tetigerò fimbriam veſtimenti ejus, ſalva ero*. Fide tetigit; & ſanitas ſubſecuta eſt, quam præſumpſit. Videtur ergo illa MARIA, cui dixit Dominus: *noli me tangere, &c.* Eccleſiæ geſtare perſonam, quæ tunc in Chriſtum credidit (& Chriſtum tetigit) cùm aſcendiſſet ad Patrem. S. Aug. ſer. 106 de temp.

Theſaurus tuus eſt fides, pietas, miſericordia. Theſaurus noſter pretioſus intellectus (fides), eſt. Si terrenus intellectus fuerit, ſi fragilis; hæretica cum tinea, & impietatis ærugo, conſumet. Levemus ergo, & erigamus ſenſus noſtros; nec impoſſibile judicemus; ut hæc humani Corporis infirmitas ad cognitionem myſteriorum cœleſtium provehatur; cum jam ad nos Dominus JESUS deſcenderit, ut clauſa reſeraret. S. Ambr. l. 12 in pſ. 118. Nullæ ſunt majores divitiæ, nulli theſauri, nulli honores, nulla hujus Mundi major ſubſtantia; quàm eſt Catholica fides: quæ peccatores homines ſalvat, cæcos illuminat, infirmos curat, cathechumenos baptizat, Fideles juſtificat, pœnitentes reparat, juſtos augmentat, Martyres coronat. S. Aug. ſer. 181. de temp.

Veſtis. Fides, & charitas ſunt veſtis nuptialis. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Vexillum. Fides eſt ſicut vexillum regis. S. Bonav. diet. Sal. t. 5. c. 3.

Umbra Chriſti. *Sub umbra ejus*. Cant. 2. Umbra ejus fides. Caro ejus. Mihi quomodo non obumbrat Caro, qui in myſterio manduco eam? Thr. 4. *in umbra ejus vivemus*, inter gentes, in umbra, in gentibus, in luce cum Angelis. S Bernard. ſerm. 48. in Cant.

TITULUS II.

FIDES, SPES, CHARITAS.

Abraham, Iſaac, Jacob. Abraham moraliter nobis virtutem fidei per exempla ſua ſignificat. Iſaac ſignificat ſupra. *Abraham* igitur *genuit Iſaac*: quia fides generat ſpem. Jacob autem ſignificat charitatem. Charitas enim ampleſtitur duas vitas; activam per dilectionem proximi; contemplativam per dilectionem DEI. Activa per Liam, contemplativa per Rachel, ſignificantur. Gloſſa apud S. Thom. in Cat ſup. 1. Matth. Nota: DEUS eſt DEUS Abraham, conferendo fidem; Iſaac, ſpem Jacob, charitatem. S. Bonavent. in pſal 45.

Altitudo, latitudo, longitudo. Altitudo templi hujus. 3. Reg. c. ad fidem refertur, longitudo ad ſpem, latitudo ad charitatem. S. Iſidor. c. 2 in 3. Reg.

Aſyli tres urbes (de quibus in Deut.) ſunt Fides, Spes, Charitas. S. Iſidor. c. 19. in 19. in Gen Deut.

Dies tres nuptiarum. Primus dies fides, ſecundus ſpes, tertius charitas: & in hoc fiunt nuptiæ: quia per eam copulatur anima DEO. S. Thom. ſer. 2. D. 1. Epiph.

Fimbria. Theologicæ virtutes fimbriæ ſunt pſ. 44. quia ornamentum, & complementum cujuslibet virtutis, ſive veſtimenti ſpiritualis. Ita ferè S. Bonav. 3. D. 2 Pent.

Fundamentum. Fides, Spes, Charitas, omnium virtutum ſunt fundamentum. Sequentes virtutes ſunt quaſi ſuperadditiones S. Anſelmus apud S Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Herba. Fides, Spes, Charitas, ſunt herbæ virides. S. Iſid. c. 3. in Gen.

Navis. Mirabile gubernaculum eſt fides; quæ Eccleſiæ navem, per mare, & per terram, id eſt, per adverſa, & proſpera, dirigit. Spes eſt anchora, velum charitas. S. Bonav. ſer. 1. D. 4 Pent.

Panis, piſcis, ovum. Luc. 11. Tria iſta conſideremus, nè fortè ſint ibi illa tria, Fides, Spes, Charitas. Pone ergo tria: panem, piſces, ovum. Major horum panis: ideo panem benè intelligimus in his tribus Charitatem. Propterea pani lapidem oppoſuit Luc. 11. quia duritia contraria eſt Charitati. Piſcem fidem intelligimus. Dixit quidam ſanctus, & nos dicere delectat: piſcis bonus piaeſt fides: vivit inter fluctus; nec frangitur nec ſolvitur fluctibus. Oppoſuit autem Dominus ſerpentem piſci, diabolum fidei. Diabolus non corrumpat fidem, ne devoret piſcem. Reſtat ſpes; quæ, quantùm mihi videtur, ovo comparatur. Spes enim nondum pervenit ad rem. Et ovum eſt aliquid, ſed nondum eſt pullus. Spes eſt futurorum. Nihil ergo tam inimicum ſpei, quam retro reſpicere, id eſt, in eis rebus, quæ prætérlabuntur, & intereunt, ſpem ponere. Ovo tuo Scorpium time. Vide, quia de cauda percutit, quam retro habet. Nos ovum noſtrum ſub alis ipſius gallinæ (Chriſti) Matth. 23. ponamus S. Aug. ſer. 29. de Verb. Dom.

Principium, & finis Fidelium, eſt fides, ſpes, & charitas. S. Ephr. de timore DEI.

Feræ tres. Fides, Spes, Charitas, tres feræ ſunt miſſæ contra diabolum: Arnobius in pſ. 147.

Tridens. Hæc eſt trinitas, Fides, Spes, Charitas; per quam velut per tridentem, reduxit (DEUS) de limo profundi ad emiſſam beatitudinem (hominem.) S. Bernard. ſerm. inter parvos primo.

Vades. Tres vades ſunt Eccleſiæ, Fides, Spes, Charitas. S. Ambr. l. 3. de Virgin.

Vincula ſunt virtutes, Fides, Spes, Charitas. S. Thom. in pſ. 2.

Viæ Domini iſtæ ſunt, Fides, Spes, Charitas. Arnob. in conflictu cum Serapione de DEO trino, & uno.

Ordine perfectionis charitas præcedit fidem, & ſpem; eò quòd tam fides, quàm ſpes, per charitatem formatur, & perfectionem virtutis acquirit. Sic enim charitas eſt mater omnium virtutum, radix, in quantum eſt omnium virtutum forma. S. Thom. 1. 2. q. 62. a. 4. c.

TITULUS III.

FIDELES.

Abel. Cain figura Judaici populi, Abel Chriſtiani. S. Iſid c. 6. in Gen.

Acervus lapidum. Lapis, quem Jacob erexit. Geneſ. 31. typus Chriſti. Acervus lapidum, multitudo Credentium eſt. S. Iſid. c. 26. in Gen.

Apicula. O Chriſti apiculæ! Ità ſuos Chriſtianos auditores compellat. S. Joan. Damaſc. or. 3. de Nat. B. V.

Bajuli botri. Num. 13. Duo bajuli, qui ſub onere botri illius incedebant, populus eſt uterque. Prior Judaicus, & averſus. qui verò poſterior veniebat, populi Gentium gerebat figuram: qui credens, & Chriſtum ante oculos habens, ſemper eum portans videt. S Iſid. c. 11. in Num.

Capilli. Per capillos populi figurantur, qui eidem Eccleſiæ ornatum tribuunt. S. Gregor. in 4. Cant.

Carbones. Tob. 6. Flumen, in quo piſces ſunt, ſignificat Mundum; omnes piſces ejus, diverſa genera hominum. Piſcis ille magnus, gentem Judæorum; cor piſcis, quaſi membrum nobiliſſimum, & ex quo vita procedit, B. Virginem. Particula cordis ſignificat Corpus Salvatoris de Virgine ſumptum.

Hoc

Digitized by Google

Hoc debet ſuper carbones poni, id eſt, Fidelibus, accenſis igne amoris, donari. Tunc fumus ejus, id eſt, virtus ſpiritualis, fugat tentationes dœmonum. S. Thom. de Sacram. c. 21. explicans illud de fugando dœmone. Tob. 6.

Cincinni ſunt Fidelium collectiones. S. Iſidor. in Cant.

Civitas. *Non poteſt Civitas abſcondi ſuper montem poſita*; ſe ſcilicet montem: Fideles autem ſuos, in ſui nominis gloria fundatos aſſerens civitatem. S. Iſid. c. 1. in Joſ.

Columbæ. *Qui ſunt iſti - quaſi columbæ ad feneſtras?* Iſ. 60. Referendum eſt ad Gentes, quæ ad fidem velociter converſæ ſunt. S Thom. in 60. Iſ.

Columnæ. Fideles Eccleſiæ dicuntur columnæ: quia debent eſſe recti, erecti, & fortes. Recti per fidem, erecti per ſpem, fortes per charitatem. S. Thom. in Prologo ſup. ep. ad Epheſ.

Coma ſponſi, ſunt multitudines Fidelium. S. Thom. c. 5. in Cant. *Coma capitis ejus*, id eſt, Chriſti, ſunt Fideles, bonis eum moribus decorantes. S. Thom. de Sacr. c. 31.

David. Moraliter poteſt legi pſalmus iſte (tertius) in perſona uniuſcujuſque Fidelis; qui à vitiis, & cupiditatibus impugnatur. Et ſecundùm hoc per David accipitur quilibet Fidelis; per Abſolon vitia, & carnales concupiſcentiæ. S. Thom. in pſ. 3.

Dextera nos ſumus; quia Chriſtum colimus, qui in dextera Patris ſedet: ſiniſtra autem Judæi ſunt, atque hæretici. Arnobius cap. 6. in Matth.

Dies. *Lux*. Juſti, & Fideles, ſunt lux, dies; peccatores autem nox, & tenebræ. *Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino*. Eph 5. S. Iſid. c. 2. in Gen.

Domus pſ. 44. ſignant Fideles. - Eburneæ, frigidæ propter caſtitatem - candidæ propter puritatem. S. Thom. in pſ. 44.

Filij Apoſtolorum. Afferte Domino filios arietum, id eſt, agnos. Myſticè arietes, ſunt principes gregis, id eſt, Apoſtoli: filij eorum ſunt Fideles. S. Thom. in pſ. 28.

Filij Sponſi. Sponſus Chriſtus eſt: filij autem ſponſi nos ſumus. Arnobius c. 13. in Matth.

Frumentum. Electi ſunt frumentum Dei, cœleſtibus horreis recondendi. S. Thom. de Sacr. c. 10.

Galaad acervus teſtimonij interpretatur; qui bene convenit adunatæ multitudini Sanctorum. S. Iſid. in Cant.

Grana. Sicut ex multis granis puris conficitur unus panis: ſic ex multis Fidelibus puris, à culpa mortali mundis, & vinculo charitatis unitis, Eccleſiaſtica unitas conſiſtit. S. Thom. de Sacr. c. 9.

Jacob typus Chriſtianorum: Eſau Judæorum. S. Iſid. c. 23. in Gen.

Incus. Verus Chriſtianus debet eſſe ſicut incus in ſuis adverſitatibus. S Eph. tom. 1. de Fide.

Lapis. Quiſquis perfectè credit, lapis eſt templi DEI; lapis eſt ſolerti apparatu lævigatus. S. Antiochus hom. 1. de Fide.

Luminaria. In Eccleſia ſunt multi lucentes, ſicut Fideles & Sancti. Philipp. 2. *Inter quos lucetis ſicut luminaria in Mundo, Verbum vitæ continentes*. S Thom in pſ. 17.

Oculi ejus, id eſt, Fideles, in futurum ſibi providentes; *ſicut columbæ, quæ lactè ſunt lotæ*. S. Thom. de Sacr. c. 31.

Oves ſuas in prato Scripturæ, gratiæ, & gloriæ, paſcit. Propter tria dicuntur ſancti oves. 1. Quia oves nemini injuriam faciunt. Quia manſuetè mala ſufferunt. 3. Quia ſe, & ſua, ad uſum hominum tribuunt. S. Thom. ſerm. 2. D. 2. Paſch. Figuraliter per oves, Gen. 29. juſtorum populi ſignificabantur. Sanct. Iſid. cap. 24. in Gen. Jacob tres virgas in alveis aquarum oppoſuit; ut earum contemplatione multiplicarentur ejus oves. Et Dominus noſter in aqua baptiſmatis trium perſonarum nomina, Patris, Filij, & Spiritus Sancti, populo Fideli propoſuit: ut quiſquis hoc pleno corde perſpexerit, efficiatur ovis DEI. S. Iſid c. 25. in Gen.

Stella. Oſtendit illi Stellas cœli, dicens: *ſic faciam ſemen tuum*, id eſt, Chriſtianam Gentem: cujus tu pater in fide ſubſiſtis. - Deinde monſtravit ei arenam maris, & dixit: ſic erit in multitudine ſemen tuum, hoc eſt, erit quidem copioſa gens Judæorum: ſed ſterilis, & infœcunda, manebit ſicut arena. S. Iſidor. cap. 12. in Gen. Ipſum (Chriſtum) qui eſt verus Joſeph, excellentia Sanctorum in ſolis nomine, & Eccleſiæ claritas ſub imagine Lunæ, & omnium numeroſitas populorum, in figura Stellarum, adorant. S. Iſidor. c. 30. in Gen.

Templum dicuntur Fideles propter devotionem; cœlum propter Sapientiam - Itèm dicitur anima templum DEI: quia in templum DEUS adoratur: ſimiliter in anima Fideli - Itèm quia eam DEUS ſanctificat, & in eam deſcendit, ſicut in templum. S. Thom. in pſ. 10.

Vineæ florentes, id eſt, Evangelicus populus; ſeu vites florentes. S. Iſid. in Cant.

Utres veteres, Judæos vocat; novos utres nuncupat Chriſtianos. Hi ſunt apti, ut de prælo crucis accipiant vinum novum. S. Chryſol. ſerm. 31.

TITULUS IV.

FORTITUDO.

ADamas ſymbolum eſt fortitudinis. Ezechiel Adamas fuit. Sic ad eum DEUS Ezech. 3. *Ut adamantem dedi faciem tuam; nè timeas eos*. Lobb. q. 2 de S. Urſula. Fortitudo eſt ſimilis petræ infrangibili, qualis eſt Adamas. S. Bonav. diet. ſal. t. 5. c. 7.

Æs. In ære fortitudo exprimitur. Goffridus Abbas Opuſc. 7.

Arcus ejus, id eſt, fiducia, virtus, fuit firmata in DEO: & ideo diſſoluta ſunt vincula brachiorum, & manuum per manus potentes Iacob, id eſt, DEI: qui eſt potens protector, & defenſor populi Iacob. S. Thom. c. 49 in Gen.

Armatura. Nota Philoſophia contulit Boetio arma, non corporalia ſed ſpiritualia: ſicut ſunt virtutes intellectuales; quas enumerat Ariſtoteles 6. Ethic. & ſunt intellectus, ſapientia, ſcientia, ars, & prudentia. Et ſimiliter virtutes cardinales: quæ ſunt quatuor: prudentia, juſtitia, temperantia, & fortitudo. S. Thom. in l. 1. Conſ. Phil. proſam 2.

Aurum eſt ſymbolum fortitudinis. Lobb. in Glor. Patr. de S. Norb. q. unica §. 7.

Baculus. Fortitudo eſt quaſi baculus. S. Bonav. diet. ſal. t. 5. cap. 7.

Barba. In barba virtus oſtenditur. S. Iſidor cap. 16. in 2. Reg. 21.

Brachium. In brachio intelligitur fortitudo. S. Thom. ſer. 2. in feſto S. Lucæ.

Capilli. In capillis aliquando hominis fortitudo figuratur. Virtutes animæ capillos capitis (Chriſtus) appellavit. Goffridus Abb. ſerm. 9 de S Magdalena.

Indumento. *Fortitudo indumentum ejus*. Prov. 31.

Lorica. Fortitudo eſt lorica, quæ vetat ictum - Totus Mundus non vinceret unum hominem, in quo eſt fortitudo DEI: ſicut patet, quòd puellæ virgines, puta Catharina, Cæcilia, &c. omnia tormentorum genera ſuperabant - Viri fortes mori poſſunt, vinci non poſſunt. S. Bonavent. diet. ſal. t. 5. c. 7.

Miles egregius DEI fortitudo: accurrens per campum fiduciæ, extracto gladio lætitiæ. S. Bernardus Opuſc. de fil. prod.

Os oſſis. Virtutes ſunt fortitudo hominis. Et ideo (David pſal. 6.) dicit: *ſana me Domine; quia oſſa mea*, id eſt, fortitudo mea, animæ meæ ſcilicet virtus, & fortitudo, *turbata ſunt*. S. Thom in. pſ. 6.

Quadratus lapis. *Lateres ceciderunt*, id eſt, Reges Juda, qui erant infirmi. *Sed quadris lapidibus*, id eſt, fortibus regibus ex nobis *ædificamus* regnum. S. Thom. in 9 Iſ. Summus artifex DEUS lapides ſuos id eſt, electos, conſuevit quadrare quadratura virtutum, ſcilicet prudentia, temperantia, fortitudine, & juſtitia. S. Bonav. diet. ſal. t. 10. c. 9.

Virga eſt, quæ non incurvatur. S. Bonavent. diet. ſal. t. 5. c. 6.

Vox Domini confringentis. pſ. 28., ſignat donum fortitudinis. S. Thom. in pſ. 28.

TITULUS V.

FRAGILITAS.

CAlcaneus. Per calcaneum poteſt intelligi infirmitas carnis: quia quando homo deficit, calcaneus labitur. Et ſic *iniquitas calcanei*, id eſt peccatum procedens ex infirmitate carnis, *circumdabit me*. Sanct. Thom. in pſ. 48.

Capilli. In capillis fragiliores, in dentibus verò perfectiores: quique ad regendam Eccleſiam apti, deſignantur. S. Iſid. in 1. Cant.

Lagena. Deſignatur itaque in tubis clamor prædicationum, in lampadibus claritas miraculorum, in lagenis fragilitas corporum. S. Iſid. c. 5. in Judic.

Teſta.

Teſta. Vaſa teſtea, poculum fragilem, & vilem, ſignant. S.Thom.in 4. Thren.

Venter Dilecti fragilitatem Humanitatis ejus deſignat. S. Iſid. 10 Cant.

Umbilicus, id eſt, fragilitas infirmitatis noſtræ. S. Iſid. in Cant.

TITVLVS VI.

S. FRANCISCUS SERAPHICUS.

Æ*Mulator Chriſti*. Hic ut virtutum Chriſti fuit æmulator, ſic & miraculorum. Lobbetius ibid.q.1.S. Franc. § 6.

Amicus Chriſti. Chriſtus D.de S.Franciſco ad S. Brigittam, Revel. extravag. c.90.ſic ait: Franciſcus, amicus meus, fuit quaſi lapis ignitus: quia habuit me in ſe, qui ſum ignis.

Angelus. S Franciſcus eſt alter Angelus *aſcendens ab ortu ſolis habens ſignum DEI vivi*. Stigmata Chriſti. Lobb. in Glor. Patr. de S. Franciſco Aſſ. in Proœm. SS. Dominicus, & Franciſcus, fuerunt velut duo illi Angeli; qui juſtum Loth, familiamque ejus liberarunt. Hi *duo luminaria magna*. Gen. 1. hi duæ tubæ veri Moyſis. Num. 10. hi duo ubera Sponſæ. Cant.4. hi duo filii olei. Zach. 4. hi duæ columnæ, Joachim, & Booz 3. Reg. 7. hi denique fuerunt velut duæ illæ nubes, quæ armatas Iſraelis copias comitabantur. Vere enim & Dominicus, & Franciſcus, miſeris mortalibus fuerunt, quod diei nubes: quæ à Sapiente c.10.dicuntur, & ſunt *velamentum diei*. Quia, ut inquit Interpres noſter, Solem exhibent ſine læſura, id eſt, innocuum. Lobbetius. ibid. § 4.

Apoſtolicus Vir eſt Franciſcus. Id §.5.

Ara clementiæ, fuit Dominicus, & Franciſcus. Lobb.ib.§.4.

Columna. S.Franciſcus eſt opulentus animarum mercator, Eccleſiæ columna, & jam prope labentis ſuſtentaculum. Id. ibid §.3.

Dux. Novus miles, & novus dux. Idem ibid §.5.

Funiculus. Abbas Joachim, qui ſeptuaginta annis antè mortuus, quàm vivere incepit Dominicus; præſignavit SS. Dominicum, & Franciſcum, illo Zachariæ vaticinio c. 11. *& aſſumpſi mihi duas virgas; unam vocavi decorem, alteram funiculum; & pavi gregem*. Virgam decorem, dixit ſignificare Dominicum; Virgam funiculum, qui ſignum eſt vitæ auſteræ, Franciſcum. Id.ib.§.1.

Lumen. Benedictum, & Franciſcum, Italiæ lumina, appellat. Lob in Proœm.Glor.Patr.

Palma. Innocentius P.3. in ſomno vidit, ad ſuos pedes pucreſcere palmam, & mox arborem pulcherimam aſſurgere: auditque, ea deſignari. S Franciſcum. Id.ib.§.3.

Salvator. Franciſcus alter à Chriſto Mundi Salvator, & dici, & eſſe potuit. Id.§ 3.

Sidus. Dominicus, & Franciſcus, ceu gemina Eccleſiæ ſidera. Id.q.unica mor.de S.Dominico. §.3.

Stella S.Franciſcus Seraphicus, eſt *quaſi Stella matutina in medio nebulæ; ac quaſi luna perfecta in diebus ſuis; & ſicut Sol in Eccleſia DEI fulgens*. Hoc effatum fuit Gregorii P.IX. in Bulla Solen.Canon.S.Franciſ. Seraph. Lobb. in Proœm. Anima S. Franciſci viſa eſt à F. Jacobo à Laude inſtar Stellæ fulgidæ ad cœlos migrare. Vvadingus tom.1. a. Min. 19. Lobb.q. 1. de S. Franc.q.4.

Vexillifer Chriſti. Franciſcus eſt JESU Chriſti vexillifer. Sic eum apellavit S.Bernardinus Senenſis apud Lobb. q. 1. de S. Franc.§ 2.

TITVLVS VI.

S. FRANCISCUS. DE PAULA.

Æ*Mulus DEI* Creatoris ſui. Lob.q.2. de S.Franc. de Paula §.2.

Angelus. S.Franciſcum de Paula Sixtus P.IV. ſemper ut Angelus DEI ſuſpiciebat. Idem de S Franc. Paul.in Proœmio. Minimi. & Franciſci filii, ſunt Angeli terreſtres, cœli Nuntii, Eccleſiæque minores Intelligentiæ. Lobb.ib. q.2. p.2. §. 1.

Doctor Sacer, Id.ib.§ 2.

Heros magnus. Lobb.§.3.

Ignis domitor præcelſus Franciſcus, & flammarum victor. Id. q.2.§ 2. S Franciſcus ignis eſt. Id.ib.§.3.

Magnus DEO. Id ib.q 1.§.2.

Samuelis parvi æmulus. Id.q.1.§.2.

Sol. Facies Franciſci fulgebat ut Sol: ejus cella cœlum erat: adeò frequentabatur ab Angelis; adeò ibi ſæpe Angelorum concentus audiebatur. Fuit verè ſui dominus: & verè domitor carnis ſuæ. Corpus S.Franciſci erat hoſpitium magnæ mentis, & ferax virtutum omnium officina. Id.ib.q.2. p.2.§.2.

Thaumaturgus ævi ſui. Id.ib.

G.

TITVLVS I.

GAUDIUM.

AQua. Nota ſuper illo verbo: *ponam flumina*. Quia eſt multiplex aqua Prima, effuſæ lacrymæ. Jer. 10 *Quis dabit capiti meo, &c*. Secunda, baptiſmalis munditiæ Joan. 3. *Niſi quis renatus, &c* Tertia, ſpiritualis gratiæ. Joan. 7. *Qui in me credit, &c* Quarta, Divinæ Sapientiæ. Eccl 24. *Ego Sapientia effudi flumina*. Quinta, internæ lætitiæ. S.Thom.in 42. Iſ.

Fercula in vita æterna, ſunt gaudia. Per cœnam iſtam Luc. 14. ſicut dicunt ſancti, intelligitur beatitudo cœleſtis. Fercula. S.Thom.ſer.1. D.advent.

Fluvius. Agrum quartum, id eſt, paradiſum colit quatuor modis. 4. fluminibus gaudiorum irrigando. S. Thom. ſer. 1. in feſto S Marci.

Nomen JESU eſt gaudium. jubilus, melos S. Thom.ſer.2. in feſto Circumc Domini.

Oleum. *Impinguaſti oleo*, id eſt, lætitia, mentem meam. S. Thom in pſ 22.

Regnum DEI non eſt eſca, & potus; ſed juſtitia. & pax, & gaudium in Spiritu Sancto. S Thom.in.pſ.4.

Torrens. *Inebriantur* ſancti torrente felicis delectionis. Pſ. 35. *Inebriabuntur, &c*. S. Thom. in 28. Iſ.

TITVLVS. II.

GENTILIS POPULUS.

IN *Agro duo*. Per Agrum aſſignatur Mundus. per duos homines, populus Fidelium, & Infidelium. De illis *unus aſſumetur*, ſcilicet populus Fidelium: *alter relinquetur*, ſcilicet Infidelium. S.Thom.in 24 Matth in fine

Aqua. Myſticè loquitur ſic: *ſonuerunt montes*, id eſt, Apoſtoli, qui montes dicuntur: *turbatæ ſunt aquæ*, populi Gentilium ad ſonum montium, id eſt, ad prædicationem Apoſtolorum. Aquæ ſignant ſapientiam; quaſi dicat: aquæ id eſt, prophetiæ Gentilium ſunt turbatæ. S.Thom.in pſ 45.

Aquæ ſalſæ homines Infideles. S.Iſid.c.2.in Gen.

Aquilo. Mons Sion *latera Aquilonis*; id eſt, depoſita in latere montis Sion ad Aquilonem, Sion ſignat Iudæos, Aquilo

Digitized by Google

verò ſignet Gentiles idolatrae. Hæc ergo civitas eſt compoſita ex Judæis. & Gentilibus. S.Thom.in pſ.47.

Aſina. Quæ eſt hæc aſina, niſi bruta Gentilitas. S.Iſidorus c.23.in Num.

Aſinæ pullus, Marci 11. ſignat Gentilem populum. S. Hieron. & V.Beda, apud S.Thom.in Cat ſup.11.Marci.

Aſinus. Aſini, quos ſecum fratres Joſeph duxerunt, ſignificant Gentiles leborioſos, & utiles. S.Iſid.c.30.in Gen.In bovis nomine populus ex circumciſione poſitus ſub jugo Legis accipitur: in aſino autem populus Gentium. S. Iſid. c. 6. in Deut. Bos, & aſinus; Fidelis, & Infidelis. S. Thomas in 11. Apoc.

Bajuli botri. Duo populi bajuli, qui ſub onere botri illius incedebant, populus eſt uterque. Prior Judaicus, & averſus. Qui verò poſterior veniebat populi Gentium gerebat figuram: qui credens, & Chriſtum ante oculos habens, ſemper eum portans videt. S.Iſid.c. 11.in Num.

Beſtia agri. Glorificabit me beſtia agri, id eſt Gentilis beſtialiter vivens, converſus ad Chriſtum, vel videns, quomodo Iudæos liberat S.Thom.in 43.Iſ.

Camelus nos fuimus; qui nihil rectum in nobis hebuimus, qui nunc ſarcinam peccatorum expoſuimus, & per foramen acus introivimus, hoc eſt, per arctam, & anguſtam viam. Arnobius c.19.in Matth.

Canes vocat Gentiles Chriſtus. Theophylactus apud S.Tho: in Cat.ſup.7.Marci.

Cæcus. *Educam cæcos*, id eſt, Gentiles *in viam*, id eſt, Chriſtum. S.Thom.in 42. Iſ. Dæmonium habens cæcus, & mutus. Matth. 9. indicat eos, qui ex idololatria Gentium ad fidem Dominicam convertuntur. S. Iſid. in Allegor. Cæcum, quòd dixit genus hominum Gentilium demonſtrat: ſiloem autem *fontem luminis* interpretantur; qui eſt baptiſma. Arnobius ſup. 9. Ioan.

Circa viam. Via Chriſtus eſt, Marci 4. Infideles autem ſunt circa viam, id eſt, Chriſtum. Theophylactus apud S.Thom.in Cat.ſup.4.Marci.

Columba. *Qui ſunt iſti & quaſi columbæ ad feneſtras ſuas?* Iſ. 60. Referendum eſt ad Gentes, quæ ad fidem velociter converſæ ſunt. S.Thom.in Iſ.60.

Dæmoniacus, Matth 8. ſignificat Gentilem populum, multorum cultibus dæmoniorum obnoxium. S.Iſidor.in Allegor. Hic dæmoniacus, Marci 5. deſperatiſſimus Gentium populus eſt: nec lege naturæ; nec DEI, nec humano timore, alligatus. S.Hieronym.apud S Thom.in Cat.ſup.5.Marci. Myſticè mulier Gentilis, Marci 7. quæ pro filia rogat, eſt Mater noſtra Romana Eccleſia: nata ejus dæmoniaca, barbarica, & Occidentalis natio. S.Hieron.apud S.Thom.in Cat. ſup. 7. Marci. Ille juvenis, qui à dæmonio jam in ignem, jam in aquam, conjectus fuit, ſignificat Gentilem populum. S. Hieron. apud S.Thom.in Cat.ſup.9 Marci.

Dromedarii. In quibus (camelis) myſticè divites ad fidem converſi; qui & onus divitiarum projecerunt, gibbum peccati. Dromedarii, animal camelo minus, ſed velocius; in quo Gentes ad fidem velociter converſæ. S. Thom in 60 Iſ.

Femur. Duorum concordia populorum in junctura femorum deſignatur. S.Iſid in Cant.

Feræ ſunt Gentes vitam appetentes æternam. S. Iſid. c. 5. in Gen. Feræ, id eſt, Infideles; jumenta, id eſt, Fideles omnia mea ſunt. S.Thom.in pſ.49.

Hyems. Hyemis, & imbris nomine, aſperitas Infidelium exprimitur; quæ totum Mundum tenebat uſque ad adventum Domini. S Thom in 2 Cant.

Idola diaboli ſunt præcipuè Infideles. Goffridus Abb. ſer. 4. de Nat.Dom.

Lapides. Lapides, quos dixit, Iudæi intelliguntur. de quibus filios Abrahæ reſuſcitavit, hoc eſt, Apoſtolos. Sive Gentium duritiam (lapides ſignificant) de quibus Martyres coronavit. Arnobius c.2.in Luc.

Mendicus ulceroſus demonſtrat Gentilem populum confeſſionibus peccatorum humiliatum. Luc. 16 S.Iſid.in Allegor.

Pagani. Commoremur in villis, hoc eſt, ipſi quoque Paganis Fidem annuntiemus. Nemo neſcit paganos à villa dictos: quia *πάγος* Græcè, villa Latinè. Inde pagani dicti: quia longè ſunt à civitate DEI S.Tho.c.7. in Cant.

Pallium Gentes ſunt. S Iſid.c 30.in Gen.

Piſces. Apoſtoli per rete ſanctæ prædicationis, piſces; id eſt, homines de profundo pelagi, id eſt, infidelitatis, ad lucem Fidei traxerunt. Remigius Altiſiodorenſis apud S. Thom. in Cat aur.ſup.1 Marci.

Pullus, de quo Gen. 49. eſt Gentilis populus ad Chriſtum converſus; vinea eſt Eccleſia; aſina eſt Synagoga. S Tho.c. 49.in Gen.

Quatuor millia. Matth.15. Sicut illa turba quam priùs pavit, Iudaicæ convenit Credentium plebi; ità hæc populo Gentium comparatur. Quòd verò quatuor millia virorum congregantur; multitudo innumerabilium ex quatuor orbis partibus intelligitur. S.Hilarius Pictav.apud S.Thom. in Cat.ſup. 15.Matth.

Simon leproſus, Gentilis eſt populus; qui eſt à Redemptore mundatus. Matth.26.S Iſid.in Alleg. Simon leproſus Mundum Infidelem primò, & poſtea Fidelem ſignificat. S.Thom. in Cat.ſup.14.Marci.

Sylvæ Gentilitas comparatur. Proclus Archi-Ep. Conſt. or. de S.Andrea Ap.

Tenebræ. Fidem ponimus primum diem; quo Fideles ab Infidelibus, quaſi lux à tenebris ſeparantur. S. Bernard. Opuſc. de Char.

Ubera duo, duo ſunt populi; ex circumciſione venientes, & Gentilitate. S.Iſid.in 2.Cant.

Uxores Gedeon. Gedeon, ut ſuperiùs dictum eſt, Domini typum tenebat; plurimæ uxores ejus, multæ ſunt nationes; quæ per Fidem Chriſto adhæſerunt. S.Iſidor.c.3.in Iudic.

Zachæus Gentilis eſt populus, gratia meritorum puſillus. Luc.19.S.Iſid.in Allegor.

TITULUS III.

GLORIA VANA.

Ærugo. Sicut vermis ligna corrodit, & ærugo ferrum; ità vana gloria nutrientem ſe perdit animam. S.Chryſoſt.hom.29.in Joann.apud S.Thom.in Cat. ſup.3.Ioan.

Arbor juxta viam fructus ad maturitatem non perducit: ſic homo qui omnia facit ad aſpectum, qui juxta Mundum vivit, nequit in ſuis actibus juſtitiam tenere. S.Chryſoſt.apud S.Bonav.ſer.3 D.7.Pent.

Baſiliſcus eſt vana gloria: prævila non nocet. non prævila nocet. P Alphonſ. Rodericus p.2.tr.3.c.6.ex S. Bernardi ſer. 14 in pſ.qui habitat.

Canales ſunt inanis gloriæ cupidi: vix enim bonum aliquod recipiunt, & ſtatim per jactantiam effundunt. Contrarii ſunt ſicut conchæ; quæ non niſi repletæ aquas fundunt. S.Bernard. ſer.18.in Cant.

Fundamenta montium. Quidam ſunt magni, & hi dicuntur montes; id eſt, ſuperbientes in ſæculo. Montium fundamenta ſunt illa, in quibus firmantur, ſcilicet divitiæ, poteſtates, & honores. pſ.45. Transferuntur montes in cor maris. S.Thom.in pſ.17.

Fur, eſt diabolus. inanis gloriæ mercedem tollendo. S. Thom ſer.in feſto S.Georgii. Fures ſunt laudes hominum. S. Tho.ſer.2.in Septuag. Quicunque laudari cupit per id, quod tuum (DEUS) donum eſt, hic fur, & latro eſt; dæmoni ſimilis; qui tuam furari gloriam voluit. S Aug.c.13.Soliloq.

Glacies. Honor terrenus ſpumæ, aquæ glaciali, vel fumo, ſeu ſomno, comparatur. S.Hieronymus apud S.Thom.in Cat. ſup.1. Marci.

Hoſtis. S.Baſilius in Conſtit.Monaſt.c.10. eam piratæ aſſimilat, in inſidiis clanculò latenti? Dulcem ſpiritualium expoliatricem, jucundum animarum noſtrarum hoſtem. Eſt Infernalis deprædatrix.

Luxuria ſpiritualis, vana gloria à Sanctis Patribus appellatur. Rodericus p.1.t.3.c.5. Inanis gloriæ ſervus fornicario non minor eſt. S.Chryſoſt.apud S.Thom.in Cat.ſup.3.Ioan.

Mercator. Vendunt oves, qui Humanæ gratia laudis opera pietatis exercent. S.Tho.in Cat.ſup.2.Ioan.

Pulviſculus eſt, & exiguus; & ſubtilis, & exiguus; ſed ſublimatus. Id.ib.c.3.

Sagitta hæc vana gloria eſt. S.Bernard.ſerm.6.ſup.pſ.qui habitat.

Semina ſunt orationes, eleemoſynæ, jejunia, peregrinationes, & his ſimilia: ſed hæc ſeminantur juxta viam, quando fiunt pro apparentia. S Bonav.ſer.2.D Sexag.

Tempeſtas. Eam ſancti non inſcitè vocant tempeſtatem in portu: alii verò eam aſſimilant terebræ navim mercibus onuſtam perforanti, & mergenti Id.ib.

Telum diaboli, vana gloria eſt, quod nobis intentat diabolus. Roderic.ib.c.4.

Ventus. Pexillum venti, & vanitatis, hominum de nobis opinio, & æſtimatio eſt. Rodericius cit.

TITU-

Digitized by Google

TITVLVS IV.

GRATIA DEI.

A*Damas*. Adamante ſolidiores DEI gratia nos efficit, & , ſi volumus, omnino inexpugnabiles. Itaque ſicut qui adamantem tundit, nihil adamanti nocet, ſed ſeipſum fatigat, & robur ſuum imminuit; & qui contra ſtimulos calcitrat ; ſuos pedes cruentat : in hunc modum res ſe habent noſtræ cum ſalutis noſtræ adverſariis, ſi armis, quæ nobis Spiritus Sancti gratia exhibet, nos muniamus S. Chryſoſt. hom. 4. in Gen. Eſt ſicut adamas : adamas reddit hominem gratioſum. S. Bonav. diet. ſal. t. 7. c. 1.

Angelus quandoque ſignificat gratiam, & virtutem DEI. Angelum itaque DEUS mittit, quando gratiam homini infundit. *Angelus deſcendit in fornacem*, Dan. 3. id eſt, gratia. S. Bonav. Opuſc. hier. Eccl. p. 1. c. 1. Gratiam dilectionis ; ſeu charitatem ſignat Seraphim, Sapientiæ Cherubim ; contemplationis gratiam, id eſt, guſtum, & ſpiritualem delectationem, Throni ; Dominationes regiminis gratiam ; humilitatis ad obediendum Principatus ; Poteſtates gratiam patientiæ, & longanimitatis ; Virtutes pudicitiæ, caſtitatis ; Archangeli gratiam eloquentiæ ad docendum ; Angeli gratiam miſericordiæ, & pietatis. Hi omnes, gratias ſuas, & miniſteria, nobis communicant. Idem ibid.

Aqua hæc Ezech. 47. eſt gratia Spiritus S. in qua incipientes minus profunde, proficientes profundius, perfecti profundiſſimè ſunt. S. Bonav. ſerm. 4. D. 2. Paſch. De petra aquam, Num. 26. oleum, Job. 29. ignem, Judic. 6. mel. Pſ. 80. 17., legimus miniſtrata ; quibus Spiritus ſanctus ſignificatur. (qui à Chriſto petra poſt hujus aſcenſionem miſſus eſt in hunc Mundum.) Qui per effectum gratiæ, aqua eſt incipientibus, oleum proficientibus ; ignis conſumantibus, mel regnantibus. S. Bonav. ſer. 4. in Pent. Aqua utique eſt gratia Spiritus ſancti in juſtificatione (quia lavat à peccatis) oleum in devotione ; ignis in dilectione ; mel in fruitione. Idem ibid. Aqua refectionis ; hoc eſt, Divina gratia. S. Joan. Damaſc. or. 1. de dormit. B. V. Gratiam Spiritus ſancti dixit aquam vivam, id eſt, vivificativam, refrigerativam, & motivam. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Joan. Spiritus Sancti gratiam Scriptura quandoque ignem, quandoque aquam vocat, oſtendens, quoniam non ſubſtantiæ ſunt hæc nomina repræſentativa, ſed actionis. Per ignis quidem appellationem, creativam, & cauſale gratiæ, & conſumptivum peccatorum, ænigmaticè inſinuat ; per aquam verò, nuncupationem, purgamentum ; quæ ex ſpiritu, & multum refrigerium, mentibus eum recipientibus oſtendit. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Joan.

Arca gloriæ eſt gratia DEI. S. Vinc. Ferr. ſer. 2. Dom. 12. Pent.

Columba gratiam DEI ſignificat. S. Aug. apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Joan.

Crine Nazaræi gratia Spiritus ſignificatur. S. Iſid. cap. 8. in Judic.

Cypros, & manna, unam habent ſignificationem : ſignificat enim cœleſtem gratiam, tanquam manna de cœlis veniens. S. Thom. in 3. Cant.

Dies gratiam ſignificat. S. Thom. ſer. 2. in Nat. Dom. Nota ſuper illud : *ecce dies veniunt*, *&c.* quia tempus gratiæ dicitur dies propter luminis apparitionem. Roman. 13. *Nox præceſſit, dies autem appropinquavit*, *&c.* Propter Solis calorem. 2. Reg. 11. *Crit vobis ſalus*, *&c.* Propter itineris ſecuritatem. Joan. 11. *Si quis ambulaverit in die*, *&c.* Propter vigilantiam, & ſobrietatem. 1. Theſſ. 5. *Qui enim dormiunt, nocte dormiunt*, *&c.* S. Thom. in 23. Jerem. Facta die nihil tale fieret ; ſed omnia, qualia ſunt, apparent ; quod & in anima noſtra contingit ; Poſtquam enim gratia veniens mente tenebras expulit ; rerum veritatem diſcimus : & nobis fiunt deſpicabiles res priùs tremendæ ; nec enim ampliùs mortem timemus. S. Chryſoſt. hom. 21. ad Pop.

Drachma Mulier Evangelica, Luc. 15. id eſt, anima devota, accendit lucernam, & invenit drachmam. Drachma verò eſt gratia Divina. S. Bonav. diet. ſal. t. 2. cap. 5.

Equus animæ eſt gratia DEI. S. Vinc. Ferr. ſer. 13. de Pace.

Facies Abſcondam faciem meam, id eſt, ſubtraham gratiam. S. Thom. Opuſc. de Sacram. c. 2.

Humilitas, gratiæ vas. Balſamum eſt puriſſimum, & ſolidiſſimum vas requirit. Et quid tam purum, quidve tam ſolidum, quàm humilitas cordis? Meritò perinde *humilibus dat gratiam*. S. Bern. ſer. 3. de Annunt. B. V.

Incauſtum. Calamus non ſcribit, niſi habeat incauſtum in ſe : ſic nec Scriptura ſcribit virtutes in anima, niſi adiuvgatur ei gratia. Item de bona litera non laudatur calamus, ſed manus : ſic de bona prædicatione Scripturæ non eſt laudandus prædicator, ſed Spiritus Sanctus. S. Thom. in 11. Apoc.

Lactis nomine DEI gratia intelligitur. S. Thom. cap. 5. in Cant.

Lux, Venit lux, & *refulſit in habitaculo carceris* (ubi erat Petrus) ſic oportet primò, quòd radius luminis Divini, ſeu Divinæ gratiæ, illuminet. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Petro ad Vinc. Bona opera, dona DEI ; & ipſi Sancti ſunt decor domus DEI, in quanto relucet in eis gratia Divina ; quæ pulchrificat ſicut lux ; ſicut dicit S. Ambroſius : quia ſine luce omnia ſunt turpia. S. Tho. in pſ. 55.

Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum? Tho. Kemp. l. 3. c. 3.

Nuntius DEI, eſt gratia DEI. S. Thom. in 4. Apoc.

Oleum. Sicut lucerna corporis oculus, ita lucerna animæ mens eſt, in qua niſi oleum gratiæ ſuæ Chriſtus infuderit, penitus lumen habere non poterit. Arnobius in pſ. 17. Oleum ſpiritualem gratiam, lampades vigilantiam ſignificant. Arnob. c. 27. in Matth. Oleum gratiam Spiritus Sancti oſtendit. S. Iſid. cap. 44. in Exod. S. Thom. in pſ. 52. Oleum figurat gratiam Chriſti, ſufficientiam. S. Thom. 2. 2. quæſt. 102. art. 3. ad 13.

Oliva. Gratiam Spiritus Sancti ſignificat. S. Iſid. c. 6. in Judic.

Paradiſus, eſt Spiritus S. gratia. Gratia quaſi paradiſus in benedictionibus. Eccl. 40. S. Bonav. ſer. 3. D. 3. Epiph.

Participatio Divinæ naturæ. Gratia nihil aliud eſt, quàm quædam participatio Divinæ naturæ ; quæ excedit omnem aliam naturam. Et ideo impoſſibile eſt, quòd aliqua creatura gratiam cauſet. S. Thom. 1. 2. q. 112. a. 1. c. & q. 110. a. 4. c. & alibi.

Pluvia. Multò congruentiùs intelligitur ipſa gratia, pluvia voluntaria : quia nullis, præcedentibus operum meritis, gratis datur. S. Aug. in pſ. 67. Gratia pluvia eſt. S. Auguſtin. ſerm. 2. de Verb. Apoſt. Si ſiccitas unius anni fieret, ardentiſſimè pluviam peteras. Modò ſiccitas tibi fuit viginti, vel triginta annis ; & pluviam gratiarum S. Spiritus non petis. S. Bonav. ſer. 3. Rogat.

Poculum inebrians, pſal. 22., abundans eſt gratia Spiritus Sancti : quæ optimè poculum dicitur : quia ejus plenitudine electorum corda in momento inebriantur. S. Greg. l. 3. c. in 1. Reg.

Puteus. Lapis puteo ſuperpoſitus figuram Domini præferebat ; puteus gratiam Spiritus Sancti. S. Iſid. cap. 24. in Gen.

Radix vitæ ſpiritualis eſt hominis, gratia Spiritus Sancti, quæ videri non poteſt. S. Vinc. Ferr. ſer. 6. D. 9. Pent.

Renovatio juventutis. Ante arida erat (virga Aaron) poſtea refloruit. Et tu aridus eras ; & cœpiſti in irriguo refloreſcere. Aruerās peccatis : ſed fructum jam afferre cœpiſti, plantatus ſecus decurſus aquarum. Depoſuiſti peccatorum ſenectutem, ſumpſiſti gratiæ juventutem. S. Ambr. l. 4. de Sacr. cap. 2.

Ros. Per lumen Sapientia, rorem gratia, pulverem vanitas, indicatur. S. Bonav. diet. ſal. tit. 1. cap. 3. Ruperto gratia, cœli ros eſt. Lobb. q. 2. p. 2. de S. Franc. de Paula.

Sagitta. Retribuens ſcutum cordis, ſcilicet duritiam, ut non penetrent ſagittæ gratiæ tuæ in gladio verbi tui. S. Tho. in 3. Thr.

Septem gratiam ſignat. S. Aug. in pſ. 149.

Sors. Quare ſortis nomine appellat gratiam DEI? (David pſ. 30.) quia in ſorte non eſt electio, ſed voluntas DEI. S. Aug. expoſ. 2. in pſ. 149.

Sputum gratiam Spiritus Sancti deſignat. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 8. Marci.

Stella. Sciendum, quòd gratia DEI dicitur Stella ; per Stellam Regum ſignificata. Ratio ; quia, ſicut illa Stella dirigebat, & ducebat Reges ad Chriſtum in Judæam ; ſic gratia DEI, &c. Vincent. Ferr. ſer. 1. in Epiph. Dom.

Ubera ſunt, ipſa gratia, qua ſalvamur. S. Thom. in 1. Cant.

Vinum. *Si non abiero, Paraclitus*, *&c.* Joan. 16. Acſi aliquis diceret : ſi non abiero in cellarium, non habebitis vinum : gratia enim Spiritus Sancti vinum eſt. Act. 2. *Muſto pleni ſunt iſti*. B. Bonav. ſer. 3. in Aſcenſ. Dom.

Vita. Mors eſt privatio vitæ, Mors ergo quantò meliori

Digitized by Google

(vita) privat, tantò eſt pejor. Privat autem ſpiritualis mors animam vita gratiæ, quæ eſt optima: quia eſt per DEUM. S. Thom. in pſ. 33.

TITULUS V.

G U L A.

A*Ccipiter*, eſt guloſus. S Bonaven. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Avis. Comparatur guloſus piſci, & avi: nam ſicut piſcis per guttur capitur cum hamo; & avis per collum cum laqueo: ſic guloſus. Præcipuè inter aves guloſus ſimilis eſt avibus pinguibus. Id. ib.

Brutum. Guloſi ſunt velut irrationabilia pecora. Id. ib.

Caligo. Denſa caligo quædam eſt temulentia, ac tenebræ. S. Antiochus hom. 5. de ebriet.

Canis guloſus comparatur cani, qui ducit cæcum in lutum. Id. ibid.

Deturpat omnia. Quemadmodum ſi quis citharam aureis fidelibus coaptatam in manus ſumeret; &, cùm pulſare deberet, ſtercore, atque cœno ipſam indignè deturparet: ſimiliter hi quoque faciunt. Stercus autem non alimentum, ſed delitias, à voracitate appellavi. Quod enim neceſſitatem in edendo excedit; id non alimentum, ſed peſtis eſt. Os enim, & fauces, & lingua, non ad comedendum ſolùm, ſed ad majora quoque creata ſunt. S. Chryſoſtomus hom. 45. in Matth.

Eſau guloſus comparatur. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Febris quotidiana eſt gula. Iſ. 56. *Comedebamus*, *&c*. S. Tho. ſer. 2. D. 21. Pent.

Fons currit ad mare; & peccatum gulæ ſtatim currit ad luxuriam. S. Vincent. Ferr. ſer. 4. D. 9 Pent.

Fovea. Nota, quòd ambulamus ſimiliter in medio trium fovearum. Prima eſt mulier, vel luxuria; ſecunda, gula; & ebrioſitas; tertia, hypocritarum, & maleficorum doloſitas. Matth. 8. *Vulpes foveas habent*. S. Tho. ſer. 1. D. 20. Pent.

Fræno comparatur gula; nam ſicut ſeſſor ducit equum, ſic gula ducit guloſum. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Mare. Mundus dicitur mare ratione tumoris per ſuperbiam, inquietudinis per gulam, &c. S. Thom. in 8. Apoc.

Mater fornicationis. Fugiamus ebrietatem fornicationis Matrem. S. Ephr. de jejunio.

Mater vitiorum. Filiæ gulæ ſunt duæ, ſcilicet gaſtrimargia, & ebrietas, de quibus dicitur Prov. 30. *Sanguiſugæ ſunt duæ filiæ dicentes affer, affer*. Sanguiſuga dicitur venter. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Modius. Super candelabrum, id eſt, ſuper altitudinem converſationis, quæ ſecundùm DEUM eſt, ut aliis lucere valeat, lucernam ponere, neceſſe eſt; non ſub modio, id eſt, circa gulam; neque ſub lecto, id eſt, otio: nemo enim, qui eſcis ſtudet, & requiem diligit, poteſt eſſe lucerna omnibus lucens. Theophylactus apud S. Thom. ſup. 4. Marci.

Obſcurat mentem. Sicut terræ nubes caligant cœlum; ſic obſcurant animas intemperantia convivia. Sicut ventorum turbines elementa confundunt; ſic fercula congeſta ſtomachum. Ut navem fluctus; corpus ebrietas ſic demergit, mortis facit ſubire naufragium. S. Chryſol. ſer. 42.

Porcus. Gula comparatur porco. Unde dicitur Matth. 8. *mitte nos in gregem porcorum* id eſt guloſos. S. Vincent. Ferr. de propr. & comparat. vition. c. 5.

Regius morbus. Comparatur morbo regio: nam ille morbus requirit magnas expenſas, & inde dicitur regius: quia ſoli reges poſſunt ſufficere ad expenſas tam grandes. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 8.

Saccus perforatus. Comparatur guloſus ſacco perforato. Id ibid.

Tributarius. Monachus juſtò edacior, nihil aliud cenſendus, quàm proprii ventris tributarius. S. Antioch. Abb. hom. 4. de ventris ingluviæ.

H.

TITULUS I.

H Æ R E T I C U S.

A*Aron filii*: qui imponentes altari ignem alienum, ab igne Divino exuſti ſunt, illos ſignificaverunt; qui, DEI traditione contempta, alienas doctrinas appetunt. S. Iſid. c. 8. in Levit.

Abiu. S. Irænæus confert hæreticos cum Nadab, & Abiu. Lev. 10. l. 4 c. 43.

Adulteri. S. Aug. tr. 13. in Joan.

Alienigena. Sed neque panes offeruntur alienigenæ Domino id eſt, doctrina hæreticorum, vel ſtudia ſuperſtitioſa ſecularium literariorum, S. Iſid. c. 17. in Levit.

Amaſias. Quæ de Amaſia, & Jeruſalem, ſive Iſrael (Amos) loquitur; tropologicè ad hæreticos referenda ſunt. S. Iſidorus lib. procemiali.

Amici Job. Job ex ſuis Paſſionibus, & verbis Chriſti expreſſit imaginem: uxor ejus carnalium typum deſignat: amici verò ejus ſpeciem prætulerunt hæreticorum. S. Iſid. lib. procem. Tres amici Job typum tenuerunt hæreticorum: qui ſub ſpecie conſolandi, ſtudium ſeducendi gerunt. S Iſid. in Allegor. Eliphas, *Domini contemptus* dicitur Baldath, *vetuſtas ſola*. Sephar, *diſſipatio ſpecula*: qui amici Job fuere, & typus hæreticorum. S. Gregor. Præfat. in Job cap. 12. & mor. l 3. cap. 17.

Anguis. Quoties (hæretici Ariani) conſtricti fuerint, vera ratione; velut anguis lubricus ad alias qualcunque quæſtiones callidas, & tortuoſas, refugiunt. S. Auguſt. ſer 200. de temp.

Anti Chriſti. Non ſolùm lupi ſunt vocati; ſed, & fures, & latrones, & falſi doctores, & pſeudoprophetæ, & improbi, & Anti Chriſti, & ſcandala, & filii hoſtis maligni, & oppugnatores Spiritus Sancti. S Chryſoſt. ſerm. contra Hæreticos.

Apoſtata impuri; quippe adverſus Divinam gloriam buccas ſuas dilatant, &c. vocantur. S. Cyrillus in Dialogo, quòd unus ſit Chriſtus, ad Hermiam.

Arena non aliud, quàm hæreſes intelliguntur; flumina, & venti, impetus perſecutionis. Arnobius c. 10. in Matth.

Babylonia, eſt confuſio hæreticorum. S. Iſid. c. 2. in Eſdram.

Beſtia vaſtatrix. S. Irenæus l. 1. c. 35.

Bethſamita. Qui ſunt percuſſi Bethſamitæ? niſi falſa contemplatione decepti hæretici. Bethſamitæ enim non veritate fuerunt, ſed præſumptione. 1. Reg. 6. S Greg. l. 3. c. 4. hic.

Cæci. Qui aſſentiunt his, verè cæci cæcis ductoribus utentes juſtè corruunt in ſubjacentis ignorantiæ profundum. S. Iræn. l. 2. c. 29.

Canes vocat S. Paulus Philipp. 3. Cùm porcos audis, & canes, chariſſime, nè de brutis animantibus æſtimantibus æſtimes dici. Porci enim ſunt, qui vitam ſuam cœnoſæ libidini, & voluptatibus ſæculi, manciparunt: canes verò omnes hæretici. Chryſoſt. hom. de Cruce Dom. Sunt canes hæretici. S. Vincentius Lirenenſ c. 18.

Caupones. Aquam miſcent vino, tanquam caupones peſſimi, adulterantes ſermonem DEI S. Ambr. ſer. 21. in pſ. 118.

Cham, qui interpretatur *callidus*, ſignificat non ſolùm Judæorum, ſed etiam hæreticorum genus callidum. S. Iſid. l. 8. in Gen.

Chamaleontes. Hæretici ſunt in ſententiis varii, non aliter, quàm Chamæleontes in coloribus. Synodus Nicæna.

Chore, *Dathan*, *&* *Abiron*, præfigurabunt hæreticos. S. Iſid. c. 13. in Num.

Cetura (Concubina Abrahami) & filii ejus, ſignificabant hæreticos. S. Iſid. c. 20. in Gen.

Ciniphes hæreticos ſignificant. S. Aug. ſer. 87. de temp.

Ciſternæ diſſipatæ, ſunt dogmata hæreticorum. S. Thom. c. 4. in Cant.

Columnæ ſepulchrales. Omnes ejuſcemodi columnæ ſepulchrales, & mortuorum ſunt monumenta. S. Ignatius M. ep. 9 ad Philadelph.

Dathan,

Dathan, *& Abiron*, &c. hæreticorum pravitatem deſignant, & perniciem eorum. S. Iſid. in Allegor.

Diſcipuli diaboli. Emiſſarij diaboli, ſe ad mores, & ingenium magiſtri ſui pulcherrimè conformantes. Franciſcus Montanus in Apolog. pro Societate JESU, Præfat. ad Gallos Catholicos.

Draco. Draconem recens editum, habentem veneno temulentam linguam, Neſterium vocat S. Cyrill. Alex. Dial. ad Hermiam.

Ephraim, & *Samaria*, hæreticos ſignant. Sanct. Iſid. lib. procem.

Equi diaboli. Aſpicit (*Zacharias*) equos miſſos ad prædicationem Mundi. 1. Rufum, prædicationem martyrii: 2. nigrum, ſqualorem pœnitentiæ: 3. album, candorem baptiſmatis: equum quoque in figura plebis hæreticorum, & aſcenſorem ejus diabolum. S. Iſid. lib. procem. Hæretici dicuntur diaboli equus. S. Thom. in 6. Apoc.

Facula. Stella, id eſt, cætus hæreticorum, ſeu hæreticus: quia videtur lucem habere ſapientiæ: docet autem nocte; de die non audet. Ardet autem, non ſicut Stella, ſed ſicut facula: quia illud, quod incendit, ſive ſe, ſive alios, in carbonem deformem redigit. S. Thom. in 8. Apoc.

Feræ. Hæretici ſunt quaſi feræ. Arnob. in pſ. 67.

Flumina ſunt expoſitiones hæreticorum. S. Thom. in 8. Apoc. Multæ hæreſes jam emortuæ ſunt. Cucurrerunt in rivis ſuis, quantùm potuerunt. decurrerunt, ſiccati ſunt rivi: vix eorum memoria reperitur. S Aug. in pſ. 57.

Fures. Hæretici ſunt fures, & latrones. S. Thom. ſerm. 4. D. Sexag. Hæreticus eſt fur. Fur à furno dicitur, quia obſcurus eſt. S. Thom. in prolog. expoſ. ſup. ep. ad Titum.

Gelboe montes: *nec ros*, *nec pluvia*, *veniant ſuper vos*. 2. Reg. 1. Hæc applicat, & appropriat hæreticis. Sanct. Thom. in pſ. 10.

Gladius Goliæ. Eſt & alius gladius Goliæ. Sermo ſcilicet hæreticorum: quem vir pſallere ſciens arripit, ut adverſariorum vincat. S. Ambr. l. 10. in Luc.

Goliath ſuperbos hæreticos; David Chriſtum, & qui Chriſti ſunt, ſignificat. S. Greg. l. 18. c. 8.

Hoſtes. *Facti ſunt hoſtes ejus in capite*, *&c.* id eſt, hæretici prævalentes in contentionibus. S. Thom. in c. 1. Threnorum Jerem.

Jezabel. Per hanc Jezabelem ſignantur hæretici. S. Thom. in 2. Apoc.

Ignis extraneus eſt hæreſis. S. Irenæus. l. 4. c. 43.

Illuſores, *ſecundùm deſideria ſua ambulantes in impietatibus*. S. Judas ep. v. 18.

Impudici. Helvidium, impudoratum, impudicum, inhoneſtum, inverecundum, fatuiſſimum infamatorem, vocat S. Ildephonſus l. de Virginit. B. V. c. 2.

Impetiginem habens (animal) hæreticorum figurat collectionem. S. Iſidor. c. 16. in Levit.

Judices juxta petram, ſunt hæretici: non ſuper petram. Arnobius in pſ. 140.

Juniores. Job. 30. *Derident me juniores*. Omnes hæretici, ætati univerſalis Eccleſiæ comparati, juniores tempore congruè vocantur. S Greg. l. 20. c. 7.

Lamia. Quid lamias, niſi hæreticos appellat? belluinas corda geſtantes. S. Greg. l. 19. c. 15.

Lapides ſoſſi, (Exod. 20.) ſignificant hæreticos. S. Iſidor. c. 32. in Exod.

Leones. Gentiles, & hæretici, perſequentes Eccleſiam, ſunt leones in cubili. pſ. 103. quia in his & vis, & dolus. S. Auguſt. in pſ. 9.

Leproſi. *Lepra*, quæ eſt contagioſa, ſignificat hæreſim infectivam. S. Thom. 1. 2. q. 102. a. 5. 4. Decem leproſi, hæretici ſignificantur. Luc. 17. S Iſidor in Allegor. Hæretici ſunt leproſi: ejiciuntur è caſtris Num. 5. S. Iſid. c. 4. in Num.

Lupi. Veſtes ovium, quas aſſumunt hi lupi, ſunt Scripturæ Sacræ, vel potiùs depravatæ. D. Vincentius Lirinenſis c. 8. Nonne lupis iſtis (Luc. 10.) hæretici comparandi ſunt? qui inſidiantur ovibus Chriſti: qui ſi quem verſutia diſputationis ſuæ circumſpectione prævenerint, faciunt obmuteſcere. Mutus eſt enim, qui Verbum DEI non eadem, qua eſt gloria confitetur. S. Ambr. lib. 7. in Luc. Lupi ſunt hæretici omnes. Docere neſciunt, ululare conſueverunt. S. Ambroſ. ſer. 6. in pſ. 118.

Meretrix, hæreſis eſt; quæ multorum errori, vel libidini patet. S. Iſidor. c. 12. in Levit. Meretrix eſt doctrina hæreticorum. S Thom. in 8 Apoc.

Miniſtri diaboli. Diabolus (hæreticos) miniſtros ſuos ſubornat, velut miniſtros juſtitiæ. Sanct. Cyprianus de unit. Eccl.

Montes naufragoſi: quò quiſquis navim cùm impulerit, ſolvitur. S. Auguſt. tr. 1. in Joan. Emerſerunt principes hæreſum; & montes erant. Arius mons erat, Donatus mons erat. S. Aug. in pſ. 35.

Mulier improba, (3. Reg.) quæ voluit filium alterius, quæ figura vir Eccleſiam, dividi, ſignificat hæreticos. S. Iſidor. c. 4. in 3. Reg. Aſpicit (*Zacharias*) deinde duas mulieres, id eſt, hæreticorum plebem, & Judæorum in alis ſuis levantes amphoram, id eſt, diabolicam doctrinam, maſſamque plumbi: quod eſt pondus peccati graviſſimum. S Iſid lib. Procem.

Naves. Per hanc unam navem ſignificatur Eccleſia; quæ eſt una unitate fidei, & Sacramentorum. Per iſtas alias naves, quæ ſupervenerunt, ſignificantur conventicula hæreticorum. S. Thom. in 6. Joan. lect. 3.

Nox eſt Judaica perfidia, nox ignorantia Paganorum, nox hæretica pravitas, nox Catholicorum carnalis, animaliſque converſatio. S. Bernard. ſermon. 75. in Cant. Sed & apud hæreticos, vel ſchiſmaticos, quot ſectæ, tot noctes. Fruſtra per has noctes juſtitiæ Solem quæritis. Hic olim quæſivit: unde dicit: *quæſivi*. Jam poſtquam errores ſuos Gentilitas reliquit, & Chriſti Sponſa facta eſt: jam, inquam, in his noctibus non quærit Chriſtum. Id. ib.

Onager. Rectè hoc loco, Job 24. onagris comparantur hæretici: quia in ſuis voluntatibus dimiſſi, à vinculis ſunt fidei, & rationis alieni. S. Greg. mor. l. 16. c. 23.

Operarij ſubdoli. 2. Cor. 11. Operarij mali. Philipp. 3.

Organum diaboli ſunt hæretici. S. Joannes Damaſc. orat. de transf. Dom.

Oſtia tenebroſa ſunt hæretici: portæ mortis ſunt diaboli. S. Thom. ſerm. in feſto Cath. S. Petri.

Palea ſunt hæreſes. Proclus or. de S. Andrea Ap. Hæreſes paleæ ſunt. S. Auguſt. l. de vera Relig. c. 6.

Palmites à vite abſciſſi. S. Optatus Afer Ep. Milevit. lib. 2. contra Parmenianum.

Pardus. Hi hæretici pardi ſunt. Jerem. 13. *Si poteſt pardus mutare pellem ſuam*: quia vix hæreticus convertitur. S. Thom. ſerm. 1. in feſto S. Sebaſt.

Peccatores. pſal. 10. *Quoniam ecce peccatores*, id eſt, hæretici, *intenderunt arcum*, id eſt, ad ſe traxerunt Sacram Scripturam, ſicut qui tendunt arcum: *paraverunt ſagittas ſuas*, venenoſa eloquia, *in pharetra*, id eſt, in memoria, vel ſcientia. S. Thom. in pſ. 10.

Poculum lethale hæreſis eſt. Sanct. Gregor. Naz. tr. 51. de Fide.

Porci. Hæreticos, tanquam blaſphemos, & DEI inimicos, Scriptura non homines, ſed canes, & lupos, & porcos, Matt. 7. & Anti Chriſtos 1. Joan. 2. appellat. S. Ephrem tr. 1.

Porta inferni. Hæreticorum inſaniæ ſunt inferorum portæ. S. Thom ep. dedic. ſuæ Catenæ in Matth. ad Urban. Pap. IV. Ego portas inferi reor hæreticorum doctrinas; per quas illecti homines ducuntur ad tartarum. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

Præda dœmonibus futuri ſunt hæretici. S. Juſtinus M. & Philoſ. Apol. 2. pro Chriſtianis.

Putei abyſſi ſunt hæretici. S Thom. in 9. Apoc.

Rivus conciſus à fonte. S. Optatus Milevit. ibid.

Sciniphes. Hoc animalis genus ſubtilitati hæreticæ comparatur. S. Iſidor. c. 14. in Exod.

Scorpio. Hæretici ſunt Scorpiones. Quando Scorpio tangit, non ſentitur; ſed poſt, quando diffunditur venenum. Sic etiam doctrina hæreticorum. S Thom. in 9. Apoc.

Semina diaboli. Hæretici ſunt diſcipuli ab initio invidentis nobis diaboli: quapropter & illius ſunt Zizaniorum ſemina. S. Eph. tr. in ſuo Teſtam. in fine.

Sepulchra. Omnes ejuſcemodi, mortuorum ſunt monumenta. S. Ignatius M. ep. 9. ad Philadelph. Hæreticorum inſtar ſepulchri guttura ſunt. S. Ioann. Damaſc. orat. de transfor. Dom.

Serpentes. Cedrus odore ſuo Serpentes fugat: & ſic ſancti Doctores hæreticos fragrantia doctrinæ ſuæ repellunt. Sanct. Thom. in 1. Cant. Ille Serpens paradiſiacus hæreticorum verſutiam deſignat. S. Iſidor. c. 4. in Gen.

Siniſtra. Dextera nos ſumus: quia Chriſtum colimus, qui in dextera Patris ſedet: ſiniſtra autem Iudæi, atque hæretici. Arnob. c. 6. in Matth.

Sophiſtæ vaniſſimi. S. Irenæus l. 3. c. 5.

Spinæ. Spiritus, quas dixit, & tribulos hæreſes intelliguntur: de quibus fructum juſtitiæ nemo colligit. Arnobius c. 10. in Matth.

Stella, id eſt, cætus hæreticorum, ſeu hæreticus: quia videtur habere lucem ſapientiæ: docet autem nocte; de die non audet. Ardet autem, non ſicut ſtella, ſed ſicut facula;

la; quia illud, quod incendit, ſive ſe, ſive alios, in carbonem deformem redigit. S. Thom. in 8. Apoc. Hæreticus eſt ſtella ardens de cœlo cadens. Apoc.8. S. Bonav.ſer.4.D.4.Epiph.

Tabernacula. Per hædos immundæ cogitationes deſignantur; per tabernacula paſtorum, conventicula hæreticorum. S.Gregor.in 1.Cant.

Tinea ſibi domum corrumpendo ædificat. Nec meliori poſuit comparatione hæreticus demonſtrari. Job.27. qui locum ſuæ perfidiæ non niſi in mentibus, quas corrupit, facit. S.Greg. l.18.c.9. Tinea hæreticus eſt. S.Ambr.l.1.in Luc.

Vaſa mortis. *In eo paravit vaſa mortis*. Hi ſunt hæretici, qui ex Sacra Scriptura mortem ſimplicibus parant. S. Thom. in pſ. 7.

Vaſtrix beſtia. S.Irenæus l.3. c.35.

Venti. Perverſitas hæreticorum, tentatio dæmonum, crudelitas tyrannorum, malignitas falſorum Chriſtianorum, ſunt quatuor venti, quibus navicula Petri agitatur. S.Thom. ſerm 2.D.2. Epiph.

Veſpertilio ſunt quartanes tenebris noctis ſimiles errores. S. Iſid.c.9. in Levit.

Vipera venenatiſſima. S. Iren. l. 3. c. 5.

Umbra mortis dicuntur facta hæreticorum, portantium in ſe imaginem diaboli. S.Thom.in pſ.22.

Vulpes, *Vulpecula*. Præcipit, Cant. 2. ut parvulas vulpes capiant, id eſt, ut hæreticorum pravitatem in ipſo initio debellare, & deſtruere, non ceſſent. Sanct. Thom. in 2. Cant. Juſtus Orgelit. in Cant. comparat hæreticos vulpibus Samſonis, ignem trahentibus poſt ſe. Per vulpes hæretici, per vineas ſingulæ Eccleſiæ deſignantur. Sanct. Gregor. in 2. Cant. Hæreticos omnes arbitror vulpibus comparandos. Inſidiantur Eccleſiæ, illi Evangelicæ Gallinæ, Matth. 29. 3. de qua ait Dominus: *ſicut gallina*. *&c.* Sed ipſa ſicut Samſon, Judic. 15. ardentes faces vulpibus religavit. Sanct. Ambroſ. ſerm. 79. ſup. illud. *vulpes foveas habent*. Hæreticis vulpes comparat (Chriſtus, Luc. 9.) Vulpes enim plenum fraudis eſt animal; foveam parans, & in fovea ſemper latere deſiderans. Ità hæretici ſunt, &c. Sanct. Ambroſ. lib.7. in Luc. Samſon binas vulpes ſibi nexuit, Judic. 15. ad quarum caudas alligavit faces, & dimiſit eas per meſſes Allophylorum: per hanc figuram ſignificans; quòd improbi, ac fraudolenti homines, & maximè hæretici, liberam linguam habeant ad latrandum, ſed exitus impeditos, finem, vel fraudis ſuæ incendio deputatum. Ideòque & trecentas vulpes dimiſit; eò quòd perfidi Crucis quidem ſe prædicatione commendare deſiderant. S.Ambr.ſerm.11.in pſ. 118.

Zizania. Triticum ſunt Sancti, *Zizania* hæretici. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat.ſup.13. Matth. Hæreſes Zizania. S. Aug.l.2.Extract.c.28.

TITULUS II.

HOMO.

A*byſſus* vocatur quilibet homo: quia quis ſcit hominum quæ ſunt hominis, niſi ſpiritus hominis; qui in ipſo eſt? Ergo abyſſus unus homo invocat alium ad Chriſtum. Et hoc non fit propria virtute, ſed *in voce cataractarum ſuarum*, id eſt, inſpiratione Spiritus Sancti: ex quo habet efficaciam lingua Prædicatoris. Sanct. Thom. in pſ. 51.

Ager. Homo eſt, quaſi ager Divini Verbi ſemine ſeminatus. Gloſſa apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth. Theſauri nomine ſpiritualiter cœleſtis Patriæ amorem intelligere debemus. Ager, in quo theſaurus abſconditus invenitur, nos ſumus: ſi tamen in nobis manet cœleſte deſiderium. S. Haymo hom. in feſto Virginis. *Simile eſt Regnum cælorum Theſauro*. Matth. 13. Ager eſt humana natura. *Ecce odor filij mei*. Gen. 27. *De plenitudine ejus omnes accepimus*. Joan. 1. Quicumque ſemina meditationum, deſideriorum, & orationum, & operum, in hunc agrum mittimus, meliùs centies millies recipiemus. Theſaurus eſt Divina natura. Relinquamus ergo caduca pro hoc agro. S. Bonav. ſerm. 5. de Nat. Dom.

Angelus. In Angelis invenitur imago DEI per ſimplicitatem intuitum veritatis abſque inquiſitione; in homine verò per diſcurſum. Et ideo in homine aliquantulum. Inde eſt, quòd homines dicuntur Angeli: Sanct. Thom. in pſ. 8. Creavit DEUS hominem, velut alterum Mundum, in magno parvum: Angelum alterum, viſibilis creaturæ conſpectorem. *R. P. Andrea Spanner*.

eorum, quæ in terra ſunt, Regem. S.Joann. Damaſc.Orthod. fid. l. 2. cap. 12. Notandum, quòd forma vitæ novæ eſt aſſumenda tripliciter: prima, voluntaria ſanctitas; ſecunda, locutionis veritas; tertia, operis equitas. Prima informat cor, ſecunda os, tertia manus. Prima forma dat eſſe Angelicum, ſecunda dat eſſe Divinum, tertia dat eſſe cœlicum. Per bonitatem homo fit ſimilis Angelis, per veritatem DEO, per juſtitiam Sanctis. Sanct. Thom. ſerm. 1. D. infra Octav. Epiph.

Aqua. Homines aſſimilantur aquis: quia ſicut aquæ homines fiunt, & non revertuntur. S.Thom.in pſ.28.

Arbor. Homo arbor eſt, & opera arboris fructus. Sanct. Aug.l.2.c.36. de ſerm.Dom in Monte. Turba, quam dixit, veſtimenta ſua jactantes, hoc eſt, quòd Credentium multitudo, veterem hominem expoliantes, ſe projiciant. Arbores autem ijdem homines ſunt: ramos verò de arboribus abſcindentes, peccata ſunt. Arnob. cap. 21. in Matth Arbores homines intelliguntur: quibus ſecuris poſita eſt, hoc eſt, utriuſque Teſtamenti acumen: cujus manubrium crux intelligitur. Id cap.3. in Luc.

Cedri ſunt homines magni, & ſignant Amorrhæos, qui fuerunt homines magni, & fortes. Sanct. Thom. in pſal. 28.

Cera. Ætas hominis aſſimilatur ceræ: quæ ſi nimis eſt mollis, vel dura nimis, formam ſigilli non recipit, nec retinet S Thom.in proſam 3. l. 2. de Conſ. Phil. Boetij.

Drachma. Homo per drachmam ſignatur. Decima pars civitatis eſt homo, id eſt, totius multititudinis Angelorum, & hominum, ſupra novem Ordines Angelorum. Sanct. Thom. in 12. Apoc.

Ephemerij. Ephemerium eſt vita, ephemerij ſunt homines: quia nequeunt ſibi craſtinum polliceri. P. Maximilianus Sandæus libello ſymbolorum, ſymb. 31.

Filius DEI eſt homo. Hujus filij pædagogi, & præceptores ſunt prophetæ, lex. Sanct. Bernard. Opuſc: de fil. prod.

Folium. Quid eſt homo, niſi folium? qui videlicet in paradiſo ab arbore cecidit. Quid eſt, niſi folium? quod tentationis vento rapitur, & deſideriorum flatibus levatur. S. Greg.mor.l.11.c.23.

Fragilis. Inter caſus ambulamus; Si vitrei eſſemus, minùs caſus timeremus. Quid fragilius vaſe vitreo? Et tamen ſervatur, & durat per ſæcula. Etſi enim caſus vitreo vaſi timentur; ſenectus, & febris, non timetur. Nos ergo fragiliores, & infirmiores ſumus. Sanct. Auguſtin. ſerm. de Verb. Dom.

Imago DEI. Homo, in quantum homo eſt imago DEI. S. Thom.in pſ.54.

Infirmus. Quos ſuperiùs nominavit Dominus lupos, eoſdem nunc appellat homines: lupos eos vocat propter voracitatem; homines propter infirmitatem. S. Haymo hom. de Apoſtolis.

Lagunculo. Omnis laguncula, id eſt, quilibet de populo, implebitur vino tribulationis. S.Thom in 13. Jerem.

Manipulo. Nota, quòd Philoſophia Mundum appellat aream fortunæ: quia, ſicut in area triturando torquentur manipuli; ſic fortuna in Mundo torquet homines. S.Thom.in proſam 1. l.2.Conſol.Phil. Boet.

Microcoſmus. Fides, prima virtus in minori Mundo, hoc eſt in corde humano. S.Bonav.diet. ſal.1.3.c.3.

Miraculum magnum eſt homo, & animal honorandum. S. Thom.in proſ.2.l.1. Conſ. Phil.

Mundus. *Væ Mundo à ſcandalis*: Matth. 18. Hoc non de elementis Mundi intelligamus; ſed homines, qui ſunt in Mundo, dicuntur Mundus. S. Hilarius Pictav. Cant. 18. in Matth. apud S.Thom. in Cat. ibid. Mundus eſt liber: ejus compendium eſt homo, & epilogus. S. Vincent.Ferr.ſer.2.D.infra Octav. Epiph.

Navis. Sicut navis undis marinis jactatur in altum nunc, & nunc in profundum; ſic homo per fortunam nunc in proſperitate levatur, nunc in adverſitate dejicitur. S.Thomas in proſ.5. l.2.

Nubes. Homines nubibus ſimiles ſunt. S. Damaſc. parall.l.2. cap. 10.

Omnia. Homo dicitur omnia: quia eſt finis omnium, quia ultimò factus; quia propter ipſum facta omnia. Vel quia eſt capax omnium; vel quia habet participationem cum omnibus. S.Thom.ſer.in Exalt. S.Crucis.

Opus DEI. Principale factorum ejus (DEI) eſt homo: Theophylactus apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci.

Ovis una, Matth. 18. homo intelligendus eſt; & ſub homine uno univerſitas ſentienda eſt. In unius enim Adæ

Digitized by Google

errore omne genus hominum aberravit. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat ſup. 18. Matth.

Piſcis. Flumen, in quo piſces ſunt, ſignificat Mundum; omnes piſces ejus diverſa genera hominum. &c. S. Thom. Opuſc. de Sacr. c. 21. Apoſtoli, per rete ſanctæ prædicationis, piſces, id eſt, homines de profundo pelagi, id eſt, infidelitatis, ad lucem fidei traxerunt. Remigius Altiſiodorenſis apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Portio Mundi. Laudare te vult homo, aliqua portio creaturæ tuæ. S. Aug. l. 1. Conf. cap. 1.

Pratum. Jucunditatem comparat (Iſaias) pro prato florenti. Ipſi homines quaſi lilium: qui eſt pulcherrimus flos, & diu durat. S. Tho in 35 Iſ.

Regulus eſt omnis homo: cujus filius, id eſt, mens febricitat voluptatibus pravis. Accedit autem ad JESUM, & deprecatur, ut deſcendat, id eſt, ut condeſcenſu miſericordiæ utatur. Theophylactus apud S. Thom in Cat. ſup. 4. Joannis.

Reptile. In aquis reptilia, homines renovati in vitam per baptiſmi Sacramentum. S Iſid. c. 2. in Gen.

Servus. Per ſervos hominis Regis, Matth. 18. deſignantur omnes homines, quos ad laudandum ſe creavit. Remigius apud S Thom. in Cat. ſup. 18 Matth.

Spectrum. Inſomnium ſumus inſtabile; ſpectrum quoddam, quod teneri non poteſt; tranſeuntis avis volatus; navis in mari veſtigium non habens; pulvis, vapor, ros matutinus; flos pro tempore naſcens, atque marceſcens. S. Gregor. Naz. orat. funebri in laud. Cæſ. apud S Joan. Damaſc. parall. l. 2. cap. 70.

Templum. Unicum templum diruit DEUS Jeroſolymis; & innumerabilia erexit illo longè venerabiliora. *Vos*, inquit 1. Cor. 3. *templum eſtis DEI* S. Chryſoſtom. or. 3. Adv. Judæos.

Terra. *Audite cœli, & auribus percipe terra*. Iſ. 1. Eſt metonymia, ut ponatur cœlum pro Angelis, & terra pro hominibus. S. Tho. in 2. Iſ.

Vas. Homines in Sacra Scriptura inveniuntur vaſis comparati propter quatuor, ſcilicet propter conſtitutionem, repletionem, uſum, & fructum. Primò enim, quantùm ad conſtitutionem, vas arbitrio artificis ſubjacet: ſic & conſtitutio hominis ſubjacet arbitrio DEI. Secundò quoad repletionem: quædam inveniuntur vaſa vini, quædam olei &c. Tertiò quoad uſum conſiderandum eſt; quòd omnia vaſa aliquo deputantur: ſed, quædam ad honorabiliorem, quædam ad viliorem. Quantùm ad fructum; conſiderandum eſt, quòd quidam ſunt quaſi vaſa inutilia, vel propter peccatum, vel propter errorem. S. Thom. in Prologo ſup. ep. ad Rom.

Varia promiſcuè.

Homo eſt arrogans lutum, inſolens pulvis, inflatus cinis, ſcintilla, quæ facilè extinguitur; flamma, quæ facilè marceſcit; lucerna, quæ facilè evaneſcit; folium, quod facilè corrumpitur; fœnum, quod facilè exſiccatur; herba, quæ facilè emoritur; natura, quæ ſemper abſumitur. Perturbationum omnium pervium domicilium; variarum febrium ludibrium, quotidianarum calamitatum gymnaſium, promptum mœroris omnia receptaculum. S. Chryſoſt. in pſ. 36. apud S Joan. Damaſc. l. 1. parall. c. 10.

Homo dicitur, mare propter profunditatem. Job. 7. *Numquid ego ſum mare?* S. Bonav. in pſ. 29.

Pater agricola, igne Spiritus Sancti excuſſis ſpinis, in cordibus noſtris jecit ſemen Verbi DEI; & terra mentis noſtræ dedit fructum ſuum centeſimum, vel ſexageſimum, vel trigeſimum. Ibi autem obedientia ſemen recipit, patientia fructificat, perſeverantia metit. S. Bonav. in pſ. 67.

Homo dicitur microcoſmus: & eſt cœlum, quantùm ad animam; terra, quantùm ad corpus. Habet Solem charitatis, & Lunam continentiam, aſtra virtutes. Charitas enim, quaſi fervor dilectionis, illuminat animam. Luna, Solis beneficio illuminat mortem, ſicut dicit Macrobius. Nam Luna, quaſi lucens luce aliena; ſic abſque charitatis beneficio meritum continentiæ non valet. S. Bonav. in pſ. 134.

Convallis; ad quam confluunt, eſt caro hominis. Id. ſer. 2. de S. Thoma Ap.

Per *ovem*, Luc. 15. ſignificatur homo, propter innocentiam Originalem; per *drachmam* verò, propter imaginem naturalem: *faciamus hominem ad imaginem*. Gen. 1. S. Bonav. ſer. 2. D. 3. Pent.

Homo eſt *elementorum Rex*. Homo eſt totius ſumma operis; quaſi cauſa Mundi; propter quem facta ſunt omnia: quaſi omnium habitator elementorum, inter feras vivit, cum piſcibus natat, ſuper aves volat, converſatur cum Angelis; terram inhabitat, & cœlo militat; ſulcat mare, aere paſcitur, cultor Soli, viator profundi, piſcator in fluctibus, in cœlo hæres, Chriſti cohæres. S. Ambr. l. 6 ep. 38.

Homo *Paradiſi incola*, Chriſti poſſeſſio. Id. ibid.

DEUS eſt veluti magnes, homines veluti annuli, qui adhærent illi magneti. Sicut autem qui ex annulis viciniores ſunt magneti, fortiùs eidem adhærent, remiſſiùs remotiores: ità eſt cùm hominibus; quò remotiores ſunt à DEO, tantò ſunt remiſſiores, & pejores. Et olim quidem, incipiendo ab Adam uſque ad Noe, ità excrevit malitia hominum; ut omnis caro corruperit viam ſuam; & pſ. 13. qui faceret bonum, non eſſet uſque ad unum. S. Ambr. l. 6. ep. 42.

Quaſi *gubernatores* eſtis in magno mari: ſi quis bene gubernat ſuum navigium, citò tranſit fretum, ut perveniat ad portum. S. Ambr. l. 10. ep. 82.

Domus una, homo unus eſt. Unuſquiſque enim domus aut DEI eſt, aut diaboli. Itaque domus ſpiritualis, homo eſt ſpiritualis. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Tibi ſæculum hoc mare eſt. Habet diverſos fluctus, undas graves, ſævas tempeſtates. Et tu eſto piſcis, ut ſæculi unda non te mergat. Id. l. 3. de Sacramentis. c. 1.

Pulchrè quinque libri, & unum Pſalterium (pſalterium eſt diviſum in quinque libros. Primus continet quadraginta pſalmos; ſecundus triginta, & unum; tertius ſeptemdecim; quartus etiam ſeptemdecim; quintus continet reſiduos quadragintaquinque) quoniam quinque ſenſibus homo exterior vivificatur; & rurſum quinque ſenſibus ille abſconditus cordis homo noſter conſummatur interior. *Qui habet aures audiendi audiat*. Luc. 8. Habes unum ſenſum: & ſicut ſunt, qui *oculos habent, & non vident*; ità ſunt, qui oculis non videntibus plus videre creduntur. Pſal. 113. *Bonus odor Chriſti ſumus* 2. Cor. 2. Et eſt interior cibus Joan. 4. *meus cibus eſt, &c.* Eſt & interior tactus; quo tetigit illa in Evangelio Chriſtum, Luc. 8. Fidei tactus eſt, quo tangitur Chriſtum. *Pſalterium* ergo eſt homo (decachordum eſt pſ. 32.) conſummatus in Chriſto. S. Ambr. in pſ. 40.

Avis es ò homo! qui, ſicut avis, in quandam aquilæ renovatus es juventutem. Quid enim te in terram dejicis, qui jam cœlum petebas? S Ambr. ſer. 14. in pſ 118.

Homo velut *dies* eſt: manè intellectus noſtri pueritia eſt; hora tertia. adoleſcentia intelligi poteſt: quia jam quaſi Sol in altum proficit, dum calor ætatis creſcit. Sexta juventus: quia velut in centro Sol figitur, dum in ea plenitudo roboris ſolidatur. Nona ſenectus intelligitur, in qua Sol velut ab alto axe deſcendit: quia ea ætas à calore juventutis deficit. Undecima verò hora eſt ætas; quæ decrepita, vel veterata dicitur. S. Greg. hom. 19. in Evang.

Homo arbor fuit in conditione, folium in tentatione, ſtipula in dejectione. S. Bonav. in pſ. 1.

Homo non eſt quicunque ſimpliciter manus habet, & pedes humanos. Nec quicunque tantùm rationalis eſt; ſed quicunque pietatem cum fiducia, & virtutem exercet. Audi namque, quid de Job dicit. Cum enim dixiſſet, quòd in terra Huſſitide homo erat; non ex his eum deſcribit terminis, quibus alii: nec hoc dicit, quòd duos pedes habeat, & ungues latos: ſed indicia illius pietatis præbens dicebat: *ſimplex, & rectus, ac timens DEUM, & recedens à malo*. Demonſtrans, quid hoc eſt homo; ſicut & alius dicit. Eccl. 12. *DEUM time, & ipſius mandata cuſtodi: quoniam hoc eſt omnis homo*. S. Chryſoſt. hom 11. ad Pop.

Artifex malorum eſt homo. Arnobius l. 7. adv. Gentes.

Homo eſt, terra, cinis, caro, fœnum, ſanguis, floſculus terræ, umbra, fumus, vanitas; & ſi quid iis eſt vilius, atque abjectius. S. Chryſoſtom. hom. 2. de incompreh. Nat. DEI.

Hominis nihilum. Quid fui? Domine! quid ſum? & quid ero? Fui nihil; nihil ſum & ero fortè nihilo pejus. Fui conceptus in Originali peccato; ſum plenus peccato Actuali: & quis ſcit; an ero condemnatus pœna gehennali? Fui miſerabilis in ingreſſu; fui miſerabilis in progreſſu; miſerrimus ero in egreſſu. Fui ſperma fœtidum; ſum ſaccus ſtercorum; ero eſca vermium. Cùm nihil eſſem, fui ſinè periculo damnationis, & ſine ſpe ſalutis. Et jam ſum in ſpe dubia, & gravi periculo: ero aut ex re ſperata felix; aut ex periculi ſucceſſu infeliciſſimus. Sic fui; ut damnari non poſſem: ſic ſum; ut ſalvari via poſſim: ſic ero; aut in æternum damnatus, aut in æternum ſalvus. Quid fuerim, ſcio; quòd fui peſſimus: quid ſim, neſcio; quia de gratia incertus: quid ero, ignoro; quia de ſalute dubius. Quod fui, Domine, ignoſce: quod ſum, corrige: quod ero, dirige, à malo præterito, in bono præſenti, ad præmium futurum. Amen. V. P. Robertus Southu vellus S. I.

Digitized by Google

S. Ignatius in Anglia pro Catholica Religione ſuſpenſus, & ſectus Londini Anno 1593. 3. Martii.

TITULUS III.

HUMANITAS CHRISTI DOMINI.

A*Ltare* deſignat Humanitatem Chriſti. Et Chriſtus dicitur altare. Hebr. ult. S. Thom. in pſ. 42.

Butyrum. Auguſtinus ſuper illud Cant. 4. *Mel, & lac, ſub lingua tua*, dicit; quòd ſignificat per butyrum Humanitatem, quod de terræ nutrimento venit; per mel, Divinitatem, quod de rore cœli colligitur. Habuit tamen naturam ſinè corruptione, ſicut butyrum ſinè caſeo. S. Thom. in 7. Iſ.

Cincinni. *Aperi mihi: quia caput meum plenum eſt rore*. Cant. 5. Caput meum ſcilicet, Divinitas, plenum eſt rore, id eſt, miſericordia ad dimittendum peccata. *Et cincinni mei*, id eſt, Humanitas, *guttis noctium*, id eſt, effuſione ſudoris lacrymarum, & Sanguinis Paſſionum, ad redimendum hæreditatem tuam. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 1.

Femur. Gladius Chriſti eſt doctrina ejus: & eſt ſuper femur: quia organo Humanitatis verbo doctrinæ uſus eſt. S. Thom. in pſ. 44.

Manna. Area eſt Chriſtus; quæ continet omnes theſauros Sapientiæ, gratiæ. Manna habet in ſe, id eſt, Humanitatem puriſſimam, &c. S. Thom. in 11. Apoc.

Nubes. Chriſti Humanitas eſt nubes; quæ nobis eſt refrigerium contra vitia. S. Thom. in 10. Apoc.

Paries. Quaſi poſt parietem noſtrum Chriſtus Incarnatus ſtetit: quia in Humanitate aſſumpta Divinitas latuit. S. Thom. in 2. Cant.

Pedes Chriſti ſunt ejus Humanitas. S. Tho. in pſ. 8.

Purpura eſt Humanitas Chriſti. Sicut ergo purpuram cum Rege, ſic Humanitatem cum Deitate junctam adoramus. S. Auguſt. apud S. Thom. de Sacr. Alt. c. 4.

Tabernaculum. Myſticè tabernaculum poteſt dici Humanitas aſſumpta, ſive Caro Chriſti; in qua abſcondit nos per fidem, & ſpem. S. Thom. in pſ. 26.

Templum. *Ut viſitem templum ejus*, id eſt, frequenter videam templum, id eſt, Humanitatem Chriſti. Joan. 2. *Hoc autem dicebat de templo corporis ſui*. S. Thom. in pſ. 26.

Thronus. Chriſti Humanitatis eſt quaſi thronus. S. Thom. in 14. Apoc.

Thuribulum eſt Chriſti Humanitas, de quo Apoc. 8. S. Tho. in 8. Apoc.

TITULUS IV.

HUMANUM GENUS.

A*Rida manus*. Myſticè homo, qui manum habebat aridam, Humanum genus indicat, infæcunditate boni operis areſactum. Ven. Beda apud S. Thom in Cat. ſup. 3 Marci.

Cæcus à Nativitate, Joann. 9. ſignificat genus Humanum. S. Iſidor. in Allegor. Nos ſumus ſicut cæcus natus. Sicut enim hic deciperetur in imaginando ſibi v. g. Solem, ſi Soli ſibi fidere velit: ità etiam tales erimus nos in credendo Incarnationis myſterio; niſi fidem Prophetis, & Apoſtolis habuerimus. S. Eph. de Nat. DEI, &c.

Captivus. Nota ſuper illo verbo, *ſuſcepi te*. Quia Chriſtus ſuſcepit nos, tanquam victor captivum ad liberandum. S. Thom. in 41. Iſ.

Hæmorrhoiſſa. Per mulierem, quæ hæmorrhoiſſa, id eſt, ſanguine fluens fuerat, intelligas Humanam naturam. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 5. Marci.

Lazarus Genus humanum demonſtrat; qui in morte obdormiebat, priuſquam Chriſtus veniret. Arnobius in 4. Joan.

Leproſus, Matth. 8. Humanum indicat genus, delicti contagio maculoſum. S. Iſid in Allegor.

Saul. Crux cithara eſt; in qua noſter David pſallebat, quando in ea pendebat, & malignorum ſpirituum impetus à Saule, id eſt, ab Humano genere refrænabat. S. Bonav. in Laudiſmo. de S. Cruce.

TITULUS V.

HUMILITAS.

A*Blactatos*, id eſt, humiles, & ſimplices, S. Thom. in 28. Iſ.

Abſcondit ſua. Sicut aurum, veſtemque pretioſam, cum in publico exponimus, plurimos allicimus, qui inſidientur eis; ſi verò ea recondamus, atque occulamus domi, in tuto cuncta ſervabimus: ſic etiam ſi rectè facta in memoria aſſiduè portemus; dominum irritamus, armamus hoſtem, & invitamus ad furtum. Quod etiam Phariſæus paſſus eſt, Luc. 18. in lingua illa circumferens. S. Chryſoſt. hom. 3. in Matth.

Adamas. Humilitas eſt ſicut adamas. Adamas reddit hominem gratioſum. S. Bonavent. diet. Sal. t. 1. c. 1. in medit.

Alta eſt. *Surge, & unge eum*. (ait Dominus ad Samuelem 1. Reg. 16.) An tantus erat parvulus, ut ſedendo ungi non poſſet? ſedendo quippe alta tangere non poſſumus. Magna ergo eſt virtus, magna celſitudo humilium; ſi ad eorum ſumma nec Prophetæ pertingunt. S. Greg. mor. l. 6 c. 3.

Altare aureum humilitas eſt; hæc ara ſpiritualis. S. Chryſoſtom. hom. 48 in Matth. Humilitas figuratur per altare tabernaculi. Ex. 38. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Alumna B. Virginis. Charitatem, atque miſericordiam, & humilitatem, tanquam alumnas ſuas ulnis fovet. S. Joan. Damaſc. or. 2. de Aſſump. B. V.

Amici Chriſti. Ad ipſos dicit Dominus: *non amplius vos vocabo ſervos, ſed amicos*, & fratres. S. Ephrem. de vict. adhort. 2. ad Monachum Novitium.

Arbor. Arborem attende. Petit ima priùs, ut ſurſum excreſcat: figit radicem in humili, ut verticem tendat ad cœlum. Nunquid nititur, niſi ab humilitate? Tu autem ſinè humilitate vis excelſa comprehendere. Sinè radice auras petis. Ruina eſt iſta, non incrementum. S. Auguſt. ſer. 38. de Verb. Dom.

Aurum eſt aptiſſimum ſymbolum humilitatis: quia imum locum ſibi vendicat tanquam debitum: Pallavicinus lib. Vindicat. S. I. c. 32.

Balſamo, & *auro* comparatur. S. Bonav. diet. Sal. t. 7. c. 1.

Baſis. Humilitas eſt velut baſis, quædam in hoc contemplationis ædificio locanda. Petrus Sutor l. 1. tr. 3. c. 10.

Calceamentum. Pro calceamento ſume tibi humilitatem. S. Ephr. de panoplia ſpir.

Canales. Myſticè canales iſti (Cant. 7.) humilitatem ſignificant Sanctorum. S. Tho. in 7. Cant.

Cinnamomum. Comparatur in Scriptura tribus, quæ ſunt valde odorifera, ſcilicet thuri, nardo, cinnamomo. S. Bonavent. diet. Sal. t. 7. c. 1. Cinnamomum brevis eſt arbuſcula, ſed miræ virtutis, & odoris: ideoque profectum deſignat humilitatis. S. Thom. in 4. Cant. Cinnamomum ſignificat humilitatem; balſamum gravitatem morum. S. Thom. ſerm. in Aſſ. Virg.

Cinis virtutum. B. Umberto humilitas eſt cinis virtutum (ut enim ſub cinere ſervantur carbones accenſi; ſic æſtus Divini amoris ſub humilitate conſervatur) de humilit. c. 37. apud. Lobb. 2. p. q. un. de S. Dominico § 3.

Colori viridi comparatur. S. Bonav. diet. Sal. t. 7 c. 1.

Concavitas Chriſti humilitas ejus fuit. S. Thom. ſerm. in Exult. S. Crucis.

Convalles ſignificant humiles mentes, quorum lilium Chriſtus eſt. S. Thom. in 2. Cant. Per convallem humilitas ſignificatur. S. Aug. de Sanctis ſ. 17. de Annunt. B. V. c. 2.

Currus. Humilitas currus eſt, qui in cœlum ſuſtollit; & equos habet alatos. S. Chryſoſt. hom. 40. in ep. 1. Cor.

Caſtos reliquarum virtutum. S. Ildefonſus ſer. 3 de Aſſ. V.

David. Goliath figura diaboli, & ſuperbiæ. David Chriſti, & humilitatis S. Iſid. c. 10. in 1. Reg. Per Saulem Judæorum elatio; per David autem Chriſti humilitas ſignificatur. S. Iſid. c. 12. in 1. Reg.

Diſcipula Chriſti. Humilis, diſcipulus ejus eſt, qui crucem pro nobis ſuſtinuit. S. Ephr. de vict. adhort. 2. ad Mon. Novit.

Diſciplina miræ virtutis, & admirabilis Philoſophia. S. Ildefonſus ſer. 2. de Aſſ. V.

Dos Sponſi Divini, amores rapiens. In compendio vitæ. S. Roſæ, Romæ 1665. impr. cap. 8.

Ethica. Illi reges magi habuerunt multiplicem ſcientiam. Habuerunt Logicam; profundiſſimam quæſtionem faciendo: *ubi eſt, qui natus eſt Rex Judæorum, &c.* Aſtronomiam, Arithmeticam: numerum mirabilis virtutis eligendo: *obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham.* Muſicam, adorando; Ethicam, *procidentes.* Eſt enim verè moralis ſcientia, ſcire humiliari, S.Thom ſerm 2 Epiph.Dom.

Felicitas magna, & gloria, eſt humilitas. S.Ephr.ſerm. Aſcet. de timore DEI.

Finis, & principium. Quemadmodum principium, & finis bonorum eſt humilitas; ità malorum initium, & finis, exiſtit ſuperbia. S.Ephr.tom.1.ad everſion. ſuperbiæ.

Flos. Humilitas eſt gratioſa inſtar floris ſpecioſi - Comparatur autem inter flores precipuè violæ - Hæc eſt viola pretioſa; de qua Cant.2. *ego flos campi, &c.* S. Bonavent. diet. ſal.1.7.c.1.

Foſſa humilitatis cingit caſtrum Sapientiæ; ſuper quam fortiſſimus, & pulcherrimus murus obedientiæ ædificatus eſt,& cœlos penetrat. S.Thom.Opuſc.de fil.prod.

Gloria Chriſtianorum, humilitas animi. S. Ephr. de Amore Pauper. Gloria Monacho, humiliare ſeipſum. S. Ephr. ſerm. Aſcet.de vita Relig.

Gracilitas Sponſæ, eſt humilitas. S.Bonav.diet.ſal.1.7.c.1.

Granum frumenti. Humilitas virtuoſa. B. Blaſij notatur, cùm dicitur Joan. 12. *granum frumenti cadens in terram, &c.* nam palea ſignificat ſuperbos. Ratio: quia plures ſunt eorum, quàm humilium. Secundò: quia palea eſt vana, & levis, & ſemper eminet: granum verò parvum eſt, & ſemper ſubjicitur. Sic humilis. S. Vinc.Ferr. ſerm.de S.Blaſio.

Habitus. Anima perpetuò humilitatis indumento, habituque, opus habet. S.Ephr.de vita Spir.c.65.

Hyſſopus, herba humilitas eſt, ſaxo hærens; quo ſignatur humilitas Chriſti. S.Iſid.c.3. in 3. Reg. Decor animæ humilitas eſt. Non à me ipſo hoc dico, cùm Propheta prior dixerit pſ. 50. *aſperges me hyſſopo, &c.* humili herba, & pectoris purgativa, humilitatem ſignificans. S.Bernard.ſer 45.in Cant.Hyſſopus ſignificat quod nardus: hyſſopus purgat pectus; & humilitas mentem. S Vinc Ferr ſerm.1.D.Palm.

Lapis pretioſus. Nota, quod humilitas comparatur ſpiritualiter, & propriè, quinque lapidibus pretioſis: amethyſto, qui reprimit ebrietatem: ſic humilitas ſuperbiam, quæ ſe inebriat per ambitionem. - Jaſpidi, qui fugat phantaſmata - Humilitas eſt ſicut Sapphyrus - Sapphyrus reprimit humores. - Et ſicut Onychinus dicitur hominem reddere invictum. - Eſt ſicut Adamas - Adamas reddit hominem gratioſum - Ipſa eſt *vas admirabile, opus Excelſi.* S. Bonav. diet. ſal. 1.7. c.1. in medio.

Magna. Humilitas eſt operum noſtrorum magnitudo. S. Chryſoſt.hom.3.in Matth. *Non inveni tantam fidem.* Matth. 8. Tantam, quid eſt? tam magnam Unde magnam? de minimo, id eſt, humilitate grandem S Aug.ſer 74 de temp. Minimùm de ſe ſenſiſſe, tam magnum eſt, quàm maximas res feciſſe. S. Chryſoſt. hom.2. in Matth. Si vis tuum facinus reddere verè magnum; noli animo evehi: & tunc illud, quod egeris, majus efficeris. Nihil adeò eſt amicum DEO; quam ſi quis ſe minimis annumeret: hoc eſt enim caput totius Philoſophiæ, & faſtigium Id. ibid.

Muſcus. Sicut muſcus in locis fœtentibus recuperat odorem; ſic humilitas fragrantior efficitur, cùm quis conſiderat propriam vilitatem. S Bonav diet.ſal.1. 7.c.1.

Nardus. Herba parvula eſt calidæ naturæ; & ſignificat humilitatem: humilitas enim minimè eſſe poteſt ſinè calore charitatis. Eſt nardus humilis herba; quam etiam calidæ ferunt eſſe naturæ. Et ideo per hanc videor mihi non inconvenienter hoc loco virtutem humilitatis accipere; ſed quæ ſancti amoris vaporibus flagret. S.Bernard. ſerm.42. in Cant.

Nihilum illud ipſa eſt; ſuper quod DEUS fundavit terram. S.Bonavent diet.ſal.1.7.cap 1.

Oleum. Mitte oleum, nè deficiat tibi lumen lucernæ (Chriſtus) Oleum tuum humilitas eſt, quo cervicis noſtræ duræ molleſcunt. S.Ambr ſerm.14.in pſ.118.

Pauperes ſpiritu. *Beati Pauperes ſpiritu*, id eſt, Angeli humiles: qui pauperes extiterant ſuperbia, qua dives fuit Lucifer. S.Thom.ſerm.in feſto Omn. SS.

Petra humilis fortitudo. S.Iſidor.c.18. in Num.

Porta civitatis hujus (de qua paulò antè) quæ eſt niſi humilitas? Nam Divini Verbi cognitio ſuperbis abſconditur, humilibus revelatur.Matth.11. *Confiteor tibi Pater*, S.Greg.l.4.c.4.

Poſſeſſio eximia. Quam pulchra, atque eximia poſſeſſio ſit humilitas; facilè norunt. S.Ephr.c 65. de vita Spir.

Ramus, ſpica. Sicut ramus, in quo pendet fructus; & ſicut ſpica plena grano: ſic anima humilis, quæ eſt onuſta fructibus bonorum operum, & plena granis virtutum. S. Ephr. paræneſi 2.

Reclinatorium aureum (B.Virg) eſt ejus humilitas.S.Thom. ſerm.1.in Annunt. B.V.

Scala. Scala Jacob eſt humilitas. S. Bernard. de grad. humil. Facta eſt certè humilitas MARIÆ ſcala cœleſtis; per quam DEUS deſcendit ad terras: *quia reſpexit humilitatem, &c.* S. Auguſtin. ſerm. in Appendice 83. B. Umberto eſt humilitas ſcala, ad cœleſtia nos ſublimans de humilit. cap. 37. Humilitas eſt brevis ſcala devotionis, brevis ſchola perfectionis, & brevis via ſalvationis. - Hæc eſt ſcala Jacob. S. Bonavent. diet. ſal. 1.7.c. 1. Humilitas eſt quædam ſcala, qua de terra aſcenditur ad cor DEI; ùt aliquando S.Brigittæ revelavit Chriſtus Revel.c.93.

Scutum. Quemadmodum venabulum venatori, & ſcutum militi; ſic etiam Monacho eſt humilitas. S. Ephr. ſerm. Aſcet.de timore DEI.

Sidus, Humilitas eſt gratioſa inſtar floris ſpecioſi; luminoſa inſtar ſideris radioſi; & virtuoſa inſtar lapidis pretioſi. S. Bonav.diet.ſal.1.7. c.1.

Varia promiſcuè.

Humilitas eſt *lucerna.* Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. de Sanct.Auguſtino.

Illa (ſuperbia) via eſt Inferni; via Paradiſi eſt humilitas. Idem ſerm. de morte quadruplici.

Humilitas *Mater* eſt *doctrinæ.* Iſ.ſerm. 161.

Cydaris, ſeu *tiara*, Ex.28. ſignificat humilitatem; lamina aurea deſcendens ſapientiam. Innocentius P. lib. 1. de Sacriſ. Miſſæ c.28. & 29.

Humiles quaſi *petra* ſunt. - Superbi quid? quaſi fumus. Etſi alti ſunt, evaneſcunt. S.Aug.in pſ 92.

Humilitas eſt *ſalubris arx*, S.Greg.mor.l 8. c.22.

Saul per humilitatem prælatus eſt, per ſuperbiam reprobatus. 1. Reg. 15. Cùm eſſes parvulus in oculis tuis, caput conſtitutus es in tribubus Iſrael. S Greg.mor. l.26. c.21.

Humilitas eſt *veſtibulum* S Gregor hom. 19. in Ezech.

Valles ſunt humiles. Niſi Joannes Baptiſta apud ſe vallis eſſet; repletus gratiæ ſpiritu non fuiſſet. S.Gregor.hom. 20. in Evang.

Humilitas eſt *turris.* Idem hom 37.in Evang.

Calceamentum fit de pellibus mortuorum animalium; & ideò humilitatem ſignificat S.Bonav. in pſ.59.

Humilitas eſt *Sapientiæ ſolium*, Prov. 11. *ubi humilitas, &c.* Gratiæ pallium. Coloſſ. 3. *Induite vos - humilitatem.* Gloriæ præludium. Prov. 15. *Gloriam præcedit humilitas.* S. Bonav. expoſ. 2. pſ. 118 c.4. v. 2. a. 2.

In nullo hæ virtutes (charitas, & humilitas) ab invicem dividuntur - ſicut enim pars charitatis eſt humilitas, ità pars humilitatis eſt charitas. Sanct. Ambroſius ſerm. 14. in pſ. 88.

Illis tribus virtutibus, id eſt, caſtitatis, humilitatis, & charitatis, tamquam tribus panibus reficitur homo DEI. S. Bernard ſerm.17. inter parvos.

An non *lilia*, virginitatis decus, humilitatis inſigne, ſupereminentia charitatis? S.Bernardus ſerm.4.in Nat.B.V.

Aurora, quæ fugat tenebras lucem nuntiat; meritò humilitatem deſignat. Id.ſerm.60. inter parvos.

Cùm igitur hanc (ſuperbiam) conſtet, eſſe arcem malorum; & radicem, fontemque peccati totius; contrarium ægritudini remedium conficiens (DEUS) quaſi fundamentum quoddam forte, atque tutum, hanc primùm legem collocavit. Siquidem unuſquiſque humilitate ſuppoſita tutiſſimè cuncta alia ſupponit ædificans. Hac verò ſubducta, etiamſi ad ipſum uſque cœlum converſationis ſublimitate pervenias, facilè omnia ſubtrahunt, atque in finem peſſimum exeunt: ſive orationem, ſive jejunium, ſive miſericordiam, &c. abſque humilitate congreges. S. Chryſoſt. hom. 26. in Matth.

Ille eſt maximè ſeipſum ſciens, qui ſe eſſe nihil exiſtimat. Id. ibid.

Præterea nullum lacrymis melius remedium eſt ad peccatorum vulnera. Humilitas enim, atque contritio cordis, omnem vim ſuperat. S.Chriſoſt.hom.30. in Matth.

Quod igitur *caput virtutis* eſt? Humilitas certè. Quippe ab ipſa incipit Chriſtus dicens: *beati pauperes ſpiritu.* Hoc caput etſi nec cæſariem, nec crines habeat; ſic tamen pulchrum eſt; ut DEUM ad ſe ipſum attrahat. Ad quem, ait Iſ. 66. reſpiciam, niſi ad humilem? S. Chryſoſt.hom.48. in Matth. Vide plura ibi de hoc Capite.

Digitized by Google

TITULUS VI.

HYPOCRISIS.

A*Rbor florida infructuoſa*. Tria ſunt genera arborum, quæ nullos faciunt fructus: Prima eſt, quæ facit frondes ſine floribus: hi ſunt, qui habent verba ſine operibus. Secunda, quæ facit flores ſine fructibus: hi ſunt, qui faciunt in apparentia opera, ſed non verè. Tertia, quæ facit fructus, ſed inutiles penitus. S. Thom. ſerm. 2. D. 8. Pent.

Fermentum. Expurgæ vetus fermentum, id eſt, hypocriſim S. Thom. ſerm. 2. in Purif. B.V.

Fœnum viride. Hypocritæ ſignantur per fœnum viride. Viride autem dicitur: quia aliquid viroris habere videtur per ſpeciem exteriorem. S. Thom. 8. Apoc.

Fovea. Nota, quòd ambulamus in medio trium fovearum. Prima eſt mulier, vel luxuria: ſecunda, gula, & ebrioſitas: tertia, hypocritarum, & maleficorum doloſitas. Matth. 8. vulpes foveas habent. S. Thom. ſer. 2. D. 20. Pent.

Seon interpretatur *tentatio oculorum*: per quem figuratur diabolus. Iſte Rex occiditur in unoquoque homine quando quiſque damnat ſimulationem, & diligit veritatem. S. Thom. C. 21. in Num.

I.

TITULUS I.

JEJUNIUM.

A*La*. Qui orat cum jejunio, duplices habet alas, etiam ipſis ventis leviores. Neque enim oſcitat, & torpet orans, quod, & multi patiuntur: ſed eſt igne vehementior, & terra ſublimior. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth.

Agilitas. Eſt jejunium ſicut agilitas in avicula. S. Bonav. diet. Sal. t. 2. c. 6.

Alimentum animæ. Jejunium animæ noſtræ alimentum eſt. Et ſicut corporalis iſte cibus impinguat corpus; ità jejunium animam efficit valentiorem. Sanct. Chryſoſt. hom. 1. in Gen.

Angelorum imitatio. Jejunium eſt pro virili noſtro, contemptus præſentium, ſchola precum, alimonia animæ, frænum oris; & mitigat concupiſcentias: ſciunt, qui jejunant: & mitigat voluptates; & non ignorant, qui tentârunt. Ferme Angelus eſt jejunans. Sanct. Chryſoſt. ſerm. de Jejunio.

Anima orationis. Eſt orationis anima jejunium; jejunii vita miſericordia eſt. Hæc nemo reſcindat, neſciunt ſeparari. S. Chryſol. ſerm. 43. Quid jejunium nobis proderit, ſi relinquatur in terra? ſublevetur ergo jejunium penna quadam orationis. Superbus Phariſæus, Luc. 18. ſlà una utens (*jejuno bis in Sabbatho*) jejunium ejus non pervenit ad cœlum. Sanct. Bernard. ſerm. 4. in Quadr. Vis orationem tuam volare ad DEUM? fac illi duas alas, jejunium, & eleemoſynam. S. Auguſt. in pſ. 42.

Aratrum. Jejunium eſt ſingulare ſanctitatis aratrum: colit corda, eradicat crimina, evellit delicta, vitia ſubruit, charitatem ſerit, parat innocentiæ meſſem. Sanct. Chryſol. ſerm. 31.

Arma ſunt, quibus nos Salvator inſtruxit, oratio, miſericordia, atque jejunium. S. Ambroſ. ſerm. 86. Jejunium meliùs, quàm murus tuetur. S. Ambroſ. l. 5. epiſtolar. ep. 28. Jejunium fortitudo viri eſt in bellis. Jejunium ſtrenuis militibus telum, athletiſque exercitium. S. Ephr. paræn. 1. ad Novitios.

Canes docent jejunare. Canes imitemur (in cohibendo nos à gula: illi enim quamvis à natura ſua ad vorandum ſint, dum fament, propenſi: tamen ex ſola inſtructione humana tantùm proficiunt, ut leporem venatu captum, licèt famelici, non attingant. Quantò magis homo præditus ratione debet ſe abſtinere à vetitis per Dominum omnium.) Hoc & accipitres, & aquilas, facere dicitur. S. Chryſoſt. hom. 42. ad Pop. Quòd ſi Paulum commemoravero; dicitis, quòd ipſe fuit Apoſtolus. Propterea Paulum taceo, nec hominem refero, ſed beſtiam. Et beſtiam hoc à natura non habentem: nè reſpondeatis, quòd non naturaliter, & non voluntariè hoc efficit. Et quod admiratione dignum: voluntate non propria, ſed cura tua: non quòd fatigatus ſit, non quod curſu diſtractus, non quòd propriis cepit laboribus, computat: ſed, his omnibus poſthabitis, Domini præceptum cuſtodit, & ventre ſuperior efficitur. Sitis igitur canibus non inferiores. S. Chryſoſt. hom. 42. ad Pop.

Caſtitas. Deſiderare jejunium, animæ dico puritatem, ac caſtitatem. S. Ephrem. de agone Spirit.

R. P. Andreæ Spanner.

Caſtra noſtra. Caſtra nobis ſunt noſtra jejunia; quæ nos à diabolica oppugnatione defendunt. Murus igitur quidam eſt Chriſtiano jejunium, inexpugnabilis diabolo, intranſgreſſibilis inimicis. Tunc eſt fortis infirmitas, 2. Cor. 12. v. 10. quando caro tabeſcit jejuniis. Sanct. Ambroſ. ſerm. 25.

Cohabitator corporis ſecurus. S. Ephr. de Jejunio.

Comes ſobrietatis, temperantiæque opifex. Id. ibid.

Comes itineris optimus viatoribus. Idem ibidem.

Corrigit vitia. Luxuriæ, ventri, gulæ, fames tortor apponitur: ut ibi ultrix pœna ſæviat, ubi pœnalis reatus exarſerat. S. Chryſol. ſerm. 1. de fil. prod.

Diſciplina juventutis, ornamentum ſenibus. S. Ephr. de Jejunio.

Eleemoſyna cum jejunio. Alget jejunium, quod non eleemoſynæ vellus tegit. Quod et terris ver, hoc miſericordiam ſcimus eſſe jejunio. S. Chryſolog. ſerm. 8. de Jejunio. Quod ſolem lucernæ, hoc jejunio pietas. Quod diei Sol eſt, hoc eleemoſyna noſcitur eſſe jejunio. Ac nè multis immorer: quod eſt anima corpori, jejunio largitas hoc habetur. S. Chryſolog. ſerm. 8. de Jejunio. Eſt jejunium Eccleſiaſticæ vitæ viaticum ſalutare, invictus Chriſtianæ militiæ principatus: ſed in his virtutibus jejunium tunc viget, tunc vincit, triumphat, cum duce miſericordia pugnat. S. Chryſol. ſer. 8. Jejunium eſt ſanctitatis hoſtia, ſacrificium caſtitatis; ſed ſine miſericordiæ incenſo ad Divinum non poteſt conſpectum in odorem ſuavitatis aſcendere. Quod anima eſt corpori, hoc miſericordiam conſtat eſſe jejunio. S. Chryſol. ſerm. 41. Quod eſt ſine lege aula regia, hoc eſt, ſine largitate jejunium. Idem ſerm. 42.

Flos palmæ. Qui ſic jejunat, videri poteſt aſſimilis flori ejus palmæ, quæ *ελάτιος* dicitur: & externè quidem colore inſperſpergitur planè triſti; internè autem candorem niveum præſert. Sed & arbor admirabilis fructuum prægnans eſt ubertate: Sanct. Antiochus Abbat. hom. 7. de Jejunio.

Frænum cupiditatibus Monachi eſt jejunium. S. Ephr. de Jejunio. Frænum quoddam luxuriantis animæ eſt corpus exhauſtum. S. Ambr. ſerm. 33.

Manſiones quædam jejunia noſtra, ſunt, (ut in Exodo) S. Ambr. ſerm. 23.

Mater ſanctitatis jejunium. S. Ephr. de Jejunio.

Medicina. Eſt etiam jejunium remedium ad expiandum morbum; bonum conſilium ad effugiendum lupum; & certum ingenium ad impugnandum callidum. S. Bonav. diet. Sal. tit. 2. c. 6. Medicina eſt jejunium. Sed medicina licèt millies utilis ſit, per utentis imperitiam inutilis ſæpe fit. Sanct. Chryſoſt. hom. 3. ad Pop. Non putetis parvum quoddam lucrum eſſe jejunium. Ab uno ligno ſi abſtinuiſſet Adam, ſi ab uno jejunaſſet, mortua fuiſſet mors; imò non fuiſſet mortua, quia non erat. Vides, ſi hoc pharmaco uſus fuiſſet Adam, non fuiſſet mortale noſtrum genus. S. Chryſoſt. ſerm. 1. de jejunio.

Navis. Quemadmodum leviores naves maria velociùs tranſeunt; contrà multis oneribus gravatæ ſubmerguntur: ità jejunium leviorem quidem mentem efficit, ut fa-

ciſſis hujus vitæ pelagus tranſmittat; & in cœlum, ac ea, quæ in cœlo ſunt, reſpiciat; & nihili faciat præſentia, ſed ut umbras, & ſomnia cenſeat. S. Chryſoſtom. hom. 2. in Gen.

Oratio cum jejunio. Optimum jejunium dicitur, quando homo exterior jejunat, & homo interior orat. S. Bonav. diet. ſal. c. 2. c. 6. Qui orans jejunat, binas poſſidet alas, quibus ventos ipſos volando prætervehitur: non enim oſcitat, non extenditur, nec torpet orando, quæ multi patiuntur, ſed igne ardentior, & terra ſuperior eſt. Quare, terribilis hoſtia dæmonibus redditur. S. Chryſoſt. hom. 58. in Matth. Quid jejunium nobis proderit, ſi relinquatur in terra? quod abſit. Sublevetur ergo jejunium penna quadam orationis, &c. S. Bern. ſer. 4. in Quadr. Vide ſuperius hic *ala*.

Parcitas ignis. Eſt jejunium ſicut parcitas ignis, vel lignorum, ſub olla. Ancilla provida impedit tripliciter ebullitionem ollæ: ſcilicet ligna ſubtrahendo, aquam infundendo, &, quæ ſunt in olla, movendo. Sic anima pœnitens inſtar ancillæ, &c. S. Bonav. diet. ſalm. titul. 2. cap. 6.

Pedes quidem animæ pernices ſunt fides, & jejunium. S. Ambr. ſer. 23.

Portus animarum noſtrarum eſt jejunium. S. Chryſoſt. hom. 1. in Gen.

Quadrageſimale jejunium. Tempus Quadrageſimale eſt mons altus, & deſertus; & tempus carnale eſt locus baſſus, & delicioſus. S. Vinc. Ferr. ſer. 2. in Sabb. D. 1. Quadrag. Quia de aliis omnibus Sanctis nullus jejunavit Quadrageſimam, niſi iſti duo (Moyſes Ex. 24. & Elias 3. Reg. 19) ideo hi ſoli fuerunt cum Chriſto in gloria transfigurationis. Matth. 17. Ideo ſi vultis eſſe in ſocietate Chriſti in transfiguratione in monte gloriæ; Quadrageſimam jejunetis. Id. ibid. Hodie, dilectiſſimi, ſacrum Quadrageſimæ tempus ingredimur, tempus militiæ Chriſtianæ. Id. ibid. Tempus extra Quadrageſimam eſt tempus navigationis: ubi navicula animæ noſtræ ex tempeſtatibus, id eſt, peccatorum fluctibus multa damna patitur. Proinde, ut confracta, & diſſoluta reparentur, ad Quadrageſimam, quaſi portum, fracta reparaturi fugimus. S. Auguſt. ſerm. 55. de temp. Sicut tempore meſſium, vel vindemiarum, unde caro noſtra poſſit ſuſtentari, colligitur: ità in diebus Quadrageſimæ, quaſi in ſpirituali vindemiarum, vel meſſium tempore, unde anima noſtra in æternum poſſit vivere congregetur. S. Aug. ſerm. 56. de temp. Quòd Quadrageſimam jejunamus, non eſt humana inventio; authoritas eſt Divina; eſt & myſterium. Quadrageſima quatuor decades, quadratam fidei continet diſciplinam: quia ſemper eſt quadrata perfectio. S. Chryſolog. ſerm. 11. Quadrageſima tempus eſt bellorum ſpiritualium. Iſ. ſerm. 12. In deſerto quodam videtur habitare, qui Quadrageſimæ tempore jejunus, & caſtus eſt. Deſertum quoddam planè ipſum corpus eſt Chriſtiani; cùm non repletur cibis, non poculis irrigatur; ſed arentis inediæ ſqualore negligitur. Deſertum, inquam, eſt corpus noſtrum, cùm abſtinentia marceſcit caro, &c. S. Ambr. ſerm. 34. de Quadrag. Ego teſtificor vobis; hos (dies Quadrageſimæ, jejunii) dies eſſe Redemptionis: hoc eſſe tempus quodammodo cœleſtis medicinæ; in quo omnium vitiorum noſtrorum labem, & univerſa vulnera peccatorum, ſanare poterimus; ſi medicum animarum noſtrarum fideliter exoremus. S. Ambr. ſerm. 37. de Jejun. His itaque dierum quadraginta jejuniis reconciliatur DEUS, aperiuntur cœli, inferna reſerantur. Igitur jejunemus continuè, & devotè. Id. ibid. Elias 3. Reg. 19. quadraginta dierum jejunio impetravit pluviam. Figura fuit ipſe noſtri jejunii: nos oportet jejunare; ut pluviam cœleſtis baptiſmatis impetremus pro Gentilibus, qui in ſiccitate ſunt poſiti. S. Ambr. ſerm. 27. de Jejun. Navigia corporum noſtrorum Quadrageſimæ ſunt curata jejunio. S. Chryſolog. ſerm. 60. Quemadmodum in viis publicis ſunt ſtabula, & diverſoria, in quibus feſſi viatores, & reſpirant, & quieſcunt, ut alacrius poſtea pergant. Et ſicut in mari littora ſunt, & molles oræ, & portus, ut in eos ex jactatione ſe recipiant navigantes; atque ubi recreati ſedata procella denuo navigationem aggrediantur: ità & nunc his, qui in hac Quadrageſima jejunii curſum ſuſcepere, quaſi ſtabula, & diverſoria, & littora, & portus, per duos hebdomadæ dies Dominus quietem largitus eſt; ut & corpore aliquantulum jejunii labores remittantur, & animam reficiant jejunantes; &, exactis illis duobus diebus in pulchre cœpto itinere alacriter currant. S. Chryſoſt. hom. 11. in Gen. Nos, fratres, ingreſſi iter abſtinentiæ, jejunii pelagus, Quadrageſimæ viam navim corporis noſtri ſolvamus è littore Mundano; ſæcularis patriæ renuntiemus curis; in crucis arbore tota mentis vela tendamus; virtutum funibus, ſapientiæ remis, gubernaculis diſciplinæ, navigii noſtri muniamus inceſſum. Chriſto gubernante, flante S. Spiritu, evictis voluptatum ſpumis, ſuperatis vitiorum fluctibus, decurſis criminum proceſſis, transvectis ſcopulis peccatorum, atque omnium delictorum naufragiis evitatis, Paſchæ portum, lucrum vitæ, gaudia reſurrectionis, intremus. S. Chryſol. ſer. 8. de Jejunio. Nunc eſt tempus, quo gula cum jejunio, abſtinentia cum crapula, cum luxuria caſtitas, &c. confligit. Idem ſerm. 13.

Vehiculum eſt ad cœlum. S. Ephrem. de Jejunio.

Unctio. Eſt jejunium corporis, capitis unctio, & carnis inedia, refectio cordis. S. Bernard. ſerm. 1. in Quadrag.

Varia promiſcuè.

Jejunium ſcimus, eſſe DEI arcem, Chriſti caſtra, murum ſpiritus, vexillum fidei, caſtitatis ſignum, ſanctitatis trophæum. Hæc Adam ſervavit in paradiſo, quem inde detraxit gula. S. Chryſol. ſerm. 11.

Jejunium eſt animarum noſtrarum tranquillitas, ſenum decor, adoleſcentum pædagogus, continentium magiſter; quod omnem ætatem, & ſexum, quaſi diademate quodam coronat. S. Chryſoſt. hom. 2. in Gen.

Eſt jejunium vitiorum mora, vita virtutum, pax Corpori, membrorum decus, ornamentum vitæ, robur mentium, vigor animarum, caſtitatis murus, pudicitiæ propugnaculum, civitas ſanctitatis. Schola meritorum, magiſterii magiſterium, diſciplinarum diſciplina. Jejunium ſinè miſericordia ſimulachrum famis eſt, imago nulla eſt ſanctitatis: ſinè pietate jejunium occaſio eſt avaritiæ. S. Chryſol. ſerm. 8. de Jejunio.

Abſtinentia eſt lorica. S. Ambroſius l. 4. in Luc.

TITULUS II.

S. IGNATIUS LOYOLA.

ABraham. Concilium Tarraconenſe An. 1600. ep. ad Clem. VIII vocat S. Ignatium verum alterum Abraham, & Patrem multarum Gentium.

Abſtractus. S. Ignatius eſt totus à materia, & terrenis abſtractus; & cum D. Paulo nuda propemodum anima. Lobb. de S. Ignatio q. 1. S. Paulum nudam propemodum animam vocat. S. Chryſoſt. ep. 2.

Anima. Fuit Ignatius totus anima; homo cœleſtis, terreſtris Angelus. Id. ibid.

Ara. Arx. Eſt arx refugii, afflictorum ſolatium, pereuntium aſylum; beneficentiæ, ac miſerationis ara. Lobb. in Procem.

Cherubim. Seraphim. Fuit S. Ignatius & vero Cherubinus, ab infuſa ſibi luce Divinæ cognitionis; & Seraphinus ob ardore charitatis. Lobb. q. 2. de S. Ignatio.

Columna Eccleſiæ. Qui D. Ignatio recens converſo à confeſſionibus fuit, de eo dixit: hic, ſi vivat, futurus aliquando columna ingens Eccleſiæ, ſucceſſor Apoſtoli Pauli, ſincerumque vas electionis ad converſionem orbis, id eſt, Infidelium hæreticorum, & peccatorum. Ità refert ex ſumma proceſſus Canoniz. Lobb. de S. Ignat. in Procem.

Defenſor novus Eccleſiæ, propugnatorque Religionis. Franc. Maria Ep. Portuenſis, S. E. C. coram Greg. XV. Lobb. in Procem.

Digitus DEI. Paulus IV.

Dux ſacratioris militiæ. Lobbet. q. 1. de S. Ignatio.

Granum ſinapis vocat S. Ignatium Ludovicus de Strada, Ord. Ciſt. in quadam epiſtola de qua 1. p. hiſt. Soc. l. 16. cap. 125., quod quidem minimum ex ſeminibus eſt, ſed tamen in magnam arborem, id eſt, Societatem toto orbe diffuſam excreſcit, &c.

Jacob electum, Lutherum Eſau, vocat S. Ignatium Franc. Montanus Apol. pro Soc. cap. 64.

Intelligentia. Magna illa mens (Ignatius) & Intelligentia ſpectabat, quid in cœlo, quid in ſole, &c.: & in his nihil agnoſcebat, ubi animus conquieſceret. Lobb. qu. 1.

Lucerna. Quod ſi vel ipſo Chriſto judice, Joan. 5. vel Eccleſia interprete, Confeſſores lucernæ ſint; & lucerna erit Ignatius. Id. ibid. Etſi Princeps lucerna Societatis ſit Agnus, ſit ipſe DEUS; et ſecundùm illum eſt Ignatius. Id. qu. 2.

Lumen

Digitized by Google

Lumen Eccleſiæ. Sic eum vocat Gabriel Card. Paleottus. Lobb. in Procem.

Melchiſedech. Sic à conſanguineorum cura aberat, quaſi eſſet ſine Patre, ſine Matre, ſine Genealogiâ, ùt alter Melchiſedech Id q. t.

Speculum pellucidum eximiæ ſanctitatis. Ludovicus Granatenſis.

Theſaurus communis orbis terrarum. Cardin. Ludovicus Ludoviſius in ſua quadam oratione de S. Ignatio apud Lobb. in Procem.

TITVLVS III.

SOCIETAS JESU, A' S. IGNATIO FUNDATA.

A*Cademia probitatis*. Verè cœtus ille virtutis gymnaſium, honeſtatis lycæum, probitatis Academia. Franc. de Royas, Ordin. Min. t. 2. comm. in Concord. Evangel. pro arcanis menſis Iulij in feſto S. Ignatij.

Acies ignea Ignatij. Card. Ludovicus Ludov. Paneg. de S. Ignat.

Æacidæ invicti, & indefatigabiles. Florimundus Remundus l. 5. de ortu hær. cap. 2. §. 2.

Agrum fertilem, uberea fructus quotidie proferentem vocat Paulus III. in Brevi: Licèt debitum.

Agricola, qui Zizania extirpare, bonum ſemen renovare, plantare; terraſque incultas Evangelico ſulco, ac Eccleſiaſticæ diſciplinæ vomere, erudetare non ceſſent. Gregorius XIII. in Bulla. Salvatoris Domini.

Alveare. Card. Baronius in Notis ad 29. Decemb. vocat ſeminaria Societatis, virtutum, & doctrinæ prata: & quòd ex his tamquam alvearis apes emittantur, quæ pietatis doctrinæ mel inſtillent, fucos arceant, &c.

Ampliſſima, divinitus excitata. Thomas Bozius t. 1. de Signis Eccl. l. 5. c. 3.

Apoſtolorum Coadjutores. Prudentius de Sandoval, Ordin. Bened. Ep. Pampilon. 2. p. geſt. Caroli 5. l. 4. §. 25.

Apoſtoli à DEO utriuſque orbis conſtituti. Auguſtinus Manno Congr. Orat. Sacr. hiſtor. c. 35. Cœtus Apoſtolicus. Lud. Granatenſis. hiſt. Sac. t. 1 l. 1 1. n. 69.

Angelica. Socij JESU ſunt velut cœleſtes genij. Puteanus Cent. 4. ep. 17. ad Joannem Stephanum filium ſuum.

Antesſignanos veræ fidei, & fautorce germanæ doctrinæ, Societatem venerandam; vocant Societatis viros Lucernenſes Helveti in literis ad Everardum; in quibus Collegium Lucernæ fundandum petunt.

Arx Religionis firmiſſima. Ant. Zara Epiſc. Petinen. in Anatomia ingenior ſect. 1. cap. unico ad finem.

Benedictam Societatem vocavit Paulus V. hiſt. Soc. t. 2. l. 2. n. 38.

Brachium dexterum Eccleſiæ DEI. Clemens VIII. Svarez. t. 4. de Relig. l. 1. de Inſtit. Soc. c. 7. n. 5.

Calamus ſcribæ. Inter Sacros Ordines pro MARIA glorioſè decertavit Societas IESU; Sanctorum, & Sapientum ad miraculum fœcunda mater, dexterum Eccleſiæ brachium; digitus DEI; calamus ſcribæ velociter ſcribentis. Ioannes de Salcedo, Ord. Seraph. in Aſſertionibus dicatis Urbano VIII. an. 1625.

Carnificina cupiditatum. Si collegia Ieſuitarum, carnificinam cupiditatum, ſi flagitiorum peſtem, ſi frænum furoris; dixiſſes; ſi juventutis cippos, ſi mortem laſciviarum; parum dixiſſes. Stanislaus Reſcius Proton. Apoſt. in Apolog. contra Polonum pag. 183.

Centuria Chriſti. Neque lycæum quoddam, aut Academiam novam; ſed novam Chriſti Centuriam inſtituit Ignatius. Sfortia Pallavic. lib. Vindicat. Soc. IESU c. 32.

Columna Eccleſiæ. Valerius Ximenez, Ord. Carmel. t. 1. ſtimuli devotionis c. 1. §. 1. tit. 3. Vocat Socios, gemmas, & lapides pretioſos, quibus voluit DEUS locupletare illuſtriſſimam Societatem IESU; columnam firmiſſimam Eccleſiæ, murum fortiſſimum, & inexpugnabilem, adversùs hæreticos.

Compoſita Religio ad DEI ſummam laudem, Eccleſiæ ingens emolumentum, &c. Gregorius de Alfaro, Ord. S. Bened. in vita D. Franciſci Reynoſo Ep. Cordub. c. 15.

Digitus DEI. Paulus III. Inter Sacros Ordines, &c. Vide ſuperiùs Calamus ſcribæ, &c.

Divinus Ordo. Ant. Perez, Ordin. Bened. Archi Ep. Tarraconenſ. in Laurea Salmantina certam. 6. c. 6.

Emporium animorum. Paulus Ant de Iarſia Theolog. Doctor, Abb S. Antonij tr. de Nundinis l 2 cap. 5. n. 3. Scientiarum, ac virtutum omnium, emporium. Anton Zara Ep. Petin. in Anatomia ingen. ſect. 1. c. unico ad finem.

Equus Trojanus. Ferdinandus Martinez Maſcarenas Ep. Algarbiorum. Vide Criſim de Soc. IESU §. 5. n. 37. Ex qua alij plurimi viri DEI Spiritu pleni; omnique genere ſcientiæ, ac doctrinæ inſtructi, tamquam ex Equo Trojano prodierunt. Stanislaus Carnovius.

Excitata à DEO. Cuivis perſpicuum eſt, excitatum hunc à Domino Ordinem fuiſſe. Pius IV. ep. ad Philippum II. Cœlitus emiſſa, ad miſerabilium temporum ruinas. Barthol. à Martyrib. Ord. Prædic. Archi-Ep. Brachar. ep. 20. ad Laynium. Excitata à DEO ad ædificandum. Genebrard. Arch-Ep. Aquinenſ. Ordin. Benedict. l. 4 Chron. ad annum 123. Ordo quaſi præſidiaria manus DEI benignitate ſubmiſſus. Franciſcus Romæus Gen. Ordin. Prædic. in literis ad ſuos. Societas ampliſſima, divinitus excitata. Thomas Boſius tom. 1. de Sign. Eccleſ. lib. 5. c. 3. Divino pneumate acciti. Petrus Matthæus in Bullario ad Bullam. 3. Pauli III. Eſt auxiliaris manus de cœlo contra novum Sennacherib ſubmiſſa. Florim. Rem. l. 5. de ortu hæreſ. c. 2 n. 2.

Exploratores expediti, tam ad bellandum, quàm gradiendum; vocat primos S. Ignatij Socios. Lobb. qu. 1. de Sanct. Ignat.

Expugnatores acerrimi ignorantiæ, & impietatis. Alfonſus Ciacconus Ord. Prædic. vita Pauli III.

Familia Sancta. Sacra Societas. Barthol. à Martyribus Ord. Præd. ep. ad Laynium.

Gemmæ, & lapides pretioſi; (Socij) quibus voluit DEUS locupletare illuſtriſſimam Societatem IESU. Valerius Ximenez, Ord. Carm. t. 2. ſtim. devot. c. 1. §. 1 tit. 3.

Gloria diſciplinarum. Erijius Puteanus or. de Purif. B. V.

Gloria Divinæ primum inſtrumenta. Barthol. à Martyrib. Ibid.

Grata cœlo. O maxime à DEO dilecta Religio! Ioan. Sanchez in electis diſp. 43 n. 16 O grata DEO ſancta Sodalitas! Lavinus Torrentius Ep. Antuerp. in carmine quodem. Vide Criſim de Soc. §. 5. n. 41.

Gymnaſium virtutis. Franciſc. de Royas, Ord. Min. tom. 2. comm. in Concord. Evang. pro arcanis menſis Iulij in feſto S. Ignatij.

Joſeph dilectus, inviſus fratribus; cui obedivit Pharao; &c. Ioachimus Abb. Florenſis l. 1. Concord. novi, & vet. Teſt. c. 18.

Laudatum numquam ſatis vitæ *Inſtitutum*. Bruno Lother, Ord. Carth. libro, quem S. P. Ignatio tum viventi dicavit.

Legio. Ignatius legionem in Eccleſia DEI fortiſſimam conſcripſit Ioan. Ciampiolus lit ad Greg. XV.

Magnum Ordinem Societatem; P. Generalem Claudium verò magnum decus. Horatius Carvon Bibliopola Lugdun. ep. dedicat. ad noſtrum P. Claudium Aquavivam. ſup. 5. tom. diſput. in Scripturam.

Mater fœcunda Sanctorum, & Sapientum, ad miraculum. Ioan. de Salcedo, Ordin. Seraph. in Aſſertionib. dicatis Urbano VIII. an. 1625. Sanctitate, & doctrina excellentes. Franc. Foretius, Ord. Prædic. Comm. in Iſ. in ep. ad Henricum Cardin.

Nauclери peritiſſimi in hoc mortalitatis procelloſo mari. Greg. de Alfaro, Ord. S. Bened. cit.

Nubes. Joannes Fridericus Lummius l 2. de extr. Ind. & vocat. Ind. c. 6. Prophetiam ait eſſe de Jeſuitis, Iſ. 60. *qui ſunt iſti, qui ùt nubes volant, & quaſi columbæ, &c.* Hanc interpretationem approbat Rutilius Benzonius Ep. Lauret. lib. 1. de Jubilæo c. 8.

Officina ſplendida literarum. Proſper Farinacius tr. de Hæreſi. ep. dedic. ad Card. Inquiſitores.

Operarij noviſſimi. hi, licèt noviſſimi, tamquam nona diei hora, in vineam Dominicam inducti ſunt, ab ipſo Domino. Pius IV. ep. ad Philippum II. Fideles operarios in vinea Domini. Vocat Alex. VII. lit. ad Remp. Venet. Quandò fructuoſiùs vocat Societatem venerandam ſe in vinea Domini exercentem. Gregor. VIII. in Bulla Salvatoris Domini. Dignatus eſt (DEUS) mittere novos operarios in vineam ſuam. Ità Religio Carthuſianorum Romam ad PP. Congregatos ſcripſit.

Pallas. Juſtus Lipſius Cent. 3. Miſcell. ep. 54. ad P. Jacobum Pontanum, vocat eam ſuam Palladem; quæ ſe Ulyſſem inter naufragia ſervavit.

Palmites. Presbyteri Venerabilis Societatis JESU, in vinea Domini tamquam fructiferi palmites. Gregor. XIII. Bulla Salvatoris Domini.

R. P. Andrea Spanner

Digitized by Google

Perfectio ſæculi. Eritius Puteanus orat. de Purif. B.V.

Par neceſſarius Eccleſiæ univerſæ vocat Henricus IV. Rex Galliæ Vide Poſſevin.in Apparatu, verbo: Societas.

Porta Paradiſi. Angelum Sybillam, Societatis JESU Sacerdotem Meſſanæ mortuum, ferunt: cùm primùm ad Collegii fores veniſſet, (ut ad Societatem admitteretur) validis pulſantem ictibus dixiſſe: hæc mihi Paradiſi Porta. Franc. Sachinus hiſt.Soc.p 4.l.4.n.129.

Præſidiaria quaſi *manus*, DEI benignitate ſubmiſſus Ordo. Franc Romæus Gen.Ord.Prædic.in literis ad ſuos.

Pupilla oculi. Conſtantia Regina Poloniæ Societatem Pontifici, tanquam pupillam oculi ſui commendavit. In epiſtola ſua ad Congr.Generalem. Soc.JESU Romæ.

Sacratiſſima Societas. Vincentius Laurea Ep Montis-Regalis, poſtea Card.ep.ad Laynium.

Satores germanæ doctrinæ, anteſignanos veræ fidei. Lucernenſes Helvetii in lit.ad Everardum.

Servi utiles; ac traditis à Domino talentis augendis imprimis opportuni. Alexander VII.in lit.ad Remp.Venet.

Societatem ingeniorum vocat Clemens VIII. Vide Adam. Contzen l 8 polit.c.2.50.

Spes firmiſſima. Albertus Dux Bavariæ ep. ad Laynium an. 1560. ait: quaſſatos vineæ Domini muros ſinè intermiſſione reficiunt -- in quibus reviviſcentis Religionis, exſtirpandarumque hæreſum, una firmiſſima ſpes conſiſtit.

Victrix hæreſum, Phares virtutum. Eritius Puteanus or.de Purif B V.

Vinea Domini electa. Ambroſ. Viola Ord.Prædic. Ep. Laquedonenſ.in approbatione libri Vindiciar. Soc.JESU Auth. Sfortia Pallavic.

Univerſa reperies in hoc cœtu. Hieronymus Roman Ordin.S.Aug p.1 Reip.Orbis l.6.cap.22.

Varia promiſcuè de eadem.

Venerandam plurimum Societatem vocat Ferdinandus Secundus Rom Imp.Lamorma, in vita ejus c.25.

Militiam eſſe ſpiritualiſſimam à B. Ignatio erectam, ajunt Regna Caſtellæ ad Clem.VIII. literis pro beatific. B. Ignatii.

Sancti ſſimos Socios: qui contra Lutherum ejuſque ſequaces, caſtra poſuerunt, vocat Emmanuel Rodriquez Ord. Seraph. tom.1.qq Regular q 2.a 9.

Religioſiſſimos, & Sanctiſſimos Patres, vocat Petrus Navarra, de Reſtit...3 c 3.n 83

Bellarminus eſt ſidus Eccleſiæ clariſſimum, & hæreticorum formidoloſiſſimum fulmen, ſapientium omnium coryphæus. Proſper Fariacius tr.de hæreſi ep. dedic. ad Cardinales Inquiſitores.

Exercitia Sacra P.S I. Noviciatum toti humano generi inſtitutum, vocat Ludovicus de Strada Ord. Ciſterc. in quadam epiſtola, quæ habetur p.1 hiſt.Soc.l.16.n.125.

Certè mihi perſuadeo: quiſquis ejus Societatis res bene compertas haberet; eum non niſi bene de ea ſentire poſſe. Laurent.Surius in hiſtoriali epitome ad an.1540.

Ut magnum illud Eccleſiæ lumen Auguſtinus olim in Africa Manichæos, Donatiſtas, & Pelagianos: ſic noſtra ætate Lutheranos, &c ſtrenuè in Germania Caniſius oppugnavit, Aubertus Miræus in Belgicis elogiis claſſe 4.

Pius V. dicit in Bulla: Innumerabiles; quòd Societas Chriſtiano orbi innumerabiles fructus attulerit, & ſollicitis ſtudiis afferre non deſiſtat.

Validum Eccleſiæ Catholic. propugnaculum. Cæſar. Baronius Card ep.ad Staniſlaum Carncovium Archi Ep Gneſn. Romæ prid Kal.Oct an.1592.

Cùm particulæ aurium Sanctorum Martyrum noſtrorum Japonenſium à quodam allatæ eſſent ad P. Organtinum, dixit: Ecce tibi primitias Societatis in Japone! ecce laborum fructum! ecce flores novæ hujus Eccleſiæ! quos Domino humiliter offero. Ludovicus Froes hiſtor. Martyrii cap. 7. n.6 Et Bollandus 5 Febr.

Exceſſit recens è vivis doctorum ingeniorum luctu incomparabili, ſcripturæ ſummus interpres, abditæque divinorum librorum, & abſtruſæ ſcientiæ perſcrutator, & inveſtigabilis, Benedictus Pererius: Horatius Cardon. Bibliop.Lugd ep.dedic.ad N.R.P.Claud.Aquav.ſup 5.tom.diſput.in Script.

Quòd Sacri Ordines multa ſemper paſſi ſint, id Sacri DD. Dominici, & Franciſci, Ordines abundè teſtantur: ut de Societate JESU à beato Ignatio patrum memorias, publico Eccleſiæ bono excitata nihil dicam. Adeò verum illud Apoſtoli: *omnes qui volunt piè vivere, &c.* Aubertus Miræus in Chron. Ciſterc p.206.

Carolum Scribanium è Societate JESU vocat Erycius Puteanus in apparatu epiſtolarum Centur. 3. ep.68. ſolem: libros autem ejuſdem vocat aurum ſinè ſcoria. Item Magnum Scriptorem.

Cui (Societati) qui adductus non eſt; minùs ille, aut doctrinæ, aut pietati tribuit. Imò verum Eccleſiæ ſplendorem videtur ignorare. Erycius Puteanus Cent.4.ep.53.ad P.Petrum. Franc.Schifletium S.J.

TITVLVS IV.

IGNORANTIA.

A*Chis* interpretatur *quomodo eſt?* per quod ſignificatur ignorantia; & verbum mirantis, & non agnoſcentis. S. Iſid.c.16.in 1. Reg.

Cæcus. Cæci, qui non intelligunt viam vitæ. S. Thom. in Cat ſup. 15. Matth. Cæcus Sacerdos eſt, qui Scripturæ ſcientiam non intelligit. S.Iſid c.13.in Levit.

Caligo ignorantiam ſignificat. S Thom.in 2.Thren.

Nox defectum ſpiritualis intelligentiæ ſignificat. S.Thom. in pſ.16 Nox in Sacro eloquio pro ignorantia ponitur. Haymo apud S Thom.in Cat.ſup.3.Joan.

Palea ignorantiam ſignificant. S.Bernard.Charit.c.5.

Tenebræ Lucem quod dicit, Lex DEI eſt: tenebras autem quod dixit, ignorantia eſt. Arnobius c.5 in Joan. Gen. 1. *Tenebræ* id eſt, ignorantiæ, *erant ſuper faciem abyſſi*, id eſt, humani cordis, ex diaboli deceptione. S.Thom.de Sacr. Alt.c.6.

TITVLVS V.

INNOCENTIA.

A*Gna.* Quid per agnam, niſi activæ vitæ innocentia? S. Iſidorus. c 7.in Levit.

Agni dicuntur ſancti propter tria: propter innocentiam, propter ſimplicitatem, propter manſuetudinem. S.Tho. ſerm.1. in feſto S.Lucæ. Ipſe in vitulo, propter virtutem crucis offerebatur. ipſe in agno propter innocentiam, in ariete propter principatum, in hirco propter ſimilitudinem carnis peccati; in turture, & columba propter DEUM, & hominem S Iſid c.1.in Levit.

Columba, ſimpliciſſima avis eſt: & per hanc ſimplicitas, & innocentia Eccleſiaſtica figuratur: quaſi enim oculos columbarum habet; quia ab omni fictione ſe immunem oſtendit. S. Thom.in 1.Cant.

Ovis ſimplicitatem conſcientiæ ſignificat juſtis, Ægyptiis fatuitatem. S.Iſid.c.11.in Exod. Per ovem innocentia deſignatur. Id.c.36.in Exod.

Pullus Columbæ innocentiam ſignat. Goffridus Abb. ſer.7.de Purif B.V.

Veſtimentis albis induemur, id eſt, innocentia. S.Thom.ſer. 3.D.1.Adv.

TITVLVS VI.

INTELLECTIO. SEU COGNITIO.

A*Uditus.* Audire ſumitur etiam pro intelligere. S.Thom. in 3. Apoc.

Facies DEI, manifeſtatio ejus intelligenda eſt: non aliquod tale membrum, quale nos habemus in corpore, atque illo nomine nuncupamus. S.Aug l 22.Civ.DEI .c.29 apud S.Thom.in Cat.ſup 18. Matth Facies DEI in Scripturis Sacris non caro, ſed Divina cognitio, intelligitur. S.Iſidor. l.1.Sententiar cap.5. Vultus DEI eſt id, per quod DEUS cognoſcitur. S.Thom.in pſ.4.

Fermentum. Mulier iſta, quæ fermentum accipit, & abſcondit; prædicatio videtur Apoſtolica; vel Eccleſia de diverſis gentibus congregata. Hæc tollit fermentum, intelligentiam ſcilicet Sacrarum Scripturarum. S Hieron.apud S.Thom. in Cat.ſup.13. Matth.

Fragmentum panis. Septem Panes, dona ſunt Spiritus Sancti: fragmenta panum myſtici intellectus hujus ſeptimanæ. S.Hieron.apud S.Thom.in Cat.ſup 8.Marci.

Digitized by Google

Janua. Intelligentia janua eſt ad effectum. S. Thom. in 3. Apoc.

Lux. S. Catharina eſt lucerna lucens per cognitionem, ardens per dilectionem, eminens per intentionem, viſitans per ſubventionem. Hugo de prato florido Ord. Prædic. ſer. 2. de S. Cathar.

Oculus. Per oculos, ac palpebras, ac viſum DEI, cognitionem ejus accipimus S. Joann. Damaſc. Orth. fid. l. 1 c. 14.

Penna. Volatus Sanctorum perficitur quatuor pennis, ſcilicet dilectionis, cognitionis, devotionis, orationis. S. Bonav. ſer. de SS. Sim. & Juda, apud Loob. q. 2. de S. Brun.

Puteus invenit autem eum (Chriſtum in Iſaac figuratum) Eccleſia (per Rebeccam ſignificata) *ad puteum viſionis*, id eſt, in contemplatione, & intelligentia veritatis. S. Iſidor. cap. 19. in Gen.

Stella. Qui vicerit; dabo ei Stellam matutinam, id eſt, cognitionem bonorum omnium. Dabo illi coronam vitæ, per quam intelligitur Chriſtus. S. Thom. ſer. 1. de SS. Seb. & Fabian.

Vas aureum. Per (hoc) in donaria Domini ſeparatum, Divinitatis intelligentia accipitur. S. Iſid. cap. 48. in Exod.

TITULUS VI.

INTELLECTUS.

Arma ſpiritualia. Nota: Philoſophia contulit Boetio arma non corporalia, ſed ſpiritualia: ſicut ſunt virtutes intellectuales; quas enumerat Ariſtoteles 6. Ethic. & ſunt: intellectus, &c. S. Thom. in Boet. l. 1. Conſ. Phil. met. 2.

Aures, ſunt intellectus, & affectus. S. Tho. in 13. Apoc.

Dominus Domus, intellectus eſt: qui oſtendit cœnaculum grande, id eſt, altitudinem intelligentiarum (intellige mentem hominis.) Quod, etſi altum ſit (ſcientia, & virtute) tamen ſternitur, & planum fit humilitate. Theophylactus apud S. Thom ſup. 14. Marci.

Facies. Anima noſtra duas habet facies; unam verſus DEUM, ſecundum rationem: aliam verſus carnem, ſecundum naturam ſenſitivam; quæ tantum naturalia comprehendit. S. Thom. in pſ. 10.

Fons. Sol, eſt Fons ſplendoris, ardoris fornax, & cauſa generationis. Fuit autem Petrus Fons ſplendoris, in cognitione; fornax ardoris, in amore; cauſa generationis, in prædicatione. Propter primum dictus eſt *Petrus*, id eſt, *cognoſcens*: propter ſecundum *Simon*, id eſt, *obediens*: propter tertium *Cephas*, id eſt, *Caput* Eccleſiæ. S. Thom. ſer. 1. in feſto SS. Petri, & Pauli.

Lectus. Intellectus dicitur interior lectus: quia animam informat, tranquillat, & quietat: ſicut corpus in lecto pauſat. S. Bonav. diet. ſal. t. 6. cap. 3.

Liber. Intellectus habet duos libros, è quibus DEUM addiſcat: Sacram Scripturam, & creaturas. S. Bonav. diet. ſal. t. 6. cap. 3.

Lux. Ratio, & intellectus, dicuntur lux hominis. S. Thom. in 5. metr. l. 1. Boet. de Conſ. Phil.

Mons altitudo intellectus, quem fingunt (hæretici) ſe habere S. Thom. in pſ. 10.

Oculus. Sicut oculus dirigit manum in opere, ſic intellectus regulat affectum. S. Bonavent. diet. ſal. t. 6. cap. 3. Sicut ſe habet oculus nycticoracis ad lumen Solis, ſic intellectus noſter ad manifeſtiſſima in natura. S. Thom. pr. 1. l. 1. de Conſ. Phil. Per puerum, 4. Reg. 4., Fidelis anima; per Eliſæum Dominus figuratur: qui ſicut ſigillum ceræ, ſic ſe conjungit animæ. Oculos ſuos ſuper oculus ejus ponit; quia intellectum illuminat, &c. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 22. Caſtus profectò, columbinuſque oculus, amor eſt: qui in rebus uſui humano conceſſis nulla libidine figitur: ſed in tranſitoriis contemplatur æternum. Iſte eſt oculus, qui non clauditur; quia carnalitatis palpebra caret: nullo turbatur inrectio. Eſt oculus verè rectus, verè dexter: quem nulla deorſum vertit ſiniſtra intentio. Oculus vere ſimplex, & prudens. Quia amor oculus eſt: & amare, videre eſt. Duos nempe oculos habet anima: unum, qui intelligit; alterum, qui inquirit. (*Vulneraſti cor meum in uno oculorum tuorum.* Cant. 4.) Vulnerari ergo poteſt: qui, etſi ſit impaſſibilis, compaſſibilis tamen eſt. S. Bernard. de Char. c. 4.

Pes. Pedes noſtri ſpiritus ſunt, intellectus, & affectus: quibus frequenter anima devota carpit itinera æternitatis. Vercellenſis ſup. Cant. apud S. Bonav. de 7. itinerib. æternit. ſect. 1. diſtinct. 4.

Poſtes, ſunt intellectus, & affectus. S. Tho. in 12. Apoc.

Rami animæ, memoria, intelligentia, & voluntas: rami verò corporis, ſenſus corporis. S. Thom. in feſto S. Barthol.

Sepes animæ, lex eſt Divina, & metus, veraque legalium ſenſuum cognitio. Olympiod. c. 10 in Eccleſiaſten.

Sidus. Sicut ſidera nobis lucere ceſſant propter interpoſitionem nubium; ſic intellectus, & ratio, quæ lucent, & illuminant hominem, in cognitione veritatis impediuntur caligine perturbationum. S. Thom. in metr. 7. l. 1. de Conſ. &c.

Sol, moraliter intellectus; Luna voluntas. S. Thom. ſer. in feſto SS. Petri & Pauli.

Tectum, eſt intellectus; qui ſuperponitur omnibus his, quæ in nobis ſunt. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 2. Marci.

Torques. Induitur (Joſeph) ſtola biſſina, id eſt, carnem ſanctam, ſtolam immortalitatis accepit. Accepit quoque torquem aureum, id eſt, bonum intellectum. S. Iſid. c. 30. in Gen.

Uber. Moraliter duo ubera poſſunt intelligi, intellectus, & affectus: ex illo fluit lac veritatis; ex iſto lac bonitatis elicitur. S. Thom. ſer. 1. in feſto S. Agathæ.

Vir in nobis ſenſus rationalis intelligitur: caro autem quaſi in typo mulieris accipitur. S. Iſid. in 3. Judic. *Voca virum tuum*, id eſt, præſenta intellectum tuum. S. Aug. tr. 15. in Joan. apud S. Thom. in Cat. in 4. Joan.

TITULUS VIII.

INTENTIO BONA.

Abſtractio à materia. Sicut Mathematici ſemper abſtrahunt à materia, id eſt, materiam ipſam parum curant, ſed de ſolis corporum quantitatibus, & figuris laborant. Ità DEI famulus in iis, quæ agit, operibus, potiſſimùm id ſpectare debet; ut unius DEI voluntatem faciat, ab omni materia præſcindendo: non intuendo, an ne ſit ex auro, vel creta, id eſt, non reſpiciendo, an huic officio applicetur, an illi, &c. Hæc (omnia facere ea bona intentione) vera, & certiſſima Chymia eſt, ad puriſſimum ex ære, & ferro, aurum conflandum. Licet enim opus ex ſe ſit viliſſimum; hoc modo fit ſublimiſſimum, maximique valoris. Alph. Rodericius p. 1. tr. 3. cap. 8.

Amuſſis. Quemadmodum ædificatores, cùm murum extructuri ſunt, amuſſim ab angulo ad angulum ducunt, atque ità murum pertexunt; ut minimè inæqualia ejus ora exiſtat: ſic & nos pro amuſſi verbum hoc adhibeamus; quod apud Apoſtolum eſt 1. Cor. 10. *Sive æstatis*, *&c.* S. Chryſoſt. orat. Calendis habita.

Apertio oris. Bonos cantores faciunt tria: ſcilicet bonæ vocis inſtrumentum, artis documentum, uſus experimentum. Bonæ vocis inſtrumentum tria faciunt: reumatis expurgatio, pectoris dilatatio, oris apertio. Primum eſt, peccatorum expulſio. Eccl. 15. *non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris*. Secundum, amicorum dilectio. 2. Cor. 6. *Cor noſtrum dilatatum eſt*, *&c.* Tertium eſt, intentionis ad DEUM directio Pſ. 118. *Os meum aperui*, S. Thom. in feſto SS. Innocentium.

Aquila. Prædicator debet eſſe aquila per ſacram intentionem. Aquila enim ponit gemmam in nido; ſic prædicator ſpem, & deſiderium gloriæ in animo; ut eam intendat, non in vanum. S. Thom. in 8. Apoc.

Panes Azymi intentionem puram; lactucæ agreſtes ſignificant dolorem de peccatis. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 16.

Candelabrum. In candelabro bonæ intentionis manifeſta operatio intelligitur. Goffrid. Abb. Opuſc. 7.

Capilli capitis noſtri omnes numerati ſunt; cogitationes ſcilicet, atque intentiones cordis. S. Ephr. ſerm. de Cruce Dom.

Cor. Dicit David, Pſal. 7. *ſcrutans corda*, qui novit intentionem; *& renes*, delectationem. S. Thom. in pſ. 7.

Dextera. *Te faciente eleemoſynam, &c. neſciat ſiniſtra*, id eſt, intentio prava; dextera, id eſt, dilectio pura. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 8.

Fundamentum perfectionis. Intentio, bonitatis, & perfectionis omnium operum noſtrorum radix eſt, & fundamentum. Rodericius p. 2. tr. 2. c. 3.

Lucerna corporis tui eſt oculus tuus, id eſt, intentio S. Thom. ſer. 2. de S. Benedicto.

Oculus

Digitized by Google

Oculus. Per oculum hoc loco (Matth. 6.) ſancti intentionem intelligunt; per corpus, ipſum opus. Rodericius p. 1. t. 3. c. 1.

Varia.

Sicut *calceamenta* ornant, & decorant pedes; ità intentiones rectæ ornant, & decorant opera noſtra. *Quam pulchri ſunt greſſus tui*. Cant. 7. id eſt, virtutum, & bonorum operum S. Vinc. Ferr. ſer. 3. D. 1. Adv.

Ad ſecundum dicendum; quòd intentio dicitur *Lumen*: quia manifeſta eſt intendenti. Unde opera dicuntur tenebræ; quia homo neſcit, quid ex opere ſequatur. S. Tho. p. 1. q. 12. a. 1. 2.

Cogita animæ faciem, intentionem mentis: ex qua nimirum rectitudo operis, ſicut ex facie pulchritudo corporis, æſtimatur. Porrò verecundiam intellige, tanquam colorem in facie: quòd hæc potiſsimùm virtus, & venuſtatem ingerat, & augeat gratiam. S. Bernard. ſer. 40. in Cant.

Pulchra ſunt genæ tuæ, ſicut turturis. Cant. 1. Pudica avicula eſt, (ſolitaria) Et talis debet eſſe noſtra intentio: ut ſit cognita ſoli DEO, non pateat hominibus. S. Bernard. ſer. 40. in Cant.

Si radicem non mutaveris, fructus legitimos homo arbor bona opera afferre non poteris. Si radix charitas, & affectus tuus in terra eſt; non niſi terrenos fructus, & radices proferes. Si verò radix charitas tua in cœlo fixa fuerit; cœleſtes, & æternos fructus afferet. S. Aug ſer. 44. de temp. Forſan ideo homo arbor inverſa dicitur: quia radicem ſuam versùs cœlum habere debet.

TITVLVS IX.

INVIDIA.

A*criſia* Sodomorum comparatur invidus, id eſt, cæcitati, qua percuſsit Dominus Sodomitas. S. Bonaven. diet. Sal t. 1. c. 4.

Aqua. Invidus ſimilis eſt aquæ, & navi, & candelæ ſerpentinæ. Nam in aqua, virga recta apparet tortuoſa. Et ad lucem candelæ ſerpentinæ omnes paleæ videntur eſſe ſerpentes. Fit autem candela ſerpentina de cera temperata in aqua, in qua ſerpens coctus eſt. Et poſt, cùm candela facta de tali cera ardet, videtur hominibus, quòd omnes paleæ, & omnes, aliæ candelæ, quæ ibi ardent, ſint ſerpentes. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 4.

Baſiliſcus. Invidia eſt Baſiliſcus. Quid invidere, niſi malum videre eſt? Si non eſſet ille baſiliſcus, nunquam per ejus invidiam mors intraſſet in orbem. Væ homini miſero, qui invidum non prævidit. - Væ vobis à dracone! immanis eſt beſtia: flatu igneo, quidquid attigerit, necat; non modò beſtias terræ, ſed & volucres cœli. S. Bernardus ſer. 13. in pſ. 90. Baſiliſcus, ut ajunt, in oculo venenum gerit. Peſsimum animal, & præ omnibus execrabile. Noſſe, cupis oculum venenatum, oculum nequam, oculum faſcinatum? invidia cogitato. Id ibid.

Cain invidi aſsimilantur. Gen. 4. S. Vinc. Ferr. ſer. 7. de Invidia. Cain fuit primus diaboli diſcipulus. S. Baſilius.

Canes, cum aluntur, manſueſcunt; leones blanditiis cicurantur: invidi autem comitate, atque obſequiis vehementiùs efferantur. - Livor amicitiæ morbus eſt. S. Baſilius apud S. Joan. Damaſc. l. 3. parall. cap. 110. Malevoli, ſeu qui ſunt malæ voluntatis, ſunt canes. S. Thom. de Sacr. c. 17.

Contentionis materia eſt invidia. S. Thom. in 3. 1. Cor. lect. 1.

Corruptela naturæ, vitæ labes, pugna adversùs DEUM. S. Baſil. ibid.

Diaboli malum proprium eſt invidia; quæ nec enuntiari poteſt, nec medicinam accipit. S. Baſilius hom. de Invidia.

Doctrina Serpentis. Intolerabile hoc malum fugiamus. Serpentis doctrina, eſt, dæmonum, hoſtis ſemen, pœnæ arrhabo, pietatis impedimentum, via ad gehennam, regni privatio. S. Baſilius ibid.

Draco. Eſt ſicut draco. De invido dicitur Job. 30. *Frater draconum fui, & ſocius ſtruthionum*. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 4.

Equus diaboli. Omnes, qui luxuriæ, qui ſuperbiæ, qui avaritiæ, qui invidiæ, qui fallaciæ, deſerviunt, quaſi equi quidam ſub curru Pharaonis, id eſt ſub regimine diaboli ſunt. S. Thom. in 1. Cant.

Excæcat. Non ſic nubes cœlum, nox diem, ſolem caligo; quomodo mentem cæcat invidia. S. Chryſol. ſerm 48.

Febris putrida eſt invidia. S. Thom. ſer. 2. D. 21. Pent.

Fera peſsima devoravit filium meum Joſeph, id eſt, invidia. S. Thom. ſerm. 1. in feſto S. Lucæ. Hæc eſt illa fera peſsima, Gen. 42. ſcilicet invidia; quæ omni bellua crudelior. - O ſecretum virus; ò peſtis occulta! ò livoris parens, & criminis fomes, virtutum ærugo, & tinea ſanctitatis. Illæ beſtiæ quidem eſcæ indigentes, vel à nobis irritatæ adversùs nos armantur. Hi verò (invidi) beneficiis quoque frequenter allecti bene meritos maleficiis perſecuti ſunt. Hi quidem pejores feris, dæmonibus autem pares; fortè vel pejores, & illis. Hæc homicidii mater eſt: ità fratrem Cain occidit: ità Jacob Eſau: ità Joſeph fratres: ità cunctos homines diabolus. S. Chryſoſt. hom 44. ad Pop.

Hoſtis inteſtinus invidia: non carnis quatit muros, non elidit ſepta membrorum; ſed in ipſam corporis arietat arcem: & antequam viſcera ſentiant, ipſam dominam corporis, animam prædo capit, & adducit incluſam. S. Chryſol ſer. 4. de fil. prod.

Ignis. O Invidia! omni malitia cumulata! invidia ignis inextinguibilis. S Bonav. ſer. 4. D. 2. Epiph. Per ignem Veſuvii montis deſignantur avari, & invidi. S. Thom. in metr 4. l. 1. de Conſ. Phil. Invidia ignis inextinctus. S. Chryſoſt. apud S. Joann. Damaſc. l. 3. parall. c. 110.

Judæ proditori ſimilis eſt invidus. S. Bonavent. diet. Sal. t. 2. c. 4.

Labes vitæ, naturæ corruptela, pugna adversùs DEUM. S. Baſil. cit.

Leproſo ſimilis eſt invidus. Id. ibid. Invidus ſimilis eſt leproſo, & diabolo. Leproſus vellet, quòd nullus eſſet ſanus. Diabolus vellet, quòd nullus eſſet bonus. S. Vinc. Ferr. de propr. & comparat. c 6.

Lupus. Mali dicuntur lupi propter tria: propter nequitiam, propter invidiam, propter ſævitiam. S. Thom. ſerm. 2. in feſto S. Lucæ.

Magiſter. Fugiamus fratres impiæ adversùs DEUM pugnæ magiſtrum, homicidii parentem, naturæ confuſionem, propinquitatis ignorantiam. Id. ibid.

Malum. Libera nos à malo: ſcilicet ab invidia: quia nullum colorem boni habet. S Vinc Ferr. ſer. 7. de Invidia.

Mare. Alii per rabiem maris intelligunt invidos. S. Thom. in metr. 4. l. 1. de Conſ. Phil.

Menſtruatæ oculo ſimilis eſt Invidus: nam ſicut illa inficit ſpeculum, cùm reſpicit eum; ſic invidus inficit proximum. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 4.

Paralyſis, ſeu *Podagra*. Aza 2. Paral. 6. ratione ſuæ infirmitatis, ſcilicet podagræ, poteſt ſignare hominem invidum. Nam ſicut podagricus perdit greſſum corporalem, ſic invidus progreſſum ſpiritualem. S. Bonav. ſer. 1. Dom. 4. Quadr. Lepra ſuperbiam ſignificat: hæc ſpiritum, illa carnem, tumeſcere facit. Paralyſis invidiam: hæc motum charitatis ab affectu, ſenſum veritatis ab intellectu aufert; ſicut illa motum, & ſenſum à corpore. S. Bonav ſer. 1. in Paraſceve.

Peſtiferum malum invidia, hominem in diaboli conditionem, ac in dæmonem immaniſsimum, convertit. - Interimamus ergo peſtiferam hanc beſtiam, ac multa ejus capita detruncemus: multæ quippe invidiæ ſunt ſpecies. S. Chryſoſt. hom 41. in Matth.

Procella. Invidia modo in media tranquillitate naufragium invehere ſolita. Ait B. Virgo MARIA apud Maximum Planudem or. in ſepult Dom. & B. Virg. lamentatione.

Putridus fructus. Ut fructus pulcher, & delectabilis quidem exteriùs, ſed putridus interiùs: ſic invidus Monachus. S. Ephr. de vita Relig.

Scarabæus. Quemadmodum Scarabæi alieno ſtercore, ſic invidi adverſa aliorum fortuna nutriuntur; cùm ſint communes humano generi hoſtes, atque inimici. S. Chryſoſt. hom. 51. in Matth.

Telum. Invidia ſemper in optimos quoſque jactat telum lethiferum. B. Virgo apud Maximum, &c. ut ſuprà.

Vermis, *Tinea*. Invidia eſt ſicut vermis in ligno, rubigo in ferro, tinea in veſtimento. Nam ſicut iſta rodunt proprium objectum; ſic invidia. S. Bonavent. diet. Sal. t. 1. cap. 4. Quemadmodum vermis lignum corrumpit: ſic etiam invidia eum, qui invidet, conficit. S. Chryſoſt. apud S. Joan. Damaſc. l. 3. parall. c. 110.

Vipera. Ut ferrum rubigo, ità invidia animam, quam obſederit, conſumit. Imò, ut rectiùs loquar, quemadmodum vipera exeſo materno ventre in lucem editur: eodem modo invidia hanc naturam habet, ut parturientem ſe animam laceret, atque conficiat. S. Baſilius apud S. Joann. Damaſc. citatum ſupra.

TITU-

TITULUS X.

S. JOANNES BAPTISTA.

A*Lumnus eremi*. Tu ſolitudinis alumne, ac nullius cibi homo. Tu nove Elia, Propheta excellentior. Tu inter vetus, & novum Teſtamentum interjecte. S. Greg. Naz. or. 39. in Sancta lumina.

Amicus Sponſi. Per Joannem, ſicut per amicum Sponſi, inducitur Sponſa ad Chriſtum; ſicut per puerum Rebecca ad Iſaac Gen. 24. Unde ſequitur: *& egrediebatur ad eum omnis Judæa*. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Angelus. Joannes non tantùm Angelus Chriſti vocatus eſt; ſed etiam lucerna lucens ante Chriſtum. Tertull. contra Judæos. *Paravi lucernam Chriſto meo*. pſal. 131. Par Angelis. S. Chryſol.

Auris. Ego auris; ille Verbum. ait S. Joannes apud S. Auguſt. citatum à S. Thom. in Cat. ſup. 3. Joan.

Clauſula Prophetarum, & Legis. S. Joan. Damaſc. contra Gnoſticos.

Decollatio illius. Caput Joannis Chriſtum ſignificat: quia Corpus Chriſti Prophetæ intelliguntur. In decollatione Joannis figuratur: quòd Judæi Chriſtum, qui caput eſt omnium Prophetarum, amiſſuri erant. S. Haymo in feſto decollat. S. Ioan. Bapt.

Elias. Ioannes Baptiſta, qui in ſpiritu Elias erat, eadem authoritate, qua Elias Achab, & Iezabel pro fornicatione, Herodem, & Herodiadem, corripuit. S. Haymo in feſto decoll. S. Ioan. Bapt.

Evangelium. Allegoricè Ioannes B. Evangelium ſanctum ſignat. Id. hom. in feſto S. Ioan. Bapt.

Gloria Legis eſt Ioan. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth.

Horizon. S. Ioannes B fuit velut horizon quidam Legis novæ, & veteris. Lobb. de S. Benedicto. pag. 92.

Initium Evangelii, & terminus Legis. S. Thom. 3. p. q. 38. a. 1.

Lex. Myſticè Ioannes Baptiſta prætulit formam Legis: quia Lex Chriſtum prædicavit. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth.

Lucerna. Ioannes non tantùm Angelus Chriſti vocatus eſt, ſed & lucerna lucens ante Chriſtum. Tertull. contra Iudæos.

Lutum. Tu ad me venis, ad lutum aurum? ad lychnum Sol? ad ſcintillam ſua? fons ad ſitientem? ait S. Ioan. Bapt. ad Chriſtum apud Pantaleonem Diaconum ſer. de luminibus Sanctis. tomo 12. Biblioth. PP.

Magnus homo. S. Aug. hom. 44.

Præit ante eum (Chriſtum) procedit, id eſt, Ioannes Baptiſta. S Iſidorus cap. 30. in Gen.

Servus, 22. Matth. Vinea, Lex nova eſt; turris autem Eccleſia; lacus baptiſmus eſt; coloni Iudæi; ſepes verò fides eſt; ſervi, quos dixit occiſos, Prophetæ intelliguntur. Poſteriores quos dixit miſſos, Apoſtoli ſunt: ex quibus decollatus unus, Ioannes eſt. Noviſſimè autem filium occiderunt, id eſt, Chriſtum. Aronbius c. 22. in Matth.

Teſtis lumis eſt S. Ioannes. Ioan. 1. S. Thom. ſer. in feſto S. Ioan. B.

TITULUS XI.

S. JOANNES EVANGELISTA.

A*Nimam ſanctam* te ſaluto. S. Dionyſ. Areop. ad Ioan. Ev. Animam ſanctam eum vocat, ait Corderius noſter Annot. ſup. epiſtolas, ob prærogativam virginitatis.

Aquila videt ſplendidiſſima; quia Solem in rota: remotiſſima; quia de cœlo leporem in terra. Sic B. Ioan. Evang. vidit Solem in rota, id eſt, Chriſtum in Patre. *In principio erat Verbum*, Vidit remotiſſima: quia quæ ventura ſunt in fine Mundi, vidit in Apocalypſi. Item dicitur aquila propter duplicis actionis proprietatem. 1. Pullos collocavit in DEO: 2. In petra nidum poſuit: petra autem erat Chriſtus. - De iſta aquila dicitur Ezech. 17. *Aquila grandis, magnarum alarum, &c.* S. Thom. ſerm. 1. de S. Ioan. Ev. S. Ioannes dicitur aquila propter tria: propter videndi perſpicacitatem, propter volandi ſublimitatem, propter quarundam actionum proprietatem. Idem ibidem. Aquilam in Ioanne intellexerunt, ait S. Aug. l. 1. de Conſ. Evang. Eſt Aquila. Orig. hom. 2. ad diverſos, & S. Hieron. l. 1. contra Ioviniunum.

Columna Eccleſiæ. *Ego confirmavi columnas eius*, id eſt, Apoſtolos Eccleſiæ. S. Thom. in 2. ad Gal. lect. 2.

Contemplativa vita per Ioannem ſignatur. S. Thom. in 13. Ioan. lect. 4. Per Ioannem contemplativa, per Petrum activa vita ſignatur. Petrus verò mediante Joanne inſtruitur (in Cœna de proditore) à Chriſto: quia activa vita de Divinis inſtruitur mediante contemplativa. S. Thom. ibid.

Eccleſia per Ioannem intelligitur. S Thom. in 6. Apoc.

Epulator avidiſſimus S. Ioannes Evang. cui non ſufficiebat ipſa menſa Domini, niſi diſcumberet ſuper pectus Domini; & de arcano ejus biberet Divina ſecreta. S. Auguſt. in pſ. 144.

Gratia. Eſt, in quo eſt gratia, vel Domini gratia. S. Iſid. l. 7 Orig. c. 9.

Interpres veridicus Divinorum ſecretorum. S. Auguſt. ep. 178. contra Paſcentium Arianum.

Oleum. Si vis interpretari, Matthæus mel eſt, Marcus vinum, Lucas lac, Ioannes oleum. S. Germanus Patriarcha Conſtant. Contempl. rer. cœleſt.

Organum. Ioannem denique Chriſtus aſſumpſit in Thabor, ut Virginem, & puriſſimum Theologiæ Organum. S. Ioann. Damaſc. orat. de Transfig.

Præcurſor. Magna veritatis vox, & præcurſor ſermonis, ille Ioannes. S. Greg. Naz. orat. 2. de Theologia. Elias Cretenſis Ep. commentat. ſup. eundem locum, cauſam dicit, cur Præcurſor vocetur, inquiens: appellavit Præcurſorem, ut qui anteceſſurus ſit Chriſtum in Adventu altero.

ad Evangelii. S. Dionyſ. Areop. ep. 10. ad Ioan. Evang.

Theologus. Hæc (Ieruſalem) Eccleſiarum arx eſt; hæc Diſcipulorum domicilium. In hac Theologus DEI Genitrici, quæ neceſſe erant, ſubminiſtrabat. S. Ioan. Damaſc. orat. 2. de Aſſ.

TITULUS XII.

J O B.

A*Thleta magnus*. Magnus ad nos hodie certator orbis advenit. Venit ad nos peregrinus, atque Angelis par (Iobus) S. Chryſoſt. hom. 1. de Patientia Iob. Oppoſuit Iob ex adverſo umbonem fidei. Idem hom. 3. ibid. Omnem humanam ſapientiam officioſa ejus facta ſuperexcedunt; ejuſque luctatio omnem humanam diadematis authoritatem ſuperant. Id. hom. 1. ibid. *Vidiſti*, (Iſ. 50.) *veni; & non erat homo*. (Ieremiæ 5. diſcurrite, & videte, ſi ett unus, &c.) quomodo illum ſolum Scriptura Sacra hominem vocare ſolet, qui virtutem colit. - Noc autem homo. Eſt & alius juſtus quidam; cui hoc tamen pro ſummo encomio contingit; & præ aliis omnibus hoc nomine prædicatur: ut ſic virtus illius diligenter exponatur. Quis ille? Beatus Iob: ille pugil pietatis, Athleta orbis, qui ſolus intolerabilia illa ſuſtinuit; & exceptis innumeris diaboli telis ſine vulnere permanſit: ſed ſicut adamas quidam omnes ferre impetus potuit. S. Chryſoſtom. hom. 23. in Gen. Fuit vir quidam admirabilis & magnus - beatus ille Iob. Ille pietatis athleta, ille totius Mundi victor - Undique ſanguine, & ſanie diffluebat pretioſus ille adamas. Idem hom. de Avaritia.

Civitas S. Iob erat: quam dæmon extra oppugnavit per ſe; intus verò per uxorem. S. Greg. M. ep. 7. Sed erat (Iob) quemadmodum obſeſſa civitas; ſolis autem muris cuſtodita, ſpoliatus liberis, non tamen pietatis fructus amiſit. Habuit enim filios mores; & filias, virtutes. Tres ei filiæ juxta carnem, treſque ei virtutes juxta ſpiritum. Quemadmodum inquit Apoſtolus Paulus 1. Cor. 3. *Manent tria hæc, Fides, Spes, Charitas: major autem horum charitas*. S. Chryſoſt. hom. 2. de Patient. Iob.

Columba eſt Iob (in terra Hus) in medio accipitrum, ovis in medio luporum, ſtella in medio nubium, lilium in medio ſpinarum, & juſtitiæ germen in oppido iniquitatis S. Chryſoſt. hom. 4. de Pat. Iob.

Columna. Perſtitit in his omnibus B. Iob, velut columna quædam immobilis: quaſi turris, quæ non quatitur; velut luctator invictus: vulnerans magis, quàm vulneratus. S. Chryſoſt. hom. 2. de Pat. Iob.

Lilium

Digitized by Google

Lilium inter ſpinas; id eſt, inter Gentiles. S.Greg.mor. l.2. cap.1.

Nobilis animæ eadem ipſa vox (*Dominus dedit, &c.*) ſagitta diabolo fuit: fregit hoſtilem aciem. S.Chryſoſtom. hom.3.de Pat. Iob.

Petra. Iobus contra tentationes diaboli ſtetit, ut petra firmiſſima; ut turris validiſſima. S. Aug. ſerm. 225. de temp.

Tuba ductilis. B.Iobus fuit ductilis tuba ſextenta per adverſitat es. Bene ſonuit, cùm dixit: *Sit nomen Domini benedictum.* S. Aug ſerm.252.de temp. B Iob ante flagella extitit; ſed juſti ut poſt flagella permanſit. Profectò velut tuba ductilis ex percuſſione perducta, in laudem DEI tantò altiùs elevatua eſt, quantò magis aſt percuſſus. S. Greg. mor. l.38 cap.1.*Carmenia noctu*, Iob.35. *eſt lætitia in tribulatione.* S. Greg. mor.l. 36. cap 11.

Vas pretioſiſſimum. Omnem humanam Sapientiam officioſa ejus facta ſuperexcedunt; eiuſque luctatio omnem humanam diadematis auctoritatem ſuperat. Igitur Evangelica nobis lingua mirè neceſſariò accedat; quò ſummis, ut ità dicam, digitis ungventi alabaſtrum tangentes, Eccleſiam ſimul repleamus. Solum enim vas Iob, ſi tangere cœperimus, idque paulliſper concuſſerimus; tiliceo unguenti fragrantia Eccleſia repiobitut. O vas ſummi pretii, uno in Arabia (Hus) loco reconditum, per totum orbem ſuavem ungventi odorem transmittens. O vas, lapidibus, & plagis, & telis, à diabolo ictum, unguentum non effundens S.Chryſoſtom. hom 1.de Pat Iob.

Ulcera Job. Quomodo eum nominem, neſcio. Nequeo tam pretioſam invenire materiam, ut comparare queam, percuſſum illud vulneratumque corpus. Adeò pretioſa omni materia valda, ſupraque modum carnis illius natura clarior apparuit; vulnera præ ſolaribus radiis lætiora. Hi enim corporis illuſtrant viſum; illa verò mentis noſtræ illuminat oculos. S. Chryſoſt. hom 5. de Pat Iob ulceroſus eſt ſtatua aurea, gemmea S. Chryſoſt hom.5. ad Pop Ulcera illa (Iob) gemmis erant cariora. Margaritarum enim natura nihil vitæ noſtræ prodeſt, nec ullum uſum habentibus neceſſarium capiet, Ulcera verò illa ſunt omnis triſtitiæ conſolatio; ulcera ſolaribus radiis ſplendidiora. Hi enim corporis oculos illuminant; illa verò mentis noſtræ lumina illuſtrant Illa diabolum penitus excæcaverunt: propterea namque poſt illam plagam. reſilivit; nec deinceps apparuit. S.Chryſoſt. hom. 5 de Pop

Uxor Job. Omnia, ut brevibus utar verbis, auferuntur; ſola mulier relinquitur, antiquum diaboli organum. Scilicet ſibi ipſi tela ſervabat. Quoniam quidem ſciebat, quoniam per primam mulierem hominem ſubegerat: ideo mulierem ſibi reſervat, quoad verſutiam, ut ejuſdem armia utatur. Sed ibi Adam invenit; hic autem Adam non invenit. S.Chryſoſt. hom.3. de Pat. Job. Modum ſuadet adjutorium diaboli, non mariti. Eva nuva; ſed ille non vetus Adam. Id. hom 5.de Pat. Job.

Chriſtus extra portam (paſſus) Job extra civitatem ſedet in ſterquilinio. Expectat ſuſcitantem de terra inopem, & de ſtercore elevantem pauperem. Id. hom. 4. de Pat. Job.

TITULUS. XIII.

IRA.

C*Lamor*. Materia iræ, clamor eſt. S. Thom.in Cat.ſup. 3. Ioan.

Febris iram ſignificat, & accendit homines. S.Bonav. ſer.1. in Paraſc.

Febricitas, qui iraſcitur. Theophylactus apud S.Thom. in Cat. ſup.1. Marci.

Feſtuca in oculo, ira eſt; trabs in oculo, odium eſt. Feſtuca ſontium trabs aſt: nam trabs, quando naſcitur, priùs feſtuca eſt: rigando feſtucam producis trabem. Feſtuca turbat, trabs extinguit (oculum.) S. Aug. ſer. 16. de Verb. Dom.

Incendiaria. Omnis, qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. Ioaon. 3. Imò & incendiarius diaboli eſt. S Chryſoſt.

Lunatici ſunt iracundi, & impatientes; qui valde ſunt mutabiles. S Bonav. ſerm.1. D.18. Pent.

Magiſtra peccati gravis, ira eſt. Alius medicus dicit. Eph. 4. *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram.* S. Ambr. in pſ 36.

Olla fervens. Ita comparatur primò ollæ ferventi: quia ſicut olla bulliendo emittit aquam; ſic iracundus emittit verba inordinata. Secundò apro: nam ſicut aper ex fervore currit contra venabulum; ſic iratus ad peccatum. Proverb. 1. *Ad malum currunt*, S. Vincent. Ferrer. de Propr. &c. cap.5.

TITULUS XIV.

JUDÆI.

A*Bſolon* figura fuit Judaici populi, civitatis Jeroſolimæ à cujus facie fugit Chriſtus. S.Iſid. cap 3. in 2. Reg.

Achis, 1. Reg. qui incredulus interpretatur, ſignificat Judæos. S.Thom. in pſ 33.

Apri Frenduerunt. Hoc eſt aprorum, qui crudeles ſunt. Sic & Judæi, Th. 5. *Frenduerunt dentibus; & dixerunt, devorabimus.* S. Thom. in pſ 34.

Arena. Oſtendit ille (Abraham) ſtellas coeli dicens: ſic faciam tuum ſemen, id eſt, Chriſtianam Gentem; cujus tu Pater in fide ſubſiſtit. Deinde monſtravit et arenam maris, & dixit: ſic erit in multitudine ſemen tuum, hoc eſt, erit quidem copioſa gens Judæorum; ſed ſterilis, & infæcunda manebit, ſicut arena S.Iſid cap 12. in Gen.

Aridam manum habens homo, ſignificat Synagogam. S. Iſid. in Alleg.

Aſinus ſtratus ab Abraham, eſt rudis populus Judæorum, cæremoniis ſtratus Legis. S. Thom. cap.22. in Gen. Aſinus ille, Gen 22. inſenſata eſt ſtultitia Judæorum. S.Iſidor c.18. in Gen.

Bajulus botri. Botrus refertur in ligno, Num.13. & Chriſti Paſſio demonſtratur. Duo populi bajuli, qui ſub onere botri illius incedebant; populus eſt uterque: prior Judaicus, & adverſus, &c S Iſid c.11 in Num.

Beſtia. Piſcatores ſcilicet Chaldæos, qui quaſi in mari proſperitatis; & voluptatis viventes eos. (Judæos) ceperunt. Et poſt hæc mittam venatores; ſcilicet Romanos: qui eos quaſi beſtias præ crudelitate homicidii venati ſunt. S. Thom. in 16. Jer.

Bos. In bovis nomine populos ex circumciſione poſitus ſub jugo Legis accipitur. S Iſid. c 9. in Levit.

Cain figura Judaici populi, Abel Chriſtiani. S. Iſid. c.6. in Gen.

Caiphas. Princeps Sacerdotum, qui ſcidit veſtimentum ſuum in Domini Paſſione, indicat Hebræum populum nudatum Sacerdotio. S Iſid. in Allegor.

Camelus Dives, qui camelo comparatur, perſonam indicat Judæorum. Id. ibid.

Cervi Quia filii Iſrael quadraginta annis fuerunt in deſerto, ideo dicuntur cervi. pſ. 28. S Thom. in pſ.28.

Cham. Chriſtus inebriatus eſt, dum paſſus eſt; nudatus eſt, dum crucifixus eſt, in domo ſua, id eſt, in Gente ſua. Cham figura Judæorum. Cham, qui interpretatur *Callidus*, ſignificat non ſolùm Judæorum, ſed etiam hæreticorum, genus callidum. S.Iſidor c.8 in Gen.

Cives. Luc. 19 qui noluerunt eum regnare, Judæi intelliguntur; qui Chriſtum regem ſpreverunt. S. Iſidor. in Alleg.

Cæcus. Duo cœci juxta viam ſedentes, ſignificant utroſque populos, Judæorum, atque Gentilium, per fidem Chriſti Chriſto appropinquantes. Id. ibid.

Dives, qui induebatur purpura, ſignificat Judæorum ſuperbiam. Id. ibid.

Eſau typus Judæorum, Jacob Chriſtianorum. S.Iſid. c.23. in Gen Per Eſau intelligitur populus Judæorum, pelle literæ ex pilis cæremonialium, & legis ſeveritate hiſpidus: per Jacob verò lenem, Chriſtus, & populus Chriſtianus. S.Thom. c.28. in Gen.

Fera peſſima devoravit eum, id eſt, Judaica beſtia interſecit eum. S Iſid. c 30. in Gen.

Ficus. Vidit (Chriſtus, Matth. 11.) ficum, id eſt, Judæum, habentem folia, id eſt, eloquia Legis, & Prophetarum. Et quæſivit in ea fructum boni operis, docendo, corripiendo, miracula faciendo; & non invenit: & ideo damnavit. V. Beda apud S.Thom. in Cat. ſup.11. Marci.

Filii alieni. Vocat eos (David pſal.17.) filios alienos, claudicantes à ſemitis ſuis, id eſt, præceptis Legis S.Thom. in pſ.17.

Fratres quinque divitis illius, qui apud inferos torquebatur, Judæi intelliguntur. S. Iſid. in Allegor.

Genimina viperarum. Judæi ſunt ſoboles, & genimina viperarum. Maximus Planudes orat. de ſepultura Domini.

Herba exſiccata Judæi comparantur. Proclus Archi-Ep. or de S. Andrea.

Hædus alter, Geneſ.27. Rebecca loquitor ad filium minorem: *vade ad gregem, & accipe mihi inde duos hædos;* præfigurans carneum Salvatoris adventum.- Quia duos jubetur adferre, duorum populorum ſignificatur aſſumptio. S.Iſid. c. 23. in Gen.

Hydra illa ſunt, quæ in fabulis eſt - Si Judæi hydræ illæ ſunt; igitur Chriſtus Dominus Hercules verus fuit. Planudes ibid.

Iſmael Judæorum, Iſaac typus Eccleſiæ. S.Iſid. c.13.in Gen.

Lapides, quos dixit, Judæi intelliguntur de quibus filios Abrahæ reſuſcitavit, id eſt, Apoſtolos. Arnobius cap. 19. in Matth.

Latro alter. Duo latrones populum exprimunt Iudæorum, ac Gentium: quorum unus incredulus blaſphemat Chriſtum alter Fidelis Iudæos increpat blaſphemantes. S. Iſid. in Allegor.

Locuſtis Iudæi ſunt ſimiles. S. Greg. mor. l.31. cap.12. apud S.Thom. in Cat. ſup.1. Marci. Locuſtas quas dixit, populorum multorum demonſtrant figuram; qui ad Ioannem veniebant. Arnobius cap.3. in Matth.

Lupi. Iudaica beſtia de qua Dominus in Evangelio dicit: *ecce ego mitto vos ſicut oves in medio luporum.* S.Iſid.c.30. in Gen.

Malchus. Servus Principis Sacerdotum, cujus dextera amputatur auricula, Iſraeliticus eſt populus, incredulitate ſimilis effectus. S.Iſid. in Allegor.

Manaſſes, Geneſ.38. qui interpretatur *oblivio*, typum geſſit Iudæorum: quia oblitus eſt DEUM ſuum. Id. cap 30. in Gen.

Manus illa Moyſis leproſa populum Iudaicum ſignat. S.Iſid. cap.9. in Exod.

Mercenarius Iudæum oſtendit; qui fructum obſervantiæ Legis carnaliter quærit. Id. c.12. in Levit.

Milites Saulis. Venit Chriſtus (velut David in caſtra Saul, 1. Reg 26.) non eos (Iudæos) occidit; ſed tulit ab eis ſcyphum aquæ, id eſt, gratiam Legis. Tulit & ſceptrum regale, regni ſcilicet poteſtatem, &c. S.Iſid. cap.18. in 1. Reg.

Montes. In miraculis à facie tua montes defluxerunt, Myſtice Judæi intelliguntur. S. Thom. in 64. Iſ.

Moyſes in Scripturis varias geſſit figuras. Num.20. ad aquas contradictionis geſſit figuram Iudæorum. S Iſid. cap. 28. in Num.

Mulieres, id eſt, vos Iudæi imbecilles. S. Thom. in 32. Iſ. Aſpicit (Zacharias) deinde duas mulieres, id eſt, hæreticorum plebem, & Iudæorum: in alis ſuis leventes amphoram, id eſt, diabolicam doctrinam: maſſamque plumbi, quæ eſt pondus peccati graviſſimum, &c. S. Iſidor. libro Proœmiali.

Ollam ſuccenſam vidit Ieremias, id eſt, Iudæam plebem. Id. ibid.

Parvuli. Data ſunt (illa figurative, & ſignificative in veteri Teſtamento Iudæis) quaſi parvulis, tanquam characteres librorum: in quorum proprietatibus, & modulis, offerendi, proficerent in diſciplina veræ fidei.- Ubi etiam clarius appellat oves, & boves, quaſi literas parvulorum (Iudæorum) in quibus multa bona ſunt diſcenda; & præcipuè Fides Salvatoris: oportebat enim, ut ad ſignificatum attenderent. S. Thom. de Sacr. Alt. c.3. Parvuli illi illudentes ſaluti DEI, id eſt, Eliſæo, Iudæorum habuere perſonam, qui ad Crucem Domino Salvatori ſubſannabant. S.Iſid.cap.13. in 2. Reg. Illi dicuntur filii Core, qui patiuntur irriſionem propter crucem - Et hi deridentur à pueris, id eſt, Iudæis puerili ſenſu utentibus - Et duo urſi devoraverunt eos, ſcilicet Titus, & Veſpaſianus. S.Thom. in pſ.41.

Patria ſua, id eſt, Chriſti, accipitur Gens Iudæorum; apud quam pauca ſigna fecit. Venerab. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup.6. Marci.

Phariſæus orans in templo, Iudæorum eſt populus. S. Iſid. in Allegor.

Piſces. Quinta die (creata) animantia in aquis, & volatilia cœli, ſunt Iudæi inter gentes: quia nullum ſtabilem locum habebant. S.Iſid. c.3. in Gen.

Piſcina probatica. Piſcina illa, & aqua illa, populum mihi videtur ſignificaſſe Iudæorum. S Auguſt. apud S.Thom. in Cat. ſup.5. Ioan. Aqua illa, id eſt, populus ille quinque libris Moyſis, tanquam quinque porticibus claudebatur. Id. ibid. Deſcendente de cœlis Chriſto commotus eſt in Paſſione ejus idem populus; & ſanatus eſt Mundus. S. Iſid. in Allegor.

Pulvis. In pulverem, id eſt, in poteſtatem Iudæorum, deduxiſti me: quia ſunt ſicut pulvis. S. Thom. in pſ.21.

Filius Reguli Myſticè per hoc, quòd IESUS bis in Galilæam accedit, binus Salvatoris adventus in Mundum oſtenditur. Primus quidem miſericordiæ; ut vino facto convivas exhilararet. Secundus verò, ut filium Reguli ad mortem pene deductum ſuſcitet, id eſt, populum Iudæorum.- Arbitramur igitur Regulum, eſſe Abraham; ægrotum verò filium ejus, Iſraeliticum Genus. Orig. tr.18. in Ioan. apud S. Thom. in Cat. ſup.4. Ioann.

Ruben figuram populi Iſrael, & Synagogæ geſſit: ſpecialiter Scribarum Simeon tenuit; & Levi Principum Sacerdotum S. Iſid. in Allegor. Ruben ſignificat Iudaicum populum, &c. S.Thom. c.28. in Gen.

Sanguis. Caro, & Sanguis non revelavit tibi. Carnem ibi, & Sanguinem, Iudæos ſignificans. S. Hieron. apud S.Thom. in Cat. ſup.16. Matth.

Saul. Mittit Saul cuſtodes ad domum David, ut cuſtodirent eum; & interficeretur. 1. Reg.19. Mittunt Iudæi cuſtodes ad ſepulchrum Chriſti, ut cuſtodirent eum, & interficeretur. Sed quid eſt hoc interficere? Hoc eſt itaque velle Chriſtum interficere, nomen reſurrectionis ejus extinguere. S.Iſid. cap.13. in 1.Reg.

Scabellum pedum Chriſti eſt populus Iudaicus. Theophylactus apud S.Thom. in Cat. ſup. 15. Marci.

Servus, Matth.18. Allegorice ſervus hic, qui decem millia talentorum debuit, Iudaicus eſt populus decalogo Legis adſtrictus: cui Dominus ſæpe dimiſit debita. Sed liberatus ab anguſtiis, nullam compaſſionem habebat: Prophetas & Apoſtolos, verbum reconciliationis afferentes, crudeliter trucidabat. Unde tradidit eos Dominus in manus Romanorum. Rabanus apud S.Thom. in Cat. ſup.18. Matth.

Siniſtra. Dextera nos ſumus: quia Chriſtum colimus, qui in dextera Patris ſedet; ſiniſtra autem Iudæi ſunt, & hæretici. Arnobius c.6. in Matth.

Spina. O roſa! (MARIA) quæ ex ſpinis, id eſt, Judæis, orta eſt, ac Divina fragrantia cuncta perfudiſti. S.Joan. Damaſc. orat. 1. de Nat. B.V.

Teſtes falſi. Suſanna figuram Eccleſiæ habet: quam teſtes falſi Iudæi quaſi adulteram Legis accuſant. S. Iſid. in Allegor.

Thamar. nurus Iudæ, intelligitur plebs Iudæa. Id.c.59 in Gen

Veſtes Chriſti. Myſticè ſuis veſtimentis nudatur IESUS, id eſt, Iudæis: purpura induitur, id eſt, Gentili Eccleſia. S. Hieronym. apud S.Thom. in Cat. ſup. 15. Marci.

TITVLVS XV.

IUDICIARIA POTESTAS.

CLaves. Sunt claves Eccleſiæ authoritas diſcernendi, & poteſtas diiudicandi. S. Thom. Opuſc.5. aliàs 23. & 11. in 2. Decretalem Innoc. III.

Divina participatio. Apoſtoli dicuntur Dii propter judiciariam poteſtatem. Et judices in veteri Teſtamento Dii vocabantur. Exod. 22. *Diis non detrahes.* S. Thom. in pſ. 46.

Gladius. Romphæa, ſive gladius, poteſtatem judiciariam ſignificat. S.Thom. in 2. Apoc.

Sedes. Per ſedes deſignatur judiciaria poteſtas. S. Haymo in feſto SS. Petri, & Pauli. Per ſedem in Scriptura judiciaria poteſtas deſignatur: - & ideo per ſedem Chriſti poteſtas ejus accipitur. Id. in pſ.44.

TITVLVS XVI.

IUDICIVM.

ARcum, id eſt, judicium: ut quaſi à longinquo feriret. S.Thom. in 2. Thren.

Beneficium. Judicia tua, id eſt, beneficia tua, *auferuntur à facie ejus*, id eſt, à mente, & memoria ejus. S.Thom. in pſ.9.

Galea. DEUS ſacras nobis donavit Scripturas, velut armamentaria, atque theſauros medicamentorum. Sunt autem in armamentariis arma, & tela diverſa. - *Induet pro thorace juſtitiam, & accipiet pro galea judicium, ſumet ſcutum*

inexpu-

Digitized by Google

inexpugnabile æquitatem, *&c.* S. Ephr. Ser. de Pat. & Contemplat.

Porta. Porta Reges, quorum erat poteſtas judicij, quæ in porta exercebatur. S. Thom. in 25. Jerem.

Uterus. Per uterum DEI, incomprehenſibilia DEI myſticè intelliguntur. S. Hieron. Summa de eſſ. DEI, in operib. S. Bonavent. in fine tomi 2.

TITULUS XVII.

JUDICIUM EXTREMUM.

Æ*Stas*, *hyems*. Chriſti adventus æſtas erit juſtis ex hyeme; peccatoribus verò hyems ex æſtate. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Marci.

Dies mala, eſt dies judicii. S Thom ſer. 1. D. 21 Pent.

Incendium Sodomiticum, erat ſimilitudo futuri judicii. Loth. autem figurabat typum Corporis Chriſti. S. Iſidor. cap. 3. in Gen.

Meſſis Falx eſt mors, vel judicium, quæ ſerat omnia, meſſis eſt conſummatio ſæculi. S. Hierony. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Subjectio, Pſ. 8. Hi omnes ſubjecti ſunt pedibus Chriſti, quos ille judicaturus eſt: adeoque per hanc ſubjectionem deſignatur poteſtas judiciaria Chriſti, quos ille judicaturus eſt. Ioan. 5. *Poteſtatem dedit ei judicium facere*. Et, *Pater non judicat quemquam; ſed omne judicium dedit Filio*. Sanct. Thom. in pſ. 8.

TITULUS XVIII.

JUSTITIA.

A*Methyſtus*, *Chryſopraſius*, *& Hyacinthus*, ſignant juſtitiam, & æquitatem generalem: quæ ſplendor eſt virtutis. S. Bonav. diet. ſal. t. 10. c 5.

Arma. Philoſophia contulit Boetio arma non corporalia; ſed ſpiritualia; quæ ſunt virtutes intellectuales: quas enumerat Ariſtoteles 6. Ethic. Et ſunt, intellectus, ſapientia, ſcientia, ars, & prudentia. Et ſimiliter virtutes Cardinales, quæ ſunt quatuor: prudentia, juſtitia, temperantia, fortitudo. S. Thom. in l. 1. Boet. proſ 3.

Baculus ſignificat rectitudinem juſtitiæ; qua debemus noſmetipſos de noſtris exceſſibus ante communionem judicare. S. Thom de Sacr. Alt. c. 6.

Dea. Juſtitia eſt ſicut recta ſemita, ſicut recta linea. Eſt gemma in ſerto aureo, ſtella in polo arctico, Dea in noſtro microcoſmo. S. Bonav diet. ſal. t. 5. c. 8.

Gladius. Ignis, & gladius, in manibus Abrahæ portati, ſunt: ardor Divinæ charitatis ad dandum Filium pro nobis in mortem: & rigor juſtitiæ exigens ab ipſo mortem pro ſolvendis reatibus noſtris. S. Thom. c. 22. in Gen.

Lapis molaris. Miſericordia eſt quaſi ſuperior lapis in mola DEI, quæ nunc operatur, & circuit. juſtitia autem quaſi lapis inferior, quæ nunc jacet, & quieſcit. Super quem lapis iſte ceciderit, conteret eum. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Manus. Manus juſtitiæ; & iſta eſt triplex. 1. Tangentis ad probandum. Job. 19. *Manus Domini tetigit me*. 2. Flagellantis ad purgandum. 2. Machab. 6. *Nam etſi in præſenti, &c.* 3. Opprimentis ad condemnandum. Hebr. 10. *Horrendum eſt incidere in manus DEI viventis*. S Thom in 8. Iſ.

Mons, in quo Apoſtolos Dominus elegit, altitudinem deſignat juſtitiæ. Theophylactus apud S. Thom in Cat. ſup. 3. Marci Mons hic, pſ. 23. ſignat altitudinem Divinæ juſtitiæ. *Juſtitia tua ſicut montes DEI*. S. Thom. in pſ. 23.

Oculus. Iſti ſunt duo oculi (DEI:) bonitas, quæ reſpicit bonos, & juſtitia, quæ videt malos. S. Thom. ſerm. 1. in feſto S. Michael.

Quadratura. Summus Artifex DEUS, lapides ſuos, id eſt, electos, conſuevit quadrare quadratura, virtutum: ſcilicet prudentia, temperantia fortitudine, & juſtitia. S. Bonavent. diet. ſal. t. 10. c. 5.

Regnum DEI. *Non eſt Regnum DEI eſca, & potus; ſed juſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto*. S. Thom. in pſ 4.

Vinea juſtitia eſt; in qua ſunt tot palmites, quot virtutes ſunt, ſicut dicit Chryſoſtomus. S. Thom. ſerm. 1. D. 2. Epiph.

Virga ſignat juſtitiam. S. Thom. in 12. Apoc.

TITULUS XIX.

JUSTUS.

A*Ger*. JESUS dicit Patrem ſuum agricolam: quia colit quadruplicem agrum. Quatuor ſunt agri: Mundus, Chriſtus, juſtus, & celeſtis paradiſus. S. Thom. ſerm. in feſto S. Marci.

Altare. Cor juſti dicitur altare: quia in eo immolantur motus beſtiales: unde dicitur altare holocauſti. S. Thom. in 8. Apoc.

Aranea. Sicut aranea ex ſuis viſceribus trahens opus naturæ, tabeſcit ea inde: ſic juſtus frequentans opera laborioſa, ea vera charitate enervatur, & palleſcit in corpore. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 8.

Avis. Dicens omnibus avibus, id eſt, juſtis à terrenitate elevatis. S. Thom. in 19. Apoc.

Candelabrum moraliter eſt vir juſtus. Exod. 21. *Facies candelabrum ductile, &c.* Ductile dicitur: quia in multis tribulationibus ad perfectionem ducitur. Aureum totum, quia facit omnia in charitate. Sanct. Thomas ſerm. 2. de Sanct. Benedicto.

Cœlum. Per cœlum, & nubes, Prophetæ, & alii juſti ſignantur. S. Thom. in 45. Iſ. Iſti ſignantur per cœlos, propter retributionem, & charitatem. Id. in pſ. 35. Cœli majores juſti. Id. in 12. Apoc.

Ficus bona in uno calatho, ſignificat bonos, & juſtos: ficus malæ in altero calatho, de quibus Ierem. 24. ſignificant malos. S. Thom in 24. Jerem.

Folium virens. *Et erit folium*, *&c.* in quo ſignificatur proſperitas ſpiritualis. Proverb. *Juſti*, *quaſi virens folium germinabunt*. S Thom in 17. Jerem.

Framea. *Effunde frameam*. Framea poteſt intelligi quilibet juſtus: qui ſunt gladius DEI contra malos. S. Thom. in pſ. 34.

Frater Angelorum. Juſti propter cognationem charitatis ſunt fratres Angelorum. S. Thom. in 12. Apoc.

Oliva. Duplex bonum faciunt ſancti in præſenti Eccleſia. Primò in hoc; quòd bene ſe habent ad proximum fructificando in eis. Et ideo juſtus comparatur olivæ. Et comparatur olivæ propter pinguedinem. Judic. 9. *Non poſſum deſerere pinguedinem meam*. Hic tamen (pſ. 51.) comparatur olivæ propter fructum ſpiritualiter: quia ex olivis fit oleum; per quod ſignificatur miſericordia: ex qua juſti provident aliis, & fructum faciunt in Eccleſia. S. Thom. in pſ. 51.

Ovis. Figuraliter per oves (Iacobi, Gen. 29.) juſtorum populi ſignificantur. S. Iſid. c. 24. in Gen.

Poma nova, *& vetera*, *ſervavi tibi*: id eſt, juſtos, qui vel in veteri Teſtamento præceſſerunt, vel in novo ſubſecuti ſunt. S. Thom. in 7. Cant.

Pullus gallinæ. Alis gallina pullos contra milvum cuſtodit: ſic & DEUS ſuis alis, quæ ſunt charitas, & miſericordia, juſtos defendit à rapacitate dœmonum. Matth. 23. quoties volui congregare, &c. S. Thomas in pſ. 16.

Regnum cœlorum. *Simile eſt Regnum cœlorum*, id eſt, converſatio juſtorum; *Theſauro*, id eſt, bono operi; *abſcondito in agro*, id eſt, in corde. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 8.

Templum. Sicut eſt triplex templum, ità eſt triplex altare. Primum eſt vir juſtus: hujus templi altare eſt cor. Levit. 6. *Ignis*, ſcilicet charitatis, *in Altari*, id eſt, corde *ſemper ardebit*. S. Thom. in pſ. 25. Templum eſt anima juſti; in qua DEUS eſt per gratiam. 1. Cor. 3. *Templum DEI Sanctum eſt, quod eſtis vos*. S. Thom. in pſ. 17.

Veſtis Chriſti. Veſtium nomine juſtos, quos ſibi adjungit, inſinuat S. Greg. mor. l. 32. cap. 7. apud S. Thom. in Cat. ſup. 8 Marci.

Tim-

L.

TITVLVS I.

LACRIMÆ.

ARber. Secundùm Gloſſam eſt quædam arbor caſiata, quæ naſcitur in locis aquaticis; & per hoc ſignatur aqua lacrymarum. S. Thom. in pſ. 44. Lacrymæ ex oculis diſtillantes, arbor ſunt vitæ in altitudinem humilitatis excitata. S. Ephr. paræn. 1. ad Novit.

Arma. Adverſùs arma, milites Gothos, quoque lacrymæ meæ arma ſunt. S. Ambroſius orat. contra Auxentium. Eſt lib. 5. pag. 32.

Diluvium peccatorum lacrymæ ſunt Hieronymo, Ruperto paradiſi fontes, Bernardo deliciæ Angelorum, Jeremiæ voces cordis. Lobbetius q. 1. de S. Auguſtino.

Mare Rubrum, lacrymabilis pœnitentia intelligitur. Goffrid. Opuſc. 7.

Panis. Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes pſ. 41.

Potus. Inebriantur ſancti lacrymis compunctionis. Iſ. 16. *Inebriabo te lacryma mea.* Calice compaſſionis. pſ. 22. *Calix meus inebrians quàm præclarus eſt*, &c. S. Thom. in 38. Iſ.

Siphones adhibentur in die incendii; & lacrymæ tentationis tempore. S. Thom. S. Ephr. de timore DEI.

Sudor animæ. S. Hilarius l. 10. de Trinit.

TITVLVS II.

S. LAVRENTIVS.

COnſul perennis cœleſtis Romæ. Prudentius ibid.

Granum ſinapis eſt Laurentius; qui diverſis attritus paſſionibus, per totum orbem gratia meruit ſui fragrare martyrii. S. Aug. in Append. ſer. 8.

Municeps cœleſtis civitatis Jeruſalem. Aurelius Prudentius hymno 2. de S. Laurent.

Piſces aſſi ſunt Martyres; ut Laurentius. S. Thom. ſer. 2. D. 7. Pent.

Propugnator fortiſſimus Chriſtianæ fidei. Rupertus Abb. Tuit. de div. offic. l. 8. c. 10.

Laurentius unus, & bene notus de magnis piſcibus; piſcis magnus, idemque aſſus: cujus aſſatura ſuaviter in tota Chriſti fragrat Eccleſia. Id. ibid.

Muſicus Laurentius vigil dulcem cantilenam in hora ſecunda eſt modulatus. Honorius Presbyter Auguſtod. Gemma animæ l. 2. cap. 13.

Vir gemmis illuſtribus coruſcans. Aurelius Prudent. Ibid.

TITVLVS III.

LEX NOVA.

ARcus eſt Sacra Scriptura. De hoc arcu tot procedunt ſagittæ, quot verba ſacra. In arcu eſt lignum durum, & chorda mollis, quæ flectit lignum. Similiter in Sacra Scriptura vetus Teſtamentum, quod habet duritiam; & novum, molle per gratiam, & mitigans vetus. S. Thom. in 6. Apoc.

Butyrum. Lac priſcæ Legis habuiſſe figuram Apoſtolus nos admonet 1. Cor 3. Butyrum autem uberrimum, & pinguiſſimum Evangeliorum eſt teſtimonium. S. Iſid. cap. 14. in Gen.

Cibus ſolidus. Nomine lactis doctrina Legis ſignificatur: perfectorum autem eſt cibus ſolidus. Hebr. 5. S. Iſid. cap. 23. in Exod.

Gladius. Occurrit nobis Princeps militiæ virtutum cœleſtium Chriſtus, tenens gladium Evangelii. S. Iſid. cap. 6. in Joſue.

Margarita. Bonæ margaritæ poſſunt intelligi Lex, & Prophetæ. Una pretioſiſſima margarita, Matth. 13. eſt ſcientia Salvatoris, & Sacramentum Paſſionis, & reſurrectionis illius. S Hieron. apud S Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Olivæ. Duæ olivæ, duo Teſtamenta. S. Iſid. lib. Procem.

Panes ſeptem ſunt Scriptura novi Teſtamenti; in qua gratia Spiritus ſancti, & revelatur, & datur. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Puteus. Libri ſunt putei. Pueri Iſaac (qui iſtos puteos foderunt) ſunt Matthæus, Marcus, Lucas, Joannes, Petrus, Jacobus, Judas, & Apoſtolus Paulus; & ceteri Apoſtoli, vel Doctores, qui omnes novi Teſtamenti puteum foderunt, & invenerunt aquam vivam. S. Iſid. cap. 21. in Gen.

Ubera. Duo ubera, duo ſunt populi; ex circumciſione venientes, & gentilitate. S. Iſid. in Cant.

Veſtis Eccleſiæ. Secundùm literam noſtram eſt duplex veſtimentum Eccleſiæ; Unum eſt doctrina duorum Teſtamentorum. *Omnes domeſtici ejus veſtiti ſunt duplicibus*, &c. S. Thom. in pſ. 41.

Via. Via Domini (qua DEUS ad homines venit) eſt novum Teſtamentum: ſemitæ verò vetus: ad viam enim neceſſe erat præparari, ſcilicet ad novum Teſtamentum. Veteris autem Teſtamenti rectas ſemitas fieri oportebat. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Vinea Lex nova eſt; turris Eccleſia, coloni autem Judæi, &c. Arnobius cap. 22. in Matth.

TITVLVS IV.

LEX VETUS.

AQua amara. Crux eſt lignum, quod eſt miſſum in Marath, id eſt, in Mundum: & dulcoratæ ſunt aquæ Legis. S. Bonavent. in expoſitione Miſſæ. Intelligis amaras aquas, Exod. 15. occidentis literæ, & Legis, habere figuram. S. Iſidor. c. 21. in Exod.

Baculus Eliſæi. Eliſæus Chriſtus, Giezi Moyſes, baculus Lex. Nec Moyſes, nec Lex, potuerunt vivificare genus humanum: donec ipſe Eliſæus, id eſt, Chriſtus, accepit formam noſtram: quia incurvavit ſe in utero Virginis S. Thom. de duplici manu DEI. Eſt inter Dominicales ante Dom. Paſſionis.

Cruſta Panis. Non eſt bonum ſumere panem filiorum, &c. Matth. 15. Filios Dominus appellat Patriarchas, & Prophetas illius temporis: per menſam deſignatur Sacra Scriptura; per micas verò minima præcepta; vel interna myſteria, quibus Eccleſia paſcitur: per cruſtas verò carnalia præcepta, quæ Judæi obſervant. Micæ autem ſub menſa comedi dicuntur: quia Eccleſia humiliter ſe ſubmittit ad implenda Divina præcepta. Remigius apud S. Thom. in Cat. ſup. 15 Matth.

Lac priſcæ Legis figuram habuiſſe, Apoſtolus nos admonet. 1. Cor. 3. *Lac vobis potum dedi*. S Iſid c. 14. in Gen.

Lucerna. Doctrina intrà Legem (Moſaicam) lucerna intrà modium. S. Iſid. c. 30. in Gen. Per lucernam (Apoc. 22.) vetus Teſtamentum. S. Thom. in c. 22. Apoc.

Maceria. Lex Iudaica erat inſtar ſepis, & maceriæ. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Oliva. Duæ olivæ, duo Teſtamenta. S. Iſid. lib. Procem.

Panes quinque, ſunt quinque libri Moyſis. S. Hilarius apud S. Thom. in Cat. ſup. 14. Matth.

Porticus. Aqua illa, id eſt, populus ille (Iudaicus) quinque libris Moyſis, tanquam quinque porticibus, claudebatur. S. Thom. in Cat. ſup. 5. Ioan.

Sedilia viginti quatuor, dicuntur libri veteris Teſtamenti; qui ſunt viginti quatuor. Si Ruth non computetur cum libro Iudicum, ſed per ſe: nec Threni cum libro Ieremiæ. S. Thom in 4. Apoc.

Vinum. Ubera ſunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ; vinum auſteritas Legalis. S. Iſid. in c. 1. Cant.

TITV-

TITVLUS V.

LEX SACRA.

CÆnaculum magnum ſpiritualiter Lex eſt. Ven. Beda apud S.Thom. in Cat. ſup. 14. Marci.

Ficus, Matth. 21. ſacræ Legis imaginem tenet. Plantavit vineam (cœleſtis Paterfamilias) id eſt, populum. In hac vinea poſuit ficum, hoc eſt, in populo ſuo poſuit Legem. S.Iſid. c. 6. in Judic.

Lucem qui dixit, Lex DEI eſt. Arnobius c. 5. in Joan.

Obſervanda omnes. Sicut in cithara non unius tantùm fidis melodiam excitaſſe ſatis eſt; ſed omnes pari quodam in numero percurrendæ: ſic in virtute animæ non tantùm Lex nobis ad virtutem ſufficit; ſed omnes æquè diligenter obſervandæ ſunt. S.Chryſoſt. ſerm. de Virt. & Vit.

Pons. Non poſſumus tranſire per alium pontem (ad cœlum) niſi per pontem obedientiæ, & præcepta DEI. Hic pons habet decem arcus. (decem præcepta.) S. Vinc. Ferr. ſerm. in Vigil. Epiph.

Sepes eſt Lex, prohibens eos alienigenis commiſceri. Theophylactus apud S.Thom. in Cat. ſup. 12. Marci. Sepes animæ, Lex eſt Divina, & metus, veraque Legalium ſenſuum cognitio. Olympiodorus cap. 10. in Eccl.

Vinea, cultura Legis eſt. Arnobius c. 20. in Matth.

Urias. Per Uriam, qui interpretatur *Lux Domini*; ſignificatur Lex. S.Thom. in 8. Iſ.

TITVLUS VI.

LINGVA.

CIthara. Fiat lingua mea velut cithara. S.Ephrem. ſerm. de Paſſionibus Animi.

Framea, eſt lingua adverſariorum pſal. 56. *Lingua eorum gladius acutus.* S. Thom. in pſ. 21.

Monacha. Homo ſemper habet aures apertas, ſed linguam clauſam ſub labiis, & dentibus. Eſt enim lingua quaſi mala Monacha: & ideo recluſit illam DEUS ſub pluribus clauſtris. S. Thom. ſerm. 1. D. 4. poſt Paſcha.

Oſtiariacoeli. Magdalenæ lingua, pia oſtiaria facta coeli. Goffridus ſer. 9. de S.Magd.

TITVLUS VII.

LVXVRIA.

ABimelech: Bene figuratur luxurioſus per Abimelech. Judic. 9. S. Bonav. diet. ſal. tit. 1. c. 9.

Amalech. Quid per Amalech, niſi fornicationis ſpiritus deſignantur? Lambere enim eorum, eſt ad peccandum mentem Carnis blandimento delinire. S.Greg. l. 5. c. 1. in 1. Reg.

Aqua. Peccator dicitur lunaticus: quia ut Luna cum temporalibus creſcit, & decreſcit: & ſæpe cadit in ignem cupiditatis, & aquam luxuriæ. S. Thom. ſerm. 2. D. 2. Quadrageſ. Ille, qui ſæpe nunc in ignem, nunc in aquam, cadebat, Mundum ſignificat: ignis autem inflammantem cupiditatem: aqua carnis voluptatem, demonſtrat. S.Iſid. in Allegor. Ignis ad iram pertinet, eò quòd alta petat; aqua verò ad voluptates carnis. S. Aug. apud S.Thom. in Cat. ſup. 17. Matth. Nota ſuper illo: *Cùm tranſieris aquas, tecum ero.* Quia DEUS liberat ab aquis, i. voluptatis. Proverb. 10. *Aquæ furtivæ*, *&c.* In quibus ſuffocantur per luxuriam. S. Thom. in 43. Iſ.

Aſinus. Per aſinum hoc loco, Exod. 23. immunditia; per ovem verò innocentia, deſignatur. S. Iſid. cap. 36. in Exod.

Canis. Dixit Sanctorum quidam, cani ſimilem eſſe fornicationem. Si blandiaris, manet apud te; ſi pellas, fugit. S. Ephr. c. 9. in illud: *attende tibi.* Cani ſimilis eſt voluptas. Si pellas, fugit; ſi nutrias, permanet. Propterea dicit Apoſtolus Iacobus cap. 4. *Reſiſtite diabolo, & fugiet à vobis.* S.Chryſoſt. hom. 22. ad Pop.

Carbo ignitus. Quid ſunt libidinoſi corporis motus, niſi carbones ignis? S. Greg. l. 6. c. 2. in 1. Reg.

Clavus. Quaſi clavis quibuſdam ſuffixa anima corporis voluptatibus. S. Ambr. l. 4. in Luc.

Dalila. *Si præſtas animæ tuæ concupiſcentias ejus; faciet te in gaudium inimicis.* Eccleſ. 18. Sicut Dalila Judic. 16. tradidit Samſonem fortiſſimum Philiſthæis. S. Albertus M. in parad. an. c. 38. de Macer.

Dolores mortis, id eſt, carnis *circumdederunt me.* S. Aug. in pſ. 17.

Dæmoniacus. Quid luxuria corruptus, atque petulans; qui ad omnes corporis formam ſtupet, à dæmoniaco differt? Non videtur nudus ambulare, ſed corporeis, quidem veſtibus amictus eſt; veris autem veſtimentis privatus, & conveniente homini gloria caret. Non lapidibus ſeipſum cædit; ſed ſceleribus, quæ lapidibus duriora ſunt. Sepulchra profectò ſunt meretricum diverſoria; cum multo fœtore, multa putredine, multa immunditia, ſunt repleta. S. Chryſoſt. hom. 29. in Matth.

Equus. Omnes, qui luxuriæ &c. deſerviunt, quaſi equi quidam ſub curru Pharaonis, id eſt, ſub regimine diaboli ſunt. S.Thom. in 1. Cant. Comparatur luxurioſus equo. S.Bonav. diet. ſal. t. 1. c. 9.

Eſca diaboli luxuries eſt. S.Ambr. ſer. 14. in pſ. 118.

Favus. Delectationes corporales quandoque ſunt manifeſtæ: & ſic eſt mel: quandoque ſunt abſconditæ, & dulciores; & ſic eſt favus. S. Thom. in pſ. 18.

Febris continua, eſt luxuria. Oſeæ 4. *Fornicati ſunt &c.* S. Thom. ſer. 2. Dom 25. Pent.

Feſtuca. Libido velut feſtuca eſt, citò accenditur, properè conſumitur. S.Ambr. l. 9. ep. 76.

Fluxus Sanguinis ſignificat luxuriam. S.Bonav. ſer. 2. in Paraſc.

Fovea. Nota, quod ambulamus in medio trium fovearum. Prima eſt mulier, vel luxuria, &c. S. Thom. ſerm. 2. D. 23. Pent.

Fumus. Fili, ſæpe ignis ardet; ſed ſinè fumo flamma non aſcendit: ſic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant; & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt. Thom. Kemp. l. 3. Imit. c. 54.

Gabaonitas, id eſt, carnales homines expugnant. S. Iſid. c. 12. in Joſ.

Gehenna. Luxuria comparatur gehennæ. In gehenna ſunt ſpecialiter tria: ignis ardens, vermis rodens, & ſulphur fœtens. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. c. 9.

Herodiani, carnales. Theophylactus apud S.Thom. in Cat. ſup. 3. Marci.

Hædi. Per hædos immundæ cogitationes deſignantur. S. Greg. M. in Cant.

Homicida, Pirata. Attende tibi ipſi; nè per negligentiam piratas illius maligni intromittas. Intelligis frater, qui ſunt illi piratæ & homicidæ? cogitationes ſordidæ, atque moroſæ. S.Ephr. ſerm. de Virginit.

Hydram eſſe, luxuriam cenſuit Euſebius l. 1. de Præparationis Evangelica c. 2.

Hydropiſis, eſt morbus aquoſus, qui ſignificat luxuriam. S. Tom. ſerm. 2. D. 17. Pent. Hydropicus demonſtrat hos, quos fluxus carnalium voluptatum exuberans aggravat. S. Iſid. in Allegor.

Ignis. Concupiſcentia mala, quaſi ardor eſt ignis: ignis conſumit veſtem; libido adulterii non conſumit animam? S. Aug. pſ. 57. Tanquam cera liqueſcunt a facie ignis. Solvuntur enim à quadam conſtantia caſtitatis propterea & ipſi euntes in libidines ſuas, ſoluti, & fluxi dicuntur. S Aug. in pſal. 57. Mihi videtur juxta tropologiam, &c. Vide inferius *Lunaticus*. Anima peccatrix dicitur olla. Notandum, quòd prædicta olla ſuccenditur igne inordinati amoris, pſ. 79. *Incenſa igne, &c.* S. Thom. in 1. Jerem. Luxuria eſt ut ignis. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Cæcilia. Ignis DEI dicitur: quia etſi non faciente DEO, tamen permanente generatur. S. Greg. mor. lib. 2. cap. 34. Fili ſæpe ignis ardet, ſed ſinè fumo, &c. Vide hic ſuperiùs *Fumus*. Vide inferiùs *Tinea*.

Ignis Græcus. Comparatur luxuria igni Græco: ignis enim Græcus horribiliter ardet, & aquas comburit. Ignis iſte Græcus conſuevit extingui arena, & aceto. S. Bonavent. diet. ſal. t. 1. cap 9.

Inimici. *Perſequar inimicos meos*, id eſt, carnales affectus. Rom. 7. *Video aliam legem in membris meis, &c.* S. Thom. in pſ. 17.

Lac. Nota ſuper illo verbo: *ablactatos lacte*. Quia eſt quoddam lac quod debet deſeri: & iſtud eſt multiplex 2. carnalis concupiſcentia &c. S Thom. in 28 Iſ.

Lapis offenſionis. Nè offendas ad lapidem familiaritatis pedem affectionis. Anima vulneratur in capite, vulnere ſuperbiæ; in corde, vulnere avaritiæ, in renibus, vulnere luxuriæ, &c. S.Vinc Ferr. ſerm. 3. de S.Dominico.

Lectus

Digitized by Google

Lectus eſt hoc loco (pſ. 6.) appellatus, ubi requieſcit animus æger, & infirmus; id eſt, in voluptate corporis, & in omni delectatione ſæculari. S. Aug. in pſ. 6.

Lepra luxuriam ſignificat. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 1.

Lolium. Maledicuntur zizania; quia (mali) ſunt lolium per luxuriam. Lolium enim pervertit ſtatum rationis, & luxuria ſimiliter. S. Thom. ſer. 2. D. 4. Epiph.

Lunaticus. Mihi autem videtur juxta tropologiam, lunaticus eſſe, qui per horarum momenta mutatur ad vitia. Et nunc quidem in ignem fertur; quo adulterantium corda ſuccenſa ſunt; nunc in aquas, ſcilicet voluptatum, vel cupiditatum; quæ non valent extinguere charitatem. S. Hieron. apud S. Tho. in Cat. ſup. 17. Matth.

Mare. Per rabiem maris deſignantur luxurioſi. S. Thom. in metr. 4. l. 1. de Conſ. Phil. Mundus dicitur mare, ratione fœtoris quoad luxuriam. S. Thom. in 8. Apoc. Undæ maris ſunt tentationes carnis. *Mirabiles elationes maris*, id eſt, carnis. Ex hoc multæ naves oneratæ, perſonæ ſcilicet pretioſis mercibus virtutum, impingentes fuerunt perditæ. S. Vinc. Ferr. ſer. 5. de S. Dominico.

Mel. Ad 14. tum dicendum: quòd mel non offerebatur in ſacrificiis DEI, ad excludendam omnem carnalem dulcedinem, & voluptatem ab his, qui DEO ſacrificare intendunt. S. Thom. 1. 2. q. 102. a. 3. Mel diſtillant labia meretricis; quod eſt delectatio voluptatis corporalis. S. Iſidor. c. 6. in 1. Reg.

Mercatori fatuo comparatur luxurioſus, fatuo bellatori, ſcilicet inermi. S. Bonaven. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Metropolis vitiorum. Clem. Alexandr. l. 2. Strom.

Mulus. Per mulum (pſ. 31.) intelliguntur luxurioſi. Mulus luxurioſus eſt; tamen non generat. Sic peccata luxuriæ infructuoſa ſunt. Rom. 6. *quem ergo fructum habuiſtis tunc*, &c. Equus portat ſeſſorem indifferenter, & mulus onus quodcunque. Peccatori duo imponuntur: ſeſſor ſcilicet diabolus; & onus, ſcilicet peccatum. Non ſitis ergo ſicut equus non diſcernens inter ſeſſores; an ſcilicet Chriſtus ſit? an diabolus? nec ſicut mulus; qui quodlibet onus, ſcilicet peccatum, indifferenter portat. S. Thom. in pſ. 31.

Muſca, id eſt, Regi Ægypti, qui occidit Joſiam, 4. Reg. penult. Et comparatur muſcæ propter immunditiam idolorum, & luxuriæ, quæ viget in Ægypto. S. Thom. in 7. Iſ. Muſca nimis inſolens, & inquietum animal eſt: in quo quid aliud, quàm inſolentes curæ deſideriorum carnalium deſignantur? S. Greg. l. 18. mor. 18.

Navis. Comparatur luxurioſus navi; quæ ſolum aquæ fluxum ſequi permittitur. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Olla. Hæc olla, Jerem. 1. Infernum ſignificare poteſt: in qua diabolus tanquam coquus, horribiles carnes, id eſt, luxurioſos coquit. S. Bonav. ſer. 1. Dom. 12. Pent.

Oſtium diaboli in Infernum luxuria eſt. S. Bonav. ſer. 2. D. 4. Pent.

Pecora. Carnali concupiſcentiæ dediti ſunt pecora. S. Iſidor c. 3. in Gen. *Omne quod eſt in Mundo*, &c. Primò ponit luxurioſos: & hi ſunt Pecora campi. (qui dixerunt: *non ſit pratum, quod non pertranſeat luxuria noſtra*) S. Thom. in pſal. 8. Pecora campi congruentiſſimè accipiuntur homines in carnis voluptate gaudentes; ubi nihil arduum, campus eſt enim lata via, Sanctus Auguſtinus in pſ. 8.

Porcus. Porcus ſignificat vitam cœnoſam. S. Iſid. c. 9. in Levit. *De abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum*, &c. id eſt, de peccatis non confeſſis. Venter eorum, id eſt, conſcientia, vel memoria, vel carnalis concupiſcentia, vel ſenſualitas. *Saturati ſunt filii*, id eſt, peccatis. Alia litera habet: ſaturati ſunt porcina, id eſt, immunditia peccatorum. S. Thom. in pſ. 16. Nota ſuper illo *qui habitat in tabernaculo*: quia eſt multiplex tabernaculum. 1. Carnalis concupiſcentiæ; quod eſt pecorum. Hebr. ultimò: *habemus altare*, &c. Cùm porcos audis, & canes, chariſſime, nè de brutis animalibus æſtimes dici. Porci enim ſunt; qui vitam ſuam cœnoſam libidini, & voluptatibus ſæculi manciparunt. S. Chryſoſt. hom. de Cruce Dom.

Portio diaboli. Adulterium qui facit, luxuriam exercet, aliena diripit; portio diaboli eſt. Pudicus autem, & continens, & miſericors; Chriſti portio eſt. S. Ambr. ſer. 16. in Iſ. 118.

Quercus. Multis ictibus dejicitur quercus. Quercus eſt fornicatio. Meus ſermo ſecuris eſt. Uno audiſti die quomodo uno die cadat, quæ tanto tempore radices immiſit? Si enim bis, ſi ter, ſi centies, ſi decem millies; non jam mirum (ſi cadat) S. Chryſoſt. hom. 3. de Pœnit.

Renes malorum ſunt opera luxurioſa. S. Vinc. Ferr. Ser. 7. D. 2. Adv.

Sagena comparatur luxurioſus. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. c. 9.

Scorpio, id eſt, luxuria. S. Thom. ſerm. 3. D. 4. Adv.

Siliqua. Mundus eſt villa diaboli. S. Chryſol. ſerm. 2. de filio prod. Manducant ſiliquas, hoc eſt, voluptatibus corporis malè dulcibus inhiant, & paſcunt dæmones; qui ſemper corporum viriis ſaginantur, & ſordibus. Id ſer. 5. de eod.

Spina. Ut ſpinæ, & tribuli, inter ſata optima; ita ſordidæ cogitationes in anima Monachi. S. Ephrem. ſerm. Aſcet. de vita Religioſa.

Stercus. Comparatur luxurioſus ſtercori. S. Bonav. diet. Sal. t. 1. cap. 9. Stercora dicuntur voluptates carnales, Pſal. 112. S. Bonav. in pſ. 112.

Sulphur. Per Sulphur poteſt intelligi ſuggeſtio ad actionem pravam; quæ habet fœtorem in conſpectu DEI. S. Thom. in 9. Apoc.

Tinea, eſt libido. Arnobius c. 8. in Matth. Sicut tinea lanam devorat, & ligna, fœnum, & ſtipulam, ignis comburit; ità delicata caro animam concremat, & conſumit. S. Albertus Magnus parad. an. cap. 34. de diſcretione.

Tympanum, Job. 21. ſignificat peccatum luxuriæ, & carnalitatis. Nam primò tympanum eſt figuræ rotundæ. Pſal. 11. *in circuitu impii ambulant.* Item tympanum eſt depictum: ſic eſt perſona luxurioſa tota ornata ad laſciviam. Item tympanum quando tangitur, in pelle tangitur. S. Vinc. Ferr. ſer. 3. in Quinquageſ.

Vallis. Spiritualiter fundum, ſive valles, ſignant perſonas luxurioſas. Ratio: quia ſicut ad valles deſcendunt aquæ, & immunditiæ; ſic ad perſonas luxurioſas deſcendunt aquæ corruptionum. S. Vincent. Ferr. ſer. 3. D. 4. Adv.

Vinea. eſt multiplex vinea: primò carnalis concupiſcentiæ. Et hujus eſt primò vinum iræ. Deut. 32. *Fel draconum vinum eorum.* Secundò luxuriæ. Apoc. 18. *De Vino fornicationis.* Tertiò ineptæ lætitiæ. S. Tho. in 5. Iſ.

Vinum, quod Joannes bibere prohibet, luxuria intelligitur: ſicera autem, carnis dulcedo. Arnobius c. 1. in Luc. Eſt vinum carnalis delectationis. Apoc. 18. *De Vino iræ fornicationis*, &c. S. Thom. in 25. Jerem.

M.

TITULUS I.

S. MAGDALENA.

Abyſſus. Magnus theſaurus Eccleſiæ eſt Paulus, & Matthæus, & Magdalena: qui quondam fuerunt quaſi quædam abyſſus, S. Thom. in pſ. 32.

Apoſtola. Facta eſt Apoſtolorum Apoſtola per hoc; quòd ei committitur; ut reſurrectionem Chriſti Diſcipulis annuntiet. S. Tho. in 20. Joan. Lect. 3.

Arcus. *Arcum meum ponam in nubibus cæli.* Gen. 9. Poſſunt hæc exponi de Maria Magdalena; quæ intelligitur per arcum cœleſtem propter tria: ratione formæ, finis, & materiæ: Materia, eſt nubes aquoſa; forma, eſt cærulea, rubea, verſus terram tenet brachia. 1. Humilitatem, 2. Charitatem, 3. Miſericordiam erga peccatores ſignificat. Finis, ut ſciant omnes homines; quòd DEUS non velit mortem peccatoris: arcus enim eſt ſignum fœderis. S. Thom. de S. Magdalena.

Ducatus illius. Timor, & Spes, ſunt duces peccatricis animæ. Beata peccatrix, quæ talem meruit habere ducatum; Goffrid. ibid.

Figuram Eccleſiæ gerebat. S.Aug. ſerm.150. de temp.

Forma pœnitentiæ. Eſt felix diſcipula, eſt peccatoribus forma pœnitentiæ, ſpes veniæ, Goffridus Abb. ſerm. 9. de S. Magd.

Medicina peccati hujus eſt oratio; lingua pia oſtiaria facta eſt cœli. Goffridus ibidem.

Prædicatrix glorioſa. Id. ibid.

Stella. Hodie illuminatur terra lumine Solis, Lunæ, & Stellarum. Sol Chriſtus, Luna Angelus, Stellæ Mariæ; quæ Stellæ interpretantur. S.Thom. ſerm. in feſto Paſchali.

TITULUS II.

MAGISTER.

A*Gricola.* Eſt puer inſtar ſoli feracis. Quò uberius ſortitur ingenium, eò denſiorem in ſylvam fruticat; niſi diligentia agricolarum, id eſt, magiſtrorum laboribus excolatur. Sacchinus p.2. c.1. in Protreptico.

Aquila. Profeſſores inferiorum ſcholarum ſunt velut aquila Tilgami Babylonis Regis; de qua Ælianus hiſt. animal. l. 12. c.20. hæc Tilgamum adhuc infantem de turri præcipitatum, cùm prætervolaret, dorſo exceptum in hortum detulit; ubi ab hortulano ſuſceptus, & deinceps altus fuit. Sacchin. ibid. cap.18.

Artifex. Puer ſub præceptore tanquam ſtatua, ſub artificis manu conſtituta eſt. Id. ibid. cap.12.

Collegæ Angelorum. Agne agnorum Chriſti paſtores, ſuaviorum ejus fratrum magiſtri; ejuſdem, & Patris æterni adjutores, Angelorum collegæ: honorificate miniſterium veſtrum, ut facitis. Id. ibid. cap.4.

Lex. Prophetæ. Homo, eſt filius DEI: hujus filii pædagogi, & præceptores, ſunt Prophetæ, Lex. S.Bernard. Opuſc. de fil. prod.

Palmes. Magiſtri ſcholarum inferiorum ſunt palmites fructuoſi; Societas verò JESU eſt vitis. Sacchin. cit. ibid. c.16.

Parens. Inter Chriſtianos jam inde ab initio naſcentis Eccleſiæ habiti Patres, & nominati ſunt, Catechiſtæ. Clem. Alex. l.1. Strom. initio.

Sal Sacerdotes ſunt ſal Eccleſiæ, præceptores ſal ſcholæ, prætores ſal curiæ, Carolus V. Imperat. teſte Cornel. à Lap. in 5. Matth.

TITULUS III.

MALUS HOMO.

A*Rena* ſunt homines mali, Mundus mare. S Thom. in 12. Apoc.

Chimæra. Falſi, & ficti Chriſtiani; de quibus dicitur: *Confitentur ſe noſſe DEUM*, *&c.* Tit. 1. tales ſunt ſicut chimæra. S. Bonav. diet. ſal. t.5. c.3.

Ficus malæ. Ficus bonæ in uno calatho, ſignificant bonos, & juſtos; ficus malæ in altero calatho, de quibus Jerem. 24. ſignificant malos. S.Thom. in 24 Jerem.

Guttæ noctium, Cant.5 infidelitate plenas, frigidaſque mentes ſignificant. Nam tales Sanctos DEI perſequuntur, quaſi cincinni ſponſi pleni ſunt guttis noctium. S. Thom. in 5. Cant.

Jumenta impudica, & inſipientia ſunt homines ſtulti, carnales, DEUM præ oculis non habentes. S Thom. de Sacr. Alt. cap.3.

Lupi dicuntur mali propter tria: propter nequitiam, propter invidiam, propter ſævitiam. S.Thomas ſerm.1. in feſto S.Lucæ Evang.

Palea. Dicitur Eccleſia torcular: quia ſicut in torculari ſeparatur vinum à vinaciis; ſic in Eccleſia boni ſeparantur à malis. Eadem ratione dicitur & area: quia ſeparatio fit granì à paleis. S Thom. in pſ.8. Aream qui dixit, Mundum iſtum intelligit: frumentum verò ſancti, & Fideles, intelliguntur. paleæ autem perditi homines. Arnobius cap.4. in Matth.

Principes. O Principes? id eſt, o mali homines! *attollite portas veſtras*, id eſt, elevetis impedimenta, quæ opponitis, ne homines accedant ad DEUM. Et vos portæ æternales, id eſt, æternum, & antiquum impedimentum, elevamini, id eſt, removeamini. S. Thom. in pſ.23.

Sylva ligna intelligimus vagos homines eſſe, & vanos, æterno incendio præparatos. S.Iſidor. c.6. in Judic.

Spina, Vepres. Devorabitur ſpina ejus, & vepres, & gloria ſaltus ejus, (intellige, igne conſumetur) Iſ.10. Quantùm ad minores (homines malitioſos) ſpina, & vepres dicit; quæ non multùm creſcunt. Et gloria ſaltus ejus, quantùm ad magnos; qui propter dignitatem comparantur altis arboribus. Sed quia ſylveſtres, & infructuoſæ, ideo conſumentur. S. Thom. in 10. Iſ. Veprem, id eſt, populum vitioſum. Id. in 9. Iſ.

Venti. Perverſitas hæreticorum, tentatio dæmonum, crudelitas tyrannorum, malignitas falſorum Chriſtianorum, ſunt quatuor venti, quibus navicula Petri agitatur S. Thom. ſer.2. D.3. Epiph.

TITULUS IV.

MANUS.

A*Micus.* Manum noſtram appellat neceſſarium amicum. V. Beda apud S Thom. in Cat. ſup. 9 Marci. *Si autem manus tua ſcandalizat te*, *&c.* Matth. 18. Non de membris corporalibus hoc dicit, ſed de amicis, quos in ordine neceſſariorum membrorum habemus. S Chryſoſt. apud S.Thom. in Cat. ſup.18. Matth. In manu, & pede, amici deſignantur neceſſarii: in manu propter opera; in pede propter diſcurſum. S. Haymo hom. in feſto S. Mich. Arch.

Arcus. Pro arcu ad orationem manus tuas extende. Verè enim arcus eſt contra inimicos expanſæ in oratione manus. S. Ephr. Panopl.

Auxilium. Per manus, potentiam per dexteram auxilium, & in rebus ſecundis opem, accipimus. S.Joan. Damaſc. Orth. fid. l.1. cap 14. *Manus Domini erat cum illo*, id eſt, Divinum adjutorium. S.Haymo hom. in feſto S. Joan. B.

Diaconus. Sacerdotes, rationabiliter poſſunt dici, Eccleſiæ oculi; quoniam ſpeculatores habentur: Diaconi autem, cæterique, manus: quia per eos opera ſpiritualia geruntur. Origenes apud S. Thom. in Cat. ſup.18 Matth.

Intentio. *Te autem faciente eleemoſynam Neſciat ſiniſtra*, id eſt, intentio prava; dextera, id eſt, dilectio proximi. S.Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. cap.8.

Juſtitia. Nota, quòd eſt manus Divina triplex. Secunda manus eſt juſtitiæ. Et hæc eſt triplex. 1. Tangentis ad probandum Job.19 *Manus Domini tetigit me.* 2. Flagellantis ad purgandum. 2. Machab.6. *Nam etſi in præſenti*, *&c.* 3. Opprimentis ad condemnandum. Hebr.10. *Horrendum eſt incidere in manus DEI.* S. Thom. in 8 Iſ.

Miſericordia. Notandum, quòd duæ ſunt manus DEI, quibus ſanat omnes: ſcilicet potentia, & miſericordia. Secunda manus eſt miſericordia, quæ habet quinque digitos. 1. Eſt conſiderare, quia dedit nobis Filium ſuum Unigenitum. 2. Quia omnia bona nobis communicat. 3 Eſt, quia non ſtatim punit 4. In recipiendo. Exemplum de filio prodigo, Luc. 15. 5. Quia ſemper in omni hora recipit: quia, poſtquam receperit, nunquam peccatorum recordatur. S. Thom. ſerm. de duplici manu DEI. Tertia manus eſt manus miſericordiæ. Et hæc eſt triplex. Prima ſanantis. Job 5. *Ipſe vulnerat, & medetur*. Secunda paſcentis. Pſ.94 *Populus paſcuæ ejus, & manus ejus*. Tertia coronantis. Sap. 5. *Accipient diadema de manu Domini*. S Thom. in 8. Iſ.

Manus corporis. Manus dicta, quòd ſit totius corporis munus. S.Iſid. Orig l.11. c 1.

Potentia. Per manus potentiam accipimus. S.Joannes Damaſc. Orth. fid. l.1. cap.14. Notandum, quia duæ ſunt manus DEI: ſcilicet potentia, & miſericordia: Prima manus DEI habet quinque digitos. 1 Quia ejus potentiæ nemo poteſt reſiſtere. 2. Quia eam nullus poteſt effugere. 3. Quia nullus poterit ſuſtinere. 4. Quia potentia judicis non poterit corrumpi, neque muneribus. 5. Nec falſis allegationibus. S. Thom. de duplici manu DEI. Per manus ergo DEI intelligitur potentia DEI operativa. Et hæc eſt quidem dextera, qua exaltat bonos in ſpiritualibus bonis. Siniſtra eſt; quæ punit malos, & largitur temporalia. S. Thom. in pſal. 20. Manus DEI, dicitur virtus ejus operativa. Et DEUS habet duas manus; ſcilicet dexteram, qua remunerat bonos; & ſiniſtram, qua punit malos. Matth. 25. Statuet hædos à ſiniſtris; oves à dextris. S Thom. in pſal 47. Manus tua, id eſt, potentia tua: nam per membra in DEO ſignatur actio, quam exercemus per ipſam. Idem in pſal 43.

Pote-

Poteſtas. Tradidit eos in manus Siſaræ, id eſt, poteſtati diaboli. S. Thom. Opuſc de Sacr. Alt. c. 2.

Protectio. In manu, id eſt, in protectione myſticè Eccleſia, quaſi corona Filii DEI. S. Thom. in 62. Iſ.

Vinculum. Vincula trahentia, ſunt manus mulieris. S. Thom. ſer. 2. D. 4. Adv.

Voluntas. Sicut oculus dirigit manum in opere: ſic intellectus regulat affectum. S. Bonav. diet. Sal. t. 6. c. 1.

TITVLVS V.

MANUS DEXTERA.

Æſtimabile. Pro dextera habere dicimus, quidquid pro magno penſamus: pro ſiniſtra verò, quod pro nihilo ducimus. S. Iſid. c. 5. in Judic.

Dilectio pura. *Te faciente eleemoſynam, &c.* Vide in priori litera *Magnus*. *Intentio*.

Proſperitas per dexteram ſignatur. S. Tho. in pſ. 43. Dextera tua, id eſt, gloria futura. S. Thom. in pſ. 47.

Sæculum futurum. Per lævam vita præſens deſignatur; per dexteram futura. S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

TITVLVS VI.

MARE.

Baptiſmus eſt mare. S. Thom. in 4. Apoc.

Cura Sæculi. Cùm videris avarum hominem ab aliquo Petro correctum, qui abſtulit de ore ejus verbum pecuniæ; dices, eum aſcendiſſe de mari, id eſt, de fluctibus ſollicitudinum avaritiæ, ad hamum rationabilem, & comprehenſum, atque ſalvatum ab aliquo Petro; qui eum docuit veritatem, ut pro ſtatere habeat imaginem DEI, id eſt, eloquium ejus. Orig. apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. in Matth. Mare, juxta quod venit JESUS, Matth. 15. turbida hujus ſæculi volumina ſignificat. Gloſſa apud S. Tho. in Cat. ſup. 15. Matth.

Damnatio. Myſticè in mola aſinaria ſæcularis vitæ circuitus, ac labor, exprimitur: & per profundum maris extrema damnatio deſignatur. S. Greg. l. de paſt. cura p. 1. c. 2. apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. Marci.

Fortuna. Boetius comparat fortunam ſalo, id eſt, mari. Sicut enim navis undis marinis jactatur in altum nunc, & nunc in profundum: ſic homo per fortunam nunc in proſperitate levatur, nunc in adverſitate dejicitur. S. Thom. in metr. 5. l. 1. de Conſ. Phil.

Gentiles. Montes, id eſt, Apoſtoli, transferent ſe ad Gentes, Act. 13. *Ecce convertimur ad Gentes*, in cor maris, id eſt, in dilatationem gentium: quia gentes habuerunt Apoſtolos in magna reverentia. S. Thom. in pſ. 45. Apoſtoli, per rete prædicationis piſces, id eſt, homines, de profundo pelagi, id eſt, infidelitatis ad lucem fidei traxerunt. Remigius Altiſſiodorenſis apud S. Thomam Cat. ſup. 1. Marci. Myſticè per terram, Pſ. 45. quæ ſolida eſt, intelligitur Judæa: quæ ſolida fuit in cognitione unius DEI, & hæc, & cingebatur gentibus, ſicut terra circumdatur mari. S. Thom. in pſ. 45.

Infernus. *Dixeris monti huic*, id eſt ſuperbo diabolo, *transfere*, id eſt, ab obſeſſo corpore, in altum maris, id eſt, in profundum Inferni; & tranſibit. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth.

Mutabilitas. Romani ſtatus agitur ſemper alterna mutatio, & velut forma Oceani maris, quæ omni die diſpar. Paulus Oroſius l. 6. hiſtor. c. 14.

Pœnitentia eſt turbativa inſtar maris. *Magna eſt, velut mare, contritio tua*. Thren. 2. S. Bonav. diet. Sal. t. 2. c. 1.

Populi. Per aquas maris intelligimus populos. Apoc. 17. *Aquæ multæ, populi multi ſunt*. S. Thom. in pſ. 32.

Proſperitas. Piſcatores, ſcilicet Chaldæos mittam; qui quaſi in mari proſperitatis, & voluptatis, viventes, eos (Judæos) ceperunt. S. Thom. in 16. Jerem.

Schola Religioſa ſunt mare quoddam latè diffuſum. Sacchi. puſin Protrept. c. 14.

Societas mala. Mare conſortium malorum ſignificat. S. Tho. in 13. Apoc.

Tribulatio. In maris, aqua maris intelligitur tribulatio hujus vitæ. S. Thom. in pſ. 45. Mare ſignificat multas miſerias hominis. S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 24. Eccleſia fundata eſt ſuper maria, id eſt, ſuper tribulationes: & ſuper flumina, id eſt, perſecutiones, quibus præparata eſt Eccleſia ad coronas Martyrum. Vel ſuper maria, id eſt, amaritudines. S. Thom. in pſ. 23.

TITVLVS VII.

SANCTI MARTYRES.

Acervus teſtimonii. Galaad, *acervus teſtimonii* interpretatur. Quid autem per acervum teſtimonii, niſi multitudinem Martyrum intelligimus? S. Greg. ſup. 4. Cant. Acervus Galaad, id eſt, teſtimonii, ſunt Martyres. S. Aug. in pſ. 59.

Agni. Martyres proprio ſanguine propitiatorium nobis omnibus facti, in holocauſta ſeipſos pro nobis obtulerunt. Velut agni innocentes, atque irreprehenſibiles, & immaculati, primitiæ pro omni populo facti. S. Ephr. c. 3. in Encom. Martyr.

Amici Chriſti. S. Aug. ſerm. 28.

Aurei. *Circumdata* (Eccleſia) *varietate*, id eſt, diverſis virtutum operibus. Quia alii fuerunt aurei per martyrium; alii roſei per gemitum pœnitentiæ, &c. S. Thom. in pſ. 44.

Baptiſmus geminus martyrium: quod cæteris eò auguſtius eſt, quòd nullis poſtea ſordibus contaminatur. S. Greg. Naz. orat. 39. in Sancta lumina.

Calix tuus inebrians, &c. Pſ. 22. Hoc calice inebriati erant Martyres; quando ad paſſionem euntes, ſuos non agnoſcebant. S. Aug. in pſ. 35.

Canes. Eos ipſos, qui uſque ad ſanguinem fuerant pro fide Evangelica certaturi, etiam canes vocat. Pſal. 67. Non illos. Philipp. *Cavete canes*: ſed canes laudabiles fidem ſervantes Domino ſuo. S. Aug. in pſ. 67. Hos figurabant trecenti cum Gedeone, Judic. 7. qui aquam ut canes lamberunt. Id. ibid.

Cives Civitatis DEI. S. Aug. l. 10. de Civ. DEI c. 21.

Columna fidei, & charitatis vincula, viva fundamenta. S. Ephr. c. 3. in Encom. MM.

Equus. Aſpicit (Zacharias) equos miſſos ad prædicationem Mundi. Primum rufum, prædicationem martyrii; ſecundum nigrum, ſqualorem pœnitentiæ; tertium album, candorem baptiſmatis. Equum quoque in figura plebis hæreticorum; & aſcenſorem ejus diabolum. S. Iſid. lib. Proœm.

Fructus injuſtitiæ. Spinas, quas dixit, & tribulos, hæreſes intelliguntur: de quibus fructum juſtitiæ nemo colligit, hoc eſt Martyres ex hæreticis nemo meminit. Arbor autem mala vetus homo eſt, qui malos fructus facit; hoc eſt, peccata. Arbor autem bona, Crux eſt. Arnobius c. 10. in Matth.

Frumentum non ponitur in horrea, niſi theca ejus fuerit fortiter conculcata in paleis. Ità anima mea non poteſt in paradiſum intrare cum palma martyrii, niſi corpus meum permiſeris à carnificibus lacerari. S. Agatha apud S. Bonav. de ea.

Genæ Eccleſiæ. Poſſunt per genas Eccleſiæ, Martyres figurari: qui rubicundi ſunt effuſione ſanguinis ſui, velut malum Punicum. S. Thom. in 4. Cant.

Granum ſinapis, Martyres noſtri ſunt. Felix namque, & Victor, habebant odorem fidei; ſed latebant. Venit perſecutio; arma poſuerunt, colla flexerunt, contriti gladio: per totius terminos Mundi gratiam ſui ſparſere myſterii. S. Ambr. in S. Luc. l. 7.

Heroes noſtri. Hos multò elegantiùs, ſi Eccleſiaſtica conſuetudo pateretur loquendi, noſtros heroes vocaremus. S. Aug. l. 10. de Civit. DEI, c. 21.

Holocauſta ſunt Martyres. S. Thomas in pſ. 50.

Lucernæ. Chriſtus Sol, S. Joan. Bapt. & Martyres Lucernæ. S. Aug. de Verb. Dom. ſer. 47. apud S. Thom. in Cat. ſup. 5. Joan.

Malagranata ſunt Martyres. S. Iſidor. in Cant.

Mala Punica. Per mala Punica Martyres deſignari diximus. S. Greg. in 7. Cant. Malorum Punicorum, id eſt, Sanctorum Martyrum. S. Iſid. in Cant. Mala Punica Martyres ſignificant. S. Thom. in 2. Cant. Martyres rubicundi ſunt effuſione ſanguinis ſui, veluti malum Punicum. S. Thom. c. 4. in Cant.

Mare Rubrum. Sicut Iſraelitæ per mare Rubrum, ità Martyres per martyrium ſunt traducti. S. Bonav. expoſ. s. pſ. 118. & 7. V. 19. & 4.

Milites Chriſti, pugiles fortes. Beati ſunt hi pugiles, qui lucem, & vitam æternam modò participant. - Filii caſtæ, ac verecundæ Chriſti Eccleſiæ; turres graves Sion, quæ in cœlis eſt. - Chriſtus ſapiens eorum Magiſter, & belli Princeps, ac Victor. S Ephr. t.3. in Encom. MM.

Myrrha. Per myrrham ſignificamus illos, qui dediti ſunt amaritudinibus carnis, ut Martyres. S. Anſelmus in 3. Cant.

Oriones. Quid per Oriones, niſi Martyres deſignantur? Oriones ergo cœlum edidit, cùm S Eccleſia Martyres miſit. S.Greg. l.9. mor. c.6. Oriones ſignant Martyres: nam ſicut iſti naſcuntur in cœlo tempore hyemis; ità in Eccleſia procedunt Martyres tempore perſecutionis. Procedentibus Orionibus mare turbatur, & terra; obortis verò Martyribus terrenorum, & Infidelium corda tempeſtate jactantur. S.Iſidor. de nat. rer. cap.26.

Piſces alii ſunt Martyres, ut Laurentius. S.Thom. ſerm. 2. D.7. Pent.

Poma. Quando, gentilibus perſequentibus, Eccleſia deſerta viſa eſt; in cœleſtem menſam ſpiritus Martyrum, tanquam de horto Dominico, multa, & ſuaviſſima poma tranſiverunt. S.Aug. in pſ.78.

Rami ſunt Martyres. S.Aug. ſerm.82. in Append.

Roſa, ſignificat Martyres, propter effuſionem ſanguinis. S. Thom. in Aſſumpt. B.V.

Serpentes. Celebramus diem Sanctorum Martyrum: qui velut boni ſerpentes, depoſitis carnis exuviis, tentationum hyemalium rigore ſuperato, & Spiritus Sancti renovati gratia, æſtiva modò luce fulſere. S.Ambroſ. ſer.6. in pſ.118.

Tympanum. Martyres percutiebantur in martyrio variis cruciatibus ſicut tympanum: & clamabant ut fiſtula parva, dicendo: Chriſtianus ſum.S.Vinc.Ferr.ſer.1.de OO.SS.

TITVLVS VIII.

MEMBRA CHRISTI DOMINI.

AURES.

AUris DEI, eſt *Voluntas* exaudiendi. S.Thom. in pſ.30.

BRACHIA.

Adventus Chriſti. Hæc ſunt duo brachia ſponſi; inter quæ ſponſa dormiens ajebat, Cant.2. *Leva ejus ſub capite meo, &c.* S.Bernardus ſerm.4. in Adv. Lævum autem brachium eſt Incarnatio. Dextrum autem, quo ſponſus amplexabitur ſponſam, eſt Adventus: quo aſſumet Chriſtus Fidelem animam ad cœlum. S.Bernard. ibid.

CAPILLI.

Angeli, & Sancti. Hic (Dan.7.) ſignat per veſtimentum candidum DEI, quod & per capillos capitis ejus, ſanctos videlicet Angelos, & multitudinem Sanctorum dealbatorum S.Anſelmus l. de membris, & actibus DEO attributis.

CAPUT.

Divinitas. Figuraliter in DEO caput cùm legimus, ipſam eſſentiam Divinitatis ejus, quæ omnia præcedit, & cui ſunt omnia ſubiecta, intelligere debemus. S.Anſelmus ibid.

FACIES.

Miſericordia. Facies DEI, eſt ejus miſericordia: dorſum juſtitia; quod in Judicio oſtendet malis. S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. D 17. Pent.

Cognitio. Facies DEI eſt cognitio, qua DEUM cognoſcimus, aut inviſibilis DEITAS; quemadmodum poſteriora Chriſti eſt Humanitas. Unde dicitur Exod.33. *Poſteriora mea videbis; faciem autem meam videre non poteris.* S.Anſelmus ibid.

Sacramenta. *Quando veniam & apparebo ante faciem Domini*, id eſt, ad Sacramenta Chriſti. S.Thom. in pſ.41.

Facies DEI, eſt *Potentia*, qua dignis innoteſcit. S Aug. in pſ.10. Avertere autem faciem DEUS dicitur, dum non dat animæ notitiam ſui. Idem in pſ.12.

LABIA.

Teſtamentum utrumque. S.Anſelmus ibid. Labia ſua DEVS aperit, cùm voluntatem ſuam hominibus per aperta judicia oſtendit. S.Greg. l.10. c.4.

LINGVA.

Lingua Chriſti, Spiritus Sanctus eſt. S.Anſelmus ibid.

MANUS.

Manus Domini, *Tribulatio.* Unde dicit Job: *Manus Domini tetigit me.* Id.ibid.

Dextera, & ſiniſtra. Per manus DEI intelligitur, potentia DEI operativa. Et hæc eſt quædam dextera; quæ exaltat bonos in ſpiritualibus bonis. Siniſtra eſt; quæ punit malos; & largitur temporalia. - Dextera eſt Chriſtus. S.Thom. in pſ. 20. Manus tua, id eſt, Potentia tua. Nam per membra à DEO ſignatur actio, quam exercemus per ipſam. Id. in pſ. 43. Manus DEI dicitur virtus ejus operativa. Et DEVS habet duas manus, ſcilicet dexteram, qua remunerat bonos; & ſiniſtram, qua punit malos. Matth.25. *Statuet oves à dextris, &c.* S.Thom. in pſ.47.

Gloria futura. Dextera tua, id eſt, gloria futura. S.Th. in pſ.47.

Nota, quòd eſt manus Divina triplex. 1. Eſt manus Divinæ potentiæ. Et hæc eſt triplex. 1. Creantis. Job. 10. *Manus tuæ fecerunt me.* 2. Continentis Pſ.94. *In manu tua Domine omnes fines terræ.* 3. Protegentis. Pſ.94. *In umbra manus ſuæ protexit me.* Secunda manus, eſt manus juſtitiæ. Et iſta eſt triplex. 1. Tangentis ad probandum. Job.19. *Manus Domini tetigit me.* 2. Flagellantis, ad purgandum. 2. Machab.6. *Nam etſi in præſenti, &c.* 3. Opprimentis ad condemnandum. Hebr.10. *Horrendum eſt incidere in manus DEI.* Tertia manus, eſt manus miſericordiæ. Et iſta eſt triplex. 1. Sanantis. Job 5. *Ipſe vulnerat, & medetur.* 2. Paſcentis. Pſ. 94. *Populus paſcuæ ejus, & manus ejus.* 3. Coronantis Sap.5. *Accipiet diadema de manu Domini.* S.Thom. in 8. Iſ.

OCULI.

Oculos dicitur habere, pro eo, quòd omnia videt, & nihil eum latet. Aliter etiam oculi reſpectu gratiæ ejus intelliguntur; ut eſt in pſalmo; *Oculi Domini ſuper juſtos.* Itèm aliter oculi dicuntur præcepta ejus, per quæ lumen ſcientiæ ſubminiſtrat, myſticè accipiuntur, S. Anſelmus citatus. Quid per palpebras DEI, niſi ejus judicia accipimus? quæ juxta aliquid clauduntur hominibus, juxta aliquid reſerantur. S.Greg. l.28. cap.18.

OS.

Os DEI, quo loquitur, ſunt Prophetæ. S.Thom. in 30. Iſ.

Liber. DEVS loquitur tecum, quando legis, vel ſtudes in bono libro. Liber enim eſt Os DEI. S. Vinc. Ferr. de S. Joan.Evang.

PEDES.

Pedes Domini, Incarnatio Chriſti intelligitur: de quo: *omnia ſubjeciſti ſub pedibus ejus.* Id. ibid.

Aliter pedes Domini, id eſt, JESV Chriſti, ſignificati ſunt ſancti prædicatores; de quibus in Deuteronomio ſcriptum eſt: *qui appropinquant pedibus ejus, accipient de doctrina illius.* Id. ibid.

Pes Chriſti alter, eſt miſericordia, alter judicium ejus tremendum. S.Bernard. ſerm.6. in Cant. Felix mens, cui ſemel Dominus JESVS infixerit pedem. (Veſtigia iſtorum pedum) ſunt timor, & ſpes: ille judicii, iſte miſericordiæ, repræſentans imaginem. - Alterum ſinè altero oſculari non expedit: quia & recordatio ſolius judicii in barathrum deſperationis præcipitat: & miſericordiæ fallax aſſentatio peſſimam generat ſecuritatem. S. Bernardus ibid.

VBERA.

Duo Ubera Chriſti ſunt ejus expectatio erga peccatorum converſionem; & benigna eorundem ſuſceptio. Vbera duplex ejus miſericordia: una longanimitas, altera clementia. S.Bernard. ſerm.9. in Cant.

VTERVS.

Quid per uterum DEI, niſi ejus conſilium debemus accipere quippe in quo ante ſæcula per prædeſtinationem concepti ſumus; ità ut creati per ſæcula producamur. S.Gregor. l.24. mor. c.22.

TITVLVS IX.

MEMBRA HOMINIS.

AVRES.

A*Uricula Samuelis*, quia diminutivè dicitur, quid deſignat, niſi humilem intelligentiam Doctoris ſpiritualis. S.Greg. l.4. c.4. in 1.Reg.

Auris prima (Adam, & Evæ) mortis janua fuit. S.Bernard. ſer.28 in Cant.

Aures, Pœnitentiarii. S.Bernard. ſerm.1. D.10. Pent.

Donum Prophetiæ aſſimilatur auditui: quia Propheta non videt DEI eſſentiam, ut in eo videat revelata; ſed quædam ſigna revelata fiunt in anima Prophetæ: & hæc ſigna habent ſe per modum locutionis. 1.Reg.3. *Loquere Domine, quia audit ſervus tuus.* S.Thom. in pſ.50.

CAPIL-

C A P I L L I.

Cogitationes ſuperfluæ. Levitarum pili radi præcepti ſunt, Num 8. non evelli: raſis enim pilis in carne radices remanent, & creſcunt, ut iterum radantur. Quia magno quidem ſtudio ſuperfluæ cogitationes amputandæ ſunt; ſed tamen amputari funditus nequaquam poſſunt. S.Greg. l.5. c.23.

Superflua. Qui tali humanitate (qua Magdalena terſit pedes Chriſti) pedes Domini ſuſcipit; quid impendit, niſi quæ habebat in domo ſuperflua? Superflua tua, neceſſaria fiunt tibi, ſi inde fueris obſecutus pedibus Domini. S.Aug. in pſ.140.

C O R.

Ærarium eſt cor juſti. S.Bonav. ſer.3. fer.2. Paſchæ.

Ager. Quanto labore colitur ager pro fructu temporali unius anni? quantò plus ager cordis pro fructu in æternum manente? S Bonav. ſerm.3. D. infra Octav. Aſcenſ. Cor noſtrum (DEUS) tanquam agrum viſitare dignetur. S. Aug. in pſ.58. Conc.2.

Altare eſt cor noſtrum; in quo jubetur ignis ſemper ardere Levit.6. S.Gregor. l.25. mor. c.7. Quid eſt cor electi auditoris, niſi altare DEI? Quando enim bona loquitur Doctor ore, & oſtendit opere; vitulus in manu eſt: quando autem, & quod dicit, & agit, auditoribus perſuadet; victima in altari eſt. S.Greg. l.6. c.3. in Reg.

Arca. De cordis arca profer laudis incenſum; de cellario bonæ conſcientiæ profer ſacrificium fidei: quidquid profers, accende charitate. S.Aug. in pſ.55. O homo! cor tuum ſit potiùs arca DEI; ubi habitent divitiæ DEI. S.Aug. in pſ.63.

Caminus DEI. Cor amantis caminus eſt DEI inflammantis. Sicut enim cor eſt ſpeculum DEI, arca DEI, ager DEI; ità & caminus DEI. Unde & cor juſtum, tanquam ſpeculum debet eſſe mundum, ùt arca opulentum, tanquam caminus accenſum, tanquam ager frugiferum. S.Bonav. ſerm.2. fer.2. Paſchæ.

Codex. Nota, quòd cordis, & codicis, triplex eſt convenientia; quarum prima eſt in Scriptura, ſecunda in pictura, tertia in ligatura. S.Bonav. expoſit. pſ.118. c.1. v.1. c.2.1.

Conſilium. Tres ſunt partes in homine: Caput, Cor, Pes; ſupremum, medium, & infimum. Caput, liberum arbitrium; Cor, conſilium: Pes, carnale deſiderium, ſcilicet ſenſualitas. S.Bonav. in pſ.114.

Cubile. Hæc (corda) ſunt cubilia; de quibus & Dominus monet, ut intus oremus clauſis oſtiis. S.Auguſt. in pſ.4. Cubile noſtrum, eſt cor noſtrum: ibi tumultum patimur malæ conſcientiæ. S.Aug. in pſ.35.

Curia noſtra, eſt Cor. S.Greg. l.35. c.26.

Firmamentum. Cœlum firmamentum; firmum cor; non timidum cor. S.Auguſt. in pſ.18.

Grabatum. Tollat grabatum ſuum, regat cor ſuum: jam eat in domum ſuam, intret in conſcientiam ſuam. S. Aug. in pſ.100. In ſacro eloquio lectulus, cubile, vel ſtratum, ſecretum ſolet cordis intelligi. S.Greg. l.8. mor. c.17.

Hortus. Cor noſtrum, hortus eſt bonorum operum in fructificatione; thalamus in dilectione, templum in oratione. S.Bonav. ſer.6. in Rogat.

Hoſpitium DEI. Exigit Dominus à nobis totum cor. Matth. 22. quaſi proprium hoſpitium. S. Bonav. ſerm. 2. Dom. 17. Pent.

Liber. Corda noſtra ſunt libri. S. Chryſoſt. hom. 22. ad Pop.

Manus, & lingua concordans. Quid eſt manus Gentium? facta bene operantium *Jubilate DEO in voce exultationis*. Et voce, & manibus: ſi tantùm voce, non bene: quia pigræ ſunt manus. Si tantùm manibus; nec hoc bene: quia muta eſt lingua. Concordet manus, & lingua S. Auguſt. in pſ.46.

Mare. Flumina in mare currunt; & cupidi labuntur in ſæculum. S.Aug. in pſal.23. Quid eſt mare, niſi cor noſtrum furore turbidum, rixis amarum, elatione ſuperbiæ tumidum, fraude malitiæ obſcurum. S.Gregor l.28. cap.18.

Miſericordia. Una res ex neceſſariis, quibus ſalus ipſa continetur, miſericordia eſt. Quare meritò in corde virtutis ipſam collocavimus, & cor ipſum eſſe cenſemus. Quod quidem cor, niſi cæteris omnibus ſpiritum præbeat, velociter extinguitur. Nam quemadmodum fons, ſi aquarum flumina in ſeipſo quaſi ſtagnum quoddam retineat, facilè putreſcet. Eodem certè modo divites; cùm in ſeipſis opes ſuas detineant, marceſcunt. S. Chryſoſt. hom.48 in Matth.

Molendinum. Cor noſtrum ſimile eſt molendino ſemper molenti; quod dominus cuidam ſervo ſuo cuſtodiendum dedit præcipiens ei; ut ſuam tantùm annonam, videlicet frumentum, vel hordeum, vel etiam avenam, in ea

R. P. Andreæ Spanner.

molat; & ex eodem, quod moluerit, & ipſe vivat. Verùm illi ſervo quidam inimicatur; qui huic molendino ſemper inſidiatur. Qui, ſi quando illud vacuum invenerit; aut arenam ibi ſtatim projicit, quæ illud diſſipat; aut picem, quæ conglutinat; aut aliquid, quod fœdat; aut paleam, quæ illud tantùm occupat. Hoc itaque molendinum ſemper aliquid molens, cor eſt humanum, aſſiduè aliquid cogitans. Hoc DEUS unicuique homini ſervandum tradidit, jubens, ut in eo molat illos tantùm cogitatus, quos ipſe ſuggerit. Sed quia homini ſemper adverſatur diabolus, & ſemper inſidiatur cordi illius: qui ſi aliquando vacuum bonis cogitationibus invenerit; ſtatim replet, ſi poteſt, malis. Harum autem malarum aliæ cor diſſipant; ut iræ, & invidiæ: aliæ conglutinant, & coinquinant; ut gaſtrimargiæ, & luxuriæ: aliæ tantùm occupant; ut vanæ gloriæ, non nimis nocivæ. Hic igitur homo ſi cor ſuum bene cuſtodierit, ſanctoſque bene cogitatus in eo revolverit, munda per os verba, per foramen molendini emittuntur; mundus per oculos viſus, mundus per aures auditus, mundus per os guſtus, mundus per nares odoratus, mundus per totum corpus tactus. S. Anſelmus lib. de ſimilitudinibus.

Nidus. Cor eſt nidus; verbum ovum; bonum opus pullus; qui fovetur, nutritur. S.Bonav. in pſ.118.

Paries. Per Ezechielem præpoſitorum perſona ſignatur; per parietem, Ezech.8. duritia ſubditorum. Et quid eſt, parietem fodere, niſi correptionibus duritiam cordis aperire? S.Greg. l.2. cap.4.

Paſcua. Ventrem, cordis interna nominat Propheta Abac. 3. quia ſicut venter cibis, cor ſic ſenſibus paſcitur. S.Chryſologus ſerm.68.

Paſſer. Cor, tanquam paſſer; caro, tanquam turtur. S.Aug. in pſal 83.

Patena, dicitur à patendo; cor latum, & amplum, ſignat. Innocentius P. l.2. cap.58.

Pelvis. Cor hominis in negotiis occupatum, eſt ſicut pelvis plena aqua, ſed commota. Sed ſeparatum (cor à negotiis) eſt ſicut aqua quieta: & tunc apparet in eo imago Divinæ revelationis. Innocentius Pap. in Octava SS. Innocent.

Petrarum caverna, ſunt corda obſtinatorum (in his requieſcunt dæmones.) S. Bonav. ſer.1. in Sabbatho ſancto.

Rex. Cor Ægypti, id eſt, Rex, & Princeps: ex quibus totus vigor Ægypti. S.Thom. in 22. Iſ.

Sepulchrum. Quia ſepulchra mortuorum corpora tegunt; quid aliud per ſepulchra, quàm reproborum corda ſignantur; in quibus extinctæ à vita beatitudinis animæ velut in ſepulchris latent. S.Greg. l.15. cap 29 Sicut illud cor cœlum eſt, in quo vivit Chriſtus; ità illud pectus ſepulchrum, in quo Chriſtus adhuc habetur mortuus, & ſepultus. S. Chryſol. ſerm 75.

Templum. In cujus templo (corde) hic non aſcenderit Chriſtus; cœlum non aſcendit ille cum Chriſto. S. Chryſol. ſerm. 85.

Terra. Lingua eſt vomer; terra eſt cor. S.Greg. hom. 2. ſup. Ezechiel.

Tuba ductilis malleo producitur; ità Chriſtianorum cor in DEUM preſſurarum plagis extenditur. S.Aug. enarr. 2. in pſal.36.

Venter. Ventrem, cordis interna nominat Propheta Abac. 3. quia, ſicut venter cibis, cor ſic ſenſibus paſcitur. S. Chryſol. ſal.75.

C A R O. C O R P U S.

Ager eſt Corpus noſtrum. S. Vincent. Ferr. ſer.6. de Acedia.

Arena ſubtilis eſt corpus noſtrum. S. Chryſol. ſer. 142.

Carcer animæ corpus eſt; de quo pſal.141. *educ de carcere animam meam.* Innocentius P. l.1 de cont. Mundi c.19.

Caſtrum. Corpus noſtrum caſtrum eſt, quod DEO contra hoſtes cuſtodire debemus. S.Vinc. Ferr. ſerm. de S. Matthæo.

Chorda. Siccatur chorda, ut congruum ſonum reddat; quia & ſancti viri caſtigant corpus ſuum. Penſandum quoque, quòd chorda in cithara ſi minùs tenditur, non ſonat: ſi ampliùs; raucum ſonat. Quia, virtus abſtinentiæ, aut omnino nulla eſt, ſi tantùm quiſque corpus non edomet, quantùm valet; aut valde inordinata eſt; ſi corpus atterit plus; quàm valet. S.Greg. l.20. mor. c.30. Chorda eſt corpus; quod tenditur, & maceratur. Chorda ſiccatur, & tenditur; ut ſonum reddat: caro hominis à malo mundatur. Siccatur per abſtinentiam, tenſa eſt per patientiam. S.Bonavent. in pſ.97.

Cithara ſignificat corpus noſtrum; pſalterium, dilectionem DEI, & proximi. S. Aug. enarr. pſal.32. Sic utitur anima corpore, quomodo utitur citharista pſalterio. S.Aug. Conc. 2. in pſ 48.

Cœlum. Corpus hominis, quia eſt maximè complexionatum,

Digitized by Google

& magis remotum à contrariis; igitur eſt ſimile cœlo. S. Thom. 1. p. q. 76. a. 5. 1.

Congeriem malorum operum ſignificat corpus. S. Bonav. in pſ. 24.

Conjux. Corpus ſignificat quandoque conjugem. 1. Cor. 16. *Fornicatur in corpus ſuum*. S. Bonav. in pſ. 24.

Domicilium animæ corpus eſt, vas animæ, murus ſpiritus, virtutum ſcholam, DEI templum, in ſcenam criminum, voluptatum rediget in theatrum (diabolus.) S. Chryſol. ſerm. 12. Corpus dicamus domum, ſpiritum dicamus habitatorem domus. S. Aug. Conc 2. in pſ 64.

Equus. Sciendum, quòd in S. Scriptura corpus noſtrum ſpiritui comparatum dicitur equus. Ratio; quia ſicut miles regit equum; ità corpus noſtrum regitur à ſpiritu equitante; eundo ante per opera bona, vel refrænando per temperantiam. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Joan. Evang.

Gurguſtium animæ, corpus eſt. S. Ambroſ. l. 5. c. 21.

Inſtrumentum muſicum. Formatum corpus hominis, juxta præceptum Domini, quaſi inſtrumentum erat, quod egebat aliquo ſe movente. (anima) Imò ſicut lyra, quæ opus habet aliquo, qui poſſit arte, & ſcientia ſua, convenientem illi melodiam repræſentare. Sanct. Chryſoſtom. hom. 13. in Gen.

Laqueus. Ipſi geſtamus laqueum noſtrum - carnem hanc loquor de peccato natam, in peccato nutritam. S. Bernard. ſer. 5. in Quadrag.

Lectus. Quis eſt iſte lectus, niſi corporis noſtri ſpecies? namque in gemmis aer ſpecie fulgoris oſtenditur, in auro ignis, aqua in argento, terra per lignum. S. Ambr. l. 3. de Virginib.

Lectus doloris. Hic lectus, qui tolli jubetur, Luc. 5. quid eſt aliud? niſi quia jubetur humanum corpus attolli? lectus doloris eſt. - Sed ſi quis ſecundùm Chriſti præcepta ſe geſſerit; jam non lectus doloris eſt, ſed quietis. S. Ambroſ. l. 5. in Luc. Quis lectus doloris noſtri, niſi corpus noſtrum? in quo anima jacet dolens, & dolet, quòd cœlum repetere cupiens premitur corporis terra. S. Chryſol ſerm. 14.

Mortalitas. Corpus ſignificat mortalitatem. Rom. 7. S. Bonav. in pſ. 24.

Navis eſt corpus noſtrum. Marci 4. S. Chryſol. ſer. 21.

Oculus. Caro non poteſt videre, niſi corporalia. Sicut ille, qui coram oculis teneret berillos virides, vel rubeos: quidquid videret, eſſet viride, vel rubeum: defectus non eſt ex parte oculorum, ſed de vitris, ſive berillis. Ità eſt de nobis. Oculi animæ habent corpus ſicut berillos; ideo non poſſunt videre, niſi corporalia. Sed dimiſſis berillis, ſcilicet carne, ſtatim vident ſpiritualia, Angelos, &c. S. Vinc. Ferr. de S. Dominico.

Oſſa. Sicut in corpore hominis oſſa ſunt fortiora; & ſuſtinent corpus, & carnes: ità fortalitia, in quibus homines Mundi ſuſtentantur, ſunt divitiæ, dignitates, parentes; de quibus dicit David: *DEUS diſſipavit oſſa*, ſcilicet in hoc Mundo. Et in alio quid erit? Sanct. Vincent. Ferr. de Sanct. Petro Ap. ad Vincula.

Pſalterium. Cithara ſignificat corpus noſtrum; pſalterium, dilectionem DEI, & proximi. Pſalterium eſt decachordum; & dilectio DEI, & proximi, decem continetur præceptis. S. Aug. in pſ 32.

Tabernaculum. Noſtrum corpus eſt tabernaculum Cedar: Cedar autem interpretatur *Tenebra*. S. Bernardus ſerm. 26. in Cant.

Tectum hoc, Luc. 7. corpus eſt. S. Chryſol. ſerm. 102.

Tunica Adami pellicea, eſt noſtrum corpus miſerabile. S. Ambroſ. lib. 6. ep. 41.

Tympanum. Ut ſit tympanum, pellem habet mortuam. Igitur mortifica corpus; ut in tympano, & choro, laudes DEUM. S. Chryſoſt. hom. 22. ad Pop.

Velum caro noſtra eſt. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Michaele.

Veſtis animæ. Quid corpora noſtra ſunt, niſi quædam veſtimenta animarum. Hoc veſtimentum in via proſternit, Matth. 21. qui corpus ſuum pro Chriſto exponit. Sanct. Bonavent. ſerm. 2. D. Palmar. Tinea de veſte naſcitur, & eamdem oriendo corrumpit. Quaſi quædam veſtis animæ eſt caro. Sed hæc veſtis habet tineam ſuam: quia ab ipſa carnalis tentatio oritur, ex qua laceratur. S. Greg. mor. l. 5. c. 17.

C A P U T.

Arbitrium liberum. Tres ſunt partes in homine; Caput, Cor, Pes, ſupremum medium, & infimum. Caput, liberum arbitrium; Cor, conſilium; Pes, carnale deſiderium, & ſenſualitas. S. Bonav. in pſ. 114.

Contemplatio. Quid in capite, niſi mentis contemplatio deſignatur? S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Mens. *Exaltavit caput meum*, id eſt, mentem meam *ſuper omnes inimicos meos*, id eſt, ſuper omnes appetitus meos. S. Thom. in pſ 26.

C O L L U M.

Præſumptionem ſignat. S. Bonav. Opuſc. de alis Seraph. c. 5.

D E N T E S.

Cogitationes. Dentes ſunt peccati cogitationes, malæ delectationes; deſideria, & hujuſmodi. S. Vinc. Ferr. ſerm. 5. D. 3. Pent.

Religioſi ſunt dentes. Sicut dicit Sanct. Bernardus ſup. 71. X. Omnia, quæ de dentibus dixerat, pulchrè ad Religioſos applicans; ex illis difficiliora ſeqq. Corio carent, id eſt, diſſenſione curarum ſæcularium. Non eſt dolor, ſicut dolor eorum, quia nihil tam horribile, quam murmur, & diſſenſio, in congregatione. Indecens eſt, ſi appareant; niſi interdum fortè ad riſum: quia nihil turpiùs, quàm Monachus per caſtella, & urbes, diſcurrens. - Charitas riſus eſt: quia hilaris eſt. Ait ferè S. Bernardus ſerm. 64. inter Parvos. Cibum maſticant, orant pro converſione malorum. Saporem non habent; nullam gloriam ſibi aſſignant. Idem ibid. Dentes candidi ſunt, & fortes. Carnem non habent; nihil intrà ſe pati poſſunt. - Clauſi ſunt labiis, nè videantur. - Non facilè conſumuntur. Per ordinem poſiti ſunt: ſuperiores alij, & alij inferiores. Et cùm inferiores moveantur, ſuperiores numquam. Hujuſmodi dentes ego arbitror homines Monaſticæ profeſſionis. Id. ibid.

D E X T E R A.

Amicus. Declinabit ad dexteram, per quam amici ſignificantur; ad ſiniſtram, inimici; carnem brachij conſanguinei. S. Thom. in 9 Iſ.

Præſumptio de juſtitia, quaſi dextera eſt: cogitatio impunitatis peccatorum, quaſi ſiniſtra eſt. Audiamus vocem DEI dicentem nobis. Prov. 4. *Nè declines in dexteram, aut ſiniſtram*. Nè præſumas ad Regnum de juſtitia tua; nè præſumas ad peccandum de miſericordia DEI. S. Auguſt. Præfat. in pſ. 31.

F A C I E S.

Cogitatio. Facies veſtræ, id eſt, cogitationes veſtræ. Sanct. Thom. in pſ. 33.

F R O N S.

Sicut in malis cervix ſuperbiam, ſic in bonis liberalitatis erectionem ſignat. S. Greg. mor. l. 13. c. 8.

H U M E R I.

Fortitudo. Quid in humero, niſi fortitudo deſignatur? - Quid in collo, niſi locutio? quid in capite, niſi mentis contemplatio deſignatur? S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

L I N G U A.

Clavis. Linguæ Apoſtolorum quaſi claves cœli erant. S. Bonav. ſerm. 9. in Pent. Cujus (Eliæ) lingua, clavis facta eſt cœli. S. Chryſol. ſerm. 127.

Cor. Lingua tua, id eſt, cor tuum, quod in lingua manifeſtatur. Eccl. 22. *In ore fatuorum cor eorum*. Sanct. Thom. in pſ. 51.

Feneſtra. Phariſæus ille, Luc. 18. publicano minor factus eſt: eò quòd linguæ ſuæ imperare non potuit; ſed per illam, ſicut per feneſtram aliquam, omnes divitias ſuas effudit. Tantum eſt inanis gloriæ malum. Dic enim mihi: quare ità humanæ laudi inhias? neſcis, quòd ſicut umbra, & ſi quid illa vilius; ità & illorum laus in aerem diffuſa evaneſcit. S. Chryſoſt. hom. 5. in Gen.

Gladius diaboli. Et hic gladius (detrahentium) eſt gladius diaboli; qui per linguam hominis multos interficit. Hic autem gladius eſt in vagina, quamdiu eſt in corde. Sed quando profertur; eſt ſicut jam evaginatus. Sanct. Thom. in pſ. 36.

Intellectus. *Memoria*. Lingua corporis eſt iſta, qua loquimur: animæ autem eſt memoria, vel intellectus. Et cum tali loquuntur Angeli in cœlo, & animæ beatæ. Ideo Apoſtolus de ſe dicebat: *Si linguis hominum loquar, & Angelorum*. 1. Cor. 13. S. Vinc. Ferr. ſerm. 5. D. 3.

Interpres mentis ſuæ eſt lingua. S. Chryſol. ſerm. 57.

Manus. In ſuperioribus dixiſſe memini, manum eſſe linguam noſtram, quæ pedes DEI attingat. S. Chryſoſtom. hom. 79. in Matth.

Mendax. Turpius eſt mendacium in ore, quàm ſtercus: quia pervertit officium linguæ. S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. fer. 2. Paſchæ.

Sagitta diaboli mala lingua eſt. Jerem. 9. S. Bonav. ſerm. 7. in Pent.

Vomer, eſt lingua; terra, eſt cor. S. Gregor. hom. 2. ſup. Ezech.

M A-

Digitized by Google

M A N U S.

Prælati. *Vos ergo confortamini, & non diſſolvantur manus veſtræ.* 2. Paral. 15. Illæ manus, Prælati ſunt inſtantia in agendo, & patientia in ſufferendo. S. Bonav. Opuſc. de 6. alis Seraph. c. 5.

N A S U S.

Præſcientia naribus deſignatur. Iſ. 2. S. Greg. l. 31. cap. 22.

O C U L I.

Officium oculi eſt, oſtendere viam, & dirigere in agendis. Oculus tuus eſt Procurator, Advocatus, Confeſſor, Magiſter. S. Vinc. Ferr. ſer. 6. D. 3. Pent.

Ratio. *Lumen oculorum meorum*, id eſt, ratio mea. S. Thom. in pſ. 37.

O S.

Nuntius cordis. Primus Nuntius, manifeſtans quæ ſunt in corde, eſt Os. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. de S. Dominico.

Veritatis inſtrumentum, eſt Os. S. Bonav. in pſ. 118. cap. 3. v. 12. a. 4.

P E D E S.

Affectus, ſunt pedes animæ. S. Bonav. ſer. 3. in Cœn. Dom.

Carnale deſiderium, ſcilicet ſenſualitatis. S. Bonav. in pſ. 114.

Fides, & Amor. Poſſunt pedes Sanctorum, fides, & amor Redemptoris intelligi. S. Greg. l. 2. c. 2. in 1. Reg.

Fortitudo, & Humilitas. Quid in utroque pede Sanctorum intelligimus, niſi fortitudinem, & humilitatem? Id. ibid.

Pauperes. Qui tali Humanitate (ut Magdalena) pedes Domini ſuſcipit? quid impendit, niſi quæ habebat in domo ſuperflua? ſuperflua tua, neceſſariæ ſunt tibi; ſi inde obſecutus fueris pedes Domini. S. Aug. in pſ. 140. Capillis pedes Domini tergimus, quando ſanctis ejus etiam ex his, quæ nobis ſuperfluunt, miſeremur. S. Greg. hom. 33. in Evang.

R E N E S.

Qui (DEUS) renes poſſidet noſtros, pſ. 138. id eſt, ſeminarium caſtitatis, & temperantiæ. S. Ambr. l. 4. ep. 16.

S E N S U S.

Aves Cœli, ſunt ſenſus ſpirituales. S. Chryſol. ſer. 98.

Feneſtra Janua. Animæ tuæ januas munire feſtina; non oculum tantùm, verùm etiam & aures, & os: illæ enim ſunt feneſtræ; per quas pro ſententia, vel bona prodeunt, vel mala. S. Chryſoſtom. hom. 22. in Evang.

Hœdos dicit vagos, & petulantes, corporis ſenſus. Cant. 1. S. Bernard. ſer. 35. in Cant.

Nuntii Corporis ſunt ſenſus. S. Auguſt. in pſ. 146.

V E N T E R.

Venter, carnales homines ſignificat. S. Auguſt. in pſ. 43.

T I T V L V S X.

M E N S.

Atrium. *Adorate Dominum in atrio ſanctó ejus*, id eſt, in mente. S. Thom. in pſ. 28.

Caput. In capite mens deſignatur, in comis cogitationes. Et ſicut in capite membra, ita cogitationes mente reguntur. S. Iſidor. in Cant. *Exaltavit caput meum*, id eſt, mentem meam, *ſuper inimicos meos*, id eſt, ſuper omnes appetitus meos. S. Thom. in pſ. 26. *Impinguaſti in oleo* id eſt, lætitia, *Caput meum*. Oleum ſignificat ſpiritualem gratiam. Caput meum, id eſt, mentem meam. *Tu autem, cùm jejunas, unge caput tuum.* Matth. 6. id eſt, mentem oleo, id eſt, ſpirituali devotione. Auguſtin. ſup. 4. Cant. Per Caput, Sponſæ mens, quæ animæ principatur, aſſumitur. S. Greg. M. in 2. Cant.

Cœlum Fons. Nullum ſanè virtutis genus à veteribus excultum eſt; in quo hic (S. Ephrem) etiam non excelluerit. Animum (mentem) ipſius fonti ſimilem dicere poſſumus; vel prato diverſis fragrantibus floribus reſplendenti; vel cœlo vario ſtellarum luminibus diſtincto; vel paradiſo; aut ſi quid aliud venuſtum, variis bonis cohoneſtavit natura. S. Greg. Nyſſ. in vita S. Ephr.

Domus, Templum DEI, eſt mens, & conſcientia juſti. Vener. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 11. Marci. Ergo mens Fidelium ſpelunca latronis fit; quando, relicta ſimplicitate Sanctitatis, illud conatur agere, quo valeat proximis nocere. V. Beda ibid.

Facies. *Judicia tua*, id eſt, beneficia tua, *auferuntur à facie ejus*, id eſt, à mente, & memoria ejus S. Thom. in pſ. 9.

Filius reguli. Regulus eſt omnis homo: cujus filius, id eſt, mens febricitat voluptatibus pravis. Accedit autem ad JESUM, & deprecatur, ut deſcendat; id eſt, ut condeſcentiâ miſericordiæ utatur. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. in 4. Ioan.

R.P. Andrea Spanner,

Gladius. Quaſi gladio acumen, ità menti noſtræ acumen ingenii (DEUS) impoſuit; ut eo, cùm oportet, utamur. S. Chryſoſtom. hom. 6. de laudib. S. Pauli.

Lignum. Eſt infirma mens noſtra, ſimilis ligno nuper plantato. S. Ephr. ſer. de extremo Judicio.

Lucerna. Sicut lucerna corporis oculis; ità lucerna animæ mens eſt: in qua, niſi oleum, gratiæ ſuæ Chriſtus infuderit, penitus lumen habere non poterit. Arnobius in pſ. 17.

Oculus animæ eſt mens. S. Aug. apud S. Bonav. de tertio itin. æternit. diſtinct. 2. Mens eſt oculus: quia naturali vigore ad intelligendum aliquid dirigitur auris; quæ alio docente diſcit. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

Sindon. Sindone munda involuit JESUM, qui pura mente eum ſuſcipit. S. Thom. Opuſc. de ſacr. Alt. c. 15.

Superliminare, Ex. 12. ſignificat mentem Fidelis. S. Thom. Opuſc. de Sacr. cap. 30.

Templum. Caro eſt velum noſtri templi, ſcilicet mentis noſtræ. Virtus autem carnis ſciſſa eſt in Chriſti Paſſionibus à ſummo uſque deorſum; ſcilicet ab Adam uſque ad ultimos homines. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Marci.

Terra. Quemadmodum ſemen bonum, & electum, in terra bona, ac pingui; ſic cogitationes bonæ in mente Monachi. S. Ephr. ſerm. de vita Relig.

T I T U L U S XI.

MIRACULUM.

Divinitatis participatio. Dici Dii aliqui poſſunt quatuor modis. Uno modo per unionem. Et ſic ſolus Chriſtus dicitur DEUS. Alii per gratiam adoptionis. Pſ. 81. *Ego dixi, Dii eſtis vos.* Aliqui per participationem Divinæ poteſtatis in miraculis faciendis. Exod. 7. *Conſtitui te DEUM Pharaonis.* Alii per miniſterium, ſicut Judices. Ex. 22. *Diis non detrahes.* S. Thom. in pſ. 49.

Eſca. Illi piſcatores Apoſtoli locò calami intendunt prædicationem, locò hami virtutes; eſcæ locò miracula. Piſcantur è cœlo, debentes è petra piſcari; naviculam debentes accipere, recipiunt altare: piſcium locò venantur reges; pro ſagena Evangelium extendunt; locò maris vitam peragrant; actus vice utuntur gratia; utentur cruce locò ſagenæ. Proclus or. de S. Andr. Apoſt.

Lampas. In vocibus, & tonitruis, clamor prædicantium intelligitur; in lampadibus claritas miraculorum; in ſonitu buccinæ, fortis prædicatio Sanctorum: quæ omnia in adventu Chriſti, & Spiritus Sancti completa ſunt. S. Iſid. c. 21. in Exod. & c. 5. in Judic.

Nubes. *Qui ſunt iſti, qui ut nubes volant?* Iſ. 9. cum nubibus, id eſt, cum Sanctis: qui pluunt per prædicationem, coruſcant per miraculorum operationem, volant per amplam contemplationem. S. Thom. in 1. Apoc.

T I T U L U S XII.

MISERICORDIA.

Ala DEI: Alis gallina pullos contra milvum cuſtodit: ſic & DEUS ſuis alis, quæ ſunt charitas, & miſericordia, juſtos defendit à rapacitate dæmonum. Matth. 23. quoties volui congregare, &c. S. Thom. in pſ. 16.

Altare. Sicut eſt triplex templum, ità eſt triplex altare. Primum eſt vir juſtus. Hujus templi altare eſt cor. Levit. 6. *Ignis*, ſcilicet charitatis, *in altari*, ſcilicet corde, *ſemper ardebit*. Aliud templum eſt Eccleſia: & hujus templi altare eſt Chriſtus. Tertium templum eſt ipſe DEUS. Apoc. 21. *Templum vidi in ea, &c.* Et hujus altare, eſt miſericordia DEI. Et hoc circumdare debemus deſideria mentis. S. Thom. in pſ. 25.

Alumna B.V. Charitatem, & miſericordiam, tanquam alumnas ſuas, ubique fovet (B. Virgo.) S. Joan. Damaſc. orat. 2. de Aſſumpt. B. V.

Arma lucis, ſunt miſericordia, & veritas: miſericordia enim eſt ſcutum, quo ab hoſtibus defendimur: veritas eſt virtus, quâ omnia vincimus. S. Thom. ſerm. 1. D. 1. Adv.

Candelabrum. Ex. 25. Per hoc candelabrum ſignificari viros miſericordiæ, oſtendit P. Raynaudus de Cand. Sacro ſect. 1. cap. 3. Candelabra aurea, Apoc. 1. ſignant ſeptem opera miſericordiæ corporalia; quæ ſunt ut aurum pretioſa. S. Bonav. diet. ſal. t. 7. cap. 4.

Clavis cœli. Miſericordia eſt clavis, quæ cœlum reſerat. Id. ibid.

Conſiſtorium. Miſericordia ſuperat juſtitiam: & in ſignum hujus de Curia juſtitiæ, ſi eſt à peccatore ſuſpecta, licet ad conſiſtorium miſericordiæ appellare. Miſericordia eſt modus abſolutionis optimus, liberans reum, & obligans DEUM, Id. ibid.

Dextera. Septem Stellæ, de quibus Apoc. 2. ſignificant Epiſcopos. Dextera DEI miſericordiam. Sanct. Thom. in 2. Apoc.

Fluvius exundans. Miſericordia ſuperat charitatem in eo, quòd charitas eſt fluvius Divinæ pietatis. & non exit extra ripas: quia ſolum bonum diligit, & ſua communicat. Miſericordia verò, & pietas, extra ripas inundat, & ſua bonis, & malis, communicat. Sanct. Bonavent. diet. ſal. tit. 7. cap. 4.

Frumentum mundum eſt vir hoſpitalis. S. Ephr. ſerm. Aſcet. de timor DEI.

Gloria Chriſtianorum, eſt DEI præceptum: gloria Chriſtianorum, Apoſtolorum, & Prophetarum doctrina. humilitas animi. eos, qui in carcere ſunt, viſitare, &c. In his oportet nos gloriari: & non in curribus, & equis, potentiis, atque divitiis. S. Ephr. de amore pauper.

Iris ſignificat Divinam propitiationem ad Fideles. Nota, quòd rectè per iridem ſignatur miſericordia Chriſti ad Fideles. Quia ſicut exponit Haymo, generatio iridis eſt ex ſubintratione radij in nubem aquoſam. S. Thom. in 4. Apoc.

Lapis in mola. Miſericordia, eſt quaſi lapis ſuperior in mola DEI; quæ nunc operatur, & circuit. Juſtitia autem quaſi lapis inferior: quæ nunc jacet, & quieſcit. Matth. 21. *Super quem lapis iſte ceciderit, conteret eum*. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Lectio Chriſti prima. S. Bonav. diet. ſal. t. 7. c. 4.

Manus DEI eſt miſericordia: quæ habet quinque digitos. Primus eſt, conſiderare, quia dedit nobis Filium ſuum Unigenitum. Secundus, quia omnium bona nobis communicat. Tertius eſt, quia non ſtatim punit. Quartus eſt in recipiendo. Exemplum de filio prodigo Luc. 15. Quintus quia ſemper, in omni hora recipit: quia poſtquam recipit numquam peccatorum recordatur. S. Thom. ſerm. de dupl. manu DEI. Eſt inter Dominicales ante Dom. Paſſ. Tertia manus DEI, eſt miſericordia. Et iſta eſt triplex. Prima ſanantis. Job. 5. *Ipſe vulnerat, & medetur*. Secunda paſcentis. Pſal. 94. *Populus paſcuæ ejus, & manus ejus*. Tertia coronantis. Sap. 5. *Accipiet diadema de manu Domini*. S. Thom. in 8. Iſ.

Mons. Per montem oliveti figuratur eminentia miſericordiæ. S. Bonavent. diet. ſal. t. 7. cap. 4.

Nubes. *Arcum meum ponam in nubibus cœli*. Gen. 9. Poſſunt hæc exponi de Maria Magdalena: quæ intelligitur per arcum cœleſtem, propter tria: ratione formæ, finis, & materiæ. S. Thom. ſerm. de S. Magdal. Materia, eſt nubes aquoſa. Forma, eſt cærulea, rubea: versùs terram tenet brachia: primum humilitatem: ſecundum miſericordiam erga peccatores ſignificat. Finis, ut ſciant omnes homines: quia DEUS non vult mortem peccatoris: arcus enim eſt ſignum fœderis. Id. ibid.

Oleum effuſum nomen tuum. In oleo miſericordia, in effuſione abundantia miſericordiæ. eſt glorioſum, ſanctum, magnum, novum, æternum. S. Thom. in Circumciſ. Dom. Significat oleum unctionis, DEI miſericordiam, infirmitatis medelam, & cordis illuminationem: quod totum oratio operatur. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 6. Marci.

Oliva, activi miſericordes. S. Bonav. diet. ſal. t. 2. cap. 1. Paulus poteſt ſignificari per columbam: de qua dicitur Gen. 8. quod venit ad arcam, *portans ramum olivæ in ore ſuo*. Quia autem oliva miſericordiam ſignificat, congruè per ramum olivæ accipitur nomen JESU Chriſti, quod etiam miſericordiam ſignificat, ſecundùm illud Matth. 1. *vocabis Nomen ejus, &c.* Hunc autem ramum virentibus foliis detulit ad arcam, ſcilicet Eccleſiam; quando ejus virtutem, & ſignificationem multipliciter expreſſit, Chriſti gratiam, & miſericordiam oſtendendo. S. Thom. in Prologo ſup. ep. ad Rom. Duplex bonum faciunt ſancti in præſenti vita. Primò in hoc: quòd bene ſe habeant ad proximum fructificando in eis. Et ideo juſtus comparatur olivæ. & comparatur olivæ propter pinguedinem. Judic. 9. *Non poſſum deſerere pinguedinem meam*. Hic tamen (pſal. 51.) comparatur olivæ propter fructum ſpecialiter: quia ex olivis fit oleum; per quod ſignificatur miſericordia: ex qua juſti provident aliis, & fructum faciunt in Eccleſia. S. Thom. in pſ. 51.

Oliveti mons. Per montem oliveti figuratur eminentia miſericordiæ. S. Bonav. diet. ſal. tit. 7. c. 4.

Paſſio Chriſti interna, prima Chriſti lectio, & optima Chriſti unctio, eſt miſericordia. Id. ibid.

Ros. *Aperi mihi. quia caput meum plenum eſt rore, &c.* Cant. 5. Caput meum, ſcilicet Divinitas, plenum eſt rore, id eſt, miſericordia, ad dimittendum peccata. *Et cincinni mei*, id eſt Humanitas, *guttis noctium*, id eſt effuſione ſudoris lacrymarum, & ſanguinis Paſſionum; ad redimendum hæreditatem ſuam. S. Thom. Opuſc. de Sacr. c. 1.

Scutum, Arma lucis ſunt miſericordia, & veritas. Miſericordia enim eſt ſcutum, quo ab hoſtibus defendimur: veritas eſt virtus, quâ omnia vincimus. S. Thom. ſerm. 1. Dom. 1. Adv.

Sigillum. Miſericordia viri velut ſigillum cum illo. S. Ephr. ſerm. Aſcet. de tim. DEI.

Stellæ, quæ ſunt in dextera, Apoc. 1. ſunt ſeptem opera miſericordiæ ſpiritualia in cordis hemiſpherio lucentia, tamquàm ſidera radioſa. S. Bonav. diet. ſal. t. 7. c. 4.

Viæ Domini iſtæ ſunt. miſericordia. Arnobius in conflictu cùm Serapione de DEO Trino, & Uno. *Univerſæ viæ Domini miſericordia, & veritas*. Crura ſponſi, itinera ſunt Salvatoris: quibus homo fieri, & ad nos venire dignatus eſt: quæ rectè columnis marmoreis comparantur. S. Thom. in 4. Cant.

TITVLVS XIII.

MONASTERIVM.

A*Qua*. Religioſus eſt ſicut piſcis, qui extra aquam citò moritur: S. Bonav. diet. ſal. t. 4. c. 1.

Caſtra DEI, dixit eſſe ipſa clauſtra Ordinis Ciſterclenſis, Petrus Epiſcop. Carnat. epiſt. ad Nicolaum Anglum.

Hoſpitium integræ pietatis. Thomas Cantipratan.

Paradiſi porta. Angelum Sybillam, Societatis JESU Sacerdotem, Meſſanæ mortuum, ferunt, cùm primùm ad Collegij fores veniſſet (ut ad Societatem admitteretur) validis pulſantem ictibus dixiſſe: hæc mihi paradiſi porta. Sacchinus hiſt. Soc. p. 4. l. 4. n. 129

Sepulchrum Domini, Sui temporis clauſtra, & monaſteria, dixit S. Bernardus ſimillima ſepulchro Domini: In hoc ſola linteamina reperta ſunt; in iis verò non Religioſos, ſed ſolùm veſtes religioſas inveniri, & habitus formam. S. Bernardus Opuſc. de Charit.

TITVLVS XIV.

MORS.

A*Spis*. *Super aſpidem, & baſiliſcum ambulabis*. Pſal. 90. Aſpidem dixit mortem, baſiliſcum peccatum, leonem Anti-Chriſtum, & draconem diabolum. S. Iſidor. c. 5. in Gen.

Debitum naturæ. Idiota de Morte c. 3.

Dormitio, dicitur mors Sanctorum. Dormiens enim tria facit: cubat in ſpe ſurgendi. Pſ. 40. *Numquid, qui dormit, &c.* Sic, & qui moritur in fide. Itèm poſtea reſurgit magis refectus, & vegetus: ſic Sancti reſurgent incorruptibiles, &c. S. Thom. expoſ. ſup. c. 4. ep. 1. Theſſ. lect. 2.

Falx eſt mors, quæ ſecat omnia: meſſis eſt conſummatio ſæculi. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Framea, id eſt, mors, ſuſcitare ſuper paſtorem meum Zach. 13. S. Thom. in pſ. 21.

Gladius. Quia mors dividit animam à corpore; & Patrem à filio, & è contra; & fratrem à fratre, dicitur gladius. S. Thomas in pſ. 21. Mors per gladium intelligitur. S. Thom. in 13. Apoc.

Pellis ſignificat ablatam vitam. S. Iſidorus c. 19. in Gen.

Porta ad DEUM, eſt mors. Clem. Alex. lib. 4. ſtromat. Mors porta eſt, & principium veræ vitæ. Clem. Alex. l. 4.

Sanguis eſt ſignum mortis. S. Thom. in 16. Apoc.

Saul. Liberatus eſt à Saule, id eſt, à morte. Sanct. Thom. in pſ. 17.

Veſpera. Septima dies, vita Beatorum, qui veſperam non habet. S. Iſidor. c. 3. in Gen.

TITU-

Digitized by Google

TITVLVS XV.

MORTIFICATIO.

B*yſſus. Cortinas tabernaculi*, id eſt, ornatus animæ, *factæ de byſſo retorta*, id eſt, de operibus pœnitentiæ, jejuniis, orationibus, afflictionibus, &c. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Cithara. Citharœdus eſt, qui per internam hilaritatem, jucunditatem, vel per Divinam laudem, cum mortificatione carnis DEO cantat. S. Thom. in 14. Apoc.

Myrra. Per myrrham carnis mortificatio deſignatur. S. Iſidor. c. 4. in 1. Reg.

Virginitatis comes mortificatio; imò illius cuſtos fideliſſima. Lobbetius de S. Bernardo quæſt. unica.

Zona pellicea. Dolorem ſaccus ſignificat; zona verò pellicea mortificationem Iudaici ſignificat populi. S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

TITVLVS XVI.

MULIER.

A*Rma diaboli*, ſunt mulieres: illæ enim ſunt baliſtæ diaboli. - mulier compta - gladius diaboli. - Mulieres ſunt caſtra, in quibus diabolus ponit vexilla. S. Bonav. d. et. Sal. c. 1. c. 9.

Contentioſum animal hoc eſt, avidumque victoriæ. Et ſive ad malitiam declinet, magna mala patrat: ſive ad virtutem ſe applicet, anima citiùs eam deſtituet, quàm propoſitum mutet. S. Chriſoſt. hom. 4. de fide Annæ.

Familiaritas. Undæ maris ſunt tentationes carnis. - *Mirabiles elationes maris*, id eſt, carnis. Ex hac (familiaritate cum mulieribus) multæ naves, oneratæ pretioſis mercibus virtutum, impingentes fuerunt perditæ. - Nè offendas ad lapidem familiaritatis pedem affectionis - Anima vulneratur in capite vulnere ſuperbiæ, in corde vulnere avaritiæ, in renibus luxuriæ in gutture gulæ, in facie invidiæ. S. Vinc. Ferr. ſer. 5. de S. Dominico.

Feretrum: Quando pannus ſericus ponitur ſuper feretrum, ſignum eſt cadaveris. Sic in corpore ornato ſignum, quòd ibi jaceat mortuus. Unde mulier ornata non eſt, niſi feretrum mortuæ animæ. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. de Superbia.

Fovea eſt, mulier. S. Thom. ſerm. 1. D. 20. Pent.

Incendiaria diaboli mulieres ſunt, templa DEI comburentes; ferentes ignem in caudis, ut vulpes Samſonis. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. de Superbia.

Ornatus. Solent equorum venditores equis ſuis imponere ramum, vel aliud ſignum ſuper capita eorum? vel in caudis? in ſignum, quòd volunt vendere. Ità mulieres imponunt ornamenta capitibus ſuis; in ſignum, quòd corpora earum venalia ſunt. - Facies dealbata mulieris, gladius igneus, penetrans cor hominis. S. Vincent. Ferr. ſer. 1. de Superbia.

Ovis infecta. Meretrix ſecreta comparatur ovi infectæ, quæ alias omnes oves inficit. - & pomo putrido, quod etiam corrumpit cætera poma; ideo expellenda eſt. Id. ſer. 3. de Luxuria.

Puteus inferni. Idem ibid.

Seductrix. Non poteſt ratio noſtra ſeduci ad peccandum, niſi delectationa in carnali infirmitatis concupiſcentia; Et ideo ſerpens per mulierem Adam ſeduxit. S. Iſidorus c. 4. in Gen.

Traditrices DEI: tradentes caſtrum Domini ſui, id eſt, cor ſuum adverſario ejus, id eſt, diabolo. Qui ſtatim ibi ponit ſignum ſuum, oſtendens, eſſe caſtrum captum. Id. ibid.

Varia.

Mulier mali cauſa, peccati author, via mortis, ſepulchri titulus, janua Inferni, lamenti neceſſitas tota. S. Chryſol. ſerm. 70.

Quemadmodum venatores retibus extenſis ſylveſtria animalia immitere aggrediuntur, ut ipſa jugulent: ità & hæ poſtquam laſciviæ pennas ubique extenderint, per oculos, & habitus, & per verba: poſtea ſuos iniiciunt amatores, & colligant: non priùs abſiſtentes, quàm & ipſorum cruorem ebiberint. S. Chryſoſt. hom. 14. ad Pop.

TITVLVS XVII.

MULIERUM NOXIA. CONVERSATIO.

Q*Uia nunc de fœminarum commoratione vulgariter inter vos quidam ignominioſè devoluti ſunt; etiam de hac re ſpecialiter vobis Domini correptionem ſcribere compulſus ſum: qui miſerum me pro veſtra negligentia cum ſeveritate conveniens, mandare præcepit; nè Clerici cum fœminis commorentur. Et licèt hæc admonitio ſola litterarum mearum auctoritate ſufficeret: tamen, nè ſomniatorem irrideat quiſquam, ſicut Joſeph fratres irriſerunt; ſcripturarum addimus firmitatem. Ut omnes ſciant, hoc etiam modo per revelationem Dominum jubere; quod literis cognoſcitur, antè juſſiſſe. S. Cyprianus lib. de ſingularitate Clericorum. His verbis inchoat librum; terminavit autem hiſce: Perditionis meditatio eſt, frequentari vum inter mulieres celebrare proceſſum. De qua re nobis Salomon moderamen impoſuit, dicens: *in medio mulierum noli aſſiduus eſſe*. Eccl. 42. Sic igitur ambulate, ſic agite; ut ſemper in Clericis Eccleſiæ ſenatus candidus conſtet. Severitas in vobis circa fœminas vigeat, auctoritas polleat, vigor teneatur, gravitas veneretur, &c.

Ab aſpectu nefando averte oculos tuos, & ne delecteris pulchrarum vultibus fœminarum; nè per talem oblectationem ultima evolvas ſupplicia. Memento, cui dedicati membra tua; & nè commiſceas ea meretricibus, &c. S. Baſilius admonit. ad filium ſpiritualem.

Non decet Monachum ullam habere cum fœmina ſocietatem: ad eam verò, quæ virginitatem profitetur, procul nè acceſſeris; ſi quidem ullus in te carnalis ſenſus viget. Nam Monachum inter epulas cum fœminis verſari, idem eſt, ac ſe in ignem projicere. S. Ephrem. in doctrina varia, tomo. 2.

Chriſtus ipſe dicit in Evangelio. Matth. 5. *Qui viderit mulierem ad concupiſcendam eam iam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Verè tremenda hæc eſt admonitio, & multa vigilantia opus habet. Quid enim eſt mulier? Laqueus comptus, & homines in voluptate illiciens: quæ ſplendida quidem facie, & excelſo collo oculis annuit, & genis arridet: lingua verò dulciter canens, voce alios decipit, & ſermone pellicit. - Quid eſt mulier? naufragium ſuper terram, fons nequitiæ, theſaurus immunditiæ, & malitiæ: mortifera converſatio; atque confabulatio; oculorum pernicies, animarum exitium, cordis ſpiculum, juvenum perditio, ſceptrum Inferni, & concupiſcentia præceps. Quid eſt mulier? cauſa diaboli, requies ſerpentis, diaboli conſolatio, dolor inconſolabilis, caminus ſuccenſus, malitia incurabilis, hoſpitium inſervorum, & officina dæmonum. Idem ſermon Adv. improbas mulieres.

Leones in lacu Danielem veriti ſunt. at Naboth Jezabel occidit. Cete ventre ſuo Jonam ſervavit; Dalila verò Samſonem ſeptem crinibus capitis ejus abraſis tradidit alienigenis. Dracones, & aſpides, ac beſtiæ cornutæ, Joannem in eremo timuerunt; Herodias verò in convivio eum decollavit. Corvi Eliam in monte ſuſtentarunt: at Jezabel eum poſt beneficium pluviæ acceptum ad necem perſecuta eſt S. Chryſoſt. hom. 14.

Simon Magus hæreſim condidit, Helenæ meretricis adjutus auxilio. Nicolaus Antiochenus, omnium immunditiarum repertor, choros duxit fœmineos. Marcion Romam præmiſit mulierem, quæ decipiendos ſibi animos præpararet. Apelles Philomenem ſuarum comitem habuit doctrinarum. Montanus, immundi ſpiritus prædicator, multas Eccleſias per Priſcam, & Maxillam, nobiles, & opulentas fœminas primùm auro corrupit, deinde hæreſi polluit. Arius, ut orbem deciperet, ſororem Principis antè decepit. Donatus per Africam, ut infelices quoſque fœtentibus pollueret equis, Luciliæ opibus adjutus eſt. In Hiſpania Agape Elpidium, mulier virum, cæca cæcum duxit in foveam; ſucceſſoremque ſui Priſcillianum habuit, Zoroaſtris magi ſtudioſiſſimum, & ex mago Epiſcopum: cui, juncta Galla, non gente, ſed nomine, Germanam huc illucque currentem, alterius, & viciniæ hæreſeos reliquit hæredem. S. Hieron. ad Creſiphontem adv. Pelagium.

Nunquam ſecurus cum theſauro latro tenetur incluſus; nec intrà unam caveam habitans cum lupo tutus eſt agnus. S. Cyprian. de ſingularit. Clericor.

Lubri-

Digitized by Google

Lubrica ſpes eſt, quæ inter fomenta peccati ſalvari ſe ſperat. Incerta victoria eſt, inter hoſtilia arma pugnare. Et impoſſibilis liberatio eſt, flammis circumdari, & non ardere. S. Cyprianus ibid.

TITULUS XVIII.

MUNDUS.

Æ*Gyptus* eſt Mundus. S. Aug. in pſ. 91. Terra Ægypti in figura intelligenda eſt hujus ſæculi. Campus Thaneos, planicies eſt mandati humilis: nam *mandatum humile* interpretatur Thanis. In hoc ergo ſæculo humilitatis mandatum ſuſcipiamus; ut in alio ſæculo exaltationem mereamur. S. Aug. in pſ. 77.

Ager, hic Mundus eſt; ubi triticum bonorum operum, & zizania malorum. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. de Pane benedicto. Quid eſt Mundus, niſi quidam ager plenus certaminum? S. Ambr. l. 6. ep. 35.

Camous magnus plenus oſſibus mortuorum corruptis, eſt iſte Mundus. Ezech. 37. Quomodo vivificabuntur oſſa arida, id eſt, Peccatores? ad hoc oportet, ut Spiritus Sanctus veniat. S. Vinc Ferr. ſer. 3. Pent.

Cythara. Mundus à DEO conditus, cithara bene ab eo concordata. S. Vincent. Ferr. ſer. 1 D. 23. Pent.

Diluvium. Quid ergo tu facies, quia in medio diluvio es, ambulans in hoc ſæculo? S. Aug. enarrat. 3. in pſ. 31.

Domus. Totus Mundus eſt domus DEI. Ancilla, cui Dominus commiſit claves, panis, vini, & fructuum, eſt natura. Sic enim DEUS ordinavit, quòd per manus ſuas habeamus omnia neceſſaria. S. Vincent. Ferr. in Vigil. Palmar. Si tamquam unam domum univerſum Mundum volumus accipere, videmus, velut ejus cameram, cœlum. terra igitur erit pavimentum. Vult itaque terrenis errui. *Adhæſit pavimento anima mea*. Pſ. 118. S. Aug. Conc. 10 in pſ. 118.

Equum accipe etiam figurare quamlibet amplitudinem ſæculi hujus; quemlibet honorem; in quem ſuperbus aſcendit. S. Aug. Conc. 1. in pſ. 32.

Hortus eſt iſte Mundus. Sanct. Vinc. Fer. ſerm. 3. Dom. 19 Pent.

Hoſpitale, eſt Mundus. S. Vinc. Fer. ſer. 5. D. 4. Quadrag.

Jeruſalem civitas, eſt Mundus: quæ odio habuit Chriſtum, & Apoſtolus. Id. ſer. 3. D. Paſſ.

Jezabel depinxit oculos ſuos ſtibio. Jezabel interpretatur *fluxus vanus*, vel *ſterquilinium*; & ſignat Mundum: qui nihil eſt, niſi quidam fluxus vanitatis, & vilitatis. S. Bonavent. ſerm. de animab. fidelib.

Joppe, 2. Machab. 12. Mundum ſignificat, propter deceptivam ejus pulchritudinem: interpretatur enim *pulchritudo*. S. Bonav. ſer. 3. D. 4. Epiph.

Mali homines ſunt Mundus: & in hoc in Scriptura ſæpe intelliguntur. S. Auguſt. in pſ. 141.

Mare. Iſte, Mundus eſt tamquam mare. Pſ. 103. *Hoc mare magnum, &c.* S. Vinc. Ferr. ſerm. 5. de S. Dominico. Sciatis, quod iſte Mundus eſt ſicut mare fluctuans: quia unda maris non aſcendit alte, non baſsè, una contra aliam: ſic in hoc Mundo quidam ſunt alti per proſperitatem: deinde baſſi per adverſitatem alicujus infirmitatis. Sicut in mari nullus poteſt diu navigare ſinè tempeſtate; ſic nec poſſumus diu eſſe ſinè adverſitate. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. 14. de Perſeverantia. Mundus eſt mare, corpus noſtrum navis. Sanct. Chryſolog. ſerm. 17. Flumina in mare currunt; & cupidi labuntur in ſæculum. Sanct. Auguſtin. in pſ. 23. Hoc ſæculum mare eſt. Habet amaritudinem noxiam; habet fluctus tribulationum; tempeſtates tentationum; habet homines velut piſces. Sanct. Aug. in pſ. 39.

Molendinum, puto dictum Mundum iſtum: quia rota temporum volvitur, & amatores ſuos conterit. S. Auguſt. Conc. 2. in pſ. 96.

Mons Seir. Mundus eſt: qui temporalium ſuperfluitatibus, verſutiis, & fraudibus, piloſus eſt. Seir interpretatur *piloſus*. Hos pilos Ezechiel præcipit radere cap. 5. Si enim ob reverentiam feſti, pilos corporis ſuperfluos radimus; quantò magis pilos ſuperfluos vitiorum? S. Bonavent. ſerm. 2. in Vigil. Nat. Dom.

Naves Tharſis, ſunt mentes Mundo deditæ. S. Gregor. mor. l. 1. c. 22.

Nox. In nocte opera non facimus, inſidias latronum ſuſtinemus, dormimus. Hac ſimilitudine hoc Sæculo dicitur nox. S. Bonav. in pſ. 118.

Ophir. 3. Reg. 22. Mundum infirmum ſignificat. Interpretatur enim *infirmans*. Iſidor. etymol. lib. 20. verbo *Avidus*.

Syrenum locus eſt Mundus. S. Ambroſ. in pſ. 43.

Tenebræ, quæ non comprehendunt lucem, Mundi nomine appellantur. S Aug. in pſ. 54.

Via Peccatorum, Pſ. 1. eſt Mundus. S Bernardus ſer. 35. inter Parvos.

Uxor Loth, Geneſ. 19. In ſalem converſa eſt: quæ ſpecies citò ſolvitur, nec poteſt uſum habere diuturnum. Sic ſunt, qui temporalia ſequuntur, & non ſequuntur æterna. Et hic infatuantur à ſtultitia ſua; & futurorum gratiam habere non poſſunt. S. Ambr. in pſ 43.

Varia.

Caſtrum. Mundus iſte dicitur caſtrum. Primò oportet, ut caſtrum ſit in alto ſitum: ſic Mundus in alto ſitus per ſuperbiam. Eſt muratus per avaritiam, muro de terra. Vallatus in circuitu per luxuriam: quia, ſicut in valle congregantur immunditiæ; ſic de peccato luxuriæ. Caſtrum Mundi bene erat proviſum per gulam. Situm in loco petroſo; ſic caſtrum Mundi erat bene ſitum: quia erat etiam inacceſſibilis per invidiam. Bene ordinatum de armaturis per iram. Poſſeſſum à perſonis fidelibus; ſed erat oppoſitum: quia nolebant moveri in operibus pœnitentialibus, & meritoriis. De iſto caſtro allegoricè dixit JESUS Diſcipulis ſuis: *ite in caſtellum*; & expugnate illud bombardis prædicationis, *quod contra vos eſt*. Matth. 21. Sanct. Vincent. Ferr. ſerm. 1. de Aſſ. Virg.

Idumæa. Per Idumææ nomen intelligitur ſæculum iſtud. Idumæa enim erat gens quædam hominum errantium, ubi idola colebantur. S. Aug. in pſ 62.

Libanum ſolemus accipere veluti hujus Sæculi dignitatem; quoniam mons eſt Libanus, excelſas arbores habens: & nomen ipſum interpretatur candidatio. S. Aug. in pſ. 91.

Puer. Sic agunt illi, qui Mundi hujus honores appetunt, quomodo pueri, qui ſequuntur papiliones. Papiliones enim cùm volant, tramitem rectum numquam tenent; ſed huc illucque ſe agitant; cùmque alicubi reſidere videantur, nec ibi diu morantur; hos autem cùm pueri capere volunt, citò poſt eos currere ſatagunt: & quia non ad ſuos pedes, ſed ad papiliones intendunt, aliquando in foveam cadunt, ſeque immaniter lædunt. Plerumque verò, cùm eos vident alicubi reſſediſſe, incedunt ſuaviter, & cautè, ut eos valeant comprehendere. Quod dum faciunt, manibus quoque plaudunt; ad invicem leni voce dicunt: ecce jam eos habebimus. Sed cùm propius accedentes eos apprehendere tentant, papiliones avolant. Si quando verò eos apprehenderint, exultant de nihilo, quaſi magnum quid fuerint adepti. Similiter faciunt, qui hujus Mundi honores appetunt. Honores enim hujus Mundi numquam certam tenent viam; ſed incertis diverticulis de uno ad alium tranſvolant. S. Anſelmus lib. ſimilit. cap. 92.

TITULUS XIX.

MUNDANI.

Æ*Gyptij Cives*. Oves Ægyptii edere dedignantur. Sapientes hujus ſæculi, hoc eſt, cives Ægypti. Ovis ſimplicitatem ſignificat juſtis, Ægyptiis fatuitatem. S. Iſidorus. 15. in Exod.

Ægyptius puer, ab Abimelech Davidem fugientibus relictus, 1. Reg. 13. ſignificat Mundanum à Mundo relictum. Quem David tamen ſuſcipit, & ducem itineris eligit: quia ſuum etiam prædicatorem facit. Sanct. Iſidor. cap. 19. in 1. Reg.

Cauda. In ore Doctorum ſcientia; in cauda verò, ſæcularium poteſtas ſignatur. Potentes autem per caudam ſignantur: quia poteſtas ſæcularis retro eſt, ſicut cauda, id eſt, inter vilia, & contemnenda computanda eſt. S. Thom. c. 9. in Apoc.

Collis, *Mons*. Per montes, & colles, Mundi potentes, ſignantur. S. Thom. in 54 Iſ.

Fullones. Forſitan fullones ſuper terram, poſſumus moraliter exiſtimare, ſapientes hujus ſæculi. Orig. ſup. Matth. tract. 3. apud S. Thom. ſup. 9. Marci.

Homines, Matth. 16. hic appellantur, qui terrena ſapiunt: qui verò Divina intelligunt; non homines, ſed alii appellan-

pellantur. S. Haymo hom. de Annunt B. V.

Ligna ſylvarum, intelligimus vagos homines, vanos eſſe, æterno incendio præparatos. S.Iſidor c.6. in Judic.

Piſces de mari, ſunt ſæculares. S.Bonav.de 7.don.S.Spir.

TITVLVS XX.

MUNERA.

A*Dulatio*. Munera non ſolùm pecunia eſt; non ſolum aurum, & argentum; non ſolùm xenia ſunt, &c Sed quid eſt accipere munera? Propter munera laudare hominem, adulari homini, palpare blandiendo, judicare contra veritatem propter munera. Propter quæ munera? non ſolùm propter aurum, & argentum, & hujuſmodi aliquid; ſed etiam propter laudem, qui judicat, malè munus accipit; & munus, quo nihil inanius. Patuit enim illi manus ad accipiendum judicium linguæ alienæ; & perdidit judicium conſcientiæ ſuæ. Ergo *in quorum manibus*, *&c.* S. Aug.in pſ. 25.

Concionator non accepiet munera. Penſemus, ſi poſſumus, cujus hoc manſuetudinis fuerit; panem ſpiritus prædicare, & panem carnis non accipere: corda audientium de divitiis æternis inſtruere; & inter eoſdem fideles diſcipulos, & abundantes, fame laborare? inter ſatiatos pati inopiam; nec tamen quod patiebatur dicere, nec tamen dolere: videre dura erga ſe corda audientium tenacium; nec à prædicatione deſiſtere. S.Gregorius hom.2.in Ezech.

Fraus. Rectè de juſto per Prophetam dicitur: *Beatus, qui excutit manus ſuas ab omni munere*. Iſ. 33. Quia enim non ſolùm fraus in acceptione pecuniæ eſt, munus procul dubio unum non eſt. Tres verò ſunt acceptiones munerum, ad quas fraudes feſtinatur. Munus namque à corde eſt, captata gratia à cogitatione. Munus ab ore, eſt gloria per favorem. Munus ex manu, eſt præmium per dationem. Sed juſtus quiſque ab omni munere manum excutit: quia in eo, quod rectè agit, nec ab humano corde inanem gloriam, nec ab ore laudem, nec à manu recipere donationem quærit. S.Greg.l.9.mor.cap.26.

Manus iniquitatis. Peremptorium eſt in principe vel auram adorare munerum, vel favorem quærere perſonarum. Teſte ſiquidem Propheta: *in quorum manibus*, *&c.* Pſ. 25. Tranſibunt verò iniquitates in pœnam, & munera in dolorem: quia teſtimonio Job. 14. *Ignis devorabit tabernacula eorum, qui munera libenter accipiunt*. Petrus Bleſ. ep. 10. ad Sacellanum Regis Siciliæ.

Rapina. Cùm reprobi paſtores præſunt, principale eis propoſitum eſt, in rapina ſubditorum. Quia æternorum bonorum abundantiam reſpicere neſciunt: quò præſentia ardentiùs concupiſcunt, eò avidiùs oblata recipiunt; non oblata violenter tollunt, innocentibus inſidiantur, debiles opprimunt; munera accipiunt, juraque pervertunt. Idem l.5.c.2.in 1.Reg.

TITVLVS XXI.

MYRRHA.

C*Aſtitas*. Per has arbores (Myrrham, & Aloen) deſignatur carnis continentia, & caſtimonia: nam putredo luxuriam ſolet deſignare. In horto ergo Eccleſiæ ſunt myrrha, & aloe, hoc eſt, mentes caſtæ. S. Thom. in 4. Cant.

Euchariſtia. *Faſciculus myrrha dilectus meus*. Cant. 1. Sicut enim myrrha incorrupta ſervat corpora; ſic Corpus Domini piè ſumptum corda. S.Thom.de Sacr.Alt.c 6.

Martyr. Per myrrham deſignantur illi, qui vitam martyrio finierunt. S.Thom. c.5.in Cant. Per myrrham ſignificamus illos, qui dediti ſunt amaritudinibus carnis, ut Martyres. S. Anſelmus enarrat. in 4.Cant.

Mortificatio. Per myrrham carnis mortificatio deſignatur. S.Thom in 3 Cant.

Paſſio Chriſti. Myrrha habet amaritudinem. Et ſic, ſi refertur ad Corpus Chriſti, ſignat amaritudinem paſſionis: ſi autem referatur ad Sanctos, ſignat pœnitentiam. Eccl. 24. *Sicut myrrha electa dedi ſuavitatem odoris*. S.Thom.in pſ.44.

Sepulchrum Chriſti. Myrrha ſepulturæ ſignum oſtendebat. Arnobius cap. 1. in Matth.

N.

TITVLVS I.

NEGOTIATIO.

A*Ranea*. Quid vanè araneam texis; quæ inanis, & ſinè fructu eſt? & tanquam caſſes ſuſpendis, inutiles divitiarum copias: quæ etſi fluant, nihil proſunt; imò exuunt te imaginem DEI, & induunt tyranis imaginem. Si tyranni aliquis imaginem habeat, nonne obnoxius eſt damnationi. S.Ambroſ. 1.Offic.c.49.

Damnoſa. Nemo habet injuſtum lucrum ſinè juſto damno. Ubi lucrum, ibi & damnum. Lucrum in arca, damnum in conſcientia. S.Aug.ſer.215.de temp.

DEO exoſa. Homo mercator via, aut nunquam, poteſt DEO placere. Et ideo nullus Chriſtianus debet eſſe mercator: aut ſi voluerit eſſe, projiciatur de Eccleſia DEI, dicente Propheta: *quia non cognovi negotiationes, introibo in potentias Domini*. Pſ.70. S Chryſoſt.hom.38.in 21.Matth.

Frumentarii. Nihil gravius, atque acerbius; quàm crudelitas cupiditaſque inexplebilis eorum, qui rei frumentariæ copia circumfluunt. Obſervant enim temporum difficultates; atque ex annonæ penuria lucrum captant; & ex aliorum calamitatibus meſſem faciunt. Nec illud audientes; eum, qui pauperes commiſeratur, DEO fœnori dare. Prov. 19. Nec rurſus illud: eum, qui frumentum abſcondit, Plebi execrabilem eſſe Eccl.29. S.Gregor.Naz orat in laudem Baſilii.

Peccaminoſa. Sunt pleraque negotia, quæ ſinè peccatis exhiberi aut vix, aut nullatenus poſſunt. Quæ ergo ad peccatum implicant, ad hæc neceſſe eſt, ut poſt converſionem animus non recurrat. S.Gregor.hom.24.in Evang. Non poteſt ad bonum proficere, quod congregatur de malo. Quemadmodum ſi triticum, aut aliam bladi ſpeciem cernas in cribro, dum huc, illucque jactas eum, grana omnia paulatim deorſum cadunt; & in fine in cribro nihil manet, niſi ſtercus ſolùm: ſic & ſubſtantia negotiatorum; dum vadunt, & veniunt inter emptionem, & venditionem, minuitur: & in noviſſimo nihil illis remanet, niſi ſolùm peccatum. S.Chryſoſt.hom. 38.in Matth.

Periculoſa. Nonne vanum eſt, ut mercator noctibus, atque diebus conficiat iter, quò aggerare poſſit theſauri acervos, merces congreget; conturbetur ad pretium, nè fortè minoris vendat; quam emerit: aucupetur locorum pretia; & ſubitò aut latrones in ſe invidia famoſæ negotiationis excitet; aut non expectatis ſerenioribus flatibus, dum lucrum quærit, naufragium impatiens moræ incidat? S. Ambr. de Offic.c.39.

TITVLVS II.

S. NORBERTUS.

A*Braham* ſeminarium poſteritatis ſuæ, Pater fidei, Pater electionis, Mundi hæres, Fons devotionis, virtutum omnium exemplar. S.Ambr. apud Lobber. in Glor. Patr. q. unica de S.Norberto. Ubi ſtatim ſubjicit Lobberius; quæ eodem prope jure de S. Norberto dici poſſunt. Nam & hic ſeminarium poſteritatis, &c. S. Norbertus Magdeburgenſis Archi-Epiſcopus, Canonicorum Præmonſtratenſium Patriarcha, Antuerpiæ Apoſtolus, Propugnator Eccleſiæ Catholicæ. Author vitæ S. Norberti Præfat. in lib. 1.

Agnus. Reverendiſſimus Abbas Strahovienſis Caſparus Queſten-

Digitized by Google

ſtenbergius, in literis ad Ordinem Præmonſtratenſem; quibus ejuſdem Ordinis Religioſos invitat ad colendam translationem S. Norberti, datis Pragæ 13. Martii 1627. vocat S. Norbertum Agnum; & ait: quin enim Agnum vocemus? qui, cùm ea ſerà Sæculi fieret primùm Agnus Chriſti; agno veſtiri voluit.

Alumnus regum. Norbertus candidæ Princeps familiæ - regum alumnus, lux Procerum. elogium Rhytmicum D. Norberto Sacrum, parte 1.

Apis. Ordinis ſui quaquaverſus propagandi ſtudioſiſſimus fuit B. Hugo. Noluit ſiquidem fratrum ſuorum turmas intrà unius Præmonſtrati ambitum continere: ſed inſtar apum, quæ de alveariis exeuntes ad alia ſubinde loca evolare ſolent: ipſe etiam novas duxit fratrum colonias, novas ædificavit Eccleſias: ac poſtmodum ità crevit Ordo Divina præſtante gratia; ut centum, & plures Abbates ex diverſis partibus ad Capitulum generale, ipſius Hugonis temporibus, convenirent. Ibid. l.3.c.9.

Aquila. Ut res feliciùs, faciliuſque procederet, quod verbo docebat, ſuos, velut aquila, pullos ad volatum exemplo provocans, operibus commonſtrabat. Ibid. l.1.c.10.

Arca. Hæc eſt arca Domini de longinquo veniens à Bethſamitis. Hiſtoria Tranſlationis S. Norberti.

Aurora. Sol., Luna. Hic progreditur quaſi aurora conſurgens, prænuntians æternitatis diem: pulcher ut Luna; plena in diebus ſuis: electus ut Sol irradians univerſam Eccleſiam: terribilis ut caſtrorum acies ordinata, inferorum regnum expugnans. Hic murus eſt; ſuper quem DEUS argentea miraculorum ædificavit propugnacula. Ibid. Præfat. ad lib. 4.

Canis. Diabolus ex obſeſſo Nivigellæ vocavit S. Norbertum, album canem. Ibidem l.2.c.7.

Caprea. Hic (in via purgativa) *ſimilis factus eſt capreæ, hinnuloque cervorum ſuper montes Bethel* - factus velut *paſſer ſolitarius in tecto*; aut turtur, amiſſo compare, dolens, gemenſque. Præfat. in l. 1. vitæ S. Norberti.

Cimelium. S. Norbertus eſt Regno Bohemiæ certum præſidium, Divinæque protectionis pignus, & gaza omnibus Indorum opibus potior - incomparabile cimelium. Hiſtoria Transl S. Norb.

Civis. Fuit olim civis egregius hujus Sæculi, & inclytus Babyloniæ colonus. Auth. vitæ S. Norb. l.1.c.1.

Columba. Hic (in via illuminativa) velut columba in foraminibus petræ, in vulneribus, Chriſti in caverna maceriæ, in palæſtra pœnitentiæ, abſcondita morabatur. Hic emiſſione ejus paradiſus malorum punicorum cum pomorum fructibus. Hinc ſcaturiebat fons hortorum, puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano. Quibus non ſolùm ſacratiſſimus Ordo noſter, ſed & univerſa Eccleſia irrigata, & fæcundata fuit. Hic labia Norberti viſa ſunt lilia diſtillantia myrrham primam cum magno prædicationis fructu. Manus illius tornatiles aureæ, plenæ hyacinthis operum virtuoſorum: ut undique illuminativa virtutum conſideratione, exercitationeque plena reluceat. Præfat. in l. 2. vitæ S. Norb. Venit (gratia DEI) repentè; mutavit ſylveſtrem, & rapacem accipitrem (Norbertum) in ſimplicem, & manſuetam columbam. Sigiſmundus Kohel Abb. Luc. in vita S. Norb.

Columna Eccleſiæ, ſpeculum veræ pœnitentiæ, norma abſtinentiæ, regula paupertatis, flos ſanctitatis, lux contemplationis, gemma Pontificum, ſpeculum obedientiæ. Litan. de S. Norb.

Cygnus. Ex monte albo, & victorioſo ad victrices aquilas Cygnus candidiſſimus advolat Norbertus. Epiſt. dedic. vitæ S. Norberti ad Imp. Leop. 1671. Pragæ impreſſa.

Decus Præſulum. Elog Rhytm p. 1.

Dux, & Magiſter Ordinis Præmonſtratenſis. Vitæ l. 1. c. 17.

Eccleſiaſtes. Magnum Eccleſiæ jubar, fiſtula S. Spiritus, eximius Eccleſiaſtes, vir admirabilis gratiæ, prædulcis eloquentiæ, ſummæ continentiæ: informator, ac propugnator religionis canonicæ; ſervorum Chriſti aggregator - Tam habitu, quàm voce ſtrenuus veræ pœnitentiæ prædicator; ac per omnia illius Prophetæ juſſionis executor; qua dicitur: *parate viam Domini.* Ibidem l.3.c.17.

Exemplar omnis Sanctitatis. Ibid. l. 4 c. 1.

Facula geminæ charitatis. Hiſtor. Tranſlatio.

Filius B. Virginis. Fili, ait illa, accipe candidam veſtem. Vitæ l. 4 c. 1.

Flagellum dæmonum, hæreticorum malleus contemplationis ſerinium, pacis Angelus; Norbertus inquam, viam univerſæ carnis ingreſſus Ibid. l. 3.c.17.

Gallina. Suum Candidatorum gregem, ut gallina mater pullos alis fovet, tegit, & obumbrat. Hiſtor. Tranſlat.

Glorioſus Vir eſt S. Norbertus. Lobb. § 9.

Hæreſum everſor. Eccleſiæ Catholicæ adverſùs hæreticos acerrimus defenſor, & venerandus Epiſcopus. S. Aug. l. 1. contra Julianum c.3. Quæ ille de Hilario; eadem ego de Norberto. Lobbet. §. 10.

Homo DEI. Sigiſmundus Kohel in Vita cap 8.

Hoſpes Regni. Erneſtus Card. ab Harrach in Mandato ſuo edito 1627. 30. April. pro eligendo S. Norberto in Patronum Bohemiæ, vocat S. Norbertum, Saxonum, & Sclavorum Apoſtolum, Sacramentariæ hæreſis expugnatorem, theſaurum incomparabilem, novum regni de cœlo hoſpitem.

Invictiſſimus. Eſt ſanctiſſimus Pontifex & Præſul invictiſſimus. Lobb. ibid. § 5.

Jubar. Illis diebus apparuit in Veſtphaliæ partibus eximium quoddam jubar Eccleſiæ, memorabilis ille præco DEI Norbertus: vir nimiùm admirabilis gratiæ, prædulcis eloquentiæ. Kohel in vita S. Norbert. c. 52.

Lilium S. Norbertus, via à corpore egreſſa anima, comparuit alicui venuſta forma: mox tamen effigies hominis DEI mutata eſt in florem miri candoris inſtar lilii; quem Angeli cum veneratione ſuſcipientes deferebant ad æthera. Auth. vitæ l.4.c.24.

Lumen. Magnum illud Eccleſiæ, & Præmonſtratenſium lumen, D. Norberus, patriam habuit Santos, Cliviæ oppidum - parentes Heribertum, & Hadevvigem. Vitæ l. 1. c. 1.

Martyr. Eſt gentis candidæ Patriarcha, ſervus pauperis Crucifixi, veritatis præco, pacis artifex, juſtitiæ Martyr, continentiæ, victima, manſuetudinis exemplar, rogus geminæ charitatis, amicus ſponſi. Hiſtor. Tranſlat. c.5.

Medicus. Imperio ſanat, quos morbus proſanat; duplex medicus. Elog Rhytm. p. 3.

Miraculum. Miraculoſa vox de cœlo facta (matri parienti) Norbertum magnum; & miraculum Mundo, cœloque, futurum pronuntiat. Vitæ l.4.c.1.

Murus. Hic murus eſt; ſuper quem DEUS argentea miraculorum ædificavit propugnacula. Id. Præf. ad l. 4. Percuſſus enſe non læditur: quia ſui ſecurus ſtat veluti murus. Elog. Rhytm. p. 3.

Oliva. S. Norbertus, vix à corpore egreſſa anima, comparet cuidam fratri ramum Olivæ portans. Vitæ l. 4. c. 23.

Pacis Angelus. Proſtratus ut Saulus exurgit ut Paulus. Hoſtilitas cedit, concordia redit: præ gaudio flentes, honorant canentes, pacis Angelum. Elog Rhytm. p. 1.

Pacificator. S. Norbertus eſt pacis ſtabiliendæ adminiſter eximius. Vitæ l.1. cap. 13. Egregius Divini Verbi præco, & pacis internuntius. Ib. l. 4 c. 13.

Paſtor. Præmonſtratenſes ſunt oves, quarum Paſtor fuit S. Norbertus. Kohel Vitæ c 46.

Sol totius Ordinis Queſtenberg. in lit. ad Ord.

Vas electum. Hic eſt electum vas, repletum Spiritu Sancto; hic eſt prædicator fortis, qui pugnavit cum antiquo ſerpente. Ità habet antiphona ante Sacellum S. Norbert. quotidie cantari ſolita.

TITVLVS III.

SANCTUS NORBERTUS, EJUSDEM SACER ORDO PRÆMONSTRATENSIS.

A*Cies.* Diabolus eſt perfidus inſidiator, omnis boni inimicus, & ſcelerum author. Qua (rabie) adverſùs pauperem illam Sodalitatem, tanquam aciem bene inſtructam flagrabat, exercere cœpit. Vitæ l. 2. c. 6. Ordo Præmonſtratenſis eſt candida militia, & acies adverſùs diabolum congregata, atque inſtructa. Ibid. cap 4.

Ædificium. Locato igitur fundamento in Chriſto JESU, paulatim de vivis, bene ſectis, politiſque lapidibus ſpirituale creſcebat ædificium, & domus DEI amplificabatur. Ibid. l. 1. c. 17.

Ampliſſimus. Tantus (Monialium à S. Norberto inſtitutarum) crevit numerus; ut Viro DEI adhuc ſuperſtite plus quàm decem millium numerum excederent. Ibid. l. 2. c. 12. Ità crevit Ordo Divina præſtante gratia; ut centum, & plures Abbates ex diverſis partibus ad Capitulum generale, ipſius B. Hugonis tempore convenerint. Ibid. lib. 3. cap. 9.

Ang-

Angelicus Ordo Præmonſtratenſis eſt Angelica D. Norberti Societas. Lobb. q. unica.

Arcta, & ſubdita Religio, Ordo Præmonſtratenſis. Vitæ lib. 1. cap. 20.

Cedrus. DEUM humillimè precor, ut cum Patre ſuo creſcant, & germinent ſicut lilium: & ſicut cedrus Libani ramos ſuos in omnem terram diffundant. Hiſtor. Tranſlat.

Doctus. Non tantùm ſanctitate, ſed etiam doctrina illuſtres in eo reperiuntur viri. Primò ipſe D. Norbertus: qui multa pulchra ſcripſit, ſed quæ impius Mavors nobis invidet. Dein B. Hugo, B. Richardus Anglicus, B. Joannes Doctor Pariſienſis. Lobbet. ibid. q. 9. Idem vocat Doctores Præmonſtratenſes, ſalutares ignes, fulgenteſque lucernas, in vitæ hujus caligine aliis præeuntes. Luminaria Mundi. Splendidas, ac lucentes Eccleſiæ faces. Ibid.

Filij S. Auguſtini. Præmonſtratenſes ſunt filij S. Auguſtini. Ità illos nominavit S. Auguſtinus, cùm D. Norberto oſtenderet ſe viſibilem. Vitæ l. 4. c. 8.

Habitaculum æterni Regis, turris eburnea virtutum munita propugnaculis, lectulus Salomonis veri. Innocent. IV. apud Lobbet. q. unica. Si DEI domus; eſtis in ea Regis æterni habitaculum, ac domicilium. Lobb. ibidem.

Hortus. Locus, ubi primam Norbertus fecit ſtationem, fuit pratum monſtratum, ſeu Præmonſtratum, deſignatus à Beatiſſima Virgine, donatus verò, ùt habetur lib. 1. cap. 15. à Burchardo Archi Epiſcopo Cameracenſi. Sed, ùt legitur l. 4. c 7. donatus fuit à Bartholomæo Epiſcopo Laudunenſi. Ab hoc loco totus Ordo nomen ſumpſit. Canonico igitur horto Præmonſtrati per ſolemnem profeſſionem plantato; de variis ſurculis in illum adlegendis ſollicitus erat Norbertus. Ibid. l. 4. cap. 2.

Laudabilis ſummè. Tot, ac tantis ſummorum Pontificum elogiis, & illuſtribus, & magnificis, longè digniſſimi. Id. ib.

Lectulus Salomonis. Si amœnæ quietis locus; eſtis in ea veri Salomonis lectuli. Lobbetius in Procem.

Luminaria. Quaſi luminaria in firmamento cœli, quæ terrenos illuminent. Lobbetius cit. in Procem.

Militia. Plurimi ad candidam illam ſpiritualem militiam Norberti nomen dantes convolant. Vitæ l. 2. c. 2. Ordo Præmonſtratenſis eſt candida militia. Ibid. c. 16.

Nobiliſſima conſtellatio in Eccleſiæ firmamento. Bonifacius VIII. Lobb. in Procem. Religio eſt in Eccleſia, quod in annulo gemma. Lobb. q. un. §. 9. Multi abdicatis Regnis, & Ducatibus ſuis, Ordini huic ſe dederunt. Inter hos B. Quido Godefridus, Reardus, Gerardus, B. Foicoldus, B. Aldericus, B. Henricus, B. Ludovicus, Beringerius: qui omnes in gradu Converſorum humilitèr DEO ſerviverunt. D. Norbertus regum ſanguis. B. Godefridus, B. Robertus, B. Dominicus. B. Henricus Vvratiſlai primi Bohemiæ Regis filius. B. Adalbertus Vvratiſlai ſecundi Bohemorum Regis filius dein Salisburgi in Bavaria Archi-Ep. B. Hroznata, B. Hayto, poſt dictus Macarius. Hi omnes ſupra gradum converſorum fuerunt. Virilem ſexum æmulatus eſt fœmineus. Ex hoc ſexu habet Ordo Præmonſtratenſis B. Ermengardem, B. Beſſelam B. Falcoldi Uxorem, B. Agnetem. B. Hildeguldam. B. Gudam, B. Ludovici Uxorem quondam. B. Anaſtaſiam, B. Gertrudem. Habuit ergo Ordo Præmonſtratenſis, & ſanguine, & ſanctitate præclaros, & præclaras. Numerat præterea hic Ordo inter Sanctos ſuos B. Evermondum Raſeburgenſem Archi-Epiſcopum, B. Gualterum Laudunenſem Epiſcopum, B. Milonem Morinenſem Epiſcopum. Hæc omnia fuſiùs apud Lobbet. q. un. §. 9.

Oliva. Multis in locis Religio Præmonſtratenſis dilatata velut oliva fructifera in domo DEI florebat; mira pulchritudine, ac utilitate ſeſe ad omnes diffundens multiplicata, ùt quondam gens Hebræorum in Ægypto. Vitæ l. 3. c. 6.

Palmites. Domini vineæ, quæ eſt Eccleſia, palmites à mari uſque ad mare porrectos, & fructus ferentes uberrimos, ejuſdem Ordinis Religioſos vocat Adrianus IV. Lobbet. in Procem. Si Eccleſia eſt vinea; generoſi palmites. Idem ibid.

Palli Aquila. Vide ſuperiùs in S. Norberto *Aquila*.

Puſillus grex. Ordo Præmonſtratenſis in principio dicitur puſillus grex. Vitæ lib. 4 cap 9.

Religioſiſſimus Ordo. Lucem habet religioſiſſimus hic Ordo à ſanctiſſimo, & Apoſtolico Præſule S. Norberto. Lobb. in Procem.

Sanctiſſimus eſt Ordo Præmonſtratenſis. Lobb. q. un.

Sedes Chriſti. Ordo Præmonſtratenſis, & Ciſtercienſis, fuerunt quaſi duæ olivæ; & quaſi duæ ſedes, in quibus Chriſtus reſidebat. Kohel ex vetuſto quodam authore refert.

Seminarium Epiſcoporum. Multos Eccleſiæ DEI Archi-Epiſcopos, Epiſcopos dedit Ordo Præmonſtratenſis. Solum Monaſterium Montis Sion Pragæ non interrupta ferie dedit ſeptem Archi-Epiſcopos Pragenſes, decem Epiſcopos Olomucenſes: ut meritò dictum ſit Seminarium Epiſcoporum Olomucenſium. Lobb. ibid §. 9.

Sodales Candidi ſunt Præmonſtratenſes. Vitæ l. 3. cap. 9. Eſt albatorum Societas. Hiſtor. Tranſlat.

Veſtis, quam præfertis, ſymbolum eſt niveæ morum innocentiæ, & candoris ingenuæ mentis, & candidæ virginitatis. Lobb. q. un. §. 7.

Viros timoratos vocat Jacobus Vitriaticus hiſt. Occid. c. 17.

O.

T I T V L V S I.

O B E D I E N T I A.

A*ngelica vita*, eſt obedientia, eſt cœleſtis vita. S Bonav. diet. ſal. t. 4. c. 1. Obedientia ex genitrix virtutum, omnium, regni cœlorum inventrix, & cohabitatrix Angelorum. Heribertus Roſvveidus in vitis PP. p. 620. n. 19.

Clavis. Obedientia eſt navis ad cœlum tranſiens, clavis cœlum aperiens, & avis ad cœlum aſcendens. S. Bonav. ibid.

Dives. Qui obtinet obedientiam, magnam poſſeſſionem obtinet, magnaſque ſibi divitias accumulat. S. Ephr. tomo 1. de Obedientia.

Eques. Obediens comparatur equitanti: nam ſicut equitans quieſcendo procedit. Sic bonus obediens, quando pauſat, meretur. S. Bonav. diet. ſal. t. 4. c. 1.

Fructus vineæ. Servi miſſi, Marci 12. Prophetæ: fructus vineæ, obedientia eſt. S. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci.

Inaures. Per inaures ſubditorum obedientia exprimitur. S. Iſidor. c. 48. in Exod.

Inventrix Regni cœlorum. Lobbetius ex S. Bernard. q. unica ex Heriberto Roſvveido in vitis PP. p. 620. n. 19.

Lucifer duxit uxorem inobedientiam. S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. D. 2. Pent.

Martirij nobile genus S. Bonav. diet. ſal. t. 4. c. 1.

Mulier Apocalypſica. Obediens cum duabus alis, ſcilicet cum ala paupertatis, & cum alâ caſtitatis, ſcandit ad cœleſtia, hoc eſt, quod dicitur Apoc. 12. *datæ ſunt mulieri duæ alæ*. Mulier iſta poteſt dici Obedientia. Id. ibid. c. 2.

Murus. Foſſa humilitatis cingit caſtrum Sapientiæ: ſuper quam fortiſſimus, & pulcherrimus murus obedientiæ ædificatus eſt, & cœlos penetrat. S. Bernardus tr. de ſi. prod.

Navis. Solebat S Borgia obedientiam vocare navem; in qua Religioſi inter humanæ vitæ fluctus tranquillum, atque perpetuum, nec ſomno quidem interruptum, ad æternitatem curſum teneant. Sacchinus hiſt. Soc. p. 3. l. 8. n. 132.

Oſtium cœli. Obedientia eſt cœleſtis aulæ ſalutare, & patens oſtium. S. Laur. Juſt. l. de Obed. c. 12.

Principium charitatis. Obientia parens eſt modeſtiæ, atque humilitatis; principium enim eſt Divinæ dilectionis. S. Antiochus Abb. de Obed. hom. 39.

Schola Salvatoris, nobile genus martyrij, palma triumphalis, & ſcala paradiſi. S. Bonav. diet. ſal. t. 4. c. 1.

Theſaurus Monachi eſt Obedientia. S. Ephr. paræn. 1.

Via. Obedientia eſt unica, & compendioſa via perveniendi ad vitam æternam. S. Franciſca Rom. vitæ l. 2. cap. 20. Quatuor vias docuit nos Chriſtus. viam pœnitentiæ, obedientiæ, charitatis mutuæ. S. Thom. ſer. 2. D. 23. Pent.

TITU-

TITULUS II.

OCULUS.

A*Dulatio*. Oculus malus eſt odium, & adulatio. S. Thom. in Cat ſup. 7. Marci.

Amicus, dicitur Oculus. Ven. Beda apud S. Thom. ſup. 9. Marci. Per oculum amicum, utilem, & conſiliarium, intellige. Haymo hom. in feſto S. Michaelis Archangeli.

Bonitas, & Juſtitia DEI. Illi ſunt duo oculi DEI: Bonitas, qua reſpicit bonos: & Juſtitia, qua videt malos. S. Thom. ſerm. 1. in feſto S. Michaelis.

Chriſtus. Proſpexit, mittendo Filium ſuum Dominus Pater de cœlo, id eſt, de ſinu pietatis ſuæ. S. Thom. in pſ. 13.

Doctores ſancti, oculi ſunt. S. Thom. in 4. Cant. Poſſumus etiam per oculos, Doctores Eccleſiæ, & Prædicatores, accipere. S. Thom. c. 4. in Cant. Oculi Eccleſiæ Doctores, propter nutrimentum. Et rectè piſcinæ comparantur; quia fluenta doctrinæ ſuis auditoribus præbere non ceſſant. *Oculi ejus quaſi columbæ*. Cant. 5. Oculi ejus Doctores ſunt, per quos Eccleſia videt, quæ recta ſunt: qui bene columbæ propter ſimplicitatem; & rivulis aquarum, propter chariſmata Divina, comparantur. S. Iſidor. in 1. Cant. In unitate ſancta Doctorum, id eſt, oculorum. Id. ibid.

Dona ſpiritus ſancti ſunt oculi ſponſi. S. Thom. in c. 5. Cant. Cernit Zacharias lapidem, qui eſt Chriſtus, ſeptem habentem oculos, id eſt, ſeptiformis Spiritus plenitudinem. S. Iſidor. in Procem. & vet. Teſtament.

Eccleſia. Columba ſimpliciſſima avis eſt. Per hanc ſimplicitas, & innocentia Eccleſiæ figuratur: quaſi enim oculos columbarum habet; quia ab omni fictione ſe immunem oſtendit. S. Thom. in 1. Cant.

Evangeliſta. Oculi Chriſti, Apoſtoli, & Evangeliſtæ, ſunt. S. Iſidor. 31. in Gen.

Fides comparatur oculo dextro; ſiniſter oculus, eſt ratio. S. Bonavent. diet. ſal. t. 5. cap. 3.

Intellectus. Sicut oculus dirigit manum in opere: ſic intellectus regulat affectum. S. Bonav. diet. ſal. t. 6. c. 3. Sicut ſe habet oculus nicticoracis ad lumen Solis, ſic intellectus noſter ad manifeſtiſſima in natura. S. Thom. ſup. proſ. 1. l. 1. de Conſ. Phil.

Intentio. Per oculum hoc loco; Matth. 6. ſancti intentionem intelligunt; per corpus, ipſum opus. Rodericius p. 1. tr. 3. cap. 1.

Leana. Libidinis pronubi, & quaſi leænæ. S. Baſilius apud Lobb. de S. Bernardo q. un.

Nuntius impudicus. Impudicus oculus impudici cordis eſt nuntius. S. Auguſt. apud S. Bonav. in Speculo animæ c. 3.

Oculi emiſſitii ſunt Platoni principium amoris, ſed impudici. In Hilarione, Mortuæ virginitatis principia, Sanct. Hieron.

Pedes animæ ſunt intellectuales oculi. S. Ephr. tom. 3. de Pœnit.

Ratio. Ira ſemper turbat oculum rationis. Turbati autem minùs prævident. Et ideo dicit David Pſal. 6. *turbatus eſt oculus meus*, id eſt, ratio mea. S. Thom. in pſ. 6. Homo triplicem habet oculum; carnis, rationis, contemplationis: unde ratio, oculus dicitur. Hugo à S. Victore apud S. Bonav. Breviloquio p. 2. c. 12. Oculus eſt ratio, anima voluntas, venter memoria. S. Thom. ſer. 3. D. 6. Pent.

Sancti. Pupilla DEI ſunt ſervi DEI. Zach. 2. *qui vos tangit &c.* S. Thom. in pſal. 16.

Sol meridianus eſt, cen Mundi oculus, cœli gemma. Lobb. in Procem. de S. Philipp. Nerio.

Vita Activa, Contemplativa. Duo oculi in facie, activa vita, & contemplativa in homine. Sanct. Iſidor. ſentent. libr. 3. cap. 15.

TITULUS III.

OBSTINATIO.

C*Auſa, interitus*. Cùm & ſemel, & ſecundò, & tertio, unuſquiſque peccata gravia commiſerit; expectat tamen illum DEUS, ſicut per Prophetam dicit: *ut convertatur, & vivat*. Cùm verò in peccatis ſuis cœperit permanere; de multitudine peccatorum naſcitur deſperatio, ex deſperatione obduratio generatur. Sanct. Auguſt. ſerm. 88 de temp.

Cor durum quid? Solum eſt cor durum, quod ſemetipſum non exhorret; quia non ſentit. Quid enim cor durum? Ipſum eſt, quod nec compunctione ſcinditur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur; ingratum ad beneficis eſt, ad conſilia infidum, ad judicia ſævum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad Divina præteritorum obliviſcens, præſentium negligens, futura non providens. Ipſum eſt, cui præteritorum, præter ſolas injurias, nihil omnino non præterit, præſentium nihil non perit, futurorum nulla, niſi fortè ad ulciſcendum, proſpectio, ſeu præparatio eſt. Et, ut in brevi cuncta horribilis mali mala complectar: ipſum eſt, quod nec DEUM timet, nec hominem reveretur. S. Bernardus l. 1. de conſid. ad Eugen.

Incurvatio. Quid incurvus terræ hæres, & totus in cœno jaces? Illa, quam decem, & octo annis Sathanas vinxerat, poſtquam à Salvatore curata eſt, cœlum erecta ſuſpexit. Quod ad Cain dictum eſt, tibi dictum puta: *peccaſti, quieſce*. Gen. 4. S. Hieron. ep. 48. ad Sabinianum Diaconum.

Irremiſſibile peccatum. Liber, quem Propheta devorat, Ezech. 33. omnis ſeries Scripturarum eſt. In quibus & pœnitens plangitur, & juſtus canitur, & maledicitur deſperans. Nihil ità repugnat DEO, quàm cor impœnitens. Solum crimen eſt, quod veniam conſequi non poteſt. Si enim et ignoſcitur poſt peccatum, qui peccare non deſiſtit; & ille flectit judicem, qui rogat: impœnitens autem omnis ad iracundiam provocat judicantem. Solum deſperationis crimen eſt, quod mederi nequeat. S. Hieron. ep. 48. ad Sabinianum. Qui in Eccleſia remitti peccata non credens, contemnit tantæ muneris largitatem, & in hac obſtinatione mentis diem claudit extremum, reus eſt ille irremiſſibili peccato in Spiritum Sanctum, in quo Chriſtus peccata dimittit. S. Auguſt. in Enchiridio, ad Laurentium.

Miſericordiam ignorat obſtinatus. O homo! quicumque illam peccatorum multitudinem attendis, cur & Omnipotentiam cœleſtis Medici non attendis? cùm enim DEUS velit miſereri, quia bonus eſt; & poſſit, quia omnipotens eſt: ipſe contra ſe Divinæ bonitatis januam claudit, qui DEUM ſibi miſereri, aut non poſſe, aut non velle, credit: cumque aut bonum, aut omnipotentem eſſe diffidit. S. Auguſt. ſerm. 58. de temp. Quid eſt peccatum ad DEI miſericordiam? tela araneæ, quæ vento flante nuſquam comparet. Sanct. Chryſoſt. hom. 2. in pſ. 50.

Miſericordia Divina eſt omne tempus. Nolo excuſationes mihi afferas. Millies peccaſti? millies pœnitere: etiamſi animam efflans jam de hoc Mundo exire debeas. Non impeditur temporis anguſtia miſericordia DEI. S. Chryſoſt. hom. 2. in pſ. 50.

Phreneſis. An gravior ulla phreneſis judicatur, quam impœnitentia cordis, & peccandi obſtinata voluntas? ſiquidem manus nefarias injicit ſibi ipſi: nec carnem, ſed mentem lacerat, & corrodit. Sanct. Bernardus ſerm. de Converſione ad Clericos.

Puteus. Quem mali operis iniquitas à bona ſtabilitate commovit, quaſi tempeſtas aquæ rapuit. Sed ſi adhuc longa conſuetudine non prævaluit, non demerſit: jam in puteum cecidit, qui hoc, quod Divina lex prohibuit, perpetravit. Sed ſi adhuc longa conſuetudo non deprimit, nequaquam os ſuum puteus coanguſtavit. Tantò ergo faciliùs egreditur, quantò minori conſuetudine coarctatur. Lapis verò puteo ſuperponitur, cùm etiam dura conſuetudine mens, in peccato devoratur; ut, etſi velit, exurgere jam ut cumque non poſſit. *Non me demergat tempeſtas aquæ, neque abſorbeat me profundum, neque urgeat ſuper me puteus os ſuum*. Pſ. 68. Sanct. Gregor. mor. lib. 26. c. 39.

TITULUS IV.

ODIUM.

D*Eliquium Charitatis*. Ubi deliquium patitur charitas, eò prorſus ejus loco ſuccedit odium. Quòd ſi, ut Joannes ait: 1. 4. *DEUS Charitas eſt*: ſinè dubio neceſſe eſt, diabolum odium eſſe. Ut igitur, qui charitatem habet, is DEUM habet; ſic, qui odium habet, diabolum in ſe nutrit. S. Baſilius ſerm. de Inſtitutione Monachorum.

Patientia ficta. Illud verò quale eſt? quòd interdum patientes nos eſſe credimus, quia reſpondere contemnimus laceſſiti; vel motu, geſtuque triſorio, fratrem ſubſannamus? Quaſi

verò

Digitized by Google

verò apud DEUM verba tantummodo, & non præcipuè volentes, vocentur in culpam: & opus ſolum peccati, & non etiam votum, ac propoſitum habeatur in crimine. - ſæpe autem ficta patientia acriùs ad iracundiam, quam ſermo, ſuccendit; & atrociſſimas verborum tranſcendit injurias maligna taciturnitas; leviuſque tolerantur inimicorum vulnera, quàm irridentium ſubdola blandimenta. De quibus propriè dicitur per Prophetam pſ. 54. *Molliti ſunt ſermones ejus ſuper oleum: & ipſi ſunt jacula*. Et alibi Prov. 18. *Verba callidorum mollia*; hæc autem feriunt in penetralia cordis, Caſſianus coll. 18.

Sol teſtis: *Sol non occidat ſuper iracundiam veſtram*. Epheſ. 4. Quid agemus nos in die Judicij? ſuper quorum iram, non unius diei, ſed tantorum annorum, Sol teſtis occubuit? S. Hieron. ep. 36. ad Caſtorinam materteram.

Trabs. Ira, feſtuca eſt; odium, trabs eſt. Aliquando reprehendimus iraſcentem; & odium tenemus in corde. Et dicit nobis Chriſtus Matth. 7. *Feſtucam in oculo fratris tui vides, & trabem in oculo tuo non vides?* Unde crevit feſtuca, ut trabem faceret? quia non ſtatim evulſa eſt. S. Auguſt. in lib. 50. homil. hom. 42.

Venia petenda. Omnes audiamus, omnes timeamus; ſi peccavimus in fratres noſtros. Si adhuc inducias vivendi accepimus, non ideo morimur: adhuc enim vivimus; nondum damnati ſumus. Dum vivimus, facimus, quod jubet Pater; qui erit DEUS judex omnium: ut petamus veniam à fratribus, quos fortè peccando in eos aliquid offendimus, aliquid læſimus. - Quid ergo? ante oculos DEI pœniteat eam; ante oculos DEI puniat cor ſuum. Et ſi non poteſt dicere ſervo ſuo, quia non oportet, da mihi veniam; blandè illum alloquatur: blanda enim appellatio veniæ eſt poſtulatio. S. Aug. in lib. 50. homil. hom. 40.

TITULUS V.

BONA OPERA.

APes. Cùm bene proficere in ſancta converſatione volumus, neceſſarium nobis eſt, ut electorum plurimorum nobis exempla colligamus. Nam & apes componere mella nequeunt, ſi ea in floribus variis nequaquam legunt. - Flores æternorum fructuum ſunt opera Sanctorum. S. Greg. l. 4. cap. 5. in 1. Reg. Quid ſunt bona electorum hominum opera, niſi victimæ, & holocauſta? Id. lib. 6. cap. 2. in 1. Reg.

Arbor. Si voluerimus, & gehenna liberari, & regnum aſſequi; operæpretium eſt, utraque ornari, & dogmatum rectitudine, & vitæ diligentia. Quid enim mihi fuerit, obſecro, arbor; quæ in proceritatem erigitur, & foliis frondet; ſi fructu careat? ſic & Chriſtiano nihil profuerint recta dogmata; ſi vitam ſuam non bene inſtituat. Propter hoc & Chriſtus tales beatos dixit, inquiens Matth. 5. *Beatus, qui fecerit, & docuerit*. Multò enim fidelior, & certior doctrina operum, quàm ſermonum: Nam qui talis eſt, etiam ſilens, & cùm non videtur, docere poteſt. S. Chryſoſt. hom. 23. in Gen.

Armilla. Per armillas, præpoſitorum valde laborantium opera demonſtrantur. S. Iſidor. c. 48. in Exod.

Aromata ſunt opera Sanctarum virtutum, bonæ opinionis odoribus fragrantia. S. Thom. in 5. Cant.

Byſſus. *Cortinas tabernaculi*, Exod. 26. id eſt, ornatus animæ, *facies de byſſo retorta*, id eſt, de operibus pœnitentiæ, jejuniis, orationibus, afflictionibus. Sanct. Thom. de Sacr. Ait. cap. 15.

Calamus. Qui vitam ſuam interiùs penſat, & exemplo ſuo foris admonendo alios ædificat: quaſi in corde linguæ calamum tingit; in eo, quod manu verbi proximis exteriùs ſcribit. S. Greg. hom. 10. in Exod.

Calceamentum. Sicut calceamenta ornant, & decorant pedes; ita intentiones rectæ ornant, & decorant, opera noſtra. *Quàm pulchri ſunt greſſus tui*: Cant. 7. id eſt, virtutum, & bonorum operum. S. Vincen. Ferr. ſerm. 3. D. 1. Adv.

Candelabrum. In candelabro bonæ intentionis manifeſta, opera intelliguntur. Goffridus Abb. Opuſc. 7.

Carbones vaſtatores. Exempla ſunt carbones vaſtatores. Quare dicti ſunt carbones? (mali homines) quia, qui ſe convertunt ad Dominum, de mortuis reviviſcunt. Carbones autem, antequam accendantur, extincti erant. Vaſtatores dicuntur: quia ſuo exemplo alios convertunt, & in iis vitia devaſtant. S. Aug. in pſ. 119.

Cementum. Doctrina verborum ſinè exemplo operum, eſt ſicut cementum ſinè calce aridum, & invalidum. S. Bonavent. Opuſc. de 6 alis Seraph c. 6.

Centrum. Perfectio in operando per centrum ſignatur. S. Thom. in 7. Apoc.

Cibus. Cibus Domini, bona opera ſunt. S. Thom. c. 4. in in Cant. Cibus ſunt bona opera. Joann. 4. Cibus ait S. Bernardus, ſitim excitat; potandus eſt. Accedat cibo boni operis orationis potus, componens in ſtomacho conſcientiæ, quod bene geſtum eſt, & commendans DEO. Orando bibitur, &c. S. Bernard. ſerm. 18. in Cant. Comedere, eſt bonis operibus ſatiari. Joann. 4. S. Greg. mor. l. 21. c. 7.

Cinctio, opera ſignificat. Tunc enim ſe quiſque cingit, cùm operaturus eſt. S. Aug. in pſ. 92.

Cithara. Quia organum per fiſtulas, & cithara per chordas ſonat; poteſt per citharam bona operatio, per organum verò ſancta prædicatio deſignari. Per fiſtulas quippe organi ora prædicantium, per chordas intentionem rectè viventium accipimus. S. Greg. mor. l. 20. cap. 30.

Condimentum. Vinum conditum, eſt dilectio cum operatione. S. Thom. in c. 8. Cant.

Convivium. Mens noſtra non eſt jejuna. Jejunant hi, quibus abeſt Chriſtus; qui bonorum meritorum copiis egent. At verò cui virtus ſua ad voluptatem ſufficit, convivium magnum exhibet, hoc eſt, bonorum operum ſpirituale convivium. Jejunare non poſſunt filij ſponſi, quamdiu cum illis eſt ſponſus. S. Ambr. l. 5. in Luc.

Currus. Sunt boni fructus, & ſtatus bonorum hominum. Sed quatuor rotæ neceſſariæ ſunt in curru ad aſcendendum. De quibus Pſ. 23. *Quis aſcendet, &c.* Certè *innocens manibus*. Ecce una rota. *Et mundo corde*: ecce alia rota. *Qui non accepit, &c.* ecce tertia. *Nec juravit*: ecce quarta. Aſcendunt in curribus evolantes; in equis verò, reſumptis corporibus reſurgentes. S. Bonav. ſerm. 4. in Aſc. Dom.

Dextralia. Per Dextralia, opera bona commemorantur. S. Iſidor c. 48. in Exod.

Decus DEI, bona opera, & ipſi Sancti ſunt decor domus DEI; in quantum relucet in eis gratia Divina; quæ pulchrificat ſicut lux; ſicut dicit Sanct. Ambrſ. Quia ſinè luce omnia ſunt turpia. S. Thom. in pſ. 25.

Fides neceſſaria. Ea opera, quæ fiunt ante fidem, ità videntur mihi eſſe, ùt magnæ vires, & curſus celerrimus præter viam. S. Aug. Præf. in pſ. 31.

Filij nobiles, ſunt recta opera; ignobiles autem, facta perverſa. - Non incongruè filiorum nomine opera deſignantur. Sicut de muliere Paulus dicit 1. Tim. 2. *ſalva erit per filiorum, &c.* S. Greg. mor. l. 12. c. 13. Filios, opera intelligimus. Et ſicut bona opera bonos filios, ità malos mala. Sanct. Auguſtin. in pſ. 16.

Flores. Cùm bene proficere in ſancta converſatione volumus, neceſſarium nobis eſt, ut electorum plurimorum nobis exempla colligamus. Nam & apes componere mela nequeunt, ſi ea in floribus variis nequaquam legunt. - Flores æternorum fructuum ſunt opera Sanctorum. S. Gregor. l. 4. cap. 5. in 1. Reg.

Fluvius. Tota virtute proſpiciendus eſt fluvius operis; ſi purus emanat ex fonte cogitationis. S. Gregor. mor. lib. 5. cap. 39.

Folia virentia. Quemadmodum *lignum plantatum ſecus decurſus aquarum*; ita etiam anima Divinæ Scripturæ fluentis irrigata, ſaginatur; fructumque tempeſtivum, hoc eſt, rectam fidem profert; ac perpetuò virentibus foliis, id eſt, DEO gratis actionibus exornatur. S. Joann. Damaſc. Orthod. fid. l. 4. c. 18.

Fructus. Ligna fructifera omnes ſancti ſunt; fructus eorum opera eorum. S. Iſidor. c. 3. in Gen. Sciendum, quòd in Scriptura bona opera, quæ homo facit in hac vita, dicuntur fructus. Ratio: quia principale, & finale, quod homo expectat de arbore, eſt fructus. S. Vinc. Ferr. ſerm. de Sanct. Laurent.

Greſſus. Quid in greſſibus? niſi unaquæque noſtra actio deſignatur? S. Greg. mor. l. 12. cap. 10.

Holocauſta. Quid ſunt bona electorum opera, niſi victimæ, & holocauſta? S. Greg. l. 6. c. 2. in 1. Reg.

Hoſtia, & ſacrificia, in hoc altari offerenda, bona ſunt opera Fidelium. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. Marci.

Lampades, ſunt bona opera. Sanct. Ildefonſ. ſerm. de Purif. B. V.

Latitudo, Longitudo, Altitudo. Nunc tempus eſt (bene operandi) cùm ædificatur Sion. - S. Aug. Conc. 1. in pſal. 101. Latitudo eſt in bonis operibus; longitudo in perſeverando uſque in finem; altitudo propter ſurſum cor. S. Aug. Conc. 1. in pſ. 103.

Lucer-

Digitized by Google

Lucerna ardentes in manibus veſtris, id eſt, opera meritoria. S. Vinc. Ferr.ſerm. de S. Petro ad Vincula. Non dicit ſolùm in oculis, auribus, nec in ore; ſed in manibus. Quia multi habent virtutes in oculis, legendo virtutes: alii habent ſolùm in labiis, prædicando de virtutibus. Sanct. Vincent. Ferr. ſerm. de Sanct. Auguſtino. Non portanti tantum lucerna lucet, ſed multis; & opus bonum, dum facto in uno lucet, multos illuſtrat exemplo. Lucerna repellit noctium obſcura; opus bonum malitiæ fugat tenebras. Sanct. Chryſolog. ſerm. 22.

Manna. Opera bona ſunt manna, quod perdurat uſque in Sabbatho, & non corrumpitur. Opera autem alia mala ſunt manna, quod conſervatur in craſtinum; ſed vermibus corruptum invenitur. S.Aug.ſerm.91.de temp.

Manus. Ad ſalvationem noſtram non ſufficit videre Chriſtum per fidem; ſed ipſum recipere oportet (cum Simeone) in manibus per bona opera. S.Vincent Ferr. ſer. de Purif.B V. Animam in manibus portare, eſt intentionem cordis in operatione oſtendere. S. Greg.mor. l.11. c.13. In elevatione manuum ſancta operatio deſignatur. S. Bernardus de Charit. c. 39. Per manus, quibus gladius tenetur, bona opera ſignantur S.Greg.in 3. Cant.

Meritoria. Juſtitia innumeris legionibus validior eſt. S. Chryſoſt. de virtutib. & vitiis. Tales nobis DEUS nundinas propoſuit; ut modico juſtitias emeremus, quò multo venderemus in ſæculo futuro S. Chryſoſt.hom.5 de Pœnitentia. Hic modico iuſtitia emitur; niſi pro panis fragmento, pro vili veſtimento, pro calice aquæ frigidæ. *Amen dico vobis*, inquit ſpiritualis mercaturæ Doctor, *non perdet mercedem ſuam* Marci 60. Calia aquæ frigidæ dignus eſt mercede. S.Chryſoſt. ibid. *Mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti, &c.* Luc. 16. Per digitum intelligitur operatio. Innocentius III l.2. de Sacriſ.Miſſæ c.17.

Oves ſunt bona opera munditiæ, & pietatis. Ven.Beda apud S.Thom.in Cat. ſup.2. Joann.

Pecunia. Agri cœleſtis hæreditatis ementur pecunia virtutum, & bonorum operum. S.Thom.de Sacr. Alt. c.24.

Pedes. Calceamenta habebitis in pedibus. Ex. 12. Pedes opera ſunt, calceamenta pedes; exempla mortuorum Patrum bona opera noſtra muniunt S.Greg. hom.22. in Evang.

Poma. Dicuntur virtutes poma, & bona opera, propter tria: propter eorum decorem, propter odorem, propter refectionem. S.Thom.ſerm.3.de mortuis.

Porta. Sicut per portam intratur ad civitatem, ità per bonum opus ad patriam. S. Bonavent. in pſ. 20. Quid ergo per civitatis portam, niſi bona quæque actio deſignatur? per quam anima ad conventum regni cœleſtis ingreditur. Portæ mortis, ſunt actiones pravæ; quæ ad interitum trahunt. S. Gregor. mor.l.19.c.13.

Pſalterium. Opus noſtrum, pſalterium noſtrum eſt. Quicumque manibus operatur bona, pſallit DEO: quicumque ore confitetur, cantat DEO. Decachordon pſalterium ſignificat decem præcepta Legis. Sed cantare in illo opus eſt; non portare pſalterium. Nam, & Judæi habent Legem; portant, & non pſallunt. Qui ſunt, qui pſallunt? qui operantur. Rarum eſt: qui operantur cum triſtitia, nondum pſallunt. Qui ſunt, qui pſallunt? qui cum hilaritate faciunt bene. S.Aug. in pſ.91.

Quadriga regis, ſunt bona exempla electi prædicatoris. S. Greg.l.4.c.4. in 1. Reg.

Ramus bonum opus ſignificat. Quot enim bona opera propter Chriſtum facis, tot eum ramis honoras. Si his ramis anima evolans ad DEUM venit, bene ſuſcipietur: ſicut ſignificatum eſt in columba cum ramo viren̄te, Gen. 8. ad Noe venientē. S. Bonavent.ſerm.2.D.Palm.

Remigium alarum, continuus ordo bonorum factorum eſt. S.Amb.l.3.de Virgin.

Semen. Semina ſunt bona opera. S. Bernardus ſerm. 37. in Cant. Quæ ſunt ſemina? bona opera in tribulatione terrena. S.Aug.in pſ.120.

Sol. Sol in fulgore, eſt bonum opus in manifeſtatione. S. Greg.mor.l.22. c.16.

Thalamus. Bene in thalamo actio bona ſignificatur: qui conſcientiam, & quietam facit, & tutam. S. Bernard. ſerm. 47 in Cant.

Theſaurus. *Simile eſt regnum cœlorum*. Gloſſa. id eſt, converſatio Juſtorum, *theſauro*, id eſt, bono operi: *abſcondito in agro*, id eſt, in corde. S.Thom.de Sacr Alt c.8.

Tunica talaris. Quid eſt talaris tunica, niſi actio conſummata? S. Greg. l. 1. mor. c. 40.

Veſtis. Lanea veſtis, ſunt opera externa; linea ſunt opera bona interna: quæ ſunt camiſiæ, aut induſium, non apparent. Una ſinè altera portari non debet: ſpectaculum enim ſumus DEO, qui novit interiora; & hominibus, quibus prælucere bonis exemplis debemus; ut glorificent Patrem. Ideo mulier Prov.31. invenit lanam, & linum; & fecit utile. S.Auguſt.ſerm. 217. de temp. Veſtimenta Eccleſiæ ſunt bonorum operum ornamenta. S. Thom.in Cant.4.

Viaticum. Da animæ tuæ bonorum operum viaticum. Sanct. Ephr. Cantico Spirit. in laudem Sapientiæ ad juventutem Chriſtianam.

Alia.

Brachia. *Poſuiſti ut arcum æreum brachia mea*. Infatigabilem intentionem bonorum operum meorum. S.Auguſt. in pſ. 17. Sicut per brachium bona opera, ità per humeros ſocialis vitæ conjunctio deſignatur. Sophon.3.ſervient, &c.S.Gregor. mor.lib.21.cap.15.

Cibus. Mentis veſtræ quotidiana alimenta, bona ſint opera: cibo corpus paſcatur pio opere ſpiritus nutriatur, Sanct. Greg.hom.4 in Evang. Cibus ſunt noſtra opera; illis paſcimur. Perlinus.

Comitantur defunctos. Remanent in ſæculo cuncta, quæ ſæculi ſunt, neque enim noſtra ſunt. Quid poſſumus auferre nobiſcum? ſola virtus comes eſt defunctorum. Sanct.Ambr. l. 7. in Luc.

Dies Et numerum dierum meorum, id eſt, opera mea: quæ ſunt dies. S Thom.in pſ.38.

Fermentum Phariſæorum, ſunt acta, & vita eorum. Fermentum Herodis, eſt adulterium, &c. S.Thom. in Cat. ſup. 8. Marci.

Manifeſtatio DEI. DEUM nemo vidit unquam. Verùm per ſigna viderunt ſancti. Per ignis rubum Moyſes, per turbinem Job, per nubem Iſaias, per lucem Paulus, per vocem omnis Iſrael. & nunc ſancti per operationes. Sanct. Ephr.de Pœnit.

Manus. Extendo manus meas ad templum, id eſt, opera mea ad cœlum. S. Thom.in pſ.27.

TITULUS VI.

ORATIO.

A*Rma noſtra*. Magna arma ſunt preces; magna ſecuritas, magnus theſaurus, portus, &c. S.Chryſoſt. hom. 30. in Gen. Armis nobis opus eſt; magna verò armatura oratio. S. Chryſoſt. hom.41 ad Popul. Magnus ille David ſanctis precibus, mœnium vice ſuum cinxit exercitum. Deprecatio armatura eſt inexpugnabilis, ac tutiſſimum, nec unquam fallens munimentum; pari facilitate vel unum repellens, vel innumerabilia hoſtium millia. Quandoquidem admirandus ille David, de quo modò diximus, Goliath illum immanem, cùm veluti dæmon quiſpiam formidandus irrueret, non armis, neque gladiis, ſed precibus dejecit: ſic & Rex Ezechias ſuperior evaſit in bello, quod illatum eſt à Perſis 4. Reg. 19 Sanct.Chryſoſt. l.1. de orando DEUM. Armatura valde neceſſaria. Sanct. Gregor. lib. 6. cap. 1. in 1. Reg. Oratio Regis, infirmitas eſt hoſtis Sanct. Chryſoſtom. apud Sanct Bonavent. ſerm.2. D. 2. Quadr. Aptiſſima arma, oratio eſt; theſaurus certe perpetuus, divitiæ inexhauſtæ, portus quietus? denique author, parens, fons, & radix bonorum omnium, & innumerabilium, oratio eſt: atque ipſa regia etiam facultate potior, & ſuperior. S.Chryſoſt.hom 5.de Nat. DEI.

Canalis cœli. Oratio eſt canalis, per quem omnia dona de cœlo haurimus. S. Vinc.Ferr.ſerm.1. D 12.Pent.

Cæmentum. Inſtabilis eſt bonorum operum ſtructura, quæ devotæ orationis frequentia non compaginatur: ſicut paries lapidum ſinè cemento. S. Bonavent. Opuſc. de 6. alis Seraph. cap. 3.

Cibus. Cibus animæ eſt ratio de manè, & ſero. S.Vinc.Ferr. 1.D.21.Pent.

Clavis cœli. Oratio eſt clavis cœli. Sanct.Aug.ſerm.226. de temp.

Colloquium Divinum. Oratio tua locutio eſt ad DEUM. Quando legis, DEUS tibi loquitur. Sanct. Auguſt. in pſal. 85. Illud occurrit omnium maximum, quod de precatione dicere poſſumus: quòd, quiſquis orat, cum DEO colloquitur. Quantæ autem dignitatis ſit, hominem cum DEO miſcere ſermonem, neminem latet. Cæterùm eam dignitatem oratione conſequi nemo protſus valet: quando quidem hic honor

honor etiam Angelorum ſuperat Majeſtatem. S. Chryſoſt. l. 2. de orando DEUM.

Concentus Angelicus. Chorus Religioſorum in templo eſt cœlum: cantus eſt imitatio concentus Angelici. S. Bonaven. Opuſc. de 6. alis Seraph. c. 8.

Connexio Spiritus Sancti, eſt oratio. S. Aug. ſer. 230. de temp.

Eleemoſyna, Jejunium, & Oratio, non ſeparantur. Quod oratio pulſat, impetrat jejunium, miſericordia accipit. Eſt orationis anima jejunium; jejunii vita, miſericordia eſt. Hæc nemo reſcindat: neſciunt ſeparari. S. Chryſol. ſerm. 43.

Firmamentum. Precatio ceu radix, & baſis, omnibus cæteris ſubſternitur: neque ſecùs ac navem, & domum, ea, quæ ſubſtrata ſunt, valida reddunt; ac, ne ſolvatur, continet, ità noſtram vitam orandi ſtudium & continet, & ubique firmam reddit. S. Chryſoſt. l. 1. de orando DEUM.

Floreni. Pater noſter, ſunt meri floreni. S. Vinc. Ferr. ſerm. de fid. def.

Fons omnis boni. Quòd omnis boni caput ſit deprecatiò, quodque ſalutis conciliatrix, nullus eſt omnium, qui ignoret: S. Chryſoſt. l. 2. de Orando DEUM.

Fortificat. Quam vim habent in arboribus aquæ, hanc in vita Sanctorum habet deprecatio. Paulus hac medio noctis rigans animam, omnia facilè perpeſſus eſt, quamlibet acerba: non aliter præbens terga verberibus, quam ſi fuiſſet ſtatua. Sic in Macedonia carcerem concuſſit: ſic, ceu leo quiſpiam, precatione diſrupit vincula. Id. ibid.

Fumus aromatum, ſunt orationes. Innocent. de Sacrif. Miſsæ l. 2. c. 45. In odorem thymiama ſemper orationis accende: arripe gladium ſpiritus; altare cor tuum pone: & corpus tuum admove ad victimam. S. Chryſol. ſerm. 108. Incenſum devotionis adolendum in thuribulo cordis igne charitatis; ut odorem ſuavitatis emittat. Innocent. ibidem.

Fundamentum. Deprecatio, ſalutis cauſa, immortalitatis animæ conciliatrix, Eccleſiæ murus, qui rumpi non poſſit; munimentum inconcuſſum: dæmonibus quidem formidabile, piis verò, nimirum nobis ſalutiferum. Quemadmodum ubi regina quæpiam ingreditur civitatem, neceſſe eſt, ut omnis opulentia pariter conſequatur: ſic videlicet, poſteaquam deprecatio venit in animam, omnes virtutes ſimul ingrediuntur illam. Nam quod in domo eſt fundamentum, hoc in anima eſt deprecatio. Hanc ubi primum, ceu baſim, ac radicem, in anima fecerimus; tunc oportet diligentius ſuperſtruere pudicitiam, manſuetudinem, &c. S. Chryſoſt. l. 2. de orando DEUM.

Ignis, de quo Levit. 6. & devotionis fervor, qui ſemper in altari cordis ardere debet: quem Sacerdos devotus, ſemper ſubriciendo ligna Divinæ laudis, debet nutrire; ne quando extinguatur. S. Bonav. Opuſc. de 6. alis Seraph. c. 8.

Littus placidum, eſt oratio; ad quod fluctuum, ſuorum exempla quaſi anchoræ fune ſe reſtringi ſcripſit S. Greg. M. ep. ſup. l. Job, ad Leandrum Ep. c. 1.

Lumen animæ. Quemadmodum Sol lucem præbet corpori, ſic animæ lumen eſt precatio. Proinde ſi cæco damnoſum eſt, non intueri ſolem; quantò gravius damnum eſt homini Chriſtiano, ſi non aſſiduè precetur, neque Chriſti lucem orando in animum ſuum inducat. S. Chryſoſt. l. 1. de orando DEUM.

Margarita. Orationes jaculatoriæ meræ margaritæ ſunt. S. Vinc. Ferr. de fid. def.

Medicina. Quid majus, aut divinius obtingere poſſit, quàm deprecatio? cùm hanc animis ægrotantibus pharmacum quoddam eſſe liqueat. S. Chryſoſtom. l. 1. Oratio eſt theriaca. S. Vinc. Ferr. ſer. 10. de Pane benedicto.

Mortua. Quemadmodum corpus hoc noſtrum, ſi non adſit anima, profectò mortuum eſt, ac fœtidum: ſic anima, niſi ſeipſam incitet ad orandum, mortua eſt, ac miſera, & graviter olens. Quin inſuper, quòd oporteat quævis morte triſtiùs exiſtimare, ſiquis deprecatione privetur. Pulchrè nos docet Daniel ille Propheta magnus: qui maluerit emori, quàm triduo tantùm arceri ab orando S. Chryſoſt. l. 1. de orando DEUM.

Murus eſt oratio. Cant. 8. S. Bonavent. in pſ. 79.

Nervus animæ. Jam verò ſi quis dicat, animæ nervos eſſe deprecationem; mea quidem ſententia videtur verum dicere. Nimirum quemadmodum nervis corpus cohæret, currit, vivit, ſtat, & compactum eſt; adeò, ut ſi nervos incideris, univerſam corporis harmoniam diſſolveris: itidem animæ per ſanctas preces ſibi conſtant, & compinguntur, & pietatis curſum facillimè peragunt. Quòd ſi teipſum deſtitueris precatione, proinde feceris, ac ſi piſcem ex aquis extraxeris. Ut enim piſcis vita, eſt aqua; ità tibi deprecatio. S. Chryſoſt. l. 2. de or. DEUM.

Nocturna. Tunc plantæ reſpirant, in nocte dico: tunc & anima maximè rorem, & plus illis (plantis) ſuſcipit. Quæ per diem Sol exuſſit, hæc nocte refrigerantur. Omni rore magis noctis lacrymæ contra concupiſcentias, & adversùs omnem ardorem, & æſtum demittuntur. S. Chryſoſt. hom. 42. ad Pop.

Nuntius ad DEUM. Clamor orationis optimus nuntius eſt ad aures DEI. S. Bonavent. ſerm. 2. D. 2. Quadrag.

Oculi ictus. Oratio mentalis, eſt ſagitta, & ictus oculi; Unde dicit Chriſtus oranti: *vulneraſti- in uno oculorum.* Cant. 4. Oratio vocalis, quæ fit per collum, eſt telum, quod movetur cum pondere. De hac dicit idem ibidem: *in uno crine colli tui.* S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. D. infra Octav. Nat. Chriſti.

Pſalmodia. Duo cantica in libris Moyſi, tanquam duo Mundi oculi, cœlique lumina, totum corpus operis illuſtrant. In libro Pſalmorum profectus eſt omnium, & medicina quædam ſalutis humanæ. Pſalmus benedictio populi eſt, DEI laus, plebis laudatio, plauſus omnium, ſermo univerſorum, vox Eccleſiæ, fidei canora confeſſio, authoritatis plena devotio, libertatis lætitia, clamor jucunditatis, lætitiæ reſultatio. Iracundiam mitigat, ſollicitudinem abdit, mœrorem allevat. S. Ambr. Præfat. in pſalmos David. Nocturna arma, diurna magiſteria, ſcutum in timore, feſtum in ſanctitate. Imago tranquillitatis, pignus pacis atque concordiæ: citharæ modo ex diverſis, & diſparibus vocibus unam exprimens cantilenam (eſt pſalmus.) In pauciſſimis digiti ſæpe erant artificis; ſed in populo ſpiritus artifex neſcit errare. Pſalmus nocturni operis commercium. Id. ibid. Diurnæ requiei ſtipendium, inſtitutio incipientium, perfectorum confirmatio, Angelorum miniſterium, militia cœleſtis hoſtia ſpiritualis. Quid igitur pſalmus, niſi virtutum eſt organum? quod Spiritus Sancti plectro pangens Propheta venerabilis cœleſtia ſonitus fecit in terris dulcedinem reſultare. Id. ibid. Si dicendum utile quid habes, aperi labia: ſi nihil ſit neceſſarium, tace; melius eſt enim. Artifex manualis es: ſedens pſalle. Sed non vis ore pſallere; hoc facias mente. Magnus comes pſalmus: nihil hinc grave ſuſtinebis: ſed tanquam in monaſterio in officina ſedere poteris. S. Chryſoſt. hom. 21. ad Pop.

Sagina animæ. Orationibus devota ſaginatur anima S. Ambr. ſerm. 27. de Jejun.

Sagitta. Dicit Scriptura ſacra: quòd orationes humiles, & devotæ, factæ per nos, ſunt ſagittæ penetrantes cœlum. S. Vinc. Ferr. in Octava S. Stephani.

Scutum noſtrum. Bonum ſcutum infirmitatis, oratio. Tu oras, & Dominus te protegit. Bonum ſcutum etiam triumphantis, ut inimicum tuum, quem poſſis ferire, defendas. S. Ambr. in pſ. 38. *Dabis ei ſcutum cordis laborem tuum.* Item ſcutum orationis, quo ictum gladii repellamus. Sap. 18. S. Bonav. ſerm. 3. D. infra Octav. Nat. Dom.

Templum Chriſti. Vides, quantam vim habet precatio, & obſecratio? Ex hominibus facit templum Chriſti. Et quemadmodum aurum lapidea pretioſi, ac marmora, conſtituunt domos regum; ſic deprecatio templa Chriſti, *ut inhabitet Chriſtus in cordibus veſtris.* Epheſ. 3. S. Chryſoſt. l. 2. de orando DEUM.

Tuba. In tubis orationes ſignificantur: tuba enim in uno fine flatum recipit, in alio reddit ſonum. Sic & orationis flatus in Mundo fit: ſed ſonus auditur in cœlo. S. Bonav. ſer. 3. D. 2. Quadrag. Sonus tubæ, (qui fit per os) eſt ſonus prædicationis: ſonus autem organorum eſt ſonus orationis (quæ fit per folles) Tres autem folles ſunt: timoris, doloris, & amoris. Tot quoque claves habent, quot ſunt in Oratione Dominica petitiones. Sed nota: quòd in organis & claves, & folles manu premuntur, ut ſonus reddatur. Sic neceſſe eſt: ut manus bonæ operationis ſonum adjuvent orationis. S. Bonav. ſerm. 4. D. 2. Pent.

Vallum animæ, eſt oratio. S. Chryſoſt. l. 2. de or. DEUM.

P.

TITVLVS I.

PATIENTIA.

C*Uſtos*, & radix omnium virtutum eſt patientia. S.Greg. apud S.Thom. in 2.Apoc.

Gloria Monachi patientia. S.Ephr. de timore DEI.

Purpura. Per purpuram, accipitur cruor, ac tolerantia paſſionum. S.Iſidor. c.54. in Exod.

Tuba ductilis. Vide Paulus. *Tuba*.

TITVLVS II.

PAULUS APOSTOLUS.

A*Ron Abel, &c.* Cui te beate Paule, juſtorum veteris Teſtamenti, vel novi, audeam comparare? Omnium quippe virtutum quaſi in arca quadam, ſed cum multo prorſus cumulo, condidiſti. Paulus enim ſecundus Abel. Paulus alter Noe, alter Abraham, alter Iſaac, alter Jacob, &c. Alter Gabriel: qui Chriſti ortum cunctis gentibus nuntiavit. Paulus alter Michael: qui Chriſtianorum Dux eſſe ſortitus eſt. Etiamſi Angelorum, etiamſi Juſtorum hominum circumvolem choros; non invenio comparationem: cui, non tamen cumulo meritorum, Paulus occurrat. S. Chryſoſt. hom.8. de laudib. S. Pauli.

Adamas. Sed quid ego adamantem, vel aurum, ad ſimilitudinem adduco Pauli? Id hom.2. de laud. S.Pauli.

Angelus. Reſtat, ut Paulum jam Angelis comparemus. S. Chryſoſt. ibid.

Auditor arcanorum verborum. S. Joann. Damaſc. or. de Nat.V.

Beniamin. Pauli Apoſtoli imaginem prætulit; qui & minimus omnium Apoſtolorum fuit electione; & de tribu ejus deſcendit. Ipſe eſt lupus rapax: manè perſecutor diripiens, veſpere Doctor paſcens. S.Iſidor. in allegor.

Catechiſator. Ipſe magnus, & mirabilis catechiſator orbis terrarum. Rupert. Tuit. Abb. de div.offic. l.4. cap.41.

Charitas. Paulus charitate ſuccenſus, totus factus eſt charitas. S.Chryſoſt. hom.3. de laud. S.Pauli. Beatus ille Paulus Divino ardore corruptus. S.Juſtinus M. P. expoſit. fidei de SS. Trinitate.

Columba. Paulus poteſt ſignificari per columbam, de qua dicitur Gen.8. *Venit ad arcam, portans ramum olivæ in ore ſuo*. Quia autem oliva miſericordiam ſignificat, congruè per ramum olivæ accipitur nomen JESV Chriſti, quod etiam miſericordiam ſignificat, ſecundùm illud: *vocabis nomen ejus JESUS*. Hunc autem ramum virentibus foliis detulit ad arcam, ſcilicet Eccleſiam; quando ejus virtutem, & ſignificationem multipliciter expreſſit, Chriſti gratiam, & miſericordiam oſtendendo. S.Thom. in Prologo ſup. ep. ad Rom.

Columna. Hujus (Eccleſiæ) ſponſor, ac paranymphus, Divinus Paulus eſt: ſapiens architectus: columna firma fidei. S.Ephr. Encom. MM.

Cryſtallus, erat Apoſtolus Paulus durus; obnitens veritati. Sed una voce tanta illa cryſtalli durities reſoluta eſt. S.Aug. in pſ.147.

Cuſtos murorum. Muri civitatis ſunt Doctores Eccleſiæ. Cuſtodes ergo murorum illi ſunt, qui etiam illos inſtruunt, qui aliis prædicare poſſunt: quales ſunt Paulus; qui Timotheum, Titum muros utique hujus civitatis (Eccleſiæ) inſtruebat, & cuſtodiebat. S.Thom. c.5. in Cant.

Diſpenſator. Paulus myſteriorum DEI diſpenſator, Evangelicæ prædicationis miniſter. S.Cyrill. Alex. Dialogo cum Hermia, quod unus ſit Chriſtus.

Divinus. S.Dionyſ. Areop. de Div. nom. c.7. S.Paulum vocat, communem ſolem; & virum planè Divinum.

Domus Hoſpitalis. Anima ejus erat domus hoſpitalis, patebatque univerſo orbi. S Chryſoſt hom.2. de laud. S. Pauli.

Excubitor. Paulus vigil ſuavem cantilenam in prima hora cantavit. Honorius Auguſtod Presb. Gemma animæ l.2. cap.12.

Ferrum. Anima Pauli inter adverſa adamantem, & ferrum ſuperabat. Omni erat lapide tolerantior. S.Chryſoſt. hom.2. de laud. S.Pauli.

Fons. S.Paulus eſt theſaurus, eſt fons bonæ voluntatis, arbor feraciſſima, pratum ſpirituale. Id. ibid.

Gelu. An Paulus gelu non erat? qui, Act.9. in corde Fidelium ſemina reſtringere quærebat. S. Greg. mor. l.27. cap.21.

Humilis. Paulus humilis, & quietus interpretatur. S.Tho. lect.1. in 10. 2. ad Cor.

Ignis. Velut ignis, ac ſpiritus, totum terrarum percurrit orbem percurrendoque purgavit. S.Chryſoſt. ibid.

Interpres utriuſque Teſtamenti. S. Paulus. Tertull. lib. de Monogam.

Jonas. Quem (Paulum) velut novi Teſtamenti Jonam die ac nocte per maris profunda jactatum abſorbuit fluctus, & reddidit quaſi ſacrum depoſitum violare non audens, quia famulatrix eum unda cuſtodiens illæſum reſervabat. S.Auguſt. ſerm.29. de Sanctis.

Juris-Conſultus: Paulum recito, idoneum Juris Divini conſultum. S.Aug. ſerm.63. de Verb. Dom.

Lactator Fidelium. *Petre amas me?* Joan.21. *Paſce agnos meos*. Iſtis agnis collega Paſtoris Petri Paulus pro paſtu plena lactis ubera porrigebat dicendo. 1.Cor.3. *Lac vobis potum dedi*. S. Chryſoſt. ſerm.6. in pſ 99.

Legatus à latere. S. Paulus fuit Chriſti Apoſtolus, & Legatus à latere: quia per totum Mundum poterat Epiſcopos facere. S. Vinc. Ferr. de Commemor. S. Pauli.

Luna fuit propter tria: quia lux noctis erroris tenebras illuminando; fons roris, gratiam prædicando; cauſa frigidationis, virginitatem commendando. S.Thom. ſerm. de SS. Petro, & Paulo. Per Solem intelligitur Petrus, per Lunam Paulus. Idem ibid. *Sol vertetur in tenebras, & Luna in Sanguinem*. Joel.3.

Lupus. Iſte eſt lupus rapax: manè perſecutor diripiens; veſpere Doctor paſcens. S Iſidor. in Allegor. Paulus fuit lupus, Stephanus fuit agnus. S. Chryſoſt. hom. de reprehenſ. ferend. & de Converſ. S Pauli. Beniamin deſignat Paulum: qui inſtar lupi rapacis prædam Gentilium comedit, & attulit Chriſto. S. Thom. cap.49. in Gen. Beniamin lupus rapax Apoſtolus Paulus factus eſt; non jam inſidiator ovium Chriſti, ſed defenſor. S.Ambr. ſerm 6. in pſ.118. Primò Fideles perſecutus eſt: veſpere ſpolia diviſit; quia Fidelis poſtquam factus, ſacra eloquia exponendo diſtribuit. S.Greg. mor. l.18. cap 9. Ananias *ovis* interpretatur. Saulus autem lupus ad hanc ovem miſſus fuit. S.Auguſt. ſerm.9. de Verb. Apoſt.

Magiſter Fidei, & receptaculum DEI. Palladia, & Auſpiciola ep. ad parentes S.Salviani Ep.Maſſil.

Medicus. Eſt indulgentiſſimus Pater, optimus Dux, ac Medicus. S.Chryſoſt. hom.3. de laud. S.Pauli.

Miles. S.Paulus eſt caſtrorum DEI miles. S. Greg. mor. l.3. cap.16. S.Paulus, eſt fortiſſimus, & fideliſſimus miles. S. Aug. hom.50.

Monoceros. Paulus monoceros fuit, propter ſuperbiam, quem nullus venatorum aggredi auſus eſt prædicatorum. Sed ut caperetur virgo, id eſt, Sapientia DEI, ſinum ſuum miſericordiæ expandit, & cepit. S. Gregorius. mor. l.31. cap.13.

Murus. Petrus, & Paulus, ſunt murus orbis terrarum. S.Chryſoſtom. l.2. de orando DEUM.

Negotiator. S.Paulus Apoſtolus, eſt homo negotiator. S. Hieron. apud S.Thom. in Cat. ſup.13 Matth.

Os Chriſti. Prædicator gratiæ, auſpex Eccleſiæ, os Chriſti. S.Gregor. Nyſſ. in vita S. Ephr.

Paradiſus. S.Paulus Apoſtolus, eſt pratum quoddam inſigne virtutum, & paradiſus ſpiritualis: qui nobis non quatuor,

ſed

Digitized by Google

ſed plurimos fluvios genuit mirabiles. S. Chryſoſt. ibid. hom. 1.

Pater. Qui quaſi communis totius Mundi eſſet Pater. S. Chryſoſt. hom. 3. de laud. S. Pauli.

Prædicator. Stellæ roris, Job. 38. ſancti Prædicatores ſunt. Rorem aſpergebat Paulus, cùm diceret 1. Cor. 2. *non judicavi me ſcire, niſi Chriſtum.* S. Gregor. mor. l. 29. c. 20.

Senator cæli. S. Paulus eſt cœli magnus Senator. S. Greg. l. 6. c. 2. in 1. Reg.

Sol. Communis Sol S. Dionyſ. Areop. de Div. nom. cap. 7. S. Paulus eſt Sol Mundi. S. Chryſoſt. hom. 4. de laudib. S. Paul. Sol quidam hominibus eſt Paulus; qui totum prorſus orbem fulgentibus linguæ ſuæ radiis illuminavit. Idem ib. hom. 8.

Theſaurus Eccleſiæ. S. Paulus eſt theſaurus. S. Chryſoſt. Magnus Eccleſiæ theſaurus eſt Paulus, & Matthæus, & Magdalena: qui quondam fuerant quaſi quædam abyſſus. S. Tho. in pſ. 32.

Tonitru. Audivimus de nube (Paulo) magna tonitrua. S. Aug. ſerm. 29 de Verb. Ap.

Torrens. S. Paulus erat ſicut torrens; ejus lingua erat ſicut ignis. S. Chryſoſt. hom. 7. ibidem.

Tribunus devotæ Chriſto cohortis (Ejuſdem Societatis) eſt S. Paulus Ap. Sacchinus ad Magiſtros inf. Schol. in Protreptico p. 4. cap. 3.

Tuba. Ille Apoſtolus tuba, ille terrarum præco, ille cœlorum conſcius. D. Vincent. Lirinenſ. c. 14. S. Paulus eſt ſacra tuba. S. Methodius Ep. Patar. hom. de Purif. B. Virg. S. Paulus eſt tuba ductilis; de qua in perſona DEI: ego tubam, inquit ille fabricator, perficere volo: non perficiam, niſi tundam. S. Aug. in pſ. 97.

Vas. Fuit vas ſolidum per donum patientiæ. Nec lædi, nec ſonum potuit dare percuſſum: quia non ſonat tactum vas plenum, ſed vacuum. S. Bonavent. ſerm. 2. in Conv. S. Pauli. S. Paulus eſt vas aureum propter fulgorem ſapientiæ, ſolidum virtute charitatis; ornatum autem omni lapide pretioſo, ſcilicet omnibus virtutibus. Hoc autem vas plenum fuit pretioſo liquore, ſcilicet nomine Chriſti; de quo dicitur Cant. 1. *oleum effuſum.* Eſt vas portatorium Divini nominis. S. Thom. in Prologo ſup. ep. Rom. S. Paulus fuit vas pretioſum, ſpecioſum, dilectum, electum. Pretioſum, quia argenteum, aureum, gemmeum, cœlicum: argenteum, puritatem munditiæ conſervando; aureum, charitate fervendo; gemmeum, incomparabiliter in tribulationibus perſiſtendo; cœlicum, univerſum orbem illuminando. Fuit ornatum novem lapidibus pretioſis, id eſt, novem Ordinibus Angelorum, quorum officia exercuit S. Thom. ſerm. in Conv. S. Pauli.

Vox. Vocaliſſima cicada. Daniel Monachus Raithunus in vita S. Joann. Climaci cap. 1. *Vox turturis.* Cant. 2. Hanc vocem exiſtimo vocem Pauli Apoſtoli poſſe intelligi. Philo Carpath. Ep.

S. Pauli Laudes variæ.

Petrus patitur crucem, Paulus ſentit pugionem. Piſcatorem ſuſpendit hamus crucis; perſecutorem mucro minuit perſecutoris. S. Aug. ſer. 28. de Sanctis.

Paulus Apoſtolus, eſt Sal Divinum: verba illius grana ſunt ſalis. S. Chryſol. ſer. 120.

Terreſtris Angelus, & homo cœleſtis, vocatus Apoſtolus, & Spiritus S. receptaculum factus; qui uſque ad tertium cœlum aſcendit, & ineffabilia illa verba audivit. Qui in corpore corruptibili paradiſum habitavit, zelo incomparabilis, charitate magnus, Eccleſiarum DEI ſollicitus curator, orator pietatis, imbecillium deductor, Credentium pronubus, Judæorum redargutio, noſtri omnium ſagena, poſt mortificationem doctor, & poſt mortem præco. S. Chryſoſt. hom. 22. ad Pop.

Cœlum hoc nebulæ plerumque obducunt; at Pauli animum nulla unquam rerum obtexit anguſtia. Siquidem Sol, qui in eo fulgebat, nec tam infirmos radios emittebat, ut ex moleſtiarum concurſu hunc ſineret obumbrari. Quin ea propter magis, ac magis clareſcebat. Unde reſponſum illi eſt: *ſufficit tibi gratia mea; virtus enim in infirmitate perficitur.* 2. Cor. 12. S. Chryſoſt. de gratiis reddendis DEO

S. Paulus eſt Leo; major Elia, & Joanne Bapt. S. Chryſoſt. ſerm. de virt. & vit.

Et quid ad B. Paulum, Chriſti Rhetorem, Mundi piſcatorem: qui quatuordecim per epiſtolas, veluti ſpiritualia retia, ad ſalutem captat. S. Chryſoſt. hom. 6. de Pœnit.

S. Paulus, Divinus Apoſtolus. S. Chryſoſt. ſerm. de manſuetudine.

R. P. Andrea Spanaor.

TITULUS III.

PAUPERTAS.

ALa. Obediens cum duabus alis, ſcilicet cum ala paupertatis, & cum ala caſtitatis, ſcandit ad cœleſtia. Hoc eſt, quod dicitur Apoc. 12. *datæ ſunt mulieri duæ alæ.* S. Bonav. diet. ſal. t. 4. c. 3.

Animalia cæli, ſunt pauperes Chriſti. S. Hieron. apud S. Thom. ſup 4. Marci.

Caminus eſt paupertas. Joan. Trithemius in libro Penthico de ruina Ord. S. Benedicti.

Dies. Joan. Trithem. in libro Pent. c. 2. vocat tria vota ſubſtantialia eſſe tres dies, quibus Iſraelitæ ex Ægypto fugerunt, & ſe ſalvaverunt, atque in deſertum pervenerunt.

Domina. B. Franciſcus Seraphicus vocabat Paupertatem, Matrem, Sponſam, Dominam. Lobb. q. un. de S. Bernardo.

Fiſtula, brevis eſt arbuſcula, & ſignificat pauperes ſpiritu. S. Thom. in 4. Cant.

Murus. Paupertas eſt murus Religionis. S. Ignatius p. 6. Conſtit. c. 2. §. 1.

Prandium. Pretium, ſolium cœleſte. Paupertas eſt cœleſte pretium, à quo pauperibus emitur cœlum. Sicut dicit Aug. Regnum cœlorum paupertate emitur. Eſt cœleſte prandium. eſt cœleſte ſolium. Mundus iſte eſt ſtabulum. S. Bonav. diet. ſal. t. 4. c. 3.

Præco Regni cæleſtis. Fideliſſimus Regni cœlorum præco eſt Monachus ab omni avaritia alienus. S. Ephr. paræn. 2.

Pretioſa res, eſt paupertas; cùm per eam acquiratur regnum cœlorum, quod per ſinum Abrahæ ſignificatur. S. Thom. ſerm. 2. de Mortuis.

Theſaurus Monachi, paupertas voluntaria. Idem ibid.

Virtus ... Monachi, eſt paupertas. Idem ibid.

Zona pellicea. Pilis cameli divites gentium ſignificantur, & zona pellicea pauperes Mundo mortui. S. Hieron. apud. S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

TITVLVS IV.

PAX.

COrona gloriæ, & exultationis Monachi eſt pax, & ſanctitas. S. Ephrem paræn. 1.

Encænium. Pax eſt cœli linguagium, Chriſti encænium, & DEI veſtigium & certiſſima ſemita. S. Bonav. diet. ſalm. t. 7. c. 6.

Fructus Spiritus S. Tertius fructus pax, ſimiliter habet tres magnas virtutes. Prima, quia hominem ab omnibus malis protegit, Philipp. 4. *Pax DEI cuſtodiat corda veſtra &c.* Secunda, quia Filium DEI efficit. Matth. 5. *Beati pacifici, &c.* Tertia, quia in loco, in quo eſt iſte fructus, DEUS libenter inhabitat, & quieſcit. Pſal. 75. *In pace factus eſt locus ejus.* S. Thom. ſerm. 5. D. 14. Pent.

Jubilæum. Et quid per quinquagenarium, in quo & Jubilæi requies continetur, niſi æterna quies, edomito bello mentis exprimitur. S. Iſidor. c. 6. in Num.

Lectulus Eccleſiæ eſt qualiſcunque tranquillitas, vel requies præſentis vitæ. S. Thom. in 1. Cant.

Tunica Chriſti indiviſa, eſt pax, & unitas Eccleſiæ. S. Hieron. apud S. Thom. in 15. Marci.

Via Domini iſtæ ſunt: fides, pax. Arnobius in conflictu cum Serapione, &c.

TITULUS V.

PECCATOR.

ANimalibus variis ſimilis. Qui vivunt ſecundùm ſenſualitatem, ſunt beſtiæ. Superbi ſunt leones, avari vulpes, luxurioſi porci, invidi canes, guloſi lupi, iracundi ſerpentes ſive viperæ, pigritia aſini. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. D. in Quadrag.

Arundo. Quid per arundinem, niſi carnalis deſignatur anima; quę in peccatum quodlibet inclinatur. S.Greg.hom.6.in Evang.

Aſinus. Portans onus, ſunt peccatores. S. Vinc. Ferr. in Nat.Dom.

Barba, ſignat temporalia. Hanc depilat, quiſquis bonis, alterum ſpoliat. Barba nigra, eſt anima peccatoris: hanc depilat diabolus; quando eam in Infernum rapit. Qualis barbitonſor diabolus S.Vinc.Ferr.ſerm.3.de Luxuria.

Beſtia mala. Quid, obſecro, poſſit eſſe mirabilius? Scorpius, Serpentes, ac Draconea, invitantur ad laudandum, pſal. 148. eum, à quo conditi ſunt; ſolus peccator ab hac ſacra chorea ſubmotus eſt: idque jure optimo Mala beſtia eſt peccatum. Eoque peccatorem, tamquam è ſacra patria abegit Propheta, ac ultra fines, ac pomaria ſubmovit. Atque, ut muſicus optimus è cithara bene modulata chordam diſſonam reſecat; ne aliarum vocum harmonia vitietur. S. Chryſoſt. ſerm. cùm Epiſcopus eſſet deſignatus.

Cæcus. Peccator, quamdiu exiſtit in peccatis, eſt cæcus qui tranſit per viam hujus Mundi, cadit in lutum luxuriæ. S. Vinc. Ferr.ſerm.in Converſ.S.Pauli.

Carnifex. Meruerat quidam (Cain) ut percuſſor inhiberetur: ſed ſine ulla intermiſſione ipſe ſuus carnifex erat, ipſe percuſſor. S Ambr.in pſ. 93.

Cibus diaboli eſt peccator. S Thom. in 7. Apoc.

Converſatio cum iis ſit cauta. Medicus cùm ad ægrotum accedit, prodeſt ſæpenumero & ſibi, & illi. Sed ſi quis parum ſanus, validuſque acceſſerit; & ſe, & ægrotum mutua contagione reddet infirmiorem. Et qui prodeſſe illi haud quidquam potuiſſet, ſibi ipſi magnam hauſit labem. Quemadmodum qui oculos inſpiciunt lippientium, malo afficiuntur eodem; ità his accidit, qui conſortium blaſphemorum, & fœdorum illorum hominum adeunt; eò quòd animo ſint infirmiori. Plurimum quippe ſibi contrahunt impietatis; & ſtolidorum numerum augent. S. Chryſoſtom. hom. 2. de incompreh. Nat. DEI.

Cor durum. Quid eſt cor durum, niſi quoddam ferrum frigidum, igne miſericordiæ non mollitum. (cujus rubigo peccatum; ſed per miſericordiam tollitur.) S.Bonav.ſerm. 1.de SS. Philip.& Jacobo Ap.

Dæmon. Sicut Domino qui ſe jungit, unus ſpiritus eſt; ità qui ſe jungit diabolo, eſt dæmon unus. S. Chryſol. ſerm. 5. de Prod. Pater, ſecundùm ſæculum, diabolus eſt; & fuit nobis Pater, cùm eſſemus Infideles: nam Infidelibus dicit Dominus Joan. 8. *vos ex Patre diabolo eſtis*. S.Aug.in pſ.35. Quid luxuria corruptus, atque petulans, qui ad omnem corporis formam ſtupet, à dæmoniaco differt? &c. S. Chryſoſt. hom. 29. in Matth.

Debitor diaboli. Debitum quid eſt, niſi peccatum? Et ideo qui liber eras in Chriſto, debitor factus es diaboli. Cautionem tuam tenebat inimicus, & eam Dominus crucifixit, & ſuo cruore delevit. Sanctus Ambroſ. libr. 5. de Sacram. cap. 4.

Felicitas peccatorum, foſſa ipſorum eſt. Hoc ſe peccator putat ſublimiter ire; & DEUS hoc foveam vocat. Foſſa ad ima tendit, non ad cœlum. S. Aug.in pſ 93.

Homo non eſt. Attende diligenter. Quid externi ſunt, hominem definire conſueverunt. Quid eſt homo? Homo eſt, inquam, animal rationale, mortale: De his Philoſophorum terminis conſulantur. Scriptura autem non eoſdem dat terminos. Sed quid homo? irreprehenſibilis, juſtus, verax, & recedens ab omni opere malo. Si quis ergo te interrogaverit; quid eſt homo? dic ad eum: irreprehenſibilis, juſtus, &c. Adeò ut qui talium officiorum teſtimoniis non fuerit comprobatus, homo non ſit. Etenim talis, quamvis naturæ characterem ferat; hunc tamen malitiæ propoſitum deformat. S. Chryſoſt hom.2. de Patientia Job.

Hyems ſignificat ſtatum peccatoris. S. Vinc. Ferr. ſer. 5. D. Paſſ.

Jonas fugiens. Poſtquam navigium ille ingreſſus eſt, ſtatim DEUS excitavit mare. Ut diſcas: ubi peccatum, ibi procella: ubi inobedientia, ibi fluctuatio. Et quatiebatur quidem Ninivitarum civitas propter peccata; quatiebatur autem & navigium propter Prophetæ inobedientiam. Illi igitur Jonam in mare dejecerunt; & ſtetit navigium. Nos quoque peccata ſubmergamus; & civitas omnino ſtabit. Itaque nulla nobis utilitas: ſicut nec illum fuga quidquam adjuvit; quin imò & læſit. Fugiebat terram, & Domini iram non fugiebat. Sanct. Chryſoſtom. hom. 5. ad Pop. Poſtquam autem in mare projectus eſt, & peccatum per ſupplicium deponens in compoſitum deductus eſt navigium, ſcilicet ceti ventrem; multa potiebatur libertate. Ut diſcas, quòd ſicut in peccatis viventi nec navigium prodeſt: ſic peccato exutum neque mare perdit, neque belluæ conſumunt. Idem ibid.

Leæna. Anima deliciis carnis capta, eſt leæna Job. 10. de qua S Gregor.mor.lib.9.c.11.plura.

Ludit cum diabolo. Nemo cum ſerpente ſecurus ludit; nemo cum diabolo jocatur impunè. S.Chryſol. ſerm.115.

Mare. Peccatores ſunt profundum maris. Sanct. Auguſt.in pſal. 67.

Monſtrum horridum. Fingite videre tetrum quemdam hominem, qui ab oculis ignem emittat; cui ex utroque humero dracones pro manibus dependeant: cujus os cavernæ inſtar magnitudine ſit: in quo pro dentibus acuti enſes ſtent: loco linguæ autem fons ſit ebulliens venenum, & lethalia pharmaca: venter omni fornace ſit voracior, cuncta, quæ immittuntur, ſubitò conſumens: pedes alati, flamma quoque ipſa vehementiores. facies canis, ac lupi faciem ſimul oſtendat; nec hominis vocem emittat; ſed inſuave quiddam, atque terribile mugiat. Iam ad hæc omnia faces ardentes in manibus teneat. Horrenda hæc nobis forſan videntur; ſed nondum digne ipſius effigiem expreſſimus: ſequi etiam debet horum inſtrumentorum effectus. Itaque imaginemur, eum obviam factos jugulare; carnes eorum lacerare, ac devorare. Sed quid facio? Nam & hoc deſcripto multo truculentior avarus, in omnes, ut mors inſiliens; omnes, ut Infernus deglutiens; communis generis hominum hoſtis: quippe qui vellet nullum hominem eſſe, ut omnia poſſideret, &c. S.Chryſoſt hom.29. in Matth.

Paralyticus. Paralyticus eſt peccator in peccato mortali exiſtens. Ratio: quia ſicut paralyticus non poteſt ſe movere, nec aliquid facere. ſic nec peccator poteſt facere opera meritoria. S.Vinc.Ferr.ſerm. 1. D 20.Pent.

Piſces diaboli (peccatores) aſſabuntur perpetuò ſuper prunas Inferni. Diabolus eſt carbonarius, de quo Iſ. 4. *ego creavi fabrum ſufflantem in igne prunas*. Sanct.Bonavent.ſerm 2.D. 4. Paſch.

Portio diaboli. Sanct.Ambroſ. lib.10. ep.82. inducit peccatorem, qui nequit dicere illud pſ. 118. *Portio mea Dominus*. Sed quoties id dicit, tortea veniunt, diabolus, avaritia, luxuria, & cætera, quæ ipſum ſibi vendicant, dicentes ſingula: mea portio eſt. Horum enim omnium ſervus eſt peccator, & ipſa ejus Domini exiſtunt.

Prodigus filius. Manducant ſiliquas, hoc eſt, voluptatibus corporis malo dulcibus inhiant, & paſcunt dæmones: qui ſemper corporum vitiis ſaginantur, & ſordibus. S.Chryſol. ſerm.2. de Prod.

Proſtibulum dæmonum. Repuliſti à te Spiritum Sanctum; factus es dæmonum proſtibulum. S.Bonavent.ſerm.de S. Michaele.

Relapſus. Peccaſſe, eſt humanum; perduraſſe autem in flagitiis non humanum eſt, ſed penitus diabolicum. Sanct. Chryſoſt.ep.5. ad Theodoſium lapſum. Faciliùs eſt, caſum cavere, quàm lapſos reſurgere. Detentis autem, atque confractis, ſi ſe ſtatim pœnitentiæ tradere voluerint, multam ſalutis ſpem polliceor. Et plantas quidem nuper humi conſita facilè revellitur: per multum verò tempus radicibus firmata non itidem. S.Chryſoſt.hom. 80 ad Pop.

Sepulchrum. Sepulchra profectò ſunt meretricum diverſoria, cum multo fœtore, multa putredine. multa immunditia, ſunt repleta. S. Chryſoſt.29. in Matth. Quando moritur peccator ad Infernum ſepeliendus, mox diaboli ad Luciferum, quaſi Curatum, currunt nuntiatum, qui dein exequias parari jubet. In ea, Crucis loco, præfertur ſignum diaboli, circulus. S.Vinc.Ferr.ſer.5. Dom.2.Quadrag.

Status miſerabilis. Certè ſi poſſes animam hominis deditis voluptati, & ſceleribus, oculis cernere: non dubitares, multò moliùs eſſe in ſepulchro jacere; atque delictis irretitum detineri; & lapide potiùs premi; atque gravi operculo inſenſibilitatis S.Chryſoſt.hom.28. in Matth.

Turpiſſimus. Nihil turpiùs, aut informiùs anima vitiis obnoxia. S.Chryſoſt.hom. 22 ad Pop.

Alia.

In Inferno fit confeſſio, non tamen DEO ſed diabolo Curato illius parochiæ. *Hi ſunt, quos habuimus aliquando in deriſum. Nos inſenſati*, Sap. 5. S. Vincent. Ferr.ſerm. 2. D. 12. Pent.

Stabulum porcorum. Quando homo eſt in peccatis, eſt ſtabulum porcorum, ſed poſtquam fluminis impetus mundavit eum, efficitur camera, & habitaculum DEI. S. Vinc. Ferr. ſerm.1.de S.Joan. B.

Gladius,

Gladius, Ezech. 21. eſt ſententia damnationis: qui de vagina miſericordiæ educitur, cùm ulteriùs peccatori non parcitur. S. Bonavent. ſer. 4. D. 5. Paſch.

Unuſquiſque peccando animam ſuam diabolo vendit. Sanct. Aug. expoſ. 42. ep. Roman.

Æthiops, & *pardus*, ſignificant longæ vos peccatores. Sanct. Thom. de Sacr. Alt. c. 12.

TITULUS VI.

PECCATUM.

A*Bominatio*, eſt peccatum. S. Thom. in 17 Apoc.

Abyſſus, eſt profunditas peccatorum. Sanct. Aug. in pſ. 35.

Aculeus. *Ubi eſt mors Aculeus tuus? Aculeus autem mortis eſt peccatum*. S. Aug. ſer. 45. de temp.

Adeps. In homine ſpiritualiter eſt duplex pinguedo; una mala per delectationes corporales. Deut. 32. *Impinguatus eſt* - *dereliquit DEUM factorem ſuum*. Et pinguedo devotionis: *ſicut adipe*, & *pinguedine*, &c. Hac pinguedine dum caret anima, fit ſicut aranea. S. Thom. in pſ. 38.

Ægritudo. Peccatum veniale comparatur ægritudini; mortale morti. S. Thom. 1. 2. q. 72. a. 5. c. Infirmitas, qua Mundus diſſipatur. Sanct. Bonavent. diet. ſal. 1. 1. cap. 1. *Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum*, id eſt, peccata diverſa. S. Thom. in pſal. 15. Peccatum eſt ſpiritualis infirmitas: nam Infirmitas corporis ex ſolutione debitæ proportionis humorum accidit. Sic quando affectiones animæ non ſunt proportionatæ, eſt ibi ſpiritualis ægritudo. S. Thom. in pſ. 6. Tres graves infirmitates incurrit quilibet peccator, quando peccat mortaliter: cæcitatem - ſurditatem - mutitatem. S. Thom. ſer. 3. D. 12. Pent.

Ægypti. Ægyptiis inſequentibus Iſraelitas ſimilia erant veſtra peccata, perſequentibus; ſed uſque ad mare Rubrum. Quid eſt uſque ad mare Rubrum? uſque ad fontem, Christi Cruce, & ſanguine conſecratum. S. Aug. ſerm. 119. cap. 1. de temp.

Arbor mala eſt peccatum: cujus radix eſt cor, rami ſunt ſenſus. Percutitur cor (ut evellatur) tamquam radix: non oculus, non auris, &c. *Securis ad radicem arboris poſita eſt*. Matth. 3. S. Vinc. Ferr. ſerm. 5. D. 17. Pent.

Balneum diaboli, eſt peccatum. S. Bonav. in Prolog. diet. ſal.

Barba. Evulſi capillos, & barbam, id eſt, peccata mentis, & carnis. S. Thom. ſerm. de S. Martino.

Baſiliſcus. *Super aſpidem*, & *baſiliſcum*, &c. Pſal. 90. Aſpidem dixit mortem: Baſiliſcum peccatum. S. Iſidor. cap. 5. in Gen.

Bellum. Qui pacem omnibus precatus eſt, is vitiorum, atque perturbationum bellum ex animo ejecit, id eſt, peccatum. S. Damaſc. parallel. l. 1. c. 18.

Cæcus iſte ſecus viam myſticè eſt Chriſtianus exiſtens in peccato mortali, quod non eſt in via. S. Vinc. ferm. 1. Quinquag.

Calcaneus. Per calcaneum poteſt intelligi infirmitas carnis: quia, quando homo deficit, calcaneus labitur. Et ſic iniquitas calcanei, id eſt, peccatum procedens ex infirmitate carnis, circumdabit me. S. Thom. in pſ. 48.

Caligo. Umbra mortis dicitur præſens vita caligine peccatorum obſcura. S. Thom. in pſ. 22.

Camelus ſignificat vitam criminibus tortuoſam. S. Iſidor. c. 9. in Levit. Camelus nos fuimus; qui nihil rectum in nobis habuimus: qui nunc ſarcinam peccatorum depoſuimus; & per foramen acus introivimus, hoc eſt; per arctam, & anguſtam viam. Arnobius c. 19. in Matth.

Carcer, omnia lumina expers eſt peccatum. Sanct. Ephr. to. 3. de Pœnit. Carcer ſignat ſtatum peccati mortalis. Ratio: quia carcer habet ſeptem conditiones, repræſentantes ſeptem peccata mortalia, &c. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Petro ad Vinc. Vide Peccata capitalia.

Cauſa omnium noſtrorum *malorum* eſt peccatum. S. Aug. ſer. 139. c. 3. de temp.

Cereus. Sicut aqua ignem extinguit ardentem; ſic pœnitentia diluit crimina fontibus lacrymarum. In corde pigri ut cereus ardet peccatum: nam in pectore pœnitentis liquefcit ut cera. S. Chryſol. ſerm. de Pœnit.

Cilicium. Hoc fit de pilis caprarum. Et in Lege veteri hircus caprarum immolabatur pro peccato: & ideo cilicium ſignat peccatum. Chriſtus ergo dicitur portare cilicium, Pſ.

R. P. Andreas Spanner.

34. quia indutus eſt carne; non peccatrice quidem, ſed habente ſimilitudinem carnis peccati. Et nos etiam portare cilicium debemus; id eſt, pœnitentiam de peccatis. S. Thom. in pſ. 34.

Civitates iſtæ pſ. 9. ſunt, in quibus diabolus regnat: ubi doloſa conſilia, tamquam curiæ, locum obtinent; cui principatui, tamquam ſatellites, & miniſtri adſunt officia quorumcumque membrorum, oculi ad curioſitatem, aures ad laſciviam, manus ad rapinam. Plebs eſt, omnes delicatæ affectiones. S. Auguſtinus in pſ. 9. Ergo ubi Rex, ubi Curia, ubi miniſtri; ubi plebs invenitur; civitas eſt. Has civitates deſervit cùm excluſo inde Principe, de quo Joan. 10. pacem reddit interiùs. Idem ibid.

Cohors Sathanæ. Iſtæ (peccata) ſunt Sathanæ cohortes, iſtæ diaboli legiones; iſta ſunt, quæ Mundum ſepulchris obſederunt. S. Chryſol. ſerm. 12.

Color. Certè peccator niger color eſſe voluit. S. Auguſtin. ſerm. 15.

Coluber. Cervus, peremptis ſerpentibus, ad fontes acriùs currit. Serpentes, vitia tua ſunt. Conſume ſerpentes iniquitatis; tunc ampliùs deſiderabis fontem veritatis. S. Aug. in pſal. 41. Peccatum conceptum coluber eſt: in præcordiis hominis parit mortem, niſi fuerit pœnitentia expiatum. S. Chryſoſt. ſerm. de Pœnit.

Compedes, & *retia*, ſunt peccata. S. Auguſt. ſerm. 175. de temp.

Conſumptio naturalium, amiſſio gratuitorum, infectio proximorum, ſeparatio à gaudiis Sanctorum, & Angelorum, eſt peccatum. S. Thom. D. 2. poſt Octav. Epiph.

Corruptio: quia ducit ad nihil. S. Bonavent. Centiloquio p. 3. ſerm. 4. Peccatum eſt corruptio ſpeciei, modi, & Ordinis. Id. ibid. ſerm. 3.

Criniculi. Non ſolùm vincula, ſed & criniculi ſunt. S. Aug. in pſ. 57. Criniculis peccatorum. Prov. 5.

Dæmon. Si quis conſcientiam habet alicujus vitij ſordibus pollutam; filiam habet malè à dæmonio vexatam. Rabanus apud Sanct. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth. Moraliter per iſtam dæmoniacam intelligitur anima peccatrix. S. Thom. ſerm. 4. Sexageſ. Peccatores ſunt dæmoniacis impuriores. S. Dionyſius Areop. de Eccl. hierarch. cap. 3. §. 2. Magnus dæmon peccatum eſt. Quod ſi abjeceris abs te, major tu, eris mihi crede, quàm qui dæmonia ejiciunt. S. Chryſoſtom. hom. 33. in Matth.

Debilitas. Notandum, quia priùs Dominus aufert debilitates, Matth. 15. & poſtea cibat: quia priùs ſunt removenda peccata; & poſtea anima Verbis DEI nutrienda. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Debitum, *Decem millia talentorum*; Matth. 18. peccata in DEUM dicta ſunt. S. Chryſoſt. de prodit. Juda.

Defluxus. *Defluxit terra*. Pſal. 74. Unde defluxit, niſi de peccatis. Ideo & delicta dicuntur: Delinquere eſt, tamquam de liquido quodam defluere à ſtabilitate firmamenti. S. Aug. in pſal. 74.

Dentes diaboli. Quid ſunt detractiones, contentiones, blaſphemiæ, perjuria, &c. niſi dentes diaboli? Pſ. 123. *Benedictus Dominus! qui non dedit nos in captionem dentibus eorum*. S. Bonav. ſerm. 3. D. 4. Pent.

Deſcenſus. Peccatis ſuis unuſquiſque deſcendit; & meritis aſcendit. S. Ambr. ſer. 21. in pſ. 118.

Equus. *Mulus*. Omnes, qui luxuriæ, ſuperbiæ, &c. deſerviunt, quaſi equi quidam ſub curru Pharaonis, id eſt, ſub regimine diaboli ſunt. S. Iſidor. c. 7. in 3. Reg. Mulus luxurioſus eſt; tamen non generat. Sic peccata luxuriæ infructuoſa ſunt Rom. 6. *quem ergo fructum habuiſtis tunc*, &c. Vel equus portat ſeſſorem indifferenter; & mulus onus quodcumque. Peccatori duo imponuntur: ſeſſor ſcilicet diabolus: & onus, ſcilicet peccatum. Non ſitis ergo ſicut equus non diſcernens inter ſeſſores: an ſcilicet Chriſtus ſit? an diabolus? Nec ſicut mulus; qui quodlibet onus, ſcilicet peccatum, indifferenter portat. S. Thom. in pſ. 31. Eſt peccatum malus equus. S. Thom. in pſ. 31.

Ebrietas. Eſt & abſque vino ebrietas. Eſt enim ebrietas, & in ira, & in abſurda concupiſcentia, & in avaritia, & in amore gloriæ; denique in aliis innumeris affectibus. Ebrietas enim nihil aliud eſt, quàm excidiſſe à recta ratione delirationemque, & ſanæ mentis privatio. S. Chryſoſtom. orat. 5. Adv. Judæos.

Exactor. Semper nobis noſter error (peccatum) tamquam malus exactor occurrit: vel tamquam improbus fœnerator conveniens debitorem. Unde Dominus Joan. 8. *qui facit peccatum, ſervus eſt peccati*. S. Ambr. in pſ. 35.

Falſitas. Peccatum eſt ſicut falſitas in panno. Ejus

mercator eſt diabolus, cujus principium delectatio, medium remorſus conſcientiæ, finis gehenna. Diabolus tantùm initium oſtendit; ſicut malus venditor facit. S. Bonav. diet. ſal. t. cap. 2.

Faces. Timor Domini inſtar antidoti purgat omnes peccati faces. S. Bonav. diet. t. 6. c. 1.

Febres. Peccatores laborant ſeptem febribus, &c. Vide Peccata Capitalia *Febres*. Peccatum eſt febris tertiana propter triplicem concupiſcentiam, ſcilicet divitiarum, deliciarum, & honorum. Sanct. Bonavent. diet. ſal. tit. 2. cap. 1. Peccata ſunt febres animæ. S. Auguſtin. L. de decem chord. cap. 8.

Fera crudelis, eſt peccatum; & non uno capite (unde hydra) in hominum genus ſævire contenta. S. Chryſol. ſerm. 111.

Fermentum Phariſæorum ſunt acta, & vita eorum. Fermentum Herodis eſt adulterium, homicidium, &c. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup 5. Marci.

Ferrum. Incurvatus ſum multo vinculo ferri, id eſt, peccati. 2. Paral. 36. in orat. Manaſſe. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 21.

Ficus. Folia ficulneæ intelliguntur peccata. Sanct. Auguſt. tr. 7. in Joan apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Joan. Myſticè per ficum deſignatur peccatum. S Thom. in 1. Joann. lect. 16. Dominus JESUS ſub ficu vidit omne hominum genus. Illo enim loco, Joan. 1. intelligitur, per arborem fici ſignificaſſe, peccatum. Non ubique hoc ſignificaſſe, ſed hoc loco, ubi dixit: *Cùm eſſes ſub ficu, vidi te*: cùm eſſes ſub peccato, vidi te. Et ad rem quidem reſpiciens geſtam, recordatus eſt Nathanael, ſe fuiſſe ſub ficu; ubi non erat Chriſtus. S. Aug. ſerm. 40. de verb. Dom.

Filij. De abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum, id eſt, de peccatis non confeſſis. Venter eorum eſt conſcientia, vel memoria, vel carnalis concupiſcentia, vel ſenſualitas. *Saturati ſunt filijs*, id eſt, peccatis. Alia litera habet: ſaturati ſunt porcina, id eſt, immunditia peccatorum. S. Thom. in pſ. 16. Peccatores ſunt filij diaboli, non naſcendo, ſed imitando. S. Aug. tr. 4. in 1. ep. Joan.

Fœnum, ſunt peccatores. S. Auguſtin. in pſ. 91. Exoriantur peccatores ſicut fœnum. pſ. 91. Quid eſt, ſicut fœnum? Virent, cùm hyems eſt; ſed æſtate areſcent. Attendis florem fœni. Quid citiùs tranſit? quid lucidiùs? quid viridius? Non te delectet viriditas ipſius! ſed time ariditatem ipſius, S. Auguſt. in pſ 91.

Frigus. Notandum, quòd peccatum dicitur frigus; quia extinguit calorem dilectionis. Matth. 24. *Quoniam abundavit iniquitas, refrigeſcet charitas multorum.* Quia congelat humorem devotionis. Eccl 43. *Frigidus ventus Aquilo, &c.* Quia retardat motum bonæ operationis. Prov. 20 *propter frigus, &c.* S. Thom. in 6 Jerem. in fine.

Fructus mali. Arbor mala, vetus homo eſt; qui malos fructus facit, id eſt, peccata. Arnobius c. 10. in Matth.

Fumus. Hoc eſt peccatum naturæ, quod eſt fumus oculis, quod febris corpori, quod dulciſſimis fontibus amara ſalſedo. S Chryſol. ſer. 111.

Fur. Peccatum eſt fur, ſponte introductus in thalamum animæ, prætioſum gratiæ theſaurum exhauriens. S. Bonav. Opuſc. lumin Eccl. ſar. 2. in principio.

Gibbus. In camelis myſticè divites ad fidem converſi; qui & onus divitiarum projecerunt, gibbum peccati. S. Thom. in 60. Iſ.

Hoſpitium Sathanæ. Qui modò flent commiſſa, modò flenda committunt, ſunt Sathanæ hoſpitium. Qui opportunitate malefaciendi carent, voluntate tamen parati ſunt; ſunt Sathanæ tabernaculum: qui non ſolùm peccant, ſed etiam alios ad peccandum trahunt, ſunt caſtra diaboli: qui credunt ſe eſſe ſanctiſſimos plenariè, & ſunt peſſimi, ſunt templum diaboli. S. Bonav. in pſ. 88.

Infernus. Per Infernum intelligitur mentis obſtinatio in peccato. S. Thom. in pſ. 9. Poteſt etiam Inferni nomine deſperatio peccatoris deſignari; de quo pſal. 6. *in Inferno quis confitebitur tibi.* Rectè autem deſperantium corda nubibus comparantur: quia & caligine erroris obſcura ſunt, & peccatorum multiplicitate condenſa. Sed claritate extremi Judicij diſſipantur. S. Greg. in l. 8. cap 14. *In Inferno*, id eſt, in profundo peccatorum, quis confitebitur tibi. Sanct. Thom. in pſ. 6.

Infirmitas. Peccatum eſt ſpiritualis infirmitas; nam infirmitas corporis ex ſolutione debitæ proportionis humorum accidit. Sic, quando affectiones animæ non ſunt proportionatæ; eſt ibi ſpiritualis ægritudo. S. Thom. in pſ. 8.

Jugum. Sicut trahit vitula Iſ. 5. juxta 70. lorum jugi: quæ etſi non tenetur è proximo, tenetur tamen; nec ſe explicat, & abſolvit: ità trahit unuſquiſque peccator indomitis moribus iniquitates. Qui putat ſe liberum; quia non eſt jugo ſubditus, ſubjectuſque judicio: & neſcit, quòd non ſit cautus; ſed magis, ut illa vitula, & ipſe implicat ſe ſuorum nexibus peccatorum. Sanctus Ambroſ. ſerm. 8. in pſal. 118.

Lacus. Dicitur lacus miſeria temporalis, propter ejus profunditatem, & multiplicitatem. Poteſt etiam referri ad miſeriam. *de lacu miſeriæ*, id eſt, de profundo peccatorum. S. Thom. in pſ. 39 Lacus miſeriæ, profunditas iniquitatis eſt. S. Auguſt in pſ. 39.

Languor animæ. Quid ſunt peccata, & vitia, niſi languor animarum? S. Greg. mor. l. 6. c. 3.

Lapis. Peccata mortalia magis comparantur ferro, vel plumbo, vel lapidi; tum propter gravitatem, &c. Peccata verò venialia comparantur ligno, fœno, & ſtipulæ: tum propter levitatem, tum quia ab eis aliquis facile expurgatur per ignem. S. Thom. lect. 2. in 1. Cor. 3. Peccata ſunt lapis. Id. de Sacr. Alt. c. 17.

Lepra, eſt peccatum, animarum noſtrarum. Ille leproſus eſt; cujus mala voluntas manifeſtatur per malum actum. S. Thom. in 8. Matth.

Lex. Peccatum originale, comparatum ad corpus, dicitur lex carnis, lex membrorum, tyrannus, fomes. S. Bonavent. Centiloq p. 1. ſerm. 4.

Ludus. Peccatum eſt, ſicut ludus aleatoris; qui vulgò dicitur *ludus corrigiæ*. diabolus eſt falſus aleator, ſeu corrigiator. S. Bonav. diet. ſal. t. 1 c. 2.

Lutum. Peccata ſunt lutum. S Thom. de Sacr. Alt. cap. 17. Aurum Juſtitia, iniquitas lutum eſt. Et verè lutum; quia eos inquinat, qui ſibi appropinquaverint. Sanct. Ambroſ. in pſ. 35.

Macula. Peccata ſunt macula animæ. S. Thom. in pſ. 31. Peccata ſunt maculæ, & rugæ. S Aug. in pſ. 39.

Malum. Propriè malum dicitur peccatum. S. Maximus ſup. ep. 8. S. Dionyſ. Areopag. Malorum omnium noſtrorum cauſa eſt peccatum. S. Aug. ſer. 119. c. 8. de temp. Nullum eſt grave malum, niſi peccatum: non paupertas, non ægritudo, non contumelia, non calumnia, non ignominia, non quæ omnium mors malorum eſſe videtur. Hæc enim calamitatum nomina Philoſophantibus ſunt tantùm nomina rebus carentia: vera autem calamitas, DEUM, offendere; & eorum, quæ ipſi non placent, aliquid facere. S. Chryſoſt. hom. 5. ad Pop.

Mare. Maximi peccatores ſunt mare. S. Thom. in 10. Apoc. Super terram, id eſt, ſunt peccatores, terrenorum amatores. Terra licet peccatores ſignificet; tamen mare peccatorem ſignat ſub majori gravitate ſcelerum. Idem ibidem.

Miſeria maxima, eſt culpa. Miſeria autem felicitati opponitur; quæ conſiſtit principaliter in actu virtutis perfectæ. S. Thom. in pſal. 24. Dicitur lacus miſeria temporalis, propter ejus profunditatem, & multiplicitatem. Poteſt etiam referri ad miſeriam. *de lacu miſeriæ*, id eſt, de profundo peccatorum. S. Thom. in pſ. 39.

Moles. Peccata venialia ſunt arena; mortalia ſunt moles. S. Aug. in pſ. 39.

Monſtrum, homo peccator eſt. S. Thom. Comment. ſup. Præfat. Boetius in l. 1. de Trinit.

Mors. Sicut vermis ex ligno naſcitur, & illud rodit, & comedit, ſuam ab ipſo originem habens; ſic & triſtitia, & mors, de peccato natæ ſunt, & peccatum abſumunt. Igitur nè timeamus mortem; ſed peccatum timeamus duntaxat, & propter illud doleamus. Sanct. Chryſoſt. hom. 5. ad Pop. Peccatum mors dicitur; quia per ipſum homo à Domino, qui eſt vita, ſeparatur. Sanct. Thom. in 2. Epheſ. lect. 1. Per peccatum mors intelligitur, ſicut ſcriptum eſt: *anima, quæ peccaverit, ipſa morietur*. S. Iſidor. cap. 13. in Levit. Mors eſt, privatio vitæ. Mors ergo quantò meliori vita privat, tantò eſt pejor. Privat autem ſpiritualis mors animam vita gratiæ; quæ eſt optima: quia eſt per DEUM. S. Thom. in pſ. 33. Peccatum veniale comparatur ægritudini, mortale morti. Sanct. Thom. 1. 2. q. 72. a. 5. c.

Nox. Sciendum, quòd tempus illud circa finem Sæculi dicitur nox, propter quatuor; propter errorum obſcuritatem, ſoporis profunditatem, peccandi ſecuritatem, charitatis frigiditatem. S. Thom. ſerm. 2. in feſto S. Agnetis. Moraliter lectus, in quo homo quieſcit, eſt conſcientia. Hanc lavat homo per lacrymas in pœnitentia. Per ſtratum verò deſignantur peccata, quæ ſubſternuntur conſcientiæ. *Per ſingulas noctes*, id eſt ſuper ſingula peccata. De ſingulis

enim

Digitized by Google

enim peccatis debet homo pœnitendo plorare. S.Thom. in pſ.6. Nox eſt peccatum. S.Bonavent. in Prologo dietæ.

Onus. Nota ſuper illo verbo. *onera veſtra pondere gravi, &c.* Iſ.46. Quia peccatum, quemadmodum onus, fatigat. Primò propter ſollicitudinem in excogitando. Prov.4. *Non enim dormiunt, &c.* Secundò propter laborem in exequendo. Sap.5. *Laſſati ſumus &c.* Tertiò propter confuſionem in recogitando. Rom.6. *Quem ergo fructum, &c.* Quartò propter fruſtrationem in expectando. Prov. 11. *Expectatio ſolicitorum peribit.* S. Thom in 46. Iſ. Peccatum quemadmodum onus fatigat. *Laſſati ſumus in via iniquitatis.* Sap. 5. S. Thom. in 46. Iſ. Peccatori duo imponuntur: ſeſſor ſcilicet diabolus, & onus peccatum. S.Thom. in pſ.31.

Palea. Cùm diſtricti Judicis ſententia venerit, omnes iniqui quaſi paleæ ante ventum erunt. Quia, ut ità dicam, iræ flatu ſubito levantur, & aſportantur in ignem. S.Greg. mor. l.5. c.22. ſup.21.Job.

Paralyſis. Paralyticus jacens in lectulo, anima eſt vitiis deſolata in corpore ſuo. S. Iſidor. in allegor. Peccata faciunt hominis animam paralyticam. S. Chryſol. ſerm. 30.

Paries. Peccata noſtra ſunt paries inter nos, & DEUM. Itèm Caro. Unus mihi obſtet paries corporis; & non multæ interſint maceriæ vitiorum. S. Bernardus ſerm.56. in Cant. Paries quidam, eminentia delictorum eſt. S. Ambr. in pſ.61.

Pecus. Peccata dicuntur quaſi pecudum acta. S.Vinc. Ferr. ſerm.2. fer.6. poſt Cin.

Poſtis, ſunt vitia. S.Iſidor. c.16. in Deut.

Pix, & pili (Dan.14.) ſignificant ſimilitudinem carnis peccati. S.Thom. de Sacr. Alt. c.28.

Plauſtrum, dicitur peccatum: quia opprimit ſervitutis onere, cordis timore, conſcientiæ inquietudine. S. Thom. in 5. Iſ.

Plumbum. Peccato nihil gravius. Propterea Zacharias id plumbi figuravit ſimilitudine. S.Chryſoſt. hom. 2. de Pœnitentia.

Podagra, eſt peccatum; propter acediam, invidiam, &c. S.Bonav. diet. ſalm. t.1. cap.2.

Pondus. Peccatum eſt pondus graviſſimum: quod patet: quia ſubitò traxit graviſſimam catervam Angelicam de ſupremo loco ad infimum. S.Thom. in 8.Apoc.

Porta. Duplices ſunt portæ: quædam ſunt malæ; quæ claudunt aditum ad vitam: aliæ bonæ; quibus aperitur via vitæ. Portæ malæ ſunt peccata; bonæ autem ſunt virtutes. S. Thom. in pſ.23.

Profundum. *In Inferno autem*, id eſt, in profundo peccatorum, *quis confitebitur tibi?* S.Thom. in pſ.6.

Pruina. Significatur vitium, quo charitas proximi congelaſcit. S.Aug. in pſ.77.

Puteus. *Neque coarctet ſuper me puteus os ſuum.* Pſ. 68. Magnus eſt puteus, profunditas iniquitatis humanæ. *Peccator cùm venerit in profundum malorum, contemnet.* Clauſit ſuper eum puteus os ſuum. Quare clauſit os ſuum? quia clauſit os illius: perdidit enim confeſſionem. S. Auguſt. Conc. 2. in pſ.68.

Putredo. Peccatum eſt ſicut putredo in pomo. S. Bonav. diet. ſal. t.1. cap.2.

Reſtis, peccata ſignificat; ſicut dicitur Iſ.5. *Væ eis, qui trahunt &c. Ligate illi manus, &c.* Matth. 22. Non eſſet unde illi ligarent manus, & pedes; niſi ſibi ipſe reſtem feciſſet. S.Aug. in pſ.130.

Rete. Quot vitia, tot retia, quot peccata, tot laquei hæreditarii jam te nexum tenebant. Venit ad laqueos JESUS, ut Adam ſolveret. Omnes retibus tenebamur. S.Ambr. ſer 6. in pſ.118. Peccatum eſt ſicut rete, & ſicut virga inviſcata. S. Bonav. diet. ſalm. t.1. c.2. Peccata ſunt compedes, & retia. S. Aug. ſer.175. de temp.

Rixa cum DEO. Quamdio non confiteris peccata tua, quodammodo rixaris cum DEO. Quomodo enim non cum illo litigas; qui, quod illi diſplicet, laudas? Punit ille furem; tu furtum laudas, &c. S. Aug. in pſ.74.

Rota. *Pone illos ut rotam.* Pſ.82. Quomodo rota ex his, quæ retro ſunt, extollitur; ex his, quæ ante ſunt, dejicitur: ſic ſiunt homines inimici populi DEI. S.Aug. in pſ.82.

Ruga. Peccata ſunt maculæ, & rugæ, Epheſ.6. S.Aug. in pſ.39.

Sanguis. Peccata mortalia in S. Scriptura dicuntur Sanguis. Ideo David. pſal.50. *Libera me de ſanguinibus.* S. Vinc. Ferr. ſerm.3. D.1. Adv. Per Carnem, & Sanguinem, ſolent carnis peccata deſignari. Sanies, putredo ſanguinis eſt. Quid verò accipimus Saniem, niſi carnis peccata, & longa vetuſtate pejora? S.Gregor. mor. l.5. cap. 14. Edom idem dictus eſt, qui & Eſau. Edom *Sanguis* dicitur. Noli mirari: ad ſanguinem pertinent omnes carnales. S. Auguſt. in pſ. 136 Per Sanguinem peccatum ſignatur. S.Thom. in 8 Apoc. Peccator patitur fluxum ſanguinis tribus modis. 1. Per nimium amorem conſanguineorum. 2. Propter fluxum carnalium delectationum. 3. Propter operationem quorumlibet peccatorum. *Sanguis ſanguinem tetigit*, id eſt, peccatum S. Thom. ſerm.2. D.24. Pent.

Scabies. Peccata ſunt puſtulæ, & horrenda ſcabies, animam deformem facientes. S.Aug. ſer.41 de Sanctis.

Scorpius. Peccatum quaſi Scorpius eſt: pupugit nos, & mortui ſumus. S.Auguſt. ſer.45. de temp.

Semen. Semen diaboli, vitia ſunt univerſa. Goffrid. Abb. ſerm.3. de Nat.Dom.

Senectus. Animæ noſtræ ſeneſcunt, & antiquantur de peccato mortali. Quia omnes defectus, quos ſenectus dat corpori naturaliter, eoſdem defectus dat peccatum animæ ſpiritualiter, vel moraliter. Ideo dicit thema: *renovamini ſpiritu mentis veſtræ.* Epheſ.4. Sex ſunt defectus, quos ſenectus adducit corpori naturaliter Primus defectus eſt dealbatio capillorum. Capilli, animæ ſunt cogitationes. Dico, quòd perſona exiſtens in gratia, habeat capillos nigros, id eſt, cogitationes ex humilitate. Cant.5. *Coma nigra quaſi corvus*, Iſte (Phariſæus Luc. 18.) habebat capillos albos. Secundus defectus, eſt obturatio ſenſuum. Perſonæ in peccatis nihil ſentiunt de malis animæ, ſed corporis. Tertius defectus, eſt corrugatio pellis. Hæc ſignificat peccatorum ſimulationem. Aliter ſunt; alios ſe oſtendunt: non ſunt explicati, & ſinceri. Quartus defectus eſt, incurvatio capitis: peccatum enim inclinat hominem ad terrena. Publicanus, Luc. 18. *Non levabat oculos, &c. Mulier inclinata.* Luc 13. Quintus defectus eſt debilitatio membrorum: ideo ſenex it baculatus. Peccatum hanc in animam inducit. *Peccatum peccavit Jeruſalem: propterea inſtabilis facta eſt.* Thren. 1. Sextus defectus, eſt appropinquatio ad mortem. Job. 21. *In puncto ad inferiora, &c.* S. Vinc. Ferr. ſerm. 4. Dom. 20. Pent.

Sepulchrum. Ubique Scriptura ſepulchra pro villibus ducit: quibus degeneres, & vitæ hujus cupidi, comparantur: Domus enim Juſtorum non in terra eſt, ſed in cœlo. Philipp. 3. *Noſtra converſatio in cælis eſt.* Ipſa eſt domus noſtra, quæ eſt Chriſti. Piis ergo domus eſt Eccleſia: piis patria, cœlum eſt. Luxurioſis domus, ſepulcrum eſt. Denique tanquam in ſepulchro vivunt, qui poſſunt dicere: *manducemus, & bibamus; cràs enim moriemur*: reſurrectionem ante oculos non habentes. S.Ambr. in pſ.48.

Serpens. Delectatio ſerpentino illapſu hominis irrepſit affectibus. Itaque non immeritò ſanctus Moyſes delectationem ſerpentis figuravit ſimilitudini. Prona eſt enim in ventrem ſicut ſerpens: non pedibus incedens, aut ullis elevata cruribus; ſed ſinuoſo flexu totius ſui velut corporis lubrica. Ei terra cibus eſt, ſicut ſerpenti: quoniam eſcam neſcit cœleſtem, &c. S.Ambroſ. l.6. ep.42. Fugiamus delectationem ſicut ſerpentem. Multas artes habet, & maximè in hominem. Nam alia animantia cibi aviditate capiuntur: homo, quantò plures ſenſus oculorum, aurium que habet; tantò majora pericula. Id. ibidem.

Somnus. Dormire, eſt in peccatis jacere. S.Greg. mor. l.8. cap.10.

Spina, culpa eſt; ſpina pœna eſt, &c. S. Bernardus ſerm. 48. in Cant. Spinæ, id eſt, remorſus conſcientiæ infigitur corde meo. Spina ſignat ſuperbiam. Spina peccatum intelligitur. S.Thom. in pſ.31. Aſcendent ſupra eam vepres, & ſpinæ, id eſt, majora, & minora peccata. S. Thom. in 5. Iſ.

Statua Nabuchodonoſoris, Dan.2. ſignificat figmenta peccatorum. S.Thom. de Sacr Alt. c 24.

Stercus. Quemadmodum ſi quis citharam aureis fidibus coaptatam, in manus lumeret; &, cùm pulſare deberet, ſtercore, atque cœno ipſam indigne deturparet. Similiter hi quoque faciunt (guloſi) Stercus autem, non alimentum, ſed delicias, à voracitate appellavi. Quod enim neceſſitatem in comedendo excedit, id non alimentum, ſed peſtis eſt: & os enim, & fauces, & lingua, non ad comedendum ſolùm, ſed ad majora quoque creata ſunt. S. Chryſoſt. hom. 45. in Matth.

Sterilitas. Magna eſt ſterilitas, iniquitas. S.Aug. Conc.24. in pſ.148.

Stillicidium, eſt peccatum; quod provenit aliunde: ut alterius ſuggeſtione. S Bonav. in pſ.100.

Taberna. Peccatum eſt ſicut taberna. S.Bonav. diet. ſal. t.1. c.2.

Tenebræ. Ipſe tibi eſt caligo, vel lumen: caligo iniquitatis eſt, tenebræ peccatorum, lumen innocentiæ. Sanct. Ambroſ. in pſ. 43. Peccata ſunt tenebræ. Sanct. Thom. in 1. Joann. 1. Peccatum eſt tenebræ intellectus. S. Auguſt. apud S. Bonavent. Centiloq. p. 1. ſect. 3. Stultus, id eſt, peccator, in tenebris, id eſt, in peccatis ambulat. S. Thom. in pſal. 18. Peccata tenebræ animarum ſunt. S. Auguſt. de Baptiſmo contra Donatiſtas, l. 1. c. 11. Chriſtus lucem ſeipſum appellat, de quo ſuprà Evangeliſta dixit: *erat lux vera*: tenebras verò appellat peccata. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Jon.

Torrentes iniquitatis conturbaverunt me. Iniquitatis torrentes, ſunt peccata. S. Vinc. Ferr. ſer. 6. de Acedia.

Trabs, eſt peccatum mortale, feſtuca veniale. S. Vincent. Ferr. ſer. 1. D. 5. Pent.

Tyrrannus. Peccatum eſt crudelis tyrrannus. S. Chryſol. ſer. 116.

Vanitas. Notandum, quòd peccatum dicitur vanitas. S. Thom. in 2. Jerem. quia phantaſticum in eſſendo. Pſal. 39. *Beatus Vir, cujus eſt nomen*, &c. Quia tranſitorium in permanendo. Pſal. 77. *Defecerunt in vanitate*, &c. Quia fallax in expectando. Eccl. 34. *Vana ſpes, & mendacium*, &c. Quia infructuoſum in conſequendo. Iſ. 49. *In vacuum laboravi*, &c. Id. ibid.

Venenum. *Vox Domini præparantis cervos*, id eſt, ſanctos, & perfectos viros: quia ſicut cervi repellunt venenoſa; ità ſancti repellunt omne peccatum. Et ſicut ſancti per ſpinas incedunt ſinè læſione; ità ſancti per vanitatem Mundi tranſeunt ſinè delectatione. S. Thom. in pſ. 28.

Veſpera. Hujus (tertiæ diei) veſpera fuit peccatum, & malitia peſſimi Regis Saul. S. Iſidor. c. 3. in Gen.

Vinculum. Peccatum, eſt ſicut vinculum; quo porcus ducitur ad macellum, & bos ad victimam. Sanct. Bonavent. diet. ſal. t. 1. cap. 2. Non eſt pejus vinculum, quàm quo ex peccatis fit excæcatio; neque funis pernicioſior. S. Ephr. in ſuo Teſtamento. Quid ſignificant duæ catenæ (Petri) quæ tenent peccatorem vinctum? Dico: quia prima eſt longa conſuetudo; ſecunda, mala ſocietas. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Petro ad Vincula.

Vinum. Quid eſt Concupiſcentia ſæcularis, niſi uva reprobæ mentis? Quid eſt fervor peccandi, niſi liquor vini? qui peccatoris mentem æternorum bonorum immemorem facit. S. Greg. l. 3. c. 5. in 1. Reg.

Vitulus. Nos moraliter DEO offerimus vitulum, cùm carnis ſuperbiam vincimus. S. Iſidor. c. 11. in Exod.

Umbra mortis, eſt prava operatio; quæ de imitatione antiqui hoſtis, quaſi de corporis lineamentis exprimitur. S. Greg. mor. l. 11. c. 12.

Uſura. Quæ ſunt iſtæ uſuræ, niſi peccata? quæ etiam debita appellantur. Uſuras autem appellatas puto: quia plus mali invenitur in ſuppliciis, quàm commiſſum eſt in peccatis. Nam v. g. cùm homicida tantùm corpus hominis perimat, animæ autem nihil nocere poſſit: ipſius & anima, & corpus, perditur in gehenna. Matth. 25. *Ego veniens cum uſuris exigerem*. S. Aug. in pſ. 71.

Uva acerba. Quid namque uva acerba, niſi peccatum eſt? Uva acerba, eſt fructus ante tempus: qui comederit, dentes ejus obſtupeſcunt. S. Greg. mor. l. 11. c. 18.

Vulnus. Si quis vulnus habeat; quid timere dignum eſt? ſaniem? an medici ſectionem? ferrum, aut ulceri populationem? Peccatum ſanies eſt, pœna ferrum medicinale. Sicut igitur ſaniem habens, & ſi ſecatur, malè habet; & cùm non ſecatur, tunc eſt in majoribus malis: ita peccans, etiamſi non puniatur, omnium eſt miſerrimus. Et tunc maximè miſer, cùm non punitur, & grave nihil patitur. S. Chryſoſt. hom. 6. ad Pop. Peccatum eſt, ſicut vulnus in corpore humano. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. c. 2.

TITULUS VII.

PECCATA SEPTEM CAPITALIA.

C*Æcitas*. Quadruplex eſt cæcitas. Cæcitas concupiſcentiæ ſignificatur in Samſone. Judic. 16. Cæcitas ſuperbiæ in Sedechia. 4. Reg. 25. Cæcitas infidelitatis in Elyma. Act. 13. qui reſiſtebat Paulo prædicanti. De quo: *Ecce manus Domini ſuper te: & eris cæcus*, &c. S. Bonav. ſerm. 3. in Quinquageſ.

Cœlo excluſa. Non eſt dignus intrare ſuperbus. (Regnum cœlorum) & altum: quia ab humili, & baſſo oſtio, quod eſt Chriſtus, conquaſſabitur. Non invidus: quia ejus *Regni participatio in idipſum*. Pſal. 121. Non iracundus: quia ibi eſt ſumma pax. Philip. 4. Non avarus: quia foramen acus camelum cum ſarcinis non admittit. Matth. 19. Non guloſus: quia *regnum DEI non eſt eſca, & potus*. Rom. 14. Non luxurioſus: quia ibi *neque nubent, neque nubentur*. Matth. 22. S. Bonav. ſerm. 2. D. 3. Quadrag.

Currus, *Hi in curribus, & hi in equis*. Pſal. 19. Currus ſignificat tentationes: quæ ad inſtar rotarum volvuntur de una in aliam. Equi dæmonum, ſunt peccata mortalia. Hi quatuor equi Apoc. 6. ſunt ſuperbia, luxuria, avaritia, invidia. Primus equus albus deſignat ſuperbiam. Ratio: color albus præ cæteris apparet: ſic ſuperbus ſuper alios vult apparere. S. Vinc. Ferr. ſerm. 4. D. 5. Paſch. Equus rufus ſignificat luxuriam; niger avaritiam; pallidus invidiam. Id. ibid.

Febres. Peccatores laborant ſeptem febribus. Prima eſt continua; quæ eſt luxuria. Pſ. 4. *Fornicati ſunt*, &c. Secunda quotidiana, eſt gula. Iſ. 56. *Comedamus*, &c. Tertia tertiana; quæ ſignificat iracundiam. Quarta quartana, quæ ſignificat Acediam. Quinta hectica, quæ eſt avaritia; quæ difficilè, vel numquam curatur. Sexta ephemera; quæ eſt ſuperbia: quæ citò deficit. Job. 24. *Elevati ſunt ad modicum*. Septima putrida: quæ eſt invidia. Prov. 14. *Putredo oſſium invidia*. Sanct. Thom. ſerm. 2. D. 2. Pent. Febris quotidiana ſuperbiam, podagra acediam, paralyſis iram vel invidiam, hydropiſis avaritiam, dolor viſcerum iracundiam, ſquinantia gulam, lepra luxuriam, ſignificat. Et de peccatore dicitur Iſ. 1. *à planta pedis*, &c. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. c. 1.

Languor. Eſt malus languor avaritiæ languor. Eſt languor malus luxuria, libido, concupiſcentia, delectatio, ſæcularis ambitio: qui citò corrumpit ſalutem ſobrietatis. Sanct. Ambroſ. in pſ. 1.

Lepra. Propter ſeptem malas conditiones, quas habet lepra, ſignificat ſeptem peccata capitalia. Prima facit hominem inflare ex ſuperbia. Secunda facit ſitire, avaritia. Tertia, eſt morbus contagioſus, luxuria. Quarta, conſumit humidum radicale, invidia. Quinta facit anhelitum fœtidum, gula. Sexta, vocem raucam, ira. Septima debilitat omnia membra, acedia. S. Vinc. Ferr. ſer. 9. D. 3. Adv.

Mare. Mundus, ſive gentilitas, dicitur mare: ratione tumoris propter Superbiam; inquietudinis, propter gulam; fœtoris quantùm ad luxuriam; rapacitatis, quantùm ad avaritiam; fervoris, quantùm ad iracundiam; amaritudinis, quantùm ad acediam; obſcuritatis, quantùm ad perfidiam. S. Thom. in 8. Apoc.

Planetæ. Septem Planetæ ſignificant ſeptem vitia. Saturnus ſignificat invidiam; Jopiter gulam, Mars iram, Sol ſuperbiam, Venus luxuriam, Mercurius avaritiam; Luna acediam, propter mutabilitatem, propter pigritiæ frigiditatem. S. Thom. ſerm. 2. D. 10. Pent.

Podagra. Peccatum podagra eſt, propter acediam, invidiam, iram, avaritiam, gulam, luxuriam. S. Bonav. diet. ſal. t. 1. cap. 2.

Principes diaboli. Pharao eſt diabolus: hujus Principes ſunt luxuria, avaritia, & cætera vitia. Luxuria turpitudini carnis; præeſt: avaritia in peccatis rapinæ, & fraudis, ſortita eſt principatum. S. Bonav. ſerm. 39. in Cant.

Sepulchra. Ezech. 32. Nominantur ſeptem ſepulturæ Inferni. Ibi Aſſur, ibi Elam, &c. Nota Aſſur, quod interpretatur *ascendens*, eſt ſuperbia. Elam, interpretatur *abjectio in congregatione*, eſt avaritia. Moloch, *captivatio*, eſt luxoria. Idumæa, *ſanguinolenta*, eſt gula. Aquilo, *parturiens*, eſt ira. Tubal, *ſletus*, eſt invidia. Pharao, idem eſt, quod *denudabitur*, & eſt acedia. S. Vincent. Ferr. ſer. 6. d. Pent.

Viæ diaboli, ſunt ſuperbia, & cætera peccata: ſed hæ viæ omnes ſunt in circuitu: *impij in circuitu*. Pſal. 11. *Circuit quærens*, &c. 1. Petri 5. *Circuivi* Job. 1. & 2. S. Bernardus ſerm. 6. in pſ. 90.

Zizania. Maledicuntur zizania: quia mali ſunt lollium per luxuriam, vicia per avaritiam, avena per ſuperbiam. Lollium enim pervertit ſtatum rationis, & luxuria ſimiliter. Vicia, quæ amara eſt, ſignificat avaritiam; quæ miro modo affligit avaros. Avena, propter vanitatem, ſignificat ſuperbiam. S. Thom. ſerm. 2. D. 2. Epiph.

Alia promiſcuè.

Leviathan tentat de ſuperbia, *Aſmodæus* de luxuria, *Mammona* de avaritia, *Beelzebub* de invidia, de gula *Beelphegor*, *Balberith* de ira, *Aſtaroth* de acedia. S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. de S. Dominico.

Invi-

Digitized by Google

Invidi aſſimilantur Cain, Gen. 4. Avaritia comparatur 1. Sterquilinio: quia aggregatum corrumpit, & fœtetu diſperſum verò facit agros fructificare. Sic divitiæ avari. Ezech. 7. *Aurum in ſterquilinium, &c.* 2. Porco: quia nihil valet, quando vivit. Sic avarus: quia non vult eleemoſynam dare. S. Vinc. Ferr. de propr. &c. c. 2.

Nota, quòd diabolus in quibus non invenit fidem Catholicam, vel fortem; in illis ſculpit, & format figuram leonis, id eſt, peccatum ſuperbiæ; in quibuſdam figuram draconis, peccatum invidiæ; canis, iræ; talpæ, avaritiæ; aſini, acediæ; lupi gulæ; urſi, luxuriæ. Contra quæ monet Apoſtolus Rom. 12. *Nolite conformari huic ſæculo.* S. Bonav. diet. ſalm. 6. 10 c. 5.

Litera, quas magiſter diabolus tabulis cordium noſtrorum inſcribit, ſunt avaritia, odium, invidia, & cætera peccata. Sed peſſimus magiſter non niſi malas novit inſcribere literas. Ab hoc autem utpote malo magiſtro nos quantocyus abducamus. S. Chryſoſt. hom. 11. in Matth.

TITVLVS VIII.

S. PETRUS APOSTOLUS.

Columna. S. Petrus eſt primus Apoſtolorum, & magna columna veri tabernaculi. S. Greg. hom. 13. in Exod.

Cuſtos fidei. Ipſe eſt cuſtos fidei, petra Eccleſiæ, janitorque cœlorum: qui doctrinæ ſuæ rete concludit ad fidem hominum multitudinem. S. Chryſol. ſerm. 107.

DEUS Pharaonis. In figura hujus (principatus Petri ſuper omnes) dictum eſt Moyſi: *Ecce conſtitui te DEUM Pharaonis.* S. Bonav. ſerm. 2. in Cath. S. Petri.

Fundamentum Eccleſiæ, Petrum Dominus nominavit. Et ideo dignè hoc fundamentum Eccleſia colit; ſuper quod Eccleſiaſtici ædificii altitudo conſurgit. S. Aug. ſerm. 15. de Sanctis.

Gallus. Negans Chriſtum. Gallus cantavit; & nocte naufragus reſpiravit. Ventum invenit fidei liberalem, quouſque impelleret navem: ut in medio ſcopulorum portum quæreret lacrymarum. S. Aug. ſerm. 121. de temp.

Murus Eccleſiæ. Petrus eſt cœlo ſplendidior. Ipſe, & Paulus, ſunt murus orbis terrarum. S. Chryſoſt. de orando DEUM.

Patriarcha. Petrus Apoſtolus, non ſolùm Propheta, ſed ſummus Patriarcha, &c. S. Greg. l. 6. c. 3. in 1. Reg.

Petra. Tu es Petrus, & ſuper hanc petram, &c. Matth. 16. Hæc petra Petrus eſt. S. Ambr. ſer. 11. de Sanct. Ibidem comparat S. Paulum vaſi, quod eſt ad ornamentum; non autem petræ; ſed tantùm Petrum comparat petræ, quæ eſt ad firmandum. Vide ibid. Petra dicitur: eò quòd primus nationibus fidei fundamenta poſuerit; & tanquam Saxum immobile totius operis Chriſtiani compagem, molemque, contineat. Petra ergo pro devotione Petrus dicitur; & petra pro virtute Dominus nuncupatur, S. Aug. ſer. 16. de Sanctis.

Princeps Apoſtolorum. Ipſe Petrus in Ordine Apoſtolorum primus. Idem Petrus à petra, conſummatus beatus, Eccleſiæ figuram portans, Apoſtolatus principatum tenens. S. Auguſt. ſerm. 13. de Verb. Domini. S. Petrus Apoſtolorum Princeps. S. Chryſoſtom. hom 60. ad Pop. Ex piſcatore fecit Dominus Apoſtolorum Principem. S. Aug. ſerm. 28. de Sanctis.

TITULUS IX.

PERFECTIO.

Enteſimus numerus. Millenarius numerus pro ſumma perfectione, & plenitudine ponitur. Sicut per millenarium plenitudo perfectionis, ſic etiam per centenarium ſumma perfectio deſignatur. S. Thom. in 8. Cant. Quinquagenarius numerus ſignificat pœnitentiam, centenarius perfectionem. S. Hieron. apud S. Thom. ſup 14. Matth. Perfectio in diligendo ſignatur per millenarium: perfectio in operando per centenarium. S. Tho in 7. Apoc. Senarius ſignat minùs perfectos: ſexagenarius mediocriter perfectos; ſexcentenarius perfectiſſimos: qui & præcepta, & conſilia, perfectiſſimè ſervant. Centenarius magnam perfectionem ſignificat. S. Thom. in 13. Apoc.

Duodenarius. Hieronymus intelligit per duodecim alas (Iſ. 6) miniſterium perfectionis: quod commendatur in duodenario. Sicut duodecim gemmæ in diademate Sacerdotis. S. Tho. in 6. Iſ.

Mala. Cant. 2. Per flores, initia Sanctæ converſationis intelliguntur; per mala verò perfectio bonorum operum. S. Tho. in 2. Cant.

Millenarius. Per millenarium ſignatur perfectio perſeverantiæ: per millenarium perfectio intimæ charitatis. S. Thom. in 24. Apoc.

Mons. Per fidem perficitur anima ad virtutes politicas. Et hoc eſt, ad radices montis aſcendere. Deinde per fidem proficit anima ad virtutes purgativas, quaſi ad medium montis. Deinde per fidem proficit anima ad virtutes purgati jam animi, quaſi ad ſupercilium montis. S. Bonav. Opuſc. lum. Eccl. ſerm. 2.

Senarius perfectionem ſignificat operis: quia ſex diebus perfecit DEUS opera ſua. S. Thom. cap. 3. in Cant. Senarius numerus perfectus eſt: qui DEI operibus ſpecialiter eſt aſſignatus. S. Bernardus Opuſc. de Charit. cap. 20.

Septenario numero univerſitas perfectionum ſignificatur. S. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci.

Tricenarius. Solet in tricenario numero plenitudo perfectionis intelligi S. Iſidor. c. 5. in Judic.

Veſpera, eſt perfectio ſingulorum operum, & manè inchoatio ſequentium. S. Iſidor. c. 3. in Gen.

TITVLVS X.

PERFECTUS.

Rbor. Fœnum, id eſt, incipientes, qui rudes ſunt in bono. Arborem, id eſt, alios perfectos, qui in altum elevantur per meritum perfectionis, & jam ad ſoliditatem ligni pervenerunt, & copioſe fructificant. S. Thom. in 9. Apoc.

Cervus. Vox Domini præparantis cervos, id eſt, ſanctos & perfectos viros. Quia ſicut cervi repellunt venenoſa; ità ſancti repellunt omne peccatum. Et ſicut cervi per ſpinas incedunt ſinè læſione; ità ſancti per vanitatem Mundi tranſeunt ſinè delectatione. S. Thom. in pſ. 28. Sicut cervus in generali deſiderat aquas; ità Fidelis deſiderat DEUM. Tamen in ſpeciali adaptatur Catechumenis, & viris perfectis. Catechumenus enim eſt ſicut cervus: qui ſentit in ſe veneni ardorem, quod eſt ex ſuggeſtione ſerpentis introductum; ex quo veneno ſecutum eſt peccatum originale. Et ideo debet deſiderare fontem baptiſmi. Vir autem perfectus eſt ſicut cervus in petra ſtabilitus. S. Thom. in pſ. 41.

Dentes. In capillis fragiliores, in dentibus verò perfectiores, quique ad Eccleſiam apti deſignantur. S. Iſidor. in 1. Cant. Secundùm veritatem, Apoſtoli dicuntur dies. Et hoc eſt, quod dicit David: *dies*, id eſt, Apoſtoli, *eructant* verba Divinæ Sapientiæ, *diei*, id eſt, perfectis. 1. Cor. 2. *Sapientiam loquimur inter perfectos.* Item Apoſtolus, in quantum eſt nox, id eſt, in carne vivens, & mortalis; infirmitati & ignorantiæ radium condeſcendens; tanquam *nox indicat nocti*, id eſt, imperfectis *ſcientiam*; ſed de rebus bonis. 1. Cor. 3. *non potui vobis loqui tanquam ſpiritualibus, ſed quaſi carnalibus.* S. Thom. in pſ. 18.

Ligna Libani, ſignificant perfectos. S. Tho. in 1. Cant.

Oſſa Eccleſiæ, ſunt fortes; ut Prælati, & viri perfecti. S. Tho. in pſ. 41. Per oſſa viri perfecti intelliguntur, quos Dominus cuſtodit. S. Thom. in pſ. 33.

Sol. Per Solem intelliguntur viri perfecti. S. Thom. in 6. Apoc.

Terra. Per terram intelliguntur perfectiores in Eccleſia; qui ſtabiles ſunt, & portant Eccleſiam. S. Thom. in 12. Apoc.

TITULUS XI.

PERSECUTIO.

Stus. Factus es ſpes à turbine, &c. Iſ 25. Spes defenſionis à turbine propter violentiam perſequentis: umbraculum conſolationis ab æſtu, propter afflictionem perſequentis S. Thom. in 25. Iſ.

Aqua, & flumina, ſunt violentæ perſecutorum minæ. S. Thom. in 8. Cant.

Aqui-

Aquilo quidem frigidiſſimus ventus eſt, Auſter calidus: & ideo per Aquilonem terrores, & minæ deſignantur: per Auſtrum blandimentorum decipula figurantur. S. Thom. in 4. Cant.

Equus rufus. Cœtus perſecutorum ſunt rufus equus propter malitiam. S. Thom. in 6. Apoc.

Flagellum inundans, id eſt, perſecutio. S. Thom. in 28. Iſ.

Flumen. Flumina, & venti, impetus perſecutionis. Arnobius c. 10. in Matth. Eccleſia fundata eſt ſuper maria, id eſt, ſupra tribulationes; & ſuper flumina, id eſt, perſecutiones: quibus præparata eſt Eccleſia ad coronas Martyrum. S. Thom. in pſ. 23.

Grando poteſt intelligi contumelia verborum, & immanitas exteriorum perſecutionum. S. Thom. in 8. Apoc.

Guttæ noctium. Cincinni ſunt intimæ cogitationes Sanctorum. Ros & guttæ noctium, infidelitate plenas, frigidaſque mentes, ſignificant. Cùm tales (mali) ſanctos homines perſequuntur; quaſi cincinni ſponſi pleni ſunt guttis noctium. S. Thom c. 5. in Cant.

Hyems. Oriones ſignant Martyres. Nam ſicut iſti naſcuntur in cœlo tempore hyemis; ità in Eccleſia Martyres procedunt tempore perſecutionis, &c. S. Iſidorus de Nat. rer. c. 26.

Mare. Ventus, & mare, perſecutores ſunt. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci.

Meridies ſignificat apertam perſecutionem. S. Thom. in 16. Iſ.

Novacula. *Sicut novacula acuta feciſti dolum*. Pſal. 51. Quia ſicut novacula radit pilos; ità mali dolum acuunt contra juſtos, &c. S. Thom. in pſ. 51.

Porta inferi, etiam tormenta, & blandimenta ſunt, perſecutorum. Rabanus apud S Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

Sol. *Neque cadet ſuper illos ſol*, id eſt, major tribulatio, quæ exurit hominem. *Neque ullus æſtus*, id eſt, minor tribulatio. S. Thom. in 7. Apoc Petram dicit duritiem protervæ mentis, terram, lenitatem animæ obedientis; ſolem fervorem perſecutionis ſævientis. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 4 Marci. *Decoloravit me ſol*, id eſt, fervor perſecutionis. S. Thom. in 1. Cant.

Spina. Congregatæ igni comburentur, Iſ. 33. id eſt, Aſſyrii, qui alios lacerabant. S Thom. in 33. Iſ.

Turbo. *Factus es ſpes mea à turbine, &c.* Iſ. 25. Spes defenſionis à turbine propter violentiam perſequentis. S. Thom in 25 Iſ.

TITVLVS XII.

PHILOSOPHIA.

PHiloſophia eſt virtutis mater atque contubernalis. S. Aſterius Amaſeæ Ep hom. de Avaritia.

Philoſophia eſt eorum, quæ ſunt, quatenus ſunt cognitio, hoc eſt, naturæ eorum. Philoſophia eſt rerum Divinarum, & humanarum ſcientia, hoc eſt, earum, quæ in aſpectum cadunt, & quæ oculorum ſenſum effugiunt. Philoſophia eſt mortis, tum in animæ inductione ſitæ, tum naturalis meditatio. Philoſophia eſt rurſum DEI meditatio. Philoſophia eſt ars artium, & ſcientia ſcientiarum: Philoſophia enim omnis artis initium eſt Philoſophia rurſum eſt ſapientiæ amor: vera autem ſapientia DEUS eſt. Ex quo conficitur: amorem erga DEUM veram Philoſophiam eſſe. S. Joan. Damaſc. ſuæ Logicæ c. 3. & Philoſophiæ c. 1.

Stulti Principes Taneos. Iſ. 19. Stulti Principes, id eſt, Philoſophi Taneos, ubi vigebat ſtudium. S Thom. in 19. Iſ.

Philoſophia artifex vitæ. Seneca ep. 90 ad Lucilium.

Philoſophia eſt ſtudium virtutis, ſtudium corrigendæ mentis. Seneca ep. 49.

Nec Philoſophia ſinè virtute eſt, nec ſinè Philoſophia virtus Id. ibidem.

Dicam, quod mihi ſanè videtur: revera enim Philoſophia eſt poſſeſſio præcipua, & DEO chariſſima: cui nos adductos ſola commendat Suntque hi veri Sancti, qui ad eam applicant animum. S. Juſtinus M. & P. in Colloquio cum Tryphone princ.

Eſt perfecta medicina animi Philoſophia. Cicero Tuſc. quæſt 4 Apulejus diſciplinam regalem vocat. Et Plinius l. 7. c. 30. Theſaurum regum opibus præſtantiorem.

Philoſophia, eſt libertatis vindex, ſcientia veritatis, res mirabilis & Divina, actionum vitæ noſtræ directrix, & quaſi quædam navarcha, id eſt, fluctuantium gubernatrix. S. Thom. in Procem. ſup. expoſit. ſuam in Boet. de Conſ. Phil.

Hæc eſt Sol, per quem mens deiicit à tenebris oculos; deliciosus animi paradiſus. S. Thom. in 1. de Conſ. Phil. metr. 1.

Servire Philoſophiæ libertas eſt. Seneca ep. 8.

Eſt medica. S. Thom. ſup. l. 1. de Conſ. Phil. proſ. 3.

Ipſa eſt magiſtra omnium virtutum, mater omnium virtutum, ſummum ſolatium, prævia veri luminis. S. Thom. in Proœmio ſuper Boet. de Conſ.

Studium Philoſophicum, eſt ſtudium veritatis: ſtudium autem Poeticum, eſt ſtudium falſitatis. S. Thom. in 1. Boet. metr. 1.

Hæc ex mortali immortalem facit; & caducum hominem in DEUM Deificæ mutationis auctoritate convertit. Idem ibid.

Appellat Philoſophia Muſas, meretriculas ſcenicas. Dicuntur ſcenicæ, id eſt, umbratiles: quia ſunt umbra ſcientiæ, non verò ſcientia: cùm obumbrent mentes hominum, Idem ibid.

Item Philoſophia appellat Muſas Sirenes. Sicut enim Sirenes dulcedine cantus attrahunt naves periclitando eas; ſic Muſæ delectatione metri alliciunt homines, vel mentes hominum; & rationem aliquo affectu ſubmergunt, & obſcurant. Idem ibidem in l. 1. proſ. 1.

TITVLVS XIII.

PHILOSOPHUS.

AQua Ægypti. Ægyptus ſæculi forma eſt. Aquæ Ægyptiæ erratica, & lubrica Philoſophorum ſunt dogmata. S Iſid. c. 14. in Exod.

Beatitudo Reip. Nota ſecundùm Platonem: beata Reſp. cujus Dominus Philoſophus eſt. S. Thom. in proſ. 4. l. 1.

Lapis. Philoſophi ſunt lapides; quos Sancta Catharina in ædificationem Eccleſiæ collocavit, S. Thom. ſerm. de S. Cathar.

Manus. Nota per manus Philoſophiæ, per quas ſuas veſtes texuerat, intelliguntur Philoſophi, qui præcepta Philoſophiæ alia conſcripſerunt, S. Thom. l. 2. Conſ. Phil. proſ. 6.

TITVLVS XIV.

PIETAS.

CAtena. Nota ſuper illo: *Si abſtuleris de medio tui catenam*: Quia eſt multiplex catena. Prima pietatis. Ephes. ult. *Pro quo legatione fungor, &c.* S Thom. in 58. Iſ.

Cœlum. Proſpexit mittendo Filium ſuum Dominus Pater de cœlo, id eſt, de ſinu pietatis ſuæ. S. Thom. in pſ. 13.

Equus, eſt veritas, & pietas Juſtorum: calcaneum autem noviſſima dies. S. Methodius Patarenſ. Ep. & M. in ſuis Revelationibus, in fine ſup 49. Gen. Dan accubans in ſemita, mordens calcaneum equi.

Genæ Sponſi modeſtia Chriſti, pietas. Hæ ergo genæ Sponſi areolis comparantur. S. Thom. in 5. Cant. In genis Salvatoris noſtri, & modeſtia pietas, ſimul & ſeveritas exprimitur. S Iſidor. in Cant.

Torques aureus. Quemadmodum torques aureus in collo viri: ſic Monachum pietas decet, atque religio. S. Ephr. de am. DEI.

TITVLVS XV.

PLEBS.

AQuæ, Apoc. 17. quas vidiſti, populi ſunt, & gentes. S. Iſid. c. 10. in Exod. Per aquas maris intelligimus populos. Apoc. 17. aquæ multæ populi ſunt. S. Thom. in pſ. 32.

Capilli. Poſſunt in capillis populi Fideles accipi. S. Iſidor. in Cant. Poſſumus per capillos innumeram multitudinem ſimplicium Fidelium in laico Ordine conſtitutorum, accipere. S. Thom. c. 4. in Cant. Per capillos populi figurantur, qui eidem Eccleſiæ ornatum tribuunt. S. Greg. in 4. Cant.

Germen. Deſertos faciam montes majores, (populi) colles, mediocres; germen, populares. S Thom. in 42. Iſ.

Laguncula. Omnis laguncula, id eſt, plebs de populo, implebitur vino, tribulationis. S. Thom. in 13. Jerem.

Malum Punicum. Per malum Punicum ipſa Eccleſia deſignatur: quia, dum multos populos in unitate fidei nutrit, quaſi multa grana ſub uno cortice ſtringit. S. Greg in 4. Cant.

Murus. Super muros tuos Jeruſalem conſtitui Principes, &c. Per metaphoram deſignat diligentiam Principum, qui populum gubernaverunt. S.Thom.in 62.Iſ.

Pellis. Vetuſtam fecit pellem meam, &c. Pellem, in qua plebs quaſi exteriùs circumſtans: carnem; in qua delicati, & teneri: oſſa; in quibus fortes de populo bellatores, id eſt, totum vetuſtate tabeſcit. S.Thom.in 3 Thren.

Pes. Populi ſunt pedes corporis Eccleſiæ. S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

Rami. In abundantia ramorum ſignificatur multitudo populi. S.Thom in 11.Jer.

Spina. Vepres. Devorabitur ſpina ejus, & vepres. & gloria ſaltus ejus. (igne conſumentur) Iſ. 10. Quantùm ad minores, ſpinas, & vepres dicit; qui non multum creſcunt. *Et gloria ſaltus ejus*, quantùm ad majores: qui propter dignitatem comparantur altis arboribus. S.Thom.in 10.Iſ.

TITULUS XVI.

POENITENTIA.

Ædificium. Dum peccatores convertuntur, quaſi ex lapidibus cœleſte ædificium fabricatur. S.Greg. l 5.c.4. in 1.Reg.

Alligatura vulnerum. Bona alligatura; quæ fractæ animæ ejus oſſa connectat, & ſoliditate reparata in priſtinas vires reformet. S Ambroſius ſer.21 in pſ.118.

Amygdalus, amara quidem eſt, ſed valde medicinalis: ità pœnitentia. S Bonav.ſer.2.de S.Agnete V M.

Aqua. Sicut aqua ignem extinguit ardentem; ſic pœnitentia diluit crimina fontibus lacrymarum. S. Chryſoſtom. ſerm. de Pœnitentia.

Arbor. Cujus ſimilitudini pœnitentiam comparemus? Sic eſt, quomodo ager fructifer, aut vinea fœcunda, aut etiam arbor fructifera. Fructus ejus edit peccator famelicus; proficit in fiducia DEI; acceptaque remiſſione pingueſcit in vita. S.Chryſoſtom ſerm.de Pœnitent.

Arma. Eſt pœnitentia delictorum medicina, adversùs diabolum arma, gladius vim ejus præcidens. S.Chryſoſt. hom.3. de Pœnitentia.

Carbones vaſtatorii ſunt, qui convertuntur. S.Aug.in pſ. 119.

Circumciſio. Filius incircumciſus eſt malus Chriſtianus. Petra duram, & gravem pœnitentiam ſignificat. Hæc acuta eſt per contritionem. Verè acutum debet eſſe ferrum compunctionis: quo non octo tantùm dierum, ſed multorum annorum, abſcindi debet animæ præputium. S. Bonav. ſer. 2. in Circumciſ. Dom.

Confeſſio. Una, ſolaque purgatio peccatoribus reliqua eſt poſt peccata: videlicet ut ſua commiſſa confiteantur. S.Chryſoſt.or.2.Adv.Judæos.

Cor contritum. Latrocinium damnationem meruerat, & ſupplicium: ſed cor contritum pœnam mutavit in martyrium; & ſanguinem in baptiſmum. S. Cyprianus ſer. de Cœna.

Diſputatio cum DEO. Suavis ſit ei diſputatio mea Pſ.103. Quæ eſt diſputatio hominis ad DEUM, niſi confeſſio peccatorum? Confitere Domino, quod es; & diſputaſti cum illo. Diſputa cum illo, fac bona opera. S.Aug. Conc.4.in pſ. 103.

Diplois. Operiantur ſicut diploide confuſione ſua Pſ.108. Diplois duplex pallium eſt. Intelligitur autem, confundantur intus, & foris, id eſt, & coram DEO, & coram hominibus. S Aug. in pſ 108.

Eſca inſtorum, converſio eſt peccatorum. S.Greg.mor. l.31. c. 22.

Judith confitens interpretatur. Hæc Holofernem, id eſt, diabolum, confundit. Acriores enim dolores diabolo non infligimus, quam cùm plagas noſtrorum peccatorum confitendo, & pœnitendo, ſanamus. S.Bonav ſer 4.Epiph.Dom.

Lacryma. Ipſæ lacrymæ piè contribulatorum muſtum ſunt amantium. S.Aug.in pſ 83. Quid ſunt lacrymæ, niſi ſanguis animæ? S Bonav.in expoſ pſ. 118 c.8 v.3.a.2.

Locuſta, Caſtigandis peccatoribus attributa. Meritò pœnitentia figuratur in paſſum (greſſum) ut de peccati loco exiliens, in pœnitentiæ locum ad cœlum poſſit pennis veniæ pervolare. Hoc Propheta ſenſerat, qui dicebat Pſ. 108. *Excuſſus ſum ſicut locuſta, &c.* De peccato in pœnitentiam excuſſus eſt ut locuſta: & curvavit genua; ut pœnitentiæ pondera bajularet. S. Chryſoſt.ſerm 167.

Magdalena pœnitens. Venit, pietatis, non voluptatis, exhibitura convivium: pœnitentiæ ponit menſam, fercula compunctionis apponit; panem doloris infert; potum lacrymis temperat in menſura, & ad delicias Deitatis totas, totam pulſat cordis ſui, & corporis ſymphoniam; organi planctus dat clamorem, citharam per ſuſpiria longa modulatur; gemitus aptat in fiſtulam: &, dum pectus percutit; facit placitura DEO cymbala perſonare. S. Chryſoſt. ſer. 43.

Medicamentum, eſt pœnitentia peccatum extinguens, donum cœlitus datum, virtus admirabilis, gratia vim legum ſuperans. S Chryſoſt hom.5 de Pœnit.

Mons. Mons Sion, latera Aquilonis. Pſ.47. Qui erant antè latera Aquilonis, id eſt, Socii, & inhærentes diabolo, cui dicitur Cant. 4. *exurge Aquilo*; facti ſunt Chriſto fideles (mons Sion) Ipſi ſunt enim, de quibus dicitur Pſ.124. *qui confidunt, ſicut mons Sion*. Facti ſunt igitur mons Sion per gratiam Chriſti, & baptiſmatis Sacramentum. Vide Paulum, cùm perſequeretur Eccleſiam Domini, latus Aquilonis fuiſſe; vide nunc, cùm legitur in Eccleſia, montem eſſe ſpeculatorium; per quem Chriſti gloriam cognoſcimus, & videmus. S.Ambr in pſ 47.

Oſculum pacis. Indulgentiam, quam recepimus, quid? niſi quoddam oſculum dixerim pacis. S. Bernardus ſer. 4. in Cant.

Paſcha. Bonus tranſitus eſt, tranſire de peccatis ad juſtitiam. S.Ambr.ſerm.30 Paſcha eſt, quando anima irrationabilem deponit paſſionem S.Ambr epiſtol. l.1.ep.1.

Paſſer. Pelicanus. Homo pœnitens eſt Pelicanus ſolitudinis: qui pœnitentia; ſicut pelicanus ſanguine pullos ſuos, opera à ſerpente Inferni venenata reſuſcitat. Eſt ſicut paſſer in tecto; qui ſaltat de loco ad locum; ità peccator ſaltet de peccato ad pœnitentiam plangendo, & ſingula deflendo. S.Vincent. Ferr. ſer.5 de S.Dominico.

Percuſſio pectoris. In percuſſione tria ſunt: ictus, ſonus, tactus; per quæ ſignantur iſta tria, quæ ſunt in verâ pœnitentia neceſſaria: videlicet cordis contritio, oris confeſſio, & operis ſatisfactio. Innocentius PP l.2.de Sacri Miſſ. c. 13.

Piſcina, eſt pœnitentia, qua lavamur à ſordibus peccatorum. Aquæductus ad hanc piſcinam eſt timor, vel amor. S. Bonav.ſer.2.D 4.Pent.

Procraſtinatio. Quando mutaberis? cras inquis. Ecce, quoties dicis: cras, cras; factus es corvus. Ecce dico tibi: cùm facis vocem corvinam, occurrit tibi ruina. Nam ille corvus cujus vocem imitaris, exiit de arca, & non redijt. Tu autem frater redi in Eccleſiam, quam tunc illa arca ſignificabat. S. Aug.ſer.164.de temp.

Regnum cœlorum imperrat. Aſſuerus, poſtquam incaluerat vino, dixit ad Eſther, Eſth 5. *Si dimidiam partem regni mei petieris, impetrabis*. Sic anima, poſtquam Chriſtum vino compunctionis, dilectionis, devotionis, inebriavit; regnum ejus imperrabit. S Bonâvent.ſerm.5.in Rogat.

Reminiſcentia peccatorum. Non ſufficit dicere, peccatrix ſum; ſed operæ pretium eſt, ſpeciatim peccatorum, & delictorum reminiſci. Sicut ignis, qui in ſpinas inciderit, facilè ipſas abſumit: ità & cogitatio, quæ continuò, in ſeipſa omnia verſat peccata, quæ à juventute fecit uſque ad ſenectutem, ea exuit. S.Chryſoſt.ſerm.de Pœnit.

Scopa. Ipſa pœnitentia, eſt ſcopa, qua mundatur noſtra conſcientia. S Bernardus ſerm.2.in Aſſ.B V.

Spina. Contritio eſt ſpina, quæ pungit conſcientiam. S. Vinc Ferr.ſerm.2.de Corona Domini.

Stercoratio. Remiſſio peccatorum facit bonas arbores. Circumfoſſio arboris, humilitas eſt pœnitentis; omnis enim foſſa humilis. Cophinum ſtercoris, ſordes pœnitentiæ. Quid enim ſtercore ſordidius? Et tamen, ſi bene utaris; quid fructuoſius? S. Aug.ſer. 12. de Verb.Dom. Triſtitia ſic eſt quomodo ſtercus. Stercus non loco ſuo poſitum, immunditia eſt; ſtercus, non loco ſuo poſitum, immundam facit domum: loco ſuo poſitum, fertilem facit agrum. S. Aug. ſer. 191. de temp.

Tabula ſecunda. Sicut baptiſmus poſt primum naufragium eſt prima tabula; ſic pœnitentia eſt tabula ſecunda, poſt alios in peccata lapſus recidivos. S.Bonav. ſerm.2. de S. Matth. A. & E.

Teſta. Quid per teſtam niſi rigor diſtrictionis? percuſſi uſta ſaniem radimus, cùm poſt pollutionem cogitationis illicitæ noſmetipſos aſperè diiudicando mundamus. S.Greg.mor. l.3.c 22.

Vle

Digitized by Google

Via per deſertum in terram promiſſionis, via eſt pœnitentia. S. Bonav. expoſ. 2. in pſ. 118. c. 2. v. 9. 2. 9.

Vinculorum ſolutio. O ſi unum aſinum hodie ad JESUM adducere poſſem! JESUS non ſedet in aſino ligato. Vis ergo eſſe aſinus Chriſti? vis JESUM portare? ſolvaris priùs à vinculis peccatorum. S. Bonav. ſerm. 2. D. Palmar.

Virgula fumi. *Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum, ſicut virgula fumi?* Cant. 3. Significat ſtatum pœnitentium. Quæ confeſſio rectè fieri ſicut virgula fumi dicitur: quia per plures peccatorum ſpecies tanquam fumus de thuribulo per plura foramina derivatur. Quòd hic fumus odorem habeat, innuitur (cùm dicitur: *ex aromatibus myrrhæ, thuris, & pulveris pigmentarii*.) Confeſſionem debet ſemper comitari myrrha, & thus, id eſt, mortificatio carnis. S. Bernardus ſerm. 59. inter parvos.

Unguentum pretioſum. Compunctio cordis, eſt pretioſiſſimum unguentum. S. Chryſoſt. l. 2. de compunct. cord. Dum peccator unguentum contritionis ſuæ effundit; odor boni exempli replet totam domum Eccleſiæ, prout patet Joan. 12. 3. S. Bernard. ſer. 30. in Cant.

Alia promiſcuè.

Oportet, ut ſimus crucifixi: Crux ſignificat pœnitentiam. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Bartholomæo.

Oportet etiam, ut ſimus excoriati. Si habetis pellem leoninam ſuperbiæ, & vanitatis; humiliemini. Si habent pellem vulpinam avari, oportet excoriari, reſtituendo uſuras. Idem ibid.

Tunſio pectoris, obtritio eſt cordis. S. Aug. enarrat. 2. in pſ. 31.

Argumentum veræ confeſſionis habet, qui omnia peccata ſicut aquam effundit; ut non remaneat color, ſicut in effuſione lactis; nec pinguedo, vel ſapor, ut in effuſione olei, aut ſanguinis; nec odor, ut in effuſione vini, vel aceti. Color remanet; quando dicitur peccatum, & reticetur occaſio ad peccatum: ut fit in gula, fornicatione, &c. Pinguedo, vel ſapor, remanet, cùm dicitur peccatum, & reticetur quantitas, vel diuturnitas delectationis; in qua ratio penitus abſorbetur, juxta illud pſ. 108. *intravit ſicut oleum in oſſibus*. Odor manet, cùm tacetur infamia, vel ſcandalum aliorum. S. Alb. M. parad. an. c. 40. de Confeſſ.

TITULUS XVII.

PONTIFEX SUMMUS ROMANUS.

I*Udas filius Jacob*. Per Judam, Geneſ. 49. Romani Pontifices in fide conſtantes Chriſti; quorum Primatui omnes filii Chriſti ſubduntur. S. Thom. cap. 49 in Geneſ.

Poteſtas in Epiſcopos. Sancta Romana Eccleſia quoſdam Epiſcopos poſt mortem anathematizavit. Concil. Conſtantin. quod fuit 5. œcumenicum. S. Thom. in Cat. ſup. 16. Matth.

TITULUS XVIII.

PRÆCEPTA DEI.

C*Horda*. Per eas (decem chordas) ſignantur decem præcepta Decalogi. S. Thom. in pſ. 32.

Cithara decem chordarum ſignificat obſervationem decem Præceptorum DEI. Arnobius in pſ. 32.

Collyrium. *Collyrio*, id eſt, Divinis præceptis, *inunge oculos tuos*. *Præceptum Domini lucidum illuminans oculos*. Pſal. 1. S. Thom. in 3. Apoc.

Cruſta. Filios Dominus, Matth. 15. appellat Patriarchas, & Prophetas illius temporis. Per menſam deſignatur S. Scriptura: per micas verò minima præcepta, vel interna myſteria, quibus S. Eccleſia paſcitur. Per cruſtas verò carnalia præcepta, quæ Judæi obſervant. Micæ autem ſub menſa comedi dicuntur: quia Eccleſia humiliter ſe ſubmittit ad implenda Divina præcepta. Remigius apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Fimbria. Myſticè fimbriam veſtimenti ejus, minimum mandatum intellige V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 6. Marci.

Gloria Chriſtianorum, DEI præceptum eſt. S. Ephr. de Amore Pauperum.

Semita. *Claudite viam à ſemitis tuis*, id eſt, præceptis Legis. S. Thom. in pſ. 17.

Veſtimenta Domini, ejus mandata ſunt, quibus tegitur Corpus ejus, id eſt, Eccleſia. S. Hieronym. apud S. Thomam in Cat. ſup. 15. Matth.

TITULUS XIX.

PRÆDICATIO.

B*Uccina*. In vocibus, & tonitruis, clamor prædicantium intelligitur; in lampadibus claritas miraculorum; in ſonitu buccinæ fortis prædicatio Sanctorum. Quæ omnia in Adventu Chriſti, & Spiritus Sancti, completa ſunt. S. Iſidor. c. 28 in Exod.

Cantus Canere, eſt prædicare. S. Thom. in c. 9. Apoc.

Coruſcatio. De tertia nube procedit coruſcatio prædicationis. Job. 38. *Nubes ſpargunt lumen ſuum*. S. Thom. in 19 Iſ.

Didrachma. Cùm *primum* piſcem admonetur Petrus inquirere, Matth. 17. aſcenſuri oſtenduntur & plures. Beatus ille primus Martyr Stephanus primus aſcendit, & ſtaterem in ore continuit. In quo didrachma novæ prædicationis, tanquam duo denarii, habebatur. DEI enim gloriam, & Chriſtum Dominum contuens prædicabat. S Hilarius apud S. Tho. in Cat ſup. 17 Matth.

Eſca volucrum. Quid per eſcas volucrum, niſi prædicationes Divinitus Miſſæ intelliguntur? S. Iſidor. cap. 22. in Exod.

Grando, eſt prædicatio: quæ eſt de ſe ſuavis; Judæis viſa fuit grando contundens, & moleſta S. Thom. in 8. Apoc.

Greſſus Eccleſiæ, ſunt veloces prædicationes Apoſtolorum; per quos in omnem terram Evangelium inſonuit. S. Thom. cap. 7. in Cant.

Mulier, Matth. 13. iſta, quæ fermentum accipit, & abſcondit; prædicatio mihi videtur Apoſtolica. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Matth.

Piſcis. Quinque Panes, Matth. 14. ſunt quinque Libri Moyſis. Duo piſces, ſunt prædicationes Prophetarum, & S. Joannis Bapt. S. Hilarius apud S. Thomam in Cat. ſup. 14. Matth.

Pluvia. Cum nubibus, id eſt, cum Sanctis; qui pluunt per prædicationem S. Thom. in 1. Apoc.

Regnum cælorum, prædicatio Evangelii eſt, & notitia Scripturarum, quæ ducit ad vitam; de qua dicitur ad Judæos, Matth. 21. *auferetur à vobis regnum DEI*. S. Hieronym. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth

Rete. Apoſtoli per rete ſanctæ prædicationis piſces, id eſt, homines, de profundo pelagi, id eſt, infidelitatis, ad lucem Fidei traxerunt. Remigius apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Sonus montium. Myſticè loquitur ſic: *ſonuerunt montes*, id eſt, Apoſtoli, qui montes dicuntur. *Turbatæ ſunt aquæ*, id eſt, populi gentilium ad ſonitum montium, id eſt, ad prædicationem Apoſtolorum. Aquæ ſignificant Sapientiam. Quaſi dicat: aquæ, id eſt, Prophetiæ gentilium ſunt turbatæ. S. Thom. in pſ. 45.

Tuba. Nota ſuper illo verbo: *quaſi tuba exalta*; quia prædicatio eſt tuba 1. Quia excitat ad vitæ ſtatum. 1. Cor. 15 *Canet enim tuba*, *&c.* 2. Quia hortatur ad bellum. 1. Cor. 14. *Si incertam vocem*, *&c.* 3. Quia nunciat viri inceſſum. Iſ. 27. *Clangetur in tubis*, *&c.* 4. Quia vocat ad conſilium. Oſ. 8. *In gutture tuo ſit tuba*, *&c.* 5. Quia invitat ad feſtum. Pſal. 80. *Buccinate in Neomenia tuba*, *&c.* S. Thom in 58 Iſ. Deſignatur in tubis clamor prædicationum, in lampadibus claritas miraculorum, in lagenis fragilitas corporum. Tales quippe Dux noſter ad prædicationis prælium duxit. S. Iſidor. cap. 5. in Judic.

TITULUS XX.

PRÆLATUS.

A*Ngelus* intelligitur Prælatus Eccleſiæ. S. Thom. in pſ. 33.

Campſor. Prælati, & Doctores, ſunt quidam campſores. Luc. 19. *Vocatis ſervis decem*, *dedit eis decem mnas*, *& ait*: *negotiamini*, *dum venio*. Ergo ſunt negotiatores. S. Thom. in pſ. 36.

Curras.

Digitized by Google

Currus. Prælatorum S.Eccleſiæ currus, devota ſunt eorum deſideria. Nam dum ſuperna gaudia ferventer appetunt, velut in curribus per alta feruntur. S. Gregor. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Diſcretio. *Naſus ſicut turris Libani*, Cant.7. Quia Præpoſitorum diſcretio, & munita ſemper debet eſſe ea circumſpectione & in altitudine vitæ conſiſtere. S.Greg. hom. 11. in Exod.

Facies S. Eccleſiæ ſunt hi, qui in locis regiminum poſiti apparent primi. S. Gregor mor.l.13.c.11.

Maxilla. Per maxillam intelliguntur Prælati. S. Thom in 1. Thren.

Oſſa Eccleſiæ ſunt fortes, ut Prælati, & viri perfecti. S.Tho. in pſ.41.

Paterfamilias. Per patremfamilias intelligitur Prælatus Eccleſiæ, propter tria, quæ debet exhibere, ſcilicet generationem ad fidem, eruditionem ad ſalutem, cuſtodiam ad ſecuritatem S Thom.in prolog.expoſ.ſup.ep.ad Titum.

Porta, Prælati Eccleſiæ. S.Thom.in 1.Thren.

Regimen. Diſciplina, vel miſericordia, multùm deſtituitur, ſi qua ſine altera teneatur. S.Greg.mor.l.20.c.6.

Turris. In civitate ſunt tria magnifica: ſcilicet turres, muri, & plateæ. Quantùm ad primum, dicit: *narrate in turribus eius* Hieron. habet: *mirare turres eius*. Turres ſunt ad videndum à longe. Turres ergo Eccleſiæ, ſunt Prælati, & fuerunt Apoſtoli Quaſi dicat: mirare Apoſtolos, & Prælatos. S.Tho. in pſ.47.

TITVLVS XXI.

PRINCEPS.

A*Bies*. Per abietes ſignificantur ſublimes in dignitate. S. Thom.in 14. Iſ.

Ala. *Et erit extenſio alarum eius*, id eſt, Principum ejus. S.Thom in 8.Iſ

Cor, *Cor Ægypti*, id eſt, Rex, & Principes; ex quibus totus vigor Ægypti. S.Thom.in 19. Iſ.

Cornu grande, ipſe eſt Rex primus, ſcilicet Alexander, qui primus regnavit in Græcia. 1. Machab 10. Per cornu fractum ſignificatur mors Alexandri: per ſucceſſum quatuor cornuum, ſucceſſus quatuor Regum. S.Thom.in 8.Dan.

Cuſtos. *ſuper muros tuos Jeruſalem conſtitui cuſtodes*, &c. Per metaphoram deſignat diligentiam Principum, qui populum gubernaverunt. S Thom.in 62.Iſ.

Euphrates. Per Euphratem figurantur Principes Mundani. S.Thom.in 9.Apoc.

Mons. Per montes, & colles, Mundi potentes ſignantur. S.Thom.in 54.Iſ.

Palmes. Per palmites metaphoricè ſignificantur Principes, & ſublimes. S Thom.in 16 Iſ.

Rivus. *Aſcendet ſuper omnes rivos*, id eſt, Principes. S.Tho. in 8.Iſ.

Speculatores. Per ſpeculatores, Jer. 6. ſignificantur Principes; vox tubæ, prædicatio eorum eſt S. Thom. in 6. Jerem.

Spina. Per ſpinas ſignificantur Principes. S. Thom. in 27. Iſ.

Stella, Princeps; Sol in ortu ſuo rex; Luna regina. S.Tho. in 13. Iſ.

Vectes. Portæ ſignificant Reges, vectes Principes. Portæ Reges; quorum erat poteſtas judicii, quæ in porta exercebatur. Vectis Principes: quibus confirmatur regnum, ſicut vectibus portæ. S.Thom.in 2. Thren.

Unicornis. *Et deſcendent unicornes*, &c. Animal eſt in quantitate, & tactu, atrociſſimum, habens cornu unum. Unde ſignificat potentes Monarchas. S.Thom.in 34.Iſ.

TITVLVS XXII.

PRINCEPS IMPIUS.

B*Alaam*, interpretatur *eludens*: per quem ſignantur Principes mali. S.Thom.in 2.Apoc.

Leo rugiens, *& urſus eſuriens*, *Princeps impius ſuper populum pauperem*. Prov.28.

Montes, id eſt, Principes; ſicut Nero, & alii *conturbati ſunt fortitudine eius*, ſcilicet DEI S.Thom.in.pſ.45.

TITULUS XXIII.

PROPHETA.

A*Ntemurale*. Murus Chriſtus, antemurale Prophetæ. S. Thom.in 26.Iſ

Apes, ſunt Prophetæ. S.Thom.in Cat. ſup. 1. Marci.

Baſis. Quid per baſes argenteas, niſi Prophetæ ſignantur? S.Iſidor c.46.in Exod.

Bos. Boves intelliguntur Apoſtoli, & Prophetæ: qui nobis Scripturas Sacras diſpenſaverunt. S. Thom. in Cat. ſup. 2. Joan.

Cœlum. Per cœlos, Prophetas accipere debemus, de quibus ſcriptum eſt: *Cœli enarrant*, &c. Pſ 18.S.Iſidor de nat. rer. c. 12. Per cœlum, Prophetæ ſignantur. S. Thom. in 45. Iſ.

Corpus Chriſti. Caput Joannis Chriſtum ſignificat; quia corpus illius Prophetæ intelliguntur. In decollatione Joannis figuratur: quòd Judæi Chriſtum, qui eſt Caput omnium Prophetarum, amiſſuri erant. S. Haymo in Decoll. S. Joan Bapt.

Cypreſſus. Significat Patriarchas, & Prophetas, propter odoris ſuavitatem. S.Thom in Aſſump.B.V.

Digiti, ſignificant Prophetas. S. Thom. in Procem. ſup. Thren

Excuſſus. Apoſtoli ſunt *filii excuſſorum*, id eſt, Prophetarum; qui in manu potentiæ DEI poſiti ſunt; & tanquam ſagitta excuſſa pervenerunt uſque ad fines terræ. S. Iſidor. c. 31. in Gen.

Fundamentum. *Revelata ſunt fundamenta*, ſcilicet ſancti Patriarchæ, & Prophetæ; ſupra quos fides noſtra fundata eſt. Quia quod in eis dictum, vel factum eſt figuraliter, revelatum eſt per Apoſtolos. S.Thom.in pſ.17.

Margarita. Bonæ margaritæ poſſunt intelligi Lex, & Prophetæ. S. Hieron. apud S.Thom.in Cat.ſup. 13.Matth.

Montes, ſunt Prophetæ. Qui meritò virtutum montes appellantur. S.Thom.in 3. Cant. Recurramus ad montes Sanctos Prophetas. S.Chryſoſt.Adv.Hæreticos.

Nubes Tenebroſa Aqua, id eſt, doctrina, *in nubibus*, id eſt, Prophetis (qui ante Adventum Chriſti Verbum DEI latuit.) S.Thom.in pſ.17.

Oculus. Beati Prophetæ oculi noſtri fuerunt. S. Hippolitus Ep.M.orat.de conſummatione Mundi.

Os DEI, quo loquitur, ſunt Prophetæ. S. Thom. in 30. Iſ.

Paſtor. Figuraliter per oves, Gen.29. juſtorum populi ſignificabantur. Paſtores verò Prophetæ ſunt. S. Iſidor. c. 24. in Gen.

Ramus. Ab ipſa, charitate, tanquam fructus ab arbore, tanquam ramus à vite, pendet tota Lex, & Prophetæ, S.Bernardus tr.de Charit c.12.

Tauri, ſunt Prophetæ: qui fortitudine fidei, quaſi cornu, principibus Mundi reſtiterunt: & ab eis paſſi, virtutum nobis exempla reliquerunt. S.Thom.de Sacr.Alt.c.19.

TITV-

R.

T I T V L V S I.

R A T I O.

Civitas. A civitate rationis nemo exulat, niſi per affectionem temporalium. S. Thom. in prof.5.l.1.de Conſ.Phil.

Clypeus. Sumitur hic pro ratione hominis. S.Thom.in metr.4.l.1.de Conſ.Phil.

Judex. Prudentia comparatur Aſſeſſori Judicis: nam ſicut Aſſeſſor Judicem, ſic prudentia rationem dirigit. S.Bonav.diet.Sal.t.5.c.5.

Lucerna. In iſto candelabro ponuntur ſeptem lucernæ. Prima ratio &c. S.Tho.ſer.2. de S.Benedicto.

Lumen oculorum meorum, id eſt, ratio mea. S. Thom. in pſ 37.

Oculus. Ira ſemper turbat oculum rationis. Turbati autem minùs prævident. Et ideo dicit pſ. 6. *turbatus eſt oculus meus*, id eſt, ratio mea. S Thom.in pſ.6.Homo triplicem habet oculum, carnis, rationis, contemplationis. Unde ratio oculus dicitur. Hugo à S. Vict. apud S.Bonav.Brevil p.2. c.12. Oculus, anima, & venter: per quæ ratio, voluntas, & ſenſualitas, deſignantur. S Thom.in pſ.30.

Patria hominis, eſt recta ratio. Patria rationis tantùm uno Principe regitur, ſcilicet DEO; qui eſt rectæ regula rationis. S.Thom.in proſ.5.l.1 de Conſ.Phil.

Sal, ſignificat rationem. S.Iſidorus in 4.Levit.

Sidus. Sicut ſidera nobis lucere ceſſant propter interpoſitionem nubium; ſic intellectus, & ratio, quæ lucent, & illuminant hominem, in cognitione veritatis impediuntur caligine perturbationum. S.Thom.in metr.7.l.1.de Conſ.Phil.

Speculum. *Videmus nunc per ſpeculum*, ſcilicet rationis; *& in ænigmate*, id eſt, figura panis. S.Thom.de Sacr.Alt.c.7.

Vir, in nobis ſenſus rationalis intelligitur; caro autem quaſi in typo mulieris accipitur. S.Iſidor.c.8.in Judic.

T I T V L V S II.

R E G N U M D E I.

Converſatio Juſtorum: *Simile eſt Regnum cælorum*. Gloſſa: id eſt, converſatio Juſtorum *Theſauro*, id eſt, bono operi, *abſcondito in agro*, in corde. S. Thom. de Sacr. Alt.c.8.

Evangelium. Regnum DEI ſignat doctrinam Evangelii. V. Beda apud S. Thom.in Cat ſup 10. Marci. Regnum cęlorum prædicatio Evangelii eſt, & notitia Scripturarum; quæ ducit ad vitam; de qua dicitur ad Judæos, Matth. 21. *Auferetur à vobis regnum DEI* S. Hieron. apud S Thom.in Cat. ſup. 18. Matth.

Gaudium. *Non eſt regnum DEI eſca, & potus; ſed juſtitia, & pax, & gaudium in Spiritu Sancto*. S.Thom.in pſ.4.

T I T V L V S III.

R E L I G I O.

Acies. Sicut Angelorum Sanctorum acies, ità & multitudo Monachorum unanimiter viventium. S.Ephr.ſer. Aſcet.de vita Religioſa.

Aqua. Religioſus eſt ſicut piſcis; qui extra aquam citò moritur. S.Bonav.diet Sal.t.4.c.1.

Caſtra Sanctorum Angelorum. S.Ephrem paræn.58.ad Monachos.

Civitas, muris circumdata, atque munita, eſt multitudo Monachorum. Id.ibid.

Currus. Ordines Religioſi, ſunt currus devehentes ad cœlum. S Bonav ſer.2.D.16.Pent.

Diadema pretioſum ex pretioſis lapillis ſpecioſiſque margaritis contextum, eſt multitdo Monachorum. Id. ibid.

Fons pulcher, & aquis ſcatens; quibus multitudo irrigatur plantarum, eſt multitudo Monachorum ſuam pſalmodiam lacrymis irrigantium. Id.ibid.

Imago regalis, admirabilem aſpectum quorumcunque ſelectiſſimorum colorum, ac florum, continens, Id.ibid.

Navis, plena regalibus divitiis, eſt multitudo Monachorum. Id.ibid.

Portus. Mundus aſſimilatur pelago; portus eſt vita Religioſa. S Ephr.adhort.4.

Regeneratio ſecunda. Glorioſus iſtè Sanctus, noſtræ ſecundæ regenerationis inventor, pariter extitit, & ſcriptor. Goffridus ſer.11.de S.Benedicto.

T I T V L V S IV.

R E L I G I O S U S.

Ædificium. Sicut ædificium fundamento carens ſuper terram; ità & Monachus, qui non habet patientiam. S.Ephr.ſerm.Aſcet.

Ager. Similis eſt Monachus agro ſeminato. Idem paræn. 50. Agricultura Monachi, anima bona Evangelicę fructificans. Idem paræn. 1.

Angelus. Nomine Angeli juſtus intelligitur; & præcipuè Vir ſpiritualis, & Religioſus. S. Bonavent. Opuſc. hier. Eccl. p. 1. c. 1. Admirandum ſpectaculum in cœlis, eſt Monachus ſuper terram angelicam vitam agens. S. Ephr. paræn. 8. Angelis ſimilis eſt, eſt ille Monachus; qui, quæ ventris ſunt, ſpernit. Id. ibid. Si animum avari, nudum abſque corpore, cogitatione perſpexeris invenies ſicut veſtem, mille tineis corroſam. Non talis profectò animus inopis eſt. Inops dico ultrò, ac ſponte ſua. Sed fulget ille quidem ut aurum, ſplendet ſicut gemma, floret quaſi roſa: nulla tinea ibi eſt, nullus fur, nulla cura ſæcularis; ſed vivit Angelica vita. S. Chryſoſt.hom.48.in Matth.

Aquila. Sicut aquilæ in montibus excelſis. S.Ephr. de tim. DEI.

Arbor. Conſiſte inſtar arboris floridæ, fructuſque tuarum cuſtodi virtutum. S. Ephr. in hypomniſtico. Monachus eſt arbor, quæ ſi plena ſit fructuum, & alio plantetur, periit: ità Monachus; ſi extra clauſtrum vivat. S. Ephr. ſerm. Aſcet.

Aſina Baal. Aſina animam ſubditi ſignificat. Aſina quando urgebatur à Propheta, procedere contra voluntatem DEI, contradixit. Sic ſubditus; ſic Papa, vel Imperator, ſi Pater, vel Mater, cogit eum aliquid facere contra DEUM, debet os aperire, & contradicere: ibi enim non oportet obedire. S. Bonav ſerm.3.D.15.Pent.

Athleta, & pugiles pietatis iſti ſunt probati. S.Ephr.de tim. DEI.

Capilli Chriſti, proximè ei adhærentes, ſunt pauperes Religioſi. S.Anſelmus in 4.Cant.

Caſtellum. Villa ſignificat homines ſæculares; caſtellum autem ſtatum Religioſum; altero ſtatu, ſcilicet ſæculari, ſecuriorem. S.Anſelmus lib.ſimilit.c.76.

Cervus: eſto quaſi cervus ſitiens, deſideranſque adire fontes aquarum, id eſt, Sacras Scripturas. S. Ephr. de Patientia.

Cælum. Religioſi, & contemplativi, dicuntur Cœli. 1. Propter remotiſſimam ab amore terrenorum elongationem. 2. Propter cœleſtis munditiæ imitationem: nam cœli ſunt puriſſimi. 3. Propter ordinatam obedientiæ voluntariæ continuationem. 4. Propter harmonicam circulorum cęli proportionem: nam in cęlo ſunt quidam circuli Solſtitiales, quidam æquinoctiales &c. 5. Propter omnimodam contrarietatis remotionem. Cęlo nihil eſt contrarium, ut dicit Philoſophus l. 1. de Cęlo. tex. 20. Et ideo non poteſt cęlum aliqua corruptio ſubintrare. 6. Propter ordinatam orbium cæli elevationem, & diſpoſitionem. 7. Propter cautiſſimam meritorum ſuorum occultationem;

Digitized by Google

nem: nam cœlum interpolatè aliqua de ſuis contentis aſpicientibus repræſentat, ſed plura occultat. S. Bonav. Eccl. hier. p.4.c.4.

Colles, dicuntur Religioſi: quia colles dant lætitiam ex alterius patriæ contemplatione. Quia communiter in collibus eſt via aſpera: ſic vita Religioſorum eſt arcta. S.Vincent. Ferr. ſerm.de S.Petro ad vincula.

Columba. Columbarum inſtar in ſublime volitant, ſuaque tabernacula in Cruce defigunt. S.Ephr.de tim. DEI. Collibus velut columbæ alij inſident. Id. ibid.

Curſor. Monachus ſuperbus, velut Aquila eſt abſque pennis. Monachus humilis, ac modeſtus, levis, & celer eſt curſor; & tamquam ſaggittarius jaculandi peritus. S. Ephr. de tim. DEI.

Doctores cunctorum ſunt hominum - filij ſunt ſanctæ illuminationis. Id. ibid.

Filia Juda. Quæ ſunt filiæ Judæ, niſi animæ Religioſæ, quæ JESUM Chriſtum Dominum confitentur. S.Ambr. ſerm.10. in pſ. 118.

Fiſtula, brevis eſt arbuſcula: & ſignificat - pauperes ſpiritu. S.Thom.in 4.Cant.

Fornax. Dan. 3. Horum igitur virtutem nos quoque debemus imitari. Siquidem etiam nunc aurea imago erecta eſt, nempe Mammonæ tyrannis. Sed non aures, animoſque præbeamus illis tympanis, nec tibiis, nec citharis; nec ſi quæ alia divitiarum ſpectra. Sed, etiamſi ardentem fornacem intrare cogamur, paupertatem dico; eam tamen præoptemus potiùs, quàm adoremus eam. - De hujuſmodi fornace, Lazarus non minùs, quàm illi tres pueri, clarus egreſſus eſt. At contrà ille purpuratus, qui in parte odorantium imaginem jure numeratur; gehennæ eſt deputatus incendio. - Illis pueris inveniontur æquales, quotquot paupertatem cum gratiarum actione patiuntur. S. Chryſoſt.hom.4 in Matth.

Grex Salvatoris. Venite electi mei - Grex Salvatoris electe. S.Ephr.paræn.50.

Lampas. Quemadmodum lampas in obſcuro loco relucens: ità Monachus ſobrietati mentis, & cordis, vacans. S. Ephræm paræn.50.

Lignum vitæ ſuper terram Monachus paſſionum expers. Lignum vitæ æternæ in cœlis, Monachus ſtabilis, & non errans. Idem paræn 2.

Luminare. Hominem, non ut ſibi ipſi tantùm prodeſſet, creavit DEUS; ſed ut multis. Idcircò Paulus quoque Fideles homines, luminaria appellat: ex ipſa appellatione manifeſtans; oportere Fideles cæteris quoque uſui eſſe. Luminare quippe, quamdiu ſeipſum tantummodo illuminat, luminare profectò non eſt. S.Chryſoſt lib.3.contra Vituperat. vitæ Monaſt. Illi (Religioſi) qui tamquam luminaria clariſſima in tenebris micantia, eos, qui æſtu medio jactantur, ad ſummam invitantes quietem, & ſecuritatem, ac Philoſophiæ faces, de ſublimi quadam, & longinqua Pharo, accenſas præferentes; ità demum eos, qui monitis ſuis obtemperare non renuunt, ad quietem, & portum tutiſſimum deducunt. Idem ibid. Iſta ergo orbis terrarum lumina in exortu ſolis, imò verò etiam multò ante diem, a lectulo ſurgentes integri, ſobrii, vigilantes: nam nec gravedo capitis, - eos tamquam Angelos - perturbat. S Chryſoſt.hom.69. in Matth.

Maris littus. Littus atque unda maris arenas congerens, eſt cor Religioſi vani: qui videtur in ſolida terra ſtare; ſed tamen multa habet à Sæculo Sanct. Gregor. lib. 5. cap. 3. in 1. Reg.

Moneta. Tria cuique bono inſunt denario, quæ cuique perfecto debent ineſſe Monacho. Denarius quippe bonus ex puro ære, recto pondere, monetaque legitima debet conſtare. - Hæc quoque debet habere Monachus, ut verè Monachus eſſe interpretatur. Ejus quippe metalli puritas, pura eſt ejus obedientia. - Rectum verò illius pondus, ſtabilitas eſt propoſiti ejus. Non ergo leviter exſufflari debet ab eo, qui cœpit; ſed uſque in finem perſeverat ſtabilis. Illius autem moneta habitus eſt Monachalis, atque tonſura antè, & retro, & his conſimilia. Sicut enim denarius à moneta dignoſcitur, cujus ſit regionis; ſic ab iſtis Monachus, cujus ſit Ordinis. Is autem Monachus, qui adeò eſt ſenex, ut antè, & retro, jam nequeat inclinare; denario ille eſt ſimilis, cujus monetam temporis antiquitas jam delevit. - Quem quidem habitum viderit Monachalem quidem habitum habere, ſed ex ære impuro, id eſt, inobedientem eſſe; hunc theſauro cœleſti numquam reponit Chriſtus ſicut nullum denarium falſum. S. Anſelmus de ſimilitudinibus c.90. Falſus denarius, bonus plerumque eſſe videtur: at, ſi in ignem fuerit miſſus, protinus falſus eſſe proditur. Quod ſi hoc (Monachus qui videtur, & patet malus) imputaverit Ordini; tale eſt, ac ſi denarius dicat igni: tu me falſum feciſti. Non autem falſum eum facit, ſed, quod erat, oſtendit. Id.ibid.c.95.

Mundum fugit. Sæpe nautæ, maximè in tempeſtate, fugiunt terram. Et tamen, cùm eam fugiunt navigantes, ipſa potiùs fugere videtur à navigantibus. Et tu, ſi fugeris Mundum hunc, & ipſe te effugiet. S. Ambr. in pſ.36.

Paupertas Religioſa. Nobilis margarita paupertas: quæ, dum omnia contemnit, dominium ſuper omnia accipit. Sicut è contrà avarus, dum omnia appetit, omnium ſervum ſe facit. S. Bonav.ſerm.2 in Cat.S.Petri. Quid ſibi vult? quòd eadem promiſſio facta eſt pauperibus, & Martyribus. Matth.5. Niſi, quia verè Martyris genus paupertas eſt; quæ habitatores à gemina impugnatione, quæ hujuſmodi amatores expugnant, reddit ſecuros: ſcilicet propria invidia, & aliena. Paupertas enim, dum putatur miſera, aliena caret invidia: Et quia eſt voluntaria, nemini quidquam invidet. S.Bernardus ſerm.41 inter parvos.

Piſcis. Religioſus eſt ſicut piſcis: qui extra aquam citò moritur. S. Bonav.dict.ſal. t.4. c.1.

Planta novella, à DEO Sanctificata, eſt Monachus abſtinentiæ rore irrigatus. S. Ephr. paræn.1.

Portus. Portum Monaſterij petij; & relictis, quæ Mundi ſunt - ex hujus Mundi naufragio nudus evaſi. S.Gregor.ep.ad Leandrum Ep. ſup.l.Job.cap.1. Tantùm vita ſæcularium à Religioſorum: quantùm inter tranquilliſſimum intereſt portum, & mare tempeſtuoſum, diſtat. S. Chryſoſt. hom. 69. in Matth. Nihil in rebus humanis ſtabile, nihil inconcuſſum; ſed hominum vita imitatur mare veſaniens, quotidie parturiens naufragia - Quæ eſt igitur horum omnium cauſa? pecuniarum amor, veſana divitiarum cupiditas, morbus inſanabilis; fornax, quæ numquam extinguitur; tyrannus. At non hujuſmodi paupertas. Sed his, quæ dicta ſunt, contraria. Ea ſiquidem eſt tutum aſylum, portus tranquillus, perpetua ſecuritas, deliciæ periculorum expertes, voluptas ſincera, vita turbationum neſcia, vita fluctuum ignara, copia inexpugnabilis, Philoſophiæ parens, frænum intemperantiæ, radix modeſtiæ. S Chryſoſt. hom.de Avarit.

Præco cœli. Fideliſſimus regni cœlorum præco, eſt Monachus ab omni avaritia alienus. S.Ephr. paræn.1.

Reges, ſunt Monachi, meliori corona redimiti. S. Anſelmus lib.ſimilit.c.33.

Regula ipſa eſt quaſi quædam clauſura, vel ſtagnum vivarij: quoniam quidem ſicut piſces decurrente aqua vivarij moriuntur; ſi clauſuræ ipſius minutim, ac ſæpe, crepant, nec reficiantur; ità omnis religio Monaſtici Ordinis funditus perit; ſi cuſtodia ejus, per modicarum contemptum culparum, paulatim à fervore ſuo repeſcit; atteſtante Scriptura, quæ dicit: *qui modica ſpernit, paulatim decidet*. S.Anſelmus l. ſimil.c.122.

Securitas. Atqui nihil horum (periculorum Sæculi) penitus in Monaſteriis invenies. Verùm quamquam procellæ tanta, tantique fluctus deſæviunt; ſoli in tranquillo, & portu, & ſecuritate ſumma reſidentes; veluti ex cœlo ipſo cæterorum naufragia ſpectant. S Chryſoſt. lib.3. contra Vitup. vitæ Monaſt.

Status Religioſus. Eſt terribilior pauperies igne: & graviùs urere conſuevit. S Chryſoſt.hom.4. in Matth. Hic (pauper Religioſus) in cœlo tamquam in pavimento ambulat. Quòd ſi tale pavimentum domus ejus eſt; cogita per teipſum, quale tectum eſt. Id.hom. 48. in Matth. Tranquillitatis Mater, eremus eſt: quietis portus, omnis perturbationis expultria. Idem hom.51. in Matth. Jejunium menſa eorum eſt. Idem hom. 56. in Matth. Vides, quantum vobis advenæ præcellunt. Hi, dico, eremi habitatores, imò verò cœlorum cives. Nos certè, qui harum urbium cives ſumus, peregrinamur à cœlo; illi autem è contrà. Potes enim & urbes habitare, & Monachorum Philoſophiam imitari. Potes & uxorem habere, & in magna familia verſari, & orare, ſimul jejunare, atque compungi. Idem ibid. Quare illo Adam amiſſo, quid inter Angelos, & hunc Monachorum interſit chorum, libenter interrogaverim: qui ſic in terra cantant, & dicunt: *Gloria in excelſis DEO, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*. Sanct. Chryſoſtom.hom.69 in Matth. Apes imitantes ſacrorum favis librorum circumvolant, magnam inde voluptatem captantes. Id.Ibid. Quare non abs re quiſpiam facere poterit; ſi ora iſtorum, qui verſantur in foro, qui ſæcularium rerum rabie furunt; cloacis ſordidiſſimis comparet. Illorum verò (Religioſorum) fontibus: unde rivis limpidiſſimis fluenta mellis (doctrinæ) emanent. Idem ibidem. Sed Monachi Angelis æquales, longè à nobis omnibus abſunt; omnibus enim alio quodam modo, quàm nos utuntur: omniaque ſibi à noſtris aliena ſunt; cibus, domus, calcei,

Digitized by Google

cei, locutio. Si quis ad aurifabrum, aut roſerum venerit; recipit ab auro, & roſis, quendam coloris ſplendorem. Sic, qui accedunt illis, nonnihil à fulgore illorum utilitatis conſecuti, à priora ſuperbia plerumque liberant. Ac velut, ſi quis editum locum petierit, etiamſi minus ſit, magnus tamen, atque ſublimis videtur: ſic donec cum illis fuerint, excellentiores apparent. Idem hom. 70. in Matth.

Templum DEI. *Et ingreſſus templum*. Luc. 19. Sicut templum DEI in civitate eſt; ita & in plebe fideli vita Religioſorum. S. Greg. hom. 39. in Evang.

Tentationibus maximè obnoxius. Quemadmodum latrones, non ubi fænum, & paleæ, & calamus; ſed ubi aurum, & argentum: ibi fodiunt, & continuò vigilant: ſic & diabolus his maximè inſtat, qui ſpiritualia attingunt negotia. Ibi multæ inſidiæ, ubi virtus: ibi invidia, ubi miſericordia. S. Chryſoſt. hom. 1 ad Pop.

Tuba. Poſtquam dormierint, mox ſtudioſè ſurgunt; & velut tubæ deſideratum Chriſtum collaudant. S. Antiochus ho. 39 de Obedientia.

Turturi viduato comparavit te ſæculo abdicatum Propheta pſal. 54. ò Monache! S Ephr. de Monachis, & Turture tomo 2.

Vaccæ illæ Allophilorum arcam DEI geſtantes, fugam Sanctorum renuntiantium ſæculo deſignaverunt; Nam ſicut illæ pignorum affectibus à recto itinere minimè digreſſæ ſunt; ità ſancti, &c. S Iſidor. c. 3. in 1. Reg.

Volucris. Tanquam volucres in montibus volitant. S. Antiochus citatus.

TITVLVS V.

RELIGIOSUS INDEVOTUS.

Æ*Dificium*. Sicut ædificium fundamento carens ſuper petram; ità & Monachus, qui non habet patientiam. S. Ephr. ſerm. Aſcet. de vita. Relig.

Aquila implumis. Monachus ſuperbus, velut aquila eſt abſque pennis. Idem ibid.

Sanctuarii lapis. Nos, fratres chariſſimi, nos ſumus lapides Sanctuarii quos nunquam neceſſe eſt foris conſpici, id eſt, nunquam in extraneis actionibus videri. Sed Sanctuarii lapides in plateis ſunt; cùm Religioſi lata Mundi itinera ſectantur. S. Greg. hom. 17 ad Sacerdotes.

Scapha. Quemadmodum Scapha, quæ fluctibus circumfertur; ità & Monachus, cujus mens ſæculi negotiis diſtrahitur. Id ibidem.

Scirpus. Religioſus indevotus, eſt ſicut Scirpus, vel juncus, aut mergus. qui interiùs eſt aridus; & tamen ſtat in aqua. S. Bonav. diet. Sal. t. 4 c. 2.

TITVLVS VI.

RENOVATIO.

A*Ccipiter*, *Aquila*, *&c. Renovamini ſpiritu mentis veſtræ*. Epheſ. 4. Debemus autem quinque modis renovari. 1. Sicut Aquila, roſtrum malæ linguæ deponendo. 2. Sicut cervus, cornua ſuperbiæ deponendo. 3. Sicut accipiter, plumas, virtutum per gratiam S. Spiritus aſſumendo. 4. Sicut ſerpens, corium vetuſtæ converſationis exuendo. 5. Sicut aurum, vel argentum, rubiginem mali amoris auferendo S. Thom. ſer. 1. D. 19. Pent.

Vinum novum. Diſcipulos veteribus comparat utribus, quos vino, id eſt, ſpiritualibus præceptis faciliùs diſrumpi, quàm id poſſe continere, dicit. Erunt autem utres novi; cùm poſt Aſcenſum Domini, deſiderio conſolationis ejus innovabuntur. Et tunc novum vinum novis utribus adveniet, hoc eſt, Spiritus S. fervor ſpiritualium corda replebit V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Marci. Diſcipuli veteribus veſtimentis aſſimilati ſunt, propter eorum infirmitatem. Theophylactus ibid. Novo veſtimento autem bona opera, quæ foris aguntur, inſinuantur. Vino autem novo fervor fidei, ſpei, & charitatis, quo intus reformamur, exprimitur. Vener. Beda ibidem.

TITULUS VII.

REX.

A*La*. Hebræus dicit; quòd per duodecim alas, Iſ. 6. intelliguntur duodecim Reges, qui præfuerunt populo ab Ozia, ſub quo viſio incepta eſt, & deinceps: quorum quatuor tantùm juſti fuerunt; ſcilicet Ozias, Joathan, Ezechias, & Joſias: & ideo quatuor alis volabant. Reliqui erant octo; quorum quatuor legitimè regnum poſſidebant. Et hi ſignificantur per quatuor alas; quibus facies tegebatur. Reliqui, qui illegitimè: & ſignificantur per alas; quibus pedes tegebantur. Hi Joachim, Jechonias, Sedecias, & Godolias: illi Achaz, Manaſſes, Amon, & Joathan. S. Tho. in 6. Iſ.

Cor Ægypti, id eſt, Rex, & Principes; ex quibus totus vigor Ægypti. S. Tho. in 19. Iſ.

Cornu grande, ipſe eſt Rex primus, ſcilicet Alexander, qui primus regnavit in Græcia. 1. Machab. 10 Per cornu fractum deſignatur mors Alexandri; per ſucceſſum quatuor cornuum ſucceſſus quatuor Regum. S. Thom. in 8. Daniel.

Corona, eſt ſignum regiæ dignitatis. S. Thom. in pſ. 20.

Lateres ceciderunt, id eſt, Reges Juda; qui erant infirmi. De quadris lapidibus, id eſt, fortibus regibus, ex nobis ædificabimus regnum. S Thom in 9 Iſ.

Leo Regem, bos ruſticum, ſignat. S Thom. in 31. Iſ.

Muſca, id eſt, Regi Ægypti, qui occidit Joſiam, 4. Reg. penult. & comparatur muſcæ, propter immunditiam idolorum, & luxuriæ, quæ viget in Ægypto. S. Tho. in 7. Iſ.

Porta ſignificant Reges, vectes Principes. Portæ reges; quorum erat poteſtas judicii, quod in porta exercebatur. Vectes Principes, quibus confirmatur regnum, ſicut vectibus portæ. S. Thom in 2. Thren.

Senſus. Quinque Reges, quod dicit Abraham, ſunt quinque ſenſus noſtri. S Iſidorus c. 11 in Gen.

Sycomorus. Succiderunt ſycomoros, id eſt, Reges Judæ infructuoſos. S. Tho. in 9. Iſ.

S.

TITVLVS I.

SACERDOS.

A*Miantus lapis*, qui nullo igne læditur, eſt hyeroglyphicum Sacerdotum. Cornel. à Lap. in c. 7. ad Hebr.

Angelus. Sacerdotes Angeli ſunt. S. Dionyſius Areop. ep. 8. ad Demophilum. Ipſe Sacerdos, in quantum eſt medius inter DEUM, & populum Angeli nomen habet; ſecundùm illud Malach. 2. *Angelus Domini exercituum eſt*, *&c.* S. Thom. p. 3. q. 22. a. 1. c. 1. S. Chryſoſt. l. 3. & 6. de Sacerdotio, oſtendit; Sacerdotes non tantùm Regibus, ſed etiam Angelis eſſe digniores; quibus poteſtas remittendi peccata conceſſa non eſt. Sacerdos Domini omnipotentis Angelus eſt. S. Iſidorus Peluſiota l. 1. ep. 319. An ignoras, quid ſit Sacerdos? Angelus utique Domini eſt. S. Chryſoſt. hom. 2. in 2. Tit. Eſt Seraphim; qui carbonem ignitum, id eſt, Euchariſtiam de altari fert populo. Cornel. à Lap. in 6. Iſ. Conſtat,

omnes

omnes, qui Sacerdotio funguntur, Angelos poſſe vocari, dicente Malachia c.2. *Angelus eſt Domini*. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Marci.

Apis. Rectè comparantur Sacerdotes apibus: quia ſicut apes, caſtitatem corporis præferunt, cibum vitæ cœleſtis exhibent, aculeum Legis exercent. S.Ambr ſerm. 83.

Aqua baptiſmatis Cui rei ſimiles dixerim magis Sacerdotes niſi aquæ baptiſmatis? quæ peccata baptizatorum diluens illos ad regnum cœleſte mittit; & ipſa poſtea in cloacas deſcendit. S. Gregorius hom. 17. in Evang.

Arbores, ſunt Sacerdotes: qui debent dare flores odoris per bonam famam. S. Vinc. Ferr. ſerm 4. D. 26. Pent.

Aries. Quem alium hoc loco arietem accipimus, niſi primum intrà Eccleſiam Ordinem Sacerdotum? de quibus ſcriptum eſt: *Afferte filios arietum Domino*. S. Greg. mor. l. 30. cap. 3.

Aurum obſcuratum eſt. Thren. 4. Quia Sacerdotum vita, quondam per gloriam virtutum clara; nunc per actiones infimas oſtenditur reproba. S.Gregor. hom. 17. in Evang.

Baſis templi. Quid aliud deſignant baſes in templo, niſi Sacerdotes in Eccleſia? In baſibus Cherubim exprimuntur: quia decet, ut Sacerdotum pectora plenitudine ſcientiæ ſint referta. Id. ibid.

Canalis. Fons Sapientiæ Verbum DEI in excelſis. Eccl. 1. Canalia, per quæ tranſit (ad nos gratia DEI) ſunt Sacerdotes. S.Vinc. Ferr. ſer. 1. in feſto Corp. Chr.

Cherubim. Sacerdotes, per boves, leones, atque Cherubim, deſignati ſunt. 3. Reg 2. Quia in plenitudine ſcientiæ, quam habent neceſſe eſt, ut & boum manſuetudinem teneant, & fervorem leonum. S.Greg. hom. 21. in Ezech.

Cibus Sacerdotis eſt, in peccatorum remiſſione S. Ambr. l. 1. ep 3.

Coci, Sacerdotes ſunt: quia dum electis Fidelibus in fervore Spiritus loquuntur, cibos mentis velut per ignem coquunt. S. Greg. l. 4. c. 4. in 1. Reg.

Conſiliarius. Reſtituam conſiliarios tuos, id eſt, Sacerdotes: quorum eſt, conſilia DEI manifeſtare populis. S.Thom. in 1. It.

Corvi dicuntur Sacerdotes: qui ad modum corvi nigreſcere per pœnitentiam, ſpernere per lotionem momentaneam, & attractare cras, cras, annuntiando futuram gloriam. Iſtis præcepit, ut paſcant Eliam. 3. Reg. 17. id eſt, quemlibet bonum Chriſtianum; deferendo ei carnes, & panem, id eſt, Carnem Chriſti ſub ſpecie panis. S. Bonav. ſerm. 1. D. 1. Paſch.

Deſicus, eſt Ordo Sacerdotum. S. Ambr. l. de Sacerd. dignit. cap. 6.

Diſpenſator. Sunt miniſtri DEI noſtri. Iſ. 61. Sunt *Diſpenſatores myſteriorum DEI*, id eſt, ſecretorum ejus. S. Thom. in 1. Cor. 4.

Exercitus. Sacerdotes ſunt Domini exercitus ſancti. S. Joan. Damaſc.

Fundamentum. O miraculum ſtupendum! o poteſtas ineffabilis! o tremendum Sacerdotii myſterium! ſpirituale, ac ſanctum, venerandum, & irreprehenſibile. Scutum ſiquidem eſt refulgens, & incomparabile, turris firma, murus indiviſibilis, fundamentum ſolidum ac ſtabile, à terra ad axem uſque cœli pertingens, &c. S.Ephr. de Sacerdotio.

Gubernator navis. Suſcepiſti munus Sacerdotii, & in puppi Eccleſiæ ſedens navim adversùs fluctus gubernas. Tene clavum fidei; ut te graves hujus ſæculi turbare non poſſint procellæ. S.Ambr. epiſt. l. 7. ep. 44.

Lingua Sacerdotis, eſt calamus Spiritus ſancti; quo ſcribuntur chartæ, id eſt, conſcientiæ noſtræ: & quo ſeſe pro noſtra cautione DEUS ſubſcribit, ſeu in baptiſmo, ſeu aliis Sacramentis: ubi per verba Sacerdotis DEI gratiam conſequimur. S.Chryſoſt. hom. de reditu ſuo ex Aſia Conſtantinopolim.

Mediatores ſunt Sacerdotes inter DEUM, & homines. Innocent. P. l. 1. de Sacrif. Miſſæ c. 9. Dicendum, quod propriè officium Sacerdotis eſt, eſſe mediatorem inter DEUM, & populum. S.Thom. p. 3. q. 22. a. 1. c. ult.

Miniſter DEI. Sacerdotes dicuntur Dii: quia DEI miniſtri. Iſ. 61. *Vos Sacerdotes Domini, vocabimini miniſtri DEI*. S. Thom. in Prologo expoſit. ſup. ep. ad Hebr.

Moyſes. Vide myſterium. Moyſes, hoc eſt, Propheta. Virga, hoc eſt, Verbum DEI. Sacerdos verbo DEI tangit petram, & fluit aqua, & bibit populus DEI. Tangit ergo Sacerdos calicem; redundat aqua in calice; ſalit in vitam æternam, & bibit populus DEI, qui DEI gratiam conſecutus eſt. S Ambroſ. l. 5. c. 5. de Sacramentis.

Nauta ſunt Sacerdotes. Eum oportet, qui cum vitiis decertaturus ſit prælio, omnium artes notas habere; eundemque & ſagittarium, & centurionem, & militem, & ductorem, & navalis, & muralis pugnæ peritum eſſe. S.Chryſoſt. l. 4. de Sacerdotio.

Oculus Eccleſiæ. Sacerdotes rationabiliter poſſunt dici Eccleſiæ oculus: quoniam ſpeculatores habentur, &c. S.Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

Os Eccleſiæ. Excommunicatio fieri debet per os Eccleſiæ, id eſt, per Sacerdotem. Gloſſa apud S.Thom. in Cat. ſup. 18. Matth. In corpore non niſi os recipit cibum, & proficit omnibus membris. Ratio: quia omnia ſunt conjuncta in eodem corpore, & uno ſpiritu. Si autem ſit membrum abſciſſum, non proficit ſibi. Sacerdos autem eſt os corporis myſtici Eccleſiæ. Et quando ipſe communicat Sacramentaliter; populus ſpiritualiter. Rom. 12. *Sicut in uno corpore*, *&c.* S. Vinc. Ferr. ſer. 10. de Pent.

Paſtores. Grex, Luc 2. populus, nox ſæculum, paſtores ſunt Sacerdotes. S.Ambr. l. 2. in Luc.

Petra ſalis. Quaſi inter bruta animalia petra ſalis debet eſſe Sacerdos in populis. S. Greg. hom. 21. in Exod. Sacerdotes terræ ſunt ſales. S.Chryſoſtomus lib 6. de Sacerdotio.

Puritas. Sacerdotis animum ſolaribus radiis puriorem eſſe oportet: ut nè quando Spiritus Sanctus deſolatum illum relinquat; ut dicere ei liceat: *vivo* equidem, *non* ampliùs *ego*, *vivit autem in me Chriſtus*. Gal. 2. S.Chryſoſt. l. 6. de Sacerdotio. Luminis inſtar, univerſum orbem illuſtrantis, Sacerdotis animum ſplendeſcere oportet. S.Chryſoſt. hom. 6. de Sacerdotio.

Regibus eminent. S.Chryſoſt. hom. 5. de Verb. Iſ. demonſtrat; Sacerdotem præſtare regibus; & Sacerdotium regno. Sacerdoti, ait, thronus in cœlis collocatus eſt. Medius ſtat Sacerdos inter DEUM, & naturam humanam.

Sacra dans. Dicitur Sacerdos quaſi *ſacra dans*. S.Thom. p. 3. q. 22. a. 1. c. ult.

Scyphus Joſeph. Scypus argenteus, Gen. 44. eſt Sacerdos clarus ſcientia, mundus vita. In ſacco eſt, nimirum pœnitentia, & humilitate. Sed aperto ſacco ſtatim apparebit, quàm pretioſum vas intus continebatur. Pſal. 29. *Conſcidiſti ſaccum meum*, *&c.* in morte. S. Bonavent. Opuſc. Eccl. hier. p. 4. cap. 5.

Sepulchrum Chriſti, Corpus Sacerdotis eſt. S. Vinc. Ferr. ſer. de S. Marco Evang.

Seraphim. Presbyteri ad imitationem ſunt Seraphicarum poteſtatum; ſtolis, vice alarum correcti. Duabus autem alis labiorum hymnum illum voce cantantes; & tenentes Divinum, & ſpiritualem carbonem, Chriſtum, prehenſione manus manifeſta geſtantes. S.Germanus Conſtant. rer. Eccleſ. contempl.

Vaſa electa. Sacerdotes triplici vaſi electo comparantur in Scripturis: ſcilicet altari conſecrato; cortinæ ligatæ; Scypho aureo. De primo Deut. 12. de ſecundo Exod. 24. de tertio Eccl. 50. Sacerdos quaſi vas auri ſolidum. S.Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 29.

TITVLVS II.

SANCTUS. SANCTI.

A*Braham*, Sanctos præfigurat. S.Iſid. cap. 12. & 14. in Gen.

Acervus teſtimonii. Galaad, acervus teſtimonii interpretatur: quod tantùm convenit adunatæ multitudini Sanctorum. S. Iſidor. in Cant.

Adamas. Juſti ſunt ſicut adamas; qui nè quidem caleſit in igne. S.Bonav. ſerm. 2. de S.Philipp. Apoſt.

Agni dicuntur ſancti propter tria. 1. Propter innocentiam. 2. Propter ſimplicitatem. 3. Propter manſuetudinem. S. Tho. ſer. 1. de S.Luca Evang.

Alæ. Quid alas animalium, Ezech. 1. niſi virtutes debemus ſentire Sanctorum? qui, dum terrena deſpiciunt, ad cœleſtia volando ſublevantur. S Greg. mor. l. 24. c. 10.

Altilia. Significant ſanctos interna charitate ſaginatos occiſa ſunt per pœnitentiam. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 19.

Angelus in ſole, Apoc. 19. eſt ſpiritualis homo in lucida converſatione. S. Bonaven. Ser. 3. in Pent.

Aquila. Nota ſuper illo verbo: *aſſument pennas ut aquilæ*. Quia ſancti comparantur aquilis 1. Propter volatum

Digitized by Google

altitudinem. Job.39. *Nunquid ad præceptum*, &c. *& in arduis ponet nidum ſuum*. In quo eminentia contemplationis. 2. Propter odoris ſuavitatem. Luc.16. *Ubi fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ*. In quo fervor dilectionis. Cant. 1. *Curremus in odorem*, &c. 3. Propter loci ſublimitatem. Prov.3. *Tria ſunt mihi difficilia*, &c. *via aquilæ in cælo*. In quo ſtudium cœleſtis converſationis. Philipp. 3. *Noſtra converſatio in cælis eſt*. 4. Propter motus velocitatem. Thren.4. *Velociores fuerunt*, &c. In quo promptitudo bonæ operationis. Proverb. 22. *Vidiſti hominem velocem*, &c. 5. Propter renovationem. Pſal. 102. *Renovabitur ut Aquilæ*, &c. In quo ſtudium emendationis, & profectus. 2. Cor.4. *Licet is, qui foris eſt*, &c. 6. Propter membrorum pulchritudinem. Ezech. 17. *Aquila grandis*, &c. In quo decor virtutum. Cant.5. *Tota pulchra es*, &c. 7. Propter filiorum ſolicitudinem. Deut. 32. *Sicut Aquila*, &c. In quo ſolicitudo Sanctorum. 2. Cor. 11. *Quis infirmatur*, *& ego non*, &c. S. Thom. in 4. Iſ.

Arbor. Arbores Sancti ſunt: de quibus ille ramos cædit, qui virtutem imitatur eorum. Theophylactus apud S.Thom. in Cat. ſup. 11. Marci. Sicut firmas arbores ventorum impetus irruens, & undique jactans, non evellit; ſed & ſolidiores, & firmiores his incurſibus reddit: ſic & animam Sanctam, & piè viventem, tentationum incurſus, & tribulationum, non ſupplantant. S.Chryſoſt. hom.4. ad Pop.

Arma DEI ſunt Electi ejus. S.Thom. in pſ.34.

Aurum. Sancti deſignantur per aurum, & lapidem pretioſum. S Thom. in pſ.18. Plateæ civitatis, Apoc.21. ſunt ſancti inferiores. Aurum etiam ſunt per flammam internæ charitatis. S.Thom in 21. Apoc. Sancti magni hic bene purgati, ſunt aurum: & ideo à morte ſtatim in cœlum recipiuntur. Alii non ſatis purgati, ſunt thus; & ponuntur in thuribulo, ſcilicet purgatorio. Eccl.50. *Quaſi thus in igne*. S. Vinc. Ferr. ſer.4. in Epiph.

Barba. In barba lepram portant, qui de Apoſtolis, & Sanctis Chriſti, perverſè aliquid ſentiunt. Sicuti enim barba ornamentum eſt viri; ità ſancti ornamentum præſtant Corpori Chriſti. S.Iſidor. c.11 in 13. Levit.

Canales illi, Cant.7. humilitatem ſignificant Sanctorum. S. Thom. c.7. in Cant.

Cantor. Sancti, optimi ſunt cantores. S.Thom. ſer. in feſto SS. Innocent.

Carbo. Quidam Sancti ſunt ſicut carbones, ardorem habentes, ſed vicina non illuminantes: alii ſicut lampades ſunt; ardent, & illuminant. S.Greg. hom.5. in Ezech.

Cedrus. Cedri ſpecie majorum, qui juſti fuerunt, gloria declaratur. Pſal 19. *Sicut cedrus Libani multiplicabitur*. Sicut enim cedrus non putreſcit; ita nec majorum gloria ulla vetuſtate corrumpitur. S.Ambr ſerm 4. in pſ.118. Cedrus odore ſuo ſerpentes fugat; & ſic ſancti, dæmones, hæreticos, fragrantia doctrinæ ſuæ repellunt. S.Thom. in 1.Cant.

Cervus. Sunt cervi, qui contemplationis ſaltu omnia aſpera facile tranſcendunt. S. Gregor. l.26. c.10. Cervi munda animalia ſunt, ſerpentibus, & venenis inimica; & ſignificantur virtutes Sanctorum. S.Thom. in 2. Cant. Myſtice legitur ſic: cervus tranſcendit ſine læſione, & ſpinas, & ſylvas: ſic ſpiritualis affectus pertranſit ſinè læſione, & infectione mala, delectationes Mundi. S Thom. in pſ.17. *Vox Domini præparantis cervos*, id eſt, ſanctos, & perfectos viros. Quia ſicut cervi repellunt venenoſa; ità ſancti repellunt omne peccatum. Et ſicut cervi per ſpinas incedunt ſinè læſione: ità ſancti per vanitatem Mundi tranſeunt ſinè delectatione S.Tho. in pſ.28. Vir perfectus, eſt ſicut cervus in petra ſtabilitus. S.Thom. in pſ.41.

Cincinni. Sunt intimæ cogitationes Sanctorum. Ros verò, & guttæ noctium, hoc loco, infidelitate plenas, frigidaſque mentes ſignificant. Cùm tales Sanctos DEI perſequuntur, quaſi cincinni Sponſi pleni ſunt guttis noctium. S.Thom. in 5. Cant.

Cœlum. Moraliter per cœlum intelliguntur ſancti, propter ſeptem: Propter continuum motum de virtute in virtutem; propter concordiam, Ordinem; quia vaſa illius, id eſt, DEI: propter converſationem cœleſtem; quia ſemper habent cor in cœlo; quia habent Solem, Lunam, & Stellas; Solem charitatis, Lunam fidei, & Stellas aliarum virtutum. S.Thom. in feſto SS.Trinitatis. Per cœlum Sanctos, per terram terrenos, ſignificat. S.Thom. in 66. Iſ. Juſti ſignantur per cœlos, propter retributionem, & charitatem. S.Thom. in pſal.35. Quot cœlum ſtellis, tot ſancti virtutibus eluceſcunt. S. Chryſol. ſerm.120. Cœli, Sancti ſunt: elevati à terra portantes Dominum. S. Aug. expoſit. 2. in pſ. 18. *Verbo Domini cœli firmati ſunt*. Non enim à ſeipſis, ſed verbo Domini juſti firmati ſunt. Idem in pſal. 37. Portando DEUM cœli ſumus. S. Aug. Conc. 1. in pſal. 88. Tu, ſi vis, cœlum eris. Si vis eſſe cœlum, purga de corde tuo terram. Si terrenas concupiſcentias non habueris, cœlum eris. Cœpiſti ſapere, quæ ſurſum ſunt, & non quæ ſuper terram ſunt: nonne factus es cœlum? Carnem portas; & corde jam cœlum es. S. Auguſt. in pſ.96. Quid aliud cœlum, niſi ſublimis vita Sanctorum debet intelligi. Cœlum fuit Abraham, cœlum Iſaac, cœlum Jacob. S. Gregor. l.29. cap.31. De cœlo vitæ tuæ imaginem cape: etiam quando non germinas fructum: ſere tamen ſemen ad fructum. Illi igitur ſunt cœli, qui audent dicere Philipp.3. *Noſtra converſatio in cælis eſt*. Illi ſunt cœli: in quibus fides, gravitas, continentia, doctrina, vita cœleſtis eſt. S. Ambr. ſerm.12. in pſ.118. Quemadmodum terra dictus, qui lapſus ea illa prævaricatione cœleſtis gratiæ; & in hæc vitia terrena dejectus, prævaricationis ſuæ vinculis ſe religavit: ità è contrario cœlum dicitur; qui vitam Angelorum cuſtodia integritatis exercet; & corpus ſuum continenti ſobrietate moderatur. Eſt ergo & in terris cœlum; in quo poſſunt virtutes eſſe cœleſtes. *Cœlum mihi thronus*: ego magis juſti affectum, quàm elementum intelligo. Illum puto cœlum: ad cujus animam venit Chriſtus. Id. ſerm.12. ibid. Ideo ſanctus cœlum dicitur; quia vicinior eum claritas Solis ſemper illuſtrat. Habet ſplendorem ſuum domeſticum: ut tenebras noctis non ſentiat. Idem ſerm. 16. in pſalm. 118.

Coma, catervæ ſunt Sanctorum. S.Iſidor. in Cant.

Cortina tabernaculi, Sancti omnes ſunt; qui interiora veſtiunt, & exteriora omnimode ornant. S Greg. hom. 19. in Ezech.

Cryſtallus. Quid eſt ergo cryſtallum? nix eſt glacie durata per multos annos. Sancti, & Electi, ſunt lana, cinis, fruſta panis, ſeu buccellæ. Antè erant nix, nebula, cryſtallus: nix, propter frigiditatem; nebula, propter ignorantiam; cryſtallus, propter duritiam: lana ſunt propter hoc, quòd veſtimenti Chriſti pars; cinis, per pœnitentiam. S. Aug. in pſ.147.

Cypreſſus. Bona tigna cedrina, & laquearia cypreſſina: dicuntur: nam utræque arbores imputribilis naturæ ſunt, Sanctos deſignantes. S.Thom. in 1.Cant.

Decor domus DEI. Bona opera, dona DEI: & ipſi Sancti ſunt decor domus DEI; in quantum relucet in eis gratia Divina, quæ pulchrificat, ſicut lux. Sicut dicit Ambroſius: quia ſinè luce omnia ſunt turpia. S. Thom. in pſ.25.

Dies. Sibi *Dies*, eſt juſtus in tenebris; quia *& lux in tenebris lucet*. Joan.1. Et Joſeph in Ægypto erat; & lucebat ei meridies. S.Ambr. in pſ.36.

Filii hominum. Myſtice terrigenæ dicuntur peccatores, quæ terræ adhærent per affectum: unde ſerpenti comparantur. Filii hominum dicuntur boni: qui imaginem DEI, & Chriſti, qui eſt filius hominis, habent. S.Thom. in pſ.48.

Fiſcella Moyſis. Vaſculum, in quo Pharaonis filia, id eſt, Eccleſia: Moyſen, id eſt, Chriſtum, invenit; ſignificat corda Sanctorum. S.Iſidor. c.5. in Exod.

Fumus, propter tres proprietates, quas habet, ſignificat Sanctum; vel maximè virgines. Fumus enim eſt ætherei coloris: & notatur virginis deſiderium in cœleſtibus. Et citò tranſiens: per tranſitum feſtinus motuum defectus. Et tenuis; per tenuitatem humilitas. Cant.3. virgula, &c. S. Bonav. in pſ.100.

Germen herbarum, & lignorum, ſunt Sancti. S. Iſidor. c.3. in Gen.

Granum ſinapis, eſt Vir ſanctus. S Greg. apud S Thom. in Cat. ſup.17. Matth.

Holocauſtum. *Oblationes*, id eſt, minores Sanctos; *& holocauſta*, id eſt, Sanctos majores, *acceptabis*. *Et* Angeli *imponent* Sanctos *ſuper altare tuum*, id eſt, in gloriam cœleſtem. S.Thom. in pſ.50.

Incus. Verus Chriſtianus debet eſſe ſicut incus in ſuis adverſitatibus. S Ephr. tomo 1. de Fide.

Lapis. *Ecce ego ſternam per ordinem lapides tuos*, &c. Iſ. 54. Quaſi in pavimento lapidea pretioſos, ſignificans homines virtutibus eminentes. S.Thom. in 54. Iſ. Myſticè acervus teſtimonii Chriſtus eſt; in quo multitudo conſiſtit omnium Sanctorum, qui ſunt lapides vivi. S. Thom. in 4. Cant. Omnes, qui in JESUM Chriſtum credunt, lapides vivi dicuntur; de quibus 1 Petri 2. S.Iſidorus c.9. in Joſue. Moab ſignificat acervos lapidum tranſeuntium, id eſt, Sanctos, per iſtud Sæculum ad alias manſiones tranſire feſtinantes. S.Iſidor. c.20. in Num.

Lapis

Digitized by Google

Lapis quadratus. Summus Artifex DEUS lapides ſuos, id eſt, Electos, conſuevit quadrare quadratura virtutum: ſcilicet prudentia, temperantia, fortitudine, & juſtitia. S. Bonav. dict. Sal. 4. 10. c. 5. Lapis quadrus æquè ſtat, in quocunque latere fuerit verſus. Quiſquis ergo in proſperitate non extollitur, in adverſitate non frangitur, ſuaſionibus ad malum non trahitur, &c. Lapis quadrus eſt. S. Greg. hom. 22. in Ezech. Secti lapides ſignificant hæreticos; non ſecti Sanctos. S. Iſidor. c. 31. in Exod. Quid eſt quadrari? Attendite ſimilitudinem quadrati lapidis. Similis debet eſſe Chriſtianus. In omni tentatione ſua Chriſtianus non cadit. Et ſi qua vertitur, non cadit; nam quadratum lapidem quicunque verteris, ſtat. S. Aug. in pſ. 86.

Lampas. Bene juſti ſimplicitas, & lampas eſſe dicitur, & contempta: lampas, quia interiùs lucet; & contempta lampas, quia exteriùs non lucet. Intus ardet flamma charitatis. &c. *Filii ſumus parvuli*. 1. Theſſal. 2. S. Gregor. l. 10. mor. c. 29. Lampas David erat propter innocentiam, ſed tamen valde contempta. 1. Reg. 16. Quid Paulus, niſi contempta lampas apud cogitationes divitum fuit? An non contempta lampas erat, qui tot virtutibus emicans, tanta adverſa tolerabat? Hujus lampadis (Chriſti) flammas Herodes explorare voluit. Luc. 24. S. Gregor. mor. l. 10 c. 29.

Lilia, ſunt candidæ, & odoriferæ virtutes Sanctorum. S. Thom. in 2. Cant. Nota ſuper illo verbo: *florebit quaſi lilium*; quia Sancti comparantur liliis. 1. Propter ſtipitis altitudinem: ex qua conſtantia in adverſis. Cant. 2. *Sicut lilium inter ſpinas*. 2. Propter odoris ſuavitatem: ex quo bona fama. Eccl. 39. *Florete flores*, &c. 3. Propter humoris vigorem: ex quo virtus mentis. Eccl. 5. *Quaſi lilia*, &c. 4. Propter connexionem: ex quo Sanctorum charitas. Cant. 7. *Venter tuus acervus tritici vallatus liliis*. S. Thom. in 35. Iſ. Quid per lilia, niſi illorum vita declaratur, qui veraciter dicunt: *Chriſti bonus odor ſumus*. 2. Corinth. 2. S. Greg. mor. l. 24. c. 10.

Lucernæ. Sciendum, quòd in Sacra Scriptura invenitur; quod ſanctæ perſonæ, quando habent claritatem fidei, & ardorem devotionis, dicuntur lucernæ. Ratio eſt, propter officium, & imitationem lucernæ. S. Vinc. Ferr. de S. Benedicto: Quamdiu hic Sol (Chriſtus) fuit præſens in Mundo, illuminavit Mundum in fide Catholica prædicando: ſed poſtquam Sol occubuit per ſuam paſſionem, & receſſit à Mundo per Aſcenſionem; fuerunt neceſſariæ lucernæ ardentes Sanctorum perſonarum: ſicut Apoſtolorum, Martyrum, Doctorum, Confeſſorum. Non enim propter aliam cauſam accenduntur lucernæ, niſi propter Solis abſentiam. Idem ibid. Sancti ſunt lucernæ illæ Moſaicæ Exodi 25. *Facies lucernas ſeptem, & pones ſuper candelabrum*, &c. Candelabrum eſt fides Chriſtiana; abſconditum, ſunt peccata; modius hæreſes ſignificat. Debent autem hæ lucernæ lucere ex adverſo, ſcilicet peccatorum mortalium, quæ ſunt ſeptem: ex adverſo avaritiæ paupertas Apoſtolorum; iræ, patientia Martyrum; Acediæ, diligentia Doctorum; gulæ, abſtinentia Confeſſorum; luxuriæ, puritas virginum; invidiæ, dilectio Conjugatorum; ſuperbiæ, humilitas pœnitentium. Idem ibid. In veteri Teſtamento, ſicut in novo, dicuntur Sancti lucernæ. Ratio, quia ſicut in lucerna ſunt tria, cera fragilis, quæ liqueſcit ſtatim ad ignem; ellychnium album, lux clara: ita quælibet perſona ſancta habet iſta tria: ſcilicet corpus fragile; quod igne devotionis liqueſcit in lacrymas. Intus habet animam albam. Habet lucem gratiæ DEI; ſine qua non eſſent Sancti. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Franciſco Seraph.

Luminare magnum. Sancti ſunt luminaria magna. S. Tho. ſerm. de Nat. Dom. In Eccleſia ſunt multi lucentes, ſicut fideles; & Sancti. Philipp. 2. *Inter quos lucetis ſicut luminaria in Mundo, verbum vitæ continentes*. S. Thom. in pſ. 17.

Margarita. Sancti DEI ſunt profectò margaritæ pretioſiſſimæ in domo DEI. Sigiſmundus Kohel Abb. Lucenſis Ord. Præmonſtratenſ.

Menſa DEI. Corda Sanctorum, menſa DEI ſunt, ex quadris lapidibus conſtructæ. Sanctus Gregorius hom. 21. in Ezech.

Mons. Sancti in montibus; crimino ſi in vallibus (habitant) *DEUS enim montium eſt*. 3. Reg. 20. *& non DEUS vallium*. S. Ambroſius l. 3. ep. 12. Montes aromatum ſancti ſunt: ad hos confugit Chriſtus. quia fundamenta ejus in montibus ſanctis. Pſal. 86 Mons igitur aromatum Paulus, qui potuit dicere 1. Cor. 3. *Bonus odor Chriſti*, &c. Mons aromatum David, pſal. 140. *Dirigatur oratio mea ſicut incenſum*. S. Ambr. ſerm. 22. in pſ. 118. Intelligimus montes, claros quoſque, & magnos Eccleſiæ ſpirituales viros; magnos ſoliditate, non tumore. S. Aug. in pſ. 35. Montes ipſi ſunt Patriarchæ, & cæteri Sancti, qui meritò virtutum montes appellantur. S. Thom. in 3. Cant. Per montes intelliguntur ſancti Viri. S. Thom. in pſ. 35. Montes aromatum ſancti DEI ſunt. S. Tho. in 8. Cant.

Nubes. Cum nubibus, id eſt, cum Sanctis: qui pluunt per prædicationem, corruſcant per miraculorum operationem, volant per altam contemplationem. Sanctus Thom. in 1. Apoc.

Oleum. Nota, oleum tria facit: illuminat, reficit, & ſanat. Sic ſancti illuminant. Matth. 5. *Vos eſtis lux Mundi*. Reficiunt. Prov. 25. *Cibo illius*, &c. Sanant. Unde Samaritanus, Luc. 10. appoſuit *vinum, & oleum*, &c. S. Bonav. in pſ. 80.

Oliva. Nota, quòd ſanctus dicitur oliva propter pinguedinem, in qua devotio Rom. 11. Socius radicis, & pinguedinis olivæ &c. Propter olei nitorem: in quo contemplatio. Zach. 4. *Iſti ſunt duo filii olei*, &c. 3. Reg 6. *Fecit in oraculo*, &c. Propter foliorum virorem: in quo virtus mentis. Gen. 8 *Reverſa eſt Columba*, &c. Propter fertilitatem: in qua abundantia bonorum operum. Pſal. 51. *Ego autem ſicut oliva fructifera*, &c. Propter pulchritudinem: in qua Sanctorum gloria. Eccl. 24. *Quaſi oliva ſpecioſa*, &c. Oſeæ 14. *Erit quaſi oliva gloria ejus* S. Thom. in 11. Jerem.

Oſſa Eccleſiæ, ſunt fortes; ut Prælati, & perfecti viri. S. Thom. in pſ. 41.

Oves. Oves ſunt in prato Scripturæ, gratiæ, & gloriæ, paſcit. Propter tria dicuntur ſancti oves. 1. Nemini oves injuriam faciunt. 2. Quia manſuetè mala ſufferunt. 3. Quia ſe, & ſua, ad uſum hominum tribuunt. S. Thom. ſer. 2. Dom. 2. Paſch.

Palma. *Juſtus ut palma florebit*, &c. Nunquid, cùm Sol exierit, areſcet palma? Nunquid areſcit cedrus? cùm autem Sol aliquando candens fuerit, areſcet fœnum. Veniet ergo Judicium; ut areſcant peccatores, vireſcant fideles. S. Aug. in pſ. 91. Nec immeritò Sanctorum vita palmæ comparatur; quia ſicut palma inferiùs tactu aſpera eſt, & quaſi aridis corticibus obvoluta; ſuperiùs verò & fructibus, & viſu pulchra. S. Gregor. mor. l. 19. c. 15.

Panis fruſtra, ſunt Sancti, & Electi: quia participant pani, de quo Apoſtolus 1. Cor. 10. *Unus panis, unum corpus multi ſumus*. S. Aug. in pſ. 147.

Piſces, Matth. 14. Sancti ſunt novi Teſtamenti; qui de fluctibus ſæculi erepti, exemplo ſuo nos reficiunt. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth.

Pſalterium. Vos Sancti virtus DEI, eſtis. Sed quam facit in vobis. & potentatus ejus, quem oſtendit in nobis. Vos eſtis tuba pſalterium, cithara, tympanum, chorus, chordæ & organum, & cymbala jubilationis bene ſonantia quia conſonantia. Vos eſtis hæc omnia. S. Aug in pſ. 150.

Pupilli. Job. 24. Quid hoc loco pupillos accipimus, niſi electos DEI in mentis teneritudine poſitos: qui magna fide gratia moriuntur; & jam pro ſe mortui faciem necdum vident. Quæ eſt Vidua, niſi Eccleſia? S. Greg. mor. l. 12. c. 22.

Reges. Sancti ſunt Reges: quia ſe bene regunt. S. Greg. l. 16. c. 26.

Scutum. *Ut ſcuto bonæ voluntatis*, &c. DEUS hic ut ſcutum, protegens: in patria verò ut ſcutum coronans. Conſuetudo namque fuit Romanis antiquitus, uti ſcutis rotundis: & in illis habebant ſpem victoriæ. Et quando triumphabant; illomet ſcuto utebantur ut corona. Et inde ſancti pinguntur cum ſcuto rotundo in capite. S. Thom. in pſ. 5.

Stella. Tria Stellis conveniunt: nam ſunt eminentes, lucentes, ordinem ſervantes. Sic Sancti hæc habent: & ideo Stellis comparantur. De primo Philipp. 3. *Converſatio in cælis*. De ſecundo Matth 5. *Vos eſtis lux Mundi*. De tertio Cant. 2. *Ordinavit in me charitatem*. S. Bonav. in pſal. 146. Sancti comparantur Stellis. 1. Propter numerum. Pſ. 146. *Qui numerat multitudinem ſtellarum*. Dan. 7. *Millia millium miniſtrabant*, &c. 2. Propter ſitum. Philipp. 3. *Noſtra Converſatio in cælis eſt*. 3. Propter gradum. 1. Cor. 15. *Stella à Stella differt claritate*. 4. Propter ſplendoris fulgorem. Dan. 12. *Qui ad juſtitiam erudiunt*, &c. 5. Propter ordinatum motum. Judic. 5. *Stellæ manentes in ordine*. 6. Propter viſum. Eccl. [illegible] *Quaſi Stella matutina*. 1. Joan. 3. *Mundum apparuit, quod erimus*. 7. Propter figuræ circulum. Apoc. 12. *Corona Stellarum duodecim*: in quo ſignificatur perfectio gloriæ. S. Thom. in 12. [illegible]

Triticum. Sancti dicuntur triticum: quia ad inſtar tritici habent [illegible] candorem puritatis, [illegible] rubedinem charitatis. S. Vinc. Ferr. ſerm. D. 5. Epiph. Boni ſunt triticum: 1. Quia

R. P. Andrea Spanner.

1. Quia albi, propter puritatem. 2. Quia rubri, propter charitatem. 3. Quia ponderoſi, propter morum honeſtatem. S. Thom. ſerm. 2. D. 4. Epiph. Veri Chriſtiani, & Electi, deſignantur per triticum. S. Ephr. parœn. 4. ad Monachos Nov.

Tuba. Cernit quoque Jeremias tubas, Sanctorum geſtantes figuram; per quas Dominus Mundo canit. S. Iſidorus lib. Proœmiali.

Veſtimenta Chriſti, Sanctos ſignificant; de quibus Iſ. 49. *Omnibus his velut veſtimento veſtieris*. Et nivi comparantur; quia candidi erunt virtutibus; & omnis vitiorum æſtus ab eis remotus erit. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth.

Unguentum. Sicut unguenta, niſi commota, odolere latius neſciunt: & ſicut aromata fragrantiam ſuam, non niſi cùm incenduntur, expandunt: ita ſancti viri in tribulationibus innoteſcunt. S. Gregor. Præfat. in Job.

TITULUS III.

SAPIENTIA. SAPIENS.

A*Nima in corpore*. Sapiens Humani generis primus eſt, ut gubernator in navi, præfectus in urbe, Imperator in bello, anima in corpore, mens in anima, cœlum in Mundo, DEUS in cœlo. Philo apud S. Joan. Damaſc. parall. l. 3 c. 73.

Aqua. Nota ſuper illo verbo: *Beati qui ſeminatis ſuper aquas*. Doctrina Domini eſt aqua: quia abundat. Eccl. 24. *Ego Sapientia effudi flumina*. S. Thom. in 32 Iſ. *Effundam ſuper vos aquam* Iſ. 36. Aqua Sapientiæ eſt doctrina ſacra. S. Thom. in pſ. 22.

Arx. Sapientia DEI eſt arx. S. Thom. in 4. Apoc.

Caſtrum. Foſſa humilitatis cingit caſtrum Sapientiæ. S. Bernardus Opuſc. de Charit.

Cibus. Qui ſpirituali cibo, qui eſt DEI Sapientia, caruerit; à ſpirituali vita deficiet. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 6. Eſt aqua Sapientiæ ſacra doctrina: quæ quidem eſt & cibus, quia confortat; & aqua, quia refrigerat. S. Thom. in pſ. 22.

Donum eſt ſplendidiſſimum, non ſolùm ſicut Sol, ſed & plus quàm Sol. Eſt donum ſapidiſſimum inſtar melius: non ſolùm ſicut mel, ſed etiam plus quàm mel. Eſt donum profundiſſimum inſtar maris: non ſolùm ſicut mare, ſed etiam plus quàm mare. S. Bonavent. dict. Sal. c. 6. c. 4.

Fons. Notandum, quia haurietis aquas de fonte Divinæ Sapientiæ. Eccl. 1. *Fons Sapientiæ Verbum DEI in excelſis*. S. Thom. in 12. Iſ.

Lac. Dicitur Sapientia lac; & hoc 1. propter pulchritudinem. Gen. penult. *Nephtalim cervus*, &c. 2. Propter dulcedinem. Cant. 2. *Sonet vox tua*, &c. 3. Propter ſumendi facilitatem 1. Petri 2. *Quaſi modo geniti infantes lac concupiſcite*. S. Thom. in 55. Iſ.

Lignum vitæ, ipſa bonorum omnium Mater eſt Sapientia; de quo Prov. 3. *Lignum vitæ eſt his, qui apprehenderint eam*. S. Iſidorus c. 3. in Gen.

Lux. Per lucem Sapientia, rorem gratia, pulverem vanitas, indicatur. S. Bonav. dict. ſal. l. 1. c. 4.

Puteus videntis, ſeu viventis, eſt profunda Sapientia. S. Thom. in 24. Gen.

Reſina. Nunquid reſina, per quam medicina pœnitentiæ contra culpam, vel Divina Sapientia, ſignatur? Medicus Propheta, vel Sacerdos, intelligitur. S. Thom. in 8. Jerem.

Sal dulcedinem Sapientiæ, ignis Spiritus S. gratiam, deſignat. V. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. Marci. Sal Sapientiæ Symbolum eſt; hæc enim ſapor eſt mentis, ut ſal ſapor cibi. Lobber. q. 1. de S. Auguſtino.

Sapientia, eſt ſapida DEI ſcientia. Rodericius p. 1. tr. 2. c. 7. ex S. Bernardo.

Sputum. Spiritus Sanctus eſt digitus DEI; ſputum autem Divina Sapientia eſt, quæ ſolvet vinculum labiorum Humani generis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 7. Marci.

Tetragonum. Ariſtoteles in Ethicis dicit: Sapiens bene ſcit ferre fortunas; quia ſe habet ſicut tetragonum ſinè vituperio. S. Tho. in metr. 4. l. 1. de Conſ. Phil.

Via. Quatuor vias docuit nos Chriſtus: viam pœnitentiæ, Sapientiæ, obedientiæ, charitatis mutuæ. S. Thom. ſerm. 1. D. 3. Pent.

Vinum. Nota, quòd vinum myſticè aliud bonum, aliud malum. Eſt enim bonum vinum Sapientia. Prov. 9. *Bibite vinum*, &c. S. Thom. in 13. Jerem.

Uxor. Sicut Uxor juſti dicitur Sapientia; ſic Uxor injuſti, & peccatoris, appellatur ſtultitia. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

TITULUS IV.

SCRIPTURA SACRA.

A*Byſſus*, id eſt multitudo aquarum, *invocat abyſſum*, id eſt, trahit ad ſe multitudinem aquarum aliarum. In Scriptura abyſſus, & tempeſtas, important malum. Unde abyſſus, quaſi dicat: una punitio, abyſſum invocat, id eſt, continuatur ad aliam. Literaliter per abyſſum intelligitur ſacra doctrina. Et ſic eſt ſenſus: abyſſus, id eſt, vetus Teſtamentum vocat aliud, id eſt, novum Teſtamentum, *In voce cataractarum tuarum*, id eſt, Prædicatorum, & Doctorum. S. Thom. in pſ. 41.

Arcus. Arcum ſuum tetendit. Per hunc arcum, ſecundùm Auguſtinum, intelligitur S. Scriptura. *Et in eo paravit vaſa mortis*. Hi ſunt hæretici; quia ex S. Scriptura mortem ſimplicibus parant. S. Thom. in pſal. 7. *Quoniam ecce peccatores*, id eſt, hæretici, *intenderunt Arcum*, id eſt, ad ſe traxerunt S. Scripturam, ſicut qui tendunt arcum. *Paraverunt ſagittas*, venenoſa eloquia, *in pharetra*, id eſt, in memoria, vel ſcientia. S. Thom. in pſ. 10. Arcus eſt S. Scriptura. De hoc arcu prodeunt ſagittæ, quot verba ſacra. In arcu eſt durum lignum, & chorda mollis, quæ flectit lignum. Similiter in S. Scriptura vetus Teſtamentum, quod habet duritiam, & novum molle per gratiam, & mitigans vetus. S. Thom. in 4. Apoc.

Armamentarium. Sacras nobis (DEUS) donavit Scripturas, velut armamentaria, atque theſauros medicamentorum. Sunt autem in Armamentariis arma, & tela diverſa. *Induet thoracem juſtitiæ*, *& accipiet pro galea judicium*; *ſumet ſcutum inexpugnabile æquitatem*. S. Ephr. ſerm. de Pat. & Compunct.

Arundo. S. Scriptura convenienter arundo dicitur, propter ſonum prædicationis. S. Thom. in 21. Apoc.

Calamus. Per calamum poteſt intelligi Scriptura ſecundùm Gloſſam: quia calamo metitur quis longitudinem, latitudinem, & altitudinem conſtruendæ domus. Sic qui habet Scripturæ intelligentiam, metitur cum ea ſingulorum capacitatem; ut majoribus majora, minoribus minora proponat. Calamus non ſcribit, niſi habeat incauſtum in ſe: ſic nec Scriptura ſcribit virtutes in animo; niſi adjungatur ei gratia. Item de bona litera non laudatur calamus, ſed manus: Sic de bona prædicatione Scripturæ non eſt laudandus prædicator, ſed Spiritus Sanctus. S. Thom. in 11. Apoc.

Cibus. Scriptura cibus, & potus eſt: in locis obſcuris eſt cibus; quia manducando, & ruminando ſumitur: in locis autem apertis potus eſt; quia facilè intelligitur. S. Gregor. apud S. Thom. in 10. Apoc. Notandum, quòd prius Dominus aufert debilitates, Matth. 15. & poſtea cibat: quia prius ſunt removenda peccata, & poſtea anima Verbis DEI nutrienda. Gloſſa apud S. Tho. in Cat. ſup. 15. Matth.

Cœlum. Scriptura rectè dicitur cœlum; quia cœlat in ſe Divina ſecreta. S. Thom. in 14. Apoc.

Cor Chriſti. Per hoc intelligitur S. Scriptura, quam manifeſtat cor Chriſti. Hoc autem erat clauſum ante paſſionem; quia erat obſcura. S. Thom. in pſ. 21. Eſt omnis Scriptura, cor DEI, os DEI, lingua DEI, calamus DEI. S. Bonav. Lum. Eccl. ſerm. 12.

Domus eſt S. Scriptura; tectum ejus ſublimitas. S. Thom. in Cat. ſup. 2. Marci.

Favus. Rectè Divina Scriptura favus diſtillans vocatur; quia multipliciter intelligitur, & variis ſenſibus exponitur. S. Thom. in 4. Cant.

Firmamentum in Eccleſia Scripturæ Divinæ intelliguntur: quia cœlum plicabitur ſicut liber. Aquas quaſdam, quæ ſunt Angeli, poſuit ſupra firmamentum: quia Angeli non egent Scriptura. S. Iſidor. c. 2. in Gen.

Fluvius. Hæ columbæ ſuper rivos aquarum reſident; quia ſancti Doctores fluentis Divinarum Scripturarum immorantur. S. Thom. c. 5. in Cant. S. Scriptura eſt fluvius; hujus

hujus fluvii finis, eſt amor Divinus: *Quia finis præcepti eſt charitas*, dicit Apoſtolus 1. Tim. 1. S. Bonav. Lum. Eccl. Ser. 7. in fine.

Fons. Eſto cervus ſitiens, deſideranſque adire fontes aquarum, id eſt, Sacras Scripturas. S Ephrem de Patientia ad Religioſum. Myſticè fons Jacob, Scripturæ ſunt. Siquidem inſtructi in Scripturis bibunt ſicut Jacob, & filii ejus. Simplices autem, & rudes bibunt more pecorum Jacob. Orig. tr. 14. in Joan. apud S. Thom. in 4. Joan. Scriptura, ſecundùm Auguſtinum, Fons eſt, deducens rivulos multos. S. Thom. in 12. Apoc. Quid per fontem, & puteum, niſi ſancta Scriptura deſignatur? Sed quare Fons, & puteus ſimul? Fons in ſuperficie apparet; puteus latens omnes ſe quærentes majori labore exercet. Sed ſciendum; quòd Divina Scriptura, in quibuſdam manifeſta exiſtens; in quibuſdam verò locis obſcuram ſe præbens, magna inquiſitione eget, ut inventa ſumatur. S. Greg. in 5. Cant.

Hortus. Pulſemus ad pulcherrimum illud Scripturarum hortum, mirè fragrantem, & ſuavem. S. Joannes Damaſc. Orth. fid. l. 4. c. 18. S Scriptura eſt hortus optimus. S. Thom. Serm. 3. Sexageſ.

Ignis. Notandum, quòd Verbum DEI dicitur ignis: quia illuminat. Pſ. 118. *Lucerna pedibus, &c.* Quia inflammat. Pſal. 104. *Eloquium Domini, &c.* Quia intima penetrat. Jerem. 29. *& factus eſt Sermo, &c.* Quia liquefacit. Pſal. 147. *Liquefaciet ea, flabit ſpiritus ejus, &c.* Quia conſumit inobedientes. Iſ. 30. *Labia ejus repleta, &c.* S. Thom. in 5. Jerem.

Liber. Liber grandis. S. Thom. in 8. Iſ. Intellectus habet duos libros, è quibus DEUM addiſcat. S. Scripturam, & creaturas. S. Bonavent. diet. Sal. t. 6. c 3. Liber vitæ dicitur tripliciter. Tertio modo id, in quo eſt documentum vitæ agendæ, & promiſſio vitæ dandæ. Et ſic idem eſt, quod S. Scriptura. S. Thom. in 3. Apoc.

Menſa. Tabernaculum Eccleſia eſt; in qua eſt menſa, id eſt, Scriptura Sacra. S. Iſid. c. 48. in Exod. Triplex menſa legitur in S. Scriptura. 1. Eſt menſa veteris Legis. Exod. 25. Alia eſt novi Teſtamenti 1. Cor. 10. Et hæc menſa fuit res, & figura. Tertia menſa eſt in patria. Luc. 22. *Ego diſpono vobis, &c.* Et utraque menſa pugnamus contra inimicos noſtros. Unde dicit David: *adverſus eos, qui tribulant me, &c.* Quia per menſam, quæ eſt S. Scriptura expellimus tentationes. S. Thom. in pſ. 22.

Panis. Septem panes, ſunt Scriptura novi Teſtamenti: in quo gratia S. Spiritus & revelatur, & datur. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 15. Matth. Nota ſuper illo verbo: *& panes frangens*. Quia verbum DEI eſt panis 1. arctus, propter obſervandi difficultatem. Matth. 7. *Arcta via*. 2. Uberrimus, propter fructus utilitatem. Iſ. 55. *Quomodo deſcendit imber*. 3. Pinguis, propter delectationis ſuavitatem. Gen. ult. *Aſer panis pinguis*. S. Thom. in 30. Iſ.

Sagitta DEI, DEI Verba ſunt. S. Thom. in pſ. 37.

Scyphus, eſt Divina Scriptura; ubi eſt potus Sapientiæ. S. Anſelmus apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Sol. Comparatur Eccleſia aeri, quæ illuminatur per Sacram Scripturam, ſicut aer per Solem. S. Thom. in 9. Apoc.

Veſtes ovium, quas aſſumunt hi lupi, ſunt S. Scripturæ, vel potiùs depravatæ. D. Vincentius Lirinenſis c. 18. Veſtimenta alba, Evangelica ſunt & Apoſtolica ſcripta omnium clariſſima. S. Chryſoſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 9 Marci.

Vinaria cella. Poteſt per cellam vinariam S. Scriptura figurari. S. Greg. in 1. Cant.

Vitrum. Scriptura comparatur vitro: quia vitrum oſtendit rem, ſed non plenè. S. Thom. in 4. Apoc.

TITVLVS V.

SOCIETAS MALA. SOCIUS MALUS.

C*Arbones vaſtatores*, exempla ſunt. Quare dicti ſunt (mali) carbones? Quia qui ſe convertunt ad Dominum, de mortuis reviviſcunt; carbones autem, antequam accenderentur, extincti erant. S. Aug. in pſ. 119. Vaſtatores dicuntur; quia ſuo exemplo alios convertunt, & in eis vitia devaſtant. Idem ibid.

Civitas ſanguinum, Ezech. 24., eſt collectio impiorum. S. Bonav. Spec. B. V. c 5.

R. P. Andreas Spanner.

Corpus diaboli, univerſitas eſt iniquorum, tanquam illius nutrix adultera; cujus ipſe caput eſt. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 14.

Currus diaboli, eſt mala ſocietas. S. Bonav. ſer. 2. D 4 Paſch.

Dentes diaboli, mali Socii ſunt: quia alios bonos corpori diaboli incorporant. S. Gregorius l. 33 c. 29

Ericii, ſunt mali: qui, antequam apprehendantur, ſeu corripiantur, toti videntur; apprehenſi verò globantur, & non videntur. Excuſatio id agit. S Gregor l. 33. c. 32.

Hydria Samaritanæ, Joan. 4 Spiritualiter hydria erat Societas mala mulieris, quæ ejus impediebat curſum, ideo dimiſit. S. Vinc Ferr ſer. f. 6. D. 3. Quadrag.

Incantator, eſt diabolus, & aliæ malæ perſonæ. Contra hos debemus induere proprietates aſpidis; unam dexteram aurem ponere ſupra petram Chriſtum, alteram occludere cauda, corporis extremitate; ſcilicet mortis cogitatione, quæ eſt ultimum hominis. S. Vincent. Ferrer. ſerm. 2. Epiph. Dom.

Lucifer. Dæmones ſunt Patres eorum, quos decipiunt. Patres dico, non generatione, ſed imitatione. Lucifer ergo eſt avus hominum perverſorum. S. Bonav. ſerm. 2. in Vigil. Nat. Dom.

Mallei diaboli Malos homines diabolus quaſi malleos, & flagella, habere conſuevit. S Auguſt ſer. 85 de temp.

Mare, conſortium malorum ſignificat S. Thom. in 13. Apoc.

Meretrix, Apoc. 17. Hæc mulier meretrix, eſt multitudo malorum, & quidem maximè perverſorum. S. Thom. in 17. Apoc.

Organum diaboli Scandala, ſunt Angeli Sathanæ Quærunt autem (diaboli) organa, per quæ ſcandala operentur. Origen. tr. 3. in Joan. apud. S. Thom. in Cat. ſup. 18. Matth.

Perdix. Sicut auceps per captam perdicem alias allicit, & capit; ità diabolus per animam captam. S. Ephr tom. 2. de recta intent.

Peſtilentia, eſt homo malus; qui te vult per calumniam expoliare Iſte talis ſic eſt, quomodo puſtula mala in corpore; S. Aug. l. 50. homil. 10 Ut puſtulam amittamus, non curamus, quòd aliquid cum puſtula de noſtro corpore abſcindantur. Sic non debemus curare, quòd aliquid de ſubſtantia corporali nobis cum ablatione talis hominis abſcedat; dummodo ab eo liberemur. Id. ibid.

Poma putrida. O quot animæ damnantur ex mala Societate! Quoniam poma putrida corrumpunt omnia alia: ſic etiam corrumpit mala Societas omnes alios de Societate. S. Vinc. Ferr. ſerm. ſer. 5 D. 4. Quadrag.

Radices malæ, mali parentes; mali rami, ſunt mali filii, & nepotes. Item malæ radices ſunt primi vitiorum inventores; rami ſunt eorum vitiorum ſequaces. Et jam ſecuris Divini judicii ad radicem venit. Luc. 3. Patet igitur, quòd impoſſibile eſt, ramos evadere, ex quo ſecuris ſic cœpit radices ferire. S Bonav ſer. 2. D. 7. Pent.

Saxum cadens. Sicut Saxum de monte deſcendens lapides ſibi occurrentes ſecum præcipitat: ità exemplo malo multi cadunt in profundum inferni. S. Vinc. Ferr. ſer. 3. D. 21. Pent.

Sepulchrum. *Guttur eorum* eſt ſepulchrum patens. Nam ſicut ſepulchrum eſt locus mortuorum, & de eo egreditur fœtor; ità locutiones eorum mortificant alios vel ſpiritualiter, vel corporaliter. 1. Cor. 15. *Corrumpunt bonos mores colloquia prava*. S. Thom. in pſ. 5.

Tadæ lumen. Prædicatio perverſorum, ſeu pervertentium; eſt ſicut tædæ lumen. S. Greg l. 35. c. 26.

Turba. Chriſtus turba ejecta ſanat puellam, Matth. 9. Idem ſurdum de turba ſubducit, & ſanat. Matth. 7. Zachæus *præ turba non poterat videre JESUM*. Luc. 19. Turba hæc, eſt malorum Societas. S Bonav Ser 2 D 23. Pent.

Venatores diaboli, ſunt homines perverſi; per quos animæ hominum in peccatis capiuntur. S. Bonav. ſer. 1. D. 16. Pent.

TITVLVS VI.

SPES.

A*Ltitudo*. Per longitudinem Fides intelligitur, per altitudinem ſpes, per latitudinem charitas. Et hæ virtutes æquales dicuntur: quia quantum quiſque credit, tantum ſperat; & quantum ſperat, tantum diligit. S. Thom in 21. Apoc.

Anchora. Comparat (Apoſtolus) ſpem ipſi anchoræ. Spes animam firmat in DEO in hoc Mundo; qui eſt quaſi quoddam mare. S. Thom. in 6. Hebr. lect. 4. Eſt autem differentia inter anchoram, & ſpem: quia anchora in imo figitur, ſed ſpes in ſummo, ſcilicet in DEO. Idem ibid. Spes, eſt quaſi anchora ſtabiliens corda. Ibid. in 13. lect. 2. Spes in DEO, eſt firmamentum. Ideo hæc comparatur anchoræ. S. Thom. in pſ. 20.

Arma. Sicut galea eſt munimentum capitis; ſic ſpes eſt armatura intentionis. S. Bonav. diet. ſalm. t. 5. cap. 4.

Aſtitrix DEI. Spes eſt dulce lumen oculorum, levamen laborum, dulcis conſolatio miſerorum; una, & non infima de tribus regii cubiculi aſtitricibus. S. Bernardus Opuſc. de fil. prod.

Aſylum. Tres illæ urbes aſyli. Deut. 19. ſunt fides, ſpes, charitas. S. Iſidorus c. 19. in Deut.

Campus. Fortitudo miles egregius DEI, accurrens per campum fiduciæ, extracto gladio lætitiæ, &c. S. Bernardus Opuſc. de fil. prod.

Columna. Spes dirigit ad ſuperna: unde ſignificatur per columnam fumi. S. Thom. in prologo expoſ. ep. ad Epheſ. Spes eſt ſicut columna domum firmans; ſicut galea caput armans, ſicut anchora navem ſervans. S. Bonav. diet. ſalm. t. 5. cap. 4.

Dux animæ. Timor, & ſpes, ſunt Duces peccatricis animæ: Beata peccatrix; quæ talem meruit habere ducatum. Goffridus Abb. ſerm. 9. de S. Magdalena.

Erectio. Fideles, Eccleſiæ dicuntur columnæ: quia debent eſſe recti per fidem, erecti per ſpem, fortes per charitatem. S. Thom. prologo expoſ. ſup. ep. ad Epheſ.

Fumus. Spes ad modum fumi ex igne, id eſt, ex charitate provenit; in altum aſcendit, in fine deficit, id eſt, in gloria. S. Tho. ib.

Galea. Aſſume pro galea ſpem futurorum bonorum, quæ oculus non vidit. S. Ephrem de Panoplia.

Haſtile. Spes deſignatur in haſtilis rectitudine. S. Thom. in 3. Apoc.

Hyacinthus; lapis eſt aerii coloris. Quid ergo in hyacinthinis manibus, niſi ſpes, & cœleſte deſiderium, accipitur? S. Thom. in 5. Cant.

Iſaac. Abraham moraliter nobis virtutem fidei per exempla ſua ſignificat. Iſaac ſignificat ſpem. *Abraham* igitur *genuit Iſaac;* quia fides generat ſpem. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Longitudo. Altitudo templi hujus ad fidem refertur, longitudo ad ſpem, latitudo ad charitatem. S. Iſidor. cap. 3. in 3. Reg.

Mola. Superior, & inferior mola, eſt ſpes, & timor: ſpes quippe ad alta vehit; timor autem cor inferiùs premit. S. Iſidor. Comm. cap. 10. in Deut. Tollit ſuperiorem molam, ſi flenti peccatori dicat; non habebis veniam de commiſſis: tollit inferiorem; ſi peccantem deceptione palpet, ac ſi dicat: age mala in quantum vis abſque metu: nam DEUS pius eſt. S. Iſidorus cap. 10. in Deut.

Ovum. Oppoſuit Dominus ſerpentem piſci, diabolum fidei. Diabolus non corrumpat fidem, nè devoret piſcem. Reſtat ſpes; quæ, quantùm mihi videtur, comparatur ovo: ſpes enim nondum pervenit ad rem: & ovum eſt aliquid; ſed nondum eſt pullus. Nihil ergo tam inimicum ſpei, quàm retrò reſpicere, id eſt, in eis rebus, quæ præterlabuntur, & intereunt, ſpem ponere. Ovo tuo ſcorpium time. Vide, quia de cauda percutit, quam retrò habet. Nos ovum noſtrum ſub alis ipſius gallinæ (Chriſti, Matth. 23.) ponamus. S. Aug. ſerm. 29 de Verb. Dom.

Pes. Spes vocata eſt, quòd ſit pes. Unde contrarium deſperatio: deeſt enim ibi pes. S. Iſidor. l. 8. orig. c. 2. *Quemcumque locum calcaverit pes veſter, veſter erit.* Pes veſter utique Spes veſtra eſt: & quantumcunque illa proceſſerit, obtinebit. Si tamen in DEUM tota figatur; ut firma ſit, & non titubet. S. Bernardus ſer. 15. in pſ. 90.

Principium, & Finis, Fidelium eſt fides, ſpes, & charitas. S. Ephr. de timore DEI.

Rachel. Spes æternæ contemplationis DEI, habens certam intelligentiam veritatis, ipſa eſt Rachel. S. Iſidor. cap. 25. in Gen.

Servus DEI. Unus ſervorum, quos DEUS mittit ad revocandos filios prodigos, eſt timor, alius ſpes. S. Bernard. Opuſc. de fil. prod.

TITVLVS VII.

S. SPIRITUS.

A*Lare Fidelium.* S. Spiritus eſt. S. Thom. in 8. Apoc.

Amor eſt. S. Thom. ad Cantorem Antiochen. Opuſc. 2. c. 4. Spiritus S. dicitur amor, & donum; in quo omnia donantur. S. Thom. ſerm. in feſto S. Barnabæ Ap.

Aqua. Omnes ſitientes venite ad aquas. Iſ. 55. Athanaſius habet aquam, per quas S. Spiritus intelligitur. Ait enim: aqua viva Spiritus ſanctus eſt; ſicut Joannes docuit cap. 7. S. Athanaſ. l. 1. ad Theophilum de Trinitate. Et 1. 3. de Spiritu ſancto. Ait: cùm Pater ſit fons, ac filius dicatur fluvius; Spiritum dicimus potare. Scriptum eſt enim: *Nos omnes eodem Spiritu potati ſumus.* Terra, Mater Domini MARIA rectiſſime accipitur; de qua ſcriptum: *aperiatur terra.* Quam terram irrigavit Spiritus Sanctus; qui fontis, & aquæ nomine in Euangelio ſignificatur. S. Iſidor. c. 8. in Gen.

Auſter. Dicitur Auſter propter calorem. Abac 3. *DEUS ab auſtro veniet.* Propter arborum fructificationem. Cant. 4. veni Auſter. Per Auſtrum Spiritus Sanctus figuratur. S. Gregor. in 4. Cant.

Calamus DEI. Cor DEUS, os Pater, lingua Filius, calamus Spiritus ſanctus. S. Bonav. Spec. B. V. c. 2.

Candelabrum illud ſeptem calamorum Spiritus ſancti geſtabat imaginem. S. Iſidorus c. 45. in Exod.

Columba. Quæritur: quare Spiritus ſanctus ibi (ad Jordanem) in columba, hic (in monte Thabor) in nube declaratus eſt? Dona ſiquidem ſua per ſpecies declarare ſolet: innocentiam autem in baptiſmate donat; quæ per avem ſimplicitatis deſignatur. Daturus eſt autem claritatem, & refrigerium, in reſurrectione: ideo in nube refrigerium, in fulgure nubis claritas reſurgentium corporum deſignatur. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 17 Matth.

Cuſtos. Paracletus regeneratis in Chriſto cuſtos, conſiliator, & tutor eſt. Rupertus Abb. Tuit. de div. offic. l. 7. cap. 10.

Digitus. Opera digitorum. Tres digiti, tres perſonæ q. d. Opera totius Trinitatis, vel Spiritus ſancti. S. Thom. in pſ. 8. Digitus in Evangelio Spiritus ſanctus dicitur. Nicetas ſup. or. 40. S. Gregorii Naz. in S. Baptiſma. Spiritum ſanctum eſſe digitum DEI, in libris Evangeliorum apertiſſimè declaratur. Cùm enim unus Evangeliſta dixiſſet. Luc. 11. *In digito DEI ejicio dæmonia;* alius Matth. 12. ait: *in Spiritu DEI ejicio dæmonia.* S. Iſidorus Orig. l. 7. c. 3. 4. Spiritus ſanctus eſt digitus DEI; ſputum autem Divina Sapientia eſt; quæ ſolvit vinculum labiorum humani generis. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 7. Marci.

Doctor velox, & efficax. Ivo Carnot. Ep. Serm. de Pentecoſte.

Flumen. Fons. Eſt pacis fluvius. Rupertus ib. l. 7. c. 10. Spiritus ſanctus, eſt Fons aquæ ſalientis in vitam æternam. Orig. apud S. Thom. in Cat. ſup. 4. Joan.

Gallus, lucis nuntius, quis eſt, niſi Spiritus ſanctus? cujus voce in Prophetis, & in Apoſtolis nos de trina negatione excitamur ad amariſſimos poſt lapſum fletus. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 16. Marci.

Gladius, Spiritus ſanctus eſt; ſicut Apoſtolus Paulus ad Epheſios meminit. Auricula autem amputata, auditus Judæorum eſt; ſicut Iſaias dixit: *Domine, quis credidit auditui noſtro?* Theca verò Petrus eſt, in quo Spiritus DEI latebat. Arnobius annot. 8. ſup. Joan.

Murus hujus civitatis eſt Spiritus ſanctus. S. Thom. in pſ. 47.

Notarius publicus, eſt Spiritus ſanctus. S. Bonav. diet. ſal. t. 3. cap. 1.

Nubes lucida, & obumbrans ſanctos, eſt Spiritus ſanctus, Origen. apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth. Nubes eſt Spiritus ſanctus; qui eſt ſapientiæ Fons. Theophylactus apud S. Thom. in Cat. ſup. 9. Marci.

Oleum. Panis in craticula coctus, Levit. 2. & oblatus, & aſperſus oleo, Chriſtus eſt in cruce pro nobis paſſus, & totus unctus Spiritu ſancto. S. Thom. de Sacr. Alt. cap. 21. Dicitur Spiritus ſanctus oleum: quia ſicut oleum ſupernatat omnibus liquoribus; itâ Spiritus ſanctus omnibus creaturis. 2. Propter ſuavitatem ſuam miſericordia, & omnis ſuavitas mentis, à Spiritu ſancto eſt. 3. Quia oleum eſt diffuſum; ſic Spiritus ſanctus eſt communicativus. Item oleum eſt fomentum ignis, & caloris: & Spiritus ſanctus fo-

vet,

Digitized by Google

vet, abnutrit amoris calorem. Item oleum illuminat: ſic ità Spiritus ſanctus. Job. 32. *Inſpiratio Omnipotentis dat intelligentiam*. Oleum gaudii pro luctu. Iſ. 61. Spiritus ſanctus eſt cauſa gaudii. S. Thom. in pſal. 44. Eſt oleum exultationis. S. Aug. contra Maximinum l. 3. c. 16. ſuper illud pſ. 44. *Unxit te oleo lætitiæ*. Solet Spiritus ſanctus olei nomine appellari; juxta quod pſal. 44. ait: *Unxit te DEUS tuus oleo*, id eſt, Spiritu ſancto. S. Thom. in 1. Cant.

Oſculum. Spiritus ſanctus ſpecialiter charitatis nomine deſignatur. Ipſe eſt amor Patris, & Filii, & ſuavitas, & unitas, & oſculum, & amplexus. S. Bernardus Opuſc. de Charitate c. 13.

Oſtiarius; eſt Spiritus ſanctus. Ad officium Oſtiarii pertinet, ut oſtium aperiat: & de Spiritu ſancto dicitur Joan. 14. *Docebit vos omnem veritatem*. Chriſtus eſt enim oſtium, in quantum eſt veritas. S. Thom. in 10. Joan. lect. 1.

Rebecca. Gen. 27. Rebecca loquitur ad filium minorem: *Vade ad gregem, & accipe mihi inde duos hædos*; præfigurans carneum Salvatoris adventum. Iſaac portat imaginem DEI Patris, Rebecca Spiritus ſancti. S. Iſid. c. 23. in Gen.

Scriba. S. Spiritus eſt ſcriba velociter ſcribens. Qui per ſtudium quærunt ſapientiam; per partes, & etiam longo tempore ſtudent: qui habent eam à Spiritu ſancto, velociter accipiunt. S. Thom. in pſ. 44.

Signaculum vultus DEI. S. Athanaſius l. 1. ad Theophilum de Trinit.

Sol. Dicendum, quòd ſicut eſt de Sole materiali, ità contingit de Spiritu ſancto. Multi autem poſſunt ſe abſcondere, & non recipere calorem Solis; ſed Sol ex parte ſua ſe exhibet omnibus. Sic Spiritus ſanctus effunditur ubique, & petit ab omnibus recipi; niſi aliquis ſe per malitiam abſcondat. S. Thom. in pſ. 18.

Vena, eſt benigna Paterni cordis: eſt torrens voluptatis DEI. Rupertus Abb. Tuit. de div. offic. l. 7. c. 10.

Veritas. S. Juſtinus M. P. Sermone exhortatorio ad gentes, docet, à Platone dictum Spiritum ſanctum fuiſſe, veritatem & virtutem.

Vita. Spiritus ſanctus vitalis eſt; vel potiùs totus ille ipſa lux, & ipſa vita eſt. S. Gregor. Naz. or. 6. de S. Spiritu.

TITULUS VIII.

S. STEPHANUS.

AGnus. Paulus fuit lupus, S. Stephanus fuit Agnus. S. Chryſoſt. de Reprehenſionib. ſer. & de Converſ. S. Pauli.

Apoſtolus. O Virum! tempore quidem Apoſtolis poſteriorem; at præclaris facinoribus priorem. S. Aſterius Amaſeæ Ep. hom. de S. Stephano.

Bellator nobilis. Dux purpurati exercitus. S. Chryſol. ſer. 154.

Lapis. Currunt illi ad lapides, Act. 7. & ille ad preces. Lapides lapidem percutiunt, ſed lapidem molliorem; de quo fluit oleum charitatis, & tinnitus redditur pietatis. *Domine*, inquit, *nè ſtatuas illis hoc peccatum*. Idem ibidem.

Martyrum Dux. Martyrum anteſignanus fuit ille primus Chriſti Diaconus, & Apoſtolus; ac primus Martyr Stephanus. S. Damaſcenus Orthod. fid. l. 4. cap. 16. Primitiæ Martyrum. S. Aſterius hom. de S. Stephano. S. Proto-Martyr Stephanus eſt Primicerius purpuratæ cohortis, armatus vexillifer. S. Bernardus ſerm. de S. Stephan. Primitivus flos Martyrum. Ibid. Sic loricatus gratia, & haſta fortitudinis ſapienter infrendens, faciebat prodigia, & ſigna magna. Idem ibid.

Piſcis. Cùm *primum* piſcem admonetur Petrus inquirere, Matth. 17. aſcenſuri oſtenduntur & plures. Beatus ille primus Martyr Stephanus primus aſcendit, & ſtaterem in ore continuit: in quo didrachma novæ prædicationis, tanquam duo denarii, habebatur. DEI enim gloriam, & Dominum Chriſtum, contuens, prædicabat. S. Hilarius apud S. Tho. in Cat. ſup. 17. Matth.

Platanus procera, quam fabri plures accidant. S. Aſterius citatus.

R. P. Andreas Spanner.

TITULUS IX.

SUPERBIA.

SUPERBUS.

ABies. Notandum; quòd ſicut abietes ſunt magnæ; ità & cedri: & ideo per eas ſignatur ſuperbia. Dicitur ergo, *vox Domini confringentis cedros*, id eſt, virtus imperii Divini ſuper omnes ſuperbos. S. Thom. in pſ. 28.

Adeps. Dicit adipem ſuum, ſuperbiam. S. Thom. in pſ. 16. Sicut ex abundanti cibo adeps, ità ex abundantia rerum ſuperbia naſcitur. S. Greg. l. 15. mor. c. 25.

Ædificat alta. Quid dixerunt ſuperbi? nè pereamus diluvio, faciamus altam turrim. Superbia ſe munitos arbitrabantur. S. Aug. in pſ. 54.

Alieni, vocantur ſuperbi. S. Thom. in pſ. 18.

Aranea. Superbia comparatur araneæ: quia ſicut aranea ſe eviſcerat: ſic ſuperbus perdit animam, ut capiat laudem humanam. S. Vinc. Ferr. de Propriet. vitior. c. 1.

Arbor. Sicut arbor excelſa, & ſpecioſa, ſed infructuoſa; ità ſuperbus, & inſolens Monachus. S. Ephr. de vita Relig. Superbia arbori excelſiſſimæ, ſed putridæ, ſimilis eſt; cujus undique facilè confringuntur rami. Idem de recta vivendi ratione cap. 3.

Avena; propter vanitatem, ſignificat ſuperbiam. S. Thom. ſerm. 2. D. 4. Epiph.

Beſtiæ, ſunt ſuperbi. S. Iſidor. c. 2. in Gen.

Cedrus. Elatus ſicut cedrus Libani confringetur. Arnobius in pſal. 28. Vide hic *Abies*. Cedri nomine pravorum ſuperba elatio deſignatur. S. Iſidorus c. 3. in 3. Reg. Superbi ſunt cedri. S. Aug. in pſ. 28.

Cervix. Nota, cervix propriè poſterior pars colli eſt: quandoque accipitur pro ſuperbia. S. Thom. in c. 5. Boetii.

Cornu. Superbiam ſignat. S. Auguſt. in pſ. 8.

Cygnus, ſignificat cervicis altæ ſuperbiam. S. Iſid. c. 9. in Levit.

Dæmonum habitatio, eſt conſcientia perſonæ ſuperbæ. S. Bonav. ſerm. de S. Auguſtin.

Diei altitudo. Ab altitudine diei conculcaverunt me. Pſal. 55. hoc eſt, à ſuperbia temporali. Noli timere altitudinem conculcantium: diei altitudo temporalis eſt, non æterna. S. Aug. in pſ. 55.

Divites, intellige ſuperbos; pauperes, humiles. S. Auguſt. in pſ. 48.

Equus. Omnes, qui luxuriæ, ſuperbiæ deſerviunt, quaſi equi quidam ſub curru Pharaonis, id eſt, ſub regimine diaboli ſunt. S. Thom. in 1. Cant. illi ſunt equi, qui per ſuperbiam extolluntur. S. Thom. in pſ. 31.

Febris ephemera, eſt ſuperbia; quæ citò deficit. Job. 24. *Elevati ſunt ad modicum*. S. Thom. ſer. 3. D. 22. Pent.

Feretrum. Superbia comparatur feretro mortuali. S. Vinc. Ferr. de propriet. vit. c. 1.

Fons omnium vitiorum, & radix, eſt ſuperbia. S. Thom. 2. 2. q. 132. a. 4.

Fortis. Superbi dicuntur fortes. S. Aug. in pſal. 36. *Dii fortes terræ*, dicuntur præſumentes de ſe, & ſuperbi. S. Aug. in pſ. 46.

Fulmen. Per ictum fulminis intelliguntur ſuperbi. Sicut enim fulmen generatur in alto; ſic ſuperbi altè ſe extollunt. S. Thom. in metr. 4. l. 1. de Conſ. Phil.

Fumus. Superbia comparatur fumo S. Bonav. diet. ſal. t. 1. c. 4. Sicut fumus magis aſcendendo deficit; ſic ſuperbus plus exaltatus magis evaneſcit. S. Vinc. Ferr. ſerm. 1. de Superbia.

Gallina. Comparatur gallinæ: quia, ſicut gallina ſtatim cùm poſuerit ovum, clamat: ſic ſuperbus vult videri, cùm fecerit aliquod bonum. Matth. 23. *Faciunt, ut videantur*. S. Vinc. Ferr. de Propriet. vit. c. 1.

Gelboe montes. Per Gelboe montes ſuperba Judæorum corda ſignantur. S. Greg. l. 4. mor. c. 3.

Gigas. *Terrum gigantum*, id eſt, ſuperborum, & potentium; *detrahes in ruinam*. Iſ. 26. S. Thom. hic. Gigas, ſuperbus aliquis eſt, extollens ſe, velut quia eſt aliquid in ſe, & per ſe. S. Aug. enarrat. 2. in pſ. 32.

Goliath figura diaboli, & ſuperbiæ. S. Iſid. c. 10. in 1. Reg.

Hæreticorum locus ſuperbia eſt: ſicut eſt è contra humilitas locus bonorum. S. Greg. mor. l. 9. c. 17.

Hydrops. Naſcitur ex vitio veſicæ cum inflatione turgente: per hoc, ſignificat ſuperbiam. S. Thom. ſer. 2. D. 17. Pent.

Immedicabile. Superbiæ morbus, malum immedicabile. S. Ephr. de tim. DEI.

Initium. Superbia eſt radix, & initium omnium viciorum. S. Thom. in c. 12. 2. Cor. lect. 3. *Initium omnis peccati ſuperbia*. Eccl. 10. Quemadmodum principium, & finis, bonorum eſt humilitas; ità malorum initium, & finis, exiſtit ſuperbia. S. Ephrem. tom. 1. ad everſionem ſuperbiæ. Omnium malorum initium ſuperbia eſt. Paulus Oroſius ad S. Auguſt. lib. 6. hiſtor. c. 17.

Lacdale ſuperbia ſimilis eſt; in quo draco libenter moratur. S. Ephr. de virtute c. 5.

Lepra. Leproſus ſuperbus eſt, qui tumet. S. Thom. ſerm. 1. D. 2. Epiph. Superbia, eſt lepra Naaman, 4. Reg. 5. quæ ſeptempliciter nos occupavit: in proprietate poſſeſſionum, in gloria veſtium, in voluptate corporum; in ore quoque dupliciter, ſimiliter in corda. Neceſſe igitur habemus, cum Naaman ſepties lavari; & quidem in Jordane, id eſt, in humili Paſſione Chriſti; ut ab ea lue immundiſſima mundemur. S. Bernardus ſerm. 3. de Reſurrect. Dom.

Libidinoſiſſimus. Multis ſæpe ſuperbia luxuriæ ſeminarium fuit. S. Gregor. mor. l. 26. c. 12.

Lupus. Uno menſe vivit vento. Ità ſuperbus uno menſe in menſura vitæ ſuæ vivit vento ſuperbiæ. S. Vinc. Ferr. de Propriet. vit. c. 2.

Mare. Mundus dicitur mare, ratione tumoris per ſuperbiam. S. Thom. in 8. Apoc. Arenam Dominus mari terminum poſuit; quia, ad frangendam Mundi gloriam, abjectos, & pauperes elegit. S. Gregor. mor. l. 9. cap. 5.

Mons. Quando dæmon vult aliquem præcipitare in Infernum; primò facit illum aſcendere in ſupercilium montis ſuperbiæ. S. Bonavent. ſerm. de Invent. S. Crucis. *Montes fluxerunt ſicut cera à facie Domini*. Qui ſunt montes? Superbi, omnis altitudo extollens ſe adverſus DEUM. S. Aug. in pſal. 96. Dæmones montes ſunt propter ſuperbiam; & petræ poſt vocantur propter pertinaciam. S. Thom. in 6. Apoc. *Diceris monti huic*, id eſt, ſuperbo diabolo, *tranſi hinc*, id eſt, ab obſeſſo corpore *in altum maris*, id eſt, in profundum Inferni *& tranſibit*. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 17. Matth. Per hos montes (pardorum) ſæculi poteſtates, Reges ſcilicet, & Principes intelliguntur: qui veluti montes in ſuperbia extolluntur; & malignis ſpiritibus, quaſi leonibus, & pardis, cubilia præbent. - De his montibus coronatur Eccleſia; quando Principes ſæculi ad fidem Chriſti convertuntur - Coronatur & de cubilibus leonum, & montibus pardorum; quando ſuperbos quoſque, & ſævos, ac doloſos, convertit. S. Thom. in 4. Cant. *Tange montes, & fumigabunt*, per compunctionem. S. Thom. in 8. Matth. id eſt, ſuperbos Montes Amana, ſuperba Infidelium corda. S. Iſidor. in Cant.

Morbus. Superbia eſt perinde, ac peſtilens quidam morbus, ac tabificus. S. Antiochus Abb. hom. 44. de Superbia.

Naves Tharſis, ſuperbi ſunt, præſumentes in incertis flatibus ventorum. S. Aug. in pſ. 47.

Oculi, id eſt, ſuperbia, ſublimis, id eſt, hominis potentis; humiliati; id eſt, humiliabuntur. S. Thom. in a. l.

Oleum. P. Petrus Ribadeneira comparat ſuperbos oleo: quia, ſicut oleum, ità ſuperbi omnibus volunt ſupernatare.

Onager. Per onagrum intelligitur ſuperbus; unde vincula onagri, ſunt vincula ſuperbi. S. Thom. ſerm. 2. D. 3. Adv.

Pavo, ſymbolum ſuperbi. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. de Superbia.

Pes ſuperbiæ. Cùm cautam faceret Dominus Eccleſiam, ait: illa tuum caput obſervabit; & tu ejus calcaneum. Serpens obſervat ejus calcaneum, quando tibi veniat pes ſuperbiæ; quando labaris, ut dejiciat. Tu autem caput ejus obſerva. *Initium omnis peccati ſuperbia*. S. Aug. in pſ. 35.

Phrenetici. Fortes hi, ſeu ſani ſunt ſuperbi Judæi de ſe præſumentes; phreneticis ſimiles, quibus nihil fortius. Sed quantò majores vires, tantò mors vicinior. S. Auguſtin. Conc. 1. in pſ. 58.

Pinguis cervix, eſt opulenta ſuperbia. S. Gregor. mor. libr. 12. cap. 22.

Radix, & origo omnium vitiorum, eſt ſuperbia. S. Thom. in 12. 2. Cor. lect. 3. Prava radix eſt ſuperbia. S. Thom in pſ. 30. Superbia omnium viciorum ſeptem radix, & origo. S. Thom. 2. 2. q. 162. a. 4.

Rami, Superbi ſunt rami erecti & ſpicæ erectæ, quia vacuæ. S. Bonav. diet. ſal. t. 7. cap. 1.

Rubigo, eſt præſumptio. S. Aug. in pſ. 77.

Stare neſcit. Citò pes offendit in nocte, ſi quaſi quidam Mundi oculos luna viam non monſtret. Et tu in nocte es ſæculi. Monſtret tibi Eccleſia viam; ex alto te Sol illuminet, ut lapſum timere non poſſis. - Neſcit ſtare ſuperbia. S. Ambroſ. in pſ. 35.

Taurus. Congregatio taurorum, id eſt, ſuperborum cornupetarum, inter vaccas populorum: quas dixit vaccas, animas ſeductibiles. S. Aug. in pſ. 57. In tauro cervix ſuperbiæ; in ariete ducatus gregum ſequentium, deſignatur. S. Greg. Præf. in Job c. 13. Tauri vocabulo cervix ſuperbiæ demonſtratur. Pſal. 21. tauri pingues. S. Greg. mor. l. 7. c. 15.

Turris, ſuperbia hujus Mundi eſt. S. Iſidor. c. 9. in Gen.

Tyrannis. Bene ſuperbiam impii tyrannidem vocat. Propriè enim tyrannus dicitur: quia in communi republica non jure principatur Idem.

Ventus. Superbia comparatur vento propter tria; quia ventus extinguit lucem, exſiccat rorem, & exſufflat pulverem. S. Bonavent. diet. ſal. t. 1. c. 9.

Vermis divitiarum, ſuperbia eſt. S. Auguſt. apud S. Bonavent. Apolog. pauper. 3. reſponſ. partic. 1. a. 2.

Veſica comparatur: quæ mox deficit, dum tantum acu pungitur. S. Bonav. diet Salut. t. 1. c. 3.

Via eſt Inferni, ſicut humilitas via cœli. S. Bonav. ſerm. de S. Phil. & Jac. Apoſt.

Volucres cœli. Vide nunc etiam volucres cœli ſuperbos. S. Aug. in pſ. 8.

Vorago eſt. S. Bonavent. Opuſc. de 6. alis Seraph. c. 5.

T.

TITVLVS I.

TENTATIO.

AQuilo. Diabolus dicitur Aquilo, propter tentationis impetum: - quia impedit boni operis fructum, - quia ſiccat lacrymarum fluvium. S. Thom. in 1. Jerem.

Dies mala, eſt tentatio diabolica. S. Thom. ſer. 1. D. 21. Pent.

Framea. Inimicus ſpecialiter diabolus. - framea ejus tentationes. S. Thom. in pſ. 9.

Latus ſiniſtrum, ſignificat tentationes diaboli: dextrum verò delicias Mundi. S. Bonavent. diet. ſal. t. 10. c. 5.

Rete. Sicut piſciculi evadunt ſagenam, ſic humiles rete, id eſt, tentationes diabolicas. Sanct. Bonavent. diet. ſal. t. 7. cap 1.

Semen diaboli, eſt perverſa ſuggeſtio. S. Iſid. c. 5. in Gen.

Serpentem, ſuggeſtionem accipimus; mulierem, animalem corporis ſenſum; rationem autem, virum. S. Iſidor. c. 4. in Gen.

Somnium nocturnum, eſt tentatio occulta. S. Iſidor. c. 20. in Deuter.

Ventus, quandoque ſignificat tribulationem, quandoque ipſam tentationem peccati. S. Thom. in pſ. 34.

TITVLVS II.

S. THOMAS AQVINAS.

ABYſſus. Thomas idem eſt, quod *abyſſus*. Quid de abyſſo dicat abyſſus, hoc eſt, S. Thomas, audiamus. In pſ. 32. ait: abyſſus ſecundùm Auguſtinum, dicit profunditatem aquarum immeabilem; & habet duplicem interpretationem. Ab *a*, quod eſt *ſinè*, & baſi, quod eſt fundamentum. quaſi ſinè fundamento, & ſinè candore: quia profun-

Digitized by Google

profunda eſt, & obſcura. In ea (abyſſo) eſt immenſa abundantia, ſive multitudo aquarum. Secundò in abyſſo conſervatur aqua; & non decidit. Tertiò extrahuntur ad utilitatem, cùm elevantur vapores ex eis, & generantur pluviæ, & irrigatur terra. Ità S. Thom. in pſ. 32. Quæ omnia pulchrè quadrant abyſſo. S. Thomæ.

Acutiſſimus Doctor. Sed hæc (ad ſcribendos Theologicos Commentarios) impellere non potuiſſent; niſi S. Thomam graviſſimum, atque acutiſſimum nobis Divinitus datum Doctorem, in hiſce tam operoſis noſtris commentationibus præeuntem, & quaſi viam munientem, ſubſequerer. P. Gabriel Vaſquez. tom. 1. Comment. in Sanct. Thom. Præfat. ad Lectorem.

Alpha. Rectè Titelmannus eum appellat Theologorum Theologum, alpha literarum omnium, veritatis unicum artificem, architectum omnium literarum, &c. Laurentius Deaponte, Ord. Cler. Reg. Minorum in Sap. tom. 2. hom. 13. § 4. n. 114.

Angelus Theologiæ. P. Vincentius Caraffa ep. de mediis conſervandi primævum ſpiritum Societatis. Angelicus Doctor. Pius V. Bulla, qua eum inter Doctores Eccleſiæ retulit.

Aquila. Inſtar omnium una nobis Aquinas Aquila; qui non uſitata, & tenui penna hæc exaravit. P. Henricus Engelgrave in Cœl. Panteo p. 1. Præfat. ad Lect.

Aſtrum Pulcherrimum Dominicanæ familiæ, atque adeò Reipublicæ Chriſtianæ aſtrum. P. Ludovicus Molina in ep. dedicat. ad Philipp. Hiſp. Reg.

Athleta ſplendidiſſimus Catholicæ fidei. Paulus V. Bulla ad Neapol.

Baculus ſenectutis Lumen oculorum meorum, baculum ſenectutis meæ; ſolebat S. Thomam vocare Paulus IV.

Candelabrum in domo DEI lucens. Sixtus V. Bulla, qua S. Bonaventuram inter Doctores Eccleſiæ retulit. Fuit univerſalis Eccleſiæ lumen præfulgidum, gemma radians Clericorum, fons Doctorum, Univerſitatis noſtræ Pariſienſis ſpeculum clariſſimum, & candelabrum inſigne, ac lucens: per per quem omnes, qui vias vitæ, & ſcholas doctrinæ ſanctæ ingrediuntur, lumen vident claritatis. Pariſienſis ſchola epiſtola ad laudem, defenſionemque Sancti doctrinæ. Ità refert P. Laurentius Deaponte antè citatus.

Clariſſimus, & Sanctiſſimus *Doctor*. P. Petrus Ribadeneira vitæ S. Ignatii l. 3. c. 23.

Cherubim. Eligam Angelicum Doctorem; qui non quilibet Angelus, ſed Cherubim, hoc eſt, ſcientia, & charitate plenus. Idem ibid. n. 116.

Clypeus eſt, *Eccleſiæ*, & telum. Joannes Bapt. Gonet, Ord. Prædic. in Commendat. doctrinæ S. Thomæ § 6.

Columna veritatis. Niſi Apoſtolus Sanctiſſimam Eccleſiam edocuiſſet columnam eſſe, ac firmamentum veritatis; Thomam dicerem; Thomam ſanctiſſimum, ut talem, prædicarem. P. Laurent. Deaponte tom. 2. Sap. Salom. tom. 13. § 4. n. 90.

Decus, & flos Mundi, dixit cum fletu ſæpius de S. Thoma Albertus M. ut in ſuo nodo indiſſolubili 17. refert Petrus de Alva, & Aſtargo. Eſt ſanctiſſimus Doctor lumen, ſplendor clariſſimus, Scholaſticæque diſciplinæ decus, & ornamentum. Deaponte cit.

Deus minor. Quem DEUS in terris veluti quendam minorem DEUM ab omnibus Religiosè coli præcepit. P. Coſmus Alamannus p. 1. Summæ Philoſ. Præfat. ad Lect.

Divinus. S. Thomæ doctrina, eſt Divina, cœleſtis, admirabilis. Clem. VIII. ad Neapolit. Certiſſima Chriſtianæ doctrinæ regula. Pius V. Conſtitut. 36. an. 1567. Eſt perfecta, & non ſine infuſione Spiritus ſancti. Joannes XII an. 1323. in Bulla Canon. Scripta S. Thomæ ſunt nobis mera oracula. P. Joannes Boniſacius de Sapiente fructuoſo. l. 5. ep. 3. Eſt Divinus homo; eſt Doctor, & Sapiens, & Sanctus. Idem.

Doctor Eccleſiæ. Primis Eccleſiæ Doctoribus comparatur. P. Franc. Svarez tom. 1. de Gratia. Prolegom 6. c. 6. n. 28. Ejuſdem eſt primarius Dux, & Magiſter. Ibid. P. Nicolaus Lancicius S. J. Opuſculo de rectè traducenda adoleſcentia ait: ſatis ſe Eccleſiæ profuiſſe cenſere poſſet Ordo Prædicatorum; ſi vel ſolum S. Thomam protuliſſet. Eſt Doctor egregius. Urbanus V. in Bulla de Tranſlat. Corporis. S. Thomæ. Doctorum antiſtitem, vocat S. Thomam Engelgrave in feſto S. Catharinæ V. M. § 1. Eſt proprius Doctor Societatis. Congregatio 5ta Generalis. Glorioſus Doctor. V. Marina de Eſcobar vitæ l. 4 c. 20. § 3.

Enucleator ſecretorum. Fuit oraculorum, & ſecretorum naturalium, & ſupernaturalium, enucleator præcipuus. Clemens VI. ſerm. de S. Thoma.

Evangelica Doctrina. Dum audio, doctrinam ſuam non ab hominibus Thomam accepiſſe, ſed à ſanctiſſimis Apoſtolis; & à Chriſto audio approbatam; parum abeſt, nè illam Evangelium dicam Deaponte ibidem num. 104.

Genius naturæ. Scimus, unum D. Thomam Scholæ Principem, naturæ genium, orbis Magiſtrum, nullius injuria cæteris Theologis omnibus eſſe anteponendum. P. Joan. B. Gonet cit. § 10.

Incomparabilis Doctor, princeps Theologorum. P. Sfortia Pallavicinus hiſtor. Concil. Trident. p. 1. l. 7. c. 14. n. 5.

Interpres Angelicus Divinæ voluntatis. Clemens VII. Bulla ad Neapolit.

Lucerna. Eſt lucerna. Sic eum vocat DEUS Pater apud S. Catharinam Sen. tr. 2 dial. c. 84.

Luminare. Lux. Lumen Eccleſiæ. Splendidiſſimum Eccleſiæ lumen. P. Poſſevinus tom. 2. apparat. Sacri p. 477. Ipſe fuit veluti lumen valde lucidum, quod in Eccleſia collocavi. Ait DEUS Pater apud S. Catharinam Sen. cit. Eſt veluti luminare ſplendens ſuper candelabro collocatum, extirpans errores. Ibid. c. 119. Ipſe fuit una lux ardentiſſima; quæ non ſolùm in Ordine ſuo reſplenduit, verùm etiam in corpore myſtico militantis Eccleſiæ, tenebras hæreſium, ac errorum extinxit. Ibid. tr. 6. c. 158. In quibus omnibus (ſcilicet Conciliis, Lugdunenſi, Conſtantienſi, Viennenſi, Florentino, Lateranenſi, Tridentino,) ſic ſancti doctrina præfulgida, ſic hæreticis terribilis: ut ſicut ſanctis lumen Conciliis; ſic perpetuus hæreticorum in illis fuerit mallèus. Deaponte tom. 2. hom 13. § 4 n. 110.

Magiſter orbis. Magiſter terrarum P. Franciſcus Piccolomini ep. de util. & neceſſit. Executionum.

Magnus Aquinas. P. Pallavicinus lib. Vindic. Soc. JESU cap. 24.

Machabæus. Eſt verè Machabæus alter; qui gladio ſuo caſtra DEI protexit. Joannes Gonet citat.

Oraculum. Scripta S. Thomæ ſunt nobis mera miracula. P. Joan. Boniſacius citatus.

Pythagoras Chriſtianus eſt. Pallavic. cit. c. 5.

Salomon. Eſt plus, quam Salomon. Clemens VI. ſerm. 2. de S. Thom. Doctor noſter Salomoni meritò coæquatur. Id ibid. Plus, quam Salomon. Innocent. VI. an 1352...

Sidus fulgentiſſimum Academiarum, Gonet citat.

Sol Theologiæ, ac Princeps. P. Ludovicus Molina in primitiva Concordia Præfat. ad Lectorem.

Turris. Doctrina ſanctiſſimi Thomæ ad inſtar illius cœli, de quo in Canticis Salomon ſicut turrem efformat; de qua mille clypei pendent. P. Granada S. J. in 1. p. D. Thomæ c. 3. n. 114.

TITULUS III.

TIMOR DEI.

ANtidotum. Timor Domini inſtar antidoti purgat omnes peccati fæces. Sanct. Bernardus ſerm. 86. ſup. Cant.

Calcaria, ſunt timor, qua declinatur malum; & amor, quo agitur bonum. S. Thom. in 5. Apoc.

Capitulum. Maximè eſt ſicut, quoddam Capitulum, quod eſt factum præcipuè ad culparum correctionem. S. Bernardus citatus.

Civitas. Qui timet Dominum, ſimilis eſt civitati ſupra montem poſitæ, muriſque, munitæ; à cujus conſpectu impij contremiſcunt dæmones. Sanct. Ephr. de timor DEI in principio.

Decor virtutum. Sicut Mater DEI, eſt Virgo, & decor virginum; ſic timor iſte caſtus decor eſt, & virgo virtutum animæ. S. Bonav diet. ſal. t. 6. c. 1.

Diſciplina puerorum. Timor DEI eſt ſicut diſciplina puerorum. S. Bernardus cit.

Dux. Timor, Spes, ſunt Duces peccatricis animæ. Beata anima, quæ talem meruit habere ducatum. Goffridus Abb. ſer. 9. de S. Magdalena.

Electuarium. Timor Domini eſt inſtar electuarij conſervativi. S. Bernardus citatus.

Fons. Timor Domini Fons vitæ; timor Domini munitio animæ. Timor Domini animæ tutela. Timor Domini gubernator eſt animæ. Timor Domini animæ ſchola eſt. S. Eph. ſerm. Aſc. de timore DEI.

Framea. Pro framea igitur, ac gladio timorem apprehende Domini: nam timor Domini velut gladius anceps eſt. S. Ephr. de Patientia, & conſervatione Sæculi.

Gloria

Digitized by Google

Gloria Monachi, timere DEUM. Sanct. Ephr. de timore DEI.

Hortus. Timor Domini, eſt ſpecioſus ſicut hortus, virtuoſus ſicut ventus, & pretioſus ſicut theſaurus. Eſt valde ſpecioſus inſtar horti paradiſi. eſt ſicut hortus concluſus. S. Bernardus ſerm. 86. in Cant.

Juſtitiarius. Timor Domini, eſt ſicut juſtitiarius puniens maleficum. Idem ibid.

Medicina. Eſt ſicut medicina infirmorum. Timor DEI repellit ſanguinem luxuriæ, phlegma acediæ, melancholiam iræ, & choleram ſuperbiæ. Idem ibid.

Mola. Superior, & inferior mola, eſt ſpes & timor. Spes quippe ad alta vehit, timor autem cor inferiùs premit. S. Iſid. in c. 10 Deut. Vide ſuperius *Spes*. *Mola*.

Murus eorum timor Domini. S. Ephrem paran. 46. ad Eulogium.

Officina Religioſorum. S. Bernardus ſerm. 86 in Cant.

Oſtiarius. Timor Domini, eſt ſicut oſtiarius cuſtodiens ingreſſum. portat clavem portæ æternæ. Idem ibid.

Paradiſus deliciarum. Ubi verò non eſt timor, ibi vulpes habitabunt. S. Ephr. ſerm. Aſcet. de timore DEI.

Radix. Sapientia duas habet radices; ſcilicet timorem, & amorem. S. Bonavent. Opuſc. Lum. Eccl. ſerm. 14.

Retinaculum ſuperbiæ, eſt timor Domini. Sanct. Thom. in pſ. 33.

Servus DEI. Unus ſervorum, quos DEUS mittit ad revocandos filios prodigos, eſt timor, alius ſpes. S. Bernardus tr. de fil. prod.

Ventus. Eſt ſpecialiter ſicut ventus Aquilonaris. Nam ſicut ventus Aquilonaris pluvias diſſipat, nubes fugat, aerem ſerenat, reptilia exterminat, & aquam congelat: ità timor Domini diſſipat pluvias carnalium delectationum, fugat nubes carnalium imaginationum. Sanct. Bernardus ſerm. 86. in Cant.

Verecundus. Timor verecundus, eſt omnium ætatum ornatus: ſed in juvenili ætate ampliùs erubeſcit. Quid eſt amabilius verecundo adoleſcente? Quàm pulchra hæc, & ſplendida gemma maximè in vultu adoleſcentis.

Veſtis. Timor ſervilis, eſt velut veſtis de ſacco. Idem ibid.

TITVLVS IV.

TRIBVLATIO.

A*Damas*. Nec malleis cæſus infringitur. Ità ergo qui à ſe ipſo non læditur, etiamſi tundatur, ab aliis non poteſt lædi. S. Chryſoſt. hom. quia nemo læditur, niſi à ſeipſo.

Æſtus eſt Sæculi; ſed magna umbra eſt ſub alis DEI S. Auguſt. in pſ 60.

Apes ſunt perſecutiones: nam ſicut apes quamvis aculeatæ mel parant; ità perſecutiones electis dulcedinem cœleſtis gloriæ præparant. S Bonav. ſerm. 4. D. 3 Paſch.

Aratrum. Quemadmodum aratrum immittens infernè terram proruit, tutam ſeminibus cuſtodiam parans, nè jacta in ſuperficie remaneant, ſed in ipſos terræ ſinus condantur, & in tuto radices figant: ſic & nos facere neceſſarium; & tamquam aratro tribulatione utentes, cordis profundum ſcindere. Joel. 2. S. Chryſoſtomus hom. 4. ad Pop.

Balſami lignum. Quis hodie patientiam ſervat in adverſis? ſimiles ſumus ligno balſami, quòd nullo modo vult gladio tangi; imò, ſi tactum fuerit, ſtatim perit. Plin. in nat. hiſtor. lib. 12. cap. 25.

Calceus. Calceati ſunt patientes in dextero pede per amorem DEI; in ſiniſtro per timorem inferni. S. Vinc. Ferr. de S. Petro ad Vinc.

Carcer. Pro omni tribulatione ponit (Joan. Apoc. 2.) carcerem. S. Anſelmus in Apoc.

Cithara. Cithara ſonat, quæ nos ſumus, dum adverſa patimur. S. Auguſt. in pſal. 42. Sicut citharædus neque nervum intendit, ut non abrumpat; neque remittit ultra modum, nè harmoniæ concentum lædat: ſic & DEUS agit; neque in remiſſione continua, neque in longa tribulatione, noſtram conſtituit animam: ſecundùm ſuam prudentiam utrumque faciens. Non ſinit enim nos continua potiri remiſſione nè ſegniores ſimus. Non autem rurſum ſinit in continua eſſe tribulatione; nè concidamus, neve deſperemus. S. Chryſoſt. hom de Reditu ſuo.

Collyrium. *Collyrio inunge oculos tuos, ut videas*. Apoc. 3. Stephano virtute collyrij paſſionis in tantum purgati ſunt oculi; ut videret *gloriam DEI, & JESUM ſtantem*. De felle dicitur Tobiæ c. 11. *Aſſumens Tobias de felle piſcis, &c.* viſum recipit. Accipiamus fel tribulationis; patienter ſuſtineamus pro illo, qui pro nobis in paſſione de felle guſtavit. S Bonav. ſerm. 4. in Quinquaſima.

Correctio. Neque hæc ſola de tentatione bona lucrati ſumus; verùm & multam modeſtiam, manſuetudinem multam. Civitas nobis (Antiochia) repentè monaſterium facta eſt. Non ſic aliquis eam ornaſſet; ſi aureas in foro ſtatuas erexiſſet: ſicut nunc clara, & illuſtris eſt; quæ bonas virtutis ſtatuas protulit, & proprias exhibuit divitias. S. Chryſoſt. hom. 17. ad Pop. Vide inferiùs hic *Ignis*.

Diſciplina. Tribulationes hujus Mundi ab Apoſtolo Hebr. 2. vocantur diſciplinæ. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. 15. de Perſeverantia.

Exemplaris. Animus patiens tolerantia ſua alios ad tranquillos portus tranſvectat. S. Chryſoſt. ſerm. de Charit. Vos, (alloquitur ante expulſionem ſuam ſuos) eſtis mihi Patres; vos mihi Mater; vita; vos mihi gratia. Si vos proficitis, mihi placebit. Vos eſtis corona mea, divitiæ meæ; vos eſtis theſaurus meus. Ego millies pro vobis immolari paratus ſum. Quid enim non patiar pro vobis? &c. Idem hom. ante exilium.

Fluvij. Tribulationes temporales ſunt velut fluvij pluviales citò deſituri. S. Aug in pſ. 17.

Hyems, eſt dies tribulationis, dies ſcandalorum, & amaritudinis. S. Aug. Enar. 1. in pſ. 48.

Ignis. Non nox tantùm, quia perturbare aſſolet; ſed etiam Ignis, quia urit, vocanda eſt tribulatio. S. Aug. in pſal. 26. *Grando, & carbones ignis*. Pſal. 17. Objurgationes figuratæ, quibus velut grandine corda dura tunduntur. Idem ibidem. Ignis ille (tribulatio) non eſt diverſus; & diverſa agit. Paleam in cinerem vertit, auro ſordes tollit. In quibus autem habitat DEUS; utique meliores in tribulatione fiunt, tamquam aurum probati. Id. in pſ. 21. expoſit. 2. Ignis tribulationem ſignificat. Id. in Præfat. ad 2. expoſit. pſ. 29. In te tribulatio fornax eſt artificis; ſi tamen aurum ſis, & non palea. Id. expoſit. 3. in pſ. 30.

Impavidus. *Immobilis*. Sicut firmas arbores ventorum impetus irruens, & undique jactans, non avellit: ſed & ſolidiores, & firmiores his incurſibus reddit: ſic & animam ſanctam, & piè viventem, tentationum incurſus, & tribulationum non ſupplantant. S. Chryſoſtom. hom. 4. ad Pop. Perſtit in omnibus his B. Job veluti columna quædam immobilis; quaſi turris, quæ non quatitur; velut luctator invictus; vulnerans magis, quàm vulneratus. Sanct. Chryſoſt. hom. 1. de pat. Job.

Lancea tres viſæ tempore Sanctorum Dominici, & Franciſci, quibus Chriſtus Mundum delere volebat, ſignificabant tres tribulationes. Figuratæ ſunt ipſæ lanceæ 1. Reg. 18. per lanceas, quibus Abſolon fuit tranſfixus. S. Vinc. Ferr. ſerm. 1. de S. Dominico.

Levamen. Communes nobis præceptores, & calamitatum conſolationem, per terrarum orbem miſit DEUS pauperes. Es aliquid præter voluntatem paſſus? ſed tale nihil, quale ille. Erutus eſt oculus tibi? ſed illi duo. Longo morbo laboraſti? ſed ille incurabili. Amiſiſti filios? ſed ille & proprij corporis ſanitatem. S. Chryſoſtom. hom. 28. ad Pop.

Lucerna. Patientia, abſtinentia, diligentia, ſunt lucernæ ardentes; quas non in oculis, auribus, ſed manibus ferre debemus. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S Auguſtino.

Malleus. Nec malleus auditur in templo Salomonis poſt hanc vitam. Sancti dicuntur laminæ aureæ; quia laminæ tunduntur, & tunſionibus extenduntur. Sic ſancti in perſecutione proficiunt. S. Bonav. in pſal. 97. Tribulationes ſunt malleationes, quibus ferrum, ſi ignitum ſit, per amorem, & patientiam, ac devotionem, in figuram pulchram flectitur: ſi verò frigidum per impatientiam ſit, informe manet, & abſque decore deſiderato. Sanct. Vinc. Ferr. ſerm. 6. Dom. 27. Pent.

Myrrha. Dico, quia tribulationum amaritudines ſub myrrhæ nomine dicit ſe ſubire paratam, Cant. 1. amore dilecti. S. Bernardus ſerm. 42. in Cant. Myrrha res amara, dura, & aſpera, tribulationem ſignificat. Idem ſerm. 43. in Cant. Propterea non faſcem, ſed faſciculum dilectum dicit. Quia leve præ amoris ipſius ducit, quidquid laboris immineat. Bene faſciculus: quia *non ſunt condigna paſſiones, &c.* Rom. 8. An non faſciculus, cujus jugum ſuave eſt. Id. ſerm. 43. in Cant.

Novacula. *Sicut novacula acuta feciſti dolum*. Ecce quid faciunt ſanctis mali? capillos radunt. Quid eſt factura illa novacula? calvum factura eſt. Et hoc ad Chriſtum pertinet, qui in

Digitized by Google

qui in loco Calvariæ crucifixus eſt.

Capilli ſuperflua rerum temporalium ſignificant. Qui quidem capilli non ſuperfluè facti ſunt à DEO in corpore hominum; ſed ad aliquod ornamentum. Tamen, quia ſenſu præciduntur; illi, qui adhærent corde DEO, ſic habent iſta terrena, tamquam capillos. S. Aug. in pſ. 51.

Nox, eſt tribulatio. S. Aug. in pſ. Mediam noctem, graviora tribulationis, intelligendum exiſtimo. S. Auguſt. Conc. 16. in pſ. 158.

Occultam virtutem prodit. Sicut unguenta non niſi commota, redolere latiùs neſciunt; & ſicut aromata fragrantiam ſuam, non niſi cùm incenduntur, expandunt: ſic viri ſancti in tribulationibus innoteſcunt. S. Greg. Præfat. in Job. c. 4.

Olla Moab. Olla eſt tribulatio; quæ operatur ſpem. Meritò olla. *Olla ſpes mea*: ſpes autem non confundit. S. Aug. in pſ. 59.

Purgat. Juſtus Job ante flagella extitit, ſed juſtior poſt flagella permanſit. Profectò ſicut tuba ductilis ex percuſſione producta in laudem DEI tantò altiùs elevatus eſt, quantò magis percuſſus. S. Greg. mor. l. 21 cap. 1.

Quadrageſima. Tempus ante Paſcha, ſeu Quadrageſimale jejunium, ſignificat tribulationem præſentis vitæ; tempus Paſchale autem futuram beatitudinem. S. Auguſt. in pſ. 148.

Sal. Providentia Divina temperat gaudia cum triſtitia, & è converſo: quia bonus coquinarius eſt: & in cibo nimis dulci ponitur ſal; & in cibo ſalſo ponitur mel- vel ſaccharum conſolationis. S. Vinc. Ferr. Ser. 3. de B. V.

Spes cœli. Sicut mercator non ſentit navigationis laborem, lucrorum ſpe relevatus; & pugil generosè fert capitis vulnera, coronam reſpiciens: ità profectò nos quoque in cœlum, & cœleſtia intendentes bona: quæcunque inferantur gravia, generosè cuncta feremus; bona futurorum ſpe roborati. S. Chryſoſt. hom. 16. ad Pop. Decertans athleta generosè fert vulnera reſpiciens ad coronam. Agricola non invenit manipulos, niſi proprios priores ſudores mittat. Similiter in cœlum reſpicientes nihil putant tribulationes, bonorum ſpe roborati. S. Chryſoſtom. hom. 22 ad Pop.

Sudarium, quo laborantium ſudor extergitur, eſt exemplum patientiæ in laborantibus. S. Bonav. Ser. 3. D. 3. Quadr.

Tenebræ ſunt tribulationes. S. Vinc. Ferr. Ser. 2. de B. V.

Torcular. Solent accipi torcularia etiam martyria, tanquam afflictione perſecutionum calcatis eis, qui Chriſti nomen confeſſi ſunt: cùm mortalia eorum tanquam vinacia in terra remanſerunt; animæ autem in æternam requiem cœleſtis habitationis emanaverunt. S. Auguſt. in pſ 8. Cùm cœperis in Chriſto piè vivere, ingreſſus es torcular: præpara te ad preſſuras. Sed noli eſſe aridus; nè de preſſura nihil exeat. S. Aug. in pſ. 55. In arbore libertas, in torculari preſſura. S. Aug. in pſ. 136. Omnes, qui Eccleſiam perſequuntur, quid aliud, quàm torcular calcant? Quod Divina diſpoſitione permittitur: ut animarum botri in ſpirituale vinum defluant; quæ carne corruptibili exuti ad cœleſtia regna, velut in apothecam, currant. S. Greg. mor. l. 16 cap. 25. Conſidera, quòd illi, qui te perſequuntur, apud DEUM velut molæ, ac torcularia deputantur. Tu verò quaſi oliva, & quaſi uva, legitima, parvò tempore preſſuram malorum hominum ſuſtinere cogeris; ſed poſtea ſinè ſine illis remanebit opprobrium; tu felici commutatione tranſibis ad regnum. S. Aug. hom. 8. Sic uva calcibus tunditur, & in vini ſaporem liquatur. Sic oliva contuſionibus expreſſa amurcam ſuam deſerit, & in olei liquorem pingueſcit. Sic, per trituram areæ, à paleis grana ſeparantur, & ad horreum purgata perveniunt. S. Greg. hom. 15. in Evang. Reproborum nequitiæ, trituræ more electorum vitam, quaſi grana à paleis ſeparans premit, & purgat. Idem mor. l. 26. cap. 9.

Tuba ductilis malleo producitur: Ità Chriſtianorum cor in DEUM preſſurarum plagia extenditur. S. Auguſt. enarrat. 2. in pſ. 32. Vide hic *Malleus*.

Ventus. Sicut Aquilonaris ventus eſt frigidus, & ſtringit homines: ità tribulatio ſtringit hominem cum DEO. S. Vinc. Ferr. ſer. 5. in Epiph.

Alia de Tribulatione.

Ablactatio. Ubera noſtra, quibus à Domino lactamur, ſunt proſperitas temporalium, & ſolatium amicorum. Quando videt DEUS, quòd homines confidunt nimiùm in his, & alliciantur ab his; ſubtrahit ea, & ponit amaritudinem: *ut ponant in ſolo DEO ſpem ſuam*. S. Thom. in pſ. 30.

Æſtus, ſignificat tribulationem, ſol tyrannum, qui ipſam infert. S. Thom. in 49. Iſ. *Neque cadet ſuper illos Sol*, id eſt, major tribulatio; quæ exurit hominem: *neque ullus æſtus*, id eſt, minor tribulatio. S. Thom. ſup. 7. Apoc.

Calor. Sicut aqua frigida in magnis caloribus ſitienti; ità conſolatorius ſermo in tribulationibus. S. Eph. Serm. de vita Relig.

Camus. Frænum. In camo, & fræno, id eſt, in majori, vel minori tribulatione. S. Thom. in pſ. 31. Ponam frœnum temporalis afflictionis. Job. 30. *Frænum poſuit in os meum*. S. Thom. in 37. Iſ.

Dies mala. Prima dies mala eſt iniquitas; ſecunda, temporalis proſperitas; tertia, temporalis adverſitas; quarta, eſt tentatio diabolica; quinta, eſt dies judicii. S. Thom. ſer. 5. D. 21. Pent.

Diluvii aqua. Per arcam Noe, ſignificatur Eccleſia; per diluvium tribulationes Mundi. S. Thom. in pſ 28.

Fluctus. Pœnæ majores deſignantur per fluctus. S. Thom. in pſ. 41. Grando ſignat tribulationem. S. Thom. in 32. Iſ.

Foramen aſpidis. Super foramina aſpidis, id eſt, ſuper tribulationes; quas diabolus, vel tyrannus immittit. S. Thom. in 11. Iſ.

Framea flammea, ſignificat temporales tribulationes. S. Iſidor. c. 5. in Gen.

Lacus, miſeria temporalis dicitur, propter ejus profunditatem, & multiplicitatem. S. Thom. in pſ. 39.

Mare, ſignificat multas miſerias hominis S. Thom. de Sacr. Alt. c. 24.

Meridies, ſignificat apertam perſecutionem. S. Thom. in 16. Iſ.

Meridianum dæmonium. Rectè hic intelligimus dæmonium meridianum, perſecutionem vehementem. S. Auguſt. Enar. 1. in pſ. 90.

Neceſſitates. Tribulationes vocat neceſſitates, pſ. 24., in quantum ſunt utiles tribulationes. S. Thom. in pſ. 24.

Nox. Dies proſperitatem, nox adverſitatem, æſtus perſecutionem, ſignificat. S. Thom. in 4. Iſ. Per diem, & noctem, id eſt, in proſperis, & adverſis. S. Thom. in 2. Thren. Jeremiæ.

Penuria, dicuntur tribulationes S. Thom. in pſ. 24.

Sagitta, ſunt tribulationes. S. Auguſt. in pſ. 37.

Spina. Vepres. Aſcendunt ſuper eam vepres, & ſpinæ, id eſt, vepres peccatorum, ſpinæ tribulationum. S. Thom. in 5. Iſ.

Tenebræ, ſignificant tribulationem. S. Thom. in 60. Iſ.

Vinum. Omnis laguncula, id eſt, quilibet de populo, *implebitur vino* tribulationis. S. Thom. in 13. Jerem.

Virga eſt correctio. Virga ergo in colubrum vertitur, Exod. 4., quando in obſtinatis præſentem tribulationem horror damnationis ſequitur; quando hîc, & in futuro, affligimur. Sicut patet in Antiocho. 2. Machab. 9. & Herode Act. 12. Sed è contrario legitur de virga Aaron. Virga Aaron arida flores, & fructus habuit: quia caſtigatio electorum flores virtutum in præſenti, & fructus præmiorum producit in futuro. S. Bonav. ſer. 4. D. 3 Paſch.

Umbra mortis, dicitur præſens tribulatio: eſt enim umbra præſagium corporis ſubſequentis. S. Thom. in pſ. 22.

TITVLVS V.

SSS. TRINITAS.

A. A. A. Sacroſancta Trinitas ſignificatur Jerem. 14. A. A. A. Domine, neſcio loqui. Quaſi dicat: A. juſtiſſime Pater DEUS. A. juſtiſſimæ Fili DEI, &c. Eadem ſignificatur pſal. 68. benedicat nos DEUS, DEUS noſter.

Angeli tres. Gen. 18. Videtis: Abraham tribus occurrit, & unum adorat. Trina Unitas, & Una Trinitas. S. Auguſt. ſer. 68. de temp.

Animæ potentia. SS. Trinitatem fusè explicat per triplicem animæ potentiam. S. Aug. ſer. 63. de Verb. Dom.

Dies tres. JESUS ergo ille, qui typum Domini præferebat, veniens ad Jordanem, dixit ad populum: *Parate vobis cibos ad diem tertium*. Diem tertium, fratres chariſſimi, Trinitatis agnoſcimus myſterium. S. Aug. ſer. 106 de temp.

Digiti tres, Iſ. 40. in tribus digitis Propheta trinam Divinæ Omnipotentiæ æqualitatem ſub quadam myſterii lance libravit. S. Iſidor. de Nat. Dom. cap. 4. Myſticè Apoſtolos, vel Scripturas, opera digitorum deſignant. Tres digiti, Tres Perſonæ: quaſi dicat opera totius Trinitatis. S. Thom. in pſ. 8.

Funiculus triplex, eſt fides Trinitatis. S. Bonav. ſer. 2. in feſto SS. Trinit.

Gedeonis trecenti milites. Solet in tricenario numero plenitudo

tudo perſonarum intelligi. Quid ergo per prædictum numerum deſignatur, niſi perfecta cognitio Trinitatis? S. Iſidor. c. 5. in Judic.

Panes tres. In novo Teſtamento ſignificatur 1. Joaon. 5. *Tres ſunt, qui teſtimonium perhiberent*. Eadem ſignificatur in tribus panibus. Luc. 11. Et iterum Luc. 1. ubi dicitur: *Spiritus ſanctus ſuperveniet. Virtus Altiſſimi*: & hic etiam dicitur Filius incarnandus: *quod naſcetur ex te, Filius altiſſimi vocabitur*. Marci 16. *Baptizantes eos in nomine Patris, &c.* Matth. 3. Dum baptizatur Chriſtus. Matth. 17. in clarificatione Chriſti. In his omnibus myſterium SSS. Trinitatis oſtenditur. S. Bonav. ſer. 3. in feſto Trinit.

Sol. Myſterium Trinitatis eſt in Sole. S. Bonav. ſer. 4. ib. Ecce ſubſtantia Solis; quæ de ſe generat radium. Et radius poteſt dici Filius (Pater autem Sol.) Et ſubſtantia, & radius, generant calorem. Spirans enim Spiritus ſanctus dici poteſt. Idem in DEO. S. Vinc. Ferr. ser. de S. Cathar. SSS. Trinitatis exemplificatio eſt in Sole uno; in quo eſt Pater generans, ſcilicet ſubſtantia. Eſt Filius genitus, ſcilicet radius: & Spiritus ſanctus ſpiraculum, ſcilicet calor. Ideo David dixit pſ. 18. *In Sole poſuit tabernaculum ſuum*, ſcilicet ſimilitudinem ſuam. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Stephan.

Via trium dierum. Tres dies, Exod. 5., ſignificant myſterium SSS. Trinitatis. S. Auguſt. ſer. 90. de temp.

Virgæ tres. Geneſ. 25. Ille (Jacob) tres virgas in alveis aquarum oppoſuit: ut earum contemplatione multiplicarentur ejus oves. Et Dominus noſter in aqua baptiſmatis Trium Perſonarum nomina Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, populo Fideli propoſuit: ut quiſquis hoc corde pleno perſpexerit, efficiatur ovis DEI. S. Iſidor. c. 35. in Gen.

Vitis. In vite, Gen. 40., erant tres propagines. S. Bonavent. ſerm. 2. in feſto SSS. Trinitat.

V.

TITVLVS I.

VERBUM.

CArbo. Carbones ignis, id eſt, verba inflammantia. S. Thom. in pſ. 17.

Clavus. *Verba ſapientis ſtimuli ſunt, & quaſi clavi in altum defixi*. Eccl. 12.

Dentes peccatorum, id eſt, maledicta verba. S. Thom. in pſ. 3.

Folia, ſignificant dulcia Verba. S. Thom. ſer. 1. in Annunt. B. V.

Ignis. Nubes ſignificat carnem noſtram; ignis verbum, locutionem. S. Thom. in Cat. ſup. 3. Marci.

Inſpirationes diaboli. Os diaboli, verba ejus ſunt; verba autem ejus, inſpirationes occultæ ſunt. S. Iſidor. ſentent. l. 3. c. 5.

Rivulus. Eſt quidem cor noſtrum quaſi fons quidam; verbum verò prolatum, quaſi quidam rivulus manans ex ipſo. S. Baſilius apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Joan.

TITVLVS II.

VERBUM DEI.

CAlamus DEI. In S. Scriptura operationes metaphoricæ deſignantur per inſtrumenta, vel membra; quæ ſunt operationum Principia. Et ſic per linguam, & calamum, operatio DEI deſignatur convenientè linguæ, & calamo. Operatio linguæ eſt: quia per eam diffunditur ſapientia cordis ad alios. Per calamum autem deſignatur; quia ſapientia, quæ eſt in corde, transfunditur in materiam ſenſibilem, ſcilicet pergamenum. DEUS autem & loquitur, & ſcribit. Loquitur, quando transfundit ſapientiam ſuam in animas rationales. Pſalm. 84. *Audiam, quid loquatur*, &c. Scribit: quia judicia ſuæ ſapientiæ imprimit in rationalibus creaturis. Rom. 1. *Inviſibilia DEI*, &c. Eccl. 1. *DEUS effudit illam*, &c. Sicut enim reſpiciens librum cognoſcit ſapientiam ſcribentis: ità cùm nos videmus creaturas, cognoſcimus Sapientiam DEI. Calamus igitur eſt Verbum DEI. S. Thom in pſ. 44.

Calcar, eſt exhortatio. S. Ambr ſerm. 10. in pſ. 118.

Cibus animæ. Sicut anima vita eſt corporis, ſed non vivificat ſinè cibo corporali: ità DEUS vita eſt animæ; ſed non vivificat illam ſinè cibo ſpirituali, id eſt, ſinè Verbo DEI. S. Aug. apud S. Thom. de ſacr. Alt. c. 6.

Clypeus. Omnis ſermo DEI clypeus ignitus eſt. S. Thom. in 4. Apoc.

Corpus Chriſti, eſt Verbum DEI, id eſt, vera lux in carne humana quaſi lucerna; qua illuminatur fidelis anima. S. Thom. ibid.

Eructatio. Manducas, cùm diſcis; eructas, cùm doces: manducas cùm audis; eructas, cùm prædicas. S. Aug. in pſ. 44.

Facies DEI, eſt prædicatio Evangelica. Ratio: quia ſicut in facie cognoſcitur homo, ità in prædicatione vos, qui neſcitis Scripturas, cognoſcitis DEUM. Ideo dicit Scriptura: *faciem tuam*, id eſt, prædicationem tuam, *Domine requiram*. S. Vinc. Ferr. ſer. de Concept. B. V.

Fames. Sicut eſuries corporalis, ſanitatis indicium eſt; ità & ſtudio magno audire Divina eloquia, bonæ animi valetudinis certiſſimum eſt argumentum. S. Chryſoſt. hom. 4. in Gen.

Fructuoſa auditio. Sicut multi ſæpe ex prato recedentes, roſam, vel violam, vel quempiam talium florum capiunt, & digitis circumferentes recedunt: alii verò ex viridario domum abeuntes, arborum ramos, fructus habentes, reportant: alii rurſum à lautis cœnis menſæ reliquias neceſſariis ſuis referunt. Sic utique & tu hinc recedens admonitionem reporta filiis, uxori, neceſſariis omnibus. S. Chryſoſt. hom. 6. ad Pop.

Gladius. Apoſtolus protegebat caſtra, id eſt, Eccleſiam, DEI gladio, *quod eſt Verbum DEI*. S. Thom. in Prologo expoſit. ſup. ep. ad Coloſſ. Quid per vigiles, niſi Doctores Eccleſiæ? per gladium Verbum DEI; per manus, quibus gladius tenetur, bona opera ſignantur. S. Gregor. in 3. Cant. Gladius Abrahami ſignificat Verbum DEI. S. Thom. cap. 22. in Gen.

Ignis. Notandum, quòd Verbum DEI dicitur ignis: quia illuminat. Pſ. 118. *Lucerna pedibus meis*, &c. Quia inflammat. Pſalm. 104. *Eloquium Domini*, &c. Quia intima penetrat. Jerem. 29. *Et factus eſt ſermo*, &c. Quia conſumit inobedientes. Iſ. 30. *Labia ejus repleta*, &c. S. Thom. in 5. Jerem.

Labia. Per labia Sponſi, Verba Domini JESU Chriſti accipiuntur; quæ liliis comparantur. S. Thom. c. 5. in Cant.

Lac. Doctores ſunt ubera Eccleſiæ, quia parvulos, & ſimplices fideles lacte Verbi DEI nutriunt. S. Thom. in 4. Cant.

Medicina. Sermo eius medicamentum eſt. Alius ſermo conſtringit vulnera; alius fovet oleo; alius vinum infundit. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Novacula. Verbi DEI novacula omne peccatum infidelitatis abraditur. S. Iſidor. c. 18. in Deut.

Nundinæ ſpirituales ſunt in templo, ubi prædicator cœleſtes merces proponit. S. Chryſoſt. hom. 29. in Gen.

Panis. Nota ſuper illo verbo: *& panes frugum*: quia Verbum DEI eſt panis 1. arctus, propter obſervandi difficultatem. Matth. 7. *Arcta via*. 2. Uberrimus, propter fructus utilitatem. Iſ. 55. *Quomodo deſcendit imber*, &c. 3. Pinguis, propter delectationis ſuavitatem. Gen. ult. *Aſer panis pinguis*. S. Thom. in 30. Iſ.

Pluvia, in ſanctis Scripturis verba ſunt Evangelii. Sicut & Moyſes dicit Deut. 32. *Expectetur ſicut pluvia eloquium meum; & deſcendant ſicut ros verba mea*. S. Iſidor. cap. 4. in 2. Reg.

Rete, eſt prædicatio. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Petro Ap.

Sagitta, Verba DEI ſunt. S. Thom. in pſ. 37. Arma Chriſti ſunt ſagittæ, quæ ſunt Verba Chriſti; dicuntur ſagittæ propter tria. 1. Quia ſagitta ſuo acumine uſque ad cor penetrat: ità Verba Chriſti. Hebr. 4. *Vivus eſt Sermo*, &c. Item ſagitta velo-

Digitized by Google

velociter movetur. Sic verbum Chriſti ſubitò totum orbem implevit. Pſ. 147. *Velociter currit Sermo ejus.* Item ſagitta ad remota attingit. Sic etiam ſermo Chriſti, Pſ. 18. *In omnem terram exivit ſonus eorum*, &c. S. Thom. in pſ. 44. *Servus.*

Servus. Miſſus Servus, Matth. 22., eſt ſermo DEI. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 12. Marci.

Triticum. Quid paleis ad triticum, &c. Quaſi dicat: verba mea ſunt triticum ad reficiendum. Jerem. 15. *Inventi ſunt Sermones tui, & comedi eos*, &c. S. Thom. in 23. Jerem.

Theriaca. Prædicatores ſunt medici; jam dura, jam lenia, adhibentes remedia. S. Aug. ſerm. 67. de temp. Quomodo theriaca bibitur, nè corporibus poſſint prævalere venena; hoc auſterâ prædicatione geritur, unde animarum præparentur antidota. Idem ibidem.

Tuba. Audiſtis Apoſtolicam vocem? tubam cœleſtem? lyram ſpiritualem? Etenim tanquam tuba terribile canens, & bellicum; hoſtes quidem conſternat; lapſos autem ſuorum ſenſus excitat; & multâ implens fiducia mentem adhibentes diabolo inexpugnabiles reddit. Et tanquam lyra rurſum, multa cum jucunditate delectans, abſurdarum morbos cogitationum ſopit; & multam cum voluptate nobis affert utilitatem. S. Chryſoſt. hom. 1. ad Pop. Prædicatio Prophetarum dicitur ſonus tubæ. Quia tuba non eſt recta; & eſt una in ſe, & tamen triplex. Item prædicatio Prophetarum erat de Uno DEO in eſſentia, ſed Trinum perſonis. 2. Quia tuba eſt ſtricta circa fondamentum, ſed eſt lata circa aliud caput. Ità eorum prædicatio arcta erat circa eos per pœnitentiam, aliis autem erat lata, & clara. S. Vinc. Ferr. ſerm. 1. de omn. Sanctis.

T I T U L U S III.

V E R I T A S.

A*Rma lucis*, ſunt miſericordia, & veritas: miſericordia enim eſt ſcutum; quo ab hoſtibus defendimur; veritas eſt virtus; qua omnia vincimus. S. Thom. ſerm. 2. D. 1. Adv.

Candelabrum. Lucerna Chriſtus eſt, vas Mundus intelligitur, Modium, hæreſes. Candelabrum, veritas Domus eſt Eccleſia. Arnobius c. 3. in Luc.

Collum, per quod vox emittitur, veritas eſt: monilia, quæ ornant pectus, & ſtringunt, diſcretio eſt. S. Bonaven. Lum. Eccl. ſerm. 2.

Lac. Moraliter per duo ubera poſſunt intelligi intellectus, & affectus: illo fluit lac veritatis; ex iſto lac bonitatis elicitur. S. Thom. ſerm. 2. in feſto S. Agathæ.

Margarita. Chriſtus Dominus eſt margarita: quia lucidus candore veritatis, & ſolidus firmitate æternitatis; & undique ſibi ſimilis pulchritudine Divinitatis. S. Auguſt. apud S. Thom. in Cat. ſup. 13. Matth.

T I T U L U S IV.

VINDICTA DIVINA.

A*Byſſus*, In Scriptura abyſſus, & tempeſtas, importans malum; unde abyſſus; quaſi dicat: una punitio abyſſum invocat, id eſt, continuatur ad aliam. S. Thom. in pſ. 41.

Arcus. Sicut homo præparat ſe gladio contra hoſtes, qui ſunt prope; ſed arcu contra remotos: ità Divina vindicta dicitur gladius, quaſi contra propinquos; ſed arcus contra remotos. Gladius DEI Chriſtus eſt; vibratio, eſt comminatio gehennæ. Dicit arcum ſuum, id eſt, vindictam Divinam, quaſi ex inopinato punientem. S. Thom. in pſ. 7.

Calix DEI, eſt vindicta, quæ potat peccantes, ſive ad correctionem in præſenti, ſive ad damnationem in Inferno. Gloſſa apud S. Thom. in 14. Apoc.

Framea. Effunde frameam, id eſt, multiplica vindictam. S. Thom. in pſ. 34. Framea poteſt intelligi vindicta DEI. Idem ibidem.

Gladius. Nota ſuper illo verbo: *Dominus vaſtabit in gladio.* Quia vindicta DEI dicitur gladius 1. durus, propter pœnæ acerbitatem. 2. Magnus, propter punitorum univerſalitatem. Apoc. 6. *Datus eſt illi gladius magnus.* 3. Fortis, propter punientis poteſtatem. 4. Acutus, propter ipſius penetrabilitatem; quia uſque ad animam. 5. Lutens, propter æquitatem. S. Thom. in 27. Iſaiæ.

T I T U L U S V.

V I N U M.

A*Mor DEI.* Eſt bonum vinum Divini amoris. Cant. 8. *Dabo tibi poculum*, &c. S. Thom. in 13. Jerem.

Auſteritatem vinum ſignificat. S. Thom. in 1. Cant. Ubera ſunt dulcedo Evangelicæ doctrinæ; vinum auſteritas legalis. S. Iſid. in 1. Cant.

Compunctio. Pſal. 59. *Potaſti nos vino compunctionis.* S. Thom. in 13 Jerem.

Conſolatio. Inebriat conſolando. Iſ. ult. *Inebriamini ab uberibus*, &c. S. Thom. in 55. Iſ.

Contemplatio. Eſt bonum vinum Sapientiæ contemplationis. Prov. 9. *Bibite vinum*, &c. S. Thom. in 13. Jerem.

Dolus. Eſt vinum malum fraudulentæ deceptionis. Deut. 32. *Fel draconum vinum eorum*, &c. Idem ibid.

Evangelium. Cella vinaria, Eccleſia eſt; in qua eſt vinum Evangelicæ doctrinæ. S. Thom. in cap. 1. Cant. Optimum vinum Chriſtus ſervavit uſque adhuc, id eſt, Evangelium uſque ad ſextam ætatem diſtulit. Alcuinus Caroli M. præceptor apud S. Thom. ſup. 2. Joan. Diſcipulos veteribus comparat utribus; quos vino, id eſt, ſpiritualibus præceptis faciliùs diſrumpi, quàm id poſſe continere, dicit. Erunt autem utres novi; cum poſt Aſcenſionem Domini deſiderio conſolationis ejus innovabuntur. Et tunc novum vinum, novis utribus adveniet. hoc eſt, Spiritus Sancti fervor ſpiritualium corda replebit. Ven. Beda apud S. Thom. in Cat. ſup. 2. Marci.

Eloquium. Vinum incendit exhortando. Pſ. 104. *Eloquium Domini inflammavit*, &c. S. Thom. in c. 55. Iſ.

Indignatio. Eſt vinum Divinæ indignationis. Apoc. 14. *Si quis adoraverit beſtiam*, &c. S. Thom. in 13. Jerem. Per vinum ſignatur Divina indignatio, per calicem poteſtas tyrannorum: per quos hæc indignatio in gentes diffundenda erat. S. Thom. in 25. Jerem.

Ira. Eſt multiplex vinea: primò carnalis concupiſcentiæ. Et hujus eſt primò vinum iræ. Deutr. 32. *Fel draconum vinum eorum*, Secundò luxuriæ. Apoc. 18. *De vino fornicationis*, &c. Tertiò ineptæ lætitiæ. S. Thom. in 5. Iſ.

Tribulatio. Omnis laguncula, id eſt, quilibet de populo, implebitur vino tribulationis. S. Thom. in c. 13. Jerem.

Venenum. Fuge vinum, quaſi venenum. S. Ephr. de agone Spirituali.

T I T U L U S VI.

VIRGO BEATISSIMA M A R I A.

A*Bigail* Nabal peccatorum, Abigail MARIAM, David Chriſtum, ſignat. S. Bonavent. Spec. B. V. lect. 14.

Abyſſus. Ubi inexhauſtæ opes? ubi precioſus ille theſaurus, qui vitam ſuſcepit? ubi animata menſa? ubi novus liber, in quo inenarrabili modo DEUS Verbum citra omnem manus operationem inſcriptus eſt. Ubi gratiæ abyſſus? ubi ſanationum pelagus? ubi fons ille, ex quo ſanationum vita orta eſt? S. Joan. Damaſc. or. 2. de Aſſumpt. B. V. Eſt miraculorum abyſſus. Id. de Nat. B. V. orat. 1.

Acerra. Salve aurea revera ſpiritualium aromatum acerra. S. Germanus Patr. Conſtant. orat. in Nat. B. V.

Aditus facilis deſperabundis. S. Germanus Archi-Ep. Conſt. or. in dormit. B. V.

Adminiſtra eſt ſalutis univerſi orbis. S. Joannes Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V.

Ædificium. Omnipotens eſt artifex ædificii hujus. S. Ildefonſus Archie-Ep. Tolet. lib. de Virginit. B. V.

Æternitas Virginitatis eſt. S. Ildefonſus ibid. c. 10.

Ager. Salve DEI ager ampliſſime; quem nullus alius locus, niſi tu ſola, comprehendere poteſt. Chryſippus Presb. Jeroſol. ſerm. de S. Maria DEI para. B. Virgo eſt ager incultus: & tamen proferens ſpicam. S. Heſychius ſerm. de laudib. B. V.

Tu

Tu *Agoniſtetis* pugnantium. S. Bonav. in ſuo Te Matrem DEI laudamus.

Altare propitiatorium. S. Germanus Patr. Conſtant. orat. in Nat. B. V. Gaude Altare, in quo Agnus, vivificans ſpiritualiter omnem fructum, offertur. S. Germanus Archi-Ep. Conſtant. orat. in Beatam dormit. Eſt purum, immaculatumque altare; de quo ſumpſit vivificus ille carbunculus JESUS Chriſtus. S. Methodius Ep. Patarenſ. in feſto Purif. B. Virg.

Anchora firmiſſima. S. Joann. Damaſc. orat. 1. de dormit. B. V.

Ancilla. Hæc Ancilla eſt, & Mater; virgo, & cœlum. S. Proculus Archi-Ep. Conſtant. hom. de Nat. Dom.

Arbor mirè culta. S. Bonav. in pſalterio minori, quinquagena 3. Arbor vitæ fructifera, Id. in Litaniis B. V.

Arca. Te Apoſtolorum agmen veram arcam Domini, ut quondam Sacerdotes typicam illam, humeris ſublatam, atque in ſepulchro conditam, per illud, velut per alterum Jordanem, ad veram promiſſionis terram, hoc eſt, ad ſupernam Jeruſalem, tranſmiſerunt. S. Joann. Damaſc. orat. 1. de dormit. B. V. Hodierna die ſacra, & viva DEI vivi arca in templo Domini conquieſcit. Idem orat. 2. de Aſſ. B. V. Corpus B. Virginis eſt arca de lignis imputribilibus: quia caro MARIÆ nequaquam, ut credimus, putrefacta eſt; ſed antè in cœlum delata. S. Bonavent. in Specul. B. V. lect. 2. Saltavit Propheta David antè arcam. 2. Reg. 6. Arcam autem quid, niſi S. MARIAM dixerimus? ſi quidem arca intrinſecus portabat Teſtamenti tabulas; MARIA autem ipſius Teſtamenti portavit hæredem. S. Ambroſ. ſerm. 80. Arca ſanctuarii. S. German. Archi-Ep. orat. in Nativ. B. V. Arca vera. S. Ephr. tom. 3. de laud. B. V. Eſt Arca, quæ in montibus Sion poſt quadraginta dies requievit in purificatione. S. Methodius hom. in Purif. B. V. Qualis venerationis cultus à nobis, qui minimi ſumus, tibi debetur? Tibi, inquam, quæ vere DEI Legiſlatoris animata arca. Idem ibid. Arca, arca Noe latior, longior, illuſtrior. Illa erat animalium arca; hæc autem arca vitæ: illa corruptibilium animalium; iſta verò vitæ incorruptibilis: illa ipſum Noe, hæc verò ipſius Noe factorem portavit. S. Heſychius ſerm. 3. de laud. B. V. Arca ſanctificationis tuæ, quæ eſt haud dubiè Virgo DEI-para. Si enim tu es gemma, meritò illa eſt arca. Id. ſer. 2. de laud. V. Arca verè regia, arca pretioſiſſima, eſt Virgo DEI para: Arca, quæ excepit totius ſanctificationis theſaurum, Arca, non ea, in qua erant omnium animalium genera, quemadmodum illa Arca Noe. Non ea, in qua erant tabulæ lapideæ, ſed arca, cujus architectus & incola, Gubernator, & Mercator; Comes viæ & Dux; erat opifex omnium creaturarum. S. Andreas Hieroſol. Archi-Ep. Cretenſis orat. in Salutat. Angel. Salva ſis nova gloriæ Arca; in qua DEI Spiritus delapſus quievit. Arca, in qua novæ ſanctificatio gloriæ. Id. ibid. Venite, quæſo, & videte: quoniam hodie tranſlata eſt Arca Teſtamenti DEI ad ſuperos. S. Ildefonſus ſerm. 2. de Aſſ. B. V. Eſt Arca, quam vidit Joannes Apoc. 11. Id. ibidem.

Arcus. Figurata fuit per arcum; quem Dominus dedit Noemo. Gen. 9. S. Bonav. de laudib. B. V.

Armatura. Tu auxilium, armatura, exultatio, ſpes, & robur meum. S. Germanus Arch. Encomio in S. DEI param.

Arvum. Hoc arvum invenit vitæ Princeps noſtræ ſpica; in quo ſinè ſeminè, & abſque agricultura, ſupernaturaliter natus germinavit. S. Germanus Patr. orat. in Nat. B. V. Illud Divinum domicilium, illum minimè effoſſum refectionis fontem; illud inaratum cœleſtis panis arvum. terræ penetralibus obrui minimè conveniebat. S. Joannes Damaſc. orat. 2. de Aſſ. B. V. O arvum! ex quo naturæ colonus, ſine ſemine exortus eſt. Proclus Arch. Conſt. hom. de Nat. Domini. *Figurata fuit per arcum, quem Dominus dedit Noemo.*

Arx. Murus, &c. Quis te non admiretur? cùm ſis nobis ſpes immutabilis, firma protectio, inconcuſſum profugium, vigilans tutela, ſalus perennis, auxilium ſtabile, murus inexpugnabilis, arx tuta, vallum undique munitum, valida auxilii turris. S. Germanus Arch. orat. in dormit. B. V. Arx ſua ſanctior: quam non fumus, non caligo, non procella, non terrorem incutiens ignis, contegit. S. Joan. Damaſc. orat. 3. de Nat. B. V.

Aſcenſus. Ave porta cœlorum, & ſcala, aſcenſuſque omnium. S. Ephr. 3. tom. 3. de laud. Virg.

Auguſtiſſima. Eſt nobilior, & nobiliſſima Virgo; honeſtior, & honeſtiſſima Virgo; auguſta, & Auguſtiſſima Virgo. S. Ildefonſus ſer. de Virginit. B. V. c. 1.

Aula. Regis virtutum Aula clariſſima. Idem ibid. cap. 2. Eſt aula regia. Goffridus Abb. ſer. 8. de B. V. Aula ſummæ Trinitatis. S. Bonav. in pſalterio minori B. V. Quinq. 1.

Aurora. Perpetuæ lucis aurora, S. Bonavent. in Litan. B. V. Veri ſolis tu aurora. Idem ibid. Quinq. 1. Hæc dies eſt, in qua glorioſa DEI Genitrix quaſi aurora proceſſit. S. Ildefonſus ſerm. 2. de Aſſump. B. V. Jacob luctator cum Angelo, Gen. 32. homo cum DEO. Sed certè adveniente aurora, advemente MARIA, pacificati ſunt Angelus, & homo. S. Bonavent. Spec. B. V. lect. 11. Tu proceſſiſti (in Conceptione) ut aurora lucida, & rubicunda: quia ſuperatis originalibus peccatis in utero Matris, nata eſt lucida cognitione veritatis, & rubicunda amore virtutis. S. Bernardus ſer. 2. ſup. Salve.

Aurum. Virginis, inſtar auri purum erat corpus. S. Joannes Damaſc. orat. 2. de Aſſ. B. V.

Baculus. Tu es baculus pauperum, & miſerorum. S. Bonav. in pſalt. B. V. pſ. 132.

Balſamum. Cinnamomum ſignificat humilitatem, balſamum gravitatem morum. S. Thom. in Aſſ. B. V.

Benedicta. O fœmina ſuper fœminas benedicta! S. Auguſt. de Sanctis ſerm. 18. de Annunc. B. V. ſerm. 1. Mulierum prima benedictio. S. Bonavent. in Litan. B. V. Sola tu verè benedicta es. S. Andreas Cret. orat. in Salutat. Angel. Ex immaculata, prænedicta combenedicta, poſtbenedicta. Idiota in Contempl.

Bethlehem ſpiritualis. S. Germanus Arch. orat. in Nat. B. V.

Camera. O camera Filii DEI! apud ſanctos tres Reges apud S. Vinc. Ferr. ſerm. 3. de Nat. B. V.

Candelabrum. Quam Zacharias Vir diviniſſimus aureum ceu candelabrum ſeptem vidit lychnis ornatum: nimirum ſeptem illis donis Spiritus ſancti clarum, & lucidum. Idem ibidem. O candelabrum Virgineum: quod involutos tenebris illuſtravit. O candelabrum Virgineum: de quo Propheta: *paravi lucernam Chriſto meo*. S. Epiphanius apud Raynaudum in Candelabro ſancto ſect. 1. c. 3.

Capus Virgineum. S. Ildefonſ. ſerm. 4. de Aſſ. V. Quam Iſaias Propheticis oculis conſpicatus, & libri caput, idque ſigillo conſignatum manifeſtè appellavit. S. Andreas Cret. ſup. Salutat. Angel.

Carbo. Benedictus carbo tam benedictam flammam producens. S. Bonav. Spec. B. V. lect. 13.

Caſtellum. Tu es Caſtellum, in quod JESUS intravit; habens turrim humilitatis, & murum Virginitatis. S. Bernardus ſerm. 4. ſup. ſalve.

Caſtitas. B. Virgo eſt ipſa caſtitas. S. Bonavent. expoſ. 2. in pſ. 118. cap. 2. v. 4.

Cathedra non inferior cathedra Cherubica. S. Heſychius de laud. V.

Cedrus exaltata. S. Bonavent. in pſalt. Virg. Quinq. 2. Ut cedrus Libani quotidie in terris multiplicabitur. S. Ildefonſus ſerm. 1. de Aſſ. V.

Cella DEI. S. Bonav. in pſ. Virg. Quinq. 2.

Charta Diviniſſima. S. Ephrem tom. 3. de laud. Virg.

Cherubicum gloriæ. S. Germanus Patr. orat. in Nat. B. V.

Civitas. *Ipſa Civitas*, Apoc. 21. id eſt, MARIA, *aurum mundum* per charitatem: *ſimile vitro mundo*, per caſtitatem. Splendor autem, (Chriſtus) non ſolùm per integrum vitrum tranſit, ſed etiam colorem per tranſeundum induit. S. Bonavent. ſerm. 1. de Nativ. B. V. DEI Civitas. S. Joann. Damaſc. orat. 1. de dormit. B. V. Poſſunt hæc (pſ. 45. *Fluminis impetus lætificat Civitatem, &c.*) referri ad B. Virginem: quia ipſa eſt Civitas; in ipſa habitavit; ipſam fluminis impetus, ſcilicet Spiritus ſanctus, lætificavit. S. Thom. in pſ. 41.

Clavis regni cœleſtis. S. Ephrem de laudib. Virg.

Clibanus. *Pones eos ut clibanum ignis*: ſignificat uterum Virginis. Nam ſicut in clibano duo ſunt, ſcilicet ignis, & panis; ſic in utero Virginis, ignis, & panis. Ignis, Spiritus ſanctus; panis Chriſtus. Panis in clibano. Levit. 2. Chriſtus in Virginis utero. S. Bonav. in pſ. 33.

Clypeus Chriſti. Chriſtus, quando debuit intrare campum hujus Mundi, ad bellandum pro nobis, poſuit clypeum ſuum, ſcilicet Virginem MARIAM per Incarnationem. S. Vincent. Ferr. ſerm. 1. de omnib. ſanctis.

Cochlea. Virgo inſtar cochleæ naturaliter (hoc eſt, inquit Gloſſa, ex latere, verè, & realiter) peperit. S. Ephr. de Margarita pret.

Cœlum. Cœlo altior, imò latior, cœlo cœlorum. S. Ignatius M. Ep. ad B. Virg. O felix MARIA: & omni laude digniſſima. O Virgo DEI Genitrix glorioſa! Sed quid dicam pauper ingenio: cùm, de te quidquid dixero, minor laus eſt, quàm dignitas tua meretur. Si cœlum te vocem, altior es. S. Auguſt. in Append. ſerm. 83. Quia Sol extitis (Chriſtus) neceſſariò Virgo vocabitur cœlum. S. Heſychius ſerm. 2. de laud. B. V. Salve cœlum, Solis gloriæ cœleſte tabernaculum. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angel. Cœlum, ſpi-

Digitized by Google

ſpirituale. S. Bonav. in pſ. Quinq. 3. O beatum ventrem: qui vivum cœlum, cœlis ipſis latius, peperit. S. Joannes Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V. Hodierna die Virgo illa immaculata, quæ cum terrenis affectionibus commune nihil habuit, in cœleſtia tabernacula introducitur. Quis enim eam cœlum nuncupans à vero aberrat? Idem or. 2. ibid.

Columba. Tu es fideliſſima illa columba Noe: quæ inter ſummum DEUM, & Mundum diluvio ſpirituali ſubmerſum, mediatrix fideliſſima extitit. Corvus infidelis: columba fidelis fuit: ſic & Eva infidelis. Idem ibid. lect. 9. Figurata fuit per columbam, quæ attulit ramum olivæ Noe, & filiis ſuis. Bonavent. de laud. Laud B. V. Virgo columbina. Idem in pſ. Quinq. 2. Specioſa ſicut columba. Idiota de Contempl. cap. 4. Columba impolluta. S. Heſychius ſerm. 2. de laud. B. V. Hodierno die ſacratiſſima columba, & ſimplex, atque innocens anima, ex arca, hoc eſt, ex corpore, evolans pedibus ſuis requiem invenit S. Joan. Damaſ. or. 2. de Aſſ. B. V.

Columna nubis. MARIA eſt nobis columna nubis: quia tanquam nubes protegit ab æſtu Divinæ indignationis, ab æſtu diabolicæ tentationis Pſ. 140. *Expandit nubem, &c.* MARIA quoque columna ignis eſt; illuminans nos. Quid faceremus, ſi tam luminoſam columnam non haberemus? S. Bonavent. in Spec. B. V. lect. 3.

Complementum. Hæc univerſum Trinitatis complementum S. Heſychius ſer. 2 de laud. Virg.

Concha. Figurata fuit per concham rore impletam. Judic. 6. S. Bonavent. de laud. B. V. Eſt, (Chriſtus) unico rore Spiritus ſancti conceptus in concha: quæ eſt B. Virgo. S. Joan. Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V. Commoveatur Mundi mare: in ipſo enim concha gignitur; quæ cœlitus ex Divinitatis ſulgetro in utero concipiet, & Chriſtum ingentis pretii unionem pariet, Id. ibid.

Conſolatrix. Mæſtorum conſolatio. S. Ephr. de laud. B. V. Ave fons gratiæ, & totius conſolationis. Id. ibid. Miſerorum pia conſolatio. S. Bonavent. in Litan. Terra dicebat ad eam: mane nobiſcum ò noſtra conſolatio, unicumque in terra ſolatium. S. Joan. Damaſc. or. 2. de Aſſ. V.

Corona anni. Hujus anni, benedicti, pſ. 64., corona eſt benedicta Virgo MARIA. Ipſa certè eſt corona omnium dierum hujus anni: quia ipſa eſt corona omnium Sanctorum cœli. Corona enim ſuper caput poni ſolet: ſic MARIA quaſi ſuper capita omnium ſanctorum locata eſt. S. Bonav. in Spec. B. V. lect. 14. Gratiarum corona. S. Germanus Arch. orat. de Nat. V. Corona, & gaudium S. Ephr. de laud. V.

Correctio primigenæ Matris Evæ. S. Ioan. Damaſc. orat. 1. de laud. V.

Dapifera deliciarum DEI. S. Bonavent. in Litan.

Datrix vitæ. Ave Virgo vitæ datrix; ad te dives Imperatrix, clamo pauper. S. Bonav. in pſalt. min. Quinq. 3. Honorum, & opum donatrix S. Ioan. Damaſc. or. 1. de dormit. Virg.

Decus. Decus Aaron. S. Ephr. de laud. V. Ave Virgo Mundi decus. S. Bonavent. in pſalt. min. Quinq. 1. Decus puellarum. Id. ibid. Quinq. 2. Hæc Virginitatis illibatæ decus, & ornamentum. Proclus de Nativ. Dom. Decus mulierum. S. Ildefonſus ſerm. 1. de Aſſ. V. Parentum decus. S. Ioann. Damaſc. orat. 1. de Nat. V. Meritò Te beatam prædicant omnes generationes, ut eximium humani generis decus. S. Ioan Damaſc. orat. de Nat. B. V. Omnis creaturæ decus. Id. orat. 1. de dormit. Virg.

Deſerta terra. B Virgo dicitur deſerta propter aſperitatem vitæ: & invia; quia nullus homo tranſivit per eam. S. Vinc. Ferr. ſerm. 3. de Nat. B. V.

Diadema. Salve pulchritudinis diadema. S. Germanus Arch. orat. in Nat. V.

Dies feſta. S. Bonavent. in pſalt. min. Quinq. 3. *Dies*, id eſt, Gabriel, *eructat verbum diei*, id eſt, Virgini beatæ proponit verbum Salvatoris. Sed *nox*, id eſt, diabolus, *indicat ſcientiam nocti*, id eſt, Evæ. Gen. 3. *Eritis ſicut Dii, ſcientes bonum, & malum*. S. Thom. in pſ. 18.

Dioptra. Salve dioptra perſpectiva. S. Andreas Cret. orat. in ſalut. Angel.

Directio itineris mei. S Germanus Arch. Encom. in B. DEIp.

Diverſorium. Ave peccatorum refugium, atque diverſorium. S. Ephr. de laud. V.

Divitiæ mendicitatis meæ. S. Germanus Arch. ibid.

Doctrix Apoſtolorum, & Evangeliſtarum. S. Bonav. Lum. Eccl. ſerm. 9. Doctrix eſt Sapientiæ DEI. Idiota in contempl. de B. V. cap. 1. Doctrix fuiſti Doctorum, & magiſtra Apoſtolorum. Idem ib. c 3.

Domicilium. Denique quid aliud, quàm DEI domicilium? S. Ioan. Damaſc. or. 1. de Nat. Virg.

Domina. Domina mortalium omnium. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIp. O Domina mea ſola, quæ ſola mihi ex DEO ſolatium. Idem ibid. Ità, ità, Domina mea, da mihi filii tui donis frui: nè expectatione mea frauder, Domina puriſſima. Idem ibid. Domina noſtraglorioſiſſima, eademque optima, ac præcellentiſſima; ſublimior cœleſtibus, candidior ſolis radiis, honoratior Cherubim. S. Ephr. de laud. V. Imperatrix, & Mundi Domina. S. Bonav. in Corona B. V. Eſt omnium Sanctorum Domina, Goffridus ſerm 8 de B V.

Domus. Domus ſapientiæ eſt B. Virgo. Columnæ ſeptem ſunt, fides Trinitatis, & quatuor Cardinales. Prov. 9. S. Bernardus ſerm. 9. inter Parvos. Dominus Domini. S. Ildefonſus l. de Virginit. B. V. cap. 1. Hæc in Ezechiele, cap. 44. domus DEI. Idem ibid. cap. 3. Inſtar olivæ fructiferæ virtutum omnium domicilium efficitur. S. Ioan. Damaſc. orthod. fid. l. 4 cap. 15. Digna DEO, V. MARIA, domus Domini appellatur. Goffridus ſerm. 4. de Nat. Dom. *Sapientia ædificavit ſibi Domum*, id eſt, Te Virginem MARIAM: ut in te habitaret per humanæ naturæ aſſumptionem. Idiota de Contempl. B. V. c. 4. Domus DEI cypreſſina. S. Bonav. in Litan.

Donum eſt omni reprehenſione vacans. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIpar. Huc ades maximè novum DEI donum. Id. ibid. Ave ſalutare donarium. S. Germanus Patr. orat. in Nativ. B. V.

Dulcedo. Ioachim, & Anna, tanquam ſpirituales montes dulcedinem ſtillabant. S. Ioan. Damaſc. or. 1. de Nat. V.

Eccleſia. MARIA Eccleſiam ſignificat: quæ cùm ſit deſponſata Chriſto, Virgo nos de Spiritu ſancto concepit, Virgo etiam parturit. S Iſidorus in Allegor. novi Teſtam.

Exaltatio. Tu exaltatio exaltationum. S. Germanus Arch. Encom in S. DEIp.

Excellentiſſima. Fuit omnium fœminarum virtutibus excellentiſſima. S. Iuſtinus M & Philoſophus ad Orthodoxos reſponſ. 136. Eſt excellentiſſima, & piiſſima Mater. Goffridus ſer. 8. de B. V. Eſt excellentiſſima, piiſſima, ac miſericordiſſima. S. Ildefonſus ſer. 7. de Aſſumpt.

Excuſatrix culparum. S. Bonav. in laude B. V.

Exemplum. Salus orbis, & exemplum. S. Bonav. in pſ. min. Quinq. 1.

Exultatio ægrotantium. S. Ephr. de laud. V.

Faſtigium omnium Virginum. S. Ildefonſus ſer. 1. de Aſſ. V.

Favus. Ave Virgo, favus mellis. S. Bonavent. in pſ. min. Quinq. 1.

Feneſtra. Facta eſt MARIA feneſtra cœli. S. Aug. ſerm. 24. in Appendice. De tempore 11. De Nat. Dom. 7. Cœli feneſtra cryſtallina S. Bonav. in Litan.

Ferculum. Ferculum, Cant. 3. S Germanus Patr. or. in Nat. V. Eſt ferculum Salomonis. S Thom. ſer. 1. in Annunt. V.

Fermentum. Salve ſanctum DEI fermentum: quo tota humani generis maſſa conſperſa eſt: & ex unico Chriſti Corpore ceu panis factus in unum coiit incredibilis concretio S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angelic. Tu fermentum redintegrationis Adam. S. Germanus Arch. in beatam dormit. V. MARIA hujus fermenti, Luc. 13., implet typum, dum de ſupernis ſuſcipit fermentum Verbi. S. Chryſol. ſer. 99.

Filia. O Domina: vos eſtis illa Filia, de qua dicit Dominus Gen. 3. *Inimicitias ponam inter te, &c.* Ajunt Adam, & Eva, apud S. Vincent. Ferr. ſerm. 2. de Nativ. Dom. O David Filia: ò benigniſſima: ait S. Simeon apud S Methodium hom. in Puriſ. B. V. Filia Ieruſalem eſſe canitur. S. Ildefonſus ſerm. 3. de Aſſ. V. O pulcherrima, & ſuaviſſima Filiola. S. Ioan. Damaſc. or. 1. de Nat. V.

Finis. Huc ades finis ipſius conſiliorum. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIp. Ave Virgo finis iræ. S. Bonavent. in pſ. min. Quinq. 1.

Firmamentum. Firmamentum in terra demiſſorum. Idem ibid. *Firmamentum virtutis DEI*, Pſal. 150, eſt MARIA. S. Vincent. Ferr. ſerm. de omn. ſanct. Nunquam fuit Sanctus, vel Sancta, qui non fuit motus per veniale, vel proſtratus per mortale; excepta B. Virgine: ideo columna eſt, & firmamentum. Idem ibid. Tu es totius religionis mirabile firmamentum. S. Bonavent. in pſ. B V. pſ. 17.

Flos, & decus virginalis. S. Bonavent. in Lit. Ave flos regalis. S. Bonavent. in pſalt. min Quinq. 1.

Flumen Sapientiæ S. Bonav. in Litan.

Fons. Fons ille ſignatus. S. Auguſt. ſerm. 83. in Appendice. Deinde tranſeundum ad fontem, qui eſt in medio paradiſi, id eſt, B. Virginem; quæ inundat pleniſſimè fluminibus gratiæ, & gloriæ. S. Thom. in 19. Apoc. Ave Fons gratiæ, & totius conſolationis. S Ephr. de laud. Virgo Fons miſericordiæ. S. Bonavent. in Litan. Salve Filii erga genus humanum Fons propenſionis. S. Methodius hom. de Puriſ. B. V. Vocavit te fontem ſignatum is, qui ex te ortus eſt Sponſus.

S. He-

Digitized by Google

S.Heſychius ſer.2.de laud.V. Ave Fons lucis omnem hominem illuminantis. Chryſippus ſerm. de S. MARIA Deip. Figurata fuit per fontem, de quo Gen.2.6. S. Bonav.de laude Virg. Fons, ex quo vita orta eſt. Eſt lætitiæ Fons. S.Joan. Damaſc. or.2. de Aſſ.V. Deliciarum Fons ſignatus. S. Ildefonſus ſer.1. de Aſſ. V. Fons univerſo orbi medicinam afferens. S. Joan. Damaſc. or.1.de Nat.V. MARIA Fons juſtitiæ. Idem orat. 1 de dormit. Virg.

Forceps carbunculi illius purgatorii. S. Methodius in Purif.

Forma. Si formam DEI appello, digna exiſtis. S. Aug. ſer. 83.in Appendice. Ave Virgo forma morum. S. Bonav. in pſ. min.Quinq.1.

Formidabilis rebellibus Angelis. S. Joannes Damaſc.or.1. de Nat B.V.

Fundamentum. Sublimitatis inexplicabilis Divinum facta es fundamentum. S.Germanus Arch.orat. in beata dormit. V.

Gaudium. Tu Virginum gaudium. S. Ephr. de laud V. Salve Spes immenſi gaudii Genitrix. S. Andreas Cret. orat.in Salut Angelic.

Gloria. Dicebant Prophetæ: *Tu gloria Jeruſalem, &c.* Ajunt tres Reges apud S. Vinc.Ferr. ſer.3. de Nat V. Tu Sacerdotum gloria. S Joan.Damaſc. or.1. de Nat. V. Gloria luti noſtri. S. Heſychius ſer 2. de laud. V. Gloria Prophetarum. S. Ephrem. de laud. V. Tu Virginum gloria, corona, & gaudium. Idem ibid.

Gutta Spiritus ſancti. S. Germanus Patr. orat. in Nat. B. V.

Habitaculum DEI. S. Methodius in Purif.B V. Habitaculum Spiritus ſancti. S.Tho.ſer.1.de B.V. Eſt inter Dominicales D.4. Quadrageſ. Eſt virginalis habitatio DEI, Regis virtutum Aula clariſſima; manſio Imperatoris cœleſtium; locus glorioſus DEI. S.Heſychius de Virginit. B.V.c 2.

Honor Martyrum. S Ephr.de laud V.

Hortus. Hortus non deficiens. S.Germanus Arch or.in beat. dormit. V. Vocavit te hortum concluſum Is, qui ex te ortus eſt Sponſus. S Heſychius ſer. 2.de laud V. Ave quæ es hortus Patris. Chryſippus ſerm de MARIA Deipara. Cor B. Virginis non fuit ſentina diaboli, non fuit ſepulchrum vitii; imò fuit hortus, & paradiſus Spiritus ſancti. S.Bonav. Spec. B. V. c 2.

Hydria. Figurata eſt MARIA, in nova hydria, ſalutare in ſe ſal continente. S.Methodius hom.de Purif B.V.

Hymnodia. Ave canticum Cherubim, & Seraphim; & hymnodia Angelorum. S.Ephr.de laud.V.

Janua. Janua cœli. S.Ildefonſus. Serm.2. de laud. V. Idem ibid.ſerm.4.

Illuminatrix. MARIA Illuminatrix, ſive Stella maris: genuit enim lumen Mundi. S. Thom. Opuſc. 11. in Salut. Angel.

Immaculata. Eſt immaculata. S. Ildefonſus de Virginit. B. V.c. 12. Hodie (in Aſſumpt.) meruit audire: *Surge, veni proxima mea, Sponſa mea, columba mea, immaculata mea.* S. Ildefonſus ſer. 1. de Aſſ. Virg. Ipſe ſanctam in ſancta, immaculatam in immaculata Matre animam ſuſcepit. Goffridus ſerm. 3. de Nat. Dom. Quoniam autem modo, ò immaculata, morti obnoxia efficieris? Tu inquam vitæ pons, & cœli ſcala? S Joannes Damaſc.or.2. de Aſſ. B V. Hæc eſt illa certè bona mulier; cujus mentionem Dominus faciebat, Gen. 3. *Inimicitias ponam, &c.* Vere beata MARIA diaboli caput contrivit: quæ in ſe principalem ejus ſuggeſtionem penitus extinxit. Semen B.MARIÆ Chriſtus, ſemen diaboli, vitia ſunt univerſa Goffridus ſer. 3 de Nat. Dom. Fecit ſummus artifex, in oſtentationem pleniorem artis ſuæ, ſpeculum unum, clariſſimo clarius, Seraphim terſius, & purius; & tantæ puritatis; ut purius intelligi non poſſet, niſi DEUS eſſet: perſonam ſcilicet glorioſiſſimæ Virginis. De cujus ſpeculi formatione Bernardus: hanc, Domine, feciſti imaginem bonitatis tuæ. S.Thom. Opuſc. 16. de dilect. DEI p. 1.c. 27. in fine. *Tota pulchra es*, Virgo glorioſiſſima: non in parte, ſed in toto: *& macula* ſive mortalis, ſive venialis, ſive originalis, *non eſt in Te*; nec unquam fuit, nec erit. Idiota Contempl. de B. V.c. 2. Fuiſti vas innocentiæ puriſſimæ ſine macula, & labe. Inveniſti Virgo MARIA gratiam cœleſtem: quia fuerunt in Te ab originis labe præſervatio, Angelica ſalutatio, Spiritus ſancti ſuperventio, & Filii DEI conceptio. Id. ibidem c. 6. Eſt purum, immaculatumque altare; de quo ſumptus ille vivificus carbunculus JESUS Chriſtus. S.Methodius hom. in Purif. B. V. Veſtis abſque macula ejus; qui *mutat lumen ſicut veſtimentum*. Idem ibidem Eſt pura, & immaculata Virgo S.Ephr.in Threnis B V. Quantus dolor eſt, Te immmaculata privari. S Germanus Arch. or. in beat. dormit. Animam meam tibi charam accipe; quam à peccati labe puram ſervaſti, Ait B. Virgo apud S. Joan. Damaſc. or. 2. de Aſſ. V. *Beatus qui inventus eſt ſinè macula*. Eccl. 31. Sed in Chriſto, & in Virgine MARIA, nulla omnino macula fuit. S. Thom. in pſal. 14. Via eſt Chriſti Virgo beata. Pſ.67. *In mari via tua*. Hæc eſt impolluta. Idem in pſ. 17. B. V. Corpus eſt immaculatum. S Ildefonſus ſerm 1. de Nat B. V. Immaculata conſervata es in DEI Sponſam. S. Joan. Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V. Eſt prorſus immaculata puella. Idem orat.1.de dormit.B V. Ad hunc paradiſum ſerpens aditum non habuit Id. ib. Hodierna die Virgo immaculata, quæ cum terrenis affectionibus commune nihil habuit, in cœleſtia tabernacula introducitur. Id.ibid.

Imperatrix. Eſt laudabilis, & univerſalis Imperatrix Angelorum, & hominum. Goffridus ſer.8.de B V.

Infans. Donata à DEO infans. S. Joann. Damaſc. or. de Nat. V.

Jus. Cœlorum Rex eſt poſſeſſor Juris iſtius. S. Ildefonſus l.de Virginit B.V.c.2.

Lacus. Deſiderii David in Bethlehem ille vivificus lacus; ex quo poculum immortalitatis ſcaturivit. S.Method.hom. de Purif B.Virg.

Lætitia. Omnium lætitia, ac plena animi oblectatio. S. Germanus Arch. Encom. in S. Deip. Lætitia Sanctorum. S. Ephrem de laud. V. Tu Mundi lætitia. Id. ibid. Salve in æternum indeſinens noſtra lætitia. S. Methodius hom. de Purif. B. V.

Lampas. Tenebroſæ meæ animæ ſplendidiſſima lampas. S. Germanus Arch.Encom.in S.Deip.

Laterna. Laterna cryſtalli de ſe pulchra, & clara; ſed ſi intus mittatur lucerna accenſa, pulchrior erit, & clarior. Idem de Virg. MARIA Cogitate ejus corpus pulchrum, & mundum ad inſtar laternæ: & lucerna intus illuminans totum Mundum eſt Filius DEI. S.Vinc.Ferr.in Vigil.Nat.Dom.

Liber. Iſ. 29. S. Germanus Patr.or.in Nat.V. Novus liber, in quo inenarrabili modo DEUS, Verbum, citra omnem manus operationem inſcriptus eſt. S Joan Damaſc.or.2. de Aſſ.V. Hodierno die DEUS novum librum condidit. Idem or. 1. de Nat.V.

Lignum. Ave lignum vitæ. S. Ephr.de laud. V. Figurata per lignum vitæ. Gen. 2. S. Bonav.de laud. V. Ave Virgo vitæ lignum. S. Bonav.in pſ. min. Quinq. 1. *Tanquam lignum plantatum ſecus decurſus aquarum*, tanquam lignum vitæ, quod fructum ſuum dedit, hoc eſt, DEUM Incarnatum, atque omnium vitam. S. Joan. Damaſc.orat.1.de Nat.V. O verè lignum vitæ; quod ſolum fuit dignum portare fructum ſalutis. S. Bernardus ſer.2.de Adv.Domini.

Lilium. O Lilium inter ſpinas, ex nobiliſſima, & maximè regia radice ortum. Id. ibid. Eſt Lilium inter ſpinas. S. Ildefonſus ſer. 1.de Aſſ.V Ave Lilium convallium S.Ephr.de laud. V. Ave cœleſte Lilium. S.Bonav.de laud.V.

Limen ſupernum cœleſtium arcanorum. S. Germanus Patr. or.in Nat B.V.

Locus. Gen. 28. S. Germanus Patr.or.in Nat V. Quam Iſaias Propheticis oculis conſpicatus, locum viſionum appellavit. S. Andreas Cret. in Salut. Angel. Locus glorioſus DEI S. Ildefonſus de Virginit.c.1.

Lucerna. Lucerna, quæ à ſe ipſa jugiter ardeat. S. Heſychius ſerm.2.de laud Virg. Lucerna clariſſima. S.Ephr.de laud. V. Lucerna ſeptuła, & toties ardens donorum ſeptem candelabrum. Lucerna inextinguibilis luminis omnia colluſtrantis. S.Germanus Arch or in beat.dormit.

Lucifera Virgo. S Ephr.de laud. V.

Lumen. Lux. Ave Virgo Mundi lumen. Ave Virgo lux aſtrorum. S. Bonav.in pſalt.min.Quinq. 1. O lux Gentium. S. Ildefonſus ſer 6.de Aſſ.V. Lux Juſtorum. Id.ib Quinq.3. Ave lux ſplendidiſſima. S Ephr.de laud.V. Splendor, & lux Orientalis. S.Bonav.in Litan.

Luna. Ave tota dealbata Virgo, cui comparata Luna nigra reputatur, Sol cum Stellis obſcuratur. S. Bonav. in pſ. min. Quinq.3.

Magiſterium. Virginitas, & vita B MARIÆ, fuit Magiſterium valde eximium probitatis. S.Ildefonſus ſerm. 3. de Aſſ. B. V.

Magiſtra. Doctrix fuiſti Doctorum, & Magiſtra Apoſtolorum. Idiota de Contempl.B V.c.3.

Malacia perturbatorum. S.Germanus Patr. orat. in beat.dormit.

Mamilla parvulorum. S.Bonav.in Litan.

Manſio Divinitatis. S.Ildefonſus de Virginit.V.c.2.

Mare. Origo fontium, & fluminum, mare: virtutum auctrix, & ſcientiarum ſcientia Sanctarum MARIA. MARIA eſt mare diabolum ſubmergendo. S. Bonav. Spec. B. V. lect. 3.

Mar-

Margarita. Pretioſiſſima regni margarita. S. Method. hom. de Puriſ. B. V.

Martyr. Habuit meritum Martyris, mortem Crucis, cum Filio patiendo. S. Thom. ſerm. in Aſſ. B. Virg. MARIA, quia mente paſſa, plus quàm martyr fuit. S. Hieron. apud S. Bonavent. l. 1. pharetræ cap. 5. Cùm videret Dominum pendentem, etiam plus quàm martyr fuit. S. Ildefonſus ſerm. 2. de Aſſ. V.

Mater. *Aſtitit Regina à dextris*. Pſal. 44. Poteſt exponi totum hoc de B. Virgine: quia Regina, & Mater Regis eſt; quæ aſtat ſuper omnes choros *in veſtitu deaurato*, id eſt, deaurata Divinitate. Non quòd ſit DEVS; ſed quia eſt Mater DEI. S. Thom. in pſal. 44. Beat. Virgo fuit Sponſa Patris, & Mater Filii, & habitaculum Spiritus ſancti; juxta illud: Salve Mater pietatis, & totius Trinitatis nobile triclinium. S. Thom. ſerm. 1. de B. V. Eſt inter Dominicales D. 4. Quadrag. Verè bona MARIA peperit Chriſtum, & in Chriſto peperit Chriſtianos. Eſt itàque Mater Chriſti, Mater Chriſtianorum. Si Mater Chriſti, Mater Chriſtianorum eſt; patet profectò, quia fratres ſunt Chriſtus, & Chriſtiani. Goffridus ſerm. 7. de Puriſ. B. V. Eſt dulciſſima Mater. Idem ſerm. 8. de B. Virg. Eſt excellentiſſima, & piiſſima Mater. Idem ibidem. Mater lucis. S. Heſychius ſerm. 1. de laud. Virg. Ave Mater Orphanorum. S. Bonavent. in pſalt. min. Quinq. 1. Novi Mater Adam. - Mater pietatis. Idem ibid. Quinq. 3. Si Matrem Gentium dico, præcedis. S. Aug. ſerm. in Append. 83. Ave Mater humilium. S. Bonav. in laud. B. V.

Mediatrix. Salve Legis, atque gratiæ Mediatrix. S. Germanus Arch. orat. in Nat. V. Ave DEI, & hominum, Mediatrix optima. S. Ephr. de laud. V. Eſt Mediatrix DEI, & hominum. S. Bonav. in laude B. V.

Medicina. Inſanabilium vulnerum meorum medicina. S. Germanus Arch. Encom. in Deip. Mundi medicina. S. Bonav. in pſ. min. Quinq. 1. Ego morbo corruptis medicina. S. Joannes Damaſc. or. 2. de Aſſ. V. Gaude pharmacum, ex omni pectore dolorem propulſans. Idem ibid. Nulla tam gravis eſt peccati plaga, cujus non ſit, ſi ipſa voluerit, medicina. Goffridus ſerm. 8. de B. V. Ægrotantibus medicina. S. Joann. Damaſc. or. 1. de dormit. V.

Menſa. B. Virgo eſt menſa propoſitionis duodecim panium. Duodecim panes ſunt duodecim fructus Spiritus ſancti. Gal. 5. S. Bernardus ſer. 4. ſup. Salve. Divina menſa. S. Germanus Arch. or. in beat. dormit.

Miraculum omnium miraculorum maximè novum. S. Ioan. Damaſc. orat. 1. de Nat. B. V. Ave præſtantiſſimum univerſi orbis terræ miraculum. S. Ephr. de laud. B. V.

Mons. Quam montem magnum Daniel vidit; ac montem obumbrantem Abacuc, Montem præterea DEI montem pinguem; montem quoque jucundum: montem inquam, quem DEO inhabitare placuit; quem Propater tuus (David) & Rex, Divino Afflatus ſpiritu cecinit, &c. S. Andreae orat. de Salut. Angel. Salve mons fumigans. S. Germanus Arch. or. in Nat. B. V. Salve. S. Spiritus mons inumbrate. S. Methodius hom. de Puriſ. B. V. Ave mons, unde lapis angularis abſciſſus eſt ſine manibus. S. Chryſippus ſer. de S. Deip. Sola tu verè benedicta es; quam montem magnum Vir ille deſiderabilis Daniel vidit. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angel. Tu mons ille non inciſus. S. Bonav. in pſalt. min. Quinq. 3. *Mons DEI, mons pinguis &c.* S. Joan. Damaſc. or. de B. V. Poteſt hujus montis nomine, 1. Reg. 1. Beatiſſima Virgo MARIA, DEI Genitrix deſignari. Mons quippe fuit; quæ omnem electæ creaturæ altitudinem electionis ſuæ dignitate tranſcendit. - *Mons in vertice montium fuit*. Iſ. 2. quia altitudo MARIÆ ſuper omnes Sanctos refulſit. - Vir igitur de Ramatha Sophim factus eſt de monte Ephraim: quia qui per Divinitatis ſuæ potentiam Angelos condidit; de carne præciſo Virginis formam ſuſcepit humanitatis. S. Gregor. l. 2. c. 1. in 1. Reg.

Mulier. Hæc eſt certè illa bona mulier, cujus mentionem Dominus faciebat, Gen. 3. *ponam inimicitias, &c.* Goffridus ſerm. 3. de Nat. Dom.

Nauta. Ave Virgo nauta Mundo. S. Bonav. in pſ. min. Quinquag. 3.

Norma caſtitatis. Id. ibid. Quinq. 1.

Noemi, Ruth. 1. pulchra, & amara, ſignat MARIAM: pulchram per Spiritus ſancti ſanctificationem; amaram verò per Filii ſui paſſionem. S. Bonav. in Spec. B. V. lect. 3.

Nubes. Nubes erat ſecundùm hæreditatem Evæ: levis erat ſecundùm Virginitatis integritatem. Levis erat; quæ non homini quærebat placere, ſed DEO. S. Ambr. ſer. 5. in pſ. 118. Ave nubes pluviæ, potum animi Sanctorum exhibentis. S. Chryſippus ſerm. de S. Deip. Ave nubes pluvialis.

R. P. Andrea Spanner.

S. Bonaventura in pſalt. min. Quinq. 1. Hæc verè levis illa nubes, quæ ſuper Seraphim ſedentem in corpore ſuo geſtavit. Proclus hom. de Nat. Dom. Nota ſuper illo verbo: *ſuper nubem*; quia eſt quadruplex nubes. 1. Aſſumptæ carnis. Iob 38. *Ubi eras, cùm ponerem nubem veſtimentum ejus, &c.* 2. Eſt virginalis ventris. 3. Reg. 18. *Ecce nubecula parva aſcendebat de mari*. 3. Eſt devotæ mentis Pſal. 65. *Magnificentia ejus in nubibus*. 4. Iudiciariæ ſedis. Pſal. 67. *Nubes, & caligo, in circuitu ejus*. S. Thom. in 19. Iſ. Nota item ſuper illo verbo: *nubem levem*. Quia prima dicitur levis, propter eminentiam dignitatis, Dan. 7. *Ecce in nubibus, &c.* Secunda dicitur levis, propter virginitatis puritatem. Apoc. 14. *Et ecce nubem candidam; & ſuper nubem, ſedentem ſimilem Filio hominis*. Tertia dicitur levis, propter obedientiæ velocitatem. Iſ 60. *Qui ſunt iſti, qui ut nubes volant?* Quarta dicitur levis, propter executionis facilitatem. Eccl. 43. *In magnitudine ſua poſuit nubes*. S. Thom. in 19. Iſ.

Obededom. Hujus, 2. Reg. 6. domus fuit MARIA. S Bonav. in Spec. B. V. c. 14.

Oblectatio. Angelis lætitia, Patriarchis ſempiterna oblectatio Ioan. Damaſc. or. 1. de dormit. V. Tu, quæ es omnium lætitia, ac plena animi oblectatio. S. Germanus Arch. Encom. in Deip.

Obliteratio. Gaude unica mœroris obliteratio. S. Ioan. Damaſc or. 1. de Aſſ. V.

Officina. Hæc unitarum inter ſe naturarum officina. Proclus hom. de Nat. Dom. Eſt officina miraculorum, ac fœderum. S. Ioan. Damaſc. or. 1. de Nat. B. V.

Oliva. Tanquam *Oliva fructifera in domo DEI*. S. Ioan. Damaſc. or. de Nat. B. V. Floret ut *Oliva ſpecioſa in campis*, & fructificat in domo DEI in æternum. S. Ildefonſus ſer. 1. de Aſſ B. V. illam perpetuò vernantem, ac pulchrum fructum proferentem, olei ſpiritualis olivam, terræ penetralibus obrui minimè conveniebat. S. Ioann. Damaſc. or. 2. de Aſſ. V. Inſtar olivæ fructiferæ virtutum omnium domicilium efficitur. Idem Orthod. fid. l. 4. c. 15. Ave Virgo primitiva, Virgo verax ut oliva, quæ Divini germen floris attuliſti noſtris oris. S. Bonav. in pſ. min. Quinq. 1.

Opus. Opus DEI digitorum. S. Bonav. ibid. Quinq. 1. Speciale Opus DEI. Idiota in Cant. B. V. c. 4. Opus redemptionis noſtræ. S. Ildefonſus de Virginit. B. V. c. 12.

Oratio. Ave pulchra hymnigraphorum omnium oratio. S. Ephr. de laud. V.

Organum. Salve lætitiæ organum. S. Andreae Cret. orat. in Salut. Angel.

Oriens. Ave ſolis ortus, qui nullum ferre poteſt occaſum. Chryſippus ſer. de S. Deip. Quam Ezechiel verum ſolis ortum proclamavit. S Andreae or in Salut. Angel.

Palatium. B. Virgo, eſt DEI palatium. S. Bonav. in pſ. B. V. pſ. 17. Salve conſecratum Regis palatium. S Andreae Cret. orat. in Salut. Angel Oportebat priùs palatium parari: atque ità Regem adeſſe. S Ioannes Damaſc. or. 3. de Nat. V.

Palma. Virgo palmæ coæquata, premens arce dignitatis cuncta ligna voluptatis. S. Bonav. in pſ. min. Quinq. 2. Exaltatur ut palma. S. Ildefonſus S. 1. de Aſſ. V.

Palmes. Ave palmes vitis veræ. S. Bonav. in pſ. min. Quinquag. 3.

Panegyris. Hæc ſalutaris reconciliationis panegyris. Proclus hom de Nat. V.

Paradiſus. Verè paradiſus DEI fuit in benedictionibus multiplicium deliciarum ſpiritualium. S. Bonavent. in Spec. B. V. lect. 5. Tu paradiſi janua. S. Bonav in ſuo: Te Matrem DEI laudamus. Vividi ſalutis noſtræ ligni paradiſus; qui ipſum horti Eden colonum Chriſtum inquam, intrà te habes. Qui fluminis inſtar vivi uterum tuum egreſſus, quatuor velut rivulis per Evangelium ſuum faciem orbis irrigavit. S. Andreas Cret. orat. de Sal. Angel. Ave paradiſe deliciarum. S. Ephr. de laud. V. Paradiſus immortalitatis. S. Heſychius ſer. 2. de laud. Virg. Figurata fuit per paradiſum rigatum fluvio voluptatis. Gen. 2. S. Bonav. de laude B. V. Tu cœleſtis paradiſus. Idem in pſalt. min. Quinq. 3. Hæc ſpiritualis ſecundi Adam paradiſus. Proclus hom. de Nat. Dom. Hodierno die Eden ſpiritualem novi Adami paradiſum ſuſcepit. - Ad hunc paradiſum ſerpens aditum non habuit. S Ioan. Damaſc. orat. 2. de dormit. B. V.

Parens. Nobis bonorum omnium cauſa, & parens extitiſti. S. Ioan Damaſc. or. 1. de dormit. V. Ave omnium parens. S. Ephr. de laud. V. Tu es veræ ipſius vitæ parens. S. Germanus Arch. orat. in beat. dormit. V.

Patrocinium. Tu quæ es omnium patrocinium. Id. Encom. in Deip. Patrocinium inconcuſſum. Idem orat. in beat. dormit. B. V.

Digitized by Google

Pelagus. Gaude inexhauſtum gaudii pelagus. S. Joann. Damaſc. orat. 2. de Aſſ B. V. Gratiarum pelagus. S. Joann. Damaſc. orat. 1. de Nat. V.

Perfectio. Huc ades perfectio Divinarum ordinationum, ait Zacharias trimulam in templo præſentatam ſuſcipiens, apud S. Germanus Arch Encom. in DEIp.

Perfugium. Hæc DEIpara eſt MARIA Chriſtianorum omnium perfugium. S. Germanus Patr. orat. in Nat. B.V. Ave perfugium in Jeroſolymis. S. Ephr. de laud. V.

Petra. Petra duriſſima contra inimicum. S. Bonavent. in Litan. B. Virgo Figurata fuit in petra, de qua fluxit aqua Mundum reficiens. S. Simeon apud S. Methodium hom. in Purif. B. V. Nota ſuper illo verbo, *de petra deſerti*. Quia B. V. dicitur petra 1. propter gratiæ firmitatem. 2. Propter continentiæ frigiditatem. S. Thom. in Iſ. 16. 3. Propter fructus ubertatem. Job. 39. *Petra fundebat rivos olei.* Idem ibid.

Pignus. Saluto te MARIA, dulciſſimum Annæ pignus. S. Joann. Damaſc. orat. 1. de Nat. V.

Pincerna. Deliciarum DEI dapifera, cœleſtis curiæ pincerna. S. Bonaventur. in Litan. Itilla nobis guttam ſuavitatis tuæ: quia tu es pincerna gratiæ dulcoris. S. Bonav. in pſ. B. V. pſal. 55. Non cauſamur de vino, in quo eſt luxuria. Illud quærimus, de quo Propheta Zacharias capit. 9. *quod germinat Virgines.* Harum pincerna Tu. Calix in manu tua vini meri; in manu tua, in poteſtate tua; vini meri, amoris Divini. Dic pro nobis Filio: *Vinum non habent.* Joann. 2. Calix hujus vini inebriat, calefacit, acuit; audaces facit & fortes, obliviosos, diſcretos, ſomnolentos. Inebriat amor DEI ad contemptum Mundi. &c. S. Bernardus ſerm. 4. ſup. Salve Regina.

Plenitudo. Ingreditur huc, plenitudo meæ Prophetiæ. Zacharias ut antè in *Perfugio.*

Pons. Tu vitæ pons. S. Joann. Damaſc. de Aſſ. V. orat. 2. Hæc ſola pons eſt, per quam DEUS ad homines deſcendit. Proclus hom. de Nat. Dom.

Porta. Porta in domo Domini clauſa, Virgo eſt MARIA, ſemper intacta. S. Ildefonſus ſerm. 6. de Aſſ. Virg. Hodierno die ad Orientem porta extructa eſt; per quam Chriſtus ingreditur. S. Joann. Damaſc. orat. 1. de Nativ. V. Beat. Virgo eſt vitæ porta. S. Joann. Damaſc. orat. de Nativ. Virg. Porta. Ezech 44 Idem orat. 1. de dormit V. En (Portam, Ezech. 44) evidens demonſtratio Sacræ DEIparæ Virginis MARIÆ. Proclus hom. de Nativ. Dom. Porta domus DEI. S. Ildefonſus de Virginit. B. Virg. capit. 2. Hodie hortus concluſus ex illa porta præceſſit; & in illam, & per illam fons manavit ſignatus; de quo Propheta dicit Ezech 44. *eſt Porta, &c.* Hæc porta templi, & templum Domini eſt MARIA beatiſſima, & incomparabilis Virgo Goffridus ſerm. 4. de Nativ. Dom. Stella maris, cœli porta; ex qua Mundo lux eſt orta. Idem Opuſcul. 17. Alius te appellavit portam clauſam in Oriente ſitam. S. Heſychius ſerm. 2. de laud. Virg. Ave porta clauſa ſoli Regi aperta. Chryſippus ſerm. de B. M. D. Ave Porta cœlorum. S. Ephr. de laud. Virg. Paradiſi porta pervia. S. Bonaventur. in Litan Porta in domo DEI clauſa. S. Auguſt. ſerm. 83. in Append. Hæc porta clauſa. Ezech. 44., ut Solis radius intrat innoxius feneſtram vitream; ſic DEI Filius, immò ſubtiliùs, aulam virgineam. S. Bonavent. in pſal. 71. Quæ eſt illa porta Sanctuarii? Ezech. 44. Nonne eſt hæc porta MARIA? per quam in hunc Mundum Redemptor intravit. S. Ambr. l. 2. Comment. in Evang. S. Lucæ.

Portus. Portus tempeſtate jactatorum. S. Germanus Arch. orat. in beat. dormit. Tu Portus naufragantium tutiſſimus. S. Ephr. de laud. V. Tempeſtate jactatis portus. S. Joann. Damaſc. orat. 1 de dormit. V.

Poſſeſſio DEI. S. Ildefonſus de Virginit. B. V. c. 2.

Potentia. Debilitatis meæ potentia. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Præcentrix. Lætabitur B.V. MARIA, præcentrix in choro cœleſti. S. Thom. de Sacr. Alt. c. 15.

Præconium Apoſtolorum. S. Ephr. de laud. V.

Prædium patens. Idem ibid.

Præſes. O Virgo intemerata, & pia auxiliatrix. idem. ibid.

Præſidium. Dulce converſorum ſolamen, atque præſidium. S. Ephr. de laud. V. Omnium Chriſtianorum firmum præſidium. S. Bonav. in Litan.

Pratum. Ave, quæ es pratum totius fragrantiæ S. Spiritus S. Chryſippus ſerm. de S. DEIp.

Pretium. Tu es pretium pretiorum; Tu præmium præmiorum S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Primipila. Tu fuiſti Virginitatis primipila. Idiota in Contempl. cap. 6.

Primitiva Virginum. S. Bonav. in Spec. B. V. lect. 2. Ave Virgo primitiva. S. Bonav. in pſ. min. Quinq. 2.

Princeps omnium prudentiſſima, ac ſagaciſſima, & lucifera Virgo. S. Ephr. de laud. V.

Principium. Gaude gaudii principium, & execrationis terminus. S. Germanus Arch. orat. in Nativ. V. Tu feſti noſtri (Purific.) principium; Tu medium; Tu finis. S. Methodius hom. de Purif. V.

Procuratrix publica omnium bonorum. S. Germanus Arch. or. in beat. dormit.

Promptuarium. Eſt latum omnia complectentis, ac ſolius DEItatis promptuarium. S. Joannes Damaſc. orat. 2. de Aſſ. Virg.

Prophetiſſa. Eſt Regina, & Prophetiſſa. S. Germanus Arch. orat. in S. Nativ. Prophetiſſa. Iſ. 8. S. Germanus Patr. orat. in Nativ. Virg. Quam Iſaias Prophetiſſam, & Virginem nuncupavit. S. Andreas Cret. orat. in Salut. Angelic. Audite, quæſo, Matrem prophetiſſam DEI. (*Beatam me dicent omnes generationes*) Prophetiſſam dico; immò, ut ità dicam, Evangeliſtam. S. Ildefonſus ſerm. 2 de Aſſ. V. Prophetiſſa B. Virgo eſt, quia propheta vit dicens: *Magnificat anima mea Dominum.* S. Thom. in 8. Iſ.

Protectio firma. S. Germanus Arch. orat. in beat. dormit.

Quies DEI. S. Bonav. in pſ. min. Quinq. 2.

Radius. Candidior Solis radiis. S. Ephr. de laud. V.

Radix. Radix Jeſſe. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp. Radix nominatur. Iſ. 11. S. Germanus Patr. orat. in Nativ. V. Radix floris ſpecioſiſſimi. S. Methodius hom. de Purif. V. Ave Radix omnium bonorum. Chryſippus ſerm. de S. DEIp.

Reconciliatio. Alienatorum reconciliatio. S. Germanus Arch. in beat. dormit. Ave totius terrarum orbis Conciliatrix efficaciſſima. S. Ephr. de laud. V. Salve Divinæ cum hominibus reconciliatio. S. Andreas Cret. in Salut. Angelic. Te laborum requiem, ac ſudorum refrigerium habemus. S. Joan. Damaſc orat. 2. de Aſſ. V.

Refugium. Refugium peccatoris. Goffridus Opuſc. 7. Hæc poſt Filium ſuum eſt præcipuum refugium peccatoribus, quò poſt lapſum fugiant; conſilium; ut pœniteant; auxilium, ut convertantur, ne pereant. Idem ſerm. 7 de Purif. Ave peccatorum refugium, atque diverſorium. S. Ephrem de laud. Virg. Refugium ſingulare. S. Bonavent. in laud. B. M. V.

Regina. Regina omnium. Domina noſtra glorioſiſſima. S. Ephr. de laud. V. Virtutum cœli Regina. S. Bonaventur. in Litan. Qualis venerationis cultus à nobis, qui minimi ſumus, tibi debetur? Tibi, inquam, quæ verè Regina es. S. Methodius hom in Purif. Virg. Tu Regina Reginarum. S. Bonaventur. in pſalt. min. Quinq. 2. Eſt univerſalis Regina Angelorum, & hominum Goffridus ſerm. 1. de Nat. Dom. *Aſtitit Regina à dextris.* Pſ. 44 Poteſt exponi totum hoc, &c Vide ſuperiùs hic *Mater.* Eſt cœlorum Regina. S. Ildefonſus ſerm. 7. de Aſſ. V. Regina totius extitit caſtitatis. S. Vinc. Ferr. ſerm. 143.

Renovatio rerum antiquarum. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Reparatio. Prima primi lapſus primorum parentum reparatio. S. Germanus Patr. orat in Nativ. B. V. Reparatrix perditorum S. Bonaventur. in pſ. min. Quinq. 2. Perditæ gratiæ reparatrix. Idiota Contempl. B. V. Reparatio vitæ. S. Ildefonſus ſerm 1. de Aſſ. V. Idem ſerm 4 ibid.

Requies laborantibus. S. Joan Damaſc. 1 de dormit. V.

Reſtauratio calamitatum mearum. S. Germanus Arch. Encom. in DEIp.

Rivulus. Craſtina dicex rivulo ſuo fluvius magnus orietur; & fructus apparebit optimus. S. Auguſt. ad fratres in eremo ſerm 19. de Vigil. Nat. Dom.

Ros. Sola æſtus in me exiſtentis Divinus ros. S. Germanus Arch Encom. in DEIp.

Roſa. Roſa Verna ſpecioſa. S. Bonavent. in Litan. Ave Roſa ſpecioſa. Idem in laude B.V. O Roſa! quæ ex ſpinis, hoc eſt; Judæis orta es; ac Divina fragrantia cuncta perfudiſti. S. Joan Damaſc. orat. 1. de Nat. V.

Rubus. Rubus ardens, Exod., eſt MARIA. Sicut enim rubus arſit ſinè combuſtione; ità Virgo peperit ſinè corruptione. S. Bonaventur. ſerm. 1. in Circumc. Dom. Quid rubus ille quondam Moſaicus prætendebat? flammas quidem mittens, ſed non ardens; niſi MARIAM parientem. S. Bernardus ſerm. 4. ſup. Salve. Magna planè viſio, rubus ardens ſinè combuſtione; magnum ſignum, mulier illæſa manens amicta Sole. Non eſt virtutis humanæ: ſublimior quædam neceſſaria eſt. *Spiritus Sanctus ſuperveniet in Te, &c.* Nihil itaque mirum; ſi ſub tali umbraculo talis etiam ſuſtineatur amictus. S. Bernardus ſer. 1. in Nat. B. V. B. Virgo eſt rubus Moyſis. S. Joannes Damaſc. orat. 1. de Nat. B.V. Hæc animatæ naturæ

rubus;

Digitized by Google

rubus; quem Divini partus ignis non combuſſit. Proclus hom. de Nat. Dom. Ave, quæ es rubus ardens, igne ſpeciali nuſquam tamen adurerie. Chryſippus ſerm. de S. DEIp. Figurata fuit per rubum ardentem. S. Bonav. de laude B.V.

Ruth. B. Virgo eſt Ruth; Booz Chriſtus: meſſores ſunt Doctores, & Rectores. Quid ſunt meſſores, niſi Doctores, & Rectores? o verè magna MARIÆ gratia! quàm multi ex eis ad miſericordiam colliguntur; qui à Doctoribus, & Rectoribus, tanquam incorrigibiles relinquuntur. S. Bonavent. in Spec. B.V. lect. 5.

Saba Regina. Conſidera in his verbis (*Regina Saba ingreſſa eſt Jeruſalem cum comitatu multo &c.* Reg. 10.) gloriam ingredientis MARIÆ in cœlo. S. Bonav. in Spec. B.V. lect. 13.

Sacerdos. Repræſentat DEI param Sacerdos. Cornel. à Lap. in 5. Matth.

Sacrarium. Gaude Sacrarium gentium. S. Germanus Arch. or. in Nat. V. Sacrarium Spiritus ſancti. S. Thom. Opuſc. 12. ſup. Salut. Angel. Et S. Ildefonſus de Virginit. B. V. cap. 2. Benedicta ſis o Sacrarium Chriſti. S. Bonav. in pſalt. B. V. pſ. 125.

Salus. Gaude inexpectata ſalus. S. Germanus Arch. or. in Nat. V. Salus perennis Idem ibid. Tu omnium ſalus. S. Ephr. de laud. V. Salus Mundi. Id. ibid. Vera ſalus, & beatitudo. S. Bonav. in Litan. Salus orbis. S. Bonav. in pſalt. min. Quinq. 1. Totius Mundi ſalvatio. S. Ildefonſus ſerm. 7. de Aſſ. V.

Sanctificatio rebus omnibus S. Joann. Damaſcenus orat. 1. de dormit. V.

Scala. Præſignata eſt per ſcalam Jacob. S. Joan. Damaſc. or. 1. de dormit. V. Eſt ſcala viva. Idem orat. 1. de Nat. V. Cœli ſcala. Id. orat. 2. de Aſſ. V. Ave ſcala cœlum tangens. S. Bonav. in pſalt. min. Quinq. 1. Facta eſt certè humilitas MARIÆ ſcala cœleſtis; per quam DEUS deſcendit ad terras: *quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ.* S. Aug. ſerm. in Appendice 83. Ave porta cœlorum, & ſcala, aſcenſuſque omnium. S. Ephr. de laud. V. Facta eſt MARIA ſcala cœleſtis. S. Aug. in Append. ſerm. 85. Salve vera ſcala Jacob. S. Germanus Arch. orat. de Nat. V. Scala cœlica, per quam patet aſcenſus ad æterna, eſt MARIA. Gen. 28. S. Bonav. Eccl. hier. p. 4. c. 7. Filioli mei! hæc peccatorum ſcala; hæc mea maxima fiducia; hæc tota ratio ſpei meæ. S. Bernardus ſerm. 2. in Nat. V.

Sceptrum David. S. Germanus Arch. ibid. Regni Sceptrum. S. Germanus Patr. orat. in Nat. V.

Schema clarum David S. Bonav. in pſalt. min. Quinq. 2.

Sedes Spiritus ſancti. S Hieronymus contra Helvid. apud S. Thomam in Cat. ſup. 1. Matth.

Sigillum veteris, novique Teſtamenti. S. Germanus or. in Nat. V.

Sol. Origo fontium, & fluminum, mare; virtutum auctrix, & ſcientia ſcientiarum Sanctarum, MARIA. Quia ſicut Sol univerſa cœli lumina præcellit prærogativa claritatis eximiæ: ſic ipſa totam rationalem creaturam poſt Filium præcellit ſplendore virtutis, & ſcientiæ. S. Bernardus ſerm. 2. ſup. Salve. Sol. Pſ. 36. S. Germanus Patr. or. in Nat. V. Es Sole ſpecioſior; & emiſſione gratiarum fœcundior. Idiota de Contempl. cap. 3. Hodie præceſſit electa de terris ad cœlum, electa ut Sol. S. Ildefonſus ſerm. 1. de Aſſ. V. B. Virgo clarior Sole refulſit in throno claritatis. Idem ſerm. 2. de Aſſ. V. Inter choros Virginum ſicut Sol fulgens. Idem ſerm. 6. de Aſſ. V. Corpus ſuum poſuit in Sole, id eſt, in beata Virgine; quæ nullam habuit obſcuritatem peccati. Cant. 4. *Tota pulchra es, &c.* S. Thom. in pſ. 18.

Solium. Tu es ſolium regium. S. Joannes Damaſc. or. 1. de Dormit.

Stella. Stella iſta, Num. 24. eſt Virgo MARIA, propter refulgentiam virtutum, gratiarum. S. Bonav ſerm. 1 in Paſcha. Stella eſt MARIA, Num. 24. cujus radius eſt Chriſtus Dominus: qui ibi dicitur virga. S. Bonav. in Spec. lect. 3. Sicut ſinè ſui corruptione ſidus ſuum emittit radium; ſic abſque ſui læſione Virgo parturit filium. Illa eſt igitur nobilis illa Stella Jacob; cujus radius univerſum illuminat. S. Bernardus hom. 2 ſup Miſſus. Tolle corpus hoc ſolare, quod illuminat Mundum; ubi dies? Tolle MARIAM, hanc maris Stellam: quid? niſi caligo involvens, ac umbra mortis, ac denſiſſimæ tenebræ, relinquuntur. S. Bernardus ſerm. 2. in Nat. B. V. Ave Stella fulgidiſſima. S. Ephr. de laud. V. Stella lucis matutinæ. S. Bonaven. in pſalt. min. Quinq. 2. Maris Stella. Idem ibid. Quinq. 3. Stella ſolemes enixa. Idem ibid. Iſte cognominat Eam Matrem lucis; ille Stellam vitæ. S. Heſychius ſerm. de laud. V. Stella maris, cœli porta; ex qua Mundo lux eſt orta. Goffridus Opuſc. 7. Sicut radius ex Stella procedit, ſic DEI Filius proceſſit ex MARIA. Nec Stella radio prodeunte corrumpitur; nec beata Mater Filio naſcente violatur. Id. ſerm. 8. de B.V. Hodie de ſplendida Stella radius ad tenebras proceſſit. Idem ſerm. 2. de Nat. Dom. Hodie pro ſalute noſtra natus eſt Sol de Stella. Idem ſerm 3. de ead. Ipſa Stella maris, quam hodie cœlum ſuis recepit ſedibus, appellatur. S. Ildefonſus ſerm. 1. de Aſſ. V.

Tabernaculum. Aureum tabernaculum. S. Germanus Patr. orat. in Nat. B.V. Salve non manufactum tabernaculum, atque à DEO conditum. Idem ibid. Tabernaculum ab omni ſorde liberum. Chryſippus ſerm. de DEIp. Solis gloriæ cœleſte tabernaculum. S. Andreas Cret. in Salut. Angel. Eſt Divinum, ac beatiſſimum tabernaculum. S. Joan. Damaſc. orat. 2. de Aſſ. V. Tabernaculum gloriæ. S. Ildefonſus ſerm. 7. de Aſſ. V. Gloriæ Domini tabernaculum. Id. or. 1. de Nat. V. Tabernaculum Abrahæ Te apertiſſimè indicabat. Id. orat. 1. de dormit. V. Eſt DEO dignum tabernaculum. Id. or. 2. de Aſſ. V.

Tabula. Te tabulæ Divinitus præſcriptæ apertè præfigurarunt. Idem orat. 1. de dormit. V. Tabula ſcriptam Legem mortalibus adferens. S. Ephr. de laud. V.

Tela. Hæc admirandæ illius œconomiæ tela, in qua ineffabili quodam modo admirabilis illius unionis tunica confecta eſt. Cujus quidem textor extitit Spiritus ſanctus; nectrix virtus ex alto obumbrans; lana vetuſta, Adami pellis; trames impolluta Virginis caro; radius textorius, immenſa geſtantis gratia; Artifex, Verbum per auditum illapſum. Proclus hom. de Nat. Domini.

Templum. Quod in principio erat apud DEUM, Verbum DEUS, intrà te Virgo reperit; & factum eſt magnum DEItatis templum, quæ erat puſillum Humanitatis hoſpitium. S. Chryſol. ſerm. 144. Animatum Domini templum. S. Germanus Arch. in DEIp. Eſt templum Sponſi univerſæ Eccleſiæ. Id. orat. in Nat V. Hæc eſt DEI templum. S. Aug. in Append. ſerm. 83. Aſcendit in templum templo ipſo ſublimior. S. Methodius hom. in Purif. V. Templum incorruptum. S. Heſychius ſerm. 2. de laud. V. Solemne DEI templum. S. Bonav. in pſ. min. Quinq. 1. Ipſa eſt templum DEI mirabile præ omnibus Sanctis. S Thom. ſerm. 1. in Purif. B. V. Mater Virgo templum Chriſti fuit. S. Gregor. Naz. ad Nemeſium. Templum majus cœlo. S Heſychius ſerm. 1. de laud. V. Templum DEI eſt ipſa excellentia ſuæ Sanctitatis. S. Thom. in pſ. 17. Templum ſingulariter unicum factoris ſui. S. Ildefonſus de laud. V. cap. 10. O templum! in quo DEUS naturam non demutans, ſed eum, qui eſt Sacerdos in æternum ſecundùm Ordinem Melchiſedech induens, noſtri miſericordia Verbum Caro factum eſt. Proclus hom. de Nativ. Dom. Templum cœleſte. S. Ildefonſus ſerm. 7. de Aſſ. V. O Virgo! templum DEI Sanctum; quod ille pacis Princeps Salomon ſpiritualiter conſtruxit, & habitavit. S. Joan. Damaſc. or. 1. de Nat. Virg.

Terminus. Gaude gaudii principium, & execrationis terminus. S. Germanus Arch. orat. in Nat. V.

Terra. Salve Sancta, virginalis tellus ex qua novus Adam ineffabili fictione formatus eſt, qui veterem ſaluti reſtitueret. Terra fructuoſa. S Bonav in pſalt. min. Quinq. 2. Terra Mater Virgo Domini MARIA rectiſſimè accipitur; de qua ſcriptum eſt: *aperiatur terra, & germinet ſalvatorem.* Quam terram irrigavit Spiritus ſanctus; qui fontis, & aquæ nomine in Evangelio ſignificatur. S. Iſidorus in Gen. cap. 3. B. Virgo eſt terra; quæ germinat uvam non plantatam, vinum ſinè vite, & fluvium ſinè fonte. S. Heſychius ſerm. de laud. V. Illa *terra* ſanctiſſima *dedit fructum ſuum*, Virgo videlicet MARIA. Goffridus ſerm. 4 de Nat. Dom. *Aſcendet ſicut virgultum, & ſicut radix de terra ſitienti*, id eſt, de terra ſinè humore; quæ præ ſiccitate indecora videtur. Sic etiam ipſe ortus eſt de matre abſque virili humore. S. Thom. in 53. Iſ. Hæc ſola terra fide aperta, non corruptione, germinare potuit Salvatorem. S. Hildefonſus de Virginit. V. cap. 2. Hæc terra eſt, de qua veritas orta. Idem ibid.

Thalamus. Thalamus nuptialis. S. Germanus Arch. orat. in dormit. Thalamus ſolus dignus, qui Sanctum Sanctorum geſtaret in terra. Chryſippus ſerm. de S. DEIpar. Hæc thalamus; in quo Verbum humanam animam ſibi deſponſavit. Proclus hom. de Nat. Dom. Nativitas deſignatur, cùm dicitur: ipſe *tanquam Sponſus procedens de thalamo ſuo.* Thalamus, uterus virginalis eſt. De hac ſicut Sponſus proceſſit: quia in ea unione perpetua deſponſavit humanam naturam. S. Thomas in pſal. 18. Hæc in pſalt. 18. thalamus DEI eſt. Sanctus Ildefonſus de Virginit. Beat. Virginis. capit. 2. Ipſa facta eſt DEI thronus, & thalamus.

R. P. Andrea Spanner,

I 2 Idem

Digitized by Google

Idem ſerm. 2. de Aſſ. V. O admirabilem thalamum, de quo ſpecioſus forma prodiit Sponſus. Sanct. Ildefonſus ſerm. 7. de Aſſ. V. Tota Spiritus thalamus es. S. Joannes Damaſc. orat. 2. de Nativ. V. Verbum eſt Sponſus; & Sponſa, Caro humana: & utrumque Filius DEI, & idem Filius hominis. Ille uterus Virginis MARIÆ, thalamus ejus eſt; unde proceſſit *tanquam Sponſus de thalamo ſuo*. S. Aug. tr. 8. in Joannem apud S. Thom. in Cat. ſup. 2. Joannis Sciebat DEI Genitrix in arcem Divinæ contemplationis aſſumpta, proceſſurum de ſe Dominum, tanquam de thalamo ſuo Sponſum. S. Ildefonſus ſerm. 5. de Aſſ. V.

Theſaurus. Theſaurus voluptatum. S. Germanus Arch. orat. in Beat. dormit. Salve amoris DEI Patris theſaure. S. Methodius ſerm. de Purific. V. Theſauraria gratiarum. Idiota in Contempl. cap. 5. Veni ad nos, ò Divine, & vitam ferens, theſaure. S. Joannes Damaſc orat. 2. de Aſſ. V. Ubi inexhauſtæ opes? ubi precioſus ille theſaurus, qui vitam ſuſcepit? Idem ibidem. Hæc illibatæ Virginitatis purus ille theſaurus, decuſque, & ornamentum. Proclus hom. de Nat. Dom. Bonum theſaurum (Anna) Mundo peperit. S. Joannes Damaſc orat. 1. de Nat V. Virginitatis theſaurum produxiſtis. (Joach & Anna) Idem ibidem. Sanctitatis theſaurus eſt. Id. orat. 1. de dormit V. Eſt verè Sapientiæ theſaurus. Idem ibid. Inexhauſtus ipſiuſmet vitæ theſaurus. Idem ibid.

Thronus. Thronus Salomonis eſt MARIA: grandis omnino in gratia, & gloria. S. Bonavent. in Spec. B. V. lect. 2. B. Virgo, eſt thronus, *ſicut Sol; & ſicut Luna perfecta in æternum*. Pſal 88. Idem ibidem lect. 3 B. Virgo concipiens, fuit thronus eburneus Salomonis. 3. Reg. 10. Eburneus: ſiquidem in Virginitate ſua plena permanſit; ſicut ebur plenum eſt, & nunquam poroſum eſt. S. Bonaventur. hier. Eccl. part. 4. cap. 7. Thronus. Iſ. 6. S. Germanus Patr. orat. in Nativ. Virgin. Thronus Cherubicus, igneus, ac ſublimis; Regem Dominum exercituum in ſinu geſtans Idem ibidem. Ave Throne Creatoris noſtri glorioſiſſime. S. Ephr. Ecce tanquam Thronus ſublimis, atque elevatus, ob gloriam illius, qui ipſum fabricavit, Virgo Mater Regi Domino Sabaoth palàm inſtruitur; S. Methodius homil. de Purific. Virg. Thronus verè Regius, Thronus glorioſus, Thronus ſanctus, Thronus ſolus dignus, qui Sanctum Sanctorum geſtaret in terra. Chryſippus ſermon. de S. DEIpara. Thronus Salomonis. S Bonavent. in pſalt. min. Quinq. 2. Ipſa facta eſt DEI Thronus, & thalamus. S. Ildefonſus ſerm. 4. de Aſſ. V.

Thuribulum aureum. S. Ephr de laud. V.

Triclinium. DEItatis triclinium. S. Bonaventur. de laud. V. Totius Trinitatis nobile triclinium. S Thom. Opuſc. 51. ſup. Salutat. Angelic. B. Virgo fuit Sponſa Patris, & Mater Filii, & habitaculum Spiritus ſancti; juxta illud: Salve Mater pietatis, & totius Trinitatis nobile triclinium. Idem ſerm. 1. de B.V. Eſt inter Dom. D. 4. Quadr.

Turris. Turris noſtræ ſpei. S. Bonavent. pſal. min. Quinq. 2. Eſto nobis Domina Turris fortitudinis, & petra duriſſima, contra inimicum. S. Bonaventur. in Litan. Valida auxilii turris. S. Germanus Arch. orat. in Beat. DEIpar. Tu Domina naſus es ſpecioſus; ad quam dicis Sponſus, Cant 7. *Naſus tuus ſicut turris Libani*. Naſus habet duo foramina, per quem ſpiritum à capite emittit. Ità tu Domina Virginitate, & humilitate tua de cœlo eduxiſti Filium DEI. *Spiritus oris noſtri Chriſtus Dominus*. Thren. 4. Turris es Libanni. Libanus mons, qui dicitur *dealbatio*, albam præ omnibus ſignat innocentiam tuam. Innocens fuiſti ab originalibus, & ab actualibus peccatis. S Bernardus ſerm. 4. ſup. Salve.

Tympaniſtria. Audite, quomodo tympaniſtria noſtra cantaverit. Ait enim: *Magnificat anima mea Dominum, &c.* S. Auguſt. ſerm. 18 de Annunc V Tunc (in cœlo) MARIA tympanum ſumens choros Virginales excitabit, cantantes Domino: quod per mare ſæculi ſinè ſæcularibus fluctibus tranſierunt. Exod. 15 S. Ambr. l. 1. de Virginib.

Vallis. Ave vallis fidelium. S Ephrem de laud. V. Vallis quantò humilior, tantò eſt receptibilior aquarum: ſic & MARIA gratiarum. Vallis autem irrigationes aquarum recipit, quandoque à ſuperiore (monte) quandoque ab inferiori (fonte.) Similites humilis MARIA. S. Bonavent. Spec. B. Virg. lect. 15.

Vallum undique munitum. Sanctus Germanus Arch. orat. in Beat. dormit.

Vas. 4. Reg. 2. Civitas Jericho eſt Mundus; in qua terra non fructificabat: quia homines per bona opera, quæ faciebant, non ibant ad paradiſum ante Paſſionem Chriſti. Sed fecit DEUS remedium: nam fecit afferri novum vas, ſcilicet uterum Virginis MARIÆ, quod dicitur novum: quia in ea nullum unquam fuit peccatum, ut dicit Auguſtinus, quod non fuerat à ſeculo auditum. S. Vinc. Ferr. ſerm. 4. de Aqua benedicta. Ave præclarum, & electum vas DEI. S. Ephr. de laud. Virgin. Vas unguenti. S. Bonaventur. in pſal. min. Quinq. 3. Fuiſti vas innocentiæ puriſſimæ ſinè macula, & labe. Idiotâ de Contempl. cap. 6 Hæc fœmina ſanctificationis vas eſt S. Ildefonſus de Virginit. B V. c. 10.

Vellus. *Deſcendit ſicut pluvia in vellus*. Vellus cùm ſit de corpore, neſcit corporis paſſiones: ſic Virginitas, cùm ſit in carne, vitia carnis ignorat. S. Chryſol. ſerm. 143. Hæc vellus eſt Gedeonis. S. Germanus Patr. orat. in Nativ. Virg Vellus imperceptibilis illius roris. S. Methodius hom. in Purific. Virg. Ave Virgo, vellus roris. S. Bonaventur. in pſalt. min. Quinqu. 2. Beata Virgo velleri comparatur. Quia ſicut de vellere fiunt veſtes; ità Caro Chriſti facta eſt de Carne Virginis, quaſi veſtis ejus. Unde Philipp. 2. *Habitu inventus ut homo*. S. Bonaventura in pſalt. 75. Rectè MARIA velleri comparatur; de cujus fructu ſalutaris populis veſtimenta texuntur. Vellus planè MARIA eſt; ſiquidem de molli ſinu ejus Agnus egreſſus eſt; qui & ipſe Matris laniciam geſtans, hoc eſt, Carnem, molli vellere cunctorum operit vulnera populorum. S. Ambroſius ſerm. 13. in Nativ. Domin. Vellus Gedeonis eſt Humanitas Chriſti ſumpta de Virgine MARIA ove; ſinè vulnere carnis Virgineæ detonſum. In hoc illabitur pluvia Divinitatis primò; dein ex hac pluvia Divinitatis exprimitur, & madeſit tota area, Humana natura, per prædicationem. De hoc dicitur Pſal. 71. *Deſcendet ſicut pluvia in vellus*: quia Chriſtus ſinè ſtrepitu humanæ operationis factus eſt homo. Et *ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram*. Quia Chriſtus per prædicationem, per ſtrepitum verborum, ac ſonitum, miraculorum, nobis innotuit. S. Bernardus hom. 2. ſup. Miſſus. Vellus eſt medium inter rorem, & aream. Judic. 6. Idem ſerm. in Nativ. Beat. Virg. Cœleſti rore aream rigaturus, totum vellus priùs infudit. Redempturus humanum genus, pretium univerſum contulit in MARIAM. Idem ſerm. 2. in Nat. B.V.

Vena. In temporalibus vena illa MARIA plus quàm larga fuit; quia largè, & perfectè, omnia contempſit. Idem ibidem. Ave Virgo vena munda, per Te vivi fontis unda mihi ſemper irroretur; qua cor meum ebrietur. S. Bonavent. in pſ. min. Quinq. 1.

Veſpere, & manè. Et factum eſt veſpere, & manè dies unus. Veſper dicitur finis diei: ecce Joſeph antiquus. Et manè Virgo MARIA juvenis annorum quatuordecim. Dies unus per deſponſationem. S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. de Nat. V.

Veſtimentum. Nuditatis meæ veſtimentum. S. Germanus Arch. Encom. in S. DEIpara. Hæc purpurea David veſtis. S Germanus Patr. orat. in Nativ. Virg. Veſtis abſque macula ejus, qui induit lumen ſicut veſtimentum. S. Methodius hom. de Purif. V.

Via. Ave Virgo vitæ via. S. Bonaventur. in pſalt. min. Quinqu. 1. Via Chriſti eſt Virgo beata. Pſal. 76. *In mari via tua*. Hæc eſt impolluta. S. Thom. in pſal. 57. Via, per quam venit Chriſtus, eſt Virgo MARIA. S. Vincent. Ferr. ſerm. 2. D. 2. Adv.

Vinea. Vinea uberrima ex Anna pullulavit; atque uvam ſuaviſſimam protulit, nectar mortalibus fundentem, in vitam æternam. S. Joannes Damaſc. orat in Nativ. Virg. Illam minimè rigatam uvæ immortalitatis vineam terræ penetralibus obrui minimè conveniebat. Idem orat. 2. de Aſſ. V.

Virga. *Virgula*. Eſt virga virtutis. Pſal. 109. contra diabolos. S. Bonavent. in Spec. V. lect 3. Ipſa eſt Virga Aaron florida per Virginitatem, & fructifera per fecunditatem. Idem ibidem. Quid, rogo, virga Aaron florida, nec humectata, niſi ipſam concipientem? S. Bernardus hom. 20 ſup. Miſſus. Hodie de radice Jeſſe virga orta eſt; ex qua Mundo flos Divinitus exiſtens aſcendet. S. Joannes Damaſc. de Nativ. Virg. orat. 1. Matrem Domini ſignificat virga Aaron: quia MARIA ſinè humano coitu DEUM generavit. S Iſidorus cap 41. in Exod. Ipſa eſt virga de radice Jeſſe de cujus rurſum radice flos aſcendit Chriſtus. S. Ildefonſus ſerm. 1. de Aſſ. Virg. Virga iſta, ſacra eſt Virgo MARIA; quæ neque ſata, neque radicata, tertiò die, hoc eſt, tertio ſæculi tempore, S. Spiritu eſt fæcundata; nobiſque DEUM hominem genuit, & hominem, Chriſtum. Idem ſerm. 6. de Aſſ Virg. Alii virgam hanc, Num. 17., quæ ſinè humore florem protulit, MARIAM Virginem putant. S. Iſidorus cap 15. in Num. Tu es, de qua dicitur: *Egredietur virga de radice Jeſſe*. Idiota de Cont. V. cap. 3. Eſt *virga directionis*, *virgula fumi*. S. Thom. ſerm. 1. in Annunt. Virginis. Figurata fuit per virgam Aaron, quæ habuit fructum præter opus naturæ S Bonav. de laud. V. Virgam Jeſſe ſemper virentem; quæ cuncto generi humano vitam pro fructu attulit, ſemper prædicare convenit. Chryſippus

ſerm.

ſerm. de S. DEIp. Virga Sacroſancta. S. Germanus Arch. orat. in Nat. V.

Viſio. Accedite, & videte viſionem magnam cum Moyſe, quam vidit in rubo. S. Ildefonſus ſerm. 1. de Aſſ. V.

Umbraculum. Placatum DEI umbraculum. S. Bonav. in Lit.

Urna. Ex Auro confecta urna. S. Germanus Arch. orat. in Nativ. V. Pulcherrima urna, cœli manna geſtans. S. Ephrem de laud. V. Salve urna aurea; quæ eum fers, qui dulce manna reddit; ac mel à petra ingrato Iſraeli elicuit. S. Andreas Cret. or. in ſalut. Angel.

TITVLVS VII.

VIRGO. VIRGINITAS.

A*Lbedo*. Quid albedo, niſi caſtitas integra? Regula Ordinis Equitum Templariorum.

Amica DEI. O continentia! amica DEI, & apud Sanctos laudata. S. Athanaſ. Alex. l. de Virginit.

Angelica Vita. Angelorum vitam elegiſti, in eorum Ordinem te aggregaſti: Id. orat. 36. Virginitas Angelorum munus eſt, ac peculiaris omnis incorporeæ naturæ nota. S. Joan. Damaſc. orthod. fid. l. 4. cap. 25. Nota: vita caſta dicitur vita *cælebs*, quaſi *cæleſtis*: quia in carne vivere præter carnem, eſt vita cœleſtis, & Angelica. S. Thom. in l. 2. Conſ. Phil. Proſ. 4.

Anima Sancta. Saluto te animam Sanctam. S. Dionyſ. Areop. ep. 10. ad Joan. Ev. Animam Sanctam vocat, ait Corderius Annot. ſup. ep., ob prærogativam Virginitatis.

Apis. Digna Virginitas, quæ apibus comparetur: ſic laborioſa, ſic pudica, ſic continens. Rore paſcitur apis, neſcit concubitus, mella componit. Ros quoque Virgini eſt ſermo Divinus - partus Virginis, fœtus laborum, expers amaritudinis, fertilis ſuavitatis. S. Ambr. l. 1. de Virginib.

Auriga. Donum optimum eſt Virginitas, curru ipſum ad cœlos cum Elia evehens. S. Ephr. paræneſi 2.

Aurum. Virginitas aurum. S. Adhelmus Saxonum Occidentalium Ep. Libello de Virginitate. Aurum: quia per ignem Divinum purior evadit. S. Ambroſius l. 1. de Virginibus.

Author Virginitatis. Ejus authorem quem poſſumus exiſtimare, niſi immaculatum DEI Filium? S. Ambr. ibid.

Bethula. *Virgo* Hebraicè Bethula appellatur. S. Hieron. apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Byſſus. Per byſſum immaculatæ carnis corruptio demonſtratur. S. Iſidorus c. 48. in Exod.

Cœlum. Dicuntur Virgines cœlum propter ſtatus ſublimitatem, & meritorum claritatem. S. Thom. in 14. Apoc.

Cœli incola. Si ibi patria, ubi genitale domicilium: in cœlo profectò eſt patria caſtitatis: itaque hic advena, ibi incola eſt. S. Ambr. l. 1. de Virginib.

Columba. Virgo eſt columba: accipitres ſunt proci. S. Ambroſ. l. 2. de Virginib.

Corona. O Virginitas! Corona immarceſſibilis. S. Athanaſius Alex. lib. de Virginit. Floret Eccleſia tot Virginibus coronata. S. Cyprianus ep. ad Antonianum de Cornel. & Novat. ep. 52. Ubi integritas, ubi caſtitas, illic Confeſſorum violæ, lilia Virginum, roſæ Martyrum ſunt. S. Ambroſ. in Luc. lib. 7.

Divitiæ. O Virginitas: divitiæ incomprehenſibiles. S. Athanaſius Alex. lib. de Virginit.

Domicilium Spiritus Sancti. Idem ibid.

Donum, ſacrilegas manus non metuens. S. Greg. Naz. lib. or. 29. in laudem Cypriani. Donum optimum Monachi, eſt Virginitas. S. Ephr. paræn. 9. Virgo, DEI donum eſt, munus parentum, Sacerdotium caſtitatis. S. Amb. l. 1. de Virginib.

Flos eſt (Virginitas) Eccleſiaſtici germinis. S. Cyprianus de Diſcipl. & habitu Virgin.

Fons obſignatus. S. Gregor. Nazian. orat. 19. in laudem Cypriani.

Gaudium Prophetarum, & Apoſtolorum gloria. S. Gregor. Naz. lib. Cygneor. carmin.

Honor corporum, eſt Virginitas. S. Zeno ſerm. de Pudicitia.

Hortus clauſus. Id. or. 19. in laud. Cypriani. *Hortus clauſus, Soror mea, Sponſa, Fons ſignatus*. Cant. 4. Chriſtus hoc dicit ad Eccleſiam: quam vult eſſe Virginem ſinè macula, ſinè ruga. Bonus hortus Virginitas, &c. S. Ambroſius lib. 10. Ep. 82. Bonus hortus Virginitas: plurimos boni ferat fructus odoris. Hortus clauſus: quia undique vallata eſt muro caſtitatis. Fons ſignatus: eò quòd Virginitas ſit Fons, & origo pudicitiæ: quæ inviolata cuſtodiat integritatis ſignacula: in quo fonte DEI imago luceat, quis eum munditia corporis congruit etiam puritas ſimplicitatis. Id. Ibid.

Imago DEI, reſpondens ad ſanctimoniam Domini. S. Cyprianus de Diſcipl. & habitu Virgin.

Lampas. S. Zoſimus Epiſcopus Syracuſanus inextinctam ſervavit Virginitatis lampadem. Bollandus 3. Martii, fol. 840.

Lilium. Ibi Lilia, Virginitatis candor. S. Iſidorus cap. 48. in Exod. Virgines ſunt quaſi lilia. S. Thom. in pſal. 44. Lilia ſignificant Virgineos choros. S. Thom. in 2. Cant.

Margarita. O Virginitas: margarita pretioſa; apud multos latens, à paucis verò vix invenitur. S. Athanaſius Alexand. lib. de Virginit.

Militia cœleſtis. Hæc eſt cœleſtis illa militia: quam laudantium exercitus, Luc. 2., Angelorum promittebat in terria. S. Ambroſius l. 1. de Virginib.

Mons. Aſcendit Chriſtus in triplicem montem. Primus mons Patris Divinitas; ſecundus mons, Matris Virginitas; tertius, cœli ſublimitas. S. Thom. ſerm. in feſto omnium Sanctorum.

Munus Angelorum. S. Ioan. Damaſc. l. 4. c. 25. Orth. fid.

Nota. Peculiaris omnis incorporeæ naturæ nota. Idem ibidem.

Operarii. Vinea, cultura Legis eſt; denarius vita æterna. Quos dixit ad horam primam operatos, Virgines ſunt. Arnobius c. 20. in Matth.

Opus integrum, atque incorruptum laudis, & honoris. Cyprianus de Diſcip. & habitu Virginit.

Ornamentum. Decus, atque ornamentum gratiæ ſpiritualis. Id. ibid.

Portio Chriſti. Quæ Virginitatem amplexata eſt, tota Chriſti eſt. S. Greg. Naz. or. 36. Illuſtrior portio gregis Chriſti. S. Cyprianus ibid.

Poſſeſſio. Pretioſa poſſeſſio Monachi, eſt Virginitas lumine eleemoſynæ colluſtrata. S. Ephr. paræn. 1. ad Novitios.

Primitiæ Juſtorum. Virginitas ſervatur ab infantia; aut non eſt Virginitas. Unde rectè Virgines dicuntur primitiæ Juſtorum. S. Thom. in 14. Apoc.

Pudor. Sicut MARIÆ Comes, & cuſtos, fuit Joſeph; ità Virginitatis debet eſſe pudor. S. Ambroſius l. 2. de Virginib.

Pulchritudo verecunda. S. Greg. Naz. or. 29. in laud. Cyp.

Regina. Virgo eſt Regina; quia dominatur appetitui. S. Ambr. l. 2. de Virginib.

Ros. Eſt Virginitas ros cœli; ubi pinguedo terræ fœcunditas. Richardus l. 1. c. 6.

Sacerdotium caſtitatis. S. Ambroſius lib. 1. de Virginib.

Sacrarium pudoris. S. Zeno ſerm de Pudicitia.

Sacrificium DEO charum. Id. ibid.

Saltus. Ab hac (ſaltatione) Virgines DEI procul eſſe deſidero. Nemo enim, ut dixit quidam ſæcularium Doctor, ſaltat ſobrius, niſi qui inſanit. S. Ambroſius lib. 3. de Virginib.

Sanitas. Caſtitas ſecuritas mentis, ſanitas corporis eſt. Ait 20. regula Ord. Eq. Templar.

Soror Angelorum Virginitas. S. Hieron. apud S. Thom. ſerm. 2. de Annunt. B. V.

Sponſa. Virgo eſt germana Chriſti ſponſa. S. Greg. Naz. or. 29. in laud. Cypr.

Status vitæ. Idem ibid.

Templum. Legitimum DEI templum. Idem. Si Virginis corpus DEI templum eſt; animus quid eſt? (Sacerdos.) S. Ambr. lib. 2. de Virginib.

Terra, quæ fert centeſimum, ſunt Virgines: quæ ſexageſimum, continentes; trigeſimum conjugati, & laici. Theophylactus apud S. Thomam in Cat. aur. ſup. 4. Marci.

Theſaurus animarum. S. Zeno antè cit.

TITVLVS VIII.

VIRTUS.

Promiſcuè in genere, & in ſpecie.

A*Læ DEI*. ſunt alæ DEI: miſericordia, & veritas (quibus protegit) S. Bonavent. in pſ. 16.

Anguli. Quatuor virtutes Cardinales, ſunt quatuor Anguli, quæ ſuſtinent ædificium virtutum. S. Gregor. mor. l. 2. c. 36.

R. P. Andrea Spanner.

Animalia. Ezech. 1. Quatuor animalia, ſunt quatuor virtutes Cardinales. Quod erat in ſimilitudine hominis, ſignificat prudentiam, &c. Prudentia enim rationis humanæ eſt. Leo ſignificat fortitudinem: fortitudo enim vim quandam ferocientis virtutis habet, mortiſque contemptum. Vitulus ſignificat temperantiam. Aquila juſtitiam. Juſtitia in alto quodam ſuggeſtu locata videt, exploratque omnia; quæ aliis potiùs nata, quàm ſibi. S. Ambr. l. 9. de Virginib.

Arcus ejus, id eſt, fiducia, & virtus fuit firmata in DEO. Et ideo diſſoluta ſunt vincula brachiorum, & manuum, per manus potentis Jacob, id eſt, DEI; qui eſt potens Protector, & Defenſor populi Jacob. S. Thom. c. 49. in Gen.

Areola aromatum, virtutes & dulcedo, conſitæ à pigmentariis. S. Iſidorus c. 5. in Cant.

Arma. Arma, & ſcutum, ſunt virtutes. S. Thom. in pſal. 34. Virtus eſt armatura tam fortis, quæ omnia vincit. S. Bonav. diet. ſalm. t. 5. c. 4. Non ignorat (diabolus) quænam ſint Chriſti ſigna; bene cognovit arma, quibus ſictus, fugatuſque eſt. Quæ autem ea ſunt? humilitas profectò animi, & manſuetudo. Nam quando in monte aggredientem ſuperavit atque proſtravit; quando non cognoſcebatur, quia Chriſtus eſſet; manſuetudinis, humilitatiſque verbis eum confudit. S. Chryſoſtom. hom. 79. in Matth. Paupertas, & divitiæ, ſunt arma, ad virtutem utraque ferentia, ſi velimus. Et tu igitur ſi dives es, multam demonſtra eleemoſynam, ſi pauper factus es; patientiæ multum, & tolerantiæ. Nec enim divitiæ malum, nec paupertas ſimpliciter; ſed juxta voluntatem utentium hæc utraque ſiunt. S. Chryſoſt. hom. 15. ad Pop.

Artes liberales. Septem ſunt artes liberales in ſchola Philoſophorum; ſeptem etiam in ſchola Chriſti; quæ ſpirituales virtutes deſignant. Prima eſt Grammatica. Hæc docet loqui congruè: ut ſcilicet cum ſubſtantivo Adiectivum conveniat, cum nomine verbum, cum antecedente relativum. Cum ſubſtantivo Adiectivum convenit; quando DEO, qui eſt ſubſtantivum, omnes eventus, præter peccatum, adſcribuntur. Bonus proinde Grammatiſta in ſchola Chriſti fuit Jacob, Gen. 27. reſpondens Iſaac, quærenti, quomodo potuiſti: *voluntas DEI fuit*. Et iterum Gen. 33. Bonus ſimiliter Grammatiſta fuit Job, omnia DEO attribuens, & ſuam voluntatem cum DEI uniens, & accommodans. Job. 1. Illa eſt optima Grammatica. De (ſeu ex) iſta Grammatica eſt regula, quam reperebat Apoſtolus ut Baccalaureus. Rom. 11. *Ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo, ſunt omnia*. Cum nomine convenit verbum; quando de bona fama, quod eſt nomen, non detrahimus, ſed debite loquimur. Cum antecedente convenit relativum, quando veritatem factorum proximi referimus. Secunda ars, & ſcientia, eſt Logica. Hæc nos docet diſputare, & argumentari. Logica Chriſti ſimiliter nos docet argumentari contra diabolum per credentiam. Tertia eſt Rhetorica. Rhetorica Chriſti nos docet coram DEO bene perorare, ut impetremus capita: ſcilicet per orationem humilem, conſtantem, &c. Quarta Muſica. Chriſti Muſica docet vocum concordantiam in pœnitentibus; quibus dicitur Iſ. 23. *ſume tibi citharam, bene cane*. Quinta eſt Arithmetica. Arithmetica Chriſti docet numerare peccata in confeſſione. Bene numerabat peccata Manaſſes dicendo, 2. Paral. ult. *Peccavi ſuper numerum arenæ maris*. Sexta eſt Geometria. Geometria Chriſti docet menſurare vitam propriam: ut pateat, quòd totum ſit parum, quod boni facimus, reſpectivè ad opera Chriſti, quæ habemus reſpectu operum Divinorum. Septima ſcientia eſt Aſtrologia. Aſtrologia Chriſti docet: quòd ſicut eſt unus Sol, & tamen tria ſunt in Sole, ſubſtantia, radius, calor: ità DEUS ſit unus, & Tres Perſonæ Deitatis. Docet Chriſtum Solem Juſtitiæ percurrere duodecim articulos Fidei, quaſi ſigna Zodiaci. Lunam, id eſt, Eccleſiam, lumen habere à Sole Chriſto. Planetas, id eſt, Angelos cuſtodes ſuis influentiis nobis commodare, &c. S. Vinc. Fer. ſer. 5. D. 26. Pent.

Beatitudo. Si à fine denominantur res; & virtutes ducunt hominem ad illam finalem beatitudinem; ideo virtutes dicuntur beatitudines. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. de S. Martino.

Brachia. Crura. DEI timor, & juſtitia, ſunt non ſolùm quaſi duo crura, quibus fortiter ſtamus; ſed etiam quaſi duo brachia, in quibus Chriſtum portamus. Unde de Simeone Chriſtum in ulnis portante Lucæ 2. dicitur: *Homo iſte juſtus, &c.* S. Bonav. ſerm. 1. D. 10. Pent.

Capilli. Virtutes animæ capillos capitis (Chriſtus) appellavit. Goffridus ſerm. 9. de S. Michaele Arch.

Capreæ. Capreæ, & cervi, munda animalia ſunt, ſerpentibus, & venenis inimica; & ſignificantur virtutes Sanctorum. S. Thom. in 2. Cant.

Cedrus. Cedri virtutes Sanctorum; & tabulæ latitudinem charitatis deſignant. S. Iſidorus in Cant.

Character. Virtus eſt ſignum, ſeu character prædeſtinationis. S. Bonav. diet. ſalm. t. 5. c. 4.

Civitas. Virtutes Theologicæ, & Cardinales, ſunt Chriſti Civitates, in quibus moratur. S. Vinc. Ferr. ſer. 2. in Epiph. Dom.

Concordia fratrum, voluntas DEI eſt, jucunditas Chriſti, perfectio Sanctitatis, juſtitiæ regula, materia doctrinæ, morum cuſtodia, atque in rebus omnibus laudabilis diſciplina. S. Aug. ſer. 169. de temp.

Cultus Divinitatis, eſt virtus. S. Iſidorus in 3. Gen.

Decus naturæ. Idem ibid.

Devotio. Arida eſt omnis religio, quæ non oleo iſto (devotione) ſaginatur. S. Bonav. de ſex. al. Seraph. c. 2. Hæc eſt unctio ſpiritus; docens de omnibus, quæ expediunt ſaluti. 1. Joan. 2. *Vos unctionem, &c.* Id. ibid. cap. 8.

Dies vitæ. Qui ſunt dies vitæ uniuſcujuſque Doctoris, niſi virtutum ſpiritualium claritates? S. Greg. lib. 3. cap. 5. in 1. Reg. Proprium, & domeſticum ornamentum.

Diſcretio; eſt ſal. S. Bonav. Opuſc. de ſex. al. Seraph. cap. 7. Hæc eſt margarita virtutum omnium, ſtatuens omnibus modum, & ordinem. S. Albertus Magnus in parad. an. cap. 34. de Diſcretione. Rationale, Exod. 28. ſignificat diſcretionem. Innocentius P. l. 1. de Sacr. Miſsæ cap. 24. Quia digitis quæque diſcernimus, per digitum diſcretio deſignatur. S. Greg. mor. l. 15. cap. 17. Conſcientia eſt terra, aratro diſcretionis terenda, ſecanda, aquis lacrymarum riganda. S. Bonavent. ſerm. 2. Cath. S. Petri. Eſt diſcretio non tam virtus, quàm quædam moderatrix, & auriga virtutum. S. Bernardus ſer. 49. in Cant.

Divitiæ. Veræ divitiæ, non opes ſunt, ſed virtutes. S. Bernardus ſerm. 4. in Adv. Divitiæ ſpirituales, ſunt ſcientiæ, & virtutes. Iſtæ divitiæ ſunt appetendæ propter tria: propter immenſitatem, utilitatem, dignitatem. S. Thom. ſerm. 1. D. 18. Pent. Divitiæ noſtræ ſunt, non famuli, non veſtes, non equi; ſed animi virtus. S. Chryſoſtom. orat. kalendis habita.

Exercitium. Patientia, vel quælibet virtus, ſinè exercitio quaſi plumbea lancea eſt. S. Anſelmus lib. Similit. cap. 184.

Felicitas. Maxima miſeria eſt culpa. Miſeria autem felicitati opponitur; quæ conſiſtit principaliter in actu virtutis perfectæ. S. Thom. in pſ. 24.

Flos. *Flores in terra apparuerunt*; decor videlicet virtutum, & pudicitiæ. S. Thom. in 2. Cant. Quælibet virtus, flos eſt animæ. Flos eſt humilitas, flos eſt patientia, flos lilii caſtitas. Sed certè in hyeme flores non inveniuntur; itaque neque virtutes in corporis torpore. S. Bonav. ſerm. 4. D. infra Oct. Nat. Dom.

Fortitudo. Fortitudo animæ, eſt parum mellis, quod guſtans Jonathas confortatus eſt ad perſequendum hoſtes ſuos. 1. Reg. 14. S. Albertus M. parad. an. cap. 9. de Fortitudine. Oſſa ſignificant fortitudinem animæ. S. Auguſtin. in pſal. 6. Virtutes ſunt fortitudo hominis. Et ideo (pſ. 6.) *Sana me Domine; quia oſſa mea*, id eſt, fortitudo mea, animæ meæ, ſcilicet virtus, & fortitudo, *turbata ſunt*. S. Thom. in pſ. 6.

Fructus. In agro Chriſtiani, in floribus fides, in fructibus virtutes, deſignantur. S. Iſidorus in Cant. Conſiſte inſtar arboris floridæ; fructuſque tuarum cuſtodi virtutum. S. Ephr. in hypomniſtico, ſeu admonitoria oratione. Novæ fruges, novæ virtutes ſunt. S. Bonav. ſerm. 1. in Vigil. Nat. Dom.

Gemma. Multitudo gemmarum fuit B. Bernardus, propter morum honeſtatem, & virtutum multiplicitatem. S. Thom. in feſto S. Bernardi.

Gradus. Virtus gradus ad gloriam; virtus Mater gloriæ eſt. S. Bernardus ſerm. 1. de S. Victore Conſ.

Granum. Sicut ramus, in quo pendet fructus; & ſicut ſpica plena grano: ſic anima humilis, quæ eſt onuſta fructibus bonorum operum, & plena granis virtutum. S. Bonavent. diet. ſalm. t. 7. cap. 1.

Gubernatrix mentis. Quaſi gubernator aliquis mentis, clavum magna vigilantia arripiens, navim ſuam ab irruentibus malitiæ procellis ſubmergi non eſt paſſus (Noe) Sed factus tempeſtate potentior; licèt in alto jactatus, quaſi in portu ſederet, virtutis gubernaculum dirigebat: & à diluvio totum orbem devaſtaturo ſe eripiebat. Tanta res eſt! tam immortalis, tam invicta, tam nihil cedens hujus vitæ inæqualitatibus. Sed ſuper malitiæ retia volitans quaſi è ſublimi ſpecula quadam, ſic omnia humana deſpiciens,

Digitized by Google

ens, nihil, quod aliis moleſtum eſt, ſentit. S. Chryſoſt. hom. 23. in Gen.

Habitus animi, eſt virtus. S. Iſidorus c.3. in Gen.

Honor hominis. Idem ibid.

Hortolanus. Sciendum ad virtutes tendenti, quòd agere debeat more hortulani. S.Anſelmus lib.Similit. c.97.

Hoſpitium. Bona hoſpitia ad quieſcendum ſunt charitas, miſericordia, patientia, & cæteræ virtutes. S. Bonav. ſerm.2. D. 3. Epiph.

Lapis. Lignum. Comparatur virtus ligno fructuoſo, lapidi pretioſo. S.Bonav.diet.Sal.t.5.c.1.

Lilium. Lilia, ſunt candidæ, & odoriferæ virtutes Sanctorum. S. Thom. in 2. Cant. Quot virtutes, tot lilia. S. Bernardus ſerm. 70. in Cant.

Locus gaudii. S.Bonav.diet.Sal.t.5.c.4.

Lorica. Juſtitiam vocat Apoſtolus Eph. 6. loricam hac ſimilitudine. Nam lorica nos munit antè, & retrò, à dextris, & à ſiniſtris: quia unicuique reddit, quod ſuum eſt. Habemus enim ante nos, qui priores vocantur: poſt nos juniores: à dextris amicos, à ſiniſtris inimicos. Reddamus prioribus obedientiam; junioribus doctrinam, amicis lætitiam, inimicis patientiam. S.Bonavent. in pſ. 118.

Lucerna. Virtutes Cardinales ſunt radii lucernarum, qui ſancti ſunt. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Benedicto. Virtutes ſunt lucernæ. Idem ibid.

Lumen. Lux. Tob. cap. 2. cæcus: *videte*, inquit, *ſi de furto eſt*, hædus ſcilicet. Erat in luce juſtè: uxor ejus cæca erat; ſi furtum defendebat. Illa erat foris in luce Solis; ille erat intus in luce juſtitiæ. Qui eorum erat in luce meliore? S. Auguſt. ſerm. 18. de Verb. Dom. Omnis (colorati) pulchritudo conſiſtit in luminibus, & characteribus. Lumina ſunt virtutes illuminativæ; ut perficiant intellectum: affectivæ, ut perficiant affectum. Pretioſitas, eſt humilitas, ponderoſitas, eſt morum honeſtas. Incorruptibilitas, eſt perſeverantia. S. Thom.ſerm. 1. in Epiph.

Manſuetudo. Manſuetus homo cordis medicus eſt. S.Ambr. l. 10.ep.82.

Membra corporis. Sæpe in S. Scriptura per membra corporis intelliguntur virtutes interiores S.Thom.in pſ 31.

Miſericordia. Quinquageſimum numerum ad miſericordiam pertinere David pandit; cùm pſalmum quinquageſimum cantat clamans: *Miſerere*. S Chryſolog. ſerm. 126. Veſtes Sacerdotis, virtutes ſignificant. Dalmatica, qua Epiſcopus utitur, ſignificat miſericordiam. Innocentius P. l. 1. de Sacr. Miſſæ cap. 40. Dicitur Dalmatica, quia in Dalmatia reperta. Idem ibid. cap. 55. Quæ ſui forma figurat largitatem: quia largas habet manicas, & protenſas. Ob hoc fortè ſpecialiter utuntur Dalmaticis Diaconi; quia principaliter electi ſunt ab Apoſtolis, Act. 6., ut menſis ex officio miniſtrarent. Id. ibid.

Miſericordia, ponseſt cœli. S. Auguſt. in pſal. 39. Pretium noſtrum miſericordia eſt. S. Ambr. in pſ. 38. Miſericordia, plenitudo virtutum eſt. Idem lib. 5. in Luc. Miſericordia eſt alia ſcala; cujus gradus ſunt ſeptem opera miſericordiæ. S. Vincent. Ferr. ſerm. 2. fer. 4. D. Palmar. Inclinat autem ſuam ad nos DEUS, miſericordiam deponens ſuper nos. S. Auguſt. in pſ. 30. Dilexiſti malitiam ſuper benignitatem. Inique vis levare aquam ſuper oleum: demergetur aqua, oleum ſupereminebit. Ponere vis ſub tenebris lucem: fugabuntur tenebræ; lux manebit. Super cœlum terram vis collocare: pondere ſuo cadet terra in locum ſuum. Tu ergo mergeris, diligendo malitiam ſuper benignitatem: nam nunquam benignitatem malitia ſuperabit. S. Auguſt. in pſ. 51. Quid per armillam, niſi circumplectens nos Divina miſericordia deſignatur? S. Gregor. hom. 25. in Evang. Oliva, Iſ. 41., miſericordes ſignificat; quia & græcè eleos miſericordia vocatur. Idem hom. 20. in Evang. Quaſi alæ duæ ſunt miſericordia corporalis, & ſpiritualis; ala dextra, ſpiritualis. S. Vinc Ferr. ſerm.3. D. 21. Pent.

Mons. Montis figurato ſenſu virtutes Scriptura nominat; omnium verò virtutum apex, & velut ara quædam, eſt charitas. S. Joan. Damaſc orat. de transf. Dom.

Mortis comes. Remanent in ſæculo cuncta, quæ ſæculi ſunt; neque enim noſtra ſunt, quæ non poſſumus afferre nobiſcum. Sola virtus comes eſt Defunctorum. S. Ambr. l. 7. in Luc.

Muri Jeruſalem. Quid per muros Jeruſalem Scriptura exprimit, niſi virtutes animæ? S. Greg. mor l.3.c.16.

Oriens. Occidens. Per Orientem, Occidentem &c. intelligit quatuor Cardinales virtutes. S Bonavent. expoſ. 2. in pſ. 118.v.16.a.3.

Oſſa. Sicut oſſa ſuſtinent corpus, ità virtutes ſuſtinent animam. S. Vincent. Ferr. ſerm. 4. D 5. Pentec. In quolibet homine quælibet virtus, eſt velut quoddam os. Et ſi contingat juſtum, caſtum, cadere; confringitur os ejus. S. Thom. in pſ. 41.

Oſtia. Quid moraliter per oſtia, niſi virtutes? quid per vectem, niſi robur charitatis, accipimus? S. Gregor. mor. l. 28. c. 19.

Palmes. Vinea juſtitia eſt; in qua ſunt tot palmites, quot virtutes, ſicut dicit Chryſoſtomus. S. Thom. ſerm. 2. in ſeptuag.

Paradiſus. Comparatur virtus paradiſo cœleſti in quatuor: eſt enim paradiſus cœleſtis habitatio DEI, locus gaudii, locus lucis, & locus ordinati amoris. S. Bonavent. diet. Sal. t. 5. c. 1.

Paſſus. Quot virtutibus Sancti proficiunt, quaſi tot paſſibus ad DEUM tendunt. S. Thom. c 4. in Cant.

Patientia. Patientia noſtra in afflictione, eſt gladius omnis tentationis diabolicæ peremptorius. S. Gregor. l. 5. cap.3. in 1. Reg.

Pax. Locus pacis eſt habitatio DEI. Ratio: cuilibet domino placet, ut camera, in qua habet quieſcere, ſit quieta ſinè vento, pluvia, pulvere, fumo. Sic DEO placet, ut locus ejus ſit quietus ſinè vento querrarum, pluvia luxuriarum, pulvere avaritiæ, fumò vanæ gloriæ, ſinè tempeſtate diſcordiæ. Ideò dicitur 2 Cor. 13. *Pacem habete*, *&c.* S. Vincen. Ferr. ſerm. 11. de Pace. Pax fratrum, voluntas DEI eſt, jucunditas Chriſti, perfectio Sanctitatis, juſtitiæ regula, magiſtra doctrinæ, morum cuſtodia, deſideriorum omnium competens plenitudo, dilectionis Mater, concordiæ vinculum, ac puræ mentis indicium. S. Chryſol. ſerm. 53. Pax alumna fidei, columna juſtitiæ, futuræ ſpei pignus idoneum. Idem ſerm. 138. Pax vinculum Sanctæ Societatis, compago ſpiritualis, ædificium de lapidibus vivis. S. Auguſt. in pſal. 149. Eſt pax ſerenitas mentis, tranquillitas animi, ſimplicitas cordis, amoris vinculum, conſortium charitatis. S. Aug. ſerm. 57. de Verb Dom.

Pecunia. Agri cœleſtis hæreditatis ementur pecunia virtutum, & bonorum operum. S. Thom. de Sacr. Alt. c.24.

Penna. *Volabis ſuper pennas ventorum*. Pſal. 17. hoc eſt, ſuper virtutes animarum. S. Auguſt. in pſ 137. In iſtis (ramis, Apoſtolis) volucres requieſcunt: quia ſanctæ animæ, quæ quibuſdam virtutum pennis à terrena cogitatione ſe ſublevant; in eorum dictis, atque conſolationibus ab hujuſmodi fatigatione vitæ reſpirant. S. Gregor. mor. l. 19 cap. 1. apud S. Thom. in Cat. ſup. 3. Matth. Pennæ animarum virtutes, bona opera. In duabus alis habent omnes pennas. Omnia enim præcepta in duobus ſunt. Quicunque implicatur amore carnali, viſcum habet in pennis. S. Auguſt. in pſ. 149. Pennæ nobis ſunt boni mores. S. Ambr. ſerm. 26. de Epiph.

Pignus. Virtus eſt pignus ſaluationis. S.Bonav. diet. Sal. t. 5. cap. 4.

Pluma. Moraliter ſi volumus elevari, debemus eſſe aquila. *Aquila grandis magnarum alarum*, *&c.* Ezech. 17. Ut virtutum varietate plumemur. Ezech. 17. *Aquila plena plumis, & varietatibus*. S. Thom. ſerm. 1 in feſto S. Joan. Evang.

Pomus. Ligna pomifera; ſunt opera virtutibus fœcunda. S. Iſidorus cap. 4. in Deut. Poma convallium, ſunt virtutes, quæ humilitate condiuntur. S. Thom. in cap. 6. Cant. Notandum, quia per poma ſignificatæ ſunt virtutes, & opera virtutum. Dicuntur autem virtutes poma, propter tria. 1. Propter eorum decorem. 2. Propter odorem. 3. Propter refectionem. S. Thom. ſerm. 3. de mortuis. Habetur inter Dom. poſt D. 4. Quadr.

Porta. Duplices ſunt portæ. Quædam ſunt malæ; quæ claudunt aditum ad cœlum: aliæ bonæ; quibus aperitur via vitæ. Portæ malæ, ſunt peccata; bonæ autem, ſunt virtutes. S. Thom. in pſ. 23.

Poſſeſſio optima. S Bonav. diet Sal. t.5. c.4.

Prabenda nobilis. S Bonav. diet. Sal. t 5. cap. 4.

Pretium ſaluationis. Idem ibid.

Pudicitia. *Pudor*. Pudor plerumque corrector eſt noſter: & dum incipit nos pudere commiſſi; nè diutius pudeat, deſerere, quæ erubeſcenda ſunt, admonemur. S. Ambroſius ſerm. 10. in pſ. 118. Pudor eſt bonus magiſter officii. Quem pudet facere, in naturam vertit. S. Ambr. in pſ. 38. Pretium noſtrum, pudicitia eſt. Id. in pſ. 61.

Pulvis pigmentarii, eſt virtus bene operantis. S. Greg. mor. hom. 3. in Ezech.

Purpura. Virtus regali purpuræ eſt ſimilis; quippe cui nihil alienum attexi poteſt. S Ephr. de humilit. comparanda c. 59.

Rex. Is demum Rex eſt; qui iram, qui invidiam, qui

Digitized by Google

voluptatem cohibens, omnia ſub DEI lege agit: mentem liberam ſervans; neque patiens voluptatum dominationem animo ſuo imperitare. S.Chryſoſt. lib. de Compar. Regis, & Monachi. Quo libello oſtendit, quantis paraſangis Monachus Regem præcedat.

Scala. Virtutes, velut ſcalæ quædam cœli ſunt. S. Joan. Damaſc vitæ Barlaam, & Joſaphat c. 11. Scala Jacob ſunt omnes virtutes. Duo latera, charitas DEI, & proximi; gradus, aliæ virtutes. Lapis, cui incubuit Jacob, pœnitentia eſt. S.Bonav. ſerm.1. D.3.Paſch. Devotio eſt una ſcala; cujus gradus ſunt: orare, contemplari, audire Miſſas, &c. Miſericordia eſt alia ſcala: cujus gradus ſunt ſeptem opera miſericordiæ. Caſtitas, eſt alia ſcala; cujus gradua ſunt gubernatio quinque ſenſuum. S Vinc.Ferr. ſer.1. fer.4.D.Palm.

Scutum. Arma, & ſcutum, ſunt virtutes. S. Thom. in pſ.34.

Sidera virtutes ſignant. S.Iſidorus c 2. in Gen.

Simplicitas. Oculi columbæ rotæ in lacte. Cant. 5. Baptizat in lacte Dominus, id eſt, in ſinceritate. Et iſti ſunt, qui verè baptizantur in lacte, qui ſine dolo credunt. S. Ambr. ſer. 16. in pſ.118. Per lanam ſimplicitas; per linum verò ſubtilitas deſignatur. S.Greg. mor. l.8. c.39.

Sinus. Ibi ſinus Chriſti eſt, ubi habitaculum eſt virtutum. S.Ambroſius l.3. de Virg. Reclinat caput ſuum; ubi domicilium cœleſtium invenit præceptorum. Idem ſerm. 58. de Epiphan.

Spes. Sicut ſpei noſtræ octava perfectio eſt, ità octava ſumma virtutum eſt. S.Ambroſius l.5. in Luc. c.6.

Statera, juſtitia eſt. S.Ambr. l.1. epiſt.ep.1.

Superadditiones. Fides, Spes, Charitas omnium virtutum ſunt fundamentum: ſequentes virtutes ſunt quaſi ſuperadditiones. S.Anſelmus apud S.Matth. in Cat. ſup. 1. Matth.

Theſauri virtutum in arca cordis claudendi ſunt ſera humilitatis. Hanc ſeram imitando acquire à filio fabri Chriſto. S. Bonav. ſerm.2. fer.2. Paſch.

Timor DEI. Timor DEI in domo conſcientiæ eſt, ut fons redundans gratiarum ſpiritualium. S. Vinc. Ferr. ſerm. de S. Marco. Timor DEI, eſt ſicut lucerna ardens intellectum illuminando, ne cadat in errorem. Timor DEI, ſicut ager fructuoſus; qui facit Dominum ſuum divitem. Ideo David pſ.33. *Timete &c.* Id. ſerm.12. de tim. DEI. Timor DEI eſt ſicut fundamentum ſuſtinens totum ædificium, id eſt, perſonam: ſine quo ruit homo. Unde Eccl. 27. *ſi non in timore, &c.* Timor DEI, eſt theſaurus, faciens hominem divitem in cœlo. Unde pſ.14. timentes glorificat. Id. ibid. Anchora cordis: eſt pondus timoris. S.Greg. mor. l.6. cap.27. DEI timor, eſt juſtitia, ſunt non ſolùm quaſi duo crura, quibus fortiter ſtamus: ſed etiam quaſi duo brachia, in quibus Chriſtum portamus. Unde de Simeone Chriſtum in ulnis portante, Luc 2. dicitur; *Homo iſte juſtus, & timoratus.* S. Bonav. ſerm.1. D.10. Pent. Infirmus cuſtos diuturnitatis eſt timor qui enim metuit, reprimitur, non emendatur. S.Ambr. l.8 in Luc. Aqua, timor eſt: quoniam ab æſtu refrigerat deſideriorum carnalium. *Initium Sapientiæ timor Domini.* Et habes Eccl.15. *Aqua ſapientiæ &c.* Si timor ſapientia, & ſapientia aqua: timor aqua eſt hydria mens tua. S. Vinc. Ferr. ſerm. 54. in Cant. Caminus eſt timor: ſed ut examinet, non cauſat, veritas facit. S.Bernardus ſerm.6. in pſal. 90. Hyſſopus herba humilis, & pectoris purgativa, eſt timor Domini; aqua ſapientiæ ſalutaris. Id. ſerm.1. in dedic. Eccl. Magna eſt cautela peccati, DEI ſemper præſentiam timere. S. Aug. ſer 213. de temp. Sicut in domo ſtante ſemper milite armato, non latro, non fur, non alius quis talia mala patrantium apparere propius audebit: ſic & metu animas noſtras detinente, illiberalium nulla perturbationum facile nobis ſubrepit; ſed omnes fugiunt, & pellunt, timoris imperio undique exactæ. S. Chryſoſt. hom.15. ad Pop. Timor nihil aliud eſt, quàm murus, & munimentum, & turris inexpugnabilis. Id. ibid. Non habes pecunias? at DEI timorem habes omnibus pecuniis uberiorem theſaurum: qui neque conſumitur, neque intervertitur, neque exhauritur unquam. S. Chryſoſt. orat. Kalendis habita.

Veritas, eſt cubiculum vacantium, ſpeculum videntium, pabulum guſtantium. S.Bonavent. in pſ.118. expoſ. 2. cap.2. v.14. 2.4.

Veſtis. Nota ſuper illo, *induere veſtimentis*; quia ſancti habent veſtimenta virtutum, de quibus gloriantur. Et iſta 1. ſunt ad protegendum. Iſ 61. *Induit me Dominus, &c.* 2. Ad calefaciendum Prov. ult. *Non timebit domus ſua &c.* 3. Ad ornandum. Apoc.3 *Veſtimentis albis &c.* Hæc veſtimenta 1. debent eſſe candida in honeſtate operis. Eccl. 9. *Omni tempore veſtimenta, &c.* 2. Munda in rectitudine intentionis. Iſ. 9. *Veſtimentum mixtum, &c.* 3. Odorifera per famæ divulgationem. Cant.4. *Odor veſtimentorum tuorum.* S Thom. in Iſ.52. Veſtimentis operiemur, id eſt, virtutibus. S. Thom. in Iſ.4. Veſtimentis albis induemur, id eſt, innocentia. S. Thom. ſerm.3. D.1. Adv. Juſtitia veſtimento comparatur. Pſ.131. *Sacerdotes induant juſtitiam.* S.Greg. mor.l.12 cap. 19. Veſtes animæ, ſunt virtutes. Camiſia animæ eſt virtus caſtitatis; quæ carnem tangit, ut camiſia. Secunda tunica, eſt humilitas: quia caſtitas ſinè humilitate non placet DEO. Tertia tunica, ſeu pellicium eſt compaſſio Chriſti. Mantellum autem eſt charitas. S. Vinc. Ferr. ſerm 3. D.5. Pent. In Scripturis Divinis plerumque veſtimenta virtutes ſunt. S Ambr. l.9. in Luc. Sed quia ſpecioſa veſte circumdaris. Sed & reſpice pro culto veſtium virtutum decore fulgentem: & videbis: te quidem putreſacto jam fœno eſſe ſimillimum: illum verò arbori admirabiles fructus ferenti: maximam præbenti cernentibus voluptatem. At ille, qui virtutum decore circumdatus eſt, talem præſto habet ſtolam; quam non modò tinea, ſed nè mors quidem valeat ipſa corrumpere. In cœlo namque hujuſmodi veſtimenta texuntur: ubi non eſt tinea, non vermis, nec ejuſmodi quidquam aliud omnino. S. Chryſoſt. hom. 24. in Matth. Feſta non multitudo convenientium facere ſolet, ſed virtus: non ſumptuoſus veſtitus: ſed pietatis ornatus: non menſæ dapſilitas: ſed cura animæ. Maximum enim feſtum eſt conſcientia bona. Et quemadmodum in externis celebritatibus is, qui nec veſtem habet, qua induatur, ſplendidam: neque menſam, qua fruatur, lautam; ſed vivit in paupertate, fame, extremaque miſeria; non afficitur feſto die, etiamſi univerſam urbem choreas agitare videas; ſed hac ipſa de cauſa magis angitur, & dolet; dives verò delicatus mutatoriis veſtibus abundans, & in ſumma proſperitate vivens, etiam extra feſta tempora feſtum agere ſibi videt: ità & in ſpiritualibus rebus uſu venit: qui vivit in juſtitia, & operibus bonis: vel abſque feſto feſtum agit; ſinceram voluptatem ex bona conſcientia percipiens. S.Chryſoſt. hom.5. de fide Annæ Matris Samuelis.

Via. Moraliter viæ, ſunt animæ virtutes ad ſolemnitatem contemplationis; portæ, ſenſus. S. Thom. in 1. Thren.

Virtus quid? Virtus dicitur, quaſi *virum tuens*; vel quaſi *virens intus*. S. Bonavent. Opuſc. Eccl. hier. part.3. cap.1.

Virtutis duo ſunt genera: quæ inter ſe ſic differunt, ut corpus, & anima. Unum enim interius, & inviſibile: aliud verò exterius, atque viſibile. Internus namque eſt charitas, humilitas, patientia benignitas, cæteraque ſimilia. Externus verò jejunare; eleemoſynas dare, in orationibus vigilare, lacrymari, aliaque hujuſmodi. At ſicut corpus ſine anima non diu ſubſiſtere valet; anima verò ſinè corpore poteſt: ſic exterius genus ſinè interiori non diu ſubſiſtit; ſi cùm exterius faciat ſine interiori. Deo enim charitatem habere quis poteſt, etiamſi non jejunet: cùm diu pro DEO jejunare non poſſit, ſi eum non amet. S. Anſelmus lib. Similit. cap.96.

Virtutum officia. DEUS dedit homini creato miſericordiam, quaſi cuſtodem, & pediſſequam: veritatem, eruditorem: Juſtitiam, Rectorem: patientiam, ſotorem. S. Bonav. in pſ.138.

Zelus Juſtitiæ, quaſi coccus bis tinctus, duplici charitatis colore rutilat: amoris nempe DEI, & proximi. S.Bonavent. de ſex alis Seraph. c.3.

T I T V L V S IX.

V I T A.

Æ*Dificium.* Vita præſens comparatur ædificio. S. Thom. in l.2. de Conſ. Phil metr.4.

Alveolus luſorius: homines, calculi, & teſſeræ. Sandæus ſymb. vitæ hum. 103.

Aqua. Hanc vitam, aquas, & mare, in Scriptura Sacra perſæpe nuncupari reperimus. S. Baſilius hom.5. in Hexam. apud S.Joan. Damaſc. parall. l.1. cap.10.

Aranea Pſal 89. Vilior araneis eſt vita: vel tam vilis, ac illa. Et tamen tanti eam æſtimas! Aranea tela. Quocirca, qui vitæ confidit, ſpem ponit in tela araneæ. Sandæus ſymb. 7. *Anni noſtri ſicut aranea meditabuntur.* Pſ.89. Aranearum tela: ſi rumpatur, quis refecerit? Sandæus ibid.

Arbor,

Digitized by Google

Arbor, eſt vita humana, ad quam homo ſe tenet: radicem autem hujus arboris arrodit ratta alba, id eſt, dies: quæ quolibet die de arbore hac abrodit duodecim horas. Ratta nigra eſt nox. S. Vinc. Ferr. ſerm. 5. D. 3. Pent. Vide S. Joan. Damaſc. in vita Barlaam, & Joſaphat.

Aura matutina. Adde quantoslibet annos. Quid eſt? nunc aura matutina? S. Auguſt. Conc. 2. in pſ. 36.

Aurum. Vide, quanti tua valeant opera: vitæ dant pretium, ut auri pondera. Sandæus cit.

Babilonia eſt, ſeu confuſio: è qua poſt ſeptuaginta annos, qui eandem vitam ſignificant, egrediemur. S. Auguſt. in pſ. 125.

Bulla. Bullarum aliæ, ſimul atque natæ ſunt, protinus evaneſcunt: aliæ paulò diutius durant. Omnes breviſſimis quibuſdam intervallis aliæ ſuccedunt aliis. Sandæus ſymb. 12.

Calamus. Bona vita, quæ ex præceptis DEI agitur, tanquam ſtylus eſt; qui auditur ſcribens in corde. S. Aug. in pſ. 93.

Calcaneus. Calcaneum, quæ eſt ultima pars corporis, ſignificat mortem, obſervabunt. S. Vincent. Ferr. ſerm. de S. Petro ad Vinc.

Calculus arena. Eccl. 18.

Carcer. Nullo præſens vita præſtare videtur carceri. Sed ſicut, cùm triſte illud introivimus habitaculum, omnes circumdatos videmus, ac vinctos catenis: ità etiam nunc, ſi extra omnia nos phantaſmata collocantes uniuſcujuſque introſpiciamus vitam, & ad animam penetremus; videbimus eam durioribus vinculis colligatam: & maximè, ſi in divitum intres animas. Nam illi, quo pluribus ſunt amicti, eò magis ſunt aſtricti. S. Chryſoſt. hom. 14. in Matth.

Cera. Ætas hominis aſſimilatur ceræ: quæ, ſi nimis mollis eſt, vel dura nimis, formam ſigilli non recipit, nec retinet. S. Tho. in Prol. 5. l. 1. de Conſ. Phil.

Circus. Præſens ævum circum eſſe cogita. S. Heſychius apud S. Joann. Damaſc. parall. l. 1. c. 10.

Compedes. Mortalitas, corruptibilitas carnis, compedes ſunt, quibus ligati ſumus. S. Aug. in pſ. 68. Conc. 2.

Convallis. In comparatione ſupernorum, omnis præſens vita, convallis eſt. S. Greg. mor. l. 20. c. 13.

Cor. Humanæ vitæ hieroglyphicum eſſe cor, Symbolici aſſerunt. Pierius l. 34. Sandæus ſymb. 18.

Cucumerarium. Umbraculum, Tabernaculum, Tugurium: quæ eriguntur; ut poſt noctem, vel diem, deſtruantur. Sandæus cit.

Curriculum. *Curſor*. *Curſus*. Quid eſt vita? curriculum. Quid eſt vivere? currere. Eſt B. Pauli Symbolum; qui vitam noſtram ſtadio confert, homines curſoribus. 1. Cor. 9. Sandæus ſymb. 20. Non curritur ſolùm in vita; ſed ipſa eſt curſus. Idem ſymb. 21. Curſor. Job. 9. *Cuſtodia in nocte*. Pſ. 89. Quid eſt vita præſens, niſi curſus ad mortem? S. Auguſtin. apud S. Thom. ſerm. 5. D. Sept. Vita noſtra quovis levior, atque celerior eſt curſores. S. Ephr. de S. Juliano Anachoreta.

Dies. Dies mercenarii. Job. 7.

Dolor. *Omnes dies ejus dolor, & animi diſtractio*. Eccl. 3.

Ephemerium eſt vita; ephemerii ſunt homines; quia nequeunt ſibi craſtinum polliceri. Sandæus cit.

Eremus. Audiant omnes fideles. Sciant ubi ſunt. In eremo ſunt: patriæ ſuſpirant. S. Aug. in pſ. 72.

Euripus. Luge eum, qui non ejuſmodi eſt: quique in præſenti vita, tanquam in concitatiſſimo circumfertur Euripo. S. Chryſoſt. l. 2. contra vitup. vitæ Monaſticæ.

Exilium. Viaticum (Euchariſtia) eſt aſcendentium de exilio ad patriam. Hugo à S. Victor. in Spec. Eccl. cap. 7. Vita noſtra, eſt tanquam exilium, & tabernaculum, quod diſſolvitur. S. Ephr. l. 1. de Pœnit. & Patient.

Fabula quædam eſt, & ſomnium, vita. Sicut enim in ſcenis, aulæo ſublato varietates diſſolvuntur; & omnia coruſcante luce ſomnia avolant: ità nunc quoque conſummatione veniente tam communi, quàm uniuſcujuſque, omnia diſſolvuntur, & evaneſcunt. Et lignum quidem, quod plantaſti, manet: & domus, quam ædificas, & ipſa manet: faber autem, & agricola, pereunt. Et cùm hæc fiant, nec ità vetemur; ſed tanquam immortales hæc omnia comparamus. S. Chryſoſt. ad Pop.

Fama præteriens. Sandæus ſymb. 75.

Fax. Vita S. Ephrem Syri fuit ſicut illuſtris, ac Sole ſplendidior fax orbi accenſa. S. Greg. Nyſſ. in vita.

Follis. Acu tange; expirabit. Sandæus.

Fumus. Index ignis, & incendii. Id.

Glarea eſt vita præſens. Job. 30. Quæ indeſinenter ad terminum ſuum, ipſo defectu mutabilitatis, quaſi impulſu fluminis ducitur. S. Greg. mor. l. 20. c. 14.

Gutta. Totum hoc tempus ab Adam uſque in finem ſæculi, exigua gutta eſt, comparata æternitati. S. Auguſt. Conc. 2. in pſalt. 101. Et longa hominis vita tanta brevitate conſtringitur ad univerſi ſæculi illius latitudinem; quaſi ſi una gutta ad univerſum mare compararetur. S. Auguſt. ſerm. 39. de Verb. Dom. Gutta maris. Eccl. 18.

Halitus oris hybernus. Sandæus cit.

Hedera Jonæ. 4. Idem.

Hora. Pſ. 89. *Mille anni, tanquam dies heſterna*. Ambroſius legit. in 15. Luc. *hora*. *Hora noviſſima*. 1. Joan. 2. Gloſſa interlin. intelligit per eam vitam humanam. Sandæus cit.

Hortus nucum. *Deſcendi ad hortum nucum*. Cant. 6. Hortus nucum eſt præſens vita. S. Thom. in 6. Cant.

Ignis in Speculo. Sandæus cit.

Imago in tabula. Idem. Imago inconſtantiæ. Idem.

Iris. Colores oſtendit; non habet. Id.

Labor. Labyrinthus. Laqueus. Larva. Lanugo. Sap. 5. Sandæus ibid.

Liber. Cogitate, quòd vita noſtra ſit ut liber; in quo ſcribenda ſunt omnia bona, quæ faciemus. Et ne erremus, Chriſtus regulavit duodecim lineis, id eſt, duodecim articulis fidei. Qui incredulus eſt, non erit recta anima ejus. Abac. 2. S. Vinc. Ferr. ſerm. 2. D. 4. Adv.

Locuſta. Inquietum eſt animal; huc illuc ſaltitans, & fallens oculos. Sandæus cit.

Luna. Ex Lunæ proſpectu, qui rerum noſtrarum ſtatus ſit, edocemur. S. Baſilius apud S. Joan. Damaſc. hom. 6. in Hexam. Tempus vitæ noſtræ comparatur Lunæ, & civitati Jericho. Futura autem Soli, & Jeruſalem. S. Aug. in pſ. 60. Luna ſignat præſentis vitæ mutabilitatem. S. Aug. in pſ. 71.

Luſus. Non eſt luſus hæc vita. Immò eſt quidem præſens vita luſus: ſed futura non ſunt ludicra, & jocularia. Immò non tam luſus eſt vita noſtra, quàm aliquid deterius. Non enim exit in riſum; ſed intolerabilem quoque portat dolorem eis, qui mores ſuos non maturè, ac diligenter inſtituunt. S. Chryſoſt. hom. 24. in Matth.

Manna. Quod colligendum pro ſeptima quietis die. Sandæus cit.

Mare. Hanc vitam, aquas, & mare, in Scriptura Sacra ſæpe nuncupari reperimus. S. Baſilius apud S. Joann. Damaſc. parall. l. 1. c. 10. Mare fervens. Sandæus cit.

Menſis. Per menſem ſignatur vita hominis; quæ multis defectibus ſubjacet. S. Thom. in 9. Apoc.

Militia. Fidelis & miles, & athleta. Quomodo utraque hæc ſimul eſſe poſſunt; & nudum eſſe, & non nudum. Exue vitæ negotia, & athleta factus es. Indue arma ſpiritualia; & factus es miles. Te ipſum vitæ curis denuda: luctæ enim tempus eſt. S. Chryſoſt. hom. 3. ad Pop.

Mors. Hæc vita mortalis, dici debet potiùs mors vitalis. S. Bernardus Opuſc. de Charit. cap. 3. Quid mutabilitas, niſi mors quædam eſt? quæ, dum rem quamlibet in aliud mutat, quaſi occidit, quæ fuerat; ut incipiat eſſe, quod non erat. S. Greg. mor. l. 12. cap. 17. Vita, quam ducimus, mors potiùs, quàm vita. S. Auguſt. Conc. 19. in pſ. 118.

Navis. *Navigatio*. Magnus labor; ut aliquis ſibi Chriſtum acquirat; nè ſinè gubernatore quaſi navis in ſæculi iſtius ſalo fluctuet. S. Ambroſ. in pſ. 87. Navigamus in hac vita quaſi per quoddam ſtagnum: & ventus eſt; & procellæ non deſunt tentationum. S. Auguſt. ſerm. 231. de temp. Sicut in navibus dormientes ventis aguntur in portus; etſi nullus quieſcentibus ſenſus eſt navigandi; tamen curſus eos urget ad finem, & impellit ignaros: ſic vitæ noſtræ ſpatio defluente ad proprium unuſquiſque ſine curſu latente deducitur. S. Ambroſ. in pſ. 1. Bona vita, eſt navis; nauta confeſſarius. S. Vincent. Ferr. ſerm. 2. D. 26. Pent. *Tanquam Navis, quæ pertranſit fluctuantem aquam*. Sap. 5. Vita noſtra naviganti ſimilis eſt. Is, qui navigat, ſive ſtat, ſive jacet; vadit tamen; quia impulſu navis ducitur. S. Greg. l. 6. ep. 26.

Nox. Vita præſens eſt nox: ad quam illuminandam miſſi ſunt ſancti quaſi aſtra. Deinde in fine noctis nuntians diem venit Chriſtus quaſi Lucifer. S. Greg. Paſt. in Job. c. 10.

Nundinæ. Conſtituit mirabiles nundinas: in quibus vendidit denario paupertatis regnum cœlorum, denario utilitatis gloriam, denario mortis vitam. S. Thom. ſerm. 2. in feſto S. Sylveſtri.

Oculus apertus. Pierius l. 33. apud Sandæum cit.

Organum. Auram exclude; tacebit. Sandæus.

Pelagus; eſt latè longèque protenſum, hæc vita. Et quemadmodum in mari univerſo ſinus diverſi aliis, atque aliis tempeſtatibus commoventur: præcipuè velut Ægæum ventis

Digitized by Google

ventis exaſperatur. ſic & in vita noſtra fieri videmus. Nam primum in ea pelagus ſtatim videre licet, puerum ætatis conditione; quæ multis ac magnis procellis exagitatur: tum quia mens imbecilla eſt, tum quia nulla firmitate adhuc roboratur; ſed huc atque illuc flectitur. Quapropter pædagogos illi, atque magiſtros præficimus; ut defectus naturæ diligentia ſuppleas. Veluti & in navigando gubernatoris artificio maris aſperitas ſuperatur. Adoleſcentium fluctus pueritiæ ſuccedunt; quæ vehementioribus ſicut Ægæum pelagus, exagitantur concupiſcentiæ ventis. Quæ quidem ætas, quantò magis correctione indiget, tantò minùs inſtruitur. S. Chryſoſtom. hom. 81. in Matth. Nihil eſt in rebus humanis ſtabile, nihil inconcuſſum: ſed hominum vita imitatur mare veſaniens, quotidie parturiens naufragia. Idem de Avaritia.

Peregrinatio. Cui peregrinatio dulcis eſt, non amat patriam. Si dulcis eſt patria, amara eſt peregrinatio. Si amara peregrinatio, tota die tribulatio. S. Aug. in pſ. 85. Homines in hac vita peregrini ſunt Jeroſolymitani. S. Aug. in pſ. 135. Peregrinatio 1 Petri 2.

Pomum. Foris rubet; intus putet. Sandæus cit. Pomum. Amos 8.

Pons longus, & ſtrictus, eſt vita bona. S. Vinc. Ferr. ſer. 2. D. 4. Adv.

Rota. Qui hodie potens, ſanus; cras egens, & infirmus erit. Ità volvitur rota. Sandæus cit. Attollis, & deprimit. Idem. *Rota ſuper terram*. Ezech. 1. eſt vita corporis ad animæ aptata virtutem, & ad Evangelicum cohærenti curſum præceptum formata. Rota autem in medio rotæ, veluti vita intrà vitam; quæ Sanctorum vita ſibi non diſſonet; ſed qualis fuerit ſuperioris ætatis, talis ſit & ſequentis. Vel quia in hac vita corporis vitæ volvitur uſus æternæ. S. Ambr. l. 3. de Virginib.

Scala ipſa erecta, noſtra vita in ſæculo. Latera hujus ſcalæ dicimus, noſtrum eſſe corpus, & animam. S. Benedictus in Regula ſua c. 7.

Scena. Non eſt profectò theatralibus ſcenis præſens vita diſſimilis: nam ut illic ille Imperatoris, hic judicis, alter & militis implet officium: ubi autem conſecuta nox fuerit; nec Imperator agnoſcitur Imperator; nec Judex, qui fuerat Judex; nec miles poſtea, qui priùs miles. Ità unuſquiſque noſtrum in illius ſæculi die, non perſonis, ſed actibus competentem accipiet dignitatem. S. Chryſoſt ep 6. ad Theodorum Mon.

Sepulchrum. Poteſt etiam per ſepulchrum non ſolùm in hac vita contemplatio, ſed quies æternæ vitæ, & intimæ retributionis intelligi: in qua tantò veriùs quieſcitur, quantò in nobis corruptionis vita perfectiùs necatur. S. Greg. mor. l. 6. c. 29.

Somnium umbræ. Si nihil umbra; quid, quæſo, umbræ ſomnium? Sandæus cit.

Speculum. Omnes prodis. Idem.

Statera. S. Michael pingitur cum ſtatera. Pars ſiniſtra, eſt vita præſens; pars autem dextera, vita futura. Qui ergo in ſiniſtra hujus Mundi, & vitæ exaltatur, in alia humiliatur. Luc. 18. Omnis qui ſe exaltat, humiliabitur. S. Vinc. Ferr. ſer. 1. D 4. Pent.

Tabernaculum. Tria ſunt: tabernacula, atria, domus. In tabernaculis ſunt omnes juſti in carne viventes, & laborantes: quia tabernacula laborantium ſunt, & militantium. Tabernaculum habet tectum, ſed fundamento caret, & portabile eſt: quia juſti in præſenti non ſunt fundati. Fides etiam eorum, quæ eſt fundamentum, non eſt in terrenis, ſed in Domino. Tectum habent, id eſt, munimentum gratiæ, & protectionem. Atria ſunt domui vicina, amplitudinem habentia. In illis ſunt animæ ſanctæ corporibus exutæ: quæ in latitudine ſunt, depoſita carnis anguſtia. Atria habent fundamentum, ſed non tectum: quia animæ (in cœlo) non ruunt. Tectum non habent. quia conſummatio, & perfectio gloriæ non niſi poſt Reſurrectionem fiet; quando ipſa corpora glorificata animabus jungentur. Et tum habitabunt ſancti in domo, quæ eſt completa. Eſt ergo præſens vita tabernaculum; altera ante Reſurrectionem eſt atrium; poſt eam eſt domus; corpora autem glorificata tectum ſunt. S. Bernard. ſ. 42. inter Parvos. Nota ſuper illo verbo: qui habitat in tabernaculo; quia eſt multiplex tabernaculum. Eſt temporalis, & naturalis vitæ, quæ eſt hominis. 2. Petri 1. S. Thom. in Iſ. 22. Vita noſtra, eſt tanquam tabernaculum, quod diſſolvitur: S. Ephr. de Pœnit. & Pat.

Tela. Congrua ſimilitudine tempus carnis telæ comparatur: quia, ſicut tela filis, ſic vita mortalis diebus ſingulis, proficit. Sed quo ad augmentum proficit, eo ad inciſionem tendit. S. Gregor. l. 3. c. 11. ſup illud Job. 7. *Dies mei velociores. &c.*

Torrens, eſt præſens vita. S. Aug. in pſ. 123.

Tribulatio. Tota iſta vita intelligentibus. tribulatio eſt. S. Aug. ſer. 42. de V. D.

Via. Præſens vita, non niſi eſt quædam via arenoſa. Tot ſunt occaſiones peccandi. S. Vinc. Ferr. de S. Barnaba. In via pericoloſa eſt peccator. Præſens vita, eſt via: unus vadit per mortem, alius venit per nativitatem. Et peccator dormit. Sed quid facit Angelus? excitat eum per compunctionem. S. Vinc. Ferr. ſer. de S. Michaele. Quid eſt vita mortalis niſi via? S. Greg. hom. 1. in Evang. Sic eſt præſens vita quaſi via. S. Haymo hom in feſto Virginis. Eſt via ad terminum. S. Thom. in 7. Job. lect. 1. Via vita dicta eſt ob celeritatem. Viator es in hac vita. Omnia præteris, omnia à tergo relinquis. An non igitur via hæc vita eſt? ut quæ alium, atque alium ſubinde aſſumat, atque omnes ſibi invicem ſuccedentes habeat? *Beatus* igitur, *qui in via peccatorum non ſtetit*. S. Baſilius ho. in pſ. 1. apud S. Joan. Damaſc. parall. l. 1 c. 10.

Vigilia. Reverà plus vigilare, plus vivere eſt. Nam quid tam morti ſimile, quàm dormientis aſpectus? S. Chryſol. ſer. 24.

Vincula. Vincula ſunt complura in hoc ſæculo. (vita) Vincula ſunt deſideria vivendi; vincula ſunt oblectamenta voluptatum; vincula ſunt honorum; vincula conjugii. 1 Cor. 7. Solutus es ab uxore? S. Ambr. Ser. 3. in pſ. 118.

Vinea. Sapienti ſua vita vinea eſt, ſua mens, ſua conſcientia. Nil quippe incultum, deſertumve in ſe ſapiens derelinquit. S. Bernardus Ser. 63. in Cant.

Umbra. Umbra mortis eſt vita. S. Aug. in pſ. 22. Umbræ tranſitus, eſt tempus noſtrum. S Thom. in pſ. 4. Umbra declinata. Sandæus cit. Umbra pictorum; quæ facit, ut oculis multum judicemus diſtare; quæ minimè diſtant. Eſtne vita umbra mortis? an mors umbra vitæ? Umbra præcedit aliquando corpus, aliquando ſequitur. Id. ibid. Umbra mortis præſ.

TITVLVS X.

VITA ACTIVA. ET CONTEMPLATIVA.

A*Gna*. Quid per Agnam, niſi activæ vitæ innocentia? Quid per capram; quæ in ſummis, extremiſque ſæpe pendens rupibus paſcitur, niſi contemplativa vita ſignificatur? S. Iſid. c. 7. in Levit.

Aſinus Abrahami. 22. Gen. Aſinus ſtratus, eſt actio, ſeu vita activa, virtuoſis circumſtantiis adornata; duo verò juvenes, ſunt rationalis intellectus, & rationalis affectus. S. Thom. in 22. Gen.

Bos. Figuraliter (in veteri) in agno, vel vitulo, Chriſtus; in capra pœnitentia; in bove vita robuſta, & activa; in ave ſublimis, & contemplativa. S. Thom. Opuſc. de Sacr. Alt. c. 3.

Columba. Per columbam activa vita; quæ multorum eſt communis: per turturem verò contemplativa; quæ paucis eſt imitabilis, deſignatur. S Ildefonſus ſer. in Puriſ. B. V. Per columbam, quæ gregatim volare conſueverat deſignatur activa vita; quæ multorum eſt: per turturem, quæ ſoli vaga eſt, deſignatur contemplativa; quæ paucorum eſt. S Haymo ho. in feſto Puriſ. B V.

Joſeph: interpretatur *augmentum*, & ſignificat activas; qui debent habere augmentum operum miſericordiæ. MARIA interpretatur *illuminata*; & ſignificat contemplativos: qui in contemplatione ſuſcipiunt Divinas illuminationes. S. Tho. ſerm. 3. D. infra Octav Epiph.

Lia. *Rachel*. Abraham moraliter nobis virtutem fidei per exempla ſua ſignificat. Iſaac ſignificat ſpem. *Abraham* igitur *genuit Iſaac*: quia fides generat ſpem. Jacob autem ſignificat charitatem. Charitas enim complectitur duas vitas; activam per dilectionem proximi; contemplativam, per dilectionem DEI. Activa per Liam; contemplativa per Rachel ſignificatur. Gloſſa apud S. Thom. in Cat. ſup. 1. Matth.

Martha. *Magdalena*. Martha activæ vitæ figuram præferebat. Per Mariam verò vita perſpicuè præmonſtratur contemplativa. S. Ildefonſus ſer. 5. de Aſſ. B. V.

Oculi. *Oculi ejus quaſi columbæ*. Cant. 5. Duo oculi in facie, acti-

activa vita, & contemplativa in homine. S. Iſidorus Sentent. l.3. cap. 15.

TITVLVS XI.

VITA BONA.

Altare holocauſti ſignificat vitam Juſtorum. Gloſſa apud S. Thom. de Sacr. Alt. c. 29.

Bos. Nonnunquam in bove bene operantium vita, in aſino ſtultorum vecordia, figuratur. S. Iſidorus c. 6. in Deut.

Cani. Cani ſunt ſenſus hominis; & ætas ſenectutis vita immaculata. Sap 4.

Cithara. Nota ſuper illo verbo, *ſume citharam*: quòd per citharam ſignificatur recta vita. 1. Quantùm ad carnis mortificationem, propter chordarum materiam, Pſ. 70. *Pſallam tibi in Cithara*. 2. Quantùm ad virtutum connexionem, propter cantus concordantiam. 3. Quantùm ad dulcedinem boni operis, propter audientis lætitiam. Job. 21. *Tenent Tympanum, & citharam, &c.* S. Thom. in 23. Iſ.

Hyacinthus. Per hyacinthum ſignatur ſimilitudo vitæ ſanctæ, ſive cœleſtis, S. Thom. in c. 9. Apoc.

Ligna quadrata, ſtabilem Sanctorum vitam ſignificant. S. Iſidorus c. 7. in Gen.

Manna. Edocemur ſimplicem mannæ cibum, id eſt, puram, cœleſtemque vitam quærere. S. Iſidorus c. 8. in Num.

Navis. Navim aſcendit, qui vitam ſanctam aggreditur. S. Thomas ſerm. 2. D. 2. Epiph.

Nazaræus. Quid Nazaræorum nomine, niſi abſtinentium, continentiumque vita deſignatur. S. Iſidor. c. 3. in Num.

Uxor. *De genere ſuo ducat Uxorem* (ut in Levitico præcipitur) utique vitam amplectatur Sanctorum. S. Iſidorus cap. 10. in Levit.

INDEX

INDEX ALPHABETICUS
TITULORUM, SIVE MATERIARUM,
Quæ in hoc Opere Continentur.

A.

Titulus I.

ACEDIA. Pag. 1.

Adonibeſech.
Aſinus.
Campus incultus.
Canis famelicus.
Diluvii aqua.
Dæmon.
Febris Quartana.
Febris hectica.
Filiæ 15. Acediæ.
Lapis pollutus.
Lethargus.
Luna.
Mater deſperationis.
Morbus graviſſimus.
Nubes.
Paralyſis.
Salix.
Scholaris negligens.

Titulus II.

ADVENTUS CHRISTI. Ibid.

Annus tertius.
Dies quintus.
Iter primum Chriſti in Galilæam.
Miſſio Iacob pro hædis.
Pes.
Pluvia.
Proceſſio Gedeonis ad Bellum.

Titulus III

ÆTERNITAS. p. 2.

Æs.
Gemmeâ Corona.
Mane.
Murus Ieruſalem.
Octava dies.

Titulus IV.

AMICUS. Ibid.

Dextera.
Divitiæ.
Fons.
Gloria.
Manus.
Oculus.
Pes.
Ubera noſtra.

Titulus V.

S. ANDREAS APOSTOLUS. ibid.

Tuba.

Varia. p. ibid.

Titulus VI.

ANGELUS. ibid.

Adjutores.
Amici.
Amici omnium Regis.
Apoſtolus.
Aquæ.
Architecti.
Arma DEI.
Cardinales Chriſti.
Cœlum.
Creatio Angelorum.
Defenſores noſtri.
Dii.
Exercitus innumerus.
Flores Mundi.
Interpretes Divini ſilentii.
Luna.
Lux.
Maceria.
Meſſores.
Miniſteriales Salutis noſtræ:
Montes.
Muſici DEI.
Naves. Nauta.
Nubes.
Oves.
Paranymphus.
Rectores Eccleſiarum.
Reges, Duces, &c.
Stella matutina.
Templum DEI.

Titulus VII.

ANIMA SECUNDUM SE. p. 3.

Adoleſcentula.
Ager.
Agricola.
Aureum Vas.
Bethlehem.
Camera.
Cannabis.
Civitas.
Filiæ.
Imago Sanctiſs. Trinitatis.
Infans.
Hoſpes Corporis.
Lucerna.
Luna.
Lux.
Mulier inclinata.
Nauta.
Navicula.
Neglectus animæ.
Nobilis Domicella.
Numiſma.
Oculus.
Oleum.
Oſtium.
Ovis.
Paradiſus DEI.
Paſtor.
Paterfamilias.
Plauſtrum.
Pretiola.
Pupilla Oculi.
Rectrix.
Sedes Sapientiæ.
Sitis.
Sol.
Somnus.
Speculum.
Tabernaculum.
Templum.
Terra.
Theſaurus.
Ventus.
Vinea.
Virgultum.
Vita corporis.
Voluntas.

Titulus VIII.

ANIMA SANCTA. pag. 4.

Adoleſcentula.
Agricultura.
Altare DEI.
Amica Chriſti.
Arca Noe.
Arca Teſtamenti.
Areola.
Arida.
Aurora.
Carbo ignitus.
Cella vinaria.
Cera.
Cibus DEI.
Civitas.
Cœlum.
Collis.
Columba.
Columba Noetica.
Convallis.
Currus DEI.
Domus DEI.
Equitatus DEI.
Ferrum ignitum.
Ficus DEI.
Filia Regis.
Framea DEI.
Habitatio DEI.
Hortus.
Ieruſalem.
Lapis politus.
Lignum.
Lilium.
Luna.
Margarita.
Mons.
Murus.
Myrrha.
Navis Tharſis.
Palma.
Ramus.
Rebecca.
Regina.
Sedes DEI.
Sepulchrum Chriſti.
Sindon.
Sion.
Sole amicta.
Superliminare.
Templum.
Vas Tabernaculi.
Virgula fumi.
Virgines prudentes.
Volatilia cœli.
Urna aurea.

Titulus IX.

ANIMA PECCATRIX. p. 5.

Abyſſus.
Ænea Olla.
Agricola errans.
Aranea.
Arida manus.
Babylon.
Civitas.
Columba.
Dæmoniaca.
Dina.
Drachma perdita.
Filia diaboli.
Imago fœdata.
Infernus.
Iudas.
Locuſtæ.
Meretrix.
Olla.
Paralyticus.
Perdix.
Via.
Viſcus.

Varia de Anima. p. 6.

Accipiter.
Aſtra.
Columba.
DEO devota.
Fluminis impetus.
Framea DEI.
Hirundo.
Jerichuntinus.
Lucerna.
Navis.
Perdix.
Philomela.
Quantitas.
Regulus.
Reliquia.
Solſequium.

Titulus X.

ANIMA, & CARO. pag. 6.

Adam. Eva.
Cymbalum jubilationis.
Facies duæ.
Iſaac, & Rebecca.
Scala.
Vitulus, & urſus.

Titulus XI.

ANTI-CHRISTUS. Ibid.

Abimelech.
Antiochus.
Aquila.
Barrabbas.
Cornu puſillum.
Dan.
Doeg.
Hyems.
Hermagedon.
Impius.
Leo.
Tenebræ.

Titulus XII.

APOSTOLI. 7

Agricola.
Aqua tenebroſa.
Aquilæ.
Arbor.
Arietes gregis.
Athletæ Domini.
Biga Trinitatis.
Boves.
Candelabrum:
Capilli.
Cedrus.
Cervi.
Corona Chriſti.
Cœlum.
Columbæ.
Columnæ Eccleſiæ.
Crura.
Dies.
Divites.
Duodecim Anni.

Duode-

Duodecim Boves.
Duodecim Cophini.
Duodeca jugum.
Duodecim Patriarchæ.
Duodecim Fontes.
Duodecim Lapides.
Duodecim Panes propoſitionis.
Equi Domini.
Facies Chriſti.
Filii DEI.
Filii Abrahæ.
Filii Excuſſorum.
Filii Job.
Fratres Chriſti.
Gigantes.
Greſſus Eccleſiæ.
Horæ duodecim.
Montes.
Nautæ.
Non homines.
Nubes.
Oculi Chriſti.
Opera digitorum.
Os Chriſti.
Oſſa Eccleſiæ.
Oves.
Patriarchæ.
Patres.
Patres familias.
Pigmentarii.
Piſcatores.
Portæ Eccleſiæ.
Præcones ſalutis.
Primi.
Principes.
Phialæ.
Pſalterium, & Cithara
Rami.
Reges.
Sal terræ.
Sagittæ ignitæ.
Scribæ.
Scuta terræ.
Sedes DEI.
Signa Zodiaci.
Sol.
Stabularii.
Stellæ.
Tabulæ.
Thuribula.

Titulus XIII.
AQUA. p.8.

Apoſtoli.
Baptiſmus.
Benedicta.
Conſolatio.
Divitiæ.
Gratia DEI.

Titulus XIV.
AVARITIA AVARUS. pag.8.

Accipiter.
Amphora.
Apoſtema.
Aqua.
Araneæ tela.
Arbor.
Arida manus.
Æthna.
Avis rapax.
Cauſa malorum.
Camelus.
Canis.
Circumforanea.
Cornus illius.
Dypſas.
Equus diaboli.
Febris hectica.
Filiæ duodecim Avaritiæ.
Flumen.
Fomes.
Forma.
Gallina.
Hedera.
Hydrops.
Idololatria.
Inæqualitatis Mater.
Infernus.
Ignis inextinguibilis.
Iſmael.
Lagena.
Lapis.
Lepra.
Malitia.
Manaſſes.
Mare.
Mater vitiorum.
Navis.
Nequitia.
Paralyticus.
Puteus perforata.
Piſces maris.
Porcus.
Poſſeſſores Avari.
Portæ mortis.
Rotæ molendini.
Servus.
Sterquilinium.
Stultus.
Talpa.
Tantalus.
Tinea.
Veſuvius.
Viſcus.
Vitulus aureus.

Varia alia de Avaritia. p.16.

Arbor noxia.
Canis.
Cervus.
Cithara.
Ebrietas.
Incus.
Radix juniperi.
Serpens.

Titulus XV.
S. AUGUSTINUS. p.10.

Abyſſus.
Angelus.
Anima Mundi.
Apoſtolus.
Augens.
Cherubim.
Cœleſtis Homo.
Columna.
Conditor antiquæ fidei.
Doctor Doctorum.
Firmamentum Eccleſiæ.
Gloria Africæ.
Imago Divinitatis.
Lingua Eccleſiæ.
Lucerna Eccleſiæ.
Malleus hæreticorum.
Officina.
Pater Patrum.
Par Angelis.
Sal Orbis univerſi.
Vena fontis æterni.

B.

Titulus I.
BAPTISMUS. p.10.

Aqua.
Diluvium.
Engaddi Fons.
Equus albus.
Fons.
Hyſſopus.
Jordanis fluvius.
Iris.
Lacus.
Mare rubrum.
Mare.
Mare vitreum.
Natatoria Siloe.
Purgatorium.
Sepulchrum.
Sponſalium locus.
Uterus Eccleſiæ.

Titulus II.
BAPTIZATUS. p.12.

Aquila.
Lagenam Aquæ portans.
Ligna Libani.
Lilium.
Moyſes.
Reptilia in Aquis.

Titulus III.
S. BASILIUS. p.ibid.

Aaron. Abraham, &c.
Columna.
Fax Eccleſiæ.

Titulus IV.
BEATITUDO ÆTERNA. p.ibid.

Ager.
Altare.
Apotheca DEI.
Aurum.
Æſtas.
Caſtrum.
Cedrus.
Cellaria DEI.
Civitas.
Cœna.
Convivium pinguium.
Denarius.
Deſertum.
Deſiderium beatitudinis.
Dextera.
Dies.
Dies octava.
Ephraim mons.
Fons.
Horreum.
Horeb.
Lac.
Lapis pretioſus.
Lectulus Salomonis.
Littus.
Manipulus.
Margarita.
Meridies.
Numerus.
Palma.
Panis.
Paradiſus.
Ramatha Civitas.
Regio noſtra.
Roma.
Sabbathum.
Salomonis apparatus.
Septima Dies.
Stola filii prodigi.
Tabernaculum.
Templum.
Theſaurus.
Villa noſtra.

Titulus V.
BEATITUDO TEMPORALIS. p.12.

Adiectiva.
Anguilla.
Aqua.
Avis.
Bulla.
Capillus.
Cinis.
Cutis.
Dextera.
Dies.
Equus.
Fabula.
Facies Dæmonum.
Flos fœni.
Flumina Babylonis.
Folium.
Foſſa. Fovea.
Fumus.
Gaudium vanum.
Hoſpitium.
Impedimenta viæ.
Indumenta.
Leva.
Lignum putridum.
Lutum.
Manus.
Molendinum.
Navis.
Nidus.
Nox.
Noxia.
Nuntius percurrens.
Olla fervens.
Onera.
Panis.
Paſcua.
Pavimentum.
Pili.
Pondus.
Pratum.
Pulvis.
Quaternarius numerus.
Retia.
Retinacula.
Rota.
Salices.
Sarcina vana.
Sepulchrum.
Somnium.
Stabulum.
Tenebræ.
Ubera noſtra.
Viaticum.
Uxor Loth.

Titulus VI.
S. BENEDICTUS, ET EJUS ORDO. p.14.

Adam, Abel, Abraham, &c.
Angelus.
Ampliſſimus.
Benedictus.
Dilectus DEO, & hominibus.
Elias, Eliſæus, &c.
Filia ſegregata.
Firmamentum.
Flos.
Inclytus Ordo.
Inventor novæ regenerationis.
Lucerna.
Italiæ Lumen.
Parens Divorum.
Plenus Spiritu.
Prænobilis.
Princeps Monachorum.
Specus.

Titulus VII.
S. BERNARDUS, ET EJUS ORDO. p.ibid.

Agricola.
Angelus.
Aurum.
Columba.
Columna.

Omnia de S. Bernardo, & ejus Ordine promiſcuè.

TITU-

Digitized by Google

Titulus VIII.
S. BRUNO, ET ILLIUS SACER ORDO.

Varia promiſcuè.

C.

Titulus I.
CARO. p.17.

Aſina Balaam.
Affectus.
Caſtrum diaboli.
Dalila.
Fœnum.
Fragilitas humana.
Judæi.
Navis.
Nubes.
Paries.
Sicera.
Tympanum.
Velum.

Titulus II.
CARO CHRISTI. p.ibid.

Byſſus.
Clavis David.
Cordis pars ex piſce.
Diadema.
Filia Jephte.
Fimbria veſtimenti Chriſti.
Jumentum Samaritani.
Ligna Sethim.
Medicina Mundi.
Nubes.
Pallium Eliæ.
Paries.
Pili. Pix.
Pedes Agni.
Scabellum DEI.
Sponſa DEI.
Tabernaculum.
Templum.
Terra.
Urna aurea.

Titulus III.
CASTITAS. p.18.

Aloe. Myrrha.
Angelus.
Aſcia.
Byſſus.
Cingulum.
Cohabitator.
Cœlum.
Currus ſpiritualis.
Divitiæ æternæ.
Domus eburnea.
Donum DEI.
Ebur.
Fœnum.
Honor. Lampas.
Lilium.
Martyrium.
Oculorum frænum.
Onus leve.
Palma.
Portus tranquillus.
Prudentia cœleſtis.
Templum.
Theſaurus.

Titulus IV.
CELLA. p.ibid.
Varia promiſcuè.

Titulus V.
CHARITAS. p.ibid.

Abolitio criminum.
Accipiter.
Acies.
Ærarium.
Æſtas.
Ala.
Alimentum.
Alumna B.V.
Apex virtutum.
Aranea.
Aurum.
Baltheus.
Calcar.
Calceus.
Calculus.
Calor animæ.
Caput.
Carbunculus.
Catena.
Cherubim.
Chryſolitus, Berillus, Topazius.
Collactanea Prophetarum.
Columna omnium virtutum.
Compendium virtutum.
Condimentum affectionum.
Conjunctio, *ſive* Copulatio.
Corona.
Caminus in Jeruſalem.
Cervi tranſvadentes fluvium.
Character.
Chariſma.
Cibus.
Cingulum nobile.
Conſolatio dulcis.
Currus igneus Eliæ.
DEUS.
Defendit.
Dives.
Facies.
Facula.
Fermentum.
Ferrum ignitum.
Finis.
Formica.
Fructus illius.
Fumus aromatum.
Funiculus coccineus.
Funiculus triplex.
Gemma.
Gluten.
Iacob.
Ignis.
Inſuperabilis.
Inferni profundum.
Languor.
Lapis David contra Goliath.
Latitudo.
Lucrum Chriſti.
Lumen.
Magna res.
Margarita.
Mater bona.
Medulla.
Mel.
Mors criminum.
Mortem facit ſuavem.
Navis.
Nervus.
Nubecula.
Oculus.
Oleum.
Omnifica.
Omnis virtus.
Onus allevians.
Oſculum.
Palma.
Panis quotidianus.
Penna.
Pes animæ.
Phoenix.
Pignus DEI.
Pondus amantis.
Porta ſpecioſa.
Poſſeſſio Divina.
Præmium Summum.
Pupilla Oculi.
Quantitas animæ.
Radix.
Reconciliatrix.
Regina.
Robur ſpei.
Sabbathum.
Sal.
Scala.
Smaragdus.
Societas Electorum.
Somnus.
Sunamitis.
Tabula.
Triclinium.
Turris.
Veſtis.
Veſtis nuptialis.
Vinculum delicatum.
Vinum.
Unguentum.

Varia. p.21

Titulus VI.
CHARITAS DEI, ET PROXIMI. p.21.

Duo minuta.
Duæ tubæ.
Iugum ſuave.
Duo brachia.
Duo ubera.
Duo exploratores.
Duo Cherubim.

Titulus VII.
CHRISTUS DOMINUS. p.ibid.

Aaron.
Abel.
Abiud.
Abia.
Abraham.
Achaz.
Achim.
Acervus teſtimonii.
Aculeus.
Adam.
Advocatus.
Agnus.
Agricola.
Alimentum.
Altare.
Altitudo noſtra.
Aminadab.
Amygdalum.
Angelus.
Apis.
Arca.
Aula ſancta.
Auriga.
Aurum ignitum.
Bellicoſus.
Botrus.
Brachium.
Calamus.
Calculus.
Camelus.
Candela.
Candelabrum.
Candor.
Caprea.
Caput.
Carbo.
Carbunculus.
Catulus Leonis.
Character.
Cervus.
Cibus.
Circulus.
Columba.
Columna nubis.
Coelum cœli.
Cornu.
David.
Decus.
Denarius.
Dextera.
Dies.
Diſpenſator.
Divitiæ.
Doctor.
Dulcedo.
Elias.
Eliſæus.
Fabri filius.
Faſciculus Myrrhæ.
Fermentum.
Finis.
Flos.
Fluvius.
Fons.
Forma operum noſtrorum.
Fortitudo.
Frater.
Fructus.
Fullo.
Gallina.
Gedeon.
Gigas.
Gladius.
Gloria Patris.
Gloriatio noſtra.
Granum.
Gubernator.
Hamus.
Hinnulus cervorum.
Hædus.
Homo.
Hoſtia.
Humilitas.
Iacob.
Iechonias.
Ieremias.
Ieſſe.
Ignis.
Indumentum.
Iob.
Ioſeph.
Lacrymæ Chriſti.
Lapis.
Leo.
Liber.
Libanus.
Lignum.
Lilium convallium.
Limen domus.
Lucerna.
Lux.
Magnes.
Manè.
Manipulus Ioſeph.
Manna.
Manus.
Margarita.
Medicus. Medicina.
Medulla cedri.
Mendicus.
Mercator.
Miniſter.
Mons.
Moyſes.
Murus.
Negotiator.
Noe.
Nomen JESU.
Nubes.
Octavus dies.
Omnibus omnia.
Oriens.
Oſtium.
Panis.
Paterfamilias.
Pelicanus.
Piſcis.
Pſalterium, & Cithara.
Radius.
Radix.

Digitized by Google

Raphael noſter.
Regnum Cœlorum.
Rex.
Ros.
Sabbathum.
Sacerdos.
Saliva Chriſti.
Samaritanus.
Sapientia.
Semen.
Seminator.
Seraphim.
Serpens.
Sinapis granum.
Sol.
Sponſus.
Theologus magnus.
Theſaurus.
Venator animarum.
Veſtis.
Via.
Virga Aaron.
Vita animæ.
Vultur.

Titulus VIII.

CHRISTI D. INCARNATIO. 28.

Accubitus.
Angelus.
Arca.
Calceamenta Chriſti.
Caprea.
Carbo.
Cataplaſma.
Dies.
Jacob.
Leo.
Paries.
Peregrinus.
Petra.
Pluvia
Polymita:
Poſteriora Filii DEI.
Rubus ardens.
Seſſio Domini.
Splendor Solis.
Thuribulum.
Viſitatio.

Varia. *p. ibid.*

Titulus IX.

CHRISTI D. NATIVITAS. p. 29.

Aquæductus.
Beatificatio hominis.
Collyrium.
Dies dulcis.
Firmamentum.
Fiſcella.
Fluvius.
Generatio.
Glorioſa.
Lapis.
Liber.
Medicina.
Miles.
Miſericordiæ dies.
Panis.
Panni infantis.
Pelicanus.
Reparatio ſalutis Humanæ.
Roratio Cœli.
Sol.

Varia. *p. ibid.*

Titulus X.

CHRISTI D. PASSIO. *p. ibid.*

Abel.
Acus foramen.
Adam ſecundus.
Agnus.
Aqua.
Aries.
Botrus.
Calix.
Camelus.
Candelabrum.
Chore.
Cithara.
David.
Didrachma.
Eliſæus.
Eſca.
Farina.
Granum.
Hoſtia.
Jephte.
Job.
Jonas.
Joſeph.
Iſaac.
Latus Chriſti.
Mala Punica.
Mare rubrum.
Margarita.
Myrrha.
Nardus.
Noe.
Panis.
Paſſer.
Petra.
Phœnix.
Piſces.
Sanguis Chriſti.
Sepulchrum Chriſti.
Signaculum.
Serpens.
Sol Occidens.
Somnus.
Tympanum.
Vermis.
Vulnera Chriſti.

Varia. *p. 31.*

Titulus XI.

CHRISTI D. RESVRRECTIO. *ibid.*

Adam.
Botrus.
Caprea.
Catulus Leonis.
Clavis.
Columba.
Cryſtallus.
Daniel.
David.
Granum.
Samſon.
Sol.
Virga.

Alia de Reſurrectione Chriſti Domini. *p. ibid.*

Titulus XII.

CHRISTI D. ASCENSIO. p. ibid.

Aquila.
Arbor.
David.
Elias.
Eliſæus.
Glorificatio noſtra.
Joſeph.
Manus DEI.
Novus Homo.
Paſſer ſolitarius.
Peregrinus Homo.
Radix.
Simila.
Triticum.
Volatus.

De Chriſto Domino Varia alia promiſcuè. 33.

Titulus XIII.

COGITATIONES. p. 32.

Capilli.
Cincinni.
Cor.
Facies.
Homicidæ.
Ligna.
Nox.
Os animæ.
Ovis.
Pedes.
Pili.
Semen.
Spinæ.
Tela aranearum.

Titulus XIV.

CONCIONATOR. p. ibid.

Abyſſus.
Angelus.
Bos ruminans.
Calceamenta.
Cervus.
Cœlum.
Cœlorum concentus
Cœmentarii.
Conſules terræ.
Currus, & auriga.
Fervor.
Flumina, & fulmina.
Flumen.
Fructus ubi nullus.
Fructus varii, & labores
Gallus.
Gazophylacium.
Genæ Eccleſiæ.
Grando, & carbones ignis.
Lingua carnis medicinalis.
Mater Chriſti.
Maxilla Eccleſiæ.
Medicus.
Montes.
Novacula.
Nubes.
Orationi ſit addictus.
Organum, & Cithara.
Oſtia.
Paſcit.
Principes Eccleſiæ.
Prophetæ.
Ruminat.
Saluti etiam ſuæ ſtudeat.
Sagittæ eorum verba.
Spinæ.
Stellæ.
Verus prædicator quis.
Vita conveniat verbis.

Titulus XV.

CONCUPISCENTIA CARNIS. p. 34.

Abſolon.
Adeps.
Alabaſtrum.
Aquæ.
Canis.
Dæmonium.
Favus.
Febris.
Fervor.
Folliculi granorum.
Forma Sæculi.
Gabaonitæ.
Inimici.
Jumenta.
Lac.
Motus fluctuum.
Novus.
Ollæ Ægypti.
Palpebræ.
Pecus.
Pluvia.
Pondus.
Sanguinis fluxus.
Sicera.
Socrus Petri.
Venter.
Vincula.
Vinea.
Vulnus.

Titulus XVI.

CONFESSIO. p. 35.

Antidotum.
Aries.
Cantus.
Frondes.
Gladius.
Judæa.
Medicina.
Opus Domini.
Piſcina probatica.
Victoria DEI.
Vitrum.

Titulus XVII.

CONSCIENTIA. p. ibid.

Aurum.
Civitas.
Dæmoniaca.
Domus.
Domus DEI.
Gladius.
Lac.
Lectus.
Sacerdos.
Spelunca.
Spina.
Terra bona.
Tortor.
Venter.

Titulus XVIII.

CONSILIUM. p. ibid.

Aurum.
Caſtra.
Civitas.
Oculus.
Ova aſpidum.
Semitæ.

Titulus XIX.

CONSOLATIO. p. ibid.

Aqua frigida.
Effundam aquas.
Flumen.
Lux.
Umbraculum.

Titulus XX.

CONTEMPLATIO p. 36.

Ala.
Aquila.
Arx.
Avis.
Ædificium.
Cantus.
Columba.
Facies.
Lectus animæ.
Mons.
Nubes.
Oculus.
Puteus.
Quercus.
Saliva.
Sepulchrum.
Tonſio capitis.
Turtur.

Titulus XXI.

CONVERSATIO. p. ibid.

Candelabrum.
Civitas.
Cœlum.
Flores.
Lectulus Salomonis.
Regnum Cœlorum.
Turtur.

Titulus XXII.

CONVERSIO. ibid.

Cibus.
Digitus DEI.
Eſca Juſtorum.

Hoſtia.

Digitized by Google

Hoſtia.
Vellicatio ſpicarum.
Vitulus.
Titulus XXIII.
COR. ibid.
Abyſſus.
Ager.
Altare.
Caput.
Caſtellum.
Cogitatio.
Columba.
DEUS.
Facies.
Fiſcella Moyſis.
Fons.
Hemiſphærium.
Intentio.
Mons.
Monumentum.
Princeps.
S.Scriptura.
Semita.
Templum.
Thuribulum.
Vagina.
Urna aurea.
Varia. p. 37.
Titulus XXIV.
CORPUS CHRISTI D. p.ibid.
Arca.
Calculus.
Cervical.
Fons.
Granum frumenti.
Loth.
Mons Selmon.
Panis.
Pruina.
Templum.
Titulus XXV.
CORRECTIO DURA. p.ibid.
Calix DEI.
Virga.
Titulus XXVI.
CORRECTIO LENIS. p.ibid.
Captura.
Gemma in nido.
Unguentum.
Titulus XXVII.
CRUX CHRISTI DOMINI. ibid.
Abolitio peccati.
Abundantia inopum.
Aculeus mortis.
Altare.
Antenna.
Aratrum.
Arbor.
Arca Noe.
Baculus.
Baptiſmus.
Beatitudo.
Calix.
Cibus.
Cithara.
Civitas.
Clavis Paradiſi.
Corona noſtra.
Firmamentum.
Infirmorum virtus.
Lignum.
Reliquiæ de Cruce promiſcuè. p.38.
Titulus XXVIII.
CUPIDITAS TEMPORALIUM. 39
Ancilla.
Corpus.
Exilium Patriæ.
Flumen.
Gibbus.
Hidria.
Ignis.
Inferiora terræ.
Navis.
Perambulatio maris.
Tempeſtas.
Vaccæ pingues.
Titulus XXIX.
CURA SÆCULI. p.ibid.
Catena.
Mare.
Miles DEI.
Mola aſinaria.
Pera.
Spinæ.
Tunica.
Vincula.

D.

Titulus I.
DAMNATIO. 40
Abyſſus.
Calix DEI.
Frænum.
Sanguis.
Ventus.
Titulus II.
DESIDERIUM. ibid.
Equus.
Fames animæ.
Fumus.
Gemma.
Hyacinthus.
Sitis.
Theſaurus.
Thuribulum.
Titulus III.
DETRACTOR. ibid.
Barbitonſor.
Ciconia diaboli.
Cornua decem.
Fur.
Gladius diaboli.
Laqueus.
Titulus IV.
DEVOTIO. p.ibid.
Adeps.
Corona.
Flos.
Humor.
Lingua animæ.
Oleum.
Penna.
Pinguedo.
Thus.
Titulus V.
DEUS p.ibid.
Alæ DEI.
Amaſius.
Artifex.
Baculus fulciens.
Caput.
Deferens hominem.
Formæ variæ.
Fulgur.
Gallina.
Ignis.
Scriba.
Scutum.
Sol.
Templum.
Vita animæ.
Varia. p.41.
Titulus VI.
DIABOLUS. p.ibid.
Abimelech.
Abyſſus.
Ægyptius.
Aleator.
Angelus abyſſi.
Aquilo.
Arma illius.
Aſſur.
Aves.
Babylonis Rex.
Beſtia.
Caput malorum.
Carbonarius.
Carnifex.
Catuli.
Cete.
Cocus.
Damaſcus.
Draco.
Eques.
Erraticus.
Falcones.
Fœnerator.
Fortis.
Fur.
Gigantes.
Goliath.
Hai Rex.
Holofernes.
Homo iniquus.
Impius.
Incantator.
Infernus.
Joab.
Laban.
Latro.
Lectus illius.
Leo.
Lucifer.
Lupus.
Malleus.
Malum.
Mercator.
Milvus.
Mons.
Mors.
Myrmicaleon.
Pater Impiorum.
Pharao.
Philiſthiim.
Perdix.
Porcus.
Porta lata.
Portæ Inferi.
Portæ mortis.
Regulus.
Rex.
Sator.
Scandalum.
Scorpius.
Sculptor.
Sequela illius.
Serpens.
Spiritus Domini.
Tentator.
Venator.
Ventus.
Volucres cœli.
Vulpecula.
Uxor diaboli quæ?
Titulus VII.
DISCIPLINA. p.43.
Ager.
Ancilla DEI.
Ariadnæ filum.
Virga.
Titulus VIII.
DISCRETIO. p.ibid.
Calamus.
Clavis cœli.
Digiti.
Frænum.
Monile.
Naſus.
Palpebra.
Titulus IX.
DIVINITAS. p.ibid.
Altare.
Caput.
Mel.
Solium.
Veſtitus deauratus.
Titulus X.
DIVITIÆ DIVES. p.ibid.
Aurum quid?
Canis.
Cedrus.
Fundamenta montium.
Laqueus.
Miſeriæ divitum.
Noxiæ.
Onus.
Pinguedo.
Pulius.
Sæviunt.
Schola malitiæ.
Somnium.
Sordes Mammonæ.
Sterquilinium.
Titulus XI.
DOCTOR. p.44.
Ara.
Balſamum.
Barba.
Botrus.
Campſores.
Cataractæ.
Cervus, & Mercenarius.
Collum.
Columba.
Columnæ argenteæ.
Cophini.
Cuſtodes civitatis.
Digiti.
Iſaac pueri.
Labia.
Laquearia.
Ligna Libani.
Luminaria.
Mammæ.
Negotiatores.
Oculus.
Paranymphus.
Phialæ.
Portæ Eccleſiæ.
Reclinatorium aureum.
Reges.
Vitta.
Titulus XII.
DOCTRINA. p.ibid.
Aqua profunda.
Fermentum Eccleſiæ.
Gladius Chriſti.
Gloria Chriſtianorum.
Infirmitas.
Manna.
Margarita.
Mel.
Nutrix virtutum.
Panis.
Regnum DEI.
Ros.
Ubera.
Veſtimenta.
Vinum.
Titulus XIII.
DOCTRINA CATECHETICA. 45.
Apex doctrinarum.
Lac.
Ubera.

Digitized by Google

Titulus XIV.
DOLUS. p.ibid.lit.V.
Acetum.
Arcus.
Aovea.
Tela.
Titulus XV.
S. DOMINICUS, ET EJUS ORDO.
Varia promiſcuè. *Ibid.*
Titulus XVI.
DONA S. SPIRITUS. p.46. lit.V.
Collyrium.
Columba.
Creatores.
Dies ſeptem.
Fontes.
Lampades ſeptem.
Læva.
Lucernæ ſeptem.
Lychni ſeptem.
Margaritæ.
Oculi Sponſi.
Oleum.
Panes ſeptem.
Sportulæ.
Unguentum.

E.

Titulus I.
EBRIETAS. p.46.

Cauſa malorum.
Diabolica.
Filiæ duæ gulæ.
Mater fornicationis.
Obſidioni ſimilis.
Paſcua diaboli.
Tempeſtas.
Tenebræ.
Variæ ebrietates.
Titulus II.
ECCLESIA. p.47
Acies.
Aer.
Æthiopiſſa.
Agoa.
Altare.
Angulus.
Anna.
Aquila.
Arbor.
Arca Noe.
Arcturus.
Area.
Atrium.
Aurora.
Beniamin.
Bethlehem.
Candelabrum.
Caſtra DEI.
Catholica.
Caula.
Chananæa.
Cella vinaria.
Civitas.
Cœlum.
Cœnaculum grande.
Columba.
Columna.
Conſervus.
Cornu.
Corona.
Corpus.
Currus DEI.
Depoſitorium.
Diſcus Petri.
Domus.
Eſther.
Eva.
Ferculum.
Filia Pharaonis.
Firma.
Firmamentum.
Fons.
Formoſa.
Haſtile candelabri.
Hæmorrhoyſſa.
Hæreditas Chriſti.
Hydriæ.
Jacob.
Jahel.
Jeruſalem.
Iſaac.
Iſſachar.
Introitus vitæ.
Lazarus.
Lectulus Salomonis.
Libanus.
Lilium.
Linteum Petri.
Locus.
Lucerna.
Luna.
Machabæa.
Magdalena.
Magna.
Malogranatum.
Malum Punicum.
Maria.
Martha. Maria.
Menſa.
Meridies.
Mons.
Mulier.
Navis.
Nuptiæ.
Oculus.
Pallium Chriſti.
Palma.
Panis.
Paradiſus.
Petra.
Petrus.
Polymita tunica.
Populus Iſrael.
Porta.
Portus.
Profundum.
Pullus.
Puppis.
Raab.
Rachel.
Rebecca.
Regina Auſtri.
Regnum DEI.
Romana.
Rubus ardens.
Ruth.
Sagena.
Samaritana.
Sara.
Sareptana.
Sedes DEI.
Semen Abrahæ.
Sephora.
Sion.
Sol.
Soror. Sponſa Chriſti.
Sponſalium locus.
Syrophæniſſa.
Tabernaculum.
Templum.
Terra.
Thamar.
Thronus.
Torcular.
Tunica.
Turris.
Turtur.
Tympaniſtria.
Veſtimentum Chriſti.
Vidua.
Vinea.
Titulus III.
ELEEMOSYNA. pag.53.
Abundat.
Advocata.
Arbor.
Artifex.
Cambium.
Cœlo nota.
Cœlum attingit.
Defectum non patitur.
DEO ſimiles facit.
Divitiarum pulchritudo.
Fiducia.
Formica.
Herba ſeminalis.
Jejunium ſinè Miſericordia.
Lanificium.
Lumen.
Magna res.
Menſa numulariorum.
Mercator.
Meritoria quæ ſit.
Monile aureum.
Oleum.
Pelves.
Perdit nihil.
Puteus.
Roborat.
Sacrificium.
Sinus Abrahæ.
Theſaurus cœli.
Alia. p.58
Titulus IV.
EVANGELIUM. pag.53.
Butyrum.
Clypeus.
Flumen.
Gladius.
Incus.
Mna.
Mons.
Panis.
Piſces.
Pluvia.
Quadriga.
Quartus dies.
Rationale.
Regnum DEI.
Sagena.
Ubera.
Veſtimentum Chriſti.
Vinum optimum.
Titulus V.
EUCHARISTIA. p.ibid.
Adeps.
Admirabilis.
Affluentia chariſmatum.
Agnus DEI.
Alimentum vitale.
Alimonia cœleſtis.
Amor amorum.
Antidotum.
Antitypa.
Apotheca.
Aqua.
Aquila.
Arca fœderis.
Arca DEI.
Archetypus Paſchatis.
Aries ſecundus.
Arrhabo.
Bacchica noſtra.
Benedictio beatifica.
Bonum.
Bona Gratia.
Botrus Cypri.
Buccella.
Calculus candidus.
Calix admirandus.
Candela.
Canticum novum.
Carbo Divinus.
Carbunculus.
Caro reſurrectionis.
Cauſa reſurrectionis.
Celebratio pietatis.
Cellarium.
Charitatis Sacramentum.
Cibus compoſitus.
Cœna.
Columna.
Commemoratio.
Converſatorium.
Convivium cœleſte.
Copula nuptiarum cœleſtium.
Corona.
Corpus humilitatis Domini.
Dapes.
Dapifer.
David.
Defenſaculum.
Delibatio.
Dieta.
Divitiæ.
Donum.
Dulcedo.
Effigies Paſſionis Chriſti.
Epulæ vitales.
Eſca.
Exequiæ Chriſti.
Expiamentum.
Farina.
Faſciculus Myrrhæ.
Favus.
Ferculum.
Fidelia.
Figmentum DEI.
Firmamentum.
Fons.
Fructus dulcis.
Fundamentum fiduciæ.
Gemma.
Gloria DEI.
Hæreditas Chriſti.
Holocauſtum.
Hoſtia.
Humilitas Chriſti.
Jacob.
Ignis Divinus.
Imago Paſſionis.
Indumentum.
Initium Divinum.
Joſias.
Lac.
Lapis.
Legatio.
Lignum vitæ.
Locus paſcuæ.
Lux.
Manna.
Maſſa ficorum.
Medicina.
Melchiſedech.
Memoria Paſſionis.
Menſa.
Miniſterium.
Miraculum.
Mons.
Monimentum.
Myſterium.
Nervus ſalutis.
Nubes.
Numerus 25 tus.
Opus Divinum.
Ovis.
Pallium Chriſti.
Panis.
Paradiſi Fons.
Pax.

Pectuſculum.
Petra.
Pignus vitæ.
Pretium Redemptionis.
Pulmentum Deitatis.
Purpura.
Regnum DEI.
Remedium Sanctitatis.
Requies Beatorum.
Sacramentum.
Sacramentum Societatis JESU.
Sacrificium.
Salus noſtra.
Scabellum DEI.
Signaculum myſteriorum.
Speculum.
Spiritus oris noſtri.
Stipendia Divina.
Stipendium.
Templum.
Teſtamentum.
Theſaurus.
Victima.
Vinum.
Vitulus ſaginatus.
Votum noſtrum.
Varia. p.95.

Titulus VI.
EXEMPLUM BONUM. p.56.
Calcar.
Calceus.
Cœlum.
Eſca.
Liber vitæ.
Luna.
Sal.
Sol.
Portæ inferi.

F.

Titulus I.
FIDES. p.ibid.
Abraham.
Altare.
Altitudo.
Annulus.
Arca Teſtamenti.
Argumentum.
Armatura.
Caligo.
Candelabrum.
Condimentum.
Cornu.
Dextera.
Dies.
Donum DEI.
Drachma.
Equus.
Facies.
Faſciculus hyſſopi.
Finis.
Flores.
Folia.
Fundamentum.
Granum ſinapis.
Illuminatio.
Initium ſalutis.
Inſtrumentum.
Itineris prævia.
Lapides duodecim.
Lucerna.
Lumen.
Luna.
B.V. MARIA.
Matutina Stella.
Medicina.
Minutum.
Oculus dexter.
Panis.
Patrimonium.
Pes.
Petra.
Prælibatio cœli.
Principium vocationis Divinæ.
Rachel.
Radix arboris.
Regnum DEI.
Rete.
Scala.
Scutum.
Sephora.
Speculum.
Stella.
Tactus.
Theſaurus.
Veſtis.
Vexillum.
Umbra Chriſti.

Titulus II.
FIDES, SPES, CHARITAS. p.58.
Abraham, Iſaac, Jacob.
Altitudo, latitudo, longitudo.
Aſyli tres urbes.
Dies tres nuptiarum.
Fimbriæ.
Fundamentum.
Herbæ.
Navis.
Panis, piſcis, ovum.
Principium, & finis.
Seræ tres.
Tridens.
Vades tres.
Vincula tria
Viæ.

Titulus III.
FIDELES. p.ibid.
Abel.
Acervus lapidum.
Apiculæ.
Bajuli botri.
Capilli.
Carbones.
Cincinni.
Civitas.
Columbæ.
Columnæ.
Comæ Sponſi.
David.
Dextera.
Dies.
Domus.
Filii Apoſtolorum.
Filii Sponſi.
Frumentum.
Galaad.
Grana.
Jacob.
Incus.
Lapis.
Luminaria.
Oculi Columbæ.
Oves.
Stellæ.
Templum.
Vineæ.
Utres.

Titulus IV.
FORTITUDO. 59
Adamas.
Æs.
Arcus.
Armatura.
Aurum.
Baculus.
Barba.
Brachium.
Capilli.
Indumentum.
Lorica.
Miles.
Os.
Quadratus lapis.
Virga.
Vox Domini.

Titulus V.
FRAGILITAS. ibid.
Calcaneus.
Capilli.
Lagena.
Tela.
Venter.
Umbilicus.

Titulus VI.
S. FRANCISCUS SERAPHICUS. 66
Æmulator Chriſti.
Amicus Chriſti.
Angelus.
Apoſtolicus Vir.
Ara clementiæ.
Columna.
Dux.
Funiculus.
Lumen.
Palma.
Salvator.
Sidus.
Stella.
Vexillifer Chriſti.

Titulus VII.
S. FRANCISCUS DE PAULA. p.ibid.
Æmulus DEI.
Angelus.
Doctor.
Heros.
Magnus DEO.
Moyſes.
Samuelis æmulus.
Sol.
Thaumaturgus.

G.

Titulus I.
GAUDIUM. p.ibid.
Aqua.
Fercula cœli.
Fluvius.
Nomen JESU.
Oleum.
Regnum DEI.
Torrens voluptatis.

Titulus II.
GENTILIS POPULUS. p.ibid.
In Agro duo.
Aquæ.
Aquæ ſalſæ.
Aquilo.
Aſina.
Aſinæ pullus.
Aſinus.
Bajulus botri.
Beſtiæ agri.
Camelus.
Canes.
Cæcus.
Circa viam.
Columbæ.
Dæmoniacus. *Matthæi 8.*
Dromedarii.
Femur.
Feræ.
Hyems.
Idola.
Lapides.
Mendicus.
Pagani.
Pallium.
Piſces.
Pullus.
Quatuor millia. *Matth. 15*
Simon leproſus.
Sylvæ.
Tenebræ.
Ubera duo.
Uxores Gedeon.
Zachæus.

Titulus III.
GLORIA VANA. p.61.
Ærugo.
Arbor juxta viam.
Baſiliſcus.
Canales.
Fundamenta montium.
Fur.
Glacies.
Hoſtis.
Luxuria ſpiritualis.
Mercator.
Pulviſculus.
Sagitta.
Semina.
Telum diaboli.
Tempeſtas.

Titulus IV.
GRATIA DEI. 62
Adamas.
Angelus.
Aqua.
Arca.
Columba.
Crinis Nazaræi.
Cyprus.
Dies.
Drachma.
Equus animæ.
Facies.
Humilitas.
Incauſtum.
Lac.
Lux.
Magiſtra.
Nuntius DEI.
Oleum.
Oliva.
Paradiſus.
Participatio Divinæ naturæ.
Pluvia.
Poculum inebrians.
Puteus.
Radix.
Renovatio juventutis.
Ros.
Sagitta.
Septem.
Sors.
Sputum.
Stella.
Ubera.
Vinum.
Vita.

Titulus V.
GULA. 63
Accipiter.
Avis.
Brutum.
Caligo.
Canis.
Deturpat omnia.
Eſau.
Febris.
Fons.
Fovea.
Frænum.
Mare.

Mater

Mater fornicationis.
Mater vitiorum.
Modius.
Obſcurat mentem.
Porcus.
Regius morbus.
Saccus perforatus.
Tributarius ventris.

H.

Titulus I.

HÆRETICI. HÆRESIS. ibid.

Aaron filii.
Abiu.
Adulteri.
Alienigenæ.
Amaſias.
Amici Job.
Angues.
Anti-Chriſti.
Apoſtatæ.
Arena.
Babylonia.
Beſtiæ.
Bethſamitæ.
Canes.
Cæci.
Caupones.
Cham.
Chamæleontes.
Chore, Dathan, Abiron.
Cetura.
Ciniphes.
Ciſternæ diſſipatæ.
Columnæ ſepulchrales.
Dathan, & Abiron.
Diſcipuli diaboli.
Dracones.
Ephraim. Samaria.
Equi diaboli.
Facula.
Feræ.
Flumina.
Fures.
Gelboe Montes.
Gladius Goliath.
Goliath.
Hoſtes.
Jezabel.
Ignis.
Illuſores.
Impetigo.
Impudici.
Judices.
Juniores. *Job.30.*
Lamiæ.
Lapides ſecti.
Leones.
Leproſi.
Lupi.
Meretrix.
Miniſtri diaboli.
Montes naufragoſi.
Mulier improba.
Naves.
Nox.
Onager.
Operarii ſubdoli.
Organum diaboli.
Oſtia tenebroſa.
Paleæ.
Palmites abſciſſi.
Pardi.
Peccatores.
Poculum lethale.
Porci.
Porta inferni.
Præda dæmonum.
P. Andreas Spanner.
Putei abyſſi.
Rivi conciſi.
Sciniphes.
Scorpiones.
Semina diaboli.
Sepulchra.
Serpentes.
Siniſtra.
Sophiſtæ.
Spina.
Stella.
Tabernacula.
Tinea.
Vaſa mortis.
Vaſtatrix beſtia.
Venti.
Veſpertiliones.
Viperæ.
Umbra mortis.
Vulpes.
Zizania.

Titulus II.
HOMO. p.65.

Abyſſus.
Ager.
Angelus.
Aqua.
Arbor.
Cedrus.
Cera.
Drachma.
Ephemeris.
Filius DEI.
Folium.
Fragile vitrum.
Imago DEI.
Infirmus.
Laguncula.
Manipulus.
Microcoſmus.
Miraculum.
Mundus.
Navis.
Nubes.
Omnia.
Opus DEI.
Ovis.
Piſcis.
Portio Mundi.
Pratum.
Regulus.
Reptile.
Servus.
Spectrum.
Templum.
Terra.
Vas.
Varia promiſcuè. 66.
Hominis nihilum.

Titulus III.
HUMANITAS CHRISTI. p.67.

Altare.
Butyrum.
Cincinni Sponſi.
Femur.
Manna.
Nubes.
Paries.
Pedes.
Purpura.
Tabernaculum.
Templum.
Thronus.
Thuribulum.

Titulus IV.
HUMANUM GENUS. ibid.

Arida manus.
Cæcus.
Captivus.
Hæmorrhoiſſa.
Lazarus.
Leproſus.
Saul.

Titulus V.
HUMILITAS. ibid.

Ablactatio.
Abſcondit ſua.
Adamas.
Alta eſt.
Altare.
Alumna B.V.
Amica Chriſti.
Arbor.
Aurum.
Balſamum.
Baſis.
Calceamentum.
Canalis.
Cinamomum.
Cinis virtutum.
Color viridis.
Concavitas Chriſti.
Convallis.
Currus.
Cuſtos virtutum.
David.
Diſcipula Chriſti.
Diſciplina virtutis.
Dos Sponſi.
Ethica.
Felicitas.
Finis, & principium.
Flos.
Foſſa.
Gracilitas Sponſæ.
Granum frumenti.
Gloria Chriſtianorum.
Habitus.
Hyſſopus.
Lapis pretioſus.
Magna.
Muſcus.
Nardus.
Nihilum.
Oleum.
Paupertas ſpiritualis.
Petra.
Porta.
Poſſeſſio eximia.
Ramus.
Reclinatorium.
Scala.
Scutum.
Sidus.
Varia promiſcuè ibid.

Titulus VI.
HYPOCRISIS. 69.

Arbor florida infructuoſa.
Fermentum.
Fœnum viride.
Fovea.
Sion.

I.

Titulus I.

JEJUNIUM. ibid.

Agilitas.
Ala.
Alimentum animæ.
Angelorum imitatio.
Anima orationis.
Aratrum.
Arma.
Canes docent jejunare.
Caſtitas.
Caſtra noſtra.
Cohabitator.
Comes ſobrietatis.
Comes itineris.
Corrigit vitia.
Diſciplina juventutis.
Eleemoſyna cum jejunio.
Flos Palmæ.
Frænum.
Manſiones.
Mater ſanitatis.
Medicina.
Navis.
Oratio cum jejunio.
Parcitas ignis.
Pedes.
Portus.
Quadrageſimale jejunium.
Vehiculum.
Unctio.
Varia promiſcuè. 70.

Titulus II.
S. IGNATIUS LOYOLA. ibid.

Abraham.
Abſtractus.
Anima.
Ara.
Cherubim. Seraphim.
Columna Eccleſiæ.
Defenſor Eccleſiæ.
Digitus DEI.
Dux militiæ.
Granum ſinapis.
Jacob.
Intelligentia.
Lucerna.
Lumen Eccleſiæ.
Melchiſedech.
Speculum.
Theſaurus Mundi.

Titulus III.
SOCIETAS JESU. p.71.

Academia probitatis.
Acies ignea.
Æacidæ invicti.
Ager fertilis.
Agricolæ.
Alveare.
Ampliſſima.
Angeli.
Anteſignani fidei.
Apoſtoli.
Apoſtolorum Coadjutores.
Arx Religionis.
Benedicta Societas.
Brachium Eccleſiæ.
Calamus Scribæ.
Carnificina cupiditatum.
Centuria Chriſti.
Columna Eccleſiæ.
Compoſita Religio.
Digitus DEI.
Divinus Ordo.
Emporium animorum.
Equus Trojanus.
Excitata à DEO.
Exploratores expediti.
Expugnatores ignorantiæ.
Familia ſancta.
Gemmæ.
Gloria diſciplinarum.
Gloriæ Divinæ prima inſtrumenta.
Grata cœlo.
Gymnaſium virtutis.
Joſeph.
Laudatiſſimum Inſtitutum.
Legio DEI.
Magnus Ordo.
Mater Sanctorum.
Naucleri peritiſſimi.
Nubes.
Officina litterarum.
Operarii noviſſimi.

Pallas.
Palmites.
Perfectio Sæculi.
Perneceſſaria.
Porta Paradiſi.
Præſidiaria manus.
Pupilla Oculi.
Sacratiſſima Societas.
Sorores germanæ doctrinæ.
Servi utiles.
Societas ingeniorum.
Spes firmiſſima.
Victrix hæreſum.
Vinea electa.
Univerſitas.
Varia promiſcuè de eadem. 72.
Titulus IV.
IGNORANTIA. ibid.
Achis.
Cæcus.
Caligo.
Nox.
Palea.
Tenebræ.
Titulus V.
INNOCENTIA. ibid.
Agna.
Agni.
Columba.
Ovis.
Pullus Columbæ.
Veſtimentum album.
Titulus VI.
INTELLECTIO SEU COGNITIO. p.ibid
Auditus.
Facies DEI.
Fermentum.
Fragmentum Panis.
Janua.
Lux.
Oculus.
Penna.
Puteus.
Stella.
Vas aureum.
Titulus VII.
INTELLECTVS. 73.
Arma ſpiritualia.
Aures.
Dominus Domus.
Facies.
Fons.
Lectus.
Liber.
Lux.
Mons.
Oculus.
Pes.
Peſtes.
Ramus animæ.
Sepes animæ.
Sidus.
Sol.
Tectum.
Torques.
Vber.
Vir.
Titulus VIII.
INTENTIO BONA. pag.ibid.
Abſtractio à materia.
Amuſſis.
Apertio oris.
Aquila.
Panes Azymi.
Candelabrum.
Capilli.
Cor.
Dextera.
Fundamentum perfectionis.
Lucerna Corporis.
Oculus.
Alia.
Titulus IX.
INVIDIA. p.ibid.
Acriſiæ Sodomorum.
Aqua.
Baſiliſcus.
Cain.
Canes.
Contentionis materia.
Corruptela naturæ.
Diaboli malum.
Doctrina ſerpentis.
Draco.
Equus diaboli.
Excæcat.
Febris putrida.
Fera peſſima.
Hoſtis inteſtinus.
Ignis.
Judas.
Labes vitæ.
Lepra.
Lupus.
Magiſter impius.
Malum.
Mare.
Menſtruatæ oculus.
Paralyſis.
Peſtiferum malum.
Procella.
Putridus fructus.
Scarabæus.
Telum.
Vermis. Tinea.
Vipera.
Titulus X.
S. JOANNES BAPTISTA. p.75.
Alumnus eremi.
Amicus Sponſi.
Angelus.
Auris.
Clauſula Prophetarum.
Decollatio illius.
Elias.
Evangelium.
Gloria Legis.
Horizon.
Initium Evangelii.
Lex.
Lucerna.
Lutum.
Magnus Homo.
Præco Chriſti.
Servus. 22. *Matth.*
Teſtis lucis.
Titulus XI.
S. JOANNES EVANGELISTA. ibid.
Anima ſancta.
Aquila.
Columna Eccleſiæ.
Contemplativa Vita.
Eccleſia.
Epulator.
Gratia.
Interpres ſecretorum.
Oleum.
Organum.
Præcurſor.
Sol Evangelii.
Theologus.
Titulus XII.
JOB. ibid.
Athleta magnus.
Civitas.
Columba.
Columna.
Lilium inter ſpinas.
Nobilis anima.
Petra.
Tuba ductilis.
Vas pretioſum.
Viscera illius.
Vxor illius.
Titulus XIII.
IRA. p.76.
Clamor.
Febris.
Febricitat.
Felluca.
Incendiaria.
Lunatica.
Magiſtra peccati.
Olla fervens.
Titulus XIV.
JVDÆI. ibid.
Abſolon.
Achis.
Apri.
Arena.
Arida manus.
Aſinus Abrahami.
Bajulus botri.
Beſtiæ.
Bos.
Cain.
Caiphas.
Camelus.
Cervi.
Cham.
Cives. *Luc.* 19.
Cæcus.
Dives epulo.
Eſau.
Fera peſſima.
Ficus.
Filii alieni.
Fratres Epulonis.
Genimina viperarum.
Herbæ exſiccatæ.
Hædus. *Gen.* 27.
Hydra.
Iſmael.
Lapides.
Latro ſiniſter.
Locuſtæ.
Lupi.
Malchus.
Manaſſes.
Manus leproſa Moyſis.
Mercenarius.
Milites Saulis.
Montes.
Moyſes.
Mulieres.
Olla ſuccenſa.
Parvuli.
Patria Chriſti.
Phariſæus orans.
Piſces.
Piſcina probatica.
Pulvis.
Filius Reguli.
Ruben.
Sanguis.
Saul.
Scabellum Chriſti.
Servus. *Matth.* 18.
Siniſtra.
Spinæ.
Teſtes falſi.
Thamar.
Veſtes Chriſti.
Titulus XV.
JVDICIARIA POTESTAS. p.77.
Claves.
Divina participatio.
Gladius.
Sedes.
Titulus XVI.
JVDICIVM. ibid.
Arcus.
Beneficium.
Galea.
Porta.
Vterus.
Titulus XVII.
JVDICIVM EXTREMVM. 78.
Æſtas. Hyems.
Dies mala.
Incendium Sodomiticum.
Meſſis.
Subjectio.
Titulus XVIII.
JVSTITIA. ibid.
Amethyſtus.
Arma.
Baculus.
Dea Microcoſmi.
Gladius.
Lapis molaris.
Manus.
Mons.
Oculus.
Quadratura.
Regnum DEI.
Vinea.
Virga.
Titulus XIX.
JVSTVS. ibid.
Ager.
Altare.
Aranea.
Avis.
Candelabrum.
Cœlum.
Ficus bona.
Folium virens.
Framea.
Frater Angelorum.
Oliva.
Ovis.
Poma nova, & vetera.
Pullus gallinæ.
Regnum cœlorum.
Templum.
Veſtis Chriſti.

L.

Titulus I.
LACRYMÆ. p.79.
Arbor caſiata.
Arma.
Diluvium.
Mare rubrum.
Panis.
Porus.
Siphones.
Sudor animæ.
Titulus II.
S LAVRENTIVS. ibid.
Conſul Romanus.
Granum ſinapis.
Municeps cœleſtis.
Piſcis aſſus.
Propugnator Fidei.
Vigil.
Vir.
Titulus III.
LEX NOVA. ibid.
Arcus.
Butyrum
Cibus ſolidus.
Gladius.
Margarita.

Oll-

Digitized by Google

Oliva.
Panes ſeptem. *Matth.* 15.
Puteus.
Vbera.
Veſtis Eccleſiæ.
Via.
Vinea.

Titulus IV.
LEX VETUS. p.ibid.

Aqua amara.
Baculus Eliſei.
Cruſta panis.
Lac.
Lucerna.
Maceria.
Oliva.
Panes quinque. *Matth.* 14.
Porticus.
Sedilia viginti quatuor.
Vinum.

Titulus V.
LEX SACRA. 80.

Cœnaculum.
Ficus.
Lux.
Obſervatio omnium.
Pons.
Sepes.
Vinea.
Vrias.

Titulus VI.
LINGVA. ibid.

Cithara.
Framea.
Monacha.
Oſtiaria cœli.

Titulus VII.
LVXVRIA, LVXVRIOSVS. p.ibid.

Abimelech.
Amalech.
Aqua.
Aſinus.
Canis.
Carbo ignitus.
Clavus.
Dalila.
Dolores mortis.
Dæmoniacus.
Equus.
Eſca diaboli.
Favus.
Febris continua.
Feſtuca.
Fluxus Sanguinis.
Fovea.
Fumus.
Gabaonitæ.
Gehenna.
Herodiani.
Hædi.
Homicidæ.
Hydra.
Hydropiſis.
Ignis.
Ignis Græcus.
Inimici.
Lac.
Lapis offenſionis.
Lectus.
Lepra.
Lolium.
Lunaticus.
Mare.
Mel.
Mercator.
Metropolis.
Mulus.
Muſæ.
Navis.
Olla.

Oſtium diaboli.
Pecora.
Porcus.
Portio diaboli.
Quercus.
Renes malorum.
Sagena.
Scorpio.
Siliquæ.
Spinæ.
Stercus.
Sulphur.
Tinea.
Tympanum.
Vallis.
Vinea.
Vinum.

M.

Titulus I.
S. MAGDALENA. p.81.

Abyſsus.
Apoſtola.
Arcus.
Ducatus illius.
Figura Eccleſiæ.
Forma pœnitentiæ.
Medicina.
Prædicatrix.
Stella.

Titulus II.
MAGISTER. p.81.

Agricola.
Aquila.
Artifex.
Collega Angelorum.
Lex. Propheta.
Palmes.
Parens.
Sal.

Titulus III.
MALVS HOMO. p.ibid.

Arena.
Chimæra.
Ficus mala.
Guttæ noctium.
Jumentum impudens.
Lupus.
Palea.
Princeps.
Spinæ. Vepres.
Sylvæ. Ligna.
Ventus.

Titulus IV.
MANVS. p.ibid.

Amicus.
Arcus.
Auxilium.
Diaconus.
Intentio.
Juſticia.
Miſericordia.
Manus corporis.
Potentia.
Poteſtas.
Protectio.
Vinculum.
Voluntas.

Titulus V.
MANVS DEXTERA. p.83.

Æſtimabile quid?
Dilectio pura.
Proſperitas.
Sæculum futurum.

Titulus VI.
MARE. p.ibid.

Baptiſmus.
Cura Sæculi.
Damnatio.
Fortuna.
Gentiles.
Infernus.
Mutabilitas.
Pœnitentia.
Populi.
Proſperitas.
Scholæ Religioſæ.
Societas mala.
Tribulatio.

Titulus VII.
SANCTI MARTYRES. ibid.

Acervus teſtimonii.
Agni.
Amici Chriſti.
Aurei.
Baptiſmus.
Calix inebrians.
Canes.
Cives cœli.
Columnæ Fidei.
Equi.
Fructus juſtitiæ.
Frumentum.
Gemmæ Eccleſiæ.
Granum ſinapis.
Heroes noſtri.
Holocauſta.
Lucernæ.
Mala granata.
Mala Punica.
Mare Rubrum.
Milites Chriſti.
Myrrha.
Oriones.
Piſces aſſi.
Poma.
Rami.
Roſa.
Serpentes.
Tympanum.

Titulus VIII.
MEMBRA CHRISTI. p.84.

Aures.
Voluntas.
Brachia.
Adventus Chriſti.
Capilli.
Angeli. Sancti.
Caput.
Divinitas.
Facies.
Miſericordia.
Cognitio.
Potentia.
Sacramenta.
Labia.
Teſtamentum utrumque.
Revelatio.
Lingua.
Spiritus Sanctus.
Manus.
Tribulatio.
Dextera. & ſiniſtra.
Gloria futura.
Os.
Pedes.
Ubera.
Uterus.

Titulus IX.
MEMBRA HOMINIS. p.84.

Aures.
Capilli.
Cor.
Ærarium.
Ager.
Altare.
Arca.
Caminus DEI.
Codex.
Conſilium.
Cubile.
Curia.
Firmamentum.
Grabatum.
Hortus.
Hoſpitium DEI.
Liber.
Manus & linguæ concordia.
Mare.
Miſericordia.
Molendinum.
Nidus.
Paries.
Paſcua.
Paſſer.
Patena.
Pelvis.
Petrarum caverna.
Rex.
Sepulchrum.
Templum.
Terra.
Tuba ductilis.
Venter.
Caro. Corpus.
Ager.
Arena.
Carcer.
Caſtrum.
Chorda.
Cithara.
Cœlum.
Congeries malorum.
Conjux.
Domicilium animæ.
Domus.
Equus.
Gurguſtium animæ.
Inſtrumentum muſicum.
Laqueus.
Lectus.
Lectus doloris.
Mortalitas.
Navis.
Oculus.
Oſſa.
Pſalterium.
Tabernaculum.
Tectum.
Tunica.
Tympanum.
Velum.
Veſtis animæ.
Caput.
Arbitrium liberum.
Contemplatio.
Mens.
Collum.
Præſumptio.
Dentes.
Cogitationes.
Religioſi.
Dextera.
Amicus.
Præſumptio.
Facies.
Cogitatio.
Frons.
Humeri.
Lingua.
Clavis.
Cor.
Feneſtra.
Gladius diaboli.
Intellectus.
Interpres mentis.
Manus.
Mendax.
Sagitta diaboli.

Digitized by Google

Vomer.
Manus.
Prælati.
Naſus.
Præſcientia.
Oculi.
Officium illorum.
Ratio.
Os.
Nuntius cordis.
Veritatis inſtrumentum.
Pedes.
Affectus animæ.
Carnale deſiderium.
Fides, & Amor.
Fortitudo, & Humilitas.
Pauperes.
Renes.
Seminarium caſtitatis & temperantiæ.
Senſus.
Aves cœli.
Feneſtra. Janua.
Hædi.
Nuntii Corporis.
Venter.
Carnales.
Titulus X.
MENS. p.87.
Atrium DEI.
Caput.
Cœlum.
Domus, Templum DEI.
Facies.
Filius Reguli.
Gladius.
Lignum.
Lucerna.
Oculus animæ.
Sindon.
Superliminare.
Templum.
Terra.
Titulus XI.
MIRACULUM. ibid.
Divinitatis participatio.
Eſca.
Lampas.
Nubes.
Titulus XII.
MISERICORDIA. P.ibid.
Ala DEI.
Altare.
Alumna B. V.
Arma lucis.
Candelabrum. *Exodi 25.*
Clavis cœli.
Confiſtorium DEI.
Dextera. *Apoc. 2.*
Fluvius exundans.
Frumentum.
Gloria Chriſtianorum.
Iris.
Lapis in mola.
Lectio Chriſti.
Manus.
Mons.
Nubes.
Oleum effuſum.
Oliva.
Oliveti Mons.
Paſſio Chriſti.
Ros.
Scutum.
Sigillum.
Stellæ. *Apoc. 1.*
Via Domini.
Titulus XIII.
MONASTERIUM. p.88.
Aqua.
Caſtra DEI.
Hoſpitium pietatis.
Paradiſi Porta.
Sepulchrum Domini.
Titulus XIV.
MORS. ibid.
Aſpis.
Debitum naturæ.
Dormitio.
Falx.
Framea.
Gladius.
Pellis.
Porta ad DEUM.
Sanguis.
Saul.
Veſpera.
Titulus XV.
MORTIFICATIO. p.89.
Byſſus.
Cithara.
Myrrha.
Virginitatis comes.
Zona pellicea.
Titulus XVI.
MULIER. p.ibid.
Arma diaboli.
Contentioſum animal.
Familiaritas periculoſa.
Feretrum ſepulchrale.
Fovea.
Incendiaria diaboli.
Ornatus venalis.
Ovis infecta.
Puteus inferni.
Seductrix.
Traditrices DEI.
Varia. p. ibid.
Titulus XVII.
MULIERUM COMMORATIO MAXIME CUM CLERICIS, ET RELIGIOSIS. p.ibid.
Titulus XVIII.
MUNDUS. p.90.
Ægyptus.
Ager.
Campus.
Cithara.
Diluvium.
Domus.
Equus.
Hortus.
Hoſpitale.
Jeruſalem.
Jezabel.
Joppe.
Mali Homines.
Mare.
Molendinum.
Mons Seir.
Naves Tharſis.
Nox.
Ophir.
Syrenum locus.
Tenebræ.
Via peccatorum.
Vxor Loth.
Varia. p.ibid.
Titulus XIX.
MVNDANI. p.ibid.
Ægypti Cives.
Ægyptius puer.
Cauda.
Collis.
Fullones.
Homines.
Ligna ſylvarum.
Piſces maris.
Titulus XX.
MVNERA. 91
Adulatio.
Concionator non accepter.
Fraus.
Manus iniquitatis.
Rapina.
Titulus XXI.
MYRRHA. p.ibid.
Caſtitas.
Euchariſtia.
Martyr.
Mortificatio.
Sepulchrum Chriſti.

N.
Titulus I.
NEGOTIATIO. p.ibid.
Aranea.
Damnoſa.
DEO exoſa.
Frumentarii.
Peccaminoſa.
Periculoſa.
Titulus II.
S. NORBERTVS. p.ibid.
Abraham.
Agnus.
Alumnus Regum.
Apis.
Aquila.
Arca.
Aurora.
Canis albus.
Caprea.
Cimelium.
Civis Mundi.
Columba.
Columna Eccleſiæ.
Cygnus.
Decus Præſulum.
Dux & Magiſter.
Eccleſiaſtes eximius.
Exemplar Sanctitatis.
Facula charitatis.
Filius B.Virginis.
Flagellum dæmonum.
Gallina.
Glorioſus Vir.
Hæreſum everſor.
Homo DEI.
Hoſpes Regni.
Invictiſſimus.
Iubar Eccleſiæ.
Lilium.
Lumen.
Martyr.
Medicus.
Miraculum.
Murus.
Oliva.
Pacis Angelus.
Pacificator.
Paſtor.
Sol Ordinis.
Vas electum.
Titulus III.
ORDO PRÆMONSTRATENSIS. 92.
Acies.
Ædificium ſpirituale.
Ampliſſimus.
Angeli.
Arcta Religio.
Cedrus Libani.
Doctus.
Filii S. Auguſtini.
Habitaculum Regis æterni.
Hortus.
Laudatiſſimus.
Lectulus Salomonis.
Luminaria.
Militia ſpiritualis.
Nobiliſſima conſtellatio.
Oliva.
Palmites.
Pulli Aquilæ.
Puſillus grex.
Religioſiſsimus Ordo.
Sanctiſsimus Ordo.
Sedes Chriſti.
Seminarium Epiſcoporum.
Sodales candidi.
Veſtis candor innocens.
Viri timorati.

O.
Titulus I.
OBEDIENTIA. 93.
Angelica vita.
Clavis.
Divitiæ.
Eques.
Fructus vineæ.
Inaures.
Inventrix Regni cœlorum.
Lucifer.
Martyrium.
Mulier Apocalyptica.
Murus.
Navis.
Oſtium cœli.
Principium charitatis.
Schola Salvatoris.
Theſaurus.
Via.
Titulus II.
OCVLVS. p.94.
Adulatio.
Amicus.
Bonitas, & Iuſtitia DEI.
Chriſtus.
Doctores.
Dona S.Spiritus.
Eccleſia.
Evangeliſtæ.
Fides.
Intellectus.
Intentio.
Leæna.
Nuntius impudicus.
Emiſſitii.
Pedes animæ.
Ratio.
Sancti.
Sol meridianus.
Vita activa, & contemplativa.
Titulus III.
OBSTINATIO. ibid.
Cauſa & origo illius.
Cor durum quid?
Incurvatio.
Irremiſſibile peccatum.
Miſericordiam ignorar.
Miſericordiæ DEI omne tempus.
Phreneſis.
Puteus profundus.
Titulus IV.
ODIVM. p.ibid.
Deliquium charitatis.
Patientia ficta.
Sol teſtis.
Trabs.
Venia petenda.

Titulus V.
OPERA BONA. p.95.
Apes.
Arbor.
Armillæ.
Aromata.
Byſſus.
Calamus.
Calceamentum.
Candelabrum.
Carbones vaſtatores.
Cementum.
Centrum.
Cibus.
Cinctio.
Cithara.
Condimentum.
Convivium.
Currus.
Dextralia.
Dona DEI.
Fides neceſſaria.
Filii nobiles.
Flores.
Fluvius.
Folia virentia.
Fructus.
Greſſus.
Holocauſta.
Hoſtiæ.
Lampades.
Latitudo, longitudo, altitudo.
Lucernæ.
Manna.
Manus.
Meritoria etiam minima.
Oves.
Pecunia.
Pedes.
Poma.
Porta.
Pſalterium.
Quadrigæ regiæ.
Ramus.
Remigium alarum.
Semen.
Sol.
Thalamus.
Theſaurus.
Tunica talaris.
Veſtis.
Viaticum.
Alia. p.96.
Brachia.
Cibus.
Comitantur defunctos.
Dies.
Fermentum.
Manifeſtatio.
Manus.
Titulus VI.
ORATIO. p.ibid.
Arma noſtra.
Canalis cœli.
Cementum.
Cibus.
Clavis cœli.
Colloquium cum DEO.
Concentus Angelicus.
Conjunctio S. Spiritus.
Eleemoſyna.
Firmamentum.
Florens.
Fons omnis boni.
Fortificat.
Fumus aromatum.
Fundamentum.
Ignis.
Littus.
Lumen animæ.
Margaritæ.
Medicina.
Mortua.
Murus.
Nervus animæ.
Nocturna.
Nuntius ad DEUM.
Oculi ictus.
Pſalmodia.
Sagina animæ.
Sagitta.
Scutum noſtrum.
Templum Chriſti.
Tuba.
Velum animæ.

P.

Titulus I.
PATIENTIA. p.98.
Cuſtos virtutum.
Gloria Religioſi.
Purpura.
Tuba ductilis. *Vide in ſequenti* Tuba.
Titulus II.
S. PAULUS APOSTOLUS. p.ibid.
Aaron, Abel, &c.
Adamas.
Angelus.
Auditor arcanorum.
Beniamin.
Catechiſator.
Charitas.
Columba.
Columna.
Chryſtallus.
Cuſtos Eccleſiæ.
Diſpenſator.
Divinus.
Domus Hoſpitalis.
Excubitor.
Ferrum.
Fons.
Gelo.
Humilis.
Ignis.
Interpres Teſtamenti.
Jonas.
Juris-Conſultus.
Lactator fidelium.
Legatus à Latere.
Luna.
Lupus.
Magiſter Fidei.
Medicus.
Miles.
Monoceros.
Murus.
Negotiator.
Os Chriſti.
Paradiſus.
Pater Mundi totius.
Prædicator.
Senator cœli.
Sol.
Theſaurus Eccleſiæ.
Tonitru.
Torrens.
Tribunus Cohortis Chriſtianæ.
Tuba.
Vas.
Vox.
Alia de S. Paulo. p.99.
Titulus III.
PAUPERTAS. 99.
Ala.
Animalia cœli.
Caminus.
Dies.
Domina.
Filiola.
Murus.
Prandium cœleſte.
Præco cœli.
Pretioſa.
Theſaurus.
Virtus immortalis.
Zona pellicea.
Titulus IV.
PAX. ibid.
Corona gloriæ.
Encœnia.
Fructus S. Spiritus.
Jubilæum.
Lectulus Eccleſiæ.
Tunica Chriſti.
Via Domini.
Titulus V.
PECCATOR. ibid.
Animalibus variis ſimilis.
Arundo.
Aſinus.
Barba.
Beſtia mala.
Carnifex.
Cibus diaboli.
Cœcus.
Converſatio cum illo ſit cauta.
Cor durum.
Dæmon.
Debitor diaboli.
Felicitas peccatoris.
Homo non eſt.
Hyems.
Jonas fugiens.
Leæna.
Ludit cum diabolo.
Mare.
Monſtrum horridum.
Paralyticus.
Piſcis diaboli.
Portio diaboli.
Prodigus filius.
Proſtibulum dæmonum.
Relapſus.
Sepulchrum.
Status miſerabilis.
Turpiſſimus.
Alia. p.100.
Titulus VI.
PECCATUM. 101
Abominatio.
Abyſſus.
Aculeus mortis.
Adeps.
Ægritudo.
Ægyptii.
Arbor mala.
Balneum diaboli.
Barba.
Baſiliſcus.
Bellum.
Cæcus.
Calcaneus.
Caligo.
Camelus.
Carcer.
Cauſa malorum.
Cereus.
Cilicium.
Civitas diaboli.
Cohors Sathanæ.
Color niger.
Coluber.
Compedes.
Conſumptio naturalium.
Corruptio.
Crinculi.
Dæmon.
Debilitas.
Debitum.
Defluxus.
Dentes diaboli.
Deſcenſus.
Equus Mulus.
Ebrietas.
Exactor.
Falſitas.
Fæces.
Febres.
Fera crudelis.
Fermentum Phariſaicum.
Ferrum.
Ficus.
Filii.
Fœnum.
Frigus.
Fructus mali.
Fumus.
Fur.
Gippus.
Hoſpitium Sathanæ.
Infernus.
Infirmitas.
Jugum.
Lacus.
Languor animæ.
Lapis.
Lepra.
Lex carnis.
Ludus.
Lutum.
Macula.
Malum.
Mare.
Miſeria maxima.
Moles.
Monſtrum.
Mors.
Nox.
Onus.
Palea.
Paralyſis.
Paries.
Pecus.
Peſtis.
Pix.
Plauſtrum.
Plumbum.
Podagra.
Pondus.
Porta.
Profundum.
Pruina.
Puteus.
Putredo.
Reſtis.
Rete.
Rixa cum DEO.
Rota.
Rugæ.
Sanguis.
Scabies.
Scorpius.
Semen diaboli.
Senectus animæ.
Sepulchrum.
Serpens.
Somnus.
Spina.
Statua Nabuchodonoris.
Stercus.
Sterilitas.
Stillicidium.
Taberna.
Tenebræ.
Torrentes iniquitatis.
Trabs.
Tyrannus.
Vanitas.
Venenum.

Digitized by Google

Veſpera.
Vinculum.
Vinum.
Vitulus.
Umbra.
Uſura.
Uva acerba.
Vulnus.

Titulus VII.
PECCATA SEPTEM CAPITALIA. p.104
Cæcitas.
Cœlo excluſa.
Currus.
Febres.
Languor.
Lepra.
Mare.
Planetæ.
Podagra.
Principes diaboli.
Sepulchra.
Viæ diaboli.
Zizania.
Alia promiſcuè. ibid.

Titulus VIII.
S. PETRUS APOSTOLUS. ibid.
Columna.
Cuſtos Fidei.
DEUS Pharaonis.
Fundamentum Eccleſiæ.
Gallus.
Murus Eccleſiæ.
Patriarcha ſummus.
Petra.
Princeps Apoſtolorum.

Titulus IX.
PERFECTIO. p.ibid.
Centeſimus numerus.
Duodenarius.
Mala. *Cant.2.*
Millenarius numerus.
Mons.
Senarius numerus.
Septenarius numerus.
Tricenarius uumerus.
Veſpera.

Titulus X.
PERFECTUS. ibid.
Arbor.
Cervus.
Dentes.
Ligna Libani.
Oſſa Eccleſiæ.
Sol.
Terra.

Titulus XI.
PERSECUTIO. ibid.
Æſtus.
Aqua.
Aquilo.
Equus rufus.
Flagellum inundans.
Flumen.
Grando.
Guttæ noctium.
Hyems.
Mare.
Meridies.
Novacula.
Portæ inferi.
Sol.
Spinæ.
Turbo.

Titulus XII.
PHILOSOPHIA. p.106.

Titulus XIII.
PHILOSOPHUS. p.ibid.
Aquæ Ægypti.
Beatitudo Reip.
Lapis.
Manus.

Titulus XIV.
PIETAS. p.ibid.
Catena.
Cœlum.
Equus.
Genæ Sponſi.
Torques aureus.

Titulus XV.
PLEBS. p.ibid.
Aquæ.
Capilli.
Germen.
Laguncula.
Malum Punicum.
Murus.
Pellis.
Pes.
Rami arboris.
Spina. Vepres.

Titulus XVI.
POENITENTIA. p.107.
Ædificium.
Alligatura vulnerum.
Amygdalus.
Aqua.
Arbor.
Arma.
Carbones vaſtatorii.
Circumciſio.
Confeſſio.
Cor contritum.
Diplois.
Diſputatio cum DEO.
Eſca juſtorum.
Judith.
Lacrymæ.
Locuſta.
Magdalenæ pœnitentia.
Medicamentum.
Mons.
Oſculum pacis.
Paſcha.
Paſſer.
Percuſſio pectoris.
Piſcina.
Procraſtinario.
Regnum cœlorum impetrat.
Reminiſcentia peccatorum.
Scopa.
Spina.
Stercoratio.
Tabula ſecunda.
Teſta.
Via.
Vinculum.
Virgula fumi.
Unguentum pretioſum.
Alia. p.108.

Titulus XVII.
PONTIFEX SUMMUS ROMANUS. p.ibid.
Judas filius Jacob.
Poteſtas in Epiſcopos.

Titulus XVIII.
PRÆCEPTA DEI. p.ibid.
Chorda.
Cithara.
Collyrium.
Cruſta.
Fimbria.
Gloria Chriſtianorum.
Semita.
Veſtimentum Chriſti.

Titulus XIX.
PRÆDICATIO. p.ibid.
Buccina.
Cantus.
Coruſcatio.
Didrachma.
Eſca volucrum.
Grando.
Greſſus Eccleſiæ.
Mulier. *Matth.13.*
Piſces. *Matth.14.*
Pluvia.
Regnum cœlorum.
Rete.
Sonus montium.
Tuba.

Titulus XX.
PRÆLATUS. p.ibid.
Angelus.
Campſor.
Currus eorum.
Diſcretio.
Facies Eccleſiæ.
Maxilla.
Oſſa Eccleſiæ.
Paterfamilias.
Portæ Eccleſiæ.
Regimen quale.
Turris.

Titulus XXI.
PRINCEPS. p.109.
Abies.
Alæ.
Cor Ægypti.
Cornu grande.
Cuſtodes.
Euphrates.
Mons.
Palmes.
Rivus.
Speculatores.
Spinæ.
Stellæ.
Vectes.
Unicornes.

Titulus XXII.
PRINCEPS IMPIUS. p.ibid.
Balaac.
Leo rugiens.
Montes.

Titulus XXIII.
PROPHETA. p.ibid.
Antemurale.
Apes.
Baſis.
Bos.
Cœlum.
Corpus Chriſti.
Cypreſſus.
Digiti.
Excuſſi.
Fundamentum.
Margarita.
Montes.
Nubes.
Oculi.
Os DEI.
Paſtor.
Ramus.
Tauri.

R.

Titulus I.
RATIO. p.110.
Civitas.
Clypeus.
Judex.
Lucerna.
Lumen oculorum.
Oculus.
Patria hominis.
Sal.
Sidus.
Speculum.
Vir.

Titulus II.
REGNUM DEI. p.ibid.
Converſatio Juſtorum.
Evangelium.

Titulus III.
RELIGIO. p.ibid.
Acies.
Aqua.
Caſtra.
Civitas.
Currus.
Diadema.
Fons.
Imago regalis.
Navis.
Portus.
Regeneratio ſecunda.

Titulus IV.
RELIGIOSVS. p.ibid.
Ædificium.
Ager.
Angelus.
Aquila.
Arbor.
Aſina Baal.
Athleta.
Capillus.
Caſtellum.
Cervus.
Cœlum.
Collis.
Columba.
Curſor.
Doctor.
Filiæ Judæ.
Fiſtula.
Fornax. *Dan.3.*
Grex Salvatoris.
Lampas.
Lignum vitæ.
Luminare.
Maris littus.
Moneta.
Mundum fugit.
Paupertas Religioſa.
Piſcis.
Planta novella.
Portus.
Præco cœli.
Reges.
Regula.
Securitas.
Status Religioſus.
Templum DEI.
Tentationibus maximè obnoxii.
Tuba.
Turtur.
Vaccæ.
Volucris.

Titulus V.
RERIGIOSVS INDEVOTVS.
Ædificium ſinè fundamento.
Aquila implumis.
Sanctuarii lapis.
Scapha.
Scirpus.

Titulus VI.
RENOVATIO. ibid.
Accipiter. Aquila.
Vinum novum.

Titulus VII.
REX. p.ibid.
Ala.

Cor

Cor Ægypti.
Cornu grande.
Corona.
Lateres.
Leo.
Muſca.
Porta.
Senſus.
Sycomorus.

S.

Titulus I.
SACERDOS. p. ibid.
Aminantus.
Angelus.
Apis.
Aqua baptiſmatis.
Arbor.
Aries.
Aurum.
Baſis templi.
Canalis.
Cherubim.
Cibus.
Cocus.
Conſiliarius.
Corvus.
DEIficus Ordo.
Diſpenſator.
Exercitus.
Fundamentum.
Gubernator Navis.
Lingva illius.
Mediator.
Miniſter DEI.
Moyſes.
Nauta.
Oculus Eccleſiæ.
Os Eccleſiæ.
Paſtor.
Petra iſtis.
Puritas illius.
Regibus eminet.
Sacra dat.
Scyphus Joſeph.
Sepulchrum Chriſti.
Seraphim.
Vas electum.

Titulus II.
SANCTUS. SANCTI. p. 113.
Abraham.
Acervus teſtimonii.
Adamas.
Agni.
Alæ.
Altilia.
Angelus. *Apoc. 19.*
Aquila.
Arbor.
Arma.
Aurum.
Barba.
Canalis.
Cantor.
Carbo.
Cedrus.
Cervus.
Cincinni.
Cœlum.
Coma.
Cortinæ tabernaculi.
Cryſtallus.
Cypreſſus.
Decor Domus DEI.
Dies.
Filii hominum.
Fiſcela Moyſis.
Fumus.
Germen.
Granum ſinapis.
Holocauſtum.
Incus.
Lampas.
Lapis.
Lapis quadratus.
Lilia.
Lucerna.
Luminare magnum.
Margarita.
Menſa DEI.
Mons.
Nubes.
Oleum.
Oliva.
Oſſa.
Oves.
Palma.
Panis fruſta.
Piſces.
Pſalterium.
Pupilli.
Reges.
Scutum.
Stella.
Triticum.
Tuba.
Veſtimentum Chriſti.
Unguentum.

Titulus III.
SAPIENTIA. SAPIENS. p. 116.
Anima in corpore.
Aqua.
Arx.
Caſtrum.
Cibus.
Donum.
Fons.
Lac.
Lignum vitæ.
Lux.
Puteus Videntis.
Reſina.
Sal.
Sapientia.
Sputum.
Tetragonum.
Via.
Vinum.
Uxor.

Titulus IV.
S. SCRIPTURA. p. ibid.
Abyſſus.
Arcus.
Armamentarium.
Arundo.
Calamus.
Cibus.
Cœlum.
Cor Chriſti.
Domus.
Favus.
Firmamentum.
Fluvius.
Fons.
Hortus.
Ignis.
Liber.
Menſa.
Panis.
Sagitta.
Scyphus.
Sol.
Veſtes ovium.
Vinaria cella.
Vitrum.

Titulus V.
SOCIETAS MALA SIVE SOCIUS MALUS. p. 117
Carbones vaſtatores.
Civitas Sanguinum.
Corpus diaboli.
Currus diaboli.
Dentes diaboli.
Ericii.
Hydria. *Joan. 4.*
Incantator.
Lucifer.
Malleus diaboli.
Mare.
Meretrix.
Organum diaboli.
Perdix.
Peſtilentia.
Poma putrida.
Radices malæ.
Saxum candens.
Sepulchrum.
Tædæ lumen.
Turba.
Venatores diaboli.

Titulus VI.
SPES. p. ibid.
Altitudo.
Anchora.
Arma.
Altitrix DEI.
Aſylum.
Campus.
Columna.
Dux animæ.
Erectio.
Fumus.
Galea.
Haſtile.
Hyacinthus.
Iſaac.
Longitudo.
Mola.
Ovum.
Pes.
Principium.
Rachel.
Servus DEI.

Titulus VII.
S. SPIRITUS. p. 118.
Altare Fidelium.
Amor.
Aqua.
Auſter.
Calamus DEI.
Candelabrum.
Columba.
Cuſtos.
Digitus.
Doctor velox.
Flumen. Fons.
Gallus.
Gladius.
Murus.
Notarius publicus.
Nubes.
Oleum.
Oſculum.
Oſtiarius.
Rebecca.
Scriba.
Signaculum vultus DEI.
Sol.
Vena.
Veritas.
Vita.

Titulus VIII.
S. STEPHANUS. p. 119.
Agnus.
Apoſtolus.
Bellator.
Lapis.
Martyrum Dux.
Piſcis.
Platanus.

Titulus IX.
SUPERBIA. SUPERBUS. ibid.
Abies.
Adeps.
Ædificat alta.
Alieni.
Aranea.
Arbor.
Avena.
Beſtia.
Cedrus.
Cervix.
Cornu.
Cygnus.
Dæmonum habitatio.
Diei altitudo.
Dives.
Equus.
Febris ephemera.
Feretrum.
Fons vitiorum.
Fortis.
Fulmen.
Fumus.
Gallina.
Gelboe montes.
Gigas.
Goliath.
Hæreticorum locus.
Hydrops.
Immedicabilis morbus.
Initium vitiorum.
Latibulum.
Lepra.
Libidinoſiſſimus.
Lupus.
Mare.
Mons.
Morbus.
Naves Tharſis.
Oculi.
Oleum.
Onager.
Pavo.
Pes Superbiæ.
Phrenetici.
Pinguis cervix.
Radix.
Ramus erectus.
Rubigo.
Stare neſcit.
Tauri.
Turris.
Tyrannis.
Ventus.
Vermis divitiarum.
Veſica.
Via Inferni.
Volucres cœli.
Vorago.

T.

Titulus I.
TENTATIO. p. 120.
Aquilo.
Dies mala.
Framea.
Latus ſiniſtrum.
Rete.
Semen diaboli.
Serpens.
Somnium nocturnum.
Ventus.

Titulus III.
S. THOMAS DE AQVINO. p. ibid.
Abyſſus.
Acutiſſimus Doctor.
Alpha literarum omnium.
Angelus Theologiæ.
Aquila.

Digitized by Google

Atrum Reip. Chriſtianæ.
Athleta Catholicæ Fidei.
Baculus ſenectutis.
Candelabrum domus DEI.
Clariſſimus Doctor.
Cherubim.
Clypeus Eccleſiæ.
Columna veritatis.
Decus Mundi.
Deus minor.
Divinus.
Doctor Eccleſiæ.
Enucleator ſecretorum.
Evangelicus Doctor.
Genius naturæ.
Incomparabilis Doctor.
Interpres Angelicus.
Lucerna.
Luminare.
Magiſter orbis.
Magnus Aquinas.
Machabæus.
Oraculum.
Pythagoras Chriſtianus.
Salomon.
Sidus Academiarum.
Sol Theologiæ.
Turris.

Titulus III.
TIMOR DEI. 121.

Antidotum.
Calcar.
Capitulum.
Civitas.
Decus virtutum.
Diſciplina puerorum.
Dux animæ.
Electuarium conſervativum.
Fons vitæ.
Framea.
Gloria.
Hortus.
Iuſtitiarius.
Medicina.
Mola.
Murus.
Officina Religioſorum.
Oſtiarius.
Paradiſus.
Radix Sapientiæ.
Retinaculum Superbiæ.
Servus DEI.
Ventus.
Verecundus.
Veſtis.

Titulus IV.
TRIBULATIO. p.122.

Adamas.
Æſtus.
Apes.
Aratrum.
Balſami lignum.
Calceus.
Carcer.
Cithara.
Collyrium.
Correctio.
Diſciplina.
Exemplaris.
Fluvius.
Hyems.
Ignis.
Impavida.
Lanceæ tres.
Levamen.
Lucerna.
Malleus.
Myrrha.
Novacula.
Nox.
Occultam virtutem prodit.
Olla Moab.
Purgat.
Quadrageſima.
Sal.
Spes cœli.
Sudarium.
Tenebræ.
Torcular.
Tuba ductilis.
Ventus.

Alia. 123.

Ablactatio.
Æſtus.
Calor.
Camus. Frœnum.
Dies mala.
Diluvium.
Fluctus.
Foramen.
Framea.
Lacus.
Mare.
Meridies.
Meridianum dæmonium.
Neceſſitas.
Nox.
Penuria.
Sagitta.
Spinæ. Vepres.
Tenebræ.
Vinum.
Virga.
Umbra mortis.

Titulus V.
SSS. TRINITAS. ibid.

A.A.A.
Angeli tres. *Gen.* 18.
Animæ tres potentiæ.
Dies tres. *Exodi* 19.
Digiti tres. *Iſ.*40.
Funiculus triplex.
Gedeonis trecenti milites.
Panes tres. *Luc.* 11.
Sol.
Via trium dierum. *Exodi* 5.
Virgæ tres. *Gen.*25.
Vitis. *Gen.*40.

V.

Titulus I.
VERBUM. p.124.

Carbo.
Clavus.
Dentes.
Folia.
Ignis.
Inſpirationes diaboli.
Rivulus.

Titulus II.
VERBUM DEI. ibid.

Calamus DEI.
Calcar.
Cibus animæ.
Clypeus.
Corpus Chriſti.
Eructatio.
Facies DEI.
Fames.
Fructuoſa auditio illius.
Gladius.
Ignis.
Labia Sponſi.
Lac.
Medicina.
Novacula.
Nundinæ ſpirituales.
Panis.
Pluvia.
Rete.
Sagittæ.
Servus.
Triticum.
Theriaca.
Tuba.

Titulus III.
VERITAS. 125.

Arma lucis.
Candelabrum.
Collum.
Lac.
Margarita.

Titulus IV.
VINDICTA DIVINA.

Abyſſus.
Arcus.
Calix DEI.
Framea.
Gladius.

Titulus V.
VINUM. ibid.

Amor DEI.
Auſteritas.
Compunctio.
Conſolatio.
Contemplatio.
Dolus.
Evangelium.
Eloquium.
Indignatio.
Ira.
Tribulatio.
Venenum.

Titulus VI.
BEATISSIMA VIRGO MARIA. ibid.

Abigail.
Abyſſus.
Acerra aurea.
Aditus deſperabundorum.
Adminiſtra ſalutis univerſæ.
Ædificium Divinum.
Æternitas Virginitatis.
Ager ampliſſimus.
Agonizatrix pugnantium.
Altare propitiatorium.
Anchora firmiſſima.
Ancilla DEI.
Arbor mirè culta.
Arca.
Arcus.
Armatura.
Arvum.
Arx.
Aſcenſus omnium.
Auguſtiſſima.
Aula.
Aurora.
Aurum.
Baculus pauperum.
Balſamum.
Benedicta.
Bethlehem ſpiritualis.
Camera Filii DEI.
Candelabrum.
Caput Virginum.
Carbo benedictus.
Caſtellum.
Caſtitas ipſa.
Cathedra Cherubina.
Cedrus exaltata.
Cella DEI.
Charta Diviniſſima.
Cherubim gloriæ.
Civitas. *Apoc.*2.
Clavis Regni cœleſtis.
Clibanus.
Clypeus.
Cochlea.
Cœlum.
Columba.
Columna nubis.
Complementum SSS. Trinitatis.
Concha.
Conſolatrix.
Corona anni.
Correctio Evæ.
Dapifera DEI.
Datrix vitæ.
Decus.
Deſertum.
Diadema.
Dies feſta.
Dioptra peſpectiva.
Directio viæ noſtræ.
Diverſorium peccatorum.
Divitiæ noſtræ.
Doctrina Apoſtolorum.
Domicilium DEI.
Domina.
Domus.
Donum.
Dulcedo.
Eccleſia.
Exaltatio.
Excellentiſſima.
Excuſatrix culparum.
Exemplum orbis.
Exultatio ægrotantium.
Faſtigium Virginum.
Favus mellis.
Feneſtra cœli.
Ferculum Salomonis.
Fermentum.
Filia.
Fiuls.
Firmamentum.
Flos virginalis.
Flumen Sapientiæ.
Fons.
Forceps carbunculi.
Forma DEI.
Formidabilis dæmonibus.
Fundamentum ſublime.
Gaudium Virginum.
Gloria noſtra.
Gutta S.Spiritus.
Habitaculum DEI.
Honor Martyrum.
Hortus.
Hydria.
Hymnodia.
Janua.
Illuminatrix.
Immaculata.
Imperatrix.
Infans DEI.
Jus noſtrum.
Lacus Bethlehem.
Lætitia.
Lampas.
Laterna.
Liber.
Lignum.
Lilium.
Limen.
Locus. *Gen.*28.

Digitized by Google

Lucerna.
Lucifera Virgo.
Lumen. Lux.
Luna.
Magiſterium probitatis.
Magiſtra Apoſtolorum.
Malacia perturbatorum.
Mamilla parvulorum.
Manſio Divinitatis.
Mare.
Margarita.
Martyr.
Mater DEI.
Mediatrix.
Medicina.
Menſa propoſitionis panum.
Miraculum Miraculorum.
Mons.
Mulier. *Gen.3.*
Nauta.
Norma caſtitatis.
Noemi. *Ruth.1.*
Nubes.
Obededom.
Oblectatio.
Obliteratio mœroris.
Officina unitorum animorum.
Oliva.
Opus Divinum.
Oratio omnium.
Organum.
Oriens.
Palatium regium.
Palma.
Palmes vitis.
Panegyris reconciliationis noſtræ.
Paradiſus.
Parens.
Patrocinium.
Pelagus.
Perfectio Divinarum ordinationum.
Perfugium Chriſtianorum.
Petra.
Pignus S. Annæ.
Pincerna.
Plenitudo Prophetiæ.
Pons.
Porta.
Portus.
Poſſeſſio DEI.
Potentia noſtra.
Præcentrix.
Præconium Apoſtolorum.
Prædium patens.
Præſes.
Præſidium.
Pratum fragrans.
Pretium pretiorum.
Primipila.
Primitiva Virginum.
Princeps prudentiſſima.
Principium.
Procuratrix publica.
Promptuarium.
Propheteſſa.
Protectio firma.
Quies DEI.
Radius.
Radix.
Reconciliatio.
Refugium.
Regina.
Renovatio.
Reparatio.
Requies laborantium.

Reſtauratio calamitatum.
Rivulus.
Ros.
Roſa.
Rubus.
Ruth.
Saba Regina.
Sacerdos.
Sacrarium.
Salus.
Sanctificatio.
Scala.
Sceptrum.
Schema David.
Sedes S. Spiritus.
Sigillum utriuſque Teſtamenti.
Sol.
Solium.
Stella.
Tabernaculum.
Tabulæ.
Tela.
Templum.
Terminus.
Terra.
Thalamus.
Theſaurus.
Thronus.
Thuribulum aureum.
Triclinium.
Turris.
Tympaniſtria.
Vallis.
Vallum.
Vas.
Vellus.
Vena.
Veſpere, & manè.
Veſtimentum.
Via.
Vinea.
Virga.
Viſio magna.
Umbraculum DEI.
Urna.

Titulus VII.
VIRGO VIRGINITAS. p.132.

Albedo.
Amica DEI.
Angelorum vita.
Anima ſancta.
Apes.
Auriga.
Aurum.
Author Virginitatis.
Bethula.
Byſſus.
Cælum.
Cæli incola.
Columba.
Corona.
Divitiæ.
Domicilium S. Spiritus.
Donum.
Flos.
Fons.
Gaudium.
Honor corporum.
Hortus.
Imago DEI.
Lampas.
Lilium.
Margarita.
Militia cœleſtis.
Mons.
Munus Angelorum.
Nota.

Operarii vineæ.
Opus incorruptum.
Ornamentum.
Portio Chriſti.
Poſſeſſio pretioſa.
Primitiæ Juſtorum.
Pudor.
Pulchritudo recondita.
Regina.
Ros cœli.
Sacerdotium caſtitatis.
Sacrarium pudoris.
Sacrificium DEO charum.
Saltus illi periculoſus.
Sanitas corporis.
Soror Angelorum.
Sponſa Chriſti.
Statua viva.
Templum.
Terra.
Theſaurus animorum.

Titulus VIII.
VIRTUS. pag. ibid.

Ala DEI.
Anguli ædificii.
Animalia. *Ezech.1.*
Arcus.
Areolæ aromatum.
Arma.
Artes liberales.
Beatitudo.
Brachia. Crura.
Capilli.
Caprea.
Cedrus.
Character.
Civitas.
Concordia.
Cultus Divinitatis.
Decus naturæ.
Devotio.
Dies vitæ.
Diſcretio.
Divitiæ.
Exercitium.
Felicitas.
Flos.
Fortitudo.
Fructus.
Gemma.
Gradus.
Granum.
Gubernatrix mentis.
Habitus animi.
Honor hominis.
Hortulanus.
Hoſpitium.
Lapis. Lignum.
Lilium.
Locus gaudii.
Lorica.
Lucerna.
Lumeo. Lux.
Manſuetudo.
Membra corporis.
Miſericordia.
Mons.
Mortis comes.
Muri Jeruſalem.
Oriens. Occidens.
Oſſa.
Oſſa.
Palmes.
Paradiſus.
Paſſus.
Patientia.
Pax.

Pecunia.
Penna.
Pignus.
Pluma.
Pomum.
Porta.
Poſſeſſio optima.
Præbenda.
Pretium.
Pudicitia.
Pulvis.
Purpura.
Rex.
Scala.
Scutum.
Sidera.
Simplicitas.
Sinus.
Spes.
Statera.
Superadditiones.
Theſauri virtutum.
Timor DEI.
Veritas.
Veſtis.
Via.
Virtus quid?
Virtutum genera.
Virtutum officia.
Zelus juſtitiæ.

Titulus IX.
VITA. pag. 136.

Ædificium.
Alveolus luſorius.
Aqua.
Aranea.
Arbor.
Aura matutina.
Aurum.
Babylonia.
Bulla.
Calamus.
Calcaneus.
Calculus arenæ.
Carcer.
Cera.
Circus.
Compedes.
Convallis.
Cor.
Cucumerarium.
Curriculum. Curſor. Curſus.
Dies mercenarii.
Dolor.
Ephemerium.
Eremus.
Euripus.
Exilium.
Fabula.
Fama præteriens.
Fax.
Follis.
Fumus.
Glarea.
Gutta.
Halitus oris.
Hedera.
Hora.
Hortus nucum.
Ignis.
Imago.
Iris.
Labor.
Liber.
Locuſta.
Luna.
Luſus.

Manna.

Digitized by Google

Manna.
Mare.
Menſis.
Militia.
Mors.
Navis. Navigatio.
Nox.
Nundinæ.
Oculus.
Organum.
Pelagus.
Peregrinatio.
Pomum.
Pons.
Rota.
Scala.
Scena.
Sepulchrum.
Somnium umbræ.
Speculum.
Statera.
Tabernaculum.
Tela.
Torrens.
Tribulatio.
Via.
Vigilia.
Vincula.
Vinea.
Umbra.

Titulus X.

VITA ACTIVA, ET CONTEMPLATIVA.

pag. 138.
Agna.
Aſinus Abrahami.
Bos.
Columba.
Ioſeph.
Lia. Rachel.
Martha. Magdalena.
Oculi.

Titulus XI.

VITA BONA.

p. 139.
Altare holocauſti.
Bos.
Cani.
Cithara.
Hyacinthus.
Ligna quadrata.
Manna.
Navis.
Nazaræus.
Uxor.

FINIS.

0056 47360

005647360

Digitized by Google